

Bækur.is

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn

Titill

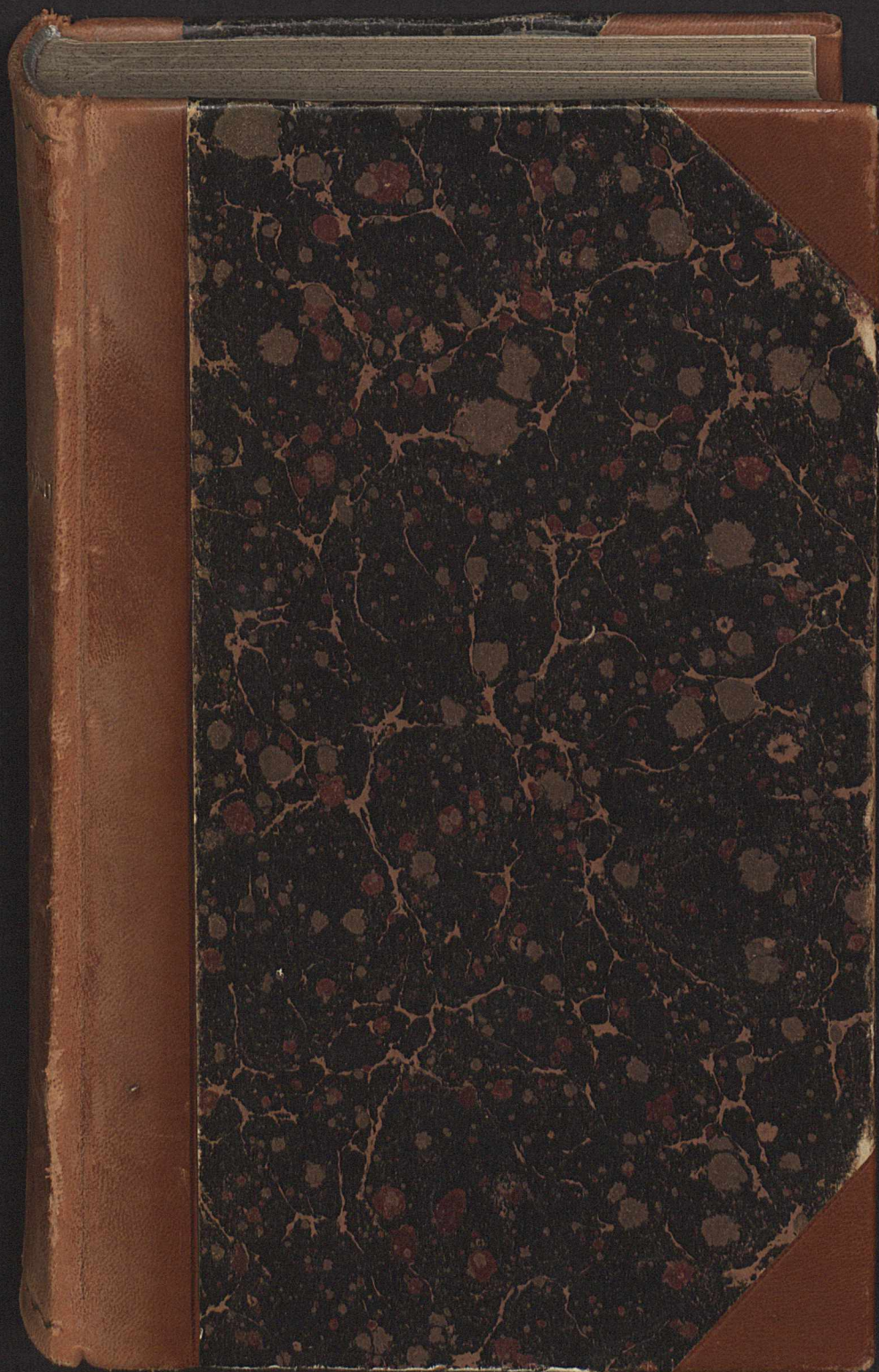
Landsyfirréttardómar og hæstaréttardómar í íslenskum málum.

Bindi

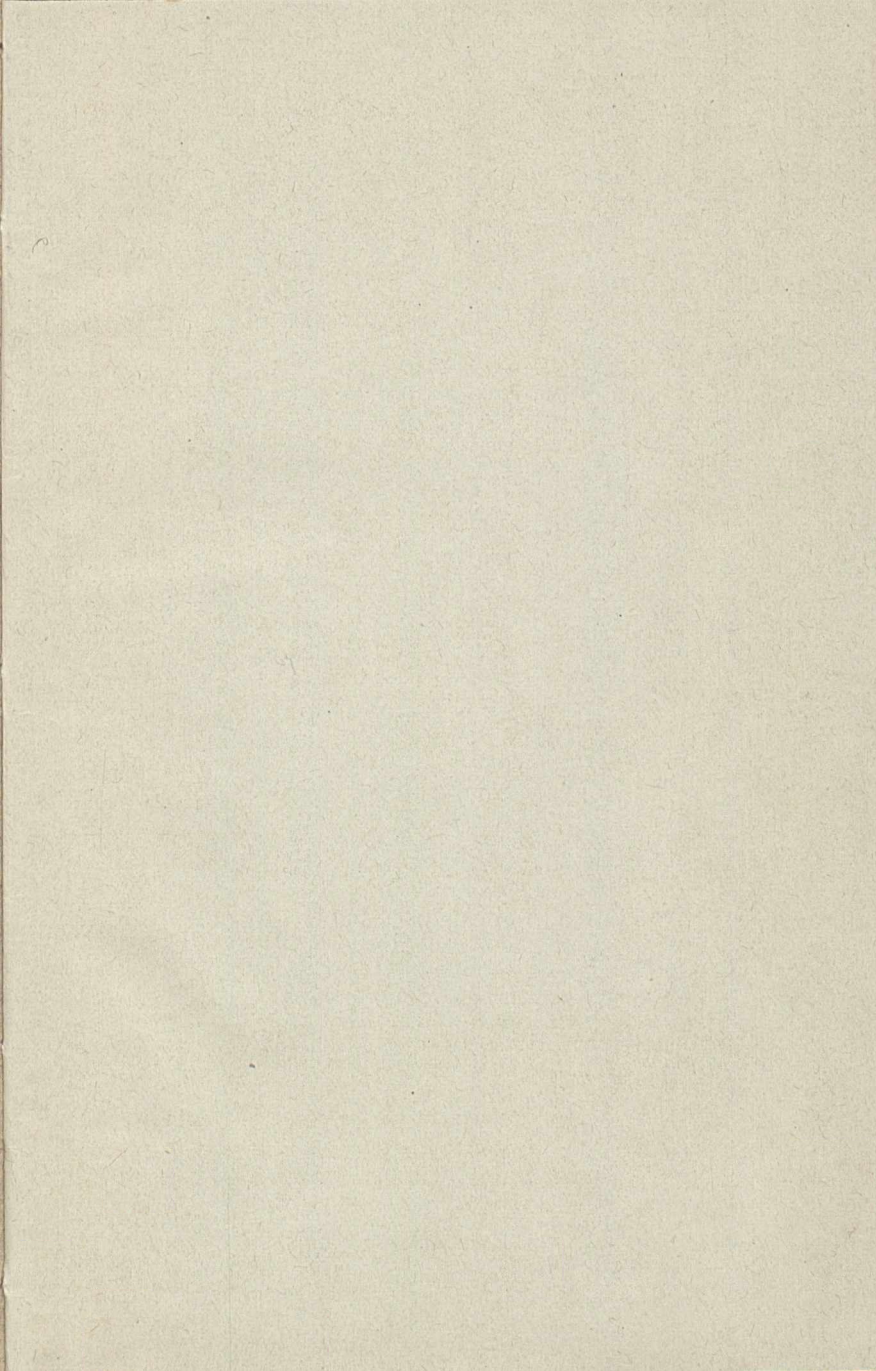
2.bindi (1881-1885)

Ár

1886

Landsyfirrjettardómar

og

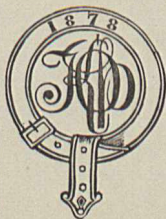
hæstarjettardómar

í íslenskum málum.

II. bindi.

Frá 1881—1885.

Reykjavík 1886.

Á forlag **Kristjáns Ó. Þorgrímssonar.**

Prentað hjá Sigm. Guðmundssyni.

Landshyrer-Orden

1885

hæstefelsting

i Isenstun malm

II. bind

1885-1886

1885-1886

Det Kongelige Bibliotek

København

Registur

við

dómasöfnin 1881—1885.

Nafnaskrá.

A. Einkamál.

Bls.

Andreas Jespersen	126,	359.
Antoníus Jónsson		264.
Ari Jónsson		461.
Arnfríður Þorkelsdóttir		419.
Árni Gíslason	328,	334.
Arnljótur Ólafsson	381,	488.
Ásgeir Ásgeirsson		47.
Benedikt Sveinsson		352.
Bjarni Jóhannesson		165.
Bjarni Þórðarson	49,	250, 419.
Björn Ólsen	209,	212.
Björn Pjetursson	222,	314.
Bæjarstjórn Ísafjardarkaupstaðar . . .	47,	239.
Bæjarsstjórn Reykjavíkurkaupstaðar . .	496,	498.
Daníel Halldórsson		455.

IV

	Bls.
Dánarbú Halldórs Kristjánssonar	167.
Dánarbú Þórðar Jónassens	372, 417.
Eggert Gunnarsson	425.
Eggert Laxdal	1.
Eggert Theodor Jónassen 68, 102, 114, 133,	466.
Eggert Waage 7, 25,	328.
Egill Egilsson . . 102, 114, 126, 215, 390,	486.
Egill Hallgrímsson	130.
Einar Ásmundsson	442.
Einar Bjarnason	498.
Einar Jónsson	389, 422.
Einar Þórðarson	441, 493.
Eiríkur Ásmundsson	61, 102.
Finnur Finnsson	378.
Franz Siemsen	486.
Friðbjörn Björnsson . . . ,	349.
Friðrik Eggerz	55.
Friðrik Stefánsson	271.
Gestur Pálsson 303, 324, 337, 376,	447.
Grímur Thomsen 41, 134,	140.
Guðmundur Thorgrímsen	334.
Guðni Símonarson	117.
Guðríður Þorvaldsdóttir	359.
Hallbera Jónsdóttir	352.
Halldór Friðriksson	56.
Halldór Magnússon	309.
Hannes Hafsteinn	476.
Hans Th. A. Thomsen	84, 89.

V

	Bls.
Helgi Guðmundsson	238.
Helgi Jónsson	471.
Hreppsnefnd Áshrepps	77.
Hreppsnefnd Eyrarhrepps	239.
Hreppsnefnd Garðahrepps	462.
Hreppsnefnd Hrafnagilshrepps	265, 306.
Hreppsnefnd Húsavíkurhrepps	469.
Hreppsnefnd Þorkellshólshrepps	77.
Indriði Einarsson	253.
Inggjaldur Sigurðsson	496.
Jensen J. E.	378.
Jóhannes Halldórsson	265, 306.
Jón Bjarnason	55.
Jón Erlendsson	4.
Jón Hallsson	319, 488.
Jón Guðnason	64.
Jón Jónsson	41.
Jón Jónsson	47.
Jón Jónsson	54, 104, 120.
Jón Jónsson	165, 461.
Jón Jónsson	361.
J. Ó. V. Jónsson	108, 130.
Jón Ólafsson	216, 227.
Jón Ólafsson	134, 140, 253, 301, 324, 343, 356, 376, 425, 430, 443.
Jón Pálsson	49, 250.
Jónas Símonarson	455.
Júlíus Schou	470, 481.
Jörgen Hansen	490.
Jörundur Jónsson	381.

VI

	Bls.
Kaupfjelag Þingeyinga	469.
Kristinn Magnússon	89.
Kristín Ásbjarnardóttir	462.
Kristján Jónsson	215.
Kristján Ó. Þorgrímsson, 68, 209, 212, 390,	476.
Kruga H. C.	449.
Landssjóður. 35, 186, 233, 298.	
Lárus Blöndal	9.
Lárus Snorrason	47.
Lárus Sveinbjörnsson 186, 356.	
Laufáss prestakall	442.
Loptur Guðmundsson	1.
Lögerfingjar Þorsteins Daníelssonar og Mar- grjetar Þorláksdóttur 372, 417.	
Magnús Jochumsson	47.
Magnús Ólafsson 339, 368, 373.	
Margrjet Hálfðánardóttir	427.
Matthías Jóhannesen . ,	4.
Metta Egilsdóttir	120.
Nikulás Björnsson	227
Ólafur Norðfjörð	216.
Ólafur Sigurðsson , . . .	206.
Ólafur Þórðarson	453.
Óli Halldórsen . . . ,	361.
Ottesen O. P.	409.
Paterson , .	111.
Páll Eyjólfsson 16, 59, 341.	

VII

		Bls.
Páll Ingimundsson	49,	250.
Pjetur Þorsteinsson	430,	443.
Sigfús Bjarnarson		466.
Sigfús Eymundsson		447.
Sigfús Pjetursson	138, 144,	206.
Sigríður Hálfðánardóttir		427.
Sigurður Eiríksson		261.
Sigurður Guðnason		167.
Sigurður Jónsson	59,	341.
Sigurður Pjetursson	222,	314.
Sigurbór Ólafsson		104.
Síldveiðafjelag, hið sunnlenzka		478.
Skiptaráðandinn í Barðastrandarsýslu		419.
Skiptaráðandinn í Kjósar- og Gullbringus.		462.
Snorri Norðfjörð	385,	412.
Stefán Árnason		458.
Stefán Bjarnarson	320, 409, 441,	493.
Stefán Hafliðason	136,	144.
Sveinn Gunnarsson		271.
Sumarliði Sumarliðason		397.
Sæmundur Sæmundsson		84.
Thejll H.	385,	412.
Thor Jensen		453.
Thorsteinsson Th.	111,	397.
Thostrup		264.
Thostrup J. Chr.		309.
Torfi Jónsson		108.
Tryggvi Gunnarsson	301,	343.
Umboðssjóður þjóðjarða í Gullbr. og Kjósars.	143,	255.

VIII

		Bls.
Valdimar Ásmundsson	303,	337.
Valgarður Breiðfjörð	470,	481.
Wathne. O.		478.
Þorgrímur Ásgrímsson	222,	314.
Þorgrímur Johnsen	35, 233,	298.
Þorkell Jónsson	7,	25.
Þorsteinn Guðmundsson	339, 368,	373.
Þorsteinn Jónsson	16, 117, 143,	255.
Þorsteinn Jónsson		320.
Þorsteinn Thorlacíus		458.
Þorvaldur Björnsson		471.
Þorvaldur Jónsson		449.
Þórður Guðmundsson	389,	422.
Þórður Jónsson	61,	102.
Þórður Pálsson	389,	422.
Þórður Sigurðsson		238.
Þórarinn Böðvarsson		490.
Þórarinn Hálfðánarson		427.
Þórey Þorleifsdóttir	222,	314.

B. Opinber mál.

Anna Jónasdóttir	30.
Árni Arnason	278.
Árni Björnsson	340.
Árni Jónsson	66, 278.
Benedikt Grímsson	204.
Benedikt Jóhannsson	219.
Bergsteinn Jónsson	278.

IX

	Bls.
Bergur Gunnarsson	431.
Bjarni Grímsson	313, 363.
Bjarni Vegestur Jakobsson	97, 153.
Björn Jónsson	451.
Björn Pjetursson	310.
Björn Símonarson	278.
Brynjúlfur Bjarnason	278.
Brynjólfur Magnússon	278.
Christensen J.	302.
Edilon Stefánsson	326.
Eggert Stefánsson	30.
Einar Guðmundsson	147, 401.
Einar Hjörtsson	278.
Elías Munck	232.
Engilráð Benediktsdóttir	8.
Erlindur Guðmundsson	278.
Eyjólfur Haflíðason	349.
Fensmark, C. E. A.	473.
Finnur Nielsson	248.
Gísli Jónsson	266, 446.
Gísli Þorbjörnsson	278.
Grímur Ólafsson	278.
Guðjón Ingimundarson	81.
Guðlaugur Guðmundsson	391.
Guðmundur Jónsson	30.
Guðmundur Jónsson	241.
Guðmundur Sveinsson	248.
Guðmundur Sveinsson	200.

	Bls.
Guðmundur Þorsteinsson	278.
Guðmundur Þorsteinsson	251, 365.
Halberg	124.
Hannes Jónsson	248.
Hans Th. A. Thomsen	272, 274.
Haraldur Sigurðsson	262. 403.
Hermann Eiríksson	435.
Hjörtur Þorkellsson	278.
Hörður Jónsson	278.
Indriði Gíslason	30.
Indriði Indriðason	30.
Ingjaldur Guðbrandsson	236.
Ingimundur Guðmundsson	323.
Jakob Jónsson	45.
Jens Peder Jørgensen	407.
Jóhann Árnason	97, 153.
Jóhann Guðmundsson	127.
Jóhann Guðmundsson	192.
Jóhann Guðmundsson	248.
Jóhann Jónsson	248.
Jóhann Jónsson	195.
Jóhann Vedholm	95.
Jóhannes Guðmundsson	217.
Jóhannes Pálsson	248.
Jón Ebenezersson	23, 366.
Jón Einarsson	278.
Jón Einarsson	433.
Jón Guðmundsson	8.
Jón Guðmundsson	278.

XI

	Bls.
Jón Guðnason	437.
Jón Hannesson	30.
Jón Jóhannesson	97, 153.
Jón Jónsson	410.
Jón Jónsson	384, 405.
Jón Ólafsson	391.
Jónas Jónsson	71.
Jónas Jónsson	179.
Jónathan Þorsteinsson	370.
Jóseph Ólafsson	225.
Jórmundur Jónsson	244.
Katrín Andresdóttir	19.
Kristinn Magnússon	278.
Kristján Björnsson	230, 269.
Kristján Gabríelsson	248.
Lárus Pálsson	39.
Linnet A.	302.
Magnús Kristjánsson	49, 127.
Magnús Ólafsson	278.
Magnús Þorkellsson	248.
Marteinn Jónsson	278.
Metta Egilsdóttir	241.
Ólafur Árnason	429, 465.
Ólafur Guðmundsson	278.
Ólafur Ingimundarson	278.
Ólafur Loptsson	81.
Ólafur Ólafsson	278.

XII

	Bls.
Ólafur Sveinsson	278.
Ólafur Þórðarson	248.
Páll Guðmundsson	278.
Pálmi Pálmason	278.
Pjetur Guðmundsson	278.
Pjetur Guðmundsson	278.
Pjetur Oddsson	278.
 Ragnheiður Ólafsdóttir	30.
Rögnvaldur Rögnvaldsson	369.
 Sigmundur Guðmundsson	351.
Sigurður Einarsson	278.
Sigurður Snæbjörnsson	201, 276.
Sigurður Sveinsson	248.
Sigurður Þorvarðsson	248.
Sigurgeir Jakobsson	155.
Sigurþór Ólafsson	241.
Símon Alexíusson	14.
Skúli Jónsson	489.
Skýlv Th. J.	260.
Snorri Pálsson	195.
Sveinn Sveinsson	136.
Sæmundur Magnússon	30.
Sæmundur Sæmundsson	278.
 Valdimar Ásmundsson	278.
Valgarður Breiðfjörð	183.
Vilhjálmur Pálsson	248.
Víglundur Ásbjörnsson	248.
 Þorbjörg Sveinsdóttir	278.

XIII

	Bls.
Þórður Jónsson	278.
Þorlákur Ásmundsson	73.
Þorsteinn Guðmundsson	387, 394.
Þorsteinn Þorsteinsson	278.
Þorsteinn Þorsteinsson	278.
Zimsen Chr.	302.

Efnisskrá.

Afbrot á móti skirlífi.

Ábúðarrjettur.

Byggingar og byggingarnefndarmál.

Brot á móti valdstjórninni og allsherjarreglu.

Dómarar.

Eiður.

Eignarrjettur.

Embættismenn.

Fals.

Fiskiveiðar o. fl.

Fógetagjörðir.

Frávísun.

Fyrning mála.

Gjöld.

Heimvísun.

Helgidagsbrot.

Hjú.

Kaup og sala.

Kostur og tæring.

Lögreglustjórn og lögreglumál.

Meinsæri og aðrir glæpir, sem eiga skylt við það.

Ofbeldi og líkamlegar meiðingar.

Ólögleg lausamennska og húsmennska.

Ólögmæt meðferð á fundnum fjármunum og ýmsar
misgjörðir samkynja.

Ómerkingardómar.

Ónýting og skemmdir á eignum annara.

Prentlög.

Rangar sakargiptir og kærur.

Reki.

Samningar.

Sektir.

Skaðabætur.

Skiptamál.

Skottulækningar.

Skulda- og reikningsmál.

Svik.

Sýknan.

Uppboðsgjörðir.

Úrskurðir.

Varðhald.

Þjófnaður.

Ærumeiðingar og skammir.

Bls.

Afbrot á móti skírlífi.

163. gr. hegnl. beitt fyrir barneign í meinum	8.
Sakborningur, sem gefið var að sök brot gegn	
179. gr. hegningarl., eptir atvikum sýknaður	204.
179. gr. hegnl. beitt við sakborning	410.

Ábúðarrjettur.

Maður, sem lögsóktur var til að fara frá jörð, dæmdur sýkn, með því hann ekki var rjettur varnaraðili	222.
---	------

Byggingar og byggingarnefndarmál.

Maður, sem byggt hafði bræðslukofa á Ísa- firði, dæmdur eptir opnu brjefi 26. jan. 1866 í sekt, en eptir atvikum leystur undan að rífa kofann, er honum með hjeraðsdómnum hafði verið gjört að skyldu	14.
---	-----

Maður, sem kærður var fyrir að hafa byggt hús gegn banni byggingarnefndar Reykja- víkur, dæmdur til sekta og til að taka þakið af húsinu	183.
---	------

Maður skyldaður til að flytja hús af því að hann hafði byggt það of nærri lóð nábúa síns	449.
---	------

XVIII

Bls.

Brot á móti valdstjórninni og á alsherjarreglu.

Sakborningur, sem í hjeraði var dæmdur eptir 111. gr. hegnl., sýknaður 192.

Sakborningur, er var ákærður fyrir brot gegn 101. sbr. 99. gr. hegnl. eptir atvikum sýknaður. 310.

Sakborningur dæmdur fyrir brot á móti valdstjórninni og á alsherjarreglu, þar sem hann hafði rífið girðing, er sett var að tilhlutun valdstjórnarinnar 394.

Dómarar.

Kröfu málsparts um, að einn af dómendum um viki úr sæti sínu, hrundið 430.

Álitið, að dómari ekki þyrfti að víkja úr dómara sæti þótt hann hefði verið mægður við annan málspartinn, með því þeim mægðum var slitið 466.

Eiður.

Úrslit meiðyrðamáls látin vera komin undir eiði þess, sem hafður var fyrir sök 425.

Eignarrjettur.

Ágreiningur um eignarrjett að jörð (nýbýli) 255.

Embættismenn og afbrot í embættisfærslu.

Ágreiningur um upphæð embættislauna . . . 9.

Embættismanni (lækni) dæmt kaup fyrir að kenna yfirsetukvennaefnum 35.

Hæstarjettardómur í því máli 298.

XIX

Bls.

Dómur synodalrjettarins á Íslandi, með hverjum prestur einn var dæmdur til að missa embætti síft fyrir óreglulegan embættisrekstur, drykkjuskap og annað hneykslanlegt háttalag, staðfestur af hæstarjetti 155.

Embættismanni, er greindi á við stjórnendur landssjóðs um embættislaun, dæmt það sem hann fór fram á 186.

Agreiningur um embættislaun 233.

Sýslumaður dæmdur fyrir brot gegn 136. sbr. 34. gr. hegnl. í betrunarhússvinnu 473.

Fals.

2 sakborningar dæmdir fyrir að hafa búið til eptir mynd danskra peninga eptir 266. gr. sbr. 49. og 38. gr. hegnl. 81.

2 sakborningar, sem ákærðir voru fyrir skjalfölsun, sýknaðir, en eptir atvikum dæmdir til að lúka málskostnaði 391.

Hæstarjettardómur í því máli 499.

Fiskiveiðar o. fl.

Maður, sem kærður var fyrir ólöglegar fiskiveiðar í landhelgi, sýknaður 147.

Hæstarjettardómur í því máli, með hverjum hinn kærði var sektaður 401.

2 menn, sem kærðir voru fyrir ólöglegar fiskiveiðar í landhelgi, sýknaðir 195.

Sektir gjörðar fyrir brot á fiskiveiðasamþykkt og hákarlaveiðasamþykkt . . . 23, 217, 248, 366.

XX

Sekt gjörð fyrir þvergirðing á á	Bls. 272.
Maður, sem sakaður var um ólöglega laxveiði, sýknaður	274.

Fógetagjörðir.

Fjárnámsgjörð á dagsektum o. fl. staðfest	41.
Fógetarjettarúrskurður, með hverjum krefj- anda var neitað um að bera mann út af jörð, dæmdur ómerkur og fógeta boðið að framkvæma gjörðina	144.
Álitið, að lög heimili ekki að taka dagpen- inga og ferðakostnað setudómara í einkamáli lög taki	215.
Lögtaksgjörð á ýmsum opinberum gjöldum dæmd ógild af því að ekki var sannað, að jörð sú, er gjöldin voru lögð á, eða sem var tilefni til þess að gjöldin voru lögð á, væri í þeim hrepp, er gjaldanna krafðist	239.
Lögtaksgjörð á aukaútsvari staðfest	307, 458.
Úrskurður um útburðargjörð hrundið	314.

Frávísun.

Máli að nokkru leyti vísað frá dómi af því málefnið var álitið útkljáð áður með dómi	4.
Frávísað máli sökum þess, að það þótti svo illa tilbúið af hálfu áfrýjanda, að ekki væri unnt að leggja á það fullnaðardóm	47.
Stefnu í máli frávísað sökum vantandi máls- útlistunar	55.

Stefnu í máli frávísað þareð hún ekki var löglega birt	200.
Máli vísað frá, af því það var sókt fyrir yfir- dómi gegn öðrum varnaraðila en í hjeraði . .	238.
Máli vísað frá af því ýms skjöl, sem lögð höfðu verið fram í hjeraði, vöntuðu í hjerads- dómsgjörðirnar	264.
Máli frávísað sökum þess að áfrýjandi mætti ekki fyrsta tektadag málsins	301.
Sök frávísað vegna þess að lögleg sáttatil- raun ekki hafði fram farið	319.
Máli frávísað af því málflytjanda vantaði um- boð til að reka málið	339, 341.
Máli vísað frá af því áfrýjunarfresturinn var útrunninn	372.
Merkjadómi frávísað sökum þess, að áfrýj- andi krafðist breytingar á honum, en til þess var yfirdómurinn ekki bær	389.
Máli frávísað af því dómkröfur áfrýjanda voru svo óákveðnar og á reiki	390.
Stefnu vísað frá dómi af því áfrýjandi lagði ekki fram hjeradsdómsgjörðir í málinu nje út- listaði það	441.
Stefnu frávísað af því hún ekki var löglega birt meðdómsmönnum	442.
Máli vísað frá af því lögtaksgjörð sú og uppboðsgjörð, sem áfrýjað var, voru gjörðar af hreppstjóra, en gjörðir hreppstjóra liggja ekki undir landsyfirdóm til áfrýjunar	469.
Máli vísað frá af því að hlutaðeigandi máls- partur ekki hafði lagt fram fullkomnar hjerads- dómsgjörðir	470.

XXII

Bls.

Máli vísað frá, af því málefnið var áður útkljáð með fullnaðardómi 471.

Fyrning mála.

27 sakborningar, er kærðir voru fyrir skemmdir á eignum annars manns, sýknaður af því 2 ár voru liðin frá því ofríkisverkin voru framin . 278.

Gjöld.

Prestur einn, sem lögsóktur var til að skila aptur prests og kirkjugjöldum, er hann hafði látið taka lögtaki hjá utanþjóðkirkjumanni, sýknaður 455.

Heimvísun.

Máli heimvísað til nýrrar dómsáleggingar, af því að hjeraðsdómarinn ekki hafði eiðfest nokkur vitni, er leidd voru í málinu 49.

Máli heimvísað til dómsáleggingar í aðalefninu (hjeraðsdómarinn hafði frávísað málinu, en að áliti yfirdómsins ástæðulaust) 102.

Sakamáli heimvísað 136.

Helgidagsbrot.

Tilskipun 28. marz 1855, 4. og 10. gr. sbr. við opið brjef 26. sept. 1860 beitt fyrir ólöglegar veitingar á helgum degi 95.

Tilskip. 28. marz 1885 og opnu brjefi 26. sept. 1860 beitt fyrir óþarfa vinnu á helgum degi . 302.

XXIII

Bls.

Hjú.

Hjúi dæmt kaup og matarverð 359.

Kaup og sala.

Spurningum, hvort sala hefði framfarið, neitað. 61.

Spurning um skyldu til að geta manni af-
salsbrjef fyrir jörð 206.

Ágreiningur útaf jarðarkaupum; heimtaðar
skaðabætur ekki dæmdar krefjanda 328.

Ágreiningur útaf fasteignarsölu (hæstarjettar-
dómur) 397.

Kostur og tæring.

Kostur og tæring dæmt málsaðila fyrir þá
sök, að stefnan ekki var lögð fram ákveðinn
dag , 102, 301.

Lögreglustjórn og lögreglumál

Lögregluþjónn sýknaður af kærur áfrýjanda,
er gaf honum að sök að han hefði misbeitt
valdi sínu 117.

Veitingamaður dæmdur fyrir nætursetu eða
næturveitingar, er riðu í bága við fyrirskipan-
ir lögreglustjórnarinnar 124.

Maður, sem kærður var fyrir brot gegn tilsk.
25. júní 1869 um hundahald, sýknaður 323.

Maður sektaður fyrir brot gegn 1. og 15. gr.
laga 14. jan. 1876 351.

Lögreglustjóri, er sóktur var til skaðabóta

fyrir það, að hann hefði hept för sækjanda, eptir atvikum sýknaður	466.
---	------

Meinsæri og aðrir glæpir sem eiga skylt við það.

Sakborningur dæmdur fyrir meinsæri eptir 148. gr. 2. málslíð hegnl.	66.
2 sakborningar, sem ákærðir voru fyrir brot gegn 148. gr. hegnl., sýknaðir	241.

Ofbeldi og líkamlegar meiðingar.

202. gr. hegnl. (tillit haft til 208. og 221. gr. hegnl.) beitt fyrir líkamlegt ofbeldi . . .	59.
Sakborningur, sem ákærður var fyrir brot gegn 189. og 190. gr. hegnl., sýknaður . . .	241.
Sakborningur dæmdur fyrir að hafa veitt mönnum áverka með byssuskotum	394.
Hæstarjettardómur í því máli	501.
205. gr. hegnl. beitt og skaðabætur dæmdar	435.
202. gr. hegnl. beitt	453.

Ólögleg lausamennska og húsmennska.

Maður, sem ákærður var fyrir ólöglega lausa- mennsku, sýknaður sökum þesss, að hann að eins hefði verið gestur eða á ferð, og því ekki þurft að fara í vist	45.
--	-----

Olögmæt meðferð á fundnum fjármunum og ýmsar misgjörðir samkynja.

250. gr. hegnl. beitt	269, 277.
250. og 249. gr. hegnl. beitt	370, 433.

Ómerkingadómar.

- Ómerkingarkrafa ekki tekin til greina 7.
- Úrskurður í vitnaleiðslumáli felldur úr gildi . . . 49.
- Hjeraðsdómur dæmdur ómerkur sakir þess, að málið var ranglega höfðað sem lögreglumál . . . 126.
- Ómerkingardómur sakir þess að rannsókn og meðferð málsins í hjeraði var svo ábótavant . . . 136.
- Hjeraðsdómur í eignarþrætumáli (um jarðeign) dæmdur ómerkur sökum þess, að hjeraðsdómar- ekki hafði dæmt málið með meðdómsmönnum . . . 143.
- Dómur í landaþrætumáli dæmdur ómerkur sakir þess, að afstöðuuppdrætti þeim, sem fylgdi málinu, var mjög ábótavant 165.
- Gestarjettardómur dæmdur ómerkur af því málið, þótt landaþrætumál væri, eigi var dæmt með meðdómsmönnum 216.
- Krafa málsparts um, að hjeraðsdómurinn yrði dæmdur ómerkur, af því málið, er hann taldi vera eignarþrætumál, ekki var dæmt með meðdómsmönnum, ekki tekin til greina 227.
- Ómerkingardómur fyrir sakir gallna á sátta- tilrauninni 250.
- Hjeraðsdómur í opinberu máli dæmdur ómerk- ur fyrir þá sök, að hjeraðsdómarinn ekki hafði gefið hinum kærða til vitundar, að mál yrði höfðað gegn honum — en stefna var engin út gefin — og að dómur mundi ganga í málinu o.fl. . . . 260.
- Hjeraðsdómur dæmdur ómerkur að því snerti ákvæði hans um málskostnað, af því hann (málskostnaðurinn) var með öllu óákveðinn . . . 261.
- Landamerkjadómur dæmdur ómerkur og mál-

inu vísað frá merkjadómi, sakir vantandi sátta-
tilraunar 271.

Gestarjettardómur dæmdur ómerkur að því
snerti ákvæði hans um málskostnað, fyrir þá
sök, að upphæð hans var óákveðin 309.

Ómerkingardómur fyrir sakir þess, að hinn
kærði hafði ekki verið prófaður, nje honum lög-
lega stefnt 369.

Ekki álitid að ástæða væri til að dæma dóm
ómerkan, þótt hann væri kveðinn upp í annari
þinghá en þeirri, sem varnaraðili átti lögheimili í 385.

Aukarjettardómur í eignarþrætumáli dæmdur
ómerkur sökum þess, að hann ekki var dæmd-
ur með meðdómsmönnum 409.

Merkjadómur dæmdur ómerkur sakir lög-
leysu að efni til 422.

Merkjadómur dæmdur ómerkur eptir kröfu
beggja málsaðila 461.

Hjeraðsdómur dæmdur ómerkur af því málið,
sem var eignarþrætumál, ekki var dæmt með
meðdómsmönnum 488.

Merkjadómur dæmdur ómerkur 496, 497.

Ónýting og skemmdir á eignum annara.

8 sakborningar dæmdir eptir 296. gr. sbr. 55.
gr. hegnl. fyrir að hafa rífið niður fjárrjett . . 30.

298. gr. hegnl. beitt 278.

Prentlög.

Prentari sektaður fyrir brot gegn tilskip. 9.
maí 1855 1. gr. 451.

XXVII

Bls.

Eptir atvikum álitid, að hlutaðeigandi prentari ætti að hafa ábyrgð af niðritlingi . . . 493.

Rangar sakargiptir og kærur.

Sakborningur, sem ákærður var fyrir brot gegn 228. gr. hegnl., sýknaður 244.

Reki.

Agreiningur útaf rekarjetti 25.

Samningar.

Spurning um þýðing á verksamningi; stefnda dæmd hin heimtaða upphæð 108.

Spurning um samningsrof, hlutaðeiganda dæmdar skaðabætur hjá samningsrjúfjanda 111.

Skaðabætur dæmdar útaf samningsrofi . . . 309.

Sektir.

Dómari sektaður fyrir drátt á sakamáli 201 (276) 219.

Skaðabætur.

Skaðabætur dæmdar á mann, er með öðrum hafði unnið að því að brjóta og skemma veiðivjelar í á 84, 89.

Skaðabætur dæmdar útaf ólögmati fjárnámsgjörð 417.

Skiptamál.

Spurningu um, hvort tengdasyni bæri að innfæra tvær jarðir o. fl., er hann hafði fengið hjá tengdaforeldrum sínum, í bú þeirra að þeim látnum, neitað 167.

Skiptarjettarúrskurður snertandi arfleðsluskrá felldur úr gildi 419.

Skiptagjörð dæmd ómerk 419, 427.

Skiptagjörningur staðfestur 462.

Skottulækningar.

Sakborningur dæmdur í sekt fyrir skottulækningar 39.

Skulda og reikningsmál.

Áfrýjanda dæmd verzlunarskuld 1.

Málspartur dæmdur sýkn af skuldakröfu mótpartsins 4.

Spurning um skuldaskipti milli 2^{ja} kaupmanna 64.

Hæstarjettardómur í skuldamáli 77.

Málsaðili, sem lögsóktur var til greiðslu á kaupstaðarskuld, sýknaður 130.

Áfrýjanda dæmd verzlunarskuld 261.

Ágreiningur milli tveggja sýslumanna um skipting á embættistekjum og fl. 320.

Málsaðila dæmd verzlunarskuld 334.

Landskuld dæmd málsparti eptir mati óvilhallra dómkvaddra manna 352.

Málsaðili sýknaður af skuldakröfu mótpartsins 361.

XXIX

Bls.

Kaupgjald og fæðispeningar dæmt verzlunar- þjón	373.
Maður, sem sóktur var til að greiða landskuld af jarðarparti o. fl., sýknaður	381.
Maður dæmdur sýkn af skuldakröfu kaupmanns	412.
Skuldamál	476, 478, 486.
Ágreiningur um verkskaup	481.

Svik.

Sakborningur dæmdur eptir 255. sbr. 253. gr. hegnl. fyrir að brjóta upp peningabryjef og hag- nýta sjer peningana sem í því voru	219.
Sakborningur, sem ákærður var fyrir svik, dæmdur sýkn af því allar sannanir brustu	262.
Hæstarjettardómur í því máli	403.
255. gr. hegnl. beitt	349.
255. og 259. gr. hegnl. beitt	437.

Sýknan.

Skipstjóri, sem kærður var fyrir það, að hann ekki hefði hirt skipaskjöl sín hjá hlutaðeigandi sýslumanni, áður hann sigldi til útlanda, eptir atvikum sýknaður	231.
Sakborningur (matreiðslusveinn á þilskipi), sem sakaður var um að hafa borað göt á þil- skip, sýknaður og málskostnaður dæmdur af al- manna fje	407.

Uppboðsgjörðir.

Uppboðsgjörð dæmd ómerk	419.
-----------------------------------	------

Úrskurðir.

Ýtarlegri skýrslur í sakamáli heimtaðar . . .	49.
Ýmsar skýrslur í sakamálum heimtaðar . . .	71,
127, 230, 313, 384, 387 429, 489.	
Krafa áfrýjanda um ómerking ýmsra úrskurða kveðnum upp í gestarjettarmáli, ekki tekin til greina	134.
Málsadila synjað um 12 vikna frest, er hann hafði beiðzt, enn veittur viku frestur . . .	138.

Varðhald.

Varðhaldsúrskurður dæmdur ómerkur sakir þess, að sá, sem uppkvað hann, brast heimild til þess	104, 120.
---	-----------

Þjófnaður.

230. gr. hegnl. beitt	19, 230, 231.
46. og 48. sbr. 63. gr. hegnl. beitt	97.
231. gr. 4 tölul., 46., 48., og 230. sbr. 63. gr. hegnl. beitt	97.
230. sbr. 46., 48., og 63. gr. hegnl. beitt . . .	97.
Hæstarjettardómur í því máli	153.
231. gr. 4. tölul. sbr. við 61. gr. sbr. 58. gr. hegnl. beitt	127.
230. 231. gr. hegnl. beitt.	179.
231. sbr. við 67. gr. hegnl. beitt	201.
Hæstarjettardómur í því máli	276.
233. sbr. 230., 255. og 250. gr., sbr. 63. og 58. gr. hegnl. beitt	225.
230. (og 255.) sbr. 22. gr. hegnl. beitt . . .	251.
231. (og 250.) gr. hegnl. beitt	269.

	Bls.
231. gr. hegnl. beitt	326, 340. 465.
230. og 38. sbr. 62. gr. hegnl. beitt . . .	365.
Sakborningur, er var sakaður um stuld á 4	
sildum úr nótt, eptir atvikum sýknaður . . .	431.
232. gr. hegnl. beitt	446.
230. gr. hegnl. enn fremur beitt 236, 266, 363,	405.
Sakborningur, er af landsyfirdómi hafði ver-	
ið dæmdur fyrir meðverknað í þjófnaði, eptir at-	
vikum sýknaður af hæstarjetti	73.

Ærumeiðingar og skammir.

219. gr. hegnl. beitt fyrir ærumeiðingar við	
lögregluþjón	16.
219. gr. hegnl. beitt fyrir ærumeiðingar 56, 68,	
114, 140, 212, 303, 324, 337, 343, 356, 376,	425.
Málsaðili, er stefnt var fyrir ærumeiðingar	
sýknaður	209.

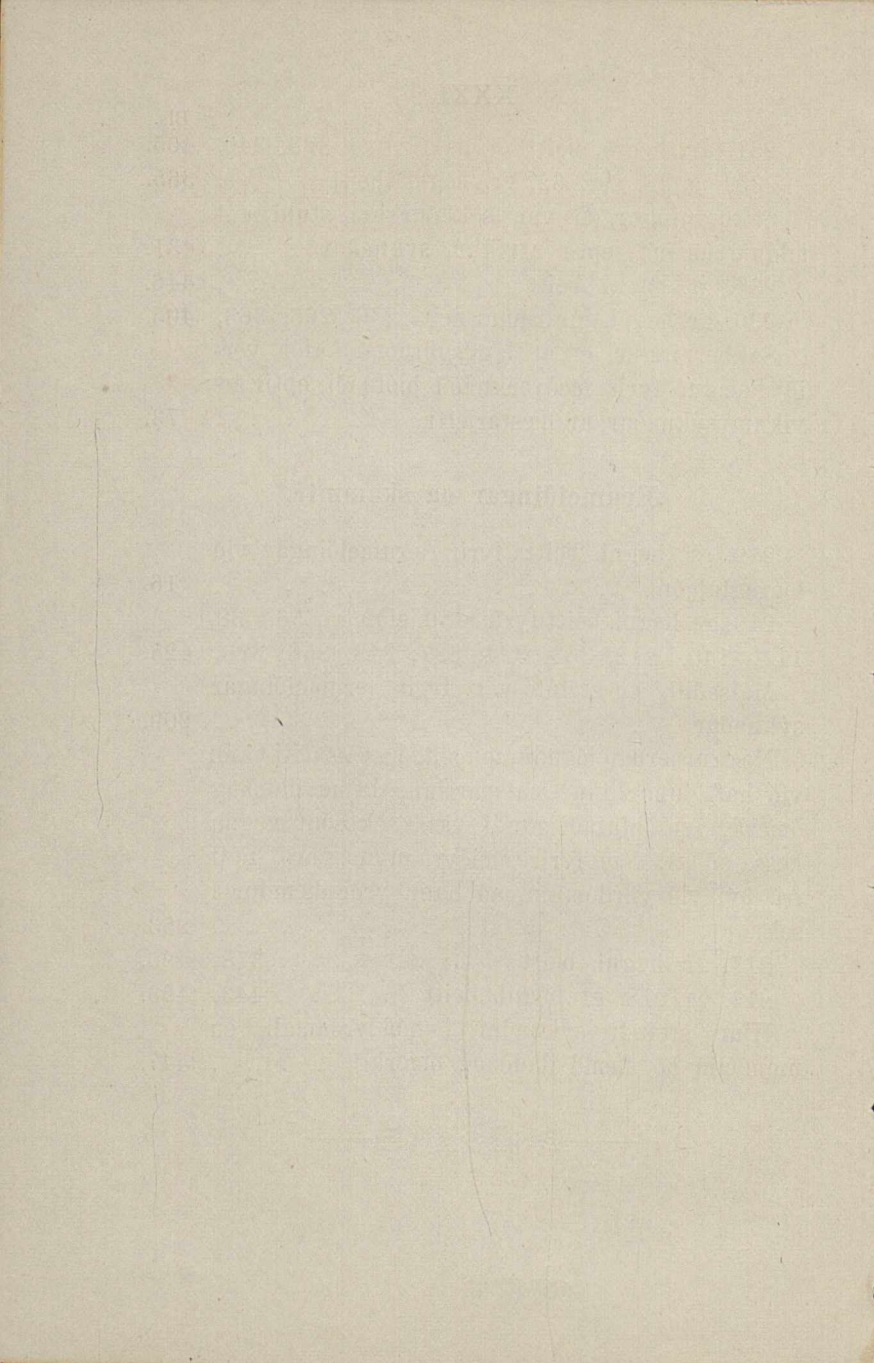
Nokkur ærumeiðandi ummæli, er málsaðili hafði við haft um hinn málspartinn, dæmd dauð og ómerk, en hlutaðeigandi ekki sektaður vegna þess, að sá, sem fyrir meiðyrðunum varð, fjell frá því við yfirdóminn, að hann yrði dæmdur í sekt 253.

217. gr. hegnl. beitt 378, 490.

217. og 218. gr hegnl. beitt 443, 493.

Hinn stefndi sýknaður í meiðyrðamáli, en ummælin þó dæmd dauð og ómerk 447.

Landsyfirrèttardómar 1881

Mánudaginn 10. janúarm.

Nr. 15/1880

Verzlunarstjóri E. Laxdal

gegn

Lofti bónda Guðmundssyni.

D ó m u r :

Með aukaréttardómi Eyjafjarðarsýslu, sem kveðinn var upp á Akureyri 19. febrúarmán. þ. á., var hinn stefndi, Loftur Guðmundsson, dæmdur til að greiða verzlunarstjóra E. Laxdal fyrir hönd Gudmanns verzlunar á Akureyri verzlunarskuld, að upphæð 109 kr. 14 a., en áfrýjandinn á hinn bóginn skyldaður til að greiða Lofti Guðmundssyni 25 krónur í málskostnað. Svo eru og nokkur ummæli áfrýjanda um hlutaðeigandi sáttanefndarmenn dæmd dauð og marklaus.

Þessum dómi hefir verzlunarstjóri E. Laxdal áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 5. maímán. þ. á., og krafist, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða sér 109 kr. 14 a. með 5 % ársvöxtum af þessari upphæð frá sáttakærudegi, 23. ágústmán. 1879, þangað til borgað verður, og þar að auki allan af máli þessu í héraði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað.

Á hinn bóginn hefir stefndi krafist, að dómur undirréttarins verði staðfestur og að áfrýjandinn verði skyldaður til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með einhverju nægilegu eftir mati réttarins.

Mál þetta er þannig vaxið: hinn stefndi, Loftur Guðmundsson, var í fyrra vor skuldugur nefndri verzlun

um 109 kr. 14 a., sem hann átti að greiða ekki seinna en í sumarkauptíð 1879. Hinn 23. ágústmán. s. á. kom hann með nokkuð af ull til áfrýjanda, sem hann kvaðst ætla að leggja þar inn upp í skuld sína, en áfrýjandi lýsti því þegar í stað yfir, áður en hinn stefndi var búinn að taka upp vöruna, að hann gæti ekki gefið honum eins mikið fyrir hana og hún hefði gengið hæst í sumarkauptíð, en hann skyldi taka hana 5 aurum lægra hvert pund. Þetta líkaði stefnda ekki og fór því á burt með ull sína, og lagði hana inn sama dag við aðra verzlun á Akureyri fyrir 70 aura pundið af hvítri ull, en 50 aura af hinni mislitu. Lét hann jafnframt í veðri vaka við áfrýjanda, að hann hefði hafnað lögmætu borgunartilboði með því að vilja fella ullina í verði frá því sem hún hefði verið mest á sumrinu. Áfrýjandi kærði þegar hinn stefnda fyrir sátta-nefnd, og með því sáttatilraun varð árángurslaus, höfðaði hann mál á hendur honum, og urðu úrslit þess eins og áður segir.

Það er viðurkent, að hinn stefndi var í fyrra sumar í skuld við Gudmanns verzlun á Akureyri, sem áfrýjandi veitir forstöðu, um 109 kr. 14 aura, eins og líka hitt, að honum hafi borið að lúka henni í sumarkauptíð 1879. En hinn stefndi hefir haldið því fram, að hann hafi boðið borgun í tæka tíð, því sumarkauptíð hafi ekki verið á enda 23. ágústmán. það ár, og að honum verði því ekki gefið neitt að sök, heldur megi áfrýjandi kenna sér sjálfum um, því hann hafi boðið sér minna fyrir ullina en hann hafi getað fengið fyrir hana annarstaðar, en þeim kosti hafi hann ekki þurft að taka, því sér hafi verið heitið sama verði fyrir vörur sínar og hann gæti bezt fengið hjá öðrum fastakaupmönnum á Akureyri. Hins vegar hefir áfrýjandi haldið því fram, að sumarkauptíð hafi ver-

ið á enda 23. ágústmán. það ár, og stefndi hafi því ekki greitt skuld sína eða boðið greiðslu á henni í ákveðinn gjalddaga, enda hafi hann boðið honum sama verð fyrir ullina — hjer er þó einungis að ræða um hvíta ull, á mislita ull virðist ekki hafa verið minst þeirra í milli — sem hann fekk fyrir hana, og gjörði sig ánægðan með, þar sem hann lagði hana inn, sem sé 70 aura pundið.

Afrýjandi hefir lagt fram vottorð frá kaupmönnum á Akureyri — og hefir þeim ekki verið sérstaklega mót-mælt — um, að sumarkauptíð 1379 hafi verið á enda þar 1. ágústmán. Vottorð þessi bera enn fremur með sér, að sumarkauptíð ekki er talin á enda á Akureyri ár hvert í sama mund, og er það af þeim ljóst, að kaupmenn sjálfir ákveða árlega, hvenær sumarkauptíð skuli enda, eða með öðrum orðum, hvenær viðskiftamenn þeirra, sem eiga þeim skuldir að gjalda í kauptíð, skuli í síðasta lagi hafa lokið þeim, og þetta virðist með öllu eðlilegt, eftir því sem hagar til hér á landi með verzlun og siglingar. Nú með því þessi siður auðsjáanlega hefir tíðkast um mörg ár á Akureyri, og bændum hlýtur að hafa verið þetta kunnugt, eins og það líka virðist hafa verið venja, að þeir kyntu sér sjálfir, hvenær kauptíð ár hvert væri á enda, án þess kaupmenn létu sérstakt boð um það út ganga, þá fær yfirdómurinn ekki betur séð, en að hinn stefndi hafi látið hinn rétta gjalddaga líða áður en hann bauð fram áður umgetna ull. Þegar nú við þetta bætist, að afrýjanda virðist hafa boðið hinum stefnda hæsta verð, sem þá var á henni á Akureyri, eins og það líka er orðið ljóst undir rekstri málsins, að hin fram boðna ull ekki nægði til þess að allri skuld stefnda við afrýjanda væri lokið, þá verður ekki álitíð, að afrýjandi hafi hafnað góðu og gildu borgunarboði.

Með því hinn stefndi, eins og áður sagt, hefir kannast við, að skuldakrafa áfrýjanda á hendur honum sé rétt, verður að skylda hann til að greiða áfrýjanda 109 kr. 14 a. eins og hann líka eftir málavöxtum á að borga honum málskostnað í héraði með 25 krónum. En vextir af nefndri upphæð verða honum ekki dæmdir, þar sem þeirra ekki er getið í sáttakærunni, né þeirra krafist í héraðsdómsstefnunni.

Ummæli áfrýjanda um hlutaðeigandi sáttanefndarmenn virðast ekki þess eðlis, að næg ástæða sé til að dæma þau dauð og marklaus.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eftir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Hinn stefndi, Loftur Guðmundsson, á að greiða áfrýjanda, E. Laxdal, 109 kr. 14 a., og málskostnað fyrir undirdómi með 25 krónum. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 53/1880,

M. Johannessen
gegn

Jóni Erlendssyni.

D ó m u r:

Með stefnu, dagsettri 9. októbermán. 1880, hefir verzlunarstjóri M. Johannessen áfrýjað til yfirdómsins dómi bæjarþingsréttar Reykjavíkur kaupstaðar, gengnum 15. aprílmán. næstan fyrir, en með þessum dómi er hinn stefndi, Jón bóndi Erlendsson á Grímsstöðum, dæmdur sýkn af kærum og kröfum hans í málinu, og hann dæmdur til að greiða hinum stefnda 20 krónur í málskostnað.

Áfrýjandi telur til skuldar hjá hinum stefnda, að upp hæð 122 kr., og hefir krafist fyrir yfirdóminum fyrst og fremst, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða sér 122 kr. með 5 % vöxtum frá 19. desbr. 1879 þangað til borgað verður, og allan af máli þessu í héraði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað, en til vara, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða sér 100 kr. með 5 % vöxtum frá 19. desbr. 1879 þangað til borgað verður, og allan málskostnað eins og áður er sagt.

Á hinn bóginn hefir hinn stefndi krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða sjer hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi.

Að því snertir 22 krónur af skuldakröfu áfrýjanda, þá hefir hann borið fram, að hinn stefndi eigi að lúka þeim verzlun þeirri, er hann veitir forstöðu, fyrir 6 kaðla, er hann hafi tekið út á árinu 1871. Hinn stefndi hefir að vísu ekki viljað kannast við þessa skuld, en virðist þó ekki, þrátt fyrir áskorun áfrýjanda, skorinort að hafa neit- að því, að hann hafi tekið þessa kaðla út, en hann hefir á hinn bóginn haldið því fast fram, að spursmálið um skuldakröfu þessa sé útkljáð með bæjarþingsdómi Reykjavíkur kaupstaðar, gengnum 18. desembermán. 1879, og með því ekki verður séð, að áfrýjandi hafi mótmælt þessu, enda bendir alt til, að svo sé í raun réttir, þá ber að vísa málinu, að því þessa upphæð snertir, frá undirdóminum.

Að því næst snertir hinn hluta kröfunnar, 100 kr., þá stendur þannig á þeim, að áfrýjandi hefir skrifað þær inn í verzlunarreikning hins stefnda frá nafngreindum bónda; hefir áfrýjandi haldið því fram, að með því hinn stefndi hafi lögsótt bónda þenna, og fengið dóm yfir honum til þess að greiða (meðal annars) þessar 100 kr., þá

beri sér nú þessi upphæð hjá hinum stefnda. En eins og hinn stefndi hefir neitað þessu, eins er það viðurkent í málinu, að hinn stefndi aldrei hafi viljað taka við þessari innskrift, eða, að hún hafi farið fram að honum fornspurðum, og virðist af þessu að leiða, ekki það, að áfrýjandi nú geti heimtað, að stefndi greiði sér þessar 100 krónur, sem hann í raun rétttri aldrei hefir tekið við, heldur hitt, að áfrýjandi geti flutt þær aftur inn í viðskiftareikning þess bónda, er þær voru skrifaðar út frá, og verður ekki í þessu máli, eins og það er kært fyrir sáttanefnd og höfðað af hendi áfrýjanda, neitt tillit tekið til, þótt af þessu kynni að leiða, að áfrýjandi teldi enn til verzlunarskuldar hjá hinum stefnda. Yfirdómurinn verður því að álita rétt, að hinn stefndi er dæmdur sykn af kærum og kröfum áfrýjanda að því oft nefndar 100 krónur snertir, eins og hann líka felst á ákvörðun hér aðsdómsins með tilliti til málskostnaðar.

Eftir þessum úrslitum ber áfrýjanda einnig að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem virðist hæfilega metinn 20 krónur.

Ekki virðist yfirdóminum eftir atvikum takandi til greina sú krafa áfrýjanda eða málaflutningsmanns hans, að hinn stefndi verði sektaður fyrir meiðyrði í vörn sinni, sem sé þau, að áfrýjandinn fari ekki með nema »tómar flækjur og ranghverfingar«, eða, að orð þessi verði dæmd dauð og marklaus.

Því dæmist rétt vera:

Að því snertir þær 22 krónur, sem áfrýjandi hefir krafist, vísast málinu frá undirdóminum. Að öðru leyti skal hinum áfrýjaða dómi óraskað.

Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandi hinum stefnda 20 krónur.

Hið ídæmda ber að greiða innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 56/1880

Þorkell Jónsson

gegn

Eggert Waage

Úrskurður:

Mál þetta er höfðað í héraði af Eggert Waage, eiganda og umráðamanni jarðarinnar Stórahrauns í Stokks-eyrarhreppi í Árnessýslu, gegn Þorkeli Jónssyni eiganda að $7/8$ í hjáleigunni Gamlahrauni í sama hreppi, til skaðabóta fyrir tvö tré, sem rekið höfðu fyrir Gamlahraunslandi, og Þorkell hafði til sín tekið, en sem Eggert Waage þykist eiga tilkall til sem eigandi reka fyrir landi Stórahraunseignarinnar, og var það mál dæmt fyrir gestarétti Árnessýslu 22. okt. f. á. Áfrýjandinn Þorkell Jónsson hefir nú krafist þess, að nefndur gestaréttardómur verði ex officio dæmdur ómerkur, af því að undirdómarinn ekki hafi samkvæmt N. L. 1—7—1 dæmt málið með meðdómsmönnum, þar sem úrslit málsins séu þó undir því komin, hver sé eigandi rekaréttarins fyrir Gamlahraunslandi, en rekarétturinn hafi sem ein hin verulegustu hlunnindi jarða í sér fólgin hin yfirgripsmestu eignarréttindi.

Eins og að framan er á vikið, er mál þetta höfðað sem skaðabótamál, en ekki sem landaþrætumál, og þó úrslit málsins kunni að vera komin undir því, hver sé eigandi reka fyrir Gamlahraunslandi, þá getur það atriði eigi gjört að verkum, að dæma eigi málið sem landaþrætumál, því síður sem fullnaðardóms alls eigi er óskað um nefnt atriði. Undirdómarinn hafði þannig enga ástæðu til að dæma málið með meðdómsmönnum, og verður því krafa

áfryjandans um, að gestaréttardómurinn verði ex officio dæmdur ómerkur samkvæmt N. L. 1—7—1 ekki tekin til greina, en hins vegar veitist áfryjandanum hálfs mánaðar frestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Því úrskurðast:

Krafa áfryjandans um ómerking gestaréttardómsins verður ekki tekin til greina, en honum veitist hálfs mánaðar frestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Mánudaginn 7. febrúarmán.

Nr. 58/1880

Réttvísinn

gegn

Jóni Guðmundssyni og
Engilráð Benediktsdóttur.

Dómur:

Með dómi, kveðnum upp fyrir aukarétti Ísafjarðarsýslu 27. maí 1880, eru hin ákærðu Jón Guðmundsson á Bjarnarnesi í Grunnavíkurbreppi og stjúpdóttir hans Engilráð Benediktsdóttir dæmd fyrir barneign í meinum, hann í tveggja ára betrunarhússvinnu og hún í 1 mánaðar einfalt fangelsi, sem og til að lúka annað sem bæði og bæði sem annað öllum löglegum kostnaði af málinu; en dómi þeim er af hálfu réttvísinnar áfryjað til yfirdómsins. Með eigin játningu hinnar ákærðu og öðrum atvikum, sem upplýst eru undir rekstri málsins, er það löglega sannað, að hinn ákærði, Jón Guðmundsson, lifir í hjónabandi með móður hinnar ákærðu, Engilráðar Benediktsdóttur, sem þannig er stjúpdóttir hans, og að þau haustið 1878 nokkrum sinnum höfðu holdlegar samfarir sín á milli.

Þetta brot hinna ákærðu heyrir undir 163. grein hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegningin, að því er snertir hinn ákærða Jón Guðmundsson, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefir sætt refsingu né ákæru fyrir neitt lagabrot, hæfilega metin í undirréttinum 2 ára betrunarhússvinna, og að því er snertir Engilráð Benediktsdóttur, sem er fædd 22. maí 1863, virðist hegningin, með hliðsjón af 38. gr. hegningarlaganna, einnig hæfilega metin í undirréttardóminum 1 mánaðar einfalt fangelsi. Samkvæmt þessu ber að staðfesta undirréttardóminn einnig að því er snertir málskostnað í héraði, og ber hinum ákærðu einnig öðru sem báðum og báðum sem öðru að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, sem ákveðast 10 krónur handa hvorum þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum lögmat.

Því dæmist rétt vera:

Dómur undirréttarins á óraskaður að standa. Hinum ákærðu, Jóni Guðmundssyni og Engilráð Benediktsdóttur ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 47/1880

Landshöfðinginn fyrir hönd
landssjóðsins

gegn

sýslumanni Lárusi Þ. Blöndal.

D ó m u r:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkur kaupstaðar 29. dag júlímán. f. á., var landshöfðinginn yfir Íslandi fyrir hönd landssjóðsins dæmdur til að greiða Lárusi Þ. Blöndal, sýslumanni í Húnavatnssýslu, árlega úr landssjóði frá 1. janúarmán. 1880 1144 krónur og 8 aura sem persónulega viðbót fyrir sjálfan hann auk hinna fast ákveðnu embættislauna 3500 krónur, ásamt 5% ársvöxtum af hinni fyr nefndu upphæð frá 25. maí 1880 þangað til borgun fer fram og enn fremur í málskostnað 20 krónur.

Þessum dómi hefir landshöfðinginn yfir Íslandi fyrir hönd landssjóðsins áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 25. ágústmán. f. á., og þar krafizt, fyrst og fremst, að landssjóðurinn verði sýknaður af öllum kærum og kröfum hins stefnda, Lárusar Þ. Blöndals, í þessu máli, en til vara, að hann verði sýknaður af kærum og kröfum hins stefnda gegn því að greiða $\frac{5}{12}$ af 1144 kr. 8 a. með 5% ársvöxtum af þessum $\frac{5}{12}$ pörtum frá 25. maí f. á., þangað til borgað er. Svo hefir hann og krafizt, að hinn stefndi verði, hvor þessara krafa sem svo verði til greina tekin, skyldaður til að endurgjalda landsjóði málskostnað allan bæði fyrir undir og yfirdómi skaðlaust eða eftir mati réttarins.

Hins vegar hefir hinn stefndi, sýslumaður Lárus Þ. Blöndal, haldið fram hinum sömu kröfum, sem fyrir undirdómi, sem sé, að landssjóðurinn verði dæmdur til að greiða sér árlega frá 1. degi janúarmánaðar 1880 að telja 1144 kr. 8 a. sem viðbót fyrir sjálfan hann, auk hinna fast ákveðnu launa embættisins 3500 kr., og 5% árlega vexti af 1144 kr. 8 a. frá 25. degi maímán. unz fé þetta er borgað, sem þegar er fallið í gjalddaga eða kann að

falla í gjalddaga áður en borgunin verður og loks til að greiða sér allan þann kostnað, sem mál þetta hefir í för með sér fyrir hann að skaðlausu eða eftir réttarins mati. Auk þessa, sem hann hefir krafizt í héraði, hefir hann krafist málskostnaðar fyrir yfirdómi.

Hinn stefndi, Lárus Þ. Blöndal, var skipaður sýslumaður í Húnavatnssýslu 12. dag aprílmánaðar 1877. Embættistekjur þær, er honum voru lagðar, voru skattur og gjafatollur, $\frac{1}{6}$ konungstíundar og lögmannstolls og aukatekjur allar, en greiða skyldi hann sem eftirgjald af sýslunni 600 krónur á ári. Með lögum, dagsettum 14. desember 1877, voru gjöld þessi af numin nema aukatekjurnar, er framvegis skyldu renna í landssjóð, og með öðrum lögum, dagsettum sama dag, voru fast ákveðin laun sýslumanna og bæjarfógeta. Samkvæmt síðast nefndum lögum voru árstekjur sýslumannsins í Húnavatnssýslu ákveðnar 3500 krónur. Frá 6. júnímán. 1878 var hinum stefnda greitt í árleg laun úr landssjóði 3500 kr., og þar að auki 1144 kr. 8 a. viðbót fyrir hann sjálfan, eða með öðrum orðum, jafn há laun og meðaltal tekjanna í Húnavatnssýslu var á 5 ára tímabilinu 1871—75. sbr. lög 14. desbr. 1877 um laun sýslumanna og bæjarfógeta 7. gr., og alm. launalög 15. októbermán. 1875, 7. gr. Í fjarlögnum fyrir 1880—81 var honum ekki ætlað meira í laun en lög 14. desembermán. 1877, 4. gr., leggja sýslumanninum í Húnavatnssýslu, og var þá frá ársbyrjun 1880 hætt að greiða honum þær 1144 kr. 8 a., sem honum áður voru borgaðar sem viðbót fyrir sjálfan hann, eða tiltölulegan hluta þeirra. Hefir áfrýjandi haldið því fram, að þetta sé samkvæmt lögum 14. desbr. 1877; eftir þeim beri hinum stefnda engin viðbót fyrir sjálfan hann, það sé einungis sérstök undantekning, að þau hafi veitt

þeim embættismönnum, er á tímabilinu 1871—75 höfðu verið í sama embætti og þeir höfðu, þegar lögin náðu lagagildi, þau hlunnindi, að þeir mættu halda tekjum þeim óskertum, er þeir hefðu haft að meðaltali um nefnt 5 ára bil. Aðrir embættismenn geti samkvæmt þeim ekki átt tilkall nema annaðhvort til þeirra launa, sem ákveðin eru í 4. gr. laga 14. desbr. 1877 um laun sýslumanna og bæjarfógeta, eða til þeirra launa, sem þeir sjálfir hefðu haft á því tímabili. Lögin 14. desbrmán. 1877, 7. gr. eigi alls ekki við laun þau, sem embættunum voru lögð um nefnt 5 ára bil, heldur við laun embættismanna, og hvað sérstaklega snerti hinn stefnda, þá hafi honum fyrst verið veitt Húnavatnssýsla 1877, og því geti hann ekki byggt launakröfu sína á öðrum launaákvörðunum en lögum 14. desbrmán. 1877. Því áður hafi hann engan rétt haft og heldur ekki geti hann stuðst við hin alm. launalög 15. októbermán 1875.

Eins og áður er sagt, var hinn stefndi skipaður sýslumaður í Húnavatnssýslu 12. aprílmán. 1877 með þeim launum, sem áður segir, og voru þau í auglýsingu stjórnarráðsins um, að embættið væri laust, metin 5—6000 kr. að kostnaði og eftirgjaldi ófráðregnu. Sama ár, 14. desbrmán., komu út lög um laun sýslumanna og bæjarfógeta. Eru laun sýslumannsins í Húnavatnssýslu þar ákveðin 3500 kr. En 7. gr. tjeðra laga mælir svo fyrir, að hinar almennu ákvarðanir í launalögum 15. októbermán. 1875 einnig skuli ná til sýslumanna og bæjarfógeta, og í 7. gr. síðast nefndra laga er svo ákveðið, að því, sem einhverjum samkvæmt fyrri launaákvörðunum hefir verið lagt meira í tekjur, en lagt er embætti því, sem hann hefir á hendi, í þessum eða öðrum launalögum, haldi hann sem viðbót, er honum sé veitt fyrir sjálfan hann.

Þessa grein skýrir 7. gr. launalaga 14. desbrmán. 1877 á þá leið, að tekjur þær, sem þeir hafa haft hingað til, skuli taldar eftir því, sem þær hafa verið að meðaltali um 5 ára bilið 1871—75. Loks segir í nefndri grein, að hvorki verði tekið af launum þeirra, né þau aukin, meðan þeir séu í sama embætti.

Þessi síðast nefnda ákvörðun er í beztu samhljóðan við bæði orð og anda 7. gr. í alm. launalögum 15. októbermán. 1875, sem sé, að ekki skuli rýra laun embættismanna þeirra, er voru í embættum þegar lögin náðu gildi, á meðan þeir halda sömu embættum, og virðist engin ástæða til að einskorða þetta við þá embættismenn, sem héldu sama embætti, þegar lögin náðu gildi, og þeir höfðu haft á tímabilinu 1871—1875. Þessi ákvörðun um 5 ára tímann er auðsjáanlega ekki sett til að hlynna að þeim embættismönnum, sem höfðu setið í sama embætti síðan 1871, heldur er svona langt tímabil til tekið með tilliti til útreiknings tekjanna til þess að koma á sem mestum jöfnuði, því tekjur sýslanna um 1 ár var svo óviss og óeðlilegur mælikvarði sökum þess, að tekjurnar gátu með hinum eldri gjaldmáta á einu ári vegna fellis, lækkað svo mjög, eins og þær líka gátu verið óvenjulega háar eitt ár, ef að t. a. m. mikil skipströnd báru að höndum.

Yfirdómurinn verður að álíta, að 7. gr. launalaga 14. desembermán. 1877, þegar hún, eins og vera ber, er þýdd í nánú og innilegu sambandi við 7. gr. í almennum launalögum 15. októbermán. 1875, hafi að geyma þá ákvörðun með tilliti til tekna alla þeirra sýslumanna og bæjarfógeta, sem voru í embætti 6. júní 1878, að þær skuli taldar eftir því, sem tekjur þær, er lagðar voru embættum þeim, sem þeir þá voru í, voru að meðaltali um 5 ára bilið 1871—75, enda mundi af hinni gagnstæðu þýð-

ingu, sem áfrýjandinn hefir haldið fram, leiða, að engin lagaákvörðun væri til um laun allra sýslumanna og bæjarfógeta, er ekki hefðu þjónað neinu embætti á þessu 5 ára tímabili, en fengið embætti áður en launalögin náðu gildi.

Af því, sem þegar er sagt, virðist eðlilega að leiða, að hinum stefnda beri í laun jafn mikið og meðaltalið af tekjum Húnavatnssýslu var á 5 ára bilinu 1871—75, það er 4,644 kr. 8 a., eða 3500 kr. samkvæmt 4. gr. launalaganna 14. desbr. 1877 og 1144 kr. 8. a. samkvæmt 7. gr. sömu laga og 7. gr. alm. launalaga 15. októbermán. 1875 sem viðbót fyrir sjálfan hann, og ber því í þessu máli að dæma honum þann hluta þessara 1144 kr. 8.. sem fallinn var í gjalddaga 25. maímán. 1880 eða 476 kr. 70 a. ásamt 5 % ársvöxtum frá nýnefndum degi þangað til greitt er.

Málskostnaður fyrir báðum réttum virðist eftir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Hinum stefnda, sýslumanni Lárusi Þ. Blöndal, ber að fá greitt úr landssjóði 476 kr. 70 a. og 5 % árlega vexi af þessari upphæð frá 25. degi maímán. 1880 þangað til fé þessu er lokið.

Málskostnaður fyrir báðum réttum falli niður.

Mánudaginn 14. febrúarmán.

Nr. 57/1880

Hið opinbera
gegn

Símoni S. Alexíussyni.

D ó m u r :

Með dómi lögregluréttar Ísafjarðar kaupstaðar, sem kveðinn var upp 1. dag. nóvembermán. f. á, var Símon S. Alexíusson verzlunarstjóri dæmdur í 10 kr. sekt til fátækra sjóðs nefnds kaupstaðar fyrir að hafa hlaðið að nýju

vegg undir bræðslukofa einn, er verzlun sú, sem hann veitir forstöðu, á á lóð Ísafjarðar kaupstaðar, án þess að leita til þess leyfis byggingarnefndarinnar þar; svo er hann og dæmdur til að rífa grjótvegg þenna að viðlagðri tveggja króna daglegri sekt og að greiða málskostnað allan. Þessum dómi hefir eftir ósk hins kærða verið skotið til yfirdómsins.

Hinn kærði hefir kannast við, að hann hafi rífið vegg úr grjóti og torfi undan um getnum bræðslukofa og látið hlaða grjótvegg í staðinn, en ekki skýrt byggingarnefnd kaupstaðarins frá eða leitað leyfis hennar til þess. Í 4. gr. opins bréfs um byggingarnefnd á Ísafirði, dags. 26. janúarmán., D, er mælt svo fyrir, að sérhver sá, sem ætlar að byggja hús af nýju, eða breyta húsi, eða gjöra talsverðar umbætur á því, skuli, áður en hann byrjar á því, gefa byggingarnefndinni það til vitundar o. s. frv. Ákvörðun þessi er svo yfirgripsmikill, að hún einnig virðist að ná til breytingar þeirrar, eða umbótar, sem hinn kærði hefir gjört á oft nefndu bræðsluhúsi, og getur hann því ekki komið hjá að sæta sekt samkvæmt nefndum lagastað (E), og þykir hún eftir málavöxtum hæfilega metin af undirdómaranum 10 kr.

Að því á hinn bóginn snertir þá ákvörðun hins áfrýjaða dóms, að hinn kærði skuli rífa hinn nýja grjótvegg, þá virðist eftir atvikum ekki ástæða til að gjöra honum þetta að skyldu, því það er ekkert fram komið í málinu, er bendi til, því síður sanni, að veggurinn sé þannig gjörður, að byggingarnefndin mundi hafa viljað láta gjöra hann eftir öðrum reglum, ef hennar hefði verið leitað áður en hann var byggður upp. Ber því að þessu leyti að sýkna hinn kærða. Um málskostnað í héraði skal undirdómnum eftir málavöxtum óraskað. Hinum kærða

ber einnig eftir atvikum að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra. Rekstur málsins í héraði hefir verið víta-
laus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinn kærði, verzlunarstjóri Simon S. Alexíusson, á að greiða 10 kr. sekt til fátækra sjóðs Ísafjarðarkaupstaðar, en að öðru leyti að vera sýkn af kærnum hins opinbera í þessu máli. Að því málskostnað fyrir undirdómi snertir, á hinn áfrýjaði dómur óraskaður að standa. Svo ber hinum kærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, og þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Þ. Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. febrúarmán.

Nr. 40/1880

Páll Eyólfsson
gegn
Þorsteini Jónssyni.

D ó m u r:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkur kaupstaðar 10. dag júnímán. f. á., var gestgjafi Páll Eyólfsson dæmdur fyrir meiðandi áburð á Þorstein lög-
regluþjón Jónsson í bréfi til landshöfðingjans yfir Íslandi, í 30 króna sekt til landssjóðs eða til einfalds fangelsis í

9 daga, ef hann ekki greiddi sektina í ákveðinn tíma. Svo er hann og dæmdur til að greiða allan málskostnað eins og málið ekki hefði verið gjafsóknarmál af hendi sækjanda í héraði, og þar á meðal 20 krónur sem málflutningslaun til hins skipaða talsmanns sækjanda. Þar að auki er landshöfðingjaritari Jón Jónsson fyrir flutning á málinu fyrir hönd stefnda dæmdur í 30 króna sekt til fátækra Jóhanns Reykjavíkur kaupstaðar.

Þessum dómi hefir Páll Eyólfsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 3. ágústmán. f. á., og þar krafist fyrst og fremst, að hann verði sýknaður af öllum kærnum og kröfum hins stefnda í þessu máli, en til vara, að hann verði sýknaður gegn því að greiða hina vægustu sekt, sem honum verður dæmd. Svo hefir og verið krafist, að sekt sú, sem Jóni landshöfðingjaritara Jónssyni hefir verið gjörð ex officio með dómnum, verði látin falla niður, og að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða áfrýjandanum allan af máli þessu í héraði og fyrir yfirdómi, eða þá fyrir yfirdómi eingöngu, löglega leiðandi kostnað.

A hinn bóginn hefir hinn stefndi, sem hefir fengið gjafsókn, einnig við yfirdóminn, og sér talsmann settan, krafist, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og áfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum réttum.

Hinn 17. dag desembermán. 1879 skrifaði áfrýjandi landshöfðingjanum yfir Íslandi bréf, og segir í því meðal annars: »Sömuleiðis getum vér eigi leitt hjá oss að leiða athygli yðar að því, að Þorsteinn lögregluþjónn eigi gjörði hið minsta til að afstýra óskunda þessum; þvert á móti mun hann heldur hafa æst skríl þenna til að gjöra hið versta og það var sannarlega ekki honum að þakka sem lögregluþjóni bæjarins, að þokulýður þessi

komi eigi öðru verra til leiðar við Jón landritara heldur en þeirri hér áður greindri svívirðu.

Þessum ummælum um Þorstein Jónsson, sem þóttu meiðandi fyrir hann sem lögregluþjón, bauð bæjarfógetinn í Reykjavík honum að hrinda af sér með dómi, og höfðaði hann því mál fyrir bæjarþingi á hendur Páli Eyólfs-syni, og urðu þar þau úrslit á því, sem áður segir.

Yfirdómurinn verður að vera undirdómaranum sam-dóma um, að ofan greind ummæli um hinn stefnda eru meiðandi, og getur áfrýjandi, sem ekki hefir fært sönnur á, að nefnd ummæli eigi við rök að styðjast, því ekki komist hjá að greiða sekt til landssjóðs samkvæmt 219. gr. almennra hegningarlaga, er eftir málavöxtum þykir hæfi-lega metin 30 krónur, eða sæta 9 daga einföldu fangelsi, sé sektin geigi greidd í ákveðinn tíma. Um málskostnað í héraði skal dómi bæjarþingsins óraskað.

Að því snertir sekt þá, sem Jóni landshöfðingjaritara Jónssyni er gjörð í undirdómnum eftir 10. gr. tilskip. 3. júní 1796 fyrir flutning hans á málinu, þá verður yfir-dómurinn að álíta, að flutningur hans á málinu ekki hafi verið þvílíkur, að ákvarðanir nefndrar lagagreinar nái fylli-lega til hans, eða að sekta skuli hann eftir henni.

Eftir málavöxtum ber áfrýjanda að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað eins og málið ekki hefði verið gjafsóknarmál af hendi hins stefnda, og þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns hins stefnda fyrir yfirdómi, er ákveðast 15 kr.

Að því leyti málið hefir verið gjafsóknarmál fyrir báðum réttum vottast, að rekstur þess í héraði hefir verið vítalaus og flutningur þess við yfirdóminn lögmætur.

Því dæmist rétt vera.

Áfryjandi þessa máls, Páll gestgjafi Eyólfsson, á að greiða 30 kr. sekt til landssjóðs, eða, ef sektin ekki er greidd í kveðinn tíma, sæta einföldu fangelsi í 9 daga. Um málskostnað fyrir undirdómi skal hinum áfryjaða bæjarþingsdómi óraskað. Svo ber áfryjanda og að greiða allan af áfryjun málsins löglega leiðandi kostnað, og þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns hins stefnda, Páls málaflutningsmanns Melsteðs, 15 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 21. marzmán.

Nr. 28/1879

Réttvísín

gegn

Katrínu Andrésdóttur

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir aukarétti Dalasýslu 2. maímán. 1879, var hin ákærða Katrín Andrésdóttir dæmd fyrir þjófnað á 2 $\frac{1}{2}$ al. af sirtsi til fangelsishegningar við vatn og brauð í 5 daga, og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með taldar 4 krónur í málsvagnarlaun til talsmanns hennar í héraði, Marísar bónda Einarssonar.

Þessum dómi hefir eftir ósk hinnar ákærðu verið skotið til yfirdómsins.

Í hinu fyrsta prófi, sem haldið var í máli þessu 2. októbermán. 1876 í Snæfellsnessýslu af þá verandi sýslumanni þar Skúla Magnússyni, kannaðist hin ákærða, Katrín

Andrésdóttir, sem átti heima á Langeyjarnesi í Dalasýslu, við, að hún sama dag hefði stolið sirtsisstúf í sölubúð S. Hjaltalíns í Stykkishólmi; stúfur þessi mældist 2 $\frac{1}{2}$ al., og hefir verið virtur 75—125 aurar. Við næsta próf í málinu, sem haldið var í Dalasýslu 27. septbr. 1877 af settum sýslumanni S. E. Sverrissyni, kannaðist hin ákærða við, að framburður hennar í prófinu 2. októbermán 1876 sé rétt bókaður, sem sé, að hún hafi tekið umræddan sirtsisstúf í verzlunarbúð kaupmanns S. Hjaltalíns án þess að hafa nokkurs manns leyfi til þess, eða að nokkur hafi vitað af því; en í þessu síðara prófi hefir hún jafnframt haldið því fram, að hún hafi ekki tekið sirtsið í því skyni að stela því, heldur hafi hún ætlast til, að það yrði skrifað í reikning páverandi húsbónda hennar Marísar Einarssonar. Hin ákærða hafði 27. janúarmán. 1877 skrifað sýslumanninum í Dalasýslu, og í því látið í veðri vaka, að hún 2. okt. 1876 hafi af sýslumanni verið neydd til að játa upp á sig að hafa stolið hinu umrædda sirtsi, og í prófinu 27. septbr. 1877 hefir hún skýrt þetta þannig, að nauðungin hafi verið í því fólgin, að hann hafi hótað sér að setja sig í varðhald, ef hún ekki meðgengi að hafa stolið sirtsinu. Samkvæmt ályktun yfirdómsins 24. nóvbr. 1879 var hlutaðeigandi dómara boðið að halda prófunum áfram til þess að útvega ýmsar skýringar, er þóttu vanta. Var síðan haldið próf yfir hinni ákærðu af sýslumanninum í Dalasýslu 22. marz 1880. Í þessu prófi hefir hún haldið því fram, að hún ekki hafi stolið sirtsinu, heldur hafi hún, að sig minni, beðið Þorbjörn Helgason, sem þá hafi verið við bókina í búð S. Hjaltalíns, eða S. Hjaltalín sjálfan — þessu hefir hinn síðar nefndi neitað, hinn fyr nefndi var dæinn, og gat því ekki

orðið yfirheyrður um það atriði — að skrifa sirtsið í reikning húsbónda síns Maríasar Einarssonar.

Eins og áður er sagt, játaði hin ákærða þegar í fyrsta prófi, að hún hefði stolið sirtsinu, og með því síðari framburður hennar, að því leyti hann kemur í bága við játning hennar, hvorki í sjálfu sér er sennilegur, né heldur styðst við neitt annað, sem fram er komið í málinu, þá verður samkvæmt L. 1—15—1. að byggja á þessari játningu. Að vísu hefir hin ákærða síðar borið, að hún hafi játað stuldinum á sirtsinu af því hún með hótun um að verða sett í varðhald hafi verið til þess neydd; en eins og réttarvottarnir við prófið 2. október 1876 hafa borið fyrir rétti, að þeim vitanlega hafi dómariinn ekki haft neinar hótanir í frammi við hina ákærðu, eins getur þetta atriði, þó það væri satt, sem sé, að dómariinn hafi hótað henni varðhaldi, eftir atvikum ekki haft þá þýðingu, að játning hennar verði álitin ómerk, og það því síður, sem dómariinn hefði getað sett hina ákærðu í varðhald, án þess að játning sú, sem hún, meðan hún hefði setið í varðhaldinu, kynni að hafa gefið, fyrir þá sök yrði að skoðast sem gefin sakir nauðungar.

Þetta brot hinnar ákærðu Katrínar Andrésdóttur, sem komin er yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefir sætt hegningu fyrir neitt afbrot, er því af undirdómaranum réttilega heimfært uddir 230. gr. alm. hegningarlaga, og þykir hegningin hæfilega metin af honum 5 daga fangelsi við vatn og brauð, og ber því, þar eð yfirdómurinn verður einnig að fallast á ákvörðun héraðsdómsins um málskostnað, að staðfesta undirréttdóminn. Svo ber hinni ákærðu og að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara

og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til sóknara og 10 kr. til svaramannanna.

Þýfinu er aftur skilað eiganda og er því ekki um nein iðgjöld að ræða.

Á rekstri málsins í héraði hefir staðið mjög lengi, en samt virðist yfirdóminum eftir atvikum ekki fullnæg ástæða til að láta þetta varða héraðsdómarann ábyrgð. Það sést af skjölum málsins, að héraðsdómarinn hefir í marzmánuði 1880 skrifað sýslumanninum í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, og beðið hann að leita nokkurra skýringa í málinu samkvæmt ályktun yfirdómsins 24. nóvbr. 1879, og að hann ekkert hefir gjört í þessu tilliti fyr en í október sama ár. Það sést að vísu ekki, hvenær nefnt bréf hefir borist síðar nefndum sýslumanni, og því þykir ekki næg ástæða til að sekta hann fyrir drátt á málinu, en skylt var honum að geta þess sér til afsökunar, ef bréfið hefði borist til hans svo seint, að hann ekki fyr hefði getað sint málinu.

Við yfirdóminn hefir sókn og vöru í málinu verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Dómi undirréttarins í þessu máli skal óraskað. Hin ákærða, Katrin Andrésdóttir, greiði allan af áfrýjun málsin löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara við yfirdóminn, málflutningsmanns Páls Melsteðs, 10 kr., og til svaramannanna við sama dóm, Jóns ritara Jónssonar, og Þorsteins málflutningsmanns Jónssonar, 5 kr. til hvors þeirra

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. marzmán.

Nr. 5/1881

Hið opinbera

gegn

Jóni Ebenezersssyni

D ó m u r:

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir lögreglurétti Ísafjarðarsýslu 29. nóvembermán. 1880, var Jón Ebenezersson dæmdur fyrir brot á fiskiveiðasamþykkt, dags. 16. ág. 1879, og á samþykkt, dagsettri sama dag, um hákalla-veiðar á opnum skipum, í 50 kr. sekt, er að helmingi skyldi renna til hreppsins, en 18 kr. 75 a. skyldu greiðast gæzlunefndinni og 6 kr. 25 a. uppljóstrarmanni. Svo er honum og gjört að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað. Dómi þessum hefir eftir ósk hins kærða verið skotið til yfirdómsins.

Hinum kærða Jóni Ebenezersssyni er gefið að sök 1) að hann í páskavíkunni (1880) og einhverntíma eftir þann tíma sama vor hafi látið lóðir liggja í sjó næturlangt, 2) að hann einnig hafi látið lóðir liggja í sjó nóttina milli 24. og 25. nóvbr. 1880 hér um bil 12 stundir og 3) að hann sömu nótt hafi skorið niður hákall úti á sjó, er alt sé gegn fyrimælum ofan nefndra samþykta.

Að því snertir 3. kærutriðið, þá virðist hinum kærða ekki gefandi sök á því, þótt hann ekki flytti þar um getinn hákall í land, því það var hvorttveggja, að hákall þessi kom á fiskilóð, er hinn kærði var að vitja um, og að hann því ekki var búinn undir það, að flytja hann með sér, enda var veðrið því til fyrirstöðu, þar sem hann, að sögn hins kærða, sem ekki verður vefengd, var hvass.

Í prófi 3. septbr. f. á. hefir hinn kærði játað, að hann hafi nóttina milli þriðjudags og miðvikudags í páskavík-

unni, eftir því sem séð verður, 1880, látið lóðir liggja í sjó í Bolungarvík næturlangt; í því prófi segir einnig, að hann hafi aftur lagt viku seinna, eins og allir hinir, er voru til róðra þar, og í dómnum er einnig þetta atriði talið honum til áfellis sem brot á móti fiskiveiðasamþyktni um, að ekki megi láta lóðir liggja í sjó næturlangt á tímabilinu frá vetrarnóttum til sumarmála. En eins og það í prófinu ekki er nefnt, að hinn kærði hafi í það skifti látið lóðir liggja í sjó næturlangt, eins er ekki getið um, hve löngum tíma eftir páska þetta hafi verið og er því engin sönnun fyrir, að það hafi verið fyrir sumarmál. Í prófi 29. nóvbr. f. á. hefir hinn kærði játað, að hann hafi nóttina milli 24. og 25. s. m. látið lóðir sínar liggja í sjó hér um bil 12 tíma og var það, eftir því sem séð verður, frá kl. 10 um kvöldið til kl. 10 f. m. daginn eftir.

Eftir því sem áður er sagt, er lögmæt sönnun fyrir því, að Jón Ebenezersson hafi látið lóðir liggja í sjó næturlangt í páskavíkunni 1880 og nóttina milli 24. og 25. nóvbr. s. á., og getur hann því ekki komist hjá að sæta sekt samkvæmt samþyktni 4. gr. b. og virðist hún eftir málavöxtum hæfilega metin 20 kr., er eftir lögum 14. desbr, 1877, 7. gr. að hálfu greiðist Hólshreppi í Ísafjarðarsýslu, en að hálfu gæzlunefndinni þar. Um málskostnað í héraði á dómi lögregluréttarins að vera óraskað. Svo ber hinum kærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Um meðferð málsins í héraði skal það tekið fram, að prófunum er mjög svo flaustrað af, að ekki er nefnt í dómnum, hverjum hreppi helmingur sektar skuli greiddur, né hver gæzlunefnd hlut eigi að máli; enn fremur er

enginn terminus executionis ákveðinn í dómnum. Að öðru leyti er málið rekið með tilhlýðilegum hraða.

Við yfirdóminn hefir sókn og vörn í málinu verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinn kærði, Jón Ebenezersson, á að greiða 20 kr. sekt, er að helmingi greiðist Hólshreppi í Ísafjarðarsýslu en að helmingi gæzlunefndinni þar. Um málskostnað í héraði skal lögregluréttardómnum óraskað. Svo greiði hann og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Þ. Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Nr. 56/1880.

Þorkell Jónsson

gegn

Eggert Waage.

D ó m u r:

Mál þetta er höfðað í héraði af Eggert Waage verzlunarmanni í Reykjavík, sem eiganda og umráðamanni jarðarinnar Stórahrauns í Stokkseyrarhreppi gegn Þorkeli Jónssyni, bónda á Óseyrarnesi, sem eiganda að $\frac{7}{8}$ hlutum úr jörðunni Gamlahrauni í sama hreppi, og er til efnið til málshöfðunarinnar það, að eigendur Gamlahrauns höfðu í sumar, er leið, tekið til sín tvö tré, sem rekið höfðu fyrir Gamlahrauns landi, og fénytt sér þau; en eigendur Stórahrauns álíta sig vera eigendur að öllum

reka fyrir landi Stórahraunstorfunnar, og þá einnig fyrir landi Gamlahrauns, sem er hjáleiga frá Stórahrauni; kröfðust þeir því, að Þorkell væri dæmdur í hegning fyrir þetta tiltæki og til að endurgjalda þeim áminst tré að $\frac{7}{8}$ hlutum eftir óvilhallra manna mati. Með dómi, kveðnum upp í því máli fyrir gestarétti Árnessýslu 22. október f. á., er Þorkell Jónsson dæmdur til að greiða sækjandanum, eða eigendum Stórahrauns, $\frac{7}{8}$ hluta af andvirði trjáa þeirra, sem málið er risið af, eftir mati óvilhallra dómkvaddra manna, en hinsvegar er hann sýknaður af kröfu sækjandans um sektir eða aðra hegningu, svo er og málskostnaður látinn falla niður. Þessum dómi hefir Þorkell Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 6. nóvbr. f. á., og hefir hann krafizt, að hann verði sýknaður af kærum og kröfum hins stefnda í þessu máli, en að hinn stefndi verði skyldaður til að endurgjalda honum málskostnað fyrir undir og yfirdómi með 100 krónum eða einhverju nægilegu, og enn fremur að hann verði sektaður fyrir ýms óviðurkvæmileg ummæli í sóknarskjölum hans í héraði, og ummælin dæmd ómerk. Hinn stefndi hefir aftur á móti krafist, að héraðsdómurinn verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði skyldaður til að endurgjalda bonum allan málskostnað bæði í héraði og fyrir yfirdómi að skaðlausu eftir mati yfirdómsins.

Eins og að framan er á vikið, er það in confesso meðal málspartanna, að tré þau, sem þeir deila um, hafi rekið upp á Gamlahraunsfjöru, en ágreiningurinn er um það, hvort Stórahraunseigendur eða Gamlahraunseigendur eigi reka fyrir Gamlahraunslandi. Eigendur Gamlahrauns byggja tilkall sitt til rekans fyrir landi jarðarinnar á afsalsbréfi 19. desembermán. 1807, en með því bréfi hefir þáverandi eigandi Stórahrauns, Magnús Bjarnason, selt

Þorkeli Jónssyni »8 hndr. úr jörðinni Stórahrauni í Stokkseyrar-kirkjusókn innan Árnessýslu, sem er Gamla-hraunið og Salthóllinn, með öllu því landi, sem henni að fornu og nýju fylgt hefir til réttra marka til lands og fjöru mót kringumliggjandi annara jarða landeign«, og álíta eigendur Gamlahrauns, að sér með þessu afsalsbréfi sé heimilaður allur rekaréttur fyrir Gamlahraunslandi. Eigendur Stórahrauns halda því aftur á móti fram, að Stórahraun eigi allan reka fyrir Stórahraunstorfunni eins og hún var, áður en nokkur af hjáleigunum var undan henni seld, og að enginn rekaréttur hafi verið afsalaður undan heimajörðinni með hjáleigunum. Þessari skoðun sinni til sönnunar hefir hinn stefndi lagt fram: 1, afsalsbréf, dagsett 20. maí 1837, þar sem Ingunn Magnúsdóttir selur studiosus factor Sigurði Sigurðssyni á Eyrarbakka eignarjörð sína »Stórahraun í Stokkseyrarhreppi innan Árnessýslu, 15 hndr. að dýrleika með 3 kúgildum, öllum jarðarhúsum, túni og engjum, görðum og girðingum, úthögum og ítökum, rekum og hlunnindum, gögnum og gæðum til lands og sjávar, hverju nafni sem nefnast, er henni fylgt hefir og fylgja ber«; 2, vitnisburð, gefinn út 6. maí 1826, af 3 af þeim 6 virðingarmönnum, sem árið 1817 virtu dánarbú Magnúsar Bjarnasonar; en þar segir, að heimajörðin Stórahraun hafi verið virt af þeim nefnt ár, »með öllum herlegheitum, hlunnindum og gögnum, svo allur reki af trjám, fiskum, selum, sjávardýrum, hvölum, sem og selveiði öll sé henni tilheyrandi, án þess nefndri jörðu fráskildar hjáleigur eigi þar nokkurn rétt eða tilkall til, hvorki í Stórahrauns skiftu né óskiftu landareign«; 3. yfirlýsing frá eigendum Stórahrauns og Stóru-Háeyrar, þinglesna 18. maí 1854 á manntalsþingi á Eyrarbakka, um, að nefndum jörðum »tilheyri

vafaldus rekaréttur á öllum þessara jarða fjörum og ströndum, og að landsetar eða kotamenn þessara hverfa hafi því alls engan rétt eða tilkall til reka af nokkrum viðum eða trjám, sjávarskepnum eða sjódýrum, hverju nafni sem nefnast, eða nokkru öðru fémætu, er á téðan jarðarreka uppreka kynni, að undanteknum sjávarávöxtum þeim, er brúkast til matar, fóðurs og eldsneytis.

Sóknargögn þau, sem Stórahrauns eigendur þannig vilja byggja á tilkall sitt til reka fyrir Gamlahrauns landi, sanna að yfirdómsins álitu ekki það, sem eigendur téðrar jarðar hafa viljað leggja í þau. Að því er kemur til afsalsbréfsins fyrir Stórahrauninu 20. maí 1837, þá segir það að eins, að jörðin sé seld með rekum og hlunnindum til lands og sjávar, sem jörðinni fylgt hafi og fylgja beri, en þar er ekki sagt hverjir rekar fylgja jörðinni, því síður að henni beri reki fyrir Gamlahraunslandi, enda gat eigandi Stórahrauns þá ekki selt annað og meira en jörðinni þá fylgdi, en ágreiningurinn er einmitt um, hvort Stórahrauninu þá hafi fylgt reki fyrir Gamlahraunslandi. Í vottorðinu frá 6. maí 1826 segir að vísu, að Stórahraun eigi allan reka bæði fyrir sínu landi og hjáleigna þeirra, sem þá væru gengnar undan því, en eins og áfrýjandinn hefir mótmælt þessu vottorði sem óeiðfestu, þannig höfðu virðingarmenn þeir, sem hafa gefið vottorðið, ekkert umboð til að dæma um, hver hlunnindi ættu að fylgja Stórahrauninu, svo þó þeir hafi bygt virðingu sína á Stórahrauninu á því, að það ætti allan reka fyrir landi allrar torfunnar, þá gat sú virðingargjörð alls ekki verið skuldbindandi fyrir eigendur hjáleigna þeirra, sem undan voru gengnar. Sama er að segja um yfirlýsing Stórahrauns eiganda, sem þinglesin var 18. maí 1854; enda sannar hún að eins, að hann hafi þózt eiga reka á öllum jarð-

arinnar rekum og ströndum, en alls eigi, að það tilkall hans væri á nægum rökum byggt. Aðalatriðið í þessu máli verður því afsalsbréfið frá 19. desbr. 1807, og hafa eigendur Stórahrauns haldið því fram, að með nefndu bréfi sé ekki afsalaðu rneinn reki fyrir landi Gamlahrauns, Gamlahraunið hafi verið selt sem hjáleiga frá Stórahrauns-eigninni, en það sé ekki vandi, þegar hjáleiga sé seld undan höfuðbóli, að í því kaupi fylgi tiltölulegur hluti af hlunnindum höfuðbólsins, heldur haldi það hlunnindum sínum óskertum eftir sem áður, og þar sem nefnd sé fjara í afsalsbréfinu, þá sé þar að eins átt við sölva og þangfjöru, en alls eigi reka. Þessa skoðun getur yfirdómurinn samt ekki aðhýlst. Með afsalsbréfinu 1807 er Gamlahraunið ekki selt sem hjáleiga undan heimajörðinni Stórahrauni, heldur eru með því seld 8 hndr. úr jörðinni Stórahrauni, sem er Gamlahraunið og Salthóllinn; með öðrum orðum: hjáleigur þessar eru seldar sem hluti úr Stórahraunseigninni með tilteknu hundraðatali og þar af leiðir, að þeim hluta Stórahraunseignarinnar, sem þannig er afsalaður, hlýtur að fylgja tiltölulegur hluti af hlunnindum eignarinnar, nema þau séu með berum orðum undan tekin, en það er svo langt frá að svo sé, að í afsalsbréfinu er einmitt sagt, að nefndur hluti Stórahrauns-eignarinnar sé seldur með öllu því landi, sem henni að fornu og nýju fylgt hefir til réttra marka til lands og fjöru mót kringumliggjandi jarða landeign og eins og sala landsins hefir í sér fólgin öll eignarafnot þess, þannig hlýtur sala fjörunnar að ná til allra eignarafnota hennar, ekki einnngis til þang- og sölvatekju, heldur til hverra annara afnota sem vera skal, þar á meðal að fényta sér reka þann, sem ber upp á fjöruna.

Með því að yfirdómurinn þannig ekki fær séð, að

hinn stefndi hafi leitt næg rök að tilkalli sínu til trjáa þeirra, sem málið er risið út af, þá ber að dæma áfrýjandann sýknan af kærum hans og kröfum í þessu máli. Málskostnaður fyrir báðum réttum virðist eftir málavöxtum eiga að falla niður. Þar sem áfrýjandinn loks hefir krafizt þess, að nokkur ummæli hins stefnda í sóknarskjölum hans í héraði verði dæmd ómerk og hinn stefndi látinn sæta sektum fyrir þau, þá finnur yfirdómurinn ekki næga ástæðu til að taka þá kröfu til greina.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjandinn, Þorkell Jónsson, á að vera sýkn af kærum og kröfum hins stefnda, Eggerts Waages, í þessu máli. Málskostnaður fyrir undir- og yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 25. aprílmán.

Nr. 6/1881.

Réttvísinn

gegn

Indriða Gíslasyni, Eggert Stefánsyni, Sæmundi Magnússyni, Jóni Hannessyni, Guðmundi Jónssyni, Indriða Indriðasyni, Ragnheiði Ólafsdóttur og Önnu M. Jónasdóttur.

D ó m u r :

Reglugjörð fyrir Dalasýslu um grenjaleitir, notkun afrétta, fjallskil og réttarhöld m. fl., staðfest af amtsráði vesturamtsins 22. júní 1876, mælir svo fyrir í 21. gr., að lögrétt í Saurbæjarhreppi skuli vera að Múla eða Belgsdal, eftir því sem hreppsnefndin í téðum hreppi

gjör ákveði. Með bréfi, dagsettu 25. október s. á. skoraði oddviti sýslunefndarinnar í Dalasýslu því næst á hreppsnefndina í Saurbæjarhreppi að skoða nákvæmlega réttarstæði í landareign beggja hinna nefndu jarða og til taka það, og í bréfi 11. janúar 1877 tilkynti meiri hluti hreppsnefndarinnar sýslunefndinni, að hann hefði ákveðið að réttin skyldi standa á svo kölluðum Kiðahól í Belgholtsholti. Jafnframt gjörði hreppsnefndin ráðstafanir til, að farið væri að vinna að réttarbyggingunni, og vorið 1877 var réttin byggð, en með því að hinir ákærðu Indriði Gíslason á Hvoli og Eggert Stefánsson á Staðarhóli og nokkrir aðrir hreppsþúar færðust undan að hlýða fyrirskipunum hreppsnefndarinnar um réttarbygginguna, varð hún ekki fullgjör þá um vorið, heldur vantaði að byggja 3 dílka, sem þessir hreppsþúar áttu að nota, samt sem áður var réttin notuð sem skilarétt, að minsta kosti að nokkru leyti, haustin 1877 og 1878. Vorið 1879 skipaði sýslumaður hreppsnefndinni að fullgjöra réttina á kostnað þeirra hreppsþúa, sem hefðu óhlýðnast fyrirskipunum hennar um réttarbygginguna, en 16. aprílmánaðar s. á., þegar hreppsnefndin var byrjuð að framkvæma þessa skipun sýslumanns, komu nokkrir hreppsþúar með vinnumönnum og unglingum, als 14 manns, að réttinni, út búnir með verkfæri, og rifu hana alla niður til grunna að áhorfandi byggingarmönnum. Veggir þeir, sem þannig voru rifnir niður, votu hlaðnir eingöngu úr grjóti, og voru 90 faðmar að lengd, rúmar 2 álnir á hæð og 3 fet á þykkt að neðan.

Fyrir þessar æðfarir var höfðað mál í réttvísinnar nafni gegn þeim, sem unnið höfðu að niðurrífi réttarinnar eða léð menn til þess, og með dómi, kveðnum upp fyrir aukarétti Dalasýslu 4. nóvembermán. f. á. voru 9

af hinum ákærðu dæmdir í sekt til landssjóðs, sem sé Indriði Gíslason á Hvoli í 25 kr. sekt, eða ella 6 daga einfalt fangelsi, og Eggert Stefánsson á Staðarhóli, Sæmundur Magnússon á Þverfelli, Kristján Stefánsson á Saurhóli, Jón Hannesson og Ragnheiður Ólafsdóttir í Hvammsdalskotu, Indriði Indriðason á Hvoli, Anna Margrét Jónasdóttir í Sælingsdal og Guðmundur Jónsson í Hvammsdal, hvert um sig í 10 kr. sekt eða 2 daga einfalt fangelsi ella. Svo voru og ofangreindar 9 persónur skyldaðar til að greiða Saurbæjarhreppi skaðabætur eftir óvilhallra dómkvaddra manna mati fyrir tjón það, er hreppurinn hefir beðið af réttarriðinu, sem og að borga allan löglegan kostnað af málinu, hvorttveggja in solidum. Loks er talsmaður hinna ákærðu, Jón landshöfðingjaritari Jónsson, dæmdur í 10 króna sekt til landssjóðs fyrir drátt á málinu. Þessum dómi er áfrýjað til yfirdómsins eftir ósk allra hinna dómfeldu nema Kristjáns Stefánssonar á Saurhóli, sem hefir unað við dóminn, en af hálfu réttvísinnar hefir málinu ekki verið áfrýjað.

Það er fyllilega sannað með eigin játningu hinna ákærðu og öðrum skýrslum, sem fram hafa komið undir rekstri málsins, að þau hafa unnið verk þau, sem þau eru sökuð um, og að Indriði Gíslason á Hvoli hefir verið frumkvöðull og forgöngumaður að því, en hin önnur ákærðu ýmist hafa lagt hönd á verkið með honum, ýmist léð honum menn til að framkvæma það. Hin ákærðu hafa viljað réttlæta arferli sitt með því, sumpart að ákvæði hreppsnefndarinnar í Saurbæjarhreppi um réttarstæðið hafi ekki verið gjört á löglega boðuðum fundi, sumpart að hlutaðeigandi landeigandi hafi ekki gefið samþykki sitt til, að réttin væri byggð í landareign hans, og sérstaklega þykist hinn ákærði Indriði Gíslason hafa breytt

í umboði landeiganda og jarðarabúanda, er hann reif réttina, en það er hvorttveggja, að þó ákvörðun hreppsnefndarinnar um réttarstægið hefði verið í einhverju ábótavant, þá gat það ekki gefið hinum ákærða neina heimild til að rífa réttina með ofbeldi þegar búið var að byggja hana að tilhlutun hins opinbera, enda gat landeiganda eða jarðarabúanda heldur ekki, eftir að búið var að byggja réttina með þeirra vitund, og að minsta kosti að nokkru leyti með samþykki landeiganda, og eftir að réttin hafði staðið í 2 ár, án þess að hann hreifði neinum mótmælum gegn henni við hreppsnefndina, borið neinn réttur til að rífa hana án dóms og laga, eins og það heldur ekki er upplýst, að landeigandi eða jarðarabúandi hafi veitt hinum ákærða Indriða Gíslasyni umboð til annars en að vernda landsréttindi þeirra með löglegum meðulum.

Brot hinna ákærðu er þannig réttilega heimfært af undirdómaranum undir 296. gr. í hinum almennu hegningarlögum, sbr. 55. gr. sömu laga, og virðist hegning sú, sem hinir ákærðu hafa verðskuldað, hæfilega metin til sekta til landssjóðs þannig, að hinn ákærði Indriði Gíslason á Hvoli gjaldi 100 króna sekt eða sæti ella 30 daga einföldu fangelsi, hinn ákærði Eggert Stefánsson á Staðarhóli gjaldi 50 kr. sekt, eða sæti ella 15 daga einföldu fangelsi, og hin ákærðu Sæmundur Magnússon á Þverfelli, Jón Hannesson og Ragnheiður Ólafsdóttir í Hvammsdalskóli, Indriði Indriðason á Hvoli, Anna Margrét Jónasdóttir í Sælingsdal og Guðmundur Jónsson í Hvammsdal gjaldi 10 kr. sekt, eða sæti ella 3 daga einföldu fangelsi. Svo ber hinum ákærðu, að greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, öllum sem einu og einu sem öllum, þar á meðal málflutningslaun til svaramanns þeirra í héraði, og til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum,

sem ákveðast 10 kr. handa hinum fyrst nefnda og 15 krónur handa hvorum hinna síðar nefndu. Að því er snertir skaðabætur fyrir niðurrif réttarinnar, þá hefir skaðinn að vísu verið metinn af 2 dómkvöddum mönnum, en með því að hinum ákærðu ekki hefir verið gefinn kostur á að gæta réttar síns, hvori þegar mennirnir voru útnefndir né þegar þeir létu upp matsgjörð sína, og þau heldur ekki hafa verið spurð um, hvort þau létu sér lynda mat virðingarmannanna, þá virðist upphæð skaða þess, sem orsakast hefir af broti þeirra, ekki nægilega upplýst til þess að Saurbæjarhreppi verði dæmdar skaðabætur undir þessu máli, en honum geymist réttur hans gagnvart hinum ákærðu til skaðabóta óskertur.

Að því er snertir meðferð málsins í héraði þá hefir að vísu orðið alt of mikill dráttur á því af hálfu talsmanns hinna ákærðu, þar sem hann hefir haldið málskjölunum hjá sér frá 29. nóvbr. 1879 til 7 maí 1880, en eins og þessi dráttur að nokkru leyti hefir orsakast af því, að hlutaðeigandi dómari hefir skipað fyrir talsmann embættismann í öðrum landsfjórðungi, sem ekki virðist hefði átt að vera, þannig hefir málið ekki verið tekið upp til dóms fyr en 6 mánuðum eftir að talsmaðurinn var búinn að ljúka af vörn málsins að sínu leyti. Þó að bæði undirdómarinn og talsmaður hinna ákærðu þannig kafi orsakað óþarfan drátt á málinu, virðist ekki fullnæg ástæða til að láta þennan drátt varða þá ábyrgðar.

Fyrir yfirdóminum hefir sókn og vörn málsins verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Hinn ákærði Indriði Gíslason á að greiða 100 kr. sekt, eða sæta ella 30 daga einföldu fangelsi, hinn

ákærði Eggert Stefánsson á að greiða 50 kr. sekt, eða sæta ella 15 daga einföldu fangelsli, hin ákærðu Sæmundur Magnússon, Jón Hannesson, Ragnheiður Ólafsdóttir, Indriði Indriðason, Anna Margrét Jónasdóttir og Guðmundur Jónsson eiga að greiða 10 kr. sekt hvert eða sæta ella 3 daga einföldu fangelsi. Sektirnar renni í landssjóð. Svo ber hinum ákærðu og, öllum sem einu og einu sem öllum, að greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal í málflutningslaun til svaramanns þeirra í héraði Jóns landshöfðingjaritara Jónssonar og til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 kr. til hins fyrst nefnda og 15 kr. til hvors hinna síðar nefndu. Saurbæjarhreppi geymist réttur til skaðabóta óskertur.

Hið ídæmda ber að greiða innan 8 vikna frá dóms þessa löglegri birtingu undir aðför að lögum.

Nr. 54/1880.

Landshöfðinginn yfir Íslandi
fyrir hönd landssjóðsins
gegn
Þorgrími lækni Johnsen.

D ó m u r:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkur kaupstaðar 23. dag septembermán. f. á., var landshöfðinginn yfir Íslandi fyrir hönd hins íslenzka landssjóðs dæmdur til að greiða Þorgrími lækni Johnsen á Akureyri fyrir kenslu á 6 yfirsetukonum, 50 kr. fyrir

hverja, eða alls 300 kr. með 5 % vöxtum frá því að málið var lagt til sætta og þangað til borgun fer fram, svo og til að borga honum málskostnað með 15 kr.

Þessum dómi hefir landshöfðinginn yfir Íslandi fyrir hönd landssjóðsins áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 9. október f. á., og þar krafist: fyrst og fremst, að áfrýjandinn verði sýknaður af öllum kærum og kröfum hins stefnda í þessu máli, en til vara, að hann verði sýknaður gegn því að greiða hinum stefnda kaup fyrir hverja yfirsetukonu eftir mati 2 óvilhallra dómkvaddra manna, er skyn beri á þess háttar, þó ekki meira en 50 kr. fyrir hverja yfirsetukonu, og enn fremur að hinum stefnda verði, hver svo sem úrslit málsins verða, gjört að skyldu að greiða áfrýjandanum allan af málinu löglega leiðandi kostnað bæði í héraði og fyrir yfirdómi. Á hinn bóginn hefir hinn stefndi, Þorgrímur læknir Johnsen, krafist fyrir yfirdóminum, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað skaðlaust eða með einhverju nægilegu eftir mati réttarins.

Áfrýjandinn hefir haldið því fram, að hinum stefnda beri skylda til að kenna yfirsetukonum, og byggir þetta einkum á reglugjörð fyrir héraðslækna dags. 25. febr. 1824, 21. gr. og á 5. gr. yfirsetukvennalaga 17. desbr. 1875, er telji kenslu yfirsetukvenna með öðrum störfum læknisins í landsins þjónustu, og með því eftir reglum þeim, er staðið hafi að undanfögnu, ekkert kaup hafi verið greitt fyrir kenslu þessa, þá geti honum heldur ekki, eftir að lögin frá 17. desbr. 1875, sem feli kenslu yfirsetukvenna á hendur meðal nokkurra annara héraðslækna einnig hinum stefnda, sem er héraðslæknir á Akureyri, komu út,

borið nein borgun fyrir þetta samkvæmt 1. lið 4. gr. laga 15. október 1875.

Að 21. gr. reglugjörðar fyrir héraðslækna 25. febr. 1824, eins og áfrýjandinn vill láta vera, feli í sér skipun til héraðslækna, eða nokkurra þeirra, um að kenna yfirsetukonum, getur yfirdómurinn ekki álitíð. Það er ljóst af 21. gr. nefndrar reglugjörðar, að löggjafinn hefir gengið út frá því, að ekki væru svo margar lærðar yfirsetukonur til á Íslandi, að nægja mundu, og því yrði að nota á sumum stöðum ólærðar ljósmæður, og þessum ólærðu yfirsetukonum áttu héraðslæknarnir ekki að kenna, heldur *að leiðbeina*, og er þetta orð út af fyrir sig aldrei í íslenzku máli haft í sömu þýðingu og *að kenna*; enda mundi löggjafinn, ef hann með nefndu lagaboði hefði ætlað að leggja héraðslæknunum þá skyldu á herðar að kenna yfirsetukonum, hafa skipað nánar fyrir um þessa skyldu og um fyrirkomulagið á kenslunni. En sú hefir aldrei tilætlun löggjafans verið, eins og þar að auki ljóslega sést af Cancellibréfi dags. 12. maí 1827 og öðrum seinni bréfum þess um uppfræðing yfirsetukvenna, og má af nefndu bréfi ráða ekki einungis það, að héraðslæknum þá ekki hafi verið skylt að kenna nærkonuefnum yfirsetukvennafræði, heldur einnig hitt, að þeim hafi ekki verið það heimilt.

Ekki getur yfirdómurinn heldur álitíð, að nokkrum héraðslæknum sé með 5. gr. yfirsetukvennalaga 17. des. 1875 gjört að skyldu að kenna yfirsetukvennaefnum, því þótt nefnd lagagrein setji þá reglu, að engin geti orðið skipuð yfirsetukona, nema hún hafi notið kenslu annaðhvort á hinni konunglegu fæðingarstofnun í Kaupmannahöfn, eða hjá landlækninum í Reykjavík, eða héraðslækninum á Stykkishólmi, Ísafirði, Akureyri eða Eskifirði, þá

virðist hún, bæði eftir fyrirsögn og öðru innihaldi laganna, einungis að kveða á um, hvað útheimtist til þess að einhver kona geti orðið skipuð ljósmóðir, en ekki að leggja héraðslæknum þeim, er nefndir eru í 5. gr., sem, eins og að framan er sagt, ekki áður var skylt að kenna yfirsetukonuefnum, neinar skyldur á herðar í þessu tilliti, þótt hún að vísu heimili þeim að kenna yfirsetukonuefnum og prófa þær með þeirri verkun, að þær síðan geti orðið skipaðar yfirsetukonur.

Með því yfirdómurinn þannig verður að álíta, að ekki séu til nein lög, er skyldi héraðslækna á verzlunarstöðum þeim, sem nefndir eru í 5. gr. yfirsetukvennalaga 17. desbr. 1875, til að kenna yfirsetukonum, þá virðist fljóta af því, að þeir eigi heimtingu á kaupi fyrir kenslu yfirsetukvenna, þegar þeir veita hana, enda fær yfirdómurinn ekki betur séð, en að út frá því sé gengið í 4. gr. nýnefndra laga, og ber þá eftir þessari grein að greiða það kaup úr landssjóði.

Samkvæmt framan sögðu virðist því hinn stefndi að eiga heimtingu á að fá borgun úr landssjóði fyrir kenslu þeirra yfirsetukvenna, er hann hefir sagt til síðan yfirsetukvennalögin náðu gildi. Hinn stefndi hefir í þessu máli krafist borgunar úr landssjóði fyrir kenslu á 6 yfirsetukonum, og þótt líkur séu til, að hann hafi kent 2 þeirra áður en lögin náðu gildi, þá verður ekki neitt tillit haft til þess landssjóði í hag, þar sem áfrýjandi alls ekki hefir mótmælt því, að hann, ef honum yrði dæmt kenslukaup, fengi það úr landssjóði fyrir þær allar 6. Sem kenslueyrir fyrir hverja yfirsetukonu hefir hinn stefndi heimtað 50 kr., og hefir áfrýjandi mótmælt þessari upphæð af því hún væri of há. En með því að yfirdóminum, að öllu yfirveguðu, þykir krafa hans í þessu tilliti sanngjörnt, virðist bera að dæma honum þetta fé, eða 300 kr. með 5%

árvöxtum frá sáttakærudegi þangað til fé þetta verður greitt. Málskostnaður fyrir báðum réttum virðist eftir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera.

Hinum stefnda, Þorgrími lækni Johnsen, ber að fá greitt úr landssjóði 300 kr. með 5% árvöxtum frá því mál þetta var lagt til sátta og þangað til féð verður greitt. Málskostnaður fyrir báðum réttum falli niður.

Mánudaginn 2. maímán.

Nr. 8/1881.

Réttvísín

gegn

Lárusi Pálssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir aukarétti Gullbringu- og Kjósarsýslu 24. dag septembermán. f. á., var Lárus Pálsson á Hellum í Vatnsleysustrandarhreppi dæmdur fyrir ólöglegar lækningatilaunir til að greiða 20 kr. sekt til sveitarsjóðs téðs hrepps og til að borga allan af málinu löglega leiðandi kostnað; á hinn bóginn er hinn ákærði ekki dæmdur fyrir ólöglega meðalasölu, er honum þó einnig var gefið að sök. Þessum dómi er af hálfu hins opinbera áfrýjað til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, sem kominn er langt yfir lögaldur í sakamálum, og öðrum skýrslum, sem fram hafa komið við rekstur málsins, er það löglega sannað, að hann um næst undan farinn 11 ára tíma hefir fengist við lækningar eftir homöopathiskum reglum og með homöopathiskum meðölum, án þess að hann hafi tekið opinbert próf í lækisfræði eða öðlast leyfi til að hafa lækningar um hönd. Þetta atferli hins ákærða hefir undirdómarinn

með réttu heimfært undir tilskipun 5. septbr. 1794, 5. gr. án þess að það geti komið til greina, að ekki er sannað, að tjón hafi hlotist af lækningatilraunum hans, og er hegningin eftir nefndum lagastað sbr. við tilskip. 24. jan. 1838, 3. gr. rétt metin 20 kr., er renni í hlutaðeigandi sveitarsjóð. Að því leyti hinn ákærði einnig hefir verið sakaður um óleyfilega meðalasölu, þá verður yfirdómurinn að vera undirdómaranum samdóma um, að það sé ekki nægilega sannað, að hinn ákærði hafi sérstaklega haft um hönd meðalasölu, eða látið af hendi meðul fyrir ákveðna borgun, heldur virðist svo, sem hann aðeins hafi látið meðul úti við þá, sem leituðu lækninga hjá honum, og ekki tekið aðra borgun fyrir en þá, sem hann tók fyrir lækningatilraunina í heild sinni, en fyrir þannig vaxin meðalaútlát virðist hinn ákærði ekki verða látinn sæta ábyrgð sérstaklega. Ber því að staðfesta hinn áfrýjaða héraðsdóm einnig að því er snertir málskostnað, og ber hinum ákærða þá einnig að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara við yfirdóminn, 10 kr. Hinn skipaði verjandi hefir engra varnarlauna krafist. Á máli þessu hefir að vísu orðið talsverður dráttur í héraði, en þó virðist ekki fullnæg ástæða til að láta þetta varða dóm-arann ábyrgð, einkum vegna þess, að sýslumannaskifti í Gullbringusýslu urðu 1878 skömmu eftir að byrjað var á prófunum, og svo virðist, sem hinum núverandi sýslumanni, sem þá tók við, hafi yfirsést, að rannsóknin var byrjuð af formanni hans, þangað til hlutaðeigandi amtmaður minti hann á það 1880.

Fyrir yfirdómi hefir sókn og vörn í málinu verið lögmæt.

Því dæmist rétt vera:

Undirréttardómnum skal óraskað. Hinn ákærði Lárus Pálsson greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara við yfirdóminn, Jóns ritara Jónssonar 10 kr.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 4/1881.

Jón landshöfðingjaritari Jónsson
gegna

Dr. Grími Thomsen, sem varaforseta Þjóðvinafélagsins.

D ó m u r :

Með dómi, kveðnum upp fyrir bæjarþingsrétti Reykjavíkur 29. aprílmán f. á., var Jón landshöfðingjaritari Jónsson dæmdur til að gjöra Dr. Grími Thomsen á Bessastöðum sem varaforseta hins íslenzka Þjóðvinafélags full reikningsskil fyrir fé því, er hann á tímabilinu frá alþingislokum 1877 til alþingisloka 1879 hefði veitt móttöku fyrir hönd nefnds Þjóðvinafélags, og skila fé því, er það enn þá kynni að eiga í vörzlum hans, og í öðru lagi til að gera grein fyrir þeim bókum félagsins, sem hann hefði tekið við og skila þeim, sem enn kynni að vera í vörzlum hans, hvorttveggja að viðlagðri 5 kr. sekt fyrir hvern þann dag, er hann léti fyrirfarast að fullnægja dóminum. Loks var hann dæmdur til að greiða Dr. Grími Thomsen 12 kr. í málskostnað. Þessi bæjarþingsdómur, er hinn stefndi hafði skotið til yfirdómsins til staðfestingar, var staðfestur með landsyfirréttdómi 19. júlímán. s. á., og var sá landsyfirréttdómur birtur hinum dómfelda sama

dag. Hinn 17. janúarmán. þ. á. fór dómhafandi þess á leit við bæjarfógetann í Reykjavík, að, með því að hinn dómfeldi ekki hefði fullnægt nefndum landsyfirréttardómi, væri að tilhlutun fógetaréttarins gjört fjárnám hjá honum fyrir dagsektum þeim, sem á væru fallnar síðan 12. septembermán. — en þann dag voru liðnar 8 vikur frá birtingu yfirréttardómsins — samtals 630 kr., sem og fyrir þeim 12 krónum, er hann eftir dóminum átti að greiða í málskostnað, og loks fyrir þeim kostnaði, er af lögtakinu leiddi. Fyrir fógetaréttinum hélt Jón landshöfðingjaritari Jónsson því fram, að hann hefði fullnægt oft nefndum landsyfirréttardómi, og mótmælti því, að fjárnámið færi fram, en með úrskurði, kveðnum upp í fógetarétti Reykjavíkur kaupstaðar 22. janúarmán. þ. á., var krafa dómhafanda tekin til greina, og síðan gjört fjárnám í ýmsum munum hjá hinum dómfelda fyrir samtals 652 kr. 40 a.

Þessari fjárnámsgjörð hefir nú Jón landshöfðingjaritari Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 8. febr. þ. á., og hefir hann krafist principaliter, að hin áfrýjaða fógetagjörð verði í heild sinni dæmd ómerk eða úr gildi feld og hinum undangengna úrskurði hrundið eða breytt á þá leið, að fjárnámsgjörðin skuli að öllu eða nokkru leyti ekki fram fara, og að þar að auki, ef yfirdómurinn álitur það nauðsynlegt, málinu verði vísað heim til nýrrar fyrirtektar í því ástandi, sem það var þegar úrskurðurinn var kveðinn upp. Enn fremur hefir hann krafist, að fjárnámsbeiðandi verði dæmdur til að greiða honum (áfrýjanda) fyrir aðför sína hæfilegar skaðabætur (Tort og Creditspilde) með 1000 kr. eða þeirri upphæð, sem rétturinn eða óvilhallir dómkvaddir menn meta, og allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað í héraði og fyrir yfirdómi skaðlaust eða eftir mati réttarins. Hinn

stefndi hefir aftur á móti krafizt, að hin áfrýjaða fógeta-gjörð verði staðfest, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins skaðlaust eða með einhverju nægilegu eftir réttarins mati.

Eins og að framan er á vikið hefir áfrýjandinn haldið því fram, að hann hafi verið búinn að fullnægja hinum umrædda landsyfirréttardómi löngu áður en hinn stefndi beiddist fjárnáms eftir honum, með því að hann 27. septembermán. f. á. hefði látið hlutaðeigandi notarius publicus afhenda hinum stefnda reikningsskil fyrir fé því, sem hann (áfrýjandinn) hefði tekið við fyrir hönd Þjóðvinafélagsins frá þinglokum 1877 til þingloka 1879, sem og grein fyrir þeim bókum nefnds félags, sem hann hefði veitt móttöku, og hafa þessar skilagreinar, sem hinn stefndi ekki hefir viljað viðurkenna að fullnægðu dóm-inum, verði lagðar fram fyrir fógetaréttinum. Að því er snertir reikningsskil áfrýjandans fyrir fé því, sem hann hefir veitt móttöku fyrir hönd Þjóðvinafélagsins á áður greindu 2 ára tímabili, þá bera skjöl málsins með sér, að áfrýjandinn þegar í ágústmánuði 1879 hefir afhent forseta nefnds félags »uppteiknun« yfir fé það, sem hann hefði tekið við á oft nefndu tímabili, eins og hann líka í septembermán s. á. hefir afhent félagsstjórninni sparisjóðsbók, féluginu tilheyrandi, hljóðandi upp á 600 kr., en með því að félagsstjórnin ekki vildi taka þessa uppteiknun gilda sem reikningsskil, höfðaði hún mál það móti áfrýjandanum, sem áður er um getið. Meðan á máli þessu stóð fyrir undirréttinum sendi áfrýjandinn félagsstjórninni aftur eftirrit eftir áminstri uppteiknun, en hinn stefndi hélt alt um það málinu áfram, og var áfrýjandinn, eins og fyr segir, dæmdur til að gjöra félagsstjórninni full skil fyrir fé því og bókum, sem hann hefði

veitt móttöku fyrir félagið. Skilagrein sú, sem áfrýjandinn síðan hefir látið notarialiter afhenda hinum stefnda til þess að fullnægja oft nefndum dómi, er fólgin í svo nefndum reikningsskilum, þar sem tekjur og gjöld eru tilfærð hver um sig með einni upphæð án allrar sundurliðunar, og með skírskotun til tveggja fylgiskjala; en fylgiskjöl þau, sem skírskotað er til, eru aftur eftirrit eftir hinni sömu uppteiknun, sem áfrýjandinn hafði afhent forseta Þjóðvinafélagsins sumarið 1879, og aftur sent félagsstjórninni eftirrit af vorið 1880. Auk þess sem þessi nýju reikningsskil þannig ekki eru annað en eftirrit eftir hinum fyrri reikningsskilum, sem stjórn Þjóðvinafélagsins var búin að fá í hendur áður en hún höfðaði mál á móti áfrýjandanum og fekk hann dæmdan til að gjöra full reikningsskil, þannig fær yfirdómurinn ekki séð að þau, einkum þar sem um skil fyrir opinberu fé er að ræða, verði skoðuð sem formleg, og því síður sem full reikningsskil, því að þeim fylgja engin skilríki, hvorki nein kvittun fyrir fé því (1591 kr. 16 a.) sem áfrýjandinn segist hafa goldið út, né nein skirteini viðvikjandi fé því (2169 kr. 17 a.), sem hann segist hafa tekið á móti, svo að eigi er auðið að rannsaka, hvort hinar ýmsu upphæðir, sem uppteiknanirnar ná yfir, eru rétt til færðar, né einu sinni verður séð um sumar þeirra, hvorki hver hafi goldið félaginu þær, né í hvaða skyni þær séu goldnar. Þegar þar næst kemur til þeirrar skilagreinar, sem áfrýjandinn hefir verið dæmdur til að gera fyrir bókum, er hann hafi tekið fyrir Þjóðvinafélagið, þá er skilagrein hans í því fólgin, að hann ekki hafi tekið við neinum bókum, né heldur afhent neinar; að vísu getur hann þess, að meðan hann var í forstöðunefnd félagsins, hafi bækur félaginu tilheyrandi jafnaðarlega gengið fram og aftur milli

sín og hinna stjórnenda félagsins, og slíkar bækur stundum verið afhentar í húsi því, þar sem hann bjó, en eins og hann ekki hafi veitt slíkum bókum formlega viðtöku, þannig viti hann ekki til, að nein slík bók sé enn í sínum vörzlum.

Með því nú að áfrýjandanum í oft nefndum landsyfirréttardómi er gjört að skyldu að gjöra grein fyrir þeim bókum Þjóðvinafélagsins, sem hann hafi tekið við meðan hann var í forstöðunefnd þess, og uppteiknanir hans bera með sér, að hann hefir keypt handa félaginu 360 landabréf með skýringum við þau og borgað fyrir Andvara og Mannkynssögu yfir 900 kr. og að hann enn fremur hefir selt almanök fyrir félagið, þá getur slík skilagrein ekki með neinu móti álitist fullnægjandi.

Þareð yfirdómurinn þannig ekki fær séð, að áfrýjandinn hafi verið búinn að fullnægja landsyfirréttardómi 19. júlímán. f. á. áður fjárnáms var beiðst eftir honum og hin áfrýjaða fjárnámsgjörð einnig að öðru leyti virðist vera lögum samkvæm, en í því efni skal sérstaklega tekið fram, að tilskipun fyrir Danmörku 6. apríl 1842 ekki er leidd í lög hér á landi, ber að staðfesta fjárnámsgjörðina, og ber áfrýjandanum þá einnig eftir þessum úrslitum málsins að endurgjalda hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdóminum, sem virðist hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rétt vera:

Hin áfrýjaða fjárnámsgjörð á öröskuð að standa.

Áfrýjandanum, Jóni landritara Jónssyni, ber innan 8 vikna frá dóms þessa löglegru birtingu að greiða hinum stefnda, Dr. Grími Thomsen, 15 kr. málskostnað fyrir yfirdómi.

Mánudaginn 23. maímán.

Nr. 10/1881

Hið opinbera
 gegn
 Jakob Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp á lögregluþingi Reykjavíkur kaupstaðar 19. dag marzmán. þ. á., var hinn kærði, Jakob Jónsson, dæmdur fyrir ólöglega lausamensku til að greiða 30 kr. sekt, er að helmingi skyldi renna í fátækra sjóð Reykjavíkur kaupstaðar, en að helmingi til fátækra fulltrúanna þar; skyldi hann þar að auki greiða 1 hundrað á landsvísi eftir þá gildandi verðlagsskrár meðal-verði, eins og líka allan af málinu leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefir að beiðni hins kærða, Jakobs Jónssonar, verði skotið til yfirdómsins.

Það er ljóst af skjölum málsins, sem sum ekki hafa komið fram fyr en fyrir yfirdóminum, að hinn kærði á heima í Utah í Bandaríkjunum í Vesturheimi, og hefir hann lagt fram skírteini fyrir því, að hann hafi beiðst þess, að mega verða borgari í Bandaríkjunum, að hann kom hing-að haustið 1879, ekki til þess að setjast hér að, heldur til þess samkvæmt fram lögðu erindisbréfi sínu að flytja og boða svo nefnda mormónstrú, sem hann hefir tekið, og loks hefir hinn kærði lýst því yfir, að hann ætli að hverfa aftur til Vesturheims nú í vor, eða fyrri part sum-ars. Með því hinn kærði þannig ekki hefir tekið sér ból-festu hér í landi, heldur er hér um stundarsakir, getur honum ekki borið skylda til að fara í vist, en af því leiðir aftur, að hann ekki getur hafa brotið gegn ákvörðunum tilsk. 26. maímán. 1863 um lausamenn, og ber því að dæma hann sýknan af kærðu hins opinbera í þessu máli, og eftir málavöxtum að greiða allan af málinu löglega leiðandi

kostnað af almanna fé, þar á meðal málfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í héraði hefir verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmat.

Því dæmist rétt vera:

Hinn kærði, Jakob Jónsson, á að vera sýkn af kæru hins opinbera í þessu máli. Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almanna fé.

Mánudaginn 30. maímán.

Nr. 1/1881

L. A. Snorrason kaupm. á Ísafirði

geg

Jóni Jónssyni, Á. Ásgeirssyni, M. Jochumssyni og bæjarstjórn Ísafjarðarkaupstaðar.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 3. janúarm. þ. á., hefir L. A. Snorrason, kaupmaður á Ísafirði, áfrýjað til yfirdómsins úrskurði, kveðnum upp í uppboðsrétti Ísafjarðarkaupstaðar 27. marzmán f. á., og uppboði, sem fram fór sama dag, samkvæmt téðum úrskurði. Á uppboði þessu voru samkvæmt ályktun bæjarstjórnarinnar í nefndum kaupstað 6 lóðarblettir í kaupstaðnum seldir á leigu fyrir fardagaárið 1880—81 til þilskipa uppsáturs, en þar eð áfrýjandinn áleit, að rétti sínum sem lóðareiganda í kaupstaðnum væri hallað með þessari sölu, mótmælti hann henni, en mótmæli hans voru ekki tekin til greina. Hefir hann nú krafizt hér fyrir réttinum, að hinn áfrýjaði úrskurður, og

þar á bygð uppboðsgjörð, verði dæmt ómerkt, og hin gjörðu hamarshögg úr gildi feld, og að hinir stefndu kaupendur, Á. Ásgeirsson og Magnús Jochumsson, verði skyldaðir til að greiða honum málskostnað fyrir yfirréttinum með einhverju nægilegu eftir réttarins mati. Hinir stefndu, bæjarstjórn Ísafjarðarkaupstaðar og kaupendurnir á uppboðinu, hafa ekki mætt né mæta látið eftir stefnunni, og ber því að dæma málið eftir hinum framlögðu skjölum og skilríkjum.

Áfrýjandinn hefir haldið því fram hér fyrir réttinum, að 5 af lóðarblettum þeim, sem seldir eru á leigu eftir ályktun bæjarstjórnarinnar á Ísafirði við framangreint uppboð, séu sín eign, en ekki kaupstaðarins; en til þess að yfirdómurinn geti gjört þetta málsatriði að álitum, er samkvæmt tilskip. 11. júlí 1880, 20. gr. og tilskip. 31. marz 1719, 4. gr. og eftir atvikum málsins nauðsynlegt að yfirdómurinn hafi fyrir sér afstöðuuppdrátt af hinu umþráttaða lóðarsvæði, svo úr garði gjörðan, sem síðar nefnd lagagrein leggur fyrir. Áfrýjandinn hefir nú að vísu lagt fram afstöðuuppdrátt af lóð sinni á Ísafirði, en það er hvorttveggja, að uppdráttur þessi er ekki gjörður á þann hátt, sem tilsk. 31. marz 1719, 4. gr. mælir fyrir, enda er hann svo óljós, hvort sem hann er borinn saman við uppboðsgjörðina eða við hin fram lögðu heimildarskjöl fyrir lóð áfrýjandans, að ekki er mögulegt að leggja hann til grundvallar fyrir úrslitum málsins.

Með því að málið þannig ekki er svo til tilbúið af hálfu áfrýjandans, að á það verði lagður fullnaðardómur, ber ex officio að vísa því frá yfirdóminum, og fellur þá málskostnaður niður.

Því dæmist rétt vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Málskostnaður falli niður.

Mánudaginn 19. septbrmán.

Nr. 14/1881.

Réttvísinn

gegn

Magnúsi Kristjánssyni.

Úrskurður:

Áður fullnaðardómur verði lagður á mál það, sem hér er skotið til yfirdómsins, virðist nauðsynlegt, að undirdómarinn útvegi þær ítarlegri upplýsingar, er hér segir:

1. hvort læsingin fyrir skemmu þeirri, sem stolið var úr, hafi verið forsvaranleg, hvort hún (skemman) venjulega hafi verið læst, og sérstaklega, hvort hún muni hafa verið læst, þegar hinn ákærði fór í hana, þar sem hann hefir borið, að hann ekki hafi getað fundið, hvort hún var læst eða ólæst þegar hann opnaði hana með sínum lykli.
2. hvort innangengt sé úr bænum í skemmuna, sem, eins og segir í dóminum, er áföst við bæjarhúsin.
3. hegningarvottorð fyrir hinn ákærða frá Vestmannaeyjum, þar sem hann eftir skýrslu sinni hefir dvalið í 7 ár.

Svo ber undirdómaranum og að útvega aðrar þær upplýsingar, er framan greindar skýrslur kynnu að gefa tilefni til.

Því úrskurðast:

Undirdómaranum ber að útvega skýrslur þær, sem að ofan eru til greindar, svo fljótt sem verða má.

Nr. 7/1881.

Bjarni Þórðarson
gegnPáli Ingimundarsyni
og Jóni Pálssyni

D ó m u r :

Í máli því, sem hér er áfrýjað til yfirdómsins, hefir málflutningsmaður áfrýjanda til bráðabirgða að eins flutt sókn í því að því hina formlegu hlið þess snertir, og hefir hann krafist principaliter, að héraðsdómurinn í málinu verði dæmdur ómerkur og málinu annaðhvort frá vísað, eða það felt, subsidialiter, að héraðsdómurinn verði dæmdur ómerkur og málinu vísað heim í það ástand, sem það var, áður en úrskurðir þeir, sem ásamt héraðsdómnum er áfrýjað, eða nokkrir af þeim, voru kveðnir upp, og hvernig sem fer, að hinir stefndu verði dæmdir til að greiða áfrýjanda allan málskostnað bæði í héraði og fyrir yfirdómi. Loks hefir hann krafist, að fá frest til að sækja málið að aðalefninu til, ef að fyr nefndar kröfur hans ekki verða teknar til greina.

Hinir stefndu hafa á hinn bóginn krafizt, að hvorki aðal- né varakrafa né heldur málskostnaðarkrafa áfrýjanda verði teknar til greina, en að honum verði veittur hæfilegur frestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Svo hafa þeir og, ef yfirdómurinn ekki getur aðhylst kröfur þeirra, heldur vísar málinu frá réttinum, krafist að fá sér dæmt: »kost og tæring« hjá áfrýjanda eftir mati réttarins.

Úrskurðir þeir, sem áfrýjað hefir verið ásamt aðalmálinu eru:

1. Úrskurður, kveðinn upp 26. okt. 1878, með hverjum er ákveðið, að leiða skuli Ólaf Hallvarðsson vinnumann hins stefnda Páls Ingimundarsonar, sem

vitni til upplýsingar um forföll hinna stefndu frá að mæta eða mæta láta á ákveðinni stundu í héraðsréttinum 25. s. m.

2. Úrskurður, kveðinn upp 28. okt. 1878, með hverjum neitað er að taka til greina kröfu áfrýjanda um frávísun málsins o. fl.
3. Úrskurður, kveðinn upp 23. júlí 1879, um að málinu skuli fram fylgt til dóms í aðalefni þess.
4. Úrskurður, kveðinn upp 3. okt. 1879, er neitar að taka til greina kröfu áfrýjanda um að 2 eða fleiri skoðunarmenn verði útnefndir til að rannsaka afstöðu-uppdrátt þann, er lagður hafi verið fram í málinu af honum sjálfum.
5. Úrskurður, kveðinn upp 10. júlí 1880, með hverjum neitað er að eiðfesta nokkur vitni.

Auk þess að áfrýjandinn telur þessa úrskurði ekki á rökum byggða, og því vill láta hrinda þeim, hefir hann kröfum sínum til styrkingar tekið fram:

- a. að málið hafi 30. október 1878 verið flutt án nægilegrar heimildar frá lögreglurétti í aukarétt Barðastrandarsýslu
- b. að vanræk hafi verið að taka málið fyrir 12. marz 1879;
- c. að málið hafi verið tekið fyrir án nægilegrar heimildar 22. júlí 1879;
- d. að vanrækt hafi verið að taka málið fyrir 1. okt. 1879;
- e. að málið hafi án nægilegrar heimildar verið tekið fyrir 3. október 1879;
- f. að dómarrinn 3. okt. 1879 hafi neitað að taka til greina mótmæli áfrýjanda gegn Pétri hreppstjóra Gestssyni á Hrishóli sem réttarvitni í málinu.

Loks er:

6. Áfrýjað úrskurði, kveðnum upp í aukarétti Ísafjarðar-sýslu 21. febr. 1879, þar sem frestað er að taka eið af nokkrum vitnum áfrýjandans af þeirri ástæðu, að vitni hafi borið óðruvísi, og ef til vill mundi bera annað en vitni áfrýjanda.

Að því snertir hina töldu úrskurði og mótbáru áfrýjandans, skal yfirdómurinn taka fram það, er nú segir: Við 1. Af því Ólafur Hallvarðsson var vinnumaður annars hins stefnda hélt áfrýjandi því fram, að hann ekki yrði leiddur sem vitni, með því að hann yrði að álitast sem vilhalt vitni. En yfirdómurinn verður að vera héraðsdómaranum samdóma um, að rétt hafi verið, án tillits til hverja þýðingu framburður hans skyldi hafa, að leiða hann sem vitni.

Við 2. Það virðist nægilega upplýst, að hinir stefndu voru löglega hindraðir frá að mæta í tæka tíð hinn 25. okt. 1878 vegna illviðurs, og virðist úrskurður héraðsdómarans því að vera á rökum byggður og í samkvæmni með ákvæðum 15. gr. tilsk. 15. ágúst 1832.

Við 3. Ástæður áfrýjanda fyrir frávisunarkröfu þeirri, er dómurinn hafnaði með úrskurði, kveðnum upp 23. júlí 1879, eru:

- Að það sé eigi sannað, að land það, er hinir stefndu yrktu 9. septbr. 1876, og sem hið umrædda tekna hey var af, heyri til Miðhúsalandi, eða sé eign hinna stefndu.
- Að áfrýjandi hafi framkvæmt heytökuna fyrir hönd Páls bónda Guðmundssonar á Grund, en eigi í sínu nafni, og að hann hafi hagað sér í því tilliti samkvæmt landamerkjadómi Orms lögmanns Sturlusonar frá 1572.

- c. Að hinir stefndu hafi eigi lagt spurninguna um hverjum tilheyrði land það, er yrkt var af þeim 9. sept. 1876, fyrir sáttanefnd, og aðalatriði málsins hafi því ekki verið lagt til sætta.
- d. Að hinir stefndu hafi ekki fyrsta réttardag í málinu lagt fram sérstakt sóknarskjal.

Yfirdómurinn verður í öllu verulegu að fallast á röksemdaleiðslu héraðsdómarans fyrir úrskurði þessum, og tekur einungis fram, að ástæður þær, sem greindar eru undir a og b, eru ekki, þótt gildar væru, frávísunarástæður, og að því ástæðuna undir c áhrærir, þá er málið ekki höfðað sem landaþrætumál, heldur sem skaðabótamál og til sekta.

Við 4. Með því mál þetta, eins og áður áminst, ekki er höfðað sem landaþrætumál, og afstöðuuppdráttur því ekki var nauðsynlegur því til skýringar, gat áfrýjanda ekki borið neinn réttur til að heimta eða fá útnefnda skoðunarmenn eða áreiðarmenn til að sanna áreiðanleik uppdráttarins, er hann sjálfur hafði lagt fram, og felst yfirdómurinn á úrskurð héraðsdómarans um þetta atriði.

Við 5. Áfrýjandi hafði krafizt, að nokkrir menn, er gefið höfðu skrifleg vottorð, einkum snertandi landamerki milli Reykhóla og Miðhúsa, yrðu yfirheyrðir eða teknir í eið; en héraðsdómurinn synjaði þess með úrskurði 10. júlí 1880.

Héraðsdómurinn hefir tekið það fram, að engin vitna-stefna hafi verið gefin út til þessara manna, og það sést ekki af dómsgjörðunum, að mótpörtunum hafi verið stefnt til að hlyða á framburð þeirra og eiðfestingu; héraðsdómaranum bar því ekki, gegn mótmælum hinna stefndu að taka kröfu áfrýjanda í þessu tilliti til greina.

Að því snertir hinar aðrar ástæður, sem fram eru komnar af hendi áfrýjanda, kröfum hans til stuðnings, þá athugast:

Við a. Málinu hefir upprunalega verið stefnt fyrir aukarétt; að vísu sést af dómsgjörðunum, að málið fyrstu réttardagana hefir verið flutt fyrir lögreglurétti, en það er hvorttveggja, að málspartarnir ekki mótmæltu þessu, enda hefir að öllu leyti verið farið með málið þá daga, eins og það hefði verið flutt fyrir aukarétti, og virðist þetta því ekki geta haft þær afleiðingar, að málið fyrir þá sök verði ónýtt

Við b-e Fyrirtekt málsins á þann hátt, sem hér er að fundið, virðist undir rekstri málsins nægilega réttlætt eftir atvikum.

Við f. Af ástæðu þeirri, sem héraðsdómarinn hefir til greint í tölulið 1 í úrskurði sínum, og með þeirri athugasemd, að ekkert eftir 5 fyrstu réttarhöldin í málinu, er Pétur Gestsson var réttarvitni við, er framkomid, er gæti verið því til fyrirstöðu, að hann framvegis væri réttarvitni í málinu, felst yfirdómurinn á gjörðir héraðsdómarans í þessu tilliti.

Að því aftur á móti snertir úrskurð héraðsdómarans í Ísafjarðarsýslu, sem kveðinn var upp 21. febr. 1879, og getið er um í 6. tölulið hér á undan, og með hverjum eiðfesting nokkurra vitna var frestað gegn beiðni vitnastefnanda (áfrýjanda), þá verður yfirdómurinn að álíta, að úrskurður þessi ekki sé á nægum rökum byggður, með því það hér skiftir engu, þótt önnur vitni hafi borið eða kunni síðar að bera öðruvísi en þau vitni, sem krafist er að verði eiðfest.

Yfirdóminum virðist því ekki verða komist hjá að

fella téðan úrskurð úr gildi, og skylda vitnadómarann til að taka til greina kröfu vitnastefnanda (áfryjanda), um eiðfesting þeirra vitna, er hann leiddi í Ísafjarðarsýslu, að svo miklu leyti, sem þau ekki hafa verið eiðfest seinna undir málinu, og ber því samkvæmt þessu að vísa málinu heim aftur í hérað til nýrrar dómsáleggingar eftir að eiðfestingin hefir fram farið.

Því dæmist rétt vera:

Úrskurður sá, sem kveðinn var upp fyrir aukarétti Ísafjarðarsýslu 21. febr. 1879 í máli þessu, fellist úr gildi, og ber vitnadómaranum að taka til greina kröfu vitnastefnanda (áfryjanda) um að eiðfesta vitni hans að svo miklu leyti, sem það ekki hefir verið gjört síðar undir málinu.

Aðalmálinu vísast heim aftur í hérað til nýrrar dómsáleggingar eftir að eiðfestingin hefir fram farið.

Mánudaginn 26. septbrmán.

Nr. 9/1881.

Jón prestur Bjarnason

gegn

uppgjafapresti Friðrik Eggerz

D ó m u r :

Með stefnu, dagsettri 30. marzmán. þ. á., hefir presturinn í Skarðspingum, Jón Bjarnason, að fenginni gjafsókn, áfryjað eftirfylgjandi réttargjörðum úr Dalasýslu:

Fjárnámsgjörð 6. okt. f. á., bygðri á gestaréttarsætt er fram fór að Nýp 27. jan. 1880, og þar á eftir feldum uppboðsúrskurðum og uppboði á hinum útlögðu munum 23. okt. f. á. — til þess að fá fógetagjörðinni, uppboðsúrskurðunum og uppboðinu hrundið, og ná dómi fyrir skaðabótum og málskostnaði af hendi hins stefnda.

Þá er mál þetta féll í rétt þann 13. júní þ. á. skýrði áfrýjandinn frá, að hann, út af hinum áfrýjuðu réttargjörðum, þyrfti að fá frest til þess að taka upp þingsvitni, og fekk þar næst veittan frest til þess 5. septbr. þ. á., en að honum liðnum krafðist hann, án þess að útlista málið að aðalefninu, að sér yrði veittur ennfremur 3 vikna frestur í því.

Með því nú hinn stefndi að sínu leyti hefir mót-mælt lengingu á hinum veitta fresti, og áfrýjandinn heldur ekki hefir leitt rök að því, að honum ekki sé um að kenna, að hið umrædda þingsvitni ekki enn er fengið, né einu sinni fært sönnur á, að hann hafi beiðst vitnaleiðslunnar hjá blutaðeigandi dómara, getur ekki verið ástæða til að veita lengingu á frestinum, og með því málið sjálft ekki hefir verið útlistað, ber samkvæmt kröfu hins stefnda að vísa stefnunni frá yfirdóminum, og dæmist hinum stefnda »kostur og tæring« af hendi áfrýjandans með 10 krónum.

Því dæmist rétt vera:

Stefnunni í máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjandanum, Jóni presti Bjarnasyni, ber að greiða hinum stefnda, Friðriki uppgjafapresti Eggerz 10 kr. í kost og tæring.

Hið ídæmda greiðist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 7. nóvbrmán.

Nr. 16/1881

Jón landshöfðingjaritari Jónsson
gegn

yfirkennara H. K. Friðrikssyni

D ó m u r:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykja-

víkurkaupstaðar 21. dag júlímán. þ. á., var landshöfðingjarnitari Jón Jónsson dæmdur fyrir meiðandi ummæli um yfirkennara H. K. Friðriksson til að lúka 50 kr. sekt til landssjóðs, eða, ef hann ekki greiddi sektina í ákveðinn tíma, til einfalds fangelsis í 15 daga. Svo eru og hin meiðandi ummæli dæmd dauð og ómerk, og loks er hann dæmdur til að greiða H. K. Friðrikssyni 10 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefir Jón landritari Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 8. f. m., og þar krafist *fyrst og fremst*: að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur, málinu vísað frá héraðsdómnum, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða sér kost og tæring fyrir héraðsdómi og málskostnað fyrir yfirdómi, *en til vara*: að hann verði sýknaður af öllum kærum og kröfum mótpartsins, og að hinn stefndi verði dæmdur til að borga sér allan af málinu í héraði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað.

Á hinn bóginn hefir hinn stefndi, H. K. Friðriksson, krafist, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með 20 kr. eða einhverju nægilegu eftir mati réttarinn.

Tildrög máls þessa eru þau, að áfrýjandi lét 20. maímán. næstl. festa upp auglýsingu á ýms hús hér í Reykjavík og búðum hér um fundarhald til að ræða um skólamál Reykvíkinga, og segir meðal annars í þessu fundarboði: »Ef Halldór K. og hans félagar (t. d. Dr. Faust) verða« o. s. frv. Þessi orð áleit hinn stefndi meiðandi fyrir sig, og höfðaði því mál það, sem hér er áfrýjað.

Að því aðalkröfu áfrýjanda snertir, sem sé, að málinu verði vísað frá héraðsdómi og honum dæmt kostur og tæring hjá hinum stefnda, þá heldur hann því fram,

kröfu þessari til styrkingar, að lögleg sáttatilraun ekki hafi fram farið í málinu. En þessa skoðun hans getur yfirdómurinn ekki aðhýlst; sáttatilraun sú, sem gerð hefir verið í málinu, er að öllu leyti lögmæt, og verður því aðalkrafa hans ekki tekin til greina.

Þar sem hann þvínæst sem sýknarástæðu hefir haldið því fram, að hin greindu orð, sem málið er risið útaf, séu ekki meiðandi fyrir hinn stefnda, þá hefir hann tekið fram, að sá Dr. Faust, sem nefndur er í auglýsingunni, eigi að tákna einn nú lifandi pólitískan félaga hins stefnda, er alment sé nefndur Dr. Faust, en alls ekki þann Dr. Faust, er hinn stefndi tilnefnir.

Það er nú hvorttveggja, að réttargjörðirnar ekki bera með sér, hver sé þessi pólitíski félagi hins stefnda, er alment sé nefndur Dr. Faust, enda verður yfirdómurinn að álíta, að þegar Dr. Faust er nefndur svona blátt áfram án þess að tilgreint sé, hver Faust það sé, þá komi engum til hugar, að við annan Dr. Faust sé átt en þann, sem hinn stefndi hefir lýst þannig, að hann hafi ofurselt sig djöflinum o. s. frv., og því verður yfirdómurinn að álíta, að þar sem áfrýjandi í auglýsingunni hefir gefið í skyn, að félagsskapur væri milli hins stefnda og þessa Dr. Fausts, þá sé þetta meiðandi fyrir hinn stefnda, og því hegningarvert samkvæmt 219. gr. alm. hegningarlaga, og virðist hegningin af héraðsdómaranum eftir nefndri laga-grein hæfilega metin 50 kr. sekt til landssjóðs, eða, ef sektin ekki verður greidd í ákveðinn tíma, 15 daga einfalt fangelsi. Um málskostnað í héraði virðist héraðsdómurinn eiga að vera óraskaður, og svo er og um það ákvæði hans, að hin greindu meiðandi ummæli skuli dauð og marklaus.

Samkvæmt þessum úrslitum ber áfrýjandanum einnig

að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðst 15 kr.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað. Áfrýjandi, Jón landshöfðingjaritari Jónsson, greiði hinum stefnda, yfirkennara H. K. Friðrikssyni, 15 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 14. nóvembermán.

Nr. 13/1881

Páll Eyólfsson

gegn

Sigurði Jónssyni

D ó m u r:

Í máli þessu lögsækir Páll Eyólfsson gestgjafi Sigurð fangavörð Jónsson fyrir að Sigurður hafi 18 maí þ. á. veitt sér áverka í höfuðið inni í gestgjafahúsi sínu, en jafnframt lögsækir Sigurður Jónsson Pál Eyólfsson fyrir að Páll hafi við nefnt tækifæri kallað sig »svín«, og með dómi, kveðnum upp fyrir lögreglurétti Reykjavíkur kaupstaðar 10. júlí næst á eftir, hafa málspartarnir hvor um sig verið dæmdir í 10 kr. sekt til landssjóðs, eða 2 daga einfalt fangelsi, en málskostnaður verið feldur niður. Dómi þessum hafa báðir málspartar áfrýjað til yfirdómsins, Páll Eyólfsson sem aðaláfrýjandi og Sigurður Jónsson sem gagnáfrýjandi, og hafa hvor um sig krafist að verða dæmdir syknir af kærum mótpartsins, en að mótparturinn aftur verði dæmdur í sektir og málskostnað.

Það er löglega sannað með framburði margra vitna, og enda játað af gagnáfrýjanda, að hann 18. maí þ. á.

hafi komið inn í veitingahús aðaláfrýjandans, veitt honum átölur fyrir, að hann léti hesta standa í túni sínu (gagnáfrýjandans), og lostið hann 2 eða 3 kinnhesta; en hins vegar er engin sönnun fram komin af hálfu aðaláfrýjandans gegn neitun gagnáfrýjandans fyrir því, að áfrýjandinn hafi hlotið neinn áverka af höggum þessum. Þar sem nú aðaláfrýjandinn hefir kært gagnáfrýjandann fyrir að hafa veitt sér áverka, en ekki hefir sannað, að neinn áverki hafi hlotist af kinnhestum þeim, sem gagnáfrýjandinn laust hann, hefir gagnáfrýjandinn haldið því fram, að hann eigi að dæmast sýkn af öllum kærum aðaláfrýjandans í þessu máli, en sú skoðun áfrýjandans virðist ekki á rökum byggð, því afleiðingin af því, að aðaláfrýjandinn ekki hefir sannað, að hann hafi fengið áverka af áminstum kinnhestum, verður aðeins sú, að gagnáfrýjandinn ekki verður dæmdur fyrir að hafa veitt aðaláfrýjandanum áverka, en ekki sú, að hann verði algjörlega sýkn af kærum aðaláfrýjandans, því þar sem aðaláfrýjandinn hefir kært gagnáfrýjandann fyrir að hafa veitt sér áverka, þá innibindur sú kæra einnig kæru fyrir kinnhesta þá, sem áttu að hafa valdið áverkanum. Þar sem það nú er sannað, að gagnáfrýjandinn hefir vaðið upp á aðaláfrýjandann með líkamlegu ofbeldi, og það án þess að nein- ar sakir virðist hafa til þess verið, getur hann ekki komist hjá að sæta hegningu fyrir þetta atferli sitt samkvæmt 202. gr. hegningarlaganna. Hinsvegar er það sannað, og játað af aðaláfrýjandanum, að hann við áminst tækifæri hafi kallað gagnáfrýjandann »svín«, en eins og aðaláfrýjandinn hefir fullyrt, að hann ekki hafi haft það orð um gagnáfrýjandann fyr en eftir að gagnáfrýjandinn hafði barið hann, þannig fer framburður vitna þeirra, sem hann hefir leitt í málinu, í sömu stefnu. Aðaláfrýjandanum

verður þannig ekki gefin þung sök á, þó honum í bræði sinni yfir óskunda þeim, sem hann varð fyrir, yrði að nefna gagnáfrýjandann þessu óvirðulega nafni, heldur virðist nægja að dæma þetta óviðurkvæmilega orð ómerkt, og taka tillit til móðgunar þeirrar, sem gagnáfrýjandanum með því var sýnd, þá er hegningartilverknaður hans er metinn, sbr. 208. og 221. gr. hegningarlaganna.

Samkvæmt því, sem að framan er greint, ber að dæma orðið »svín«, sem aðaláfrýjandinn viðhafði við gagnáfrýjandann, ómerkt, en að dæma aðaláfrýjandann að öðru leyti sýknan af kærnum gagnáfrýjandans í þessu máli; aftur á móti ber að dæma gagnáfrýjandann fyrir ofbeldi það, er hann hafði í frammi við aðaláfrýjandann, í hegningu, er eftir öllum málavöxtum og með sérstöku tilliti til þess, að aðaláfrýjandinn eftirá móðgaði hann í orðum, virðist hæfilega metin 20 kr. sekt til landssjóðs eða 6 daga einfalt fangelsi, ef sektin ekki er greidd í ákveðinn tíma; svo ber gagnáfrýjandanum og að endurgjalda aðaláfrýjandanum málskostnað fyrir báðum réttum með 15 kr.

Því dæmist rétt vera:

Gagnáfrýjandanum, Sigurði fangaverði Jónssyni, ber að greiða 20 kr. sekt í landssjóð, eða sæta 6 daga einföldu fangelsi, ef sektin ekki er greidd í ákveðinn tíma. Hið óviðurkvæmilega orð, sem að framan er tilgreint, og aðaláfrýjandinn, Páll gestgjafi Eyólfsson, við hafði um gagnáfrýjandann, á ómerkt að vera, en að öðru leyti á aðaláfrýjandinn að vera sýkn af kærnum gagnáfrýjandans í þessu máli. Svo ber og gagnáfrýjandanum að endurgjalda aðaláfrýjandanum málskostnað fyrir undir- og yfirdómi með 15 kr.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lölegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 21. nóvembermán.

Nr. 15/1881

Þórður Jónsson

gegn

Eiríki Ásmundssyni.

D ó m u r:

Með stefnu, dagsettri 30. ágústmán. næstl., hefir áfrýjandi þessa máls, Þórður Jónsson, skotið til yfirdómsins dómi, gengnum á bæjarþingi Reykjavíkur kaupstaðar 2. júnímán. þ. á., í máli, er áfrýjandi hafði höfðað á hendur stefnda út af kaðlakaupum þeirra á milli, og kveður sá dómur svo á, að hinn stefndi skuli sýkn fyrir kærum og kröfum sækjandans, Þórðar Jónssonar, í því máli, en málskostnaður er látinn falla niður.

Fyrir yfirdóminum hefir áfrýjandinn, Þórður Jónsson, krafist *fyrst og fremst*: að hinn stefndi, Eiríkur Ásmundsson, gegn því að áfrýjandi borgi honum 70 krónur, verði dæmdur til að skila sér öllum þeim köðlum, er hann hafi keypt af honum 15. febrúar þ. á., í sama ástandi og þeir voru þá, eður með ofanálagi eftir óvilhallra manna mati, ef skemst hafa og á þá vantar, og að hann borgi allan af máli þessu fyrir báðum réttum löglega leiddan kostnað skaðlaust, en *til vara*: að hinum stefnda ekki verði dæmt nema 45 kr. fyrir það, sem hann skildi eftir af »vantinum«, en svari til ofanálags einnig fyrir það, sem það síðan hefir skemst, eftir óvilhallra manna mati, og að hann einnig verði dæmdur í fullan málskostnað fyrir báðum réttum.

Aftur á móti hefir hinn stefndi krafist, að undirréttardómurinn verði staðfestur, og áfrýjandi dæmdur til að greiða honum málskostnað, fyrir yfirdómi með 25 kr., eða einhverju nægilegu eftir mati réttarins.

Mál þetta er risið út af kaðlakaupi, er fram fór milli

málsaðila 15. febr. þ. á.; segir áfrýjandinn, að hinn stefndi hafi selt honum alla þá kaðla, er fastir voru við stórsiglu-tréð af skipinu »Notre Dame des Anges«, að framstagnum einum undanskildum, en hinn stefndi kveðst einungis hafa selt honum það af vantinum, sem hann afhenti honum þegar 15. febrúar.

Áfrýjandi hefir málstað sínum til stuðnings leitt 2 vitni. Hefir annað þeirra borið og unnið eið að því, að það hafi hlýtt á, að hinn stefndi hafi selt áfrýjanda allan vantinn að undanskildum framstagnum, en hefir þó jafnframt tekið það fram, að það þori ekki að staðhæfa, að það hafi hlýtt á alt viðtal þeirra í það skifti. Hitt vitnið hefir borið og svarið, að það eftirá hafi heyrt hinn stefnda segja, að hann hafi selt áfrýjanda vantinn af Notre Dame, og væri ekkert undanskilið nema stagurinn fram af. Það veikir sönnunaraff vitnisburðar hins fyrnefnda vitnis, er ekki var kvatt til að vera viðstatt kaðlasöluna sem vitni, að það ekki hefir hlýtt á alt viðtal málsaðilanna, þá er kaupin fóru fram, og því ekki hefir getað staðhæft, að kaupin hafi verið fullgjör og endileg meðan hann hlýddi á tal þeirra. Framburður hins síðar umgetna vitnis, sem ekki var við statt þá, er kaupin gjörðust, lýtur einungis að því, að það eftir á hafi heyrt hinn stefnda segja að hann hafi selt áfrýjanda allan vantinn nema framstaginn, og getur því enga þýðingu haft í þessu máli gegn neitun stefnda.

Það er því svo langt frá, að áfrýjandi gegn neitun stefnda hafi fært gildar sönnur á sitt mál, að hann ekki einu sinni hefir getað útvegað svo miklar líkur til þess að hann hermi rétt frá um kaupin, að nægi til þess, að stefnda samkvæmt L.—1—14—6 verði gerður synjunareiður.

Ber því að staðfesta hinn áfrýjaða bæjarþingsdóm eftir atvikum einnig að því ákvæði hans um málskostnað

snertir. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist einnig eftir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað.
Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 28. nóvbrmán.

Nr. 17/1881.

Peter B. Poulsen
gegn
Jóni Guðnasyni.

D ó m u r :

Mál þetta, sem Peter B. Poulsen í Kaupmannahöfn hefir höfðað gegn Jóni kaupmanni Guðnasyni útaf 2112 kr. 71 e. skuld, er hann þykist eiga hjá honum, er þannig vaxið, að hinn stefndi, Jón kaupmaður Guðnason, hafði sumarið eða haustið 1879 beðið mann nokkurn í Kaupmannahöfn, að nafni Jörgensen, um vörur, hafði hann áður fengið vörur frá honum, en í stað þess sjálfur að senda Jóni vörurnar, biður hann annan mann í Kaupmannahöfn, að nafni Poulsen, um að gera það, sem og svo sendi Jóni vörur með gufuskipinu í október s. á., en ekkert bréf eða reikningsyfirlit fylgdi með; var þetta ekki helmingur af vörum þeim, er Jón hafði beðið Jörgensen um, og ekkert af nauðsynjavörum þeim, er hann hafði um beðið, en með seinasta gufuskipinu s. á. sendi Poulsen honum aftur vörur, en þó mjög lítið af hinni umbeðnu nauðsynjavöru, og fylgdi þar með uppteiknun yfir vörurnar með fyrri ferðinni, og önnur yfir vörurnar með seinni ferðinni, en verðið var sett svo dýrt, að hér mátti fá þá sams konar vörur jafnvel með minna verði, og í bréfi sínu til hins stefnda, dags. 7. nóvbr. 1879, segir

hann: »að hinn sendi afreikningur« — en eftir honum átti Jón að skulda honum 2112 kr. 71 e. — »sé að eins *circa* (3: hérumbil), en fullkominn reikning geti hann eigi sent fyr en næsta skifti«, en síðan hefir hinn stefndi engan reikning fengið frá honum; og í öðru bréfi frá honum, dagsettu sama dag, stendur svo: »einkanlega var með öllu ómögulegt að koma lagi á tolluppbótina á hinu útflutta«. Hinn stefndi, Jón Guðnason, hefir nú játað, að hann hafi fengið vörur þær, er stefnandinn kveðst hafa látið hann fá, en að hann eigi vildi borga þær, nema með rúmum 20 % afslætti, eða með meira en 1600 kr., því veð það, er Poulsen hefði sett á þær, væri svo langtum of hátt, og með dómi Reykjavíkur bæjarþings, kveðnum upp 10. marz þ. á, var hann dæmdur til að borga landshöfðingjaritara Jóni Jónssyni fyrir hönd Peter B. Poulsens 1600 kr. með 5 % vöxtum frá því málið var lagt til sátta og þangað til borgun færi fram, en málskostnaður var látinn falla niður. Þessum dómi hefir landshöfðingjaritari Jón Jónsson fyrir hönd Peter B. Poulsens skotið til yfirdómsins, og krafist fyrst og fremst, að hinn stefndi verði dæmdur til að borga sér sem umboðsmanni Peter B. Poulsens 2112 kr. 71 e. m. m., eða til vara, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur.

Yfirdómurinn verður nú að vera undirdómaranum með öllu samdóma í því, að þar sem áfrýjandinn í yfrefndu bréfi því, er hann sendi stefnda með vörunum, segir, að verð það, er hann hafi til greint á reikningi þeim, sem fylgdi vörunum, sé *circa* verð, og nákvæmari reikningur skuli seinna verða sendur um verð varanna, en þessi reikningur aldrei hefir komið frá áfrýjanda, með því að hinn framlagði contocurant eigi verður skoðaður sem slíkur nákvæmari reikningur, þareð hann alls ekki er

sundurliðaður, og þar sem áfrýjandinn enn fremur hefir í áður á minstu bréfi sínu frá 7. nóvbr. 1879 tekið það fram, að þá hafi verið ómögulegt, þegar hann sendi vörurnar, að fá afgreiðslu á tolluppbótinni fyrir hinar sendu vörur, og þessi uppbót eigi kemur fram í contocurantinum, þá geti áfrýjandinn eigi fengið dóm yfir stefnda fyrir allri þeirri upphæð, er hann eftir contocurantinum telur sig eiga hjá stefnda, eður, þar engin skilríki eru komin fram fyrir því, hvað mikið eigi að draga frá reikningnum, fyrir hærri upphæð en 1600 kr., er stefndi góðfúslega hefir lofað að borga, og ber því að staðfesta undirréttardóminn.

Málskostnaður fyrir yfirdóminum virðist eftir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rétt vera:

Undirréttarins dómur á óraskaður að standa. Málskostnaður fyrir yfirdóminum falli niður.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 22/1881

Réttvísinn

gegn

Árna Jónssyni

D ó m u r:

Með dómi, kveðnum upp fyrir aukarétti Gullbringu- og Kjósarsýslu 23. dag júlímán. þ. á., er Árni Jónsson, bóndi í Breiðholti, dæmdur fyrir meinsæri í 3 ára betrunarhússvinnu, og til að greiða allan kostnað af málinu, þar á meðal 8 kr. í málsvarnarlaun til svaramanns síns í héraði, en dómi þeim er eftir ósk hins dæmda áfrýjað til yfirdómsins.

Atvik málsins eru þau, að 15. júlí 1879 var eftir

kröfu kaupmanns Thomsens haldin vitnaleiðsla fyrir lög-reglurétti Gullbringu- og Kjósarsýslu útaf skemdum, er framdar höfðu verið á laxakistum hans í Elliðaánum 5. júní næst á undan; gaf hinn ákærði þá skýrslu fyrir réttinum, stefndur sem vitni, og staðfesti hana með eiði. Eftir að skipuð hafði verið opinber rannsókn út af kistubrotunum í nefndum ám, var hinn ákærði tekinn í próf sem grunaður um hlutdeild í kistubrotum þessum, og gaf hann í prófi 6. janúarmán. skýrslu, sem í mörgum atriðum kom í mótsögn við skýrslu þá, er hann hafði gefið 15. júlí 1879 og unnið eið að. Útaf þessu var eftir skipun amtmannsins í suðuramtinu höfðað sakamál á móti hinum ákærða fyrir meinsæri, og hefir hann undir málinu játað, að hann hafi gefið framburð sinn 15. júlí 1879 með fullri vitund um, að hann væri rangur, og að hann, með því að staðfesta hann með eiði, gerði sig sekán í meinsæri, en hann hafi gefið framburðinn þannig, til þess að firra sig frá að flækjast inn í kistubrotsmálin og frelsa þá, sem hann var í vitorði með, enda hafi hann vonað, að brot sitt mundi ekki komast upp.

Undirdómarinn hefir álitid, að hegningin fyrir þetta afbrot hins ákærða, sem er 69 ára gamall, eigi að ákveðast eftir 146. gr. hegningarlaganna, en með því að sannast hefir, að hinn ákærði var við riðinn við mál það, sem hann hefir borið falsvitni í, og því hefði ekki átt að krefja hann vitnisburðar, þá ber samkvæmt 148 gr. 2. málsg. í sömu lögum að færa hegninguna niður, og virðist hæfilegt að ákveða hana 1 árs betrunarhússvinnu. Að því er snertir málskostnað í héraði, ber að staðfesta undirdóminn, eins og hinum ákærða einnig ber að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málsfærslulaun til hins

skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, er ákveðast 10 kr. handa hvorum þeirra.

Meðferð málsins í héraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefir verið lögmæt.

Því dæmist rétt að vera:

Hinn ákærði, Árni Jónsson, á að sæta 1 árs betrunarhússvinnu, að öðru leyti á dómur undirréttarins óraskaður að standa. Hinum ákærða ber að greiða allan löglegan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar 10 kr. til hvors.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 5. desbrmán.

Nr. 23/1881.

Kr. Ó. Þorgrímsson
gegn

bæjarfógeta E. Th. Jónassen.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkurborgar 22. septembermán. þ. á. af sýslumanni Kristjáni Jónssyni sem settum dómara, var bóksali Kr. Ó. Þorgrímsson fyrir meiðandi ummæli um bæjarfógeta E. Th. Jónassen, sem stóðu í 12. bl. »Þjóðólfs« þ. á., dæmdur í 100 kr. sekt til landssjóðs, eða til einfalds fangelsis í 30 daga, ef sektin ekki væri greidd í ákveðinn tíma, og til að greiða E. Th. Jónassen bæjarfógeta 15 kr. í málskostnað. Svo eru og hin meiðandi ummæli dæmd dauð og ómerk.

Þessum dómi hefir Kr. Ó. Þorgrímsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 5. októbrmán. næstl. og krafist fyrst og fremst, að málinu verði vísað frá rétti,

en til vara, að hann verði dæmdur sýkn af kærum og kröfum hins stefnda, bæjarfógeta E. Th. Jónassens, í þessu máli, og hinn stefndi dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir báðum réttum. Hins vegar hefir hinn stefndi, bæjarfógeti E. Th. Jónassen, krafist, að áfryjandinn verði dæmdur til fangelsishegningar eður í hærri sekt en undirrætturinn hefir ákveðið, að hin meiðandi ummæli verði dæmd dauð og marklaus, og að áfryjandinn verði skyldaður til að greiða honum málskostnað fyrir báðum réttum skaðlaust, eins og málið ekki hefði verið gjafsókn-armál.

Tildrög máls þessa eru þau, að í 12. blaði Þjóðólfs þ. á. stóð grein ein með fyrirsögn: »Friðun æðarfugls í Reykjavík«, og segir hún svo: »Herskipið danska »Ingólfur«, sem hér liggur á sumrum, mestmegnis á höfnum, hefir skotið fallbyssum kvöld og morgun, og er það víst nógu nálægt Engey, hvar mikið varp er. Foringinn á þessu skipi er sannarlega ekki of lesinn í lögum vorum, eða skeytir þeim ekki, og yfirvöld vor daufheyrð við lagabrotum, þegar danskir eiga í hlut«. Niðurlag þessarar greinar þótti meiðandi fyrir hinn stefnda, sem er bæjarfógeti og lögreglustjóri í Reykjavík, og bauð landshöfðinginn yfir Íslandi honum því að höfða mál gegn áfryjanda, sem er ábyrgðarmaður blaðsins, útaf þessu, og veitti honum í því skyni gjafsókn. Fyrir yfirdómi hefir hinn stefndi einnig fengið gjafsókn og sér talsmann settan.

Að því nú fyrst snertir þá kröfu áfryjanda, að málinu verði vísað frá rétti fyrir þá sök, að hinn stefndi hafi ekki verið nefndur á nafn í téðri blaðagrein, og því ekki sé réttur málsaðili, þá verður yfirdómurinn að vera undirdómaranum samdóma um, að með því í greininni er átt við lagabrot, sem, ef það hefði átt sér stað, hlaut að

vera framið í Reykjavík, eða lögsagnarumdæmi því, sem hinn stefndi er skipaður bæjarfógeti í, og því á að annast um, að fyrirmælum laganna þar sé hlýtt, þá hafi legið beint við fyrir hinn stefnda að álíta, að nefndri grein væri sérstaklega beint til hans. Yfirdómurinn verður því að álíta, að hinn stefndi sé réttur sóknaraðili þessa máls; en þótt það ekki hefði verið, þá var það ekki frávisunarástæða, heldur hefði það verið syknunarástæða fyrir áfrýjanda.

Sýknarkröfu sinni til stuðnings hefir áfrýjandi haldið því fram, að hin ofangreindu orð séu ekki meiðandi. En þá skoðun getur yfirdómurinn ekki aðhýlst, þareð með þeim er ekki einungis dróttað að hinum stefnda, að hann vanræki embættisskyldu sína með því að daufheyrast við lagabrotum, heldur líka gefið í skyn, að hann sé vilhallur; þau eru því hegningarverð eftir 219. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegningin eftir nefndri lagagrein hæfilega metin 50 kr. sekt til landssjóðs, eða 15 daga einfalt fangelsi, ef sektin ekki er greidd í ákveðinn tíma. Um málskostnað í héraði skal undirréttardómnum óraskað, og svo er og um það ákvæði hans, að hin meiðandi ummæli skuli dauð og ómerk. Eftir málavöxtum ber áfrýjanda einnig að greiða málskostnað fyrir yfirdómi, eins og málið ekki hefði verið gjafsóknarmál af hendi hins stefnda, sem þykir hæfilega metinn 15 kr., og eru í þeirri upphæð fólgin málsvarnarlaun 12 krónur.

Að því leyti málið hefir verið gjafsóknarmál vottast, að meðferð þess fyrir undirréttinum hefir verið vítalaus og flutningur þess við yfirdóminn lögmætur.

Því dæmist rétt vera:

Áfrýjanda, Kr. Ó. Þorgrímssyni, ber að lúka 50 kr. sekt, er renni í landssjóð, eða ef sekin ekki er greidd

í ákveðinn tíma, sæta einföldu fangelsi í 15 daga. Um málskostnað fyrir undirdómi og ómerking hinna meiðandi ummæla skal undirréttardómnum óraskað. Málskostnað fyrir yfirdómi greiði hann hinum stefnda með 15 kr., eins og málið ekki hefði verið gjafsóknarmál af hendi hins stefnda, og þar á meðal 12 kr. í málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hins stefnda við yfirdóminn, málaflutningsmanns Þorsteins Jónssonar.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. desbrmán.

Nr. 26/1881.

Réttvísinn
gegn

Jónasi Jónssyni.

Úrskurður:

Áður en fullnaðardómur verður lagður á þetta mál, er nauðsynlegt að útvegaðar verði þær ítarlegri skýrslur, er hér segir:

1. skýrsla hins ákærða um kindur þær, sem hann segist hafa stolið haustið 1879 í Barnaborgarhrauni með marki prestsins síra Snorra Norðfjörðs, um einkenni og lit á þeim, og sérstaklega um, hvort þær muni hafa verið markaðar upp úr öðru marki; einnig skýrsla frá nefndum presti fyrir rétti um einkenni og lit á kindum þeim með sínu marki, sem hann hafi mist nefnt haust, loks nákvæmari skýrslu frá Gísla bónda Magnússyni á Hraunsmúla um kindarkroppa þá, sem hann fékk hjá hinum ákærða;
2. skýrsla hins ákærða um einkenni og lit á þeim 2 kindum, sem hann segist hafa stolið sama haust úr

Brúarhraunsfénu, aðra með höfuðsótt og marki stýft hægri og biti aftan vinstra, hina með marki Sigurðar bónda Bárðarsonar á Jörfa; sömuleiðis skýrsla nefnds bónda, sumpart um kindur, er hann hafi mist það haust, sumpart um kindarkroppa þá, sem hinn ákærði kveðst hafa afhent honum sama haust; loks ber að rannsaka, hver eigi mark það, sem hinn ákærði hefir lýst á höfuðsóttar kindinni, og ef eigandi marksins spyrst upp, þá að fá skýrslu hans viðvíkjandi kindinni;

3. skýrsla Benedikts bónda Björnssonar á Brúarhrauni um atvik þau, er eftir framburði hins ákærða áttu að vera samfara þjófnaði hans á kindarkroppi og 5 pundum ullar frá nefndum bónda; sömuleiðis skýrsla Magnúsar Guðmundssonar á Haukatungu um kindarkropp þann, er hinn ákærði kveðst hafa afhent honum; loks skýrsla Sigurðar Jósephssonar viðvíkjandi ull þeirri, er hinn ákærði segir hann hafa selt fyrir sig.
4. skýrsla nefnds Benedikts Björnssonar, hlutaðeigandi sóknarprests, og, ef á þarf að halda, annara áreiðanlegra manna um sálarástand hins ákærða og sakhæfi;
5. loks ber undirdómaranum að útvega þær nákvæmari skýringar, sem skýrslur þær, er nefndar eru hér að framan, kunna að gefa tilefni til, sérstaklega ber undirdómaranum að bera undir hinn ákærða, hvort hann geri sig ánægðan með virðingu þá, sem lögð hefir verið á hina stolnu muni.

Því úrskurðast:

Undirdómaranum ber að útvega þær ítarlegri skýrslur, sem taldar eru að framan, svo fljótt sem verða má.

Hæstarèttardómar

á hæstarèttarárinu 1881-1882.

Þriðjudaginn 4. októbermán. 1881.

Nr. 208. Hæstarèttarmálaflutningsmaður Nellemann
gegn

Þorláki Ásmundssyni (svaramaður Levinsen)
sem er ákærður fyrir meðverknað til þjófnaðar.

Aukarèttardómur Skagafjarðarsýslu 21. marzmán.
1879: »Hinn ákærði Eggert Stefánsson á að sæta 3 ára
betrunarhússvinnu og Rögnvaldur Guðmundsson 1 árs
betrunarhússvinnu; svo ber þeim og hverjum fyrir sig að
greiða kostnað þann, sem leitt hefir af varðhaldi þeirra,
svo og það, sem svaramönnum þeirra, hreppstjóra Jóhanni
P. Péturssyni og sýslunefndarmanni Sveini Guðmundssyni,
ber fyrir ómak sitt, þar á meðal 6 kr. til hvors í varnar-
laun, einnig eiga þeir einn fyrir báða og báðir fyrir einn
að greiða helming hins almenna kostnaðar sem af málinu
hefir leitt. Þar að auki á Eggert að greiða iðgjöld til
Markúsar prests Gíslasonar 12 kr., og ásamt Þorláki Ás-
mundssyni til Sveins Gunnarssonar í Borgarey 8 krónur.

Ákærði, Benedikt Grímsson, á að sæta fangelsishegn-
ingu við vatn og brauð í 3×5 daga, og ákærði Þorlákur
Ásmundsson samkynja fangelsi í 3×5 daga; svo ber
þeim og hverjum um sig að greiða $\frac{1}{6}$ part af öllum al-
mennum kostnaði málsins, og sérstaklega það sem svara-

manni þeirra, alþingismanni Friðrik S. Stefánssyni ber fyrir ómak sitt, þar á meðal 2 króna varnarlaun hvor þeirra. Ólafur Árnason er dæmdur sýkn af kærú sóknarans í málinu, þó þannig, að hann greiði kostnað þann, sem leitt hefir af varðhaldi hans, $\frac{1}{6}$ part almenns málskostnaðar og 4 krónur í varnarlaun til talsmanns hans, Friðriks Stefánssonar.

Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirréttarins á Íslandi 18. ágústmán. 1879:

»Hinn ákærði Benedikt Grímsson á að vera sýkn af ákærum sóknarans í þessu máli. Að öðru leyti á dómur undirréttarins óraskaður að standa, þó þannig að hinn ákærði Eggert Stefánsson greiði einn þær 8 krónur, sem Sveini Gunnarssyui í Borgarey ber í iðgjöld. Málskostnað fyrir yfirdómi greiði hinir ákærðu Eggert Stefánsson og Rögnvaldur Guðmúndsson einn fyrir báða og báðir fyrir einn að helmingi, og þar á meðal helming málsfærslulauna hins skipaða sóknara (9 kr.), sem ákveðst 18 krónur, en Eggert borgi talsmanni sínum, málaflutningsmanni P. Melsteð, í varnarlaun 12 krónur, og Rögnvaldur sömuleiðis cand. Indriða Einarssyni 12 kr. Hinir ákærðu Ólafur, Þorlákur og Benedikt greiði hver þeirra $\frac{1}{6}$ málskostnaðar fyrir yfirdómi og þar á meðal málsfærslulaun sóknara, setts málaflutningsmanns Jóns Jónssonar, 3 kr. hver, og 4 kr. hver þeirra í varnarlaun til talsmanns þeirra, amtsskrifara Páls Jóhannessonar.

Hið ídæmda greiðist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstaréttar:

Eftir því sem upplýst er undir rekstri málsins um ummæli þau, sem hinn ákærði hefir haft við Eggert Stefánsson um, að sig langaði til að eignast aftur sauð þann, er hann áður hafði selt Eggert, og sem getið er um í hinum áfrýjaða dómi, en Sveinn Gunnarsson nú átti, og að Sveinn ætti ekki betra skilið en missa hann, virðist það ekki vera álitid gegn neitun ákærða, að hann með þessum ummælum hafi ætlað að hvetja nefndan Eggert til þess að kasta eign sinni á sauðinn á ólöglegan hátt. Það verður því að sýkna hinn ákærða, þó þannig eftir atvikum, að hann taki þátt í lúkningu málskostnaðar á þann hátt, sem ákveðið er í dóminum.

Því dæmist rétt vera:

Þorlákur Ásmundsson á að vera sýkn af kærum sóknarans í þessu máli. Að því málskostnað snertir á dómur landsyfirrættarins að hans leyti að vera óraskaður. Í málsfærslulaun fyrir hæstarétti greiði hinn ákærði hæstaréttarmálaflutningsmönnum Nellemann og Levinsen 30 kr. hvorum þeirra.

Í forsendum hins áfrýjaða dóms segir: Hinn 21. dag marzmán þ. á. var fyrir aukarétti Skagafjarðarsýslu að Reynistað kveðinn upp dómur í máli því, sem hér er um að ræða, og voru hinir ákærðu dæmdir fyrir sauðapjófnað, hluttekningu í þessum glæp og hilmingu þannig: ákærði Eggert Stefánsson til að sæta betrunarhússvinnu í 3 ár, til að greiða iðgjöld til síra Markúsar Gíslasonar 12 krónur og í sameiningu við meðkærða Þorlák Ásmundsson til Sveins Gunnarssonar í Borgarey

8 kr., til að greiða allan af varðhaldi sínu leiðandi kostnað, og til að greiða in solidum með meðákærða Rögnvaldi Guðmundssyni helming málskostnaðar og málsvarnarlaun til svaramanns síns, hreppstjóra Jóhanns Péturssonar 6 kr. — — — —. ákærði Þorlákur Ásmundsson til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 3×5 daga, til að greiða $\frac{1}{6}$ part af hinum almenna málskostnaði, og til talsmanns hans, Friðriks Stefánssonar, 2 kr. — — — —

Þessum dómi hefir eftir ósk hins ákærða Þorláks Ásmundssonar og af hinu opinbera, að því hina aðra snertir, verði áfrýjað til yfirdómsins.

Með eigin játningu ákærða Eggerts Stefánssonar, og styðst hún af því, sem á annan hátt er ljóst orðið í málinu, er löglega sannað, að hann á árinu 1878 hefir stolið kindum þeim er nú skal greina:

1. Gemling frá Sveini Gunnarssyni í Borgarey.

— — — — —
Í iðgjöld ber honum að greiða síra Markúsi Gíslasyni 12 krónur, og Sveini Gunnarssyni í Borgarey 8 krónur, og getur yfirdómurinn ekki aðhylst þá skoðun undirdómarans, að meðákærði Þorlákur Ásmundsson eigi að greiða helming nefndra 8 króna, því það er ekki gegn neitun hans sannað, að hann hafi þegið nokkuð af andvirði gemlings þess, er þetta fé skyldi koma fyrir.

— — — — —
Ákærða Þorláki Ásmundssyni er gefið að sök, að hann hafi tekið þátt í stuldi einnar kindar með Eggert Stefánssyni með því að óska, að hann næði aftur í gemling, er hann hafði selt Eggert, en hann aftur Sveini í Borgarey, og samsinna þeim ummælum Eggerts, að gemlingurinn væri ekki of mikil uppbót á viðskiftum þeirra Sveins og Eggerts. Virðist Þorlákur þannig með

ráðum hafa veitt með Eggerts liðsinni til glæpsins, og hann, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið dæmdur fyrir neitt afbrot, því réttilega af undirdómaranum dæmdur samkvæmt 49. og 52. gr. hegningarl. til 3×5 daga fangelsis við vatn og brauð, og verður yfirdómurinn að fallast á undirrættardóminn að því leyti snertir málskostnað þann, sem Þorláki er gert að greiða, en hin ídæmdu iðgjöld falla, eins og áður sagt, að hans leyti burtu.

Mánudaginn 17. októbermán.

Nr. 70. Hreppsnefnd Áshrepps (Nellemann skipaður)
gegn

hreppsnefnd Þorkellshólshrepps (enginn)
um greiðslu á 276 krónum 33 a. aurum.

Aukaréttardómur Húnavatnssýslu 19. október 1876: Hreppsnefnd Þorkellshólshrepps á fyrir hönd fátækra sjóðs nefnds hrepps að greiða fátækra sjóði Áshrepps 138 rd. 16 sk. eða 276 kr. 33 a. með 4% vöxtum frá 4. maí 1875 þangað til skuldinni er að fullu lokið. Að öðru leyti á hún af kærnum og kröfum sækjanda í þessu máli sýkn að vera. Hreppstjóri J. S. Jónsson á sem hreppstjóri í Þorkellshólshreppi að vera sýkn af kærnum og kröfum sækjanda í þessu máli. Málskostnaður falli niður. Hinum skipaða málsfærslumanni Áshrepps, hreppstjóra og dannebrogsmanni B. G. Blöndal, bera 20 kr. í málflytningu, er greiðist af almanna fé. Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrættarins á Íslandi 24. sepbrmán. 1877: Áfrýjandinn, hreppsnefnd Þorkellshólshrepps, á fyrir kærnum og kröfum hins stefnda, hreppsnefndar Ás-

hrepps í máli þessu sýkn að vera. Málskostnaður fyrir báðum réttum falli niður. Í málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns hins stefnda, dannebrogsmanns B. G. Blöndals fyrir undirréttinum, greiðist 20 kr. úr opinberum sjóði.

Dómur hæstaréttar:

Í hinum áfrýjaða dómi er með réttu álitid, að lán það, sem um er rætt í málinu, að upphæð 208 rd., frá Áshreppi til greiðslu á flutningskaupi m. m. á þeim 80 tunnum korns, er Þorkelshólshreppi í októbermánuði 1859 var úthlutað, er veitt, ekki hinum einstöku íbúum hreppsins, en sjálfum Þorkellshólshrepp, og að skylt hafi verið að greiða það úr hans sjóði. Það er nú viðurkennt af hinum stefndu, að eftirstöðvar þær af láni því, sem um ræðir í málinu, 138 rd. 16 sk., ekki eru endurgreiddar Áshrepp af nefndum sjóði, og þar sem þeir hafa haldið því fram fyrir héraðsdómi, að upphæðin samt sé greidd sumpart með afborgun upp í hana, að upphæð 5 rd. 12 sk., sumpart með gagnkröfum, þá er þetta ekki sannað, og gætu þar að auki hinar nefndu gagnkröfur þegar af þeirri ástæðu ekki komið til greina, að þeim ekki er kaldið fram með gagnsóknarmáli í héraði. Að vísu eru nefndar eftirstöðvar skuldarinnar, að 8 sk. undanskildum, það er 138 rd. 8 sk. feldar úr tekjudálki Áshrepps í reikningi hans fyrir 1860—61, en þetta verður ekki skoðað sem viðurkenning gagnvart Þorkellshólshreppi um, að þessi hluti skuldarinnar væri fallinn burtu, með því ástæðan fyrir, að skuldakrafan einungis er tilfærð við árslok með þeirri upphæð, sem umfram var, 69 rd. 88 sk., eftir skýrslu sækjendanna, sem styðst við svarinn framburð þá verandi hreppstjóra C. Fr. Skrams, var sú, að hann, með því útgjöld hreppsins voru meiri en tekjur

hans, hafi af eigin fé lagt út 138 rd. 8 sk., en hann gjörði þetta ekki fyrir hönd Þorkellshólshrepps eða til þess að losa hann við skuldina. Eftir því sem að fram-
an er sagt er Þorkellshólshreppur enn þá í skuld um
tæða 138 rd. 16 sk., og með því það engu skiftir, hvort
aðalpartur upphæðarinnar, 138 rd. 8 sk., álízt — eins og
8 skildingarnir — ávalt að hafa verið eign Ashrepps, eða
hvort svo er litið á. sem að hún fyrst hafi gengið til
C. Fr. Skrams, af því hann lagði upphæðina út, og hann
síðan hafi aftur gefið hreppnum hana, þar sem, hvor skoð-
unin svo sem verður ofaná, sækjendurnir nú eru réttir
sóknaraðilar, ber samkvæmt kröfu sækjendanna fyrir
hæstarétti að skylda hina stefndu, eins og gjört er í hér-
aðsdómnum, til að greiða sækjendunum hina heimtuðu
138 rd. 16 sk. eða 276 kr. 33 a. með vöxtum frá sátta-
kærudegi, en á hinn bóginn verða þeim ekki eftir því
sem málið er flutt enn fremur dæmdir vextir fyrir tímann
þangað til málið var kært fyrir sáttanefnd.

Málskostnaður fyrir öllum réttum virðist eftir atvik-
um eiga að falla niður, og málflutningslaun þau, sem
hinum skipuðu málsfærslumönnum sækjendanna ber, að
greiðast af almanna fé.

Því dæmist rétt að vera:

Hinir stefndu eiga að greiða sækjendunum 276
krónur 33 aura með 4 0/0 ársvöxtum frá 4. maí
1875 þangað til greitt verður. Málskostnaður fyrir
öllum réttum falli niður. Hinir stefndu greiði 10
krónur í dómsmálasjóð. Sem málsfærslulaun ber
dannebrogsmanni B. G. Blöndal fyrir undirdómin-

um 20 kr., málaflutningsmanni Melsteð fyrir yfir-
dóminum 50 kr. og hæstaréttarmálaflutningsmanni
Nellemann fyrir hæstarétti 150 krónur, og greiðast
greind málaflutningslaun úr almennum sjóði.

Forsendur yfirréttardómsins eru prentaðar í dóma-
safninu 1. bindi bls. 232.

Landsyfirrjettardómar 1882.

Mánudaginn 9. janúarmán.

Nr. 27/1881

Rjettvísinn

gegn

Guðjóni Ingimundarsyni
og Ólafi Loptsyni.

Dómur:

Með dómi, kveðnum upp fyrir aukarjetti Reykjavíkur kaupstaðar 4. júnimán. f. á., eru hinir ákærðu, Guðjón Ingimundarson og Ólafur Loptsson, dæmdir, hinn fyr nefndi fyrir að hafa búið til eptirmynd peninga í 15 mánaða betrunarhússvinnu, og hinn síðar nefndi fyrir að hafa látið úti eptirmyndaða peninga, í 30 daga fangelsi við einfalt fanga-
viðurværi, svo eru þeir og dæmdir til að borga báðir fyrir annan og annar fyrir báða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal varðhaldskostnað og laun til svaramanna þeirra í hjeraði, málaflutningsmannanna þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 6 krónur til hvors þeirra um sig. Dómi þessum er af hálfu rjettvísinnar skotið til yfir dómsins.

Með eigin játningu hins ákærða Guðjóns Ingimundarsonar og öðrum skýrslum, sem fram hafa komið undir málinu, er það löglega sannað, að hann í febrúarmán. fyrra árs hafi búið til eptirmynd pen-

inga, sem sje eins einnar krónu penings og 3 tuttugu og fimm aura peninga, og voru þrír þessara peninga danskir, en 1 norskur, á þann hátt, að hann steypiti þá úr tini í gipsmóti. 25 aura peningana ljet hann sjálfur úti á gestgjafahúsi hjer í bænum sem löglega peninga, og krónupeninginn fjeck hann hinum meðákærða Ólafi Loptssyni til að kaupa fyrir sætindi í lyfjabúðinni. Þar að auki hefur hinn ákærði Guðjón Ingimundarson játað, að hann hafi nokkrum sinnum stungið upp læsta kistu upp á lopti hjá húsbónda sínum, og stolið úr henni lítilræði af kandíssykri, sem hann neytti þegar í stað. Þessi afbrot hins ákærða, sem er fæddur 26. marz 1862, og ekki hefur áður sætt hegningu nje ákæru fyrir neitt lagabrot, eru af undirdómaranum rjettilega heimfærð undir 266., 230. og 63. gr. hegningarlaganna, sjá og peningalög 23. maí 1873, 14. gr., og virðist hegningin, einkum vegna þess, hve illa peningarnir voru gjörðir, fyrir þau (sbr. § 58 í hegningarlögunum) eptir nefndum lagastöðum hæfilega ákveðin 2 ára betrunarhússvinna.

Hinn meðákærði Ólafur Loptsson hefur játað, að hann hafi eptir fyrirlagi hins ákærða Guðjóns Ingimundarsonar keypt fyrir hann gips það, er Guðjón notaði til að eptirmynda peningana, og að hann hafi vitað, til hvers Guðjón ætlaði að brúka það; sömuleiðis ljet hann úti í lyfjabúðinni hjer í bænum krónupening þann, sem Guðjón hafði búið til og fengið honum til að kaupa sætindi fyrir, þó að hann hefði grun um, að peningurinn væri eptirmyndaður, Undirdómarinn hefur heimfært þetta afbrot hins ákærða Ólafs Loptssonar, sem er fæddur

1. ágúst 1863, og ekki hefur áður sætt hegningu nje ákæru fyrir neitt lagabrot, undir 269. gr. hegningarlaganna, samanborna við 22. og 38. gr. sömu laga; en þar sem þessi ákærði ekki að eins hefur látið úti einn af hinum eptirmynduðu peningum, heldur einnig veitt hinum ákærða Guðjóni liðsinni fyrirfram til að framkvæma afbrot sitt með því að kaupa fyrir hann efnið í mótið, sem peningarnir voru eytirmýndaðir í, þó að hann vissi, til hvers átti að nota það, þá ber að heimfæra afbrot hans undir 266., 49. og 38. gr. hegningarlaganna, og þar sem hann er nú orðinn fullra 18 ára, virðist honum hæfilega refsað samkvæmt nefndum lagagreinum með 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð.

Allan af málinu löglega leiðandi kostnað greiði hinir ákærðu þannig, að þeir hvor um sig borgi varðhaldskostnað sinn og laun til svaramanns síns í hjerði og fyrir yfirdómi, sem ákveðast 16 krónur handa hvorum svaramanni, en allan annan málskostnað, þar á meðal laun hins skipaða sóknara fyrir yfirdóminum, sem ákveðast 15 kr., borgi hinn ákærði Guðjón Ingimundarson að $\frac{2}{3}$ hlutum, en hinn ákærði Ólafur Loptsson að $\frac{1}{3}$ hluta.

Meðferð málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Guðjón Ingimundarson á að sæta 2ja ára betrunarhússvinnu, en hinn ákærði Ólafur Loptsson 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Hinir ákærðu greiði hvor um sig kostnaðinn af varðhaldi sínu og málsvarnarlaun svaramanns síns

fyrir undir og yfirdómi, málaflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 16 kr. til hvors; allan annan löglegan kostnað af málinu, þar á meðal laun hins skipaða sóknara fyrir yfirdómi, revisors Indriða Einarssonar, 15 kr., greiði hinn ákærði Guðjón Ingimundarson að $\frac{2}{3}$ hlutum, og hinn ákærði Ólafur Loptsson að $\frac{1}{3}$ hluta.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 16. janúarmán.

Nr. 19/1881

Sæmundur bóndi Sæmundsson

gegn

Kaupmanni H. Th. A. Thomsen

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Gullbringu og Kjósarsýslu 9. dag ágústmán. f. á., var Sæmundur bóndi Sæmundsson á Elliðavatni dæmdur til að greiða kaupmanni H. Th. A. Thomsen, sem rekur verzlun í Reykjavík, skaða og kostnaðarbætur fyrir rof og skemmdir á laxakistum og laxagörðum hans í Elliðaánum, 144 kr. 62 aura, bætur fyrir rýrð á lánstrausti eptir mati 2ja dómkvaddra óvilhallra manna, með helming þeirrar upphæðar, er menn þeir ákvæðu, þó ekki meira en 500 kr., og 30 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefur Sæmundur bóndi Sæmundsson, eptir að hafa fengið uppreisn, skotið til yfirdómsins með stefnu, sem dagsett er 15. septembermán. f. á., og krafizt, að undirjettardómurinn verði dæmdur ómerkur, eða þá að verða dæmdur alsýkn af

kærum og kröfum kaupmanns Thomsens, en að Thomsen verði gjört að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu. Hinsvegar hefur Thomsen kaupmaður gagnáfrýjað framan um getnum aukarjettardómi með stefnu, dagsettri 31. októbermán. f. á., og krafizt, sumpart, að undirrjettardómurinn verði staðfestur, sumpart, að honum verði breytt þannig, að aðaláfrýjandinn verði dæmdur til að greiða gagnáfrýjandanum 644 kr. 62 aura í skaðabætur og allan málskostnað fyrir undir og yfirdómi með 100 kr. eða einhverju nægilegu.

Tildrög þessa máls eru þau, að 30 menn, og í þeirra tölu aðaláfrýjandi, tóku 25. júlí 1879 upp allar laxakistur gagnáfrýjanda þær, er hann hefur í Elliðaánum, nema 1, skemmdu þær að mun, og brutu að nokkru leyti niður eða felldu laxagarða hans. Höfðu þessir menn tekið sig saman um að fremja ofbeldisverk þetta. Að unnu verki tilkynntu þeir landshöfðingjanum yfir Íslandi aðfarir sínar. Var síðan höfðað sakamál á hendur þeim fyrir þetta, en það hefur enn ekki hlotið fullnaðarúrslit; en gagnáfrýjandinn höfðaði mál gegn 2 af þeim, sem að verkinu voru, sem sje, aðaláfrýjandanum og Kristni bónda Magnússyni í Engey, sitt málið gegn hvorum þeirra, til bóta fyrir skaða þann, kostnað og rýrð á lánstransti, er hann hefði beðið af verknáði hinna 30 manna, og krafðist, að hvor þeirra yrði dæmdur til að greiða honum helming allra bóta svo og málskostnað allan.

Bætur þær, sem áfrýjandinn þannig hefur krafizt af aðaláfrýjandanum, eru:

1. Helmingur varðkostnaðar til 2ja manna frá 25. júlímán. til 1. septembermánaðar 1879 60kr. 80 a.
2. Helmingur kostnaðar við aðgjörð á veiðivjelunum 40—50—
3. Hálfur veiðimissir dagana 25., 26. og 27. júlímán. 1879 43—32—
4. Rýrð á eign og lánstrausti, 1000 kr., helmingur þaraf 500 —

Samtals 644 kr. 62 a.

Aðaláfrýjandinn hefur byggt kröfu sína um ómerking undirdómsins eða sýknu sína fyrst og fremst á því, að með því að allir þeir, sem að kistubrotinu unnu, gjörðu það í fjelagi, og þannig væru jafn valdir að því, þá sje sakarfjélag (litis consortium) með þeim, þeir sjeu að því leyti sem einn maður, og því hefði gagnáfrýjandinn átt að höfða mál gegn þeim öllum í einu, eða, úr því hann að eins höfðaði mál gegn 2 þeirra, þá hefði hann átt að höfða það mál gegn báðum þeim í sameiningu. En eins og þessar mótbárur aðaláfrýjandans ekki geta valdið ómerkingu undirdómsins, þó þær væru á rökum byggðar, þannig hafa þær heldur ekki sem sýknarástæður við neitt að styðjast, því eins og áður er sagt, þá er hjer að ræða um skaðabætur fyrir verk, sem margir menn höfðu tekið sig saman um að vinna og unnu í sameiningu, án þess að sagt verði, hvað hver einstakur þeirra vann að því, en af því leiðir, að hver einstakur þeirra. sem að verkinu voru, ber fulla ábyrgð á öllum þeim skaða, sem af verkinu hefur hlotizt. Með því að gagnáfrýjandanum var heimilt að sækja hvern ein-

stakan af þeim, sem að kistubrotinu voru, til fullra bóta fvrir skaða þann, sem af því hlaut, þá var honum einnig heimilt að sækja hvern þeirra um svo mikinn hluta af skaðabótunum, sem honum leizt. Þar eð það nú er vitanlegt og ómótmælt, að gagnáfrýjandinn er eigandi að veiðivjelum þeim í Elliða-ánum, sem rifnar voru burt 25. júlí 1879, eins og hann líka er bæði landeigandi og veiðareigandi á því svæði, þar sem veiðivjelarnar voru, og með því það bæði er alkunnugt og enda játað af aðaláfrýjanda hjer fyrir yfirdóminum, að hann var einn í flokki þeirra manna, sem tóku sig saman um að rífa þessar veiðivjelar úr ánum og sem framkvæmdu þessa ályktun sína fyr nefndan dag og síðan lýstu verkinu opinberlega á hendur sjer, þá getur hann ekki komizt hjá að gjalda skaða þann, sem af verkinu hefur hlotizt, að svo miklum hluta sem gagnáfrýjandi krefst.

Þegar þá kemur til þess að meta skaða þann, sem leitt hefur af kistubrotinu 25. júlímán. 1879, og sem gagnáfrýjandinn, eins og áður segir, hefur talið alls 1289 kr. 24 a, þá ber þess að gæta, að þar sem hjer er fullsannað, að framið hefur verið ofríkisverk á eign gagnáfrýjandans, svo að hann hefur beðið tjón af, og aðaláfrýjandinn á að bera ábyrgð á þessu tjóni, þá verða ekki heimtaðar hinra fyllstu sannanir af gagnáfrýjandanum fyrir upphæð hvers einstaks liðs í skaðabótakröfu hans, heldur að eins, að hver þeirra um sig sje eðlileg afleiðing af verkinu, og að upphæð þeirra sje sennileg og sanngjörn sbr. L. 5-2-88 og opið brjef 28. marz 1800,

2. gr. Yfirdómurinn verður þannig að vera undirdómaranum samþykkur um:

1. að kostnaður við að halda 2 varðmenn við veiðivjellar gagnáfrýjanda í Elliðaánum frá því að þær voru rifnar úr 25. júlí 1879 og þangað til að hann tók þær algjörlega upp 1. septbr. næst á eftir, sje eðlileg afleiðing af kistubrotinu, og eins og það er alkunnugt, og því ómótmælanlegt, að kostnaður þessi átti sjer stað, eins sje upphæð hans í alla staði sanngjörn;
2. að kostnaðurinn til aðgjörðar á veiðivjelunum og við að setja þær niður aptur sje bein afleiðing af kistubrotinu, og þar sem kostnaður þessi er metinn af 2 óvilhöllum, dómkvöddum mönnum, þá hafi gagnáfrýjandinn fært fullnægjandi sönnun fyrir upphæð hans, án þess að það, eins og hjer stendur á, geti komið til greina, þótt aðaláfrýjandinn ekki væri kvaddur til að vera við staddur við skoðunargjörðina eða þá, er matsmennirnir voru útnefndir í rjettnum;
3. að veiðimissir þá daga, sem liðu, frá því að kisturnar voru rifnar upp, og þangað til þær voru settar niður aptur í árnar, einnig sje bein afleiðing af kistubrotinu, og að gagnáfrýjandanum því einnig beri endurgjald fyrir hann, og þar sem endurgjald þetta er sett eftir meðaltali af því, sem veiðst hafði sömu dagana tvö næst undan farandi ár, þá verði ekki eftir atvikum heimtuð frekari sönnun um upphæð þessa.

Að því loks snertir kröfu gagnáfrýjandans um bætur fyrir rýrnun á lánstrausti, þá verður yfirdómurinn einnig að vera á sama máli og undir-

dómarinn um það, að gagnáfrýjandanum beri slíkar bætur, því það er augljóst, að þegar eins arðsöm eign og laxveiði gagnáfrýjandans í Elliða-
 ánum, verður fyrir þráföldum árásum og skemmd-
 um, þá hljóti það að fella hana mjög í verði í augum
 manna, og af því er aptur eðlileg afleiðing, að
 lánstraust hans fyrir þá sök hlýtur að rýrna,
 og því fremur, sem hann er kaupmaður; verður
 yfirdómurinn einnig að vera því samdóma, að
 upphæð þessara bóta verði látin vera komin
 undir mati 2ja dómkvaddra óvilhallra manna, er
 skyn bera á, þó má hún ekki meiri vera en
 500 krónur.

Samkvæmt öllu því, sem að framan er talið,
 ber að staðfesta undirrjettardóminn, einnig að
 því ákvæði hans um málskostnað snertir, og ber
 aðaláfrýjandanum samkvæmt þessum úrslitum
 málsins einnig að endurgjalda gagnáfrýjanda
 málskostnað fyrir yfirdómi, er virðist hæfilega
 metinn 30 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Undirrjettardómnum í máli þessu skal óraskað.

Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði aðaláfrýjand-
 inn, Sæmundur bóndi Sæmundsson, gagnáfrýjand-
 anum, kaupmanni H. Th. A. Thomsen, 30 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lög-
 birting hans undir aðför að lögum.

Nr. 18/1881.

Kristinn bóndi Magnússon

gegn

Kaupmanni H. Th. A. Thomsen

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Gullbringu og Kjósarsýslu 9. dag ágústmán. f. á., var Kristinn bóndi Magnússon í Engey dæmdur til að greiða kaupmanni H. Th. A. Thomsen, sem rekur verzlun í Reykjavík, skaða og kostnaðarbætur fyrir rof og skemmdir á laxakistum og laxagörðum hans í Elliðaánum, 144 kr. 62 aura, bætur fyrir rýrnun á lánstrausti eptir mati 2ja dómkvaddra óvilhallra manna, með helming þeirrar upphæðar, er þeir menn ákvæðu, þó ekki meira en 500 krónur, og 30 krónur í málskostnað.

Þessum dómi hefur Kristinn bóndi Magnússon, eptir að hafa fengið uppreisn, skotið til yfirdómsins með stefnu, sem dagsett er 15. septembermán. f. á., og krafizt, að undirrjettardómurinn verði dæmdur ómerkur, eða þá að verða dæmdur alsýkn af kærum og kröfum kaupmanns Thomsens, en að Thomsen verði gjört að greiða allan afmálinu löglega leiðandi kostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu. Hinsvegar hefur Thomsen kaupmaður gagnáfrýjað framan um getnum aukarjettardómi með stefnu, dagsettri 31. októbermán. f. á., og krafizt, sumpart, að undirrjettardómurinn verði staðfestur, sumpart, að honum verði breytt þannig, að aðaláfrýjandinn verði dæmdur til að greiða gagnáfrýjandanum 644 kr. 62 aura í skaðabætur og allan málskostnað fyrir undir og yfirdómi með 100 kr., eða einhverju nægilegu.

Tildrög þessa máls eru þau, að 30 menn, og í þeirra tölu aðaláfrýjandi, tóku 25. júlí 1879 upp allar laxakistur gegnáfrýjanda þær, er hann hefur

í Elliðaánum, nema 1, skemmdu þær að mun, og brutu að nokkru leyti niður eða felldu laxagarða hans. Höfðu þessir menn tekið sig saman um að fremja ofbeldisverk þetta. Að unnu verki tilkynntu þeir landshöfðingjanum yfir Íslandi aðfarir sínar. Var síðan höfðað sakamál á hendur þeim fyrir þetta, en það hefur enn ekki hlotið fullnaðarúrslit; en gagnáfrýjandinn höfðaði mál gegn 2 af þeim, sem að verkinu voru, sem sje aðaláfrýjanda og Sæmundi bónda Sæmundssyni á Elliðavatni, sitt málið gegn hvorum þeirra, til bóta fyrir skaða þann, kostnað og rýrnun á lánstrausti, er hann hafði beðið af verknaði hinna 30 manna, og krafðist, að hvor þeirra yrði dæmdur til að greiða honum helming allra bóta svo og málskostnað allan.

Bætur þær, sem gagnáfrýjandinn þannig hefur krafist af aðaláfrýjandanum, eru;

1. Helmingur varðkostnaðar til 2ja manna frá 25. júlímán. til 1. septemberm. 1879 60 kr. 80 a.
2. Helmingur kostnaðar við aðgjörð á veiðivjelunum 40 — 50 —
3. Hálfur veiðimissir dagana 25., 26. og 27. júlímán. 1879 43 — 32 —
4. Rýrnun á eign og lánstrausti, 1000 kr., helmingur þaraf 500 —

Samtals. 644 kr. 62 a.

Aðaláfrýjandinn hefur byggt kröfu sína um ómerking undirdómsins eða sýknu sína fyrst og fremst á því, að með því að allir þeir, sem að kistubrotinu unnu, gjörðu það í fjelagi, og þannig væru jafn valdir að því, þá sje sakarfjelag (litis consor-

tium) með þeim, þeir sjeu að því leyti sem einn maður, og því hefði gagnáfrýjandinn átt að höfða mál gegn þeim öllum í einu, eða, úr því hann aðeins höfðaði mál gegn 2 þeirra, þá hefði hann átt að höfða það mál gegn báðum þeim í sameiningu. En eins og þessar mótbáru aðaláfrýjandans ekki geta valdið ómerkingu undirdómsins, þó þær væru á rökum byggðar, þannig hafa þær heldur ekki sem sýknarástæður við neitt að styðjast, því, eins og áður er sagt, þá er hjer að ræða um skaðabætur fyrir verk, sem margir menn höfðu tekið sig saman um að vinna og unnu í sameiningu, án þess að sagt verði, hvað hver einstakur þeirra vann að því, en af því leiðir, að hver einstakur þeirra, sem að verkinu voru, ber fulla ábyrgð á öllum þeim skaða, sem af verkinu hefur hlotizt. Með því að gagnáfrýjandanum var heimilt að sækja hvern einstakan af þeim, sem að kistubrotinu voru, til fullra bóta fyrir skaða þann, sem af því hlaut, þá var honum einnig heimilt að sækja hvern þeirra um svo mikinn hluta af skaðabótunum, sem honum leizt. Þar eð það nú er vitanlegt og ómótmælt, að gagnáfrýjandinn er eigandi að veiðivjelum þeim í Elliðaánunum, sem rifnar voru burt 25. júlí 1879, eins og hann líka er bæði landeigandi og veiðareigandi á því svæði, þar sem veiðivjelarnar voru, og með því það bæði er alkunnugt, og enda játað af aðaláfrýjandanum hjer fyrir yfirdóminum, að hann var einn í flokki þeirra manna, sem tóku sig saman um að rífa þessar veiðivjelar úr ánum, og sem framkvæmdu þessa ályktun sína fyr nefndan dag, og síðan lýstu verkinu opinberlega á hendur sjer, þá getur hann

ekki komizt hjá að gjalda skaða þann, sem af verkinu hefur hlotizt, að svo miklum hluta, sem gagnáfrýjandinn krefst.

Þegar þá kemur til þess að meta skaða þann, sem leitt hefur af kistubrotinu 25. júlímán. 1879, og sem gagnáfrýjandinn, eins og áður segir, hefur talið alls 1289 kr. 24 a., þá ber þess að gæta, að þar sem hjer er fullsannað, að framið hefur verið ofrikisverk á eign gagnáfrýjandans, svo að hann hefur beðið tjón af, og að aðaláfrýjandinn á að bera ábyrgð af þessu tjóni, þá verða ekki heimtáðar hinar fyllstu sannanir af gagnáfrýjandanum fyrir upphæð hvers einstaks liðs í skaðabótakröfu hans, heldur aðeins, að hver þeirra um sig sje eðlileg afleiðing af verkinu, og að upphæð þeirra sje sennileg og sanngjörn, sbr. L. 5—2—88 og opið brjef 28. marz 1800, 2. gr. Yfirdómurinn verður þannig að vera undirdómaranum samþykkur um:

1. að kostnaður við að halda 2 varðmenn við veiðivjelar gagnáfrýjanda í Elliðaánum frá því að þær voru rifnar úr 25. júlí 1879 og þangaðtil að hann tók þær algjörlega upp 1. septbr. næst á eptir, sje eðlileg afleiðing af kistubrotinu, og eins og það er alkunnugt, og því ómótmælanlegt, að kostnaður þessi átti sjer stað, eins sje upphæð hans í alla staði sanngjörn;
2. að kostnaðurinn til aðgjörðar á veiðivjelunum og við að setja þær niður aptur, sje bein afleiðing af kistubrotinu; og þar sem kostnaður þessi er metinn af 2 óvilhöllum dómkvöddum mönnum, þá hafi gagnáfrýjandinn fært fullnægjandi sönnun fyrir upphæð hans, án þess að það, eins og

hjer stendur á, geti komið til greina, þótt að aðaláfrýjandinn ekki væri kvaddur til að vera við staddur við skoðunargjörðina, eða þá er matsmennirnir voru útnefndir í rjettinum;

3. að veiðimissir þá daga, sem liðu frá því kisturnar voru rifnar upp og þangaðtil þær voru settar aptur niður í árnar, einnig sje bein afleiðing af kistubrotinu, og að gagnáfrýjandan- því einnig beri endurgjald fyrir hann, og þar sem endurgjald þetta er sett eptir meðaltali af því, sem veiðst hafði sömu dagana tvö næst undan farandi ár, þá verði ekki eptir atvikum heimtuð frekari sönnun um upphæð þessa.

Að því er loks snertir kröfu gagnáfrýjandans um bætur fyrir rýrnun á lánstrausti, þá verður yfirdómurinn einnig að vera á sama máli og undirdómarinn um það, að gagnáfrýjandanm beri slíkar bætur, því að það er augljóst, að þegar eins arðsöm eign og laxveiði gagnáfrýjandans í Elliðaánum verður fyrir þráföldum árasum og skemmdum, þá hljóti það að fella hana mjög í verði í augum manna, og af því er aptur eðlileg afleiðing, að lánstraust hans fyrir þá sök hlýtur að rýrna, og því fremur, sem hann er kaupmaður; verður yfirdómurinn einnig að vera því samdóma, að upphæð þessara bóta verði látin vera komin undir mati tveggja dómkvaddra, óvilhallra manna, er skynbera á, þó má hún ekki meiri vera en 500 krónur.

Samkvæmt öllu því. sem að framan er talið, ber að staðfesta undirrjettardóminn einnig að því ákvæði hans um málskostnað snertir, og ber aðaláfrýjandanum samkvæmt þessum úrslitum málsins

einnig að endurgjalda gagnáfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi, er virðist hæfilega metinn 30 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Undirrjettardómnum í máli þessu skal óraskað.

Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði aðaláfrýjandinn, Kristinn bóndi Magnússon, gagnáfrýjandanum, kaupmanni H. Th. A. Thomsen, 30 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 30. janúarmán.

Nr. 28/1881

Hið opinbera

gegn

Jóhanni gestgjafa Vedholm

Dómur:

Með eigin játningu hins kærða Jóhanns Vedhólms, gestgjafa á Ísafirði, er það löglega sannað, að hann sunnudaginn 4. septembermán. f. á., kl. 9 $\frac{1}{2}$ —10 um kvöldið, hafi veitt nokkrum norskum síldarveiðarmönnum áfenga drykki, og fyrir þetta er honum með dómi, kveðnum upp fyrir lögreglurjetti Ísafjarðarkaupstaður 13. s. m. gjörð 10 kr. sekt til fátækra sjóðs nefnds kaupstaðar, en þeim dómi er eptir ósk hins kærða áfrýjað til yfirdómsins.

Þetta brot hins kærða sem með amtsúrskurði 24. maí 1880 hefur verið sektaður um 4 kr. fyrir samskonar lagabrot, er af undirdómaranum rjettilega heimfært undir tilskip. 28. marz 1855, 4. og 10. gr. sbr. opið brjef 26. septbr. 1860, því þar sem svo er komið að orði í síðar nefndu lagaboði, að þau störf, skemmtanir og

önnur fyrirtæki, sem eptir tjeðri tilskipun eru eigi leyfileg á sunnu-og helgidögum fyrri en eptir mið-aptan, megi heldur eigi fram fara hinn tímann, sem eptir er til kvölds á þessum dögum, þá verður eptir sambandinu og tildrögum lagaboðsins að skilja þessa ákvörðun svo, að um getin störf, skemmtanir o. sv. frv. sjeu bönnuð allan daginn, þ. e. til miðnættis.

Fyrir því ber að staðfesta undirdóminn, en þó þannig, að sektin sje færð niður í 5 krónur. Svo ber hinum kærða og að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málsfærlulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, sem virðast hæfilega metnar 10 kr. til hvors.

Jafnframt því að geta þess, að málið hjá hjer-aðsdómaranum er mjög óvandað, vottast, að meðferð sakarinnar í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Undirdómurinn á óraskaður að standa, þó þannig, að hin ákveðna sekt færist niður í 5 krónur. Hinum kærða Jóhanni Vedholm ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 krónur til hvors.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 30/1881

Rjettvísinn

gegn

Jóhanni Árnasyni, Bjarna

Vegesti Jakobssyni og

Jóhanni Jóhannesarsyni.

Dómur:

Með dómi, kveðnum upp fyrir aukarjetti Ísafjarðarsýslu 13. dag júnímán. 1881, voru þeir Jóhann Árnason, Bjarni Vegestur Jakobsson og Jón Jóhannesarson dæmdir fyrir þjófnað og meðverknað til þess glæps, hinir 2 fyrst nefndu í 8 mánaða betrunarhússvinnu, en hinn síðast nefndi til fangelsis við vatn og brauð í 2×5 daga. Svo eru þeir og dæmdir til að greiða hver um sig varðhaldskostnað sinn, en allir in solidum allan annan af málinu löglega leiðandi kostnað og þar á meðal málsvarnaraun til hins skipaða svaramanns þeirra í hjerði.

Þessum dómi hafa hinir ákærðu Bjarni Vegestur Jakobsson og Jóhann Árnason skotið til yfirdómsins, en að því Jón Jóhannesarson snertir, er honum áfrýjað af hálfu hins opinbera.

Það er í máli þessu með eigin játningu hinna ákærðu Bjarna Jakobssonar og Jóhanns Árnasonar og öðrum skýrslum, sem fengizt hafa undir rekstri þess, löglega sannað, að þeir síðari hluta sumars 1880, þegar þeir voru hásetar hjá Ólafi nokkrum Jónssyni, er rjeri í Bolungarvík, hafi eptir samkomulagi sín á milli framið þá þjófnaði, er nú skal greina:

1) stálu þeir úr læstum hjalli Pálma Lárentíussonar frá Hóli 2 sauðskinnum og 1 kálfskinni,

- 2) úr hjalli Sigurðar Þórarinnssonar frá Hóli 1 sauðskinni og nokkru af riklingi og hákarli,
- 3) úr verbúð Gísla Bjarnasonar frá Ármúla nokkru af mjöli, sem Jóhann Jónsson á Hanhóli átti,
- 4) úr hjalli Hálfðans Örnúlfssonar riklingi, og
- 5) úr hjalli Jóns Jónssonar frá Ytribúðum nokkru af hákalli.

Í hinum 2 síðast nefndu stuldum var ákærði Jón Jóhannesarson eptir eigin játningu þeim samsekur, eins og hann líka var með þeim til að brjótast inn í læsta verbúð Hálfðans Örnúlfssonar, er þeir fóru inn í í þeim tilgangi að stela þar, þótt ekki yrði af því. Ennfremur hefur hinn ákærði Bjarni Jakobsson úr hjalli Hálfðans Örnúlfssonar stolið oliubuxum og klossum (trjeskóm) og Jóhann Árnason olíustakk, eins og hann líka hefur tekið til sín og hagnýtt sjer nokkuð forna brók, er hann kveðst hafa fundið niður við sjó. Hin stolnu skinn, olíustakkurinn, oliubuxurnar og klossarnir, eru fengnir aptur rjettum eigendum, og hefur þetta allt verið virt á 8 krónur.

Matvæli þau, er þeir stálu, hafa ekki verið virt, og ekki hefur þeim, er þau misstu, verið dæmt neitt endurgjald fyrir, þótt sumir þeirra hafi krafizt þess, heldur hefur þeim verið geymdur rjettur í þessu tilliti.

Hinir ákærðu hafa náð þýfinu sumpart með því að fara inn um glugga á húsunum, sumpart með því að brjóta spela úr hjöllunum, eða draga þá af nöglum, sumpart með því að seilast inn milli rimla. Í húsunum bjó enginn.

Þessi brot hins ákærða Jóhanns Árnasonar, sem

er fæddur 19. júlí 1856, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, á undir 230. og 231. gr. 4. tölul. hegningarlaganna, 46., 48. og 249. gr., sbr. 63. gr. sömu laga, og virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega ákveðin 1 árs betrunarhússvinna. Brot hins ákærða Bjarna Jakobssonar, sem er fæddur 18. febr. 1857, og ekki áður hefur sætt hegningu fyrir neitt afbrot, ber að heimfæra undir 231. gr. 4. tölul. hegningarlaganna, 46., 48., 230., sbr. 63. gr. sömu laga, og virðist hegning hans hæfilega ákveðin 1 árs betrunarhússvinna.

Hinn ákærði Jón Jóhannesarson, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, ber að heimfæra undir 230. gr. sbr. 46., 48. og 63. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning hans hæfilega ákveðin 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð.

Hinum ákærðu ber hverjum fyrir sig að greiða allan af varðhaldi sínu löglega leiðandi kostnað, en allan annan löglegan kostnað af sökinni í hjer-
aði greiði hinir ákærðu allir fyrir einn og einn fyrir alla. Svo greiði þeir og sömuleiðis allir fyrir einn og einn fyrir alla allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóm-
inum, sem ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Yfirdómurinn metur það galla á rekstri málsins í hjer-
aði, að undirdómarinn ekki hefur skoðað hjalla þá, sem stolið var úr, eða aflað sjer annara áreið-
anlegra skýrslna um, hvernig þeir voru á sig komnir; í annan stað skal það athugað, að undirdómarinn hefur sett hinum ákærðu talsmann og með dóm-

inum gjört þeim að greiða honum 6 kr. í málsvarnarlaun; en með því hann hefur gjört þetta að þeim fornspurðum, verður þeim ekki gjört að skyldu að greiða þetta gjald. *Ennfremur* fær yfirdómurinn ekki betur sjeð, en að vel hefði mátt dæma þeim, er stolið var frá, og þess kröfðust, nokkrar skaðabætur; en með því þetta atriði ekki er svo mikils varðandi, að yfirdóminum þyki ástæða til fyrir þá sök að ónýta málið, verður að standa við það, sem komið er, og að geyma þeim rjett sinn til skaðabóta óskertan. Að öðru leyti hefur málið verið rekið með tilhlýðilegum hraða.

Sókn og vörn þess við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinir ákærðu Jóhann Árnason og Bjarni Vestur Jakobsson eiga að sæta 1 (eins) árs betrunarhússvinnu hvor um sig. — Hinn ákærði Jón Jóhannesarson á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2 $\times$ 5 daga. Svo ber þeim og hverjum um sig að greiða varðhaldskostnað sinn, en allan annan löglegan málskostnað í hjeradi greiði þeir allir fyrir einn og einn fyrir alla. Loks greiði þeir allir fyrir einn og einn fyrir alla allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra. Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 13. febrúarm.

Nr 25/1881

E. Egilsson

gegn

E. Th. Jónassen

Dómur:

Með því áfrýjunarstefnan í máli þessu, sem gefin er út á dómsmálaskrifstofu yfirdómsins 10. októbermán. 1881, ekki var lögð fram í yfirdóminum hinn 6. þ. m., þá er málið fyrst átti að koma fyrir í rjettinum, ber eptir 5. gr. tilskip. 3. júní 1796 að vísa henni frá yfirdóminum, og þar eð hinn stefndi mætti nefndan dag, og því verður að álíta, að stefnan hafi verið birt honum, ber samkvæmt kröfu hans að dæma honum kost og tæringu, er virðist hæfilega metin 5 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjunarstefnunnin í máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjandanum, E. Egilsson, ber að greiða hinum stefnda, bæjarfógeta E. Th. Jónassen, 5 krónur í kost og tæringu, sem lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 20 febrúarmán,

Nr. 29/1881

Eiríkur Ásmundsson

gegn

Þórði Jónssyni

Dómur:

Mál það, sem hjer er áfrýjað, er höfðað fyrir

aukarjetti Gullbringu og Kjósarsýslu af Eiríki Ásmundssyni gegn Þórði Jónssyni til þess að fá hann skyldaðan til að greiða sjer 70 krónur er hafi verið um samið verð fyrir nokkra kaðla, er hann hafði selt Þórði. Mál þetta er dæmt í hjeraði 22. septbr. f. á., og urðu þau málalok, að sökinni var frá vísað, en málskostnaður látinn falla niður.

Hefur nú Eiríkur Ásmundsson skotið dómi þessum til yfirdómsins með stefnu, sem dagsett er 5. desbr. f. á., og krafizt:

1. að undirrjettardómurinn verði alveg úr gildi felldur, og málinu vísað heim aptur til dómsáleggingar í aðalefninu,
2. að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað allan, sem af áfrýjuninni leiðir, með 15 krónum eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Hinn stefndi, Þórður Jónsson, hefur á hinn bóginn haldið því fram, að undirrjettardómurinn verði staðfestur.

Ástæður hjeraðsdómsins fyrir frávisunardómi sínum eru þær, að hinn stefndi hafi í hjeraðsrjettinum sýnt undirrjettardómsgjörðir og stefnu til yfirdómsins í máli snertandi kaðlakaup málsaðila, er hinn stefndi hafi höfðað gegn áfrýjanda, og með því málið þannig sje lagt undir úrslit dómstólanna, geti ekki að svo komnu gengið dómur um aðalefni þess.

En yfirdómurinn getur alls ekki álitid, að nein sönnun sje, gegn neitun áfrýjanda, komin fram fyrir því, að bæði málin, það, sem stefndi hafði höfðað gegn Eiríki Ásmundarsyni, og það mál,

sem hjer er áfrýjað—skjöl þau, sem undirdóm-
arinn, eins og áður segir, hefur getið um, hafa
ekki verið lögð fram—sjeu útaf sama efni, og
ber því samkvæmt kröfu áfrýjanda að vísa málinu
heim aptur til dómsáleggingar í aðalefninu.

Málskostnað fyrir yfirdómi virðist hinn stefndi
eiga að greiða áfrýjanda, og þykir hann hæfi-
lega metinn 15 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómaranum ber að taka mál þetta fyrir
að nýju og dæma það að aðalefninu til. Hinn
stefndi, Þórður Jónsson, greiði áfrýjanda, Eiriki
Ásmundssyni, í málskostnað fyrir yfirdómi 15
krónur.

Í dæmdur málskostnaður lúkist innan 8 vikna
frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 27. marzmán.

Nr. 3/1882

Sigurþór Ólafsson

gegn

Jóni landhöfðingjaritara Jónssyni.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 14. f. m., hefur Sigurþór
Ólafsson áfrýjað til yfirdómsins varðhaldsúrskurði,
sem kveðinn var upp yfir honum á þingi, er haldið
var í þinghúsi Reykjavíkur kaupstaðar sunnudaginn
5. s. m.. af Jóni landshöfðingjaritara Jónssyni, og
krafizt, að greindur úrskurðnr, sem hljóðar þannig:
„Með því að getgáta Sigurþórs um, að dauði Krist-

„manns hafi orsakast af því að hann hafi dregist
 „í ístaðinu, kemur í bága við ýmsar skýringar máls-
 „ins, og með því að ýms atriði í skýrslu Sigurþórs
 „þurfa nákvæmari rannsóknar, áður en þeim verði
 „komið heim við aðrar skýrslur í málinu,

úrskurðast:

„Sigurþór Ólafsson ber að setja í gæzluvarðhald“
 verði felldur úr gildi og dæmdur ómerkur.

Jón landshöfðingjaritari Jónsson, sem stefnt hefur
 verið í málinu, hefur á hinn bóginn krafizt, að
 úrskurðurinn verði staðfestur og sjer dæmdur máls-
 kostnaður með hæfilegri upphæð.

Þess skal fyrst getið, að nokkur skjöl, sem Jón
 landshöfðingjaritari Jónsson hefur lagt fram á
 rannsóknarþingi, er hann svo nefnir, 4. f.m., ekki
 hafa verið lögð fram í máli þessu fyrir yfirdómin-
 um. En með því hinn stefndi ekki hefur krafizt,
 að málinu fyrir þá sök verði vísað frá yfirdómin-
 um, og þessi skjöl, sem getið er um í hinum fram-
 lögðu rjettargjörðum, ekki virðast þess eðlis, að
 framlegging þeirra sje nauðsynlegt skilyrði fyrir,
 að yfirdómurinn geti kynnt sjer málavöxtu þannig,
 að dómur verði kveðinn upp í málinu, álitur yfir-
 dómurinn ekki fyrir þá sök ástæðu til ex officio að
 vísa málinu frá.

Skjöl málsins bera með sjer, að 7. ágúst í sumar,
 er leið, fannst Kristmann nokkur Jónsson, sem átti

heima í Reykjavík dauður skammt frá Kolviðarhóli í Árnessýslu; hóf bæjarfógetinn í Reykjavík þá rannsókn útaf þessum atburði, og þegar rannsókninni var lokið af hans hendi, ritaði amtmaðurinn í suðuramtinu landshöfðingja, og jafnframt og hann gat þess, að hann gæti vel ímyndað sjer, „að öðrum rannsóknardómara“ kynni að takast að uppgötva það. sem bæjarfógetanum ekki hafði heppnast að uppgötva, fór hann þess á leit—án þess þó að bæjarfógetinn gæfi neitt tilefni til þess—að skipaður yrði „setudómari“ til að halda áfram rannsóknunum um mál þetta, og að Jón landshöfðingjaritari Jónsson yrði skipaður til að framkvæma þetta starf. Landshöfðinginn fól síðan amtmanni að skipa nefndan landshöfðingjaritara til þess að rannsaka ítarlegar þau atriði í tjeðu máli, sem enn kynnu að þykja óljós, og samkvæmt þessu umboði löggilti amtmaður opt nefndan landshöfðingjaritara 4. f. m. til þess „að halda rjettarrannsóknir“ í hinu umrædda máli, og tilkynnti jafnframt bæjarfógetanum í Reykjavík þessa ráðstöfun og skoraði á hann að láta landshöfðingjaritaranum í tje þá aðstoð, sem nauðsynleg kynni að vera, að því leyti þessar rannsóknir færu fram í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur. Hinn stefndi hefur nú álitnið, að sjer með þessari löggilding amtsins væri veitt sama vald, sem reglulegir rannsóknardómarar hafa, til að sitja í dóm-

arasæti og kveða upp úrskurði, og yfirdómurinn verður að sínu leyti að vera á því máli, að það hafi verið tilætlunin með löggildingunni að veita honum slíkt vald, eins og löggildingin einnig ber með sjer, að umboð hins löggilta rannsóknara ekki átti að vera bundið við neitt einstakt lögsagnarumdæmi. Það er þannig auðsætt, að tilgangurinn með opt nefndri löggilding amtsins hefur verið sá, að skipa sjerstakan dómstól, „Commissarius“, til þess að rannsaka umrætt mál, en með því að slík ráðstöfun aðeins verður gjörð með konunglegri umboðsskrá, verður yfirdómurinn að aðhyllast þá skoðun áfrýjandans, að landshöfðingja og amtmann hafi skort vald til að skipa hinn stefnda til aukarannsóknardómara (Commissarius) í þessu máli, og að hinn stefndi því ekki hafi haft heimild til að sitja í dómarasæti og kveða upp úrskurð þann, sem hjer er áfrýjað, og þarf því ekki að rannsaka, hvort tjeður úrskurður að öðru leyti hafi verið á rökum byggður; ber því að dæma hinn áfrýjaða úrskurð ómerkan.

Málskostnaður virðist, þar sem áfrýjandi ekki hefur krafizt hans, eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði varðhaldsúrskurður á að vera ómerkur. Málskostnaður falli niður.

Nr. 1/1882.

Jón Ó. V. Jónsson
gegn

Torfa Jónssyni í Hákonarbæ.

Dómur:

Í ágústmánuði, í sumar sem leið, samdi Jón Ó. V. Jónsson, verzlunarstjóri hjer í bænum við Torfa bónda Jónsson í Hákonarbæ um að sækja fyrir sig sjóveg upp á Kjalarnes 40 hesta af útheysi, og flytja þá til Reykjavíkur, án þess þó að tekið væri fram, hve mikla borgun Torfi ætti að fá fyrir heyflutninginn. Torfi fór síðan 2 ferðir upp á Kjalarnes á skipi sínu og flutti þaðan 40 hesta af heyi, er hann afhenti Jóni verzlunarstjóra. Þegar Torfi svo beiddist borgunar fyrir flutninginn, neitaði Jón að greiða borgun þá, er Torfi setti uppá, 16 kr. fyrir hvora ferð, eða alls 32 kr., og bar fyrir sig, að heybandið, einkum í síðari ferðinni, hefði verið svo smátt, að borgun sú, er Torfi heimtáði, næði engum sanni. Torfi kallaði þá Jón verzlunarstjóri fyrir sættanefnd, en Jón mætti ekki nje ljet mæta á fundinum, og tilkynnti heldur enginn forföll sín, og var málinu þá vísað til dóms og laga. Síðan höfðaði Torfi mál gegn Jóni fyrir bæjarþingi Reykjavíkur til lúkningar á ofanefndum 32 kr., og var dómur kveðinn upp í því máli 22. desbr. f. á. með þeim úrslitum, að Jón Ó. V. Jónsson verzlunarstjóri skyldi greiða Torfa Jónssyni 32 kr., og í málskostnað 14 kr., og þar á ofan í landssjóð 4 kr. fyrir óþárfa þrætu. Þessum dómi hefur Jón verzlunarstjóri nú áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 28. janúar þ. á., og krafizt,

annaðhvort að verða dæmdur alsýkn af kœrum og kröfum hins stefnda, ellegar að eins dæmdur til að borga heyflutninginn eptir óvilhallra dómkvaddra manna mati, og að málskostnaður annaðhvort verði dæmdur á stefnda eða látinn falla niður. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og sjer dæmdur hæfilegur um málskostnaður fyrir yfirdómi.

Eins og að framan er getið eru málspartarnir sammála um, að samningur þeirra um heyflutning þann, sem mál þetta er risið af, hafi að eins farið fram á, að hinn stefndi skyldi sækja fyrir áfrýjandann sjóleiðis upp á Kjalarnes 40 hesta af útheysi, en um borgunina hafi ekki verið samið, og heldur ekki virðast málspartarnir hafa talað neitt um, í hve mörgum ferðum heyið skyldi flutt, nje um stærð eða þyngd bagganna. Hinn stefndi hefur þess vegna haldið því fram, að hann geti sett upp á vinnu sína eins og honum lízt, og þar að auki hefur hann lagt fram vottorð frá 5 mönnum um, að hann opt hafi flutt fyrir þá hey ofanaf Kjalarnesi, og hafi þeir ávallt greitt honum 16 kr. fyrir hvern skipsfarm, er þeir áliti sanngjarnt; sömuleiðis hefur hann leitt vitni um það, að þegar hann flutti heyið fyrir áfrýjandann, hafi hann í báðum ferðum haft eins mikið á skipi sínu, eins og það tók. Áfrýjandinn hefur aptur á móti lagt fram vottorð 2ja manna um, að bandið á heyi því, sem hinn stefndi flutti fyrir hann, hafi verið mjög smátt; sömuleiðis hefur áfrýjandinn lagt fram skýrslu um þunga heysins og eptir hann vóg hver baggi upp og

niður 56 pund, en áfrýjandinn telur það ekki fullkomið meðalband, er heybaggin ekki vegur 80 pund.

Það er nú auðsætt, að áfrýjandinn ekki getur komizt hjá að greiða hinum stefnda sanngjarna borgun fyrir flutninginn á heyi því, er hinn stefndi sótti fyrir hann, og fær yfirdómurinn ekki betur sjeð, en að sú borgun, sem hinn stefndi hefur krafist, sje sanngjörn, enda hefur hinn stefndi með hinu framlagða 5 manna vottorði fært rök að því; og með því hann hefur sannað, að alfermi hafi verið á skipinu í hvorri ferð um sig, en sú mótbára áfrýjanda, að bandið hafi verið svo smátt, alls eigi getur komið til greina, þar sem ekkert var samið um stærð á því-afleiðingin af því að hinn stefndi hefði flutt stærra band, hefði einungis verið sú, að færri heyhestar hefðu komizt á skipið, og hinn stefndi því orðið að fara þriðju ferðina upp eptir eðlilega fyrir sjerstaka borgun-þá ber að dæma áfrýjandann skyldan til að greiða hinum stefnda samkvæmt kröfu hans, 32 krónur. — Að því er snertir málskostnað í hjerði og sekt þá, sem áfrýjandanum er gjört að lúka til landssjóðs fyrir óparfa þrætu, ber, samkvæmt tilskip. 20. jan. 1797, 26. gr. og tilskip. 11. ágúst 1819 sbr. tilskipun 24. janúar 1838, 3. gr., að staðfesta bæjarþingsdóminn.

Málskostnað fyrir yfirdóminum virðist áfrýjandi eptir málavöxtum eiga að greiða hinum stefnda með 15 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað. — Málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrý-

jandinn, Jón Ó. V. Jónsson, hinum stefnda,
Torfa Jónssyni, með 15 krónum.

Dóminn ber að fullnægja innan 8 vikna
frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 24/1881.

Th. Thorsteinsson

gegn

W. G. Spence Paterson

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 7. októbermán. 1881, hefur Th. Thorsteinsson á Ísafirði stefnt fyrir yfirdóminn til staðfestingar dómi, sem kveðinn var upp í gestarjetti Gullbringu og Kjósarsýslu 27. ágústmán. 1881 — en með þeim dómi var hinn stefndi W. G. Spence Paterson dæmdur til að greiða honum 346 kr. 80 aura með vöxtum 5% frá sáttakærudegi, 2. október 1879, þangað til greitt verður, og loks 30 kr. í málskostnað,— og krafizt, að gestarjettardómurinn verði staðfestur, og að gagnáfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað einnig fyrir yfirdómi, en að gagnsökinni verði vísað frá, og gagnáfrýjandinn sektaður fyrir frammistöðu sína,. Á hinn bóginn hefur W. G. Spence Paterson gagnáfrýjað nefndum gestarjettardómi með stefnu, dagsettri 13. janúar þ. á., og krafizt, að hann verði sýknaður af öllum kærnum og kröfum aðaláfrýjandans í þessu máli, og aðaláfrýjandinn verði dæmdur til að endurgjalda honum allan af málinu í hjeraði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað. Mál þetta er þannig vaxið, að Þorlákur kaupmaður Johnsen

gjörði 14. júní 1879 fyrir hönd gagnáfrýjanda þann samning við aðaláfrýjanda, að hann skyldi selja aðaláfrýjanda og afhenda á Ísafirði fyrir 1. septbr. 1879 5—600 skippund af góðum skozkum ofnkolum fyrir 3 kr. 60 aura skippundið m.m. En gagnáfrýjandi seldi aðaláfrýjanda aðeins 355 $\frac{1}{2}$ skippund; vantaði þannig 144 $\frac{1}{2}$ skippund á hina umsömdu skippundatölu; höfðaði aðaláfrýjandi því mál gegn gagnáfrýjanda og krafðist þess, að hann greiddi sjer sem skaðabætur 346 kr. 80 a., sem sje 2 kr. 40 a. fyrir hvert skippund af þeim 144 $\frac{1}{2}$ skipp., sem vantaði á hina umsömdu skippundatölu, eða með öðrum orðum, muninn á verði kolanna, eins og það þá var á Ísafirði, og á hinu um samda verði; svo heimtaði hann og vexti og málskostnað. Mála-
lok urðu eins og áður segir.

Að því fyrst kemur til frávisunarkröfu gagnáfrýjanda, þá er ástæða hans fyrir henni sú, að gagnáfrýjandi ekki hafi stefnt aðaláfrýjanda sjálfum, og hafi þó fengið meðal annars til þess 3 mánaða frest. En eins og hann hefur stefnt málaflutningsmanni aðaláfrýjanda, sem í alla staði var lögmætt, sjá N. L. 1—4—20, eins er þess vel að gæta, að málaflutningsmaður aðaláfrýjanda veitti jáyrði sitt til, að hann fengi nefndan frest, og hlaut honum þó, sem lögfróðum manni, að vera full kunnugt um ákvæði nefndrar lagagreinar. Þessi krafa hans verður því ekki tekin til greina, nje heldur sektarkrafa hans, sem byggð er á hinu sama.

Hinar helztu sýknarástæður gagnáfrýjanda eru, í fyrsta lagi: að samningur sá, er aðaláfrýjandi byggir kröfu sína á, hafi ekki verið bindandi fyrir

sig, því Þ. Johnsen, er samdi af hans hendi, hafi ekki haft umboð til þess, og ekki hafi brjef sitt frá 13. júní 1879 heimilað honum það. Í annan stað, að ekki hafi hann getað sent meiri kol til Ísafjarðar, en hann gjörði, og í þriðja lagi hafi aðaláfrýjandi ekki beðið skaða þann, er hann heimt-
ar endurgoldinn, allra sízt svo mikinn.

Þó það nú kynni að virðast vafasamt, hvort brjef gagnáfrýjandans 13. júní 1879 hafi veitt Þ. Johnsen heimild til að semja við aðaláfrýjandann um kola-
kaupin þannig, að gagnáfrýjandi skyldi skuldbund-
inn til að senda kolin á Ísafjörð, þá verður þó ekki annað álitid, en að gagnáfrýjandi eptirá hafi gengið
að samningnum eða ratihaberað hann, því ekki er neitt framkomið, er bendi til, að hann hafi gjört
neinar ráðstafanir til að ónýta hann, miklu fremur hefur hann með því að taka skip á leigu til flutn-
ings á kolum vestur á Ísafjörð, og með því að taka við einmitt hinni umsömdu borgun fyrir skippundið
af þeim þangað fluttum, sýnt, að hann áleit sig bundinn við samninginn.—Að gagnáfrýjanda hafi verið ómögulegt að fá flutt meiri kol vestur á Ísa-
fjörð, hefur hann ekki fært neinar líkur til, því síður sannað.—Að aðaláfrýjandi hafi beðið skaða af því að fá ekki öll hin umsömdu kol, er með öllu vafalaust, úr því að kolaverð á Ísafirði var þá 6 kr. hvert skippund—og eru eptir álitu yfirdómsins næg rök færð til þess að svo hafi verið—,eða 2 kr. 40 a. dýrara skippundið, en hann eptir samningnum átti að fá þau fyrir, og ber honum því rjettur til að fá greitt 2 kr. 40 a. fyrir hvert hinna vantandi 144 ¹/₂ skippunda, eða samtals 346 kr. 80 a.—Um

vexti og málskostnað virðist gestarjettardómurinn eiga að vera óraskaður. Af greindum ástæðum ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, og ber gagnáfrýjanda eptir þessum úrslitum að endurgjalda aðaláfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi, er þykir hæfilega metinn 30 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða gestarjettardómi skal óraskað. Málskostnað fyrir yfirdómi greiði gagnáfrýjandi aðaláfrýjanda með 30 krónum.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 17. aprílmán.

Nr. 2/1882

Alþingismaður E. Egilsson

gegn

bæjarfógeta E. Th. Jónassen.

Dómur:

Með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkur kaupstaðar, kveðnum upp 15. septembermán. f. á., var áfrýjandinn, alþingismaður E. Egilsson, dæmdur samkvæmt 218. gr. hegningarlaganna til að greiða 10 kr. sekt til landssjóðs, eða, ef sektin ekki væri greidd í ákveðinn tíma, til að sæta einföldu fangelsi í 30 daga, svo og málskostnað 25 kr., fyrir meiðandi ummæli um hinn stefnda í blaðinu Þjóðólfi Nr. 7, dags. 26. marz 1881, og eru þau ummæli, er saknæm fundust, dæmd dauð og marklaus.

Áfrýjandinn hefur hjer við yfirdóminn krafizt

þess, að hann verði dæmdur sýkn af öllum kærum og kröfum hins stefnda, og sjer dæmdur málskostnaður fyrir undir-og yfirdómi, en hinn stefndi aptur á móti, að dómur bæjarþingsrjettarins verði staðfestur, og að hann fái málskostnað hjer fyrir rjettinum.

Ummæli þau, sem hinn stefndi hefur talið meiðandi fyrir sig, og krafizt að áfrýjandi verði sektaður fyrir, eru: 1. að hann (hinn stefndi) hafi handsamað Björn gullsmið sem fanga gegn lögum og rjetti að hans (áfrýjanda) meiningu, 2. „en óskiljandi er, af hvaða orsökum hann (hinn stefndi) leyfir sjer að meta að engu þessi fyrirmæli háyfirvaldanna, því ekki má maður efast um, að amtmaður hafi tilkynnt honum áminnst brjef landshöfðingja eins og öðrum lögreglustjórum, enda er það jafn óskiljanlegt, hvernig á því stendur, að landshöfðingi og amtmaður ekki hafa gefið fógeta vorum opinberlegar áminningar fyrir vanrækt hans í því að framfylgja skipunum yfirboðara hans“; 3. „að það sje vonandi, að fógeti vor hreinsi nú Reykjavíkurbæ vel og vandlega af þessum mormónsku óvættum, og láti menn ekki þurfa að hugsa, að honum sje betur til þeirra, en staða hans leyfir“.

Að því nú snertir þessa seinustu klausu, Nr. 3, þá ber þess að geta, að undirdómarinn hefur álitid, að, eptir því sem hún væri orðuð, væri hún eigi meiðandi fyrir hinn stefnda þannig, að hún gæti bakað áfrýjandanum ábyrgð; en með því hinn stefndi eigi hefur gagnáfrýjað undirrjettardóminum, heldur heimtað hann staðfestan, þá geta þessi ummæli ekki komið til rannsaks af yfirdóminum, heldur að eins ummælin, er nefnd eru undir nr. 1 og nr. 2,

og virðast þau þá sem ástæðulaus áburður—því ekki hefur áfrýjandi einusinni gjört tilraun til að færa rök að því, að þau eigi við neitt að styðjast—hljóta að hafa orðið virðingu hins stefnda bæjarfógeta til hnekkis, og verður áfrýjandi því eptir 219. gr. hegningarlaganna að bera ábyrgð á þeim, er þykir hæfilega metin 50 kr. sekt til landssjóðs, eða 15 daga einfalt fangelsi, sje sektin eigi greidd í ákveðinn tíma. Svo ber og að dæma þessi ummæli dauð og marklaus. Um málskostnað við bæjarþingsrjettinn skal hinum áfrýjaða dómi óraskað. Eptir málavöxtum ber áfrýjanda einnig að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, sem þykir hæfilega metinn 30 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hin að framan nefndu meiðandi ummæli áfrýjandans, alþingismanns E. Egilssons, eiga dauð og marklaus að vera; svo ber honum og að greiða 50 kr. sekt í landssjóð, en greiði hann hana eigi í ákveðinn tíma, skal hann sæta einföldu fangelsi í 15 daga.

Um málskostnað í hjeraði skal dómur undir-rjettarins vera óraskaður, en sem málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandi til hins stefnda 30 kr. Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 15. maímán.

Nr. 5/1882

Guðni Símonarson

gegn

Þorsteini lögregluþjóni Jónssyni

Dómur:

Mál þetta er hötðað af Guðna Símonarsyni hjer í bænnum gegn þorsteini lögregluþjóni Jónssyni út af því, að nefndur lögregluþjónn 4. nóvembermán. f. á. hafi stjakað konu málhefjandans, Guðrúnu Sigurðardóttur, út úr dómkirkjunni undir hjónavígslu, sem þar fór fram. Var dómur kveðinn upp í því máli á bæjarþingi Reykjavíkur 26. janúarmán. þ. á. með þeim úrslitum, að hinn stefndi, þorsteinn Jónsson, skyldi vera sýkn af kærum stefnandans, Guðna Símonarsonar, í málinu, en að stefnandinn skyldi greiða hinum stefnda 10 kr. í málskostnað. — Þessum dómi hefur Guðni Símonarson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 25. febr. þ. á., og hefur hann krafizt, að undirdómnum verði alveg hrundið og breytt í þá átt, að kona hans verði alveg frí fundin af áburði þorsteins Jónssonar lögregluþjóns, en hann dæmdur í hæfilega sekt fyrir tiltæki hans gegn henni við áminnzt tækifæri, í skaðabætur allt að 50 kr. til konu áfrýjandans fyrir það sem hann hneykslaði hana saklausa að áhorfandi söfnuðinum, og til þess að borga allan kostnað sem af máli þessu hefur leitt fyrir báðum rjettum. Hinn stefndi, Þorsteinn lögregluþjónn Jónsson, hefur aptur á móti krafizt, að verða dæmdur sýkn af kærum og kröfum mótpartsins, að mótparturinn verði sektaður fyrir óþarfa og ástæðulausa málsýfingu, að

mótparturinn verði dæmdur til að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með 12 krónum, eða öðru nægilegu, *og til vara*, að undirdómurinn verði staðfestur og mótparturinn dæmdur til að greiða stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með 12 kr.

Það er sannað í máli þessu og ómótmælt, að kona áfrýjandans var við áður áminnzt tækifæri stödd í fordyri kirkjunnar eptir að hinni hátíðlegu athöfn, sem þar fór fram, var lokið, og meðan verið var að spila á orgelið til útgöngu, að hinn stefndi, er átti að halda reglu í kirkjunni sem lögregluþjónn, hafi þá áminnt fólk það, sem þyrpzt hafði saman í fordyrinu, að hliðra til, svo að brúðhjónin og brúðkaupsfólkið fengi gangrúm, og að hinn stefndi síðan tók í öxlina eða handlegginn á konu áfrýjandans og leiddi hana út fyrir kirkjudyrnar. Enn fremur hafa 2 vitni, sem hinn stefndi hefur leitt, borið það, að kona áfrýjandans hafi sýnt fyrirskipunum hins stefnda við þetta tækifæri óhlýðni, að þau hafi sjeð hana hlæa, og að þeim hafi virzt hún gefa af sjer hneyksli með látbragði sínu; hinsvegar hafa 2 vitni, sem áfrýjandinn hefur leitt, borið, að þau ekki hafi sjeð konu áfrýjandans hafa nokkuð það í frammi við þetta tækifæri, sem hefði verið hneykslanlegt „undir guðspjónustunni“, og að þau ekki hafi sjeð neitt, sem gæti gefið hinum stefnda ástæðu til að láta konuna út úr kirkjunni, en jafnframt hefur annað þessara síðar nefndu vitna borið, að það ekki hafi tekið nákvæmlega eptir því, sem fram fór, og hitt vitnið, að það ekki hafi staðið hjá konu áfrýjandans, nema síðast, í kirkjunni. Með því hinn stefndi þannig hefur sannað með

samhljóða framburði 2ja vitna, að kona áfrýjandans hafi við opt áminnst tækifæri óhlýðnast fyrirskipunum hans sem lögregluþjóns, og ekki hegðað sjer eins og sómdi húsi því, sem hún var stödd í, en þessi sönnun ekki er hrakin af vitnum áfrýjandans, sem sumpart ekki hafa tekið nákvæmlega eptir því, sem fram fór, sumpart ekki sjeð það allt, þá fær yfirdómurinn ekki sjeð, að hinn stefndi hafi í neinu misboðið konu áfrýjandans með því að vísa henni út úr kirkjunni á þann hátt, sem hann gjörði. Ber því að staðfesta hjeraðsdóminn bæði að því leyti sem hinn stefndi með honum er sýknaður af kærum og kröfum áfrýjandans í þessu máli, og að því leyti, sem áfrýjandanum er gjört að greiða hinum stefnda málskostnað í hjeraði með 10 kr.

Sömuleiðis ber áfrýjandanum eptir þessum úrslitum málsins að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með þeirri upphæð, sem hinn stefndi hefur krafizt, og sem yfirdómurinn álitur sanngjarna.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómurinn á óraskaður að standa. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn, Guðni Símonarson, hinum stefnda, Þorsteini Jónssyni, 12 krónur.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 22. maímán.

Nr. 4/1882 Metta Egilsdóttir

gegn

Jóni landshöfðingjaritara Jónssyni

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 18. febrúarmán. þ. á. hefur Metta Egilsdóttir áfrýjað til yfirdómsins varðhalds-úrskurði, sem upp var kveðinn yfir henni á þingi, er haldið var í þinghúsi Reykjavíkur kaupstaðar 6. s. m. af Jóni landshöfðingjaritara Jónssyni, og krafizt, að greindur úrskurður, sem hljóðar þannig:

„Með því að framburður Mettu Egilsdóttur kemur „í bága, ekki aðeins við framburð Sigurþórs, en „einnig við önnur mikilsvarðandi atriði, sem annars „hafa komið fram í málinu, og með því að það „virðist nauðsynlegt undir ýtarlegri rannsókn máls- „ins að halda henni sjer í varðhaldi.

úrskurðast:

„Mettu Egilsdóttur ber að setja í fangelsi“ og aðrar gjörðir Jóns ritara Jónssonar í rannsókninni útaf dauðdaga Kristmanns Jónssonar verði dæmt ómerkt og úrskurðurinn úr gildi numinn, honum sjálfum hegnt eptir laganna strangleika (127. 128. eða 129. gr. hegningarlaganna), og hann þessutan dæmdur til að greiða Mettu Egilsdóttir 2300 kr. skaðabætur og allan af þessu máli löglega leiðandi kostnað. Jón landshöfðingjaritari Jónsson, sem stefnt hefur verið í málinu, hefur á hinn bóginn krafizt, að hinn áfrýjaði úrskurður og önnur meðferð á máli því, er hjer liggur fyrir, verði staðfest, og að

áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða honum allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað.

Þess skal fyrst getið, að af skjölum þeim, sem lögð hafa verið fram í yfirdóminum í máli þessu, sjest, að ekki hefur próf það, sem hinn stefndi, landshöfðingjaritari Jón Jónsson, kveðst hafa haldið yfir áfrýjanda áður en ofan um getinn varðhaldsúrskurður var kveðinn upp, verið lagt fram í yfirdóminum; hefur hinn stefndi skotið því til yfirdómsins, hvort ástæða mundi vera til að vísa málinu frá sökum þessa. Yfirdómurinn skal í þessu tilliti taka fram, að að því kemur til spurningarinnar um gildi sjálfs úrskurðarins, þá er hvorttveggja, að hinn stefndi hefur ekki krafizt, að málinu fyrir þá sök verði vísað frá, enda virðist framlegging prófsins, eptir því sem á stendur í þessu máli, ekki nauðsynlegt skilyrði fyrir, að yfirdómurinn geti kynnt sjer málavöxtu þannig, að dómur verði að svo miklu leyti kveðinn upp í málinu, og álitur yfirdómurinn því ekki ástæðu til fyrir þá sök að vísa málinu, að því nefnda spurningu snertir, frá ex officio.

Að því á hinn bóginn kemur til skaðabótakröfu áfrýjanda, þá hljóta úrslit málsins að því leyti að vera komin undir því, hvort löglegt hafi verið að hneppa áfrýjanda í varðhald; en til þess að dæmt verði um það, virðist nauðsynlegt að prófa það, sem gengið hefur næst á undan varðhaldsúrskurðinum, sje lagt fram og það því fremur, sem hinn stefndi hefur haldið því fram, að áfrýjandinn hafi, áður en úrskurðurinn var kveðinn upp, verið grunuð

um meinsæri og manndráp. Það virðist því eiga að vísa skaðabótakröfunni frá dómi.

Skjöl málsins bera með sjer, að 7. ágústmán. í sumar, er leið, fannst Kristmann nokkur Jónsson er átti heima í Reykjavík, dauður skammt frá Kolviðarhóli í Árnessýslu; hóf bæjarfógetinn í Reykjavík þá rannsókn út af þessum atburði, og þegar rannsóknini var lokið af hans hendi, ritaði amtmaðurinn í suðuramtinu landshöfðingja, og jafnframt og hann gat þess, að hann gæti vel ímyndað sjer, „að öðrum rannsóknardómara“ kynni að takast að uppgötva það, sem bæjarfógetanum ekki hafði heppnast að uppgötva, fór hann þess á leit—án þess þó að bæjarfógetinn, svo sjeð verði, gæfi tilefni til þess—að skipaðar yrði „setudómari“ til að halda áfram rannsóknunum um mál þetta, og að Jón landshöfðingjaritari Jónsson yrði skipaður til að framkvæma þetta starf. Landshöfðinginn fól síðan amtmanni að skipa nefndan landshöfðingjaritara til þess að rannsaka ýtarlegar þau atriði í tjeðu máli, sem enn kynnu að þykja óljós, og samkvæmt þessu umboði löggilti amtmaður opt nefndan landshöfðingjaritara 4. f. m. til þess „að halda rjettarrannsóknir“ í hinu umrædda máli og tilkynnti jafnframt bæjarfógetanum í Reykjavík þessa ráðstöfun og skoraði á hann að láta landshöfðingjaritaranum í tje þá aðstoð, sem nauðsynleg kynni að vera, að því leyti þessar rannsóknir færu fram í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur. Hinn stefndi hefur nú álitid, að sjer með þessari löggilding amtsins væri veitt sama vald, sem reglulegir rannsóknardómarar hafa, til að sitja í dómarasæti og kveða

upp úrskurði, og yfirdómurinn verður að sínu leyti að vera á því máli, að það hafi verið tilætlunin með löggildingunni að veita honum slíkt vald, eins og löggildingin einnig ber með sjer, að umboð hins löggilta rannsóknara ekki átti að vera bundið við neitt einstakt lögsagnarumdæmi.—Það er þannig auðsætt, að tilgangurinn með opt nefndri löggilding amtsins hefur verið sú, að skipa sjerstakan dómstól, „Commissarius“, til þess að rannsaka umrætt mál, en með því að slík ráðstöfnun að eins verður gjörð með konunglegri umboðsskrá, verður yfirdómurinn að aðhyllast þá skoðun áfrýjandans, að landshöfðingja og amtmann hafi skort vald til að skipa hinn stefnda til rannsóknardómara (Commissarius) í þessu máli, og að hinn stefndi því ekki hafi haft næga heimild til að sitja í dómarasæti og kveða upp úrskurð þann, sem hjer er áfrýjað og þarf því ekki að rannsaka, hvort tjeður úrskurður að öðru leyti hafi verið á rökum bygður.—Ber því að dæma hinn áfrýjaða úrskurð ómerkan.

Eptir atvikum virðist hinn stefndi eiga að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi með 25 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði varðhaldsúrskurður á að vera ómerkur. Að öðru leyti visast málinu frá.

Hinum stefnda, Jóni landshöfðingjaritara Jónsyni, ber að greiða áfrýjandanum, Mettu Egilsdóttur, í málskostnað fyrir yfirdómi 25 krónur.

Ídæmdur málskostnaður lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 5. júnímán.

Nr. 8/1882

Hið opinbera

gegn

veitingamanni Halberg

Dómur:

Með dómi, kveðnum upp á lögregluþingi Reykjavíkur kaupstaðar 7. dag marzmán. þ. á., er Halberg veitingamaður dæmdur fyrir næturveitingar í 30 kr. sekt til fátækra sjóðs tjeðs kaupstaðar, og til að greiða allan löglegan kostnað af málinu; en þeim dómi er eptir ósk hans skotið til yfirdómsins.

Það er sannað með skýrslum þeim, sem fram eru komnar í málinu, og að nokkru leyti með játningu hins kærða, að hann næturnar miili 22. og 23. og milli 23. og 24. janúarmán. þ. á. hafi haft gesti langt fram yfir miðnætti í veitingahúsi sínu í herbergjum þeim, þar sem veitingar venjulega fara fram, og að hann hafi veitt þeim eptir miðnætti; en með auglýsingum lögreglustjórans í Reykjavík 11. júní og 5. október 1878, sem samþykktar eru af hlutaðeigandi amtmanni samkvæmt Cansellibrjefi 19. nóvbr. 1839, er öllum veitingamönnum bæjarins skipað að loka veitingahúsum sínum eigi síðar en kl. 11 $\frac{1}{2}$ á hverju kveldi, og bannað að lofa öðrum gestum inn í veitingahús sín eptir þann tíma en ferðamönnum sem eiga þar náttstað eða beiðast næturgistingar; sömuleiðis er þeim bannað að selja eða veita þeim gestum, sem þá eru fyrir, nokkuð upp frá því; en kl. 12 (miðnætti) eiga þeir að láta alla gesti, sem eigi hafa þar næturgistingu, fara, og meiga þeir eigi hafa neina gesti í veitingastofum sínum kl. 12—6 á nóttunni.

Hinn kærði hefur haldið því fram sjer til afsökunar, að gestir þeir, sem voru í veitingahúsi hans um getin kveld fram yfir miðnætti, og sem ekki höfðu þar náttstað, hafi verið hans eigin gestir, og að þeir ekki hafi borgað neitt fyrir það, sem þeir neyttu eptir miðnætti, en eins og áður nefndar lög-reglustjóraauglýsingar skýlaust banna veitingamönnum allar veitingar eptir kl. 11 $\frac{1}{2}$ á kvöldin, hvort heldur er fyrir borgun eða ókeypis, og sömuleiðis banna þeim að hafa neina gesti í veitingastofum sínum frá kl. 12 til kl. 6 á nóttunni, þannig er það auðsætt, að bann lögreglustjórans gegn næturveitingum yrði þýðingarlaust, ef veitingamönnum hjeldist uppi, eins og hjer hefur átt sjer stað, að bjóða gestum þeim, sem þar hafa setið á kvöldin og keypt sjer veitingar, og ætla að fara fyrir miðnætti, að sitja þar kyrrir langt fram á nótt við drykkju, þó hann ekki taki borgun fyrir veitingar sínar eptir miðnætti.

Með því að yfirdóminum þannig virðist auðsætt, að hinn kærði hefur brotið móti fyrirskipunum þeim, sem settar eru af hálfu lögreglustjórnarinnar um veitingasölu hans, og sekt sú, sem honum er gjörð í hinum áfrýjaða lögreglupingsdómi, virðist hæfileg, þá ber að staðfesta lögreglupingsdóminn bæði að því er snertir sekt og málskostnað, og ber hinum kærða þá einnig að greiða allan löglegan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, er virðast hæfilega metin 10 kr. til hvors þeirra.

Meðferð málsins í hjeraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Löglegluþingsdómurinn í máli þessu á óraskaður að standa. Hinn kærði Halberg veitingamaður, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málflutningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málfærslumannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. júnímán.

Nr. 6/1882

Egilsson

gegn

Andreas Jespersen

Dómur:

Mál þetta hefur í hjerði verið höfðað og dæmt fyrir lögreglurjetti. En með því, samkvæmt því, sem segir í innganginum við tilskip. 15. ágústmán. 1832, fara hefði átt með það eptir nefndri tilskipun en ekki sem lögreglumál, ber að dæma hinn áfrýjaða dóm og meðferð málsins í hjerði ómerka, og að vísa málinu frá lögreglurjettinum. Málskostnaður falli niður eptir atvikum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur og meðferð málsins í hjerði skal ómerkt og vísað málinu frá lögreglurjettinum. Málskostnaður falli niður.

Mánudaginn 3. júlímán.

Nr. 11/1882

Rjettvísinn

gegn

Jóhanni Guðmundssyni

Úrskurður:

Með því að engin skilríki eru fram komin undir rannsókn þessa máls fyrir því, að Markús sá Ívars-son, sem Jóhann Guðmundsson, bóndi á Höfða, er ákærður fyrir að hafa „haldið og hýst“ sumarið og haustið 1881, hafi verið strokinn „fangi“ eða að honum hafi verið veitt eptirför af hálfu hins opin-bera fyrir glæpi, þá ber undirdómaranum áður en fullnaðardómur verði lagður á þetta mál, að útvega skýrslur um þessi atriði; sömuleiðis virðist nauðsyn-legt að undirdómarinn leiti ýtarlegri skýrslna um, hvort hinn ákærði hafi lagt launung á dvöl nefnds Markúsar hjá honum, og hvort honum hafi verið kunnugt um hagi Markúsar.

Því úrskurðast:

Undirdómaranum ber að útvega framangreind-
ar skýrslur svo fljótt sem auðið er.

Mánudaginn 10. júlímán.

Nr. 14/1881

Rjettvísinn

gegn

Magnúsi Kristjánssyni

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir aukarjetti Árnassýslu 13. júlí 1881, var Magnús Kristjánsson

á Útgörðum í Stokkseyrarhreppi innan nefndrar sýslu dæmdur fyrir innbrotspjófnað í 8 mánaða betrunarhússvinnu, og til að greiða allan kostnað af málinu.—Dómi þessum hefur að beiðni hins dómfellda verið skotið til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, Magnúsar Kristjánssonar, sem styðst við aðrar upplýsingar sem fram eru komnar í málinu, er það löglega sannað, að hann nokkuð eptir nýár 1881, kl. 11—12 um nótt, fór með þjófalykli í læsta skemmu á Kotleysu, og tók þar úr opinni kistu nokkuð af kaffi, að því upplýst er, 4 pund og 1 tóbaksbita, og úr læstri kistu þar—lykilinn að henni fann hann í skemmunni—buddu með 11 krónum í peningum. Hinum stolnu peningum skilaði hann aptur eigandanum, Sveini Sveinssyni á Kotleysu, en kaffið og tóbakið keypti hann af honum, hvorttveggja áður enn hann var grunaður um þjófnaðinn, eða nokkur gangskör gjörð að því að rannsaka málið. Skemman er laus við íveruhúsin á Kotleysu. Hinn ákærði er talinn að líta hjervillulega út, og er álitinn að vera miður vel uppræddur; mjög fátækur kvað hann vera.

Þetta brot hins ákærða, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur sætt hegningu fyrir neitt afbrot, hefur undirdómarinn með rjettu heimfært undir 231. gr. 4. tölulið hinna almennu hegningarlaga; en með því hinn ákærði hefur af sjálfsdáðum afstýrt hinum skaðlegu afleiðingum af verknaði sínum, þá virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið, samkvæmt greindum lagastað, samanbornum við 61. gr., sbr. 58. gr. sömu laga hæfilega ákveðin 4×5 daga fangelsi við

vatn og brauð. Um málskostnað skal hjeraðsdómn-um óraskað. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflytningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Að því snertir rekstur málsins í hjerði skal athugað, að hjeraðsdómarinn hefði átt að greina frá í prófinu 9. desbr. 1881, með hverju móti sú skýring í málinu var fengin, að skemman sem hinn ákærði fór í, hafi verið laus við bæjarhúsin, því ekki sjest að hann hafi sjálfur kynnt sjer húsaskipun á Kotleysu, og í annan stað, að hann hefði átt að leggja fram í rjetti hegningarvottorð hins ákærða úr Vestmannaeyjasýsla, eða þá að láta frumritið fylgja málsskjölunum.

Að öðru leyti hefur rekstur málsins í hjerði verið vítalaus; því þótt að vísu lengi hafi staðið á rekstri þess, þá virðist dómarinn þó eptir atvikum að hafa rjettlætt það.

Sókn og vörn málsins fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Magnús Kristjánsson, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 4×5 daga. Um málskostnað í hjerði skal undirdómnum óraskað. Svo greiði hinn ákærði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflytningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflytnings-

mannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 20 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mr. 10/1882

J. Ó. V. Jónsson

gegn

Egli Hallgrímssyni.

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjeraði af Jóni prentara Jónssyni fyrir hönd Jóns verzlunarstjóra Jónssonar í Reykjavík gegn Egli bónda Hallgrímssyni í Austurkoti í Vogum til lúkningar á kaupstaðarskuld að upphæð 926 kr. 43 a., er Egill á að hafa skuldað hinni svo nefndu Liverpoolsverzlun, eða verzlun S. Jacobsens & Co. hjer í bænum; en Jón Jónsson verzlunarstjóri tjáir sig vera eiganda að öllum skulda-kröfum nefndrar verzlunar. Með dómi, kveðnum upp í máli þessu fyrir aukarjetti Kjósar og Gullbringusýslu 15. marzmán. þ. á., er Egill Hallgrímsson dæmdur sýkn af kærum og kröfum sækjandans í málinu, og málskostnaður látinn falla niður, en þeim dómi hefur Jón verzlunarstjóri Jónsson skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 2. maí þ. á. og krafizt, að sjer verði dæmt hjá hinum stefnda Egli Hallgrímssyni hin umþrætta skuld 926 kr. 43 a. með 4⁰/₁₀ vöxtum frá sáttakærudegi til þess að allri skuldinni er lokið, og málskostnaður fyrir báðum rjettum með 100 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati. Hins vegar hefur hinn stefndi krafizt, að hjeraðsdómurinn verði staðfestur, en geti það

ekki orðið, þá að úrslit málsins verði látin vera komin undir eiði sínum, og að málskostnaður fyrir báðum rjettum, hver svo sem úrslitin verða, verði sjer dæmdur með 100 krónum eða einhverju nægilegu. Skjöl máls þessa bera með sjer, að samkvæmt löggiltri höfuðbók við verzlun þá, sem verzlunar-fjelagið S. Jacobsen & Co. rak fyrir mörgum árum hjer í Reykjavík, skuldaði hinn stefndi, Egill bóndi Hallgrímsson í Vogum, tjeðri verzlun í júnímánuði, 1869: 463 rd. 21 sk. eða í nú gildandi peningum 926 kr. 43 a. Árið áður virðist svo sem nefnt verzlunarfjelað hafi orðið gjaldþrota, því sumarið 1869 sendi R. B. Symington & Co. í Glasgow kaupmann þorlák Jóhnnsson hingað til landsins til að heimta saman skuldakröfur þrotabús S. Jacobsens & Co.; ljet þá Þorlákur Johnsson málsfærslumann sinn krefja hinn stefnda um á minnsta skuld, en hinn stefndi mótmælti skuldinni, taldi sig eiga meira hjá þrotabúinu en það ætti hjá sjer, og lagði fram mótreikning, var þá öll skuldheimta á hendur hinum stefnda að því sinni látin niður falla, og hefur Þorlákur Johnsson skýrt svo frá, að málsfærslumaður sinn hafi álitid, að ekki mundi tiltök að hrekja mótreikninginn, sem ekki er kominn fram undir þessu máli, með málsókn, heldur mundi bezt, að skuldakrafan með honum fjelli niður. Síðan virðist skuldakröfu þessari ekki hafa verið hreyft fyr en áfrýjandinn var orðinn eigandi að skuldakröfum þrotabús S. Jacobsens & Co., og hann höfðaði mál það, sem hjer er undir áfrýjun.

Áfrýjandinn hefur haldið því fram, að hann hafi fært fulla sönnun fyrir kröfu sinni, og að það því

ekki sje nóg, þó hinn stefndi blátt og bert neiti skuldinni, heldur verði hann að sanna, að hann hafi borgað skuld þá, sem gefið er, að hafi átt sjer stað, en það hafi hann ekki gjört. Sönnun sú, sem áfrýjandinn þannig telur sig hafa fært fyrir skuldakröfu sinni, er aðeins í því fólgin, að hann hefur lagt fram staðfestan útdratt úr löggiltri verzlunarbók S. Jacobsens & Co. fyrir fyrra missiri ársins 1869, en á þeim útdrætti sjest ekki, hvernig skuldin, sem er hærri í byrjun ársins 1869, en þegar reikningurinn er gjörður upp eptir lok júnímánaðar, er til komin, eins og heldur ekki er skráð í verzlunarbókinni um skuldina upp frá því. Slík sönnun fyrir skuldakröfu er ein útaf fyrir sig alsendis ónóg, því að eptir gildandi lögum, tilskip. 13. júní 1787, 2. kap. 18. gr. hafa löggiltar verzlunarbækur kaupmanna útaf fyrir sig ekkert sönnunargildi, heldur aðeins þegar þær eru bornar saman við löggiltar viðskiptabækur (kontrabækur), og eru þeim samhljóða, — en í þessu máli er engin löggilt viðskiptabók fram komin, er sanni skuld hins stefnda. En þó að áfrýjandinn þannig ekki hafi fært sönnun fyrir skuldakröfu sinni, þá gæti komið til greina, eins og áfrýjandinn einnig virðist halda fram, að hinn stefndi hafi játað uppá sig skuldina, eða í öllu falli ekki mótmælt henni, með því að hann hefur játað, að hann hafi átt skuldaskipti við verzlun S. Jacobsens & Co., og ekki sjerstaklega mótmælt upphæð þeirri, sem honum er talin til skuldar.

Í þessu efni er þess fyrst að gæta, að áfrýjandinn ekki hefur eignast skuldakröfu þá, sem hjer er um að ræða, með öðrum eða betri rjetti, en verzlun

S. Jacobsens & Co. átti hana, og að hann því verður að láta sjer lynda allar þær mótbáru gegn skulddinni, sem rísa af skuldaskiptum hins stefnda við tjeða verzlun, og þarnæst bera rjettargjörðirnar með sjer, að einu leytinu, að hinn stefndi stöðugt hefur mótmælt því, að hann hafi skuldað verzlun S. Jacobsen & Co. neitt, og haldið því fram, að hann hafi lagt meira inn í verzlunina, en hann hafi tekið þar út, og í annan stað, að verzlunarbókarútdráttur sá, sem áfrýjandinn byggir á skuldakröfu sína, eins og áður er sagt, ekki sýnir, hvernig skuldakrafan er til komin, svo að hinum stefnda ekki hefur gefizt kostur á að rannsaka reikninginn, sem þar á ofan er meira en 12 ára gamall, og lýsa yfir, hvort hann eða einstakir liðir hans eru rjettir eða rangir, enda hefur áfrýjandinn aldrei skorað á hann að láta slíka yfirlýsingu uppi.

Yfirdómurinn fær þannig ekki sjeð, að hinn stefndi hafi beinlínis eða óbeinlínis játað, að hann hafi verið í skuld við verzlun S. Jacobsens & Co. og getur þá ekki verið spurning um, að hann þurfi að sanna að hann hafi borgað þá skuld, sem hvorki er sönnuð upp á hann nje játuð af honum.

Samkvæmt því, sem að framan er sagt, verður yfirdómurinn að vera því samþykkur, að hjeraðsdómarinn hefur dæmt hinn stefnda sýknan af kærum og kröfum áfrýjandans í þessu máli, og ber því að staðfesta hjeraðsdóminn einnig að því er snertir málskostnað í hjeraði. Málskostnaður fyrir yfirdóminum virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómurinn í þessu máli á óraskaður
að standa. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli
niður.

Mánudaginn 17. júlímán.

Nr. 9/1882

Ritstjóri Jón Ólafsson

gegn

Dr. Gr. Thomsen og

bæjarfógeta E. Th. Jónassen

Úrskurður:

Með gestarjettardómi Reykjavíkurkaupstaðar, upp-
kveðnum 16. febrúarmán. þ. á., er ritstjóri blaðsins
„Skuldar“ alþingismaður Jón Ólafsson dæmdur til
að greiða 40 kr. sekt og 10 kr. í málskostnað fyr-
ir meiðyrði í blaði þessu Nr. 141, dags. 13. janúar
þ. á., um alþingismann Dr. Grím Thomsen, og voru
þau dæmd dauð og ómerk.

Áfrýjandinn, ritstjóri Jón Ólafsson, hefur nú
stefnt dómi þessum til yfirdómsins til þess að hinn
áfrýjaði dómur með undangengnum úrskurðum og
annari málsmeðferð verði dæmdur ómerkurað nokkru
eða öllu leyti með eða án heimvísunar, eða þá að
dóminum og úrskurðunum verði hrundið og breytt,
en til bráðabyrgða hefur hann í málsfærslu sinni
gjört þá rjettarkröfu, að dómurinn með undangengn-
um úrskurðum verði dæmdur ómerkur að öllu eða
nokkru leyti með eða án heimvísunar og að hinir
stefndu alternativt eða in solidum verði dæmdir
til að greiða málskostnað. Til vara hefur áfrýjand-

inn krafizt 3 vikna eða annars hæfilegs frests til sóknar á máli sínu í aðalefni þess. Hinir stefndu hafa þar á móti krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur og úrskurðir verði staðfestir.—Yfirdómurinn verður að fallast á skoðun gestarrjettardómarans, að það, sem sök er gefin á í þessu máli, ekki geti heimilað frest til sönnunar því, að hinn stefndi hafi verið ritstjóri blaðsins Ísafoldar, úr því að annar maður var nafngreindur sem útgefandi eða ábyrgðarmaður þessa blaðs, nje heldur frest til þess að sanna, að hinn stefndi hafi játað sig höfund að tilteknum greinum, er staðið hafi í blaðinu Ísafold, er kunni að innihalda ummæli, sem að rjettlæti það, er útaf greinum þessum hefur sagt verið í blaðinu Skuld. Hið sama er og um það, að málsmeðferðin eigi getur orðið dæmd ómerk fyrir það að gestarrjettardómarinn eigi vildi veita áfrýjanda lengri frest til bókunar en fjórðung stundar, í stað þess að hann bað um einnar eða tveggja stunda frest til bókunar, og skal þess getið, að úr því að áfrýjandi ekki vildi nota frest þann, er honum var boðinn í það skipti, verður ekki um það dæmt, hvort þessi frestur hafi verið honum ónógur. Þareð þannig engin ástæða er til þess að dæma hinn áfrýjaða dóm og úrskurði eða hina aðra málsmeðferð í hjerði ómerka, verður eptir beiðni áfrýjanda að veita honum þriggja vikna frest samkvæmt varakröfu hans til þess að sækja aðalefni málsins.

Því úrskurðast:

Krafa áfrýjanda um ómerking gestarrjettardómsins og úrskurða þeirra, sem kveðnir hafa

verið upp í málinu, verður ekki tekin til greina, en honum veitist 3 vikna frestur til þess að sækja málið í aðalefninu.

Nr. 13/1882

Rjettvísing

gegn

Sveini Sveinssyni.

Dómur:

Rannsókn og meðferð þessa máls er mjög svo ábótavant af hendi undirdómarans.

- 1, bera prófsgjörðirnar með sjer, að hinn ákærði alltaf hefur verið viðstaddur við yfirheyrslu þeirra vitna, sem leidd hafa verið undir rannsókn málsins til að gefa skýrslu um atferli hans við ýms tækifæri;
- 2, sjest ekki á prófunum, að hinn ákærði hafi sjálfur verið reglulega yfirheyrður og látinn gefa greinilega skýrslu um atriði þau, sem vitnin hafa borið um. Þannig hefur hinn ákærði ekki verið látinn gefa neina skýrslu fyrir rjettinum um það, hvernig það atvikaðist, að hann bar heim til sín bor þann, sem honum er gefið að sök að hafa stolið við uppboðið á skipinu Viva, og í hvaða skyni hann hafi borið hann heim til sín; sömuleiðis vantar skýrslu hans um, hvar hann hafi tekið suðvesti það, sem hann brúkaði, en annar maður lýsti eign sína, og í hvaða skyni hann hafi tekið það, og yfirhöfuð vantar skýrslu hins ákærða um öll þau atvik, sem hjer eru gjörð að rannsóknar og málshöfðunarefni;
- 3, vantar allar upplýsingar um, hvers virði þeir munir

hafi verið, sem hinum ákærða er gefið að sök að hafa tekið ófrjálsri hendi;

4, vantar hegningarvottorð fyrir hinn ákærða úr Norðurmúlasýslu, þar sem hann þó eptir prófunum hefur dvalið í mörg ár og um hegningarvottorð það sem innfært er í dómsgjörðirnar, og líklega á að vera úr Suðurmúlasýslu, sjest ekki hvar, eða hvenær eða af hverjum það er gefið út;

5, hefur enginu af heimafólki hins ákærða verið tekið í próf, — því prófið yfir Jóhanni syni hans er sama sem ekkert próf —, sem þó hefði verið nauðsynlegt, ekki sízt að því er snerir saltfisk þann með annars manns marki, sem á að hafa sjezt í vörslum hans;

6, er málið samkvæmt stefnunni höfðað gegn hinum ákærða í rjettvísinnar nafni fyrir „óráðvendni og þjófnaðargrun“, en ekki fyrir nein tiltekin afbrot eða verknað;

7, hefur undirdómarinn dæmt hinn ákærða fyrir þjófnað, án þess að til greina, undir hvaða lagagreininir í hegningarlögunum atferli hans ætti, og það þó öll atvik lúti að því að munir þeir, sem hann á að hafa kastað eign sinni á, hafi verið í vörzlum hans áður en hann kastaði eign sinni á þá, enda sjest ekki ljóslega á dómnum, hvort hinn ákærði er sakfeldur fyrir fleira en tókuna á borð og suðvesti, eða ekki.

Sökum þeirra galla, sem þannig eru á rannsókn og meðferð máls þessa, verður ekki komizt hjá að dæma undirdóminn ómerkan og að vísa málinu heim aptur til ýtarlegri rannsóknar og, ef ákæru-

valdinu lízt svo, til nýrrar málshöfðunar og dóms áleggingar, allt á kostnað undir dómarans.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómurinn í máli þessu á ómerkur að vera, og vísast málinu heim aptur til ýtarlegri rannsóknar og, ef ákæruvaldinu lízt svo, til nýrrar málshöfðunar og dóms áleggingar, allt á kostnað undirdómarans.

Mánudaginn 25. septembermán.

Nr. 12/1882

Sigfús Pjetursson

gegn

Stefáni Hafliðasyni

Úrskurður:

Hinn löggilti talsmaður hins stefnda, Jón landshöfðingjaritari Jónsson, hefur beiðzt þess, að frestur sá, er honum var veittur þá er málið fjell í rjett, hálfur mánuður, verði lengdur um 12 vikur, svo að hann geti útvegað heiman úr hjeraði nýjar skýringar í málinu fyrir hönd umbjóðanda síns, eða, ef honum ekki getur veitst svo langur frestur, þá um viku lenging á frestinum. Talsmaður áfrýjandans hefur mótmælt öllum fresti í málinu, og sjerstaklega mótmælt því, að Jón landshöfðingjaritari Jónsson sje tekinn gildur sem talsmaður hins stefnda, með því að hann ekki hafi lagt fram neitt umboðsskjal frá hinum stefnda til að mæta af hans hendi í málinu, en krafizt, að málið verði dæmt í því ástandi, sem það nú er.

Að því er snertir heimild hins löggilta talsmanns hins stefnda til að mæta af hins stefnda hendi, þá hefur hann að vísu ekki lagt fram umboðskjal frá hinum stefnda til að halda uppi svörum fyrir hann í yfirdóminum, en hinsvegar segir í löggilding talsmansins, að það sje eptir beiðni hins stefnda, að talsmaðurinn er löggiltur til að flytja mál þetta af hans hendi, og með því að talsmaður áfrýjandans ekki hefur sjerstaklega mótmælt því, að þetta sje rjett hermt, en yfirdómurinn að sínu leyti verður að álíta það næga sönnun fyrir heimild talsmannsins til að halda uppi svörum fyrir hinn stefnda í málinu, þá verður krafa áfrýjandans um, að talsmaðurinn ekki sje tekinn gildur, ekki tekin til greina. Hinsvegar finnur yfirdómurinn ekki næga ástæðu til gegn mótmælum áfrýjandans að veita hinum stefnda 12 vikna frest í málinu til að leita nýrra skýringa í því, með því að honum hlaut að vera innanhandar að vera búinn að útvega þessar skýringar í tæka tíð, þar sem yfirdómsstefnan var birt honum 2 mánuðum áður en hún fjell í rjett, og hin nýju skjöl, sem lögð eru fram af hendi áfrýjandans, ekki hreifa neina nýju atriði í málinu, en aptur á móti veitist hinum stefnda viku frestur til andsvara í málinu.

Því úrskurðast:

Hinum stefnda veitist viku frestur til andsvara í málinu.

Mánudaginn 2. októbermán.

Nr. 9/1882

Ritstjóri Jón Ólafsson

gegn

Dr. Grími Thomsen

Dómur:

Í 5. árgangi 141. tölublaði blaðsins Skuldar, er út kom í Reykjavík 13. janúar 1882 var grein nokkur, samín af áfrýjandanum Jóni Ólafssyni, með þeirri fyrirsögn: „Bessastaðagrímur og sannleikurinn“. Útaf grein þessari höfðaði hinn stefndi, Dr. og alþingismaður Grímur Thomsen, mál fyrir gestarjetti Reykjavíkur, af því að grein þessi væri öll með óvirðingarblæ sjer til handa, þar á meðal ummælin: „Bessastaðagrímur“ og „Þessum karli“, og ærumeiðandi, „að sannleikurinn eigi ekki upp á pallborðið hjá honum“. Fyrir þessa sök krafðist hann, að höfundur greinarinnar yrði sektaður eptir 217.—219. gr. hegningarlaganna, dæmdur til að greiða málskostnað, og ummælin dæmd dauð og marklaus.

Fyrir gestarjettinum fór áfrýjandinn því fram, að honum yrði veittur frestur til þess að færa sönnur á, að hinn stefndi væri höfundur að vissum greinum, er staðið hefðu í blaðinu Ísafold, og sem gefið hefði ástæðu til hinnar átöldu greinar í blaðinu Skuld, sem og, að hann hefði kannast við að vera ritstjóri Ísafoldar. Fresti til þess að færa sönnur á þetta var neitað fyrir gestarjettinum með úrskurði, og var það álitíð rjett að vera með úrskurði yfirdómsins 17. júlímán. þ. á. Áfrýjandinn hafði ekki tekið til andsvara í aðalefni málsins, og var

hann eptir málsástæðum, eins og þær þannig voru, með gestarjettardómi Reykjavíkurkaupstaðar hinn 16. febr. 1882 dæmdur til þess að sæta 40 kr. sekt, eða 10 daga einföldu fangelsi, svo og til að lúka 10 kr. í málskostnað, og hin átöldu orð dæmd dauð og marklaus.

Dómi þessum hefur nú ritstjóri Jón Ólafsson áfrýjað og krafizt, að gestarjettardómnum verði breytt eða úr gildi felldur, og hann sýknaður, sem og að hinn stefndi, Dr. og alþingismaður Grímur Thomsen, verði dæmdur til að greiða málskostnað, og sektaður fyrir tilefnislausu málsýfingu. Svo hefur hann og krafizt þess, að gestarjettardómarinn, bæjarfógeti E. Th. Jónassen, fyrir meðferð málsins verði dæmdur til þess in solidum með hinum stefnda eða alternativt að greiða allan af þessu máli fyrir gestarjettinum og yfirdómi áfallinn kostnað.

Hinir stefndu hvor í sínu lagi hafa mótmælt kröfum og málsútlistun áfrýjanda, og krafizt, að gestarjettardómurinn verði staðfestur, og þeim dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi. Jafnframt hefur hinn stefndi bæjarfógeti heimtað áfrýjandann sektaðan.

Eptir að áfrýjandinn fyrir gestarjettinum hafði ætlað sjer að færa rök að því, að hinn stefndi væri höfundur að grein þeirri í Ísafold, er greinin í Skuld: „Bessastaðagrímur og sannleikurinn“ væri svar uppá, og hagað allri málsfærslu sinni fyrir nefndum rjetti þannig, að það er auðsætt, að nefnd grein í Skuld á við stefnda, hefur hann hjer fyrir rjettinum haldið því fram, að hann alls ekki í nefndri grein hafi beinst að Dr. Grími Thomsen á Bessa-

stöðum, enda þótt að skirnarnafn hans sje Grímur, og hann eigi heimili á Bessastöðum, heldur að þeim er hafi ritað Isafoldargreinina, en Dr. Grímur hafi ekki viljað kannast við, að hann væri höfundur hennar; en þessi sögn hans er eptir því, sem áður er á vikið, of seint fram komin. Yfirdómurinn verður þannig að álíta, að það sje engum vafa bundið, að áfrýjandi hafi í nefndri grein sinni í Skuld beinzt að hinum stefnda; og þótt yfirdómurinn geti látið svo vera, að „Bessastaðagrimur“ ekki sje meiðandi fyrir hinn stefnda, þá er öðru máli að gegna um „þessum karli“ og „að sannleikurinn eigi ekki uppá pallborðið hjá honum“, því þau verður yfirdómurinn að álíta meiðandi fyrir hinn stefnda, orðin: „þessum karli“ að minnsta kosti í því sambandi, sem þau eru í, og verður hann því að fallast á, að hjeradsdómarinn samkvæmt 219. gr. hegningarlaganna hefur dæmt áfrýjanda í sekt, er einnig þykir hæfilega metin 40 kr. til landssjóðs, eða 10 daga einfalt fangelsi, sje sektin eigi greidd í ákveðinn tíma, svo ber og að dæma hin greindu ummæli „þessum karli,“ og „að sannleikurinn eigi ekki upp á pallborðið hjá honum“ dauð og ómerk. Um málskostnað í hjeradi á gestarjettardómurinn að vera óraskaður. Svo ber áfrýjandanum einnig að greiða málskostnað fyrir yfirdómi bæði hinum stefnda og undirdómaranum, er hann hefur stefnt til ábyrgðar, og þykir hann hæfilega metinn 15 krónur til hvors þeirra.

Því dæmist rjett að vera:

Gestarjettardómnum skal, að því sekt og málskostnað snertir, óraskað. Framangreind meið-

andi ummæli skulu dauð og ómerk. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn hinum stefnda, Dr. og alþingismanni Grími Thomsen og bæjarfógeta E. Th. Jónassen 15 krónur hvorum þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 9. októbermán.

Nr. 15/1882 Umboðsmaður þjóðjarða
í Gullbringu og Kjósarsýslu
gegn
Þorsteini Jónssyni

Dómur:

Mál þetta er risið út af jörðinni Vilborgarkoti í Mosfellssveit. og er svoleiðis háttað, að landssjóðurinn þykist eiga ákveðinn hluta hennar, og krefst því, að þessi hluti jarðarinnar sje dæmd eign sín og hinn núverandi umráðamaður hennar, Þorsteinn Jónsson, skyldaður til að sleppa honum við sig; en hinn nefndi umráðamaður jarðar þessarar, Vilborgarkots, neitar með öllu að landssjóðurinn eigi hinn áminnsta hluta jarðarinnar, og heimtar sig því dæmdan sýknan af kröfum landssjóðsins í málinu, og þessa kröfu hins stefnda hefur undirdómarinn aðhyllst í dómi gegnum 30. marz þ. á., og sem fyrir landssjóðsins hönd hefur verið áfrýjað til yfirdómsins. En með því mál þetta snertir jörðu (Eiendom), hver sje eigandi hennar, bar undirdómaranum að dæma málið með meðdómsmönnum eptir

N. L. 1—7—1 cfr. tilskip. 3. júní 1796, 24. gr., en þar eð það eigi er gjört, ber að dæma undirrjettardóminn ómerkan.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði undirrjettardómur í máli þessu á að vera ómerkur. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 30. októbermán.

Nr. 12/1882

Sigfús Pjetursson

gegen

Stefáni Hafliðasyni

Dómur:

Með úrskurði, sem kveðinn var upp fyrir fógetarjetti Skagafjarðarsýslu 5. dag júnímán. þ. á., var áfrýjanda þessa máls Sigfúsi bónda Pjeturssyni á Hellulandi í tjeðri sýslu neitað um að fá framgengt útburðargjörð yfir Stefáni bónda Hafliðasyni á Egilsholti til að rýma ný nefnda jörð í fardögum þ. á. Þessum fógetaúrskurði hefur Sigfús Pjetursson skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 27. júnímán. næstl., og er í stefnunni krafizt, að hinn áfrýjaði úrskurður verði úr gildi felldur, og krafa hans um, að fógetagjörðin nái fram að ganga, tek-in til greina, svo hefur hann og krafizt, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða honum málskostnað. En í sókn hans er rjettarkrafa hans orðuð þannig, að hinn áfrýjaði úrskurður verði með öllu

úr gildi felldur, og Stefán bóndi Hafliðason dæmdur til að víkja tafarlaust burt af ábylisjörð sinni Egilsholti, og hin umbeðna fógeta gjörð framkvæmd, ef hann vill eigi góðfúslega víkja burt af jörðunni, og að han verði dæmdur til að greiða sjer allan málskostnað með 100 krónum eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að málinu verði að nokkru eða öllu leyti vísað frá yfirdóminum, og að honum verði dæmt kostur og tæring með 100 krónum eða einhverju nægilegu, eða, ef þessi krafa ekki verður tekin til greina, að hinn áfrýjaði fógetaúrskurður verði staðfestur, og að Sigfús Pjetursson verði dæmdur til að greiða honum málskostnað með 100 krónum, eða einhverju nægilegu, svo hann verði skaðlaus.

Frávísunarkröfu sína hefur hinn stefndi byggt á því, að krafa áfrýjanda, eins og hún er orðuð í sóknarskjalinu, sje önnur en sú, sem kemur fram í stefnunni. Þótt nú yfirdómurinn, að því þetta snertir, geti verið hinum stefnda samdóma um, að krafa áfrýjanda eins og hún er orðuð í stefnunni, ekki er orði til orðs samhljóða kröfu hans í sóknarskjalinu, þá er munurinn svo lítill og óverulegur, að engin ástæða þykir til fyrir þá sök að vísa málinu í heild sinni frá dómi, því öll málsfærsla áfrýjanda lýtur eindregið að því að fá hinn áfrýjaða úrskurð úr gildi felldan, og dóm fyrir því, að útburðargjörðina beri að framkvæma. En að því leyti sem áfrýjandinn í sóknarskjali sínu hefur krafizt, að hinn stefndi verði dæmdur til að víkja frá jörðunni, vísast málinu frá yfirdómi.

Að því snertir málsefnið sjálft eru málavextir þannig; að Ari heitinn Arason á Flugumýri byggði hinum stefnda jörðina Egilsholt fyrir eitt ár með byggingarbrjefi dagsettu 18. apríl 1871. Í 5. gr. byggingarbrjefs þessa er áskilið, að hinn stefndi falaði jörðina ár hvert fyrir jólaföstu, ef hann vildi sitja hana næsta ár, og í 6. grein þess er áskilið, að hann víki góðmótlega af jörðunni, ef landsdrottinn annaðhvort ekki líki ábúðin eða önnur efning byggingarskilmálanna, eða að hann neyðist til að óska burtfarar Stefáns frá jörðunni í næstu fardögum eptir að hann hefur gjört honum aðvart um það fyrir jól. Í útbyggingarskjalinu, sem er dagsett 19. nóvembermán. 1881, er svo að orði komið, að þareð Sigfúsi Pjeturssyni sje lofuð ábúð á Egilsholti í fardögum 1882—nokkru eptir keypti hann jörðina—þá sje Stefáni óheimiluð jörðin o. sv. frv. Með því nú yfirdómurinn verður að álita, að ein af ástæðum þeim, er varða skyldi útbyggingu fyrir hinn stefnda, og sem nefndar eru í 6. grein byggingarbrjefsins, liggi fyrir, og að honum því hafi borið skylda til að víkja frá jörðunni í fardögum 1882, þá ber að dæma hinn áfrýjaða fógetaúrskurð ógildan og að skylda fógétann til að framkvæma hina heimtuðu útburðargjörð þegar áfrýjandinn krefst þess.

Eptir þessum úrslitum málsins ber hinum stefnda að greiða áfrýjanda allan málskostnað, sem þykir hæfilega metinn 50 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði fógetarjettarúrskurður skal ó-

gildur og ber fógötanum að framkvæma hina heimtuðu útburðargjörð, þegar áfrýjandi krefst þess. Að öðru leyti frávisast málinu. Hinn stefndi, Stefán Hafliðason, greiði áfrýjanda, Sigfúsi Pjeturssyni, í málskostnað 50 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 27. nóvembermán.

Nr. 17/ 1882

Hið opinbera
gegn

Einari Guðmundssyni.

Dómur:

Með brjefi, dagsettu 7. nóvembermán. f. á., skipaði ráðherra Íslands svo fyrir, að höfða skyldi opinbert lögreglumál á hendur Einari bónda Guðmundssyni á Hraunum í Fljótum fyrir brot gegn fyrir-mælum þeim, er gilda um fiskiveiðar í landhelgi, og samkvæmt því var mál það, er hjer er áfrýjað til yfirdómsins, höfðað fyrir lögreglurjetti Skagafjardarsýslu gegn tjeðum Einari Guðmundssyni, en með dómi, kveðnum upp fyrir nefndum rjetti 20. júlímán. þ. á., er hann dæmdur sýkn af ákæru hinnar opinberu lögreglu í málinu.

Með eigin játningu hins ákærða og öðrum skilríkjum er það sannað, að hann 15. júní f. á. hafi gjört svofelldan samning við Rasmus Ose, skipstjóra á norsku slúppskipi „Hillen“, að hinn ákærði tæki nefnt skip með áhöfn þess í sína þjónustu til þorskveiða hjer við land það sumar þannig, að þorsk-

veiðin færi fram á kostnað og áhættu hins ákærða, og að hann ábyrgðist, bæði að skipshöfnin ekki bryti lög þau, sem gilda hér á landi um fiskiveiðar, og að lögboðnir skattar og gjöld af aflanum væru greiddir; ennfremur skyldi hinn ákærði greiða skipstjóra og matreiðslumanni ákveðið kaup hvern mánuð, en hásetarnir skyldu hafa í kaup andvirði hálfis aflans eftir því sem hann seldist, og skyldi það skiptast jafnt á milli þeirra; fyrir skipið skyldi greiða ákveðna borgun hvern mánuð. Eftir að þessi samningur var gjörður stundaði Ose skipstjóri þorskveiðar við Fljótin fram í miðjan ágústmánuð á þann hátt, að veiðin fór fram í landhelgi með opnum bátum frá skipinu, og að fiskurinn var fluttur í skipið og saltaður þar, en ekkert af honum lagt á land. Skömmu eftir miðjan ágústmánuð fór skipið til Siglufjarðar og þaðan aptur 26. s. m. og var eftir það nokkra stund á þorskveiðum við Austurland. Afinn, sem var 20,000 auk þess, sem fiskaðist eystra, var síðan fluttur til útlanda, að því er virðist, til Noregs.

Af því, sem þannig er komið fram í málinu, er það auðsætt, að hinn norski skipstjóri Ose hefur stundað fiskiveiðar í landhelgi hér við land, sem þjónustumaður hins kærða, og er því enginn fótur fyrir þeim grun, sem vikið er á í framan nefndu ráðherrabrjefi, að fiskiveiðarnar hafi í raun og veru verið stundaðar á kostnað skipstjórans, en hinn kærði hafi aðeins gjört samning við hann til mála-myndar til að hilma yfir með hinum ólöglegu fiskiveiðum skipstjórans og þannig orðið samsekur með honum í broti gegn fyrimælum tilskipunar

12. febrúar 1872 um fiskiveiðar útlendra við Ísland og fl.; skal í því efni sjerstaklega tekið fram, að það er almenn venja hjer á landi, að hásetar á fiskiskipum, sem gjörð eru út á þorsk, eru ráðnir með þeim kjörum, að þeir fái helming þess, sem þeir afla, í kaup sitt. Hjer er því aðeins spurning um, hvort það varði hinn kærða við lög, að hann hefur tekið á leigu utanríkis skip til fiskiveiða í landhelgi hjer við land, og hefur ráðherrann í opt nefndu brjefi sínu 7. nóvbr. f. á. litið svo á, að hinn kærði með þessu hafi orðið brotlegur gegn fyrirmælum tilskipunar 13. júní 1787, 1. kap., 10. gr., og opnu brjefi 25. (mun eiga að vera 27.) maí 1859, er lögleiðir á Íslandi lög 13. septbr. 1855, sem leyfa dönskum skipurum að ráða útlenda menn á skip sín. Hið síðar nefnda lagaboð á aðeins við dönsk skip, sem gjörð eru út hjer á landi, en getur ekki komið til greina, þegar norskt skip, sem gjört er út í Noregi, er tekið á leigu af manni hjer á landi, og getur hinn kærði því ekki hafa orðið brotlegur gegn því lagaboði. Hin fyr nefnda lagagrein mælir svo fyrir, að þegnar konungs skuli eingöngu nota innlend skip til íslenskrar verzlunar og fiskiveiða, og að þessvegna skuli útvega handa skipunum íslenzk leiðarbrjef með þeim hætti, sem tilskip. 7. marz 1787 segir fyrir. Að því er snertir þessa lagagrein er það athugandi, að verzlun og fiskiveiðar á Íslandi hafa um langan aldur verið sömu kjörum undirorpin, þannig var það, að þegar verzlunin var seld á leigu ýmsum mönnum eða fjelögum, þá var einkarjettur til fiskiveiða einnig látinn fylgja með, og meðan verzlunin var rekin

á kostnað konungs, var sama um fiskiveiðarnar. Þegar verzlunin var látin laus við alla þegna konungs, þá voru fiskiveiðarnar einnig látnar lausar á sama hátt, og eins og öllum þegnum konungs var boðið að hafa eingöngu innlend skip til verzlunar á Íslandi, þannig var þeim einnig boðið að hafa innlend skip til fiskiveiðanna, og til tryggingar því, að ekki væri farið kringum þetta boð, var lagt ríkt á, að öll skip, sem gjörð væru út, hvort heldur til verzlunar eða til fiskiveiða eða til hvorstveggja jafnframt, skyldu hafa íslenzk leiðarbrjef, og mjög ströng skilyrði sett fyrir því, að þessi leiðarbrjef fengjust, sbr. opið brjef 7. marz 1787, 1—3. gr. Fyrirskipunin um að hafa eingöngu innlend skip til verzlunar á Íslandi er af numin með lögum 15. apríl 1854, 1. gr., sömuleiðis er úr gildi fallin fyrirskipunin um, að skip, sem gjörð eru út til fiskiveiða við Ísland, skuli hafa íslenzk sjóleiðarbrjef, sem einnmitt áttu að vera til sönnunar um þjóðerni skipanna, án þess þó að þessi síðar nefnda fyrirskipun sje með berum orðum afnumin. Þegar nú er að gætt, í hve náíð samband verzlun og fiskiveiðar innlendra manna hefur verið sett í löggjöfinni, og hve náíð samband er á milli þessa hvorutveggja í framkvæmdinni, þar sem sömu skipin, sem höfð hafa verið til vöruflutninga verzlunarinnar vegna, jafnframt hafa verið gjörð út á fiskiveiðar; þegar enn fremur er að gætt, að tilskipun 13. júní 1787 samanborin við opið brjef 7. marz 1787, opið brjef 18. ágúst 1786, 5. og 7. gr. og opið brjef 6. júní 1787 13. gr., bera með sjer, að fyrirskipunin um að hafa innlend skip til fiskiveiða

ef ekki eingöngu þá þó einkum og sjerilagi hefur verið sett til að tryggja verzlunarbannið við útlendinga, og þegar loks er aðgætt, að sú fyrirskipun er úr gildi fallin, að skip, sem gjörð eru út til fiskiveiða við Ísland, skuli hafa íslenzk sjóleiðarbrjef til að sanna þjóðerni sitt en sjóleiðarbrjefin voru eina tryggingin fyrir, að þessu boði væri hlýtt—þá verður yfirdómurinn að álíta, að þó fyrirskipunin um að hafa innlend skip til fiskiveiða við Ísland ekki sje með berum orðum upphafin, þá sje hún óbeinlínis úr gildi fallin jafnframt fyrirskipuninni um að hafa innlend skip til verzlunar á Íslandi og jafnframt fyrirskipuninni um íslenzk sjóleiðarbrjef sem sönnun fyrir þjóðerni skipanna. Þar að auki sýnir 5.gr. í tilskip. 12. febrúar 1872 um fiskiveiðar útlendra við Ísland o. fl., að jafnvel *útlend* fjelög mega hafa útgjörð til fiskiveiða á Íslandi og verka þar afla sinn, ef þau aðeins eiga þar hús, án þess að þeim sje gjört að skyldu að nota innlend skip til slíkra fiskiveiða. En þó svo væri, að fyrirskipunin í tilskipun 13. júní 1787, 1. kap., 10. gr. um, að þegnar konungs skuli nota innlend skip til fiskiveiða við Ísland, væri enn í gildi, eins og gjört er ráð fyrir í málshöfðunarskipuninui, þá er engin hegning lögð við því, þó að útaf þessu sje brugðið, með því að löggjafinn, eins og áður er á vikið, hefur ætlast til, að hin íslenzku sjóleiðarbrjef væru næg trygging í því efni; sjer í lagi getur yfirdómurinn ekki fallizt á þá skoðun, að heimild hafi verið til að beita hegningunni í 4. gr. sama kapitula, sem eptir orðum sínum aðeins á við útlendinga, gegn broti móti 10. gr.,

Því bæði er það, að sú hegning, að skip og vörur skuli upptækt, ekki á allskostar vel við, þegar sá, sem brotið fremur, ekki er eigandi skipsins og útgjörðarinnar, enda sýnir 11. gr. tilskipunarinnar að löggjafinn ekki hefur ætlast til, að þessari hegning væri beitt við innlenda menn. Sama er um tilskipun 12. febrúar 1872 um fiskiveiðar útlendra við Ísland o. fl., sem breytir tilskipun 13. júní 1787 að því er snertir ólöglegar fiskiveiðar útlendinga, að hegningarákvarðanir hennar ekki verða heimfærðar uppá afbrigði gegn fyrirmælum tilskipunar 13. júní 1787, 1. kap. 10. gr., því að tilskipun 12. febrúar 1872 er sett til að vernda fiskiveiðar innlendra manna fyrir yfirgangi útlendra fiskimanna en ekki til að tryggja það, að innlendir menn reki fiskiveiðar lögum samkvæmt.

Samkvæmt því, sem að framan er sagt, hlýtur yfirdómurinn að vera á sama máli og hjeraðsdómariann um það, að hinn kærða beri að dæma sýknan af kærum hins opinbera í þessu máli, og ber því að staðfesta hjeraðsdóminn. Allur kostnaður, sem af máli þessu leiðir, þar á meðal málflutningslaunu til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, sem ákveðast 12 kr. handa hvorum þeirra, greiðist úr opinberum sjóði.

Rekstur málsins í hjeraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði hjeraðsdómur í máli þessu á óraskaður að standa; allur löglegur kostnaður af málinu, þar á meðal málflutningslaun til

sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 12 krónur til hvors, greiðist úr opíberum sjóði.

Hæstarjettardómar

á hæstarjettarárinu 1882—83.

Mánudaginn 29. janúar 1883.

Nr. 326. Hæstarjettarmálaflutningsmaður
Hindenburg

gegn

1) Jóhanni Árnasyni, 2) Bjarna
Vegesti Jakobssyni og 3) Jóni
Jóhannesarsyni (verjandi Bagger)

sem eru ákærðir fyrir innbrotsþjófnað.

Aukarjettardómur Ísafjarðarsýslu 13. júní 1881:
Hinir ákærðu Jóhann Árnason og Bjarni Vegestur Jakobsson eiga að sæta hvor um sig 8 mánaða; betrunarhússvinnu, og ákærði Jón Jóhannesarson fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga; svo eiga þeir og hver um sig að greiða allan varðhaldskostnað sinn; allan annan af málinu löglega leiðandi kostnað greiði þeir allir in solidum þar á meðal 6 kr. í málsvarnarlaun til verjanda þeirra Árna Björnssonar. Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirrjettarins á Íslandi 30. janúar 1882:

Hinir ákærðu Jóhann Árnason og Bjarni Vegestur Jakobsson eiga að sæta 1 (eins) árs betrunarhúss-

vinnu hvor um sig. Hinn ákærði Jón Jóhannesarson á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga. Svo ber þeim og hverjum um sig að greiða varðhaldskostnað sinn, en allan annan löglegan málskostnað í hjerði greiði þeir allir fyrir einn og einn fyrir alla. Loks greiði þeir allir fyrir einn og einn fyrir alla allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar

Hina ákærðu ber að dæma fyrir atferli það, sem um er getið í hinum áfrýjaða dómi, Jóhann Árnason eptir hinum íslenzku hegningarlögum 230., 230. gr. Nr. 4 að nokkru samanb. við 47. og 249. gr.. Bjarna Vegest Jakobsson eptir sömulaga 230. og 231. gr. Nr. 4, að nokkru sbr. við 47. gr., og Jón Jóhannesarson eptir 230. og 231. gr. Nr. 4 sbr. við 47. grein. Hegningu hinna tveggja fyrst nefndu má ákveða, eins og gjört er í yfirjettardómnum, 1 árs betrunarhússvinnu, en það virðist bera að auka hegningu þá, sem Jóhanni Jóhannesarsoni er gjörð, í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð.

Málskostnað ber hinum ákærðu að greiða eins og segir hjer á eptir.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur landsyfirrjettarins á að vera óraskaður, þó þannig, að hegning Jóns Jóhannesarson-

ar ákveðst 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð, og að allur málskostnaður greiðist af Jóhanni Árnasyni og Bjarna Vegesti Jakobssyni einum fyrir báða og báðum fyrir einn þannig, að Jón Jóhannesarson greiði með þeim $\frac{1}{3}$ hans in solidum. Á sama hátt ber hinum ákærðu að greiða málflutningslaun fyrir hæstarjetti til hæstarjettarmálaflutningsmanns Hindenburgs og hæstarjettarmálsfærslumanns Baggers 40 kr. til hvors.

Forsendur landsyfirrjettardómsins eru prentaðar hjer að framan bls. 97.

Þriðjudaginn 18. aprilmán. 1882.

Nr. 111. Hæstarjettarmálaflutningsmaður

Klubien

gegn

Sóknarprestinum til Grundar og Möðruvalla Sigurgeir Jakobssyni

(verjandi Hansen),

sem er ákærður fyrir óreglusaman embættisrekstur, drykkjuskap og annað hneixlanlegt athæfi.

Dómur prófastsrjettar Eyjafjarðarsýslu 3. ágúst 1880:

Hinn ákærði, Sigurgeir prestur Jakobsson á Grund, á að sæta 200 kr. sekt, er renni til fátækra prestsekkna. Svo ber honum og að greiða allan málskostnað, þar með talin mál færslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns hjer fyrir rjettinum, bæjarfull-

trúa Frb.Steinssonar og hreppstjóra Th. Thorlaciusar 10 kr. til hvors um sig.

Hið í dæmda ber að greiða undir aðför að lögum.

Dómur synóðalrjettarins á Íslandi 6. maímánaðar 1881 :

Hinn ákærði prestur til Grundar og Möðruvalla, Sigurgeir Jakobsson, á að missa embætti sitt. Um málskostnaðinn skal prófastsrjettardómurinn óraskaður standa. Svo greiði hinn ákærði og allan af meðferð málsins fyrir synóðalrjettinum löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málfærslulaun til hins skipaða sækjanda og verjanda, málfærslumannanna sýslumanns Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 30 kr. til hvors.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar :

Af ástæðum þeim, sem til eru greindar í hinum áfrýjaða dómi, er ekkert verulegt þykir að athuga við,

dæmist rjett að vera:

Dómur synóðalrjettarins á að vera óraskaður. Hinn ákærði á að greiða í málskostnað fyrir hæstarjetti, hæstarjettarmálaflutningsmanni Klubien og hæstarjettarmálsfærslumanni Hansen 50 kr. hvorum þeirra.

Ástæðurnar fyrir dómi synóðalrjettarins eru svo látandi:

Eptir undangengnar rjettarrannsóknir við prófastsrjett Eyjafjarðarsýslu var að boði ráðgjafans fyrir Ísland í brjefi til landshöfðingjans, dagsettu 14.

apríl f. á., höfðað opinbert mál móti presti til Grundar og Möðruvalla, Sigurgeir Jakobssyni, til embættismissirs fyrir óreglulegan embættisrekstur, drykkjuskap og annað hneykslanlegt háttalag. Hinn 3. ágústmán. f. á. kvað nefndur prófastsrjettur upp dóm í máli þessu, og var hinn ákærði með þeim dómi dæmdur til að greiða 200 kr. sekt til fátækra prestaekkna og allan af máli þessu leiðandi kostnað og þar á meðal 10 krónur til hins setta sóknara og svaramanns við prófastsrjettinn bæjarfulltrúa Friðbjörns Steinssonar og hreppstjóra Þ. Thorlacíusar, hvors um sig. En þessum dómi hefur bæði eptir ósk hins ákærða og eptir ákvörðun háyfirvaldanna verið áfrýjað til synóðalrjettarins.

Þess skal fyrirfram getið, að synóðalrjetturinn fellst á álit prófastsrjettarins um það, að ekki hafi verið ástæða til að taka til greina mótmæli þau, er fram komu gegn dómendunum í prófastsrjettinum, og að rjettur þessi hafi verið löglega skipaður, þótt prófastur og sýslumaður einir, en ekki jafnframt geistlegir meðdómendur, ættu sætu í honum.

Af öllu því, sem fram er komið í máli þessu, má það álitast nægilega upplýst, að hinn ákærði um mörg ár hefur sýnt sig mjög hneigðan til ofdrykkju, og að þessi löstur hefur komið fram á hneykslanlegan hátt bæði við embættisverk hins ákærða og eins í framferði hans fyrir utan embættisverkin.

Þannig er það sannað með framburði eins vitnis í sambandi við játningu hins ákærða sjálfs, að eitt sinn þegar fólk ætlaði að vera til altaris hjá honum árið 1867 við Grundarkirkju, þá hafi hann ver-

ið orðinn drukkinn fyrir messu, en ekki viljað hætta við embættisgjörðina og farið að skripta fólkinu; en það, sem hann þá hefði sagt, hafi verið eitthvert meiningarlaust rugl, hafi svo fólkið farið út úr kirkjunni, og þegar flestir hafi verið komnir út, hafi hinn ákærði sagt: „farið þið þá, jeg fyrirgef ykkur samt syndirnar í guðs nafni og fjörutíu“.

Enn fremur er það sannað með framburði tveggja vitna, að það stundum síðar hafi komið fyrir, að hinn ákærði ekki hafi getað messað sökum þess að hann hafi verið drukkinn, og hefur sjerstaklega verið tekið fram eitt tilfelli, er virðist hafa átt sjer stað árið 1875, þá er hinn ákærði hafði ætlað að ferma börn, en orðið að hætta við það sökum drykkjuskapar.

Þá virðist það og mega álitast sannað, að hinn ákærði árið 1875 eitt sinn hafi verið svo drukkinn, að hann ekki hafi getað skírt barn í Holti, eða að minnsta kosti að hann hafi verið svo drukkinn, að þeir, sem að barninu stóðu, ekki hafa viljað láta hann skíra það, og að annar prestur þess vegna hafi verið fenginn til að framkvæma þetta embættisverk.

Ennfremur eru við prófin framkomnar sterkar líkur fyrir því, að hann í fleirum tilfellum en þeim, er hjer hafa verið sjerstaklega til greind, hafi verið meira og minna drukkinn við embættisverk, eða þegar hann átti að gjöra slík verk.

Þarnæst er það sannað, að hinn ákærði fyrir utan embættisverk hafi optlega verið drukkinn við þau tækifæri, þegar slíkt hlaut að vekja hneyksli, sjerstaklega með tilliti til stöðu hans sem geistlegs

embættismanns. Einkum er það með samhljóða vitnisburðum upplýst, að hann optlega hafi verið drukinn í brúðkaupsveizlum; að háttalag hans þá stundum hafi verið miður sæmilegt, og eptir skýrslu tveggja vitnanna, við eitt tækifæri jafnvel mjög hneykslanlegt; að hann hafi truflað húslestur hjá sambylismanni sínum á Grund með drykkjuskaparlátum; að hann opt hafi sjezt mjög drukinn í kaupstaðnum Akureyri, og að hann 13. ágúst 1879 hafi verið svo drukinn, þegar hann var staddur í nefndum kaupstað, að hann hafi lagzt þar fyrir út á almannaferi.

Í útskrift af prófastsvisitatíu að Grund 13. júlí 1879, sem hefur verið lögð fram í þessu máli, er þess getið, að hinn ákærði hafi komið fram við visitatíuna „fullur og með hneykslanlegu og alls ósæmilegu orðbragði“. og þetta er staðfest fyrir prófastsrjettinum með vitnisburði tveggja þeirra manna, er voru staddir við visitatíuna,

Þess er enn fremur getið í nefndri prófastsvisitatíu, að þegar prófasturinn hjá meðhjálparanum og tveim nefndarbændum hafi grenslazt eptir safnaðarlífinu, þá hafi komið fram megnar umkvartanir og því verið yfir lýst, að kirkjan hafi verið í fleiri ár illa sókt, að tvö síðustu árin hafi aðeins fáir menn í sókninni verið til altaris, að presturinn við húsvitjanir skipti sjer af litlu öðru en að taka fólkstal, og að aðalorsökin til sundurlyndisins sje prestsins (hins ákærða) hneykslanlegi drykkjuskapur.

Áf því, sem fram er komið í þessu máli má sjá, að löngu áður en mál þetta var höfðað, höfðu kom-

ið til biskupsins yfir Íslandi umkvartanir frá hlutaðeigandi prófasti um háttalag hins ákærða; því í brjefi, dags. 21. marz 1874 bauð biskupinn prófastinum að tilkynna hinum ákærða, að hvenær sem eptirleiðis fyndist verulegur brestur á embættisfærslu hans, eða hann gjörði sig sekan í hneykslanlegri óreglu, mætti hann búast við suspension og lögsókn. Þessa aðvörun biskupsins hefur nú prófastsrjetturinn viljað láta hafa þá þýðingu, að þau brot hins ákærða, sem eldri voru, og sjerstaklega brot það, er hann varð sekur í árið 1867, ættu ekki að koma honum til áfellis í þessu máli. En þessa skoðun getur synóðalrjetturinn ekki aðhyllst; því bæði er það, að ákæruskipun ráðgjafans virðist eiga við öll þau brot, er upplýsingar höfðu fengizt um í rannsóknum þeim, er fram höfðu farið áður en ákæruskipunin var gefin út; enda virðist ekki ástæða til að leggja aðra eða yfirgrips meiri þýðingu í brjef biskupsins en þá, að hann því að eins ætlaði að sleppa því að hlutast til um lögsókn gegn hinum ákærða fyrir það athæfi hans, er prófasturinn hafði kvartað yfir, að hann bætti ráð sitt; en þessu athæfi hafði af prófastinum verið lýst í almennum orðatiltækjum sem fremur óprestlegu háttalagi og hegðun, er fylgdi með vaxandi drykkju-skap hins ákærða. Þar á móti var þá eigi fram komin sú ýtarlega skýrsla um sjerstök brot hins ákærða, er fengizt hefir við hinar síðarhöldnu rjettarransóknir.

Þótt nú synóðalrjetturinn þannig áliti, að allar þær yfirsjónir hins ákærða, sem um er rætt í rjettarprófunum, eigi að koma til greina í þessu máli,

en prófastsrjetturinn hafi verið á annari meiningu, finnst samt sem áður, eptir þann undirbúning, sem málið hefur fengið, og þareð dómstefna prófastsrjettarins ekki er bundin við hið umrædda tímatakmark með tilliti til yfirsjóna hins ákærða ekki næg ástæða til að vísa málinu heim aptur til prófastsrjettarins til nýrrar og ýtarlegri dómsáleggningar.

Í dómsgjörðum prófastsrjettarins eru að visu engar upplýsingar um aldur og lífsferil hins ákærða; en eptir vottorði biskupsins yfir Íslandi, sem verjandi hins ákærða hefur lagt fram í synodalsrjettinum, er hinn ákærði prestvigður árið 1854, og hlýtur því nú að vera fimmtugur eða eldri og hefur aldrei áður sætt opinberri ákæru eða dómi fyrir afbrot í embættisfærslu, eða fyrir önnur afbrot snertandi háttalag hans sem geistlegs embættismanns.

Þegar nú ákveða skal hegningu þá, er hinn ákærði hefur bakað sjer, og eptir áðursögðu taka til greina öll þau afbrot, er hann eptir hinum fyrirliggjandi rjettarrannsóknnum hefurorðið uppvís að, þá eiga hjer við ákvarðanirnar í D. L. 2—11—14, sbr. konungsbrjef 3. júní 1746 og Instr. 1. júlí 1746, 46. gr.; en eptir þessum ákvörðunum verður ekki hjá því komið að dæma hinn ákærða, sem með framferði sínu virðist hafa gjört sig óverðugan til að hafa á hendi kennimannlegt embætti í kirkjunni, til að hafa fyringjört embætti sínu, og er þar í einnig fólgin hegningin fyrir þau af brotum hans, er út af fyrir sig að eins hefðu átt að varða fjesektum. Að þessu leyti ber því að breyta pró-

fastsrjettardóminum, en þar á móti fellst synodalrjetturinn á ákvarðanir hans um málskostnaðinn, og ber því að staðfesta þær. Svo ber og að dæma hinn ákærða til að greiða allan af meðferð málsins fyrir synodalrjettinum löglega leiðandi kostnað og þar á meðal málsfærslulaun til sækjanda og verjanda við synodalrjettinn, 30 kr. til hvors þeirra.

Það er aðfinningarvert, að verjandi hins ákærða við prófastsrjettinn, hreppstjóri Þ. Thorlacius, í varnarskjali sínu 23. júlí f. á. hefur haft ýmisleg ótilhlýðileg ummæli um dómendurna í prófastsrjettinum, og þar á meðal borið þeim á brýn, að þeir hafi ætlað að gjöra hinum ákærða illt með rjettarhöldum þeim, sem þar er á minnzt, og að þeir hafi gefið sig í flokk með klagendum hins ákærða til að ofsækja hann. En þar eð það er ætlandi, að verjandinn sem lítt mentaður maður ekki hafi haft ljósa hugmynd um hið ótilhlýðilega í ummælum þessum, finnur synodalrjetturinn ekki öldungis næga ástæðu til ex officio að láta hann sæta ábyrgð fyrir þau. Að öðru leyti vottast, að meðferð málsins í hjerði hefur verið forsvaranleg og sókn þess og vörn fyrir synodalrjettinum lögmæt.

Landsyfirrjettardómar 1883.

Mánudaginn 15. janúarmán.

Nr. 16/1882

Bjarni Jóhannesson

gegn

Jóni Jónssyni

Dómur:

Þegar mál það, sem hjer er áfrýjað til yfirdómsins, 4. þessa mánaðar átti að koma fyrir rjettinn, mætti málaflutningsmaður Páll Melsteð af hendi áfrýjanda, og lagði fram löglega birta stefnu ásamt öðrum skjölum og skilríkjum, er hníga að málinu. Í rjettinum mætti einnig Vigfús nokkur Guðnason og lagði fram beiðni frá málaflutningsmanni þorsteini Jónssyni til landshöfðingja um, að nefndur Vigfús fengi löggilding til þess sín vegna að mæta, biðja um frest og fá málskjölin ljeð í málinu: Jón Jónsson á Munkaþverá gegn Bjarna Jóhannessyni, með áritaðri löggildingu landshöfðingja handa Vigfúsi til að mæta í því máli. Málaflutningsmaður áfrýjanda kvaðst mótmæla því, að Vigfús mætti í því máli, er hann þann dag lagði í rjett, því löggildingin ætti við allt annað mál.

Þótt það nú að visu sje sennilegt, að það sje gáningsleysis ritvilla af hendi málaflutningsmanns Þorsteins Jónssonar, er hann biður landshöfðingja

að löggilda Vigfús Guðnason til að mæta fyrir sig í málinu: Jón Jónsson gegn Bjarna Jóhannessyni, og meining hans í rauninni hafi verið að biðja um löggilding handa honum í því máli, sem hjer er áfrýjað, virðist yfirdóminum samt ekki verða komizt hjá samkvæmt kröfu málaflutningsmanns áfrýjanda að líta svo á, sem að enginn hafi mætt af hendi hins stefnda, og ber því að dæma málið samkvæmt N. L. 1—4—32 og tilskip. 3. júní 1796 2. gr. eptir þeim skjölum og skilríkjum, sem fram eru komin.

Í hjeraði hefur afstöðuuppdráttur verið lagður fram í málinu, og riðið á þrætulandið; segir í undirdómsgjörðunum: “uppdrátturinn var borinn saman við landslagið, og í öllu verulegu fundinn rjettur, og var það hið verulegasta, er að var fundið, að Þverárhólmi var á uppdrættinum gjörður nokkuð of mjór. Var hann við áreiðina mældur eptir kröfu hins stefnda, og fannst hann að vera c. 100,000 ferhyrningsfaðmar, o. sv. fr.—Hvorugur málsparta hefur að öllu samþykkt uppdráttinn; hefur hinn stefndi sett það útá hann fyrir hjeraðsdóminum, að á hann vanti glögg merki þar sem bæirnir Syðragil og Yztagil eru fyrir vestan Eyjafjarðará; en áfrýjandi hefur í hjeraði farið um uppdráttinn þessum orðum: “Uppdráttinn yfir landið má brúka við hjeraðsdóminn, af því mennirnir eru kunnugir, sem dæma í málinu, en verði málinu skotið til landsyfirrjettar, mótmæli jeg honum sem óhafandi. Á uppdráttinn vantar nöfnin á farvegunum og áttavita og nokkra bæi, og lækinn hjá Ytrahóli.”—

Yfirdómurinn verður nú að álíta, að áreiðin ekki hafi bætt úr göllum þeim, sem eru á uppdrættinum, og sem yfirdómurinn telur að sjeu:

- 1, að ekki eru tilgreind örnefni á farvegum þeim, sem á uppdrættinum eru milli Syðstafarvegs og Yztafarvegs eða Bræðrakýls,
- 2, að ekki er sýnd afstaða bæjanna Ytrihóls, Syðrihóls, Grafar, Skálpagerðis, Syðragils, og Yztagils, nje löksins hjá Ytrahóli,
- 3, og að enginn áttaviti er á uppdrættinum, og eru þessir gallar svo mikilvægir, að ekki er unnt að leggja úrslit á þrætuefnið í málinu, meðan ekki er úr þeim bætt. Þegar þar við bætist, að enginn regluleg áreiðargjörð er fram komin undir málinu, en þess að eins getið, að riðið hafi verið á landið, verður ekki hjá því komizt samkvæmt tilskipun 11. júlí 1800, sbr. tilskip. 31. marz. 1719, að dæma undirdóminn ex officio ómerkan. — Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Undirrjettardómurinn á ómerkur að vera.
Málskostnaður falli niður.

Mánudaginn 29. janúarmán.

Nr. 7/1882

Skiptaráðandinn í dánarbúi

Halldórs Kristjánssonar

og Sigurbjargar Sigurðardóttur
gegn

Sigurði umboðsmanni Guðnasyni.

Dómur:

Tildrög máls þessa eru svo, sem nú skal greina. Árið 1848 brugðu þau Halldór Kristjánsson og kona hans Sigurbjörg Sigurðardóttir, er þá bjuggu á Hallgilsstöðum í Fnjóskadal, búi vegna þess, að Halldór þjáðist þá af geðveiki; fór Sigurbjörg þá að Ljósavatni til Sigurðar Guðnasonar, er átti Björgu, dóttir þeirra hjóna, og var hjá þeim þangað til hún andaðist 18. apríl 1866, en Halldór fór að Yztafelli til síra Jóns bróður síns og dvaldi þar þangað til 1851 að Guðrún, önnur dóttir þeirra hjóna, giptist Friðriki Níelssyni frá Hólum í Hjaltadal; fór hann þá með þeim vestur í Skagafjörð, og var hjá þeim á Hofi í Hjaltadal þangað til Guðrún andaðist og síðan hjá Friðriki til dauðadags, 12. marz 1879. Þegar Halldór brá búi, var lausafje þeirra hjóna, er ekki var þegar búið að farga, selt, en jörðunum hjeldu þau, en þær voru: Austaríkrókar, Kambsmýrar, Melar, Neðribær og Háls, og árið 1858 fjekk Sigurbjörg enn fremur í arf eptir föður sinn Þórustaði og $\frac{1}{4}$ part úr Núpum. Frá því að Halldór fór vestur, tók hann til sín gjaldið af Austaríkrókum og Melum, unz hann seldi þær jarðir 1854, en afgjaldið af hinum jörðunum rann til Sigurbjargar. Árið 1860 afsalaði Halldór Sigurði Guðnasyni, tengdasyni sínum, jarðirnar Háls og Neðribæ til allra umráða og eignar (uppi væntanlegan hluta hans eptir Halldórs dag), og hefur afgjaldið af þeim jörðum síðan runnið til Sigurðar, en frá 1862 tók Halldór til sín afgjaldið af Þórustöðum og seldi þá jörð 1873, og frá 1863 hefur afgjaldið af Kambsmýrum og af $\frac{1}{4}$ parti af Núpum runnið til Hólms-

fríðar, þriðju dóttur þeirra hjóna Halldórs og Sigurbjargar. Þegar Halldór Kristjánsson andaðist, 12. marz 1879, var bú hans tekið til skipta af skiptaráðandanum í Skagafjarðarsýslu; þá kom Friðrik Nielsson fram með kröfu í búið um forlagseyri fyrir Halldór árin 1851—1879, samtals kr. 5875, 36, og með því að hinir erfingjarnir ekki vildu samþykkja þá kröfu, og ágreiningur var milli erfingjanna um, hvað telja skyldi sem eign búans, lagði skiptaráðandi úrskurð á þann ágreining, og úrskurðaði meðal annars, að höfða skyldi mál af hálfu búans gegn Sigurði Guðnasyni á Ljósavatni til að fá hann skyldaðan með dómi til:

- 1, að innfæra í dánarbú tengdforeldra sinna, Halldórs Kristjánssonar og Sigurbjargar Sigurðardóttur, jarðirnar Háls í Kinn og Neðribæ í Flatey, er honum voru afhentar 3. október 1860 til að makaskipta þeim fyrir Öxará, sem og heimanmund konu hans Bjargar Halldórsdóttur, þannig að andvirði jarðanna, sem metið er 2360 krónur, ásamt heimanmundinum, 400 kr., verði reiknað uppi erfð konu hans og það sem honum að öðru leyti kynni að bera af nefndu dánarbúi;
- 2, að gjalda til búans eða skiptaráðanda í Skagafjarðarsýslu:
 - a. jafngildi afgjaldanna af Hálsi og Neðribæ 1863—1880 með 2124 krónum eða eptir rjettum reikningi;
 - b. upphæð afgjaldanna af eignum búans, Kambsmýrum á Flateyjarðal og $\frac{1}{4}$ parti Núpa í Reykjadal 1863 til 1880 með 1314 krónum eða eptir rjettum reikningi, nema það fram

komi viðurkenning Hólmfriðar Halldórsdóttur á Ljósavatni um, að það megí reikna henni þessi gjöld upp í erfð hennar og til útborgunar;

3, að gjalda eptirstöðvar aflausafje Halldórs sáluga og af jarðarafgjöldum, er Sigurður innheimti 1848 til 1862, með 952 kr., en fáí þetta kröfuatriði eigi framgang, þá til vara, að semja reglulega skilagrein fyrir öllu lausafje Halldórs sáluga og konu hans, þá er hann veiktist og þau hjón hættu búskap 1848, og fyrir afgjaldi af öllum jörðum þeirra 1848 til 1862, sem og til að borga eptirstöðvarnar eða það, sem hann álizt eigi hafa gjört tilhlýðileg skil fyrir.

Samkvæmt þessum úrskurði sínum ljet skiptaráðandinn í Skagafjarðarsýslu höfða mál gegn Sigurði umboðsmanni Guðnasyni á Ljósavatni fyrir gestarjetti þingeyjarsýslu og fylgja fram kröfum þeim, sem nú voru talðar, en með dómi, kveðnum upp fyrir nefndum rjetti 10. október 1881, var Sigurður Guðnason dæmdur sýkn af kærum og kröfum skiptaráðandans fyrir hönd dánarbús Halldórs Kristjánssonar og Sigurbjargar Sigurðardóttur og dótturbarna þeirra og málskostnaður látinn falla niður. Þeim dómi hefur skiptaráðandinn í Skagafjarðarsýslu áfrýjað fyrir hönd nefnds dánarbús til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 5. apríl f. á., og haldið fram sömu rjettarkröfum sem fyrir gestarjettinum, að því viðbættu, að Sigurður Guðnason verði skyldaður til að borga búinu kostnað málsins fyrir báðum rjettum með hæfilegri upphæð. — Hinn stefndi, Sigurður umboðsmaður Guðnason á Ljós-

vatni, hefur aptur á móti krafizt, að verða algjörlega sýknaður af kærum og kröfum áfrýjandans í máli þessu, og að sjer verði dæmt endurgjald fyrir málskostnað með 100 kr, eða einhverju nægilegu.

Í 1. tölulið rjettarkröfu sinnar hefur áfrýjandinn farið því fram, að hinn stefndi verði skyldaður til að innfæra í dánarbú tengdaforeldra sinna jarðirnar Háls og Neðribæ, og heimanmund konu hans, 400 kr., þannig að þetta verði reiknað uppí erfð konu hans, og það sem honum kynni að öðru leyti að bera af nefndu dánarbúi. Að því er snertir jarðirnar Háls og Neðribæ, þá er þess áður getið, að Halldór Kristjánsson hafi afsalað hinum stefnda þessar jarðir árið 1860 til allra umráða og eignar uppí væntanlegan arf konu hans, og hefur hinn stefndi lagt fram fyrir undirrjettinum eptirrit af tveim afsalsbrjefum fyrir nefndum jörðum, út gefnum af Halldóri 3. október 1860 og áteiknuðum af Friðriki Nielssyni, að hann væri þeim samþykkur, og jafnframt sýnt frumritin í rjettinum. Að vísu hefur málflutningsmaður áfrýjandans hjer fyrir rjettinum mótmælt þessum afsalsbjefum, en þeim mótmælum verður enginn gaumur gefinn, með því að áfrýjandi, sjálfur skiptaráðandinn í Skagafjarðarsýslu, með berum orðum hefur kannast við, að Halldór hafi með brjefinu 3. október 1860 afsalað hinum stefnda opt nefndar jarðir til allra umráða og eignar (sbr. rjettarskjal 3, blaðs. 3 og 12). Með því að það þannig er játað af áfrýjandanum, að Halldór Kristjánson hafi afsalað hinum stefnda jarðirnar Háls og Neðribæ til fullrar eignar með skilyrðislausum afsalsbrjefum, er aðeins bundu afsalið því

ákvæði, að jarðirnar skyldu koma upp í væntanlegan arf konu hans, þá getur áfrýjandinn ekki heimtað, að jarðir þessar verði innfærðar í bú Halldórs og Sigurbjargar, nema hann sanni, að Halldór, þrátt fyrir afsalið, hafi haldið áfram að vera eigandi jarðanna, eða að afsalið af einhverjum ástæðum hafi verið ógilt. Í þessu efni hefur áfrýjandinn haldið því fram, að afsal jarðanna hafi aðeins verið til málamynda eptir beiðni hins stefnda til þess að hann gæti boðið stjórninni þær í makaskiptum fyrir þjóðjörð, sem hann vildi eignast, og úr því ekkert hafi orðið af makaskiptunum, þá sje afsal jarðanna til hins stefnda ógilt, og þær eptir sem áður eign Halldórs eða nú dánarbús hans. Þetta byggir áfrýjandinn *sumpart* á kafla úr brjefi því, þar sem hinn stefndi fór þess á leit við tengdaföður sinn að fá eignarheimild fyrir Hálsi og Neðribæ til þess að geta látið þær í makaskiptum fyrir Öxará, og segir hinn stefndi þar meðal annars, að ef makaskiptin komist ekki á, þá verði jarðirnar eptir sem áður Halldórs eign, en komist makaskiptin á, ætlist hann til, að tengdaforeldrar hans uppberi allt afgjaldið af Öxará um þeirra daga, eins og hann líka býðst til að setja tengdaföður sínum fullt veð fyrir á minnstum jörðum hans, *sumpart* á þrem skjölum (rjettarskjöl 4, K, S og T), þar sem Halldór telji hinn stefnda skyldan til að gjöra skilagrein meðal annars fyrir opt nefndum jörðum og afgjöldum þeirra.

Að því nú er snertir kaflann úr brjefi hins stefnda til tengdaföður hans, þá sannar hann aðeins, að hinum stefnda hafi verið mikið áhugamál að fá

eignarheimild fyrir jörðunum Hálsi og Neðribæ, að hann ekki hafði búizt, við, að tengdafaðir sinn mundi afsala sjer jarðirnar skilyrðislaust, og að hann því hafi gjört tengdaföður sínum ýms tilboð og uppástungur til þess að telja hann á að selja sjer í hendur eignarheimild fyrir jörðunum, en hinsvegar sannar brjefkaflinn ekkert um, hvað Halldóri hafi gengið til að verða við tilmælum tengdasonar síns, hvort heldur það, að gjöra tengdasyni sínum greiða og efla velfarnan hans, eða hitt, að afsal jarðanna einungis væri til málamynda eða að fullt endurgjald kæmi fyrir þær; um það eru afsalsbrjefin ein til frásagnar, og þau sýna ljóslega, að Halldór hafi ekki hirt um að nota sjer tilboð tengdasonar síns, heldur selt honum í hendur skilyrðislausan eignarrjett til jarðanna, og einasta viljað sjá um, að hinum erfingjum sínum yrði enginn órjettur gjör, með því að ákveða, að jarðirnar á síðan skyldu koma upp í arfahluta hins stefnda eptir sig; að þessi hafi verið tilætlun Halldórs með afsalsbrjefunum styrkist einnig bæði af því, að einn af þá verandi erfingjum hans, Friðrik Nielsson tengdasonur hans, hefur ritað á þau samþykki sitt, sem hefði verið tilgangslaust, ef afsalið að eins hefði verið til málamynda, sem og af því, að ekkert er fram komið um, að Halldór hafi gjört neina tilraun til að kippa afsali jarðanna upp eða á annan hátt gjöra tilkall til þeirra, eptir að útsjeð var um, að makaskiptunum á þeim fyrir Öxará varð ekki framgengt. Að Halldór Kristjánsson hafi gefið tengdasyni sínum jarðirnar Háls og Neðribæ er einnig í fullu samræmi við það, að hann 2 árum seinna gaf

öðrum tengdasyni sínum, Friðriki Níelssyni, 2000 kr., án þess einusinni að áskilja, að þær skyldu koma upp í arf konu hans. Hin önnur skjöl, sem áfrýjandinn byggir á, geta heldur ekki komið til greina gagnvart afsalsbrjefunum 3. október 1860, því í brjefum [Halldórs 11. ágúst 1862 (rjettarskjöl 4. S og T) segir aðeins, að hinn stefndi hafi að svara til sameiginlegs bús þeirra Halldórs og konu hans, og að Halldór „uppástandi“ að hinn stefndi gjöri honum og hans, „mannborleg og ærusamleg skil á öllum eignum hans föstum og lausum, hverju nafni sem heitir“, en jarðirnar Háls og Neðribær eru þar eigi nefndar, svo að enginn átylla er til að álykta, að Halldór hafi talið þær til „sameiginlegs bús“ þeirra hjóna, eða meðal „allra eigna sinna fastra og lausra“, engu fremur en hinar aðrar 2 jarðir, er hann hafði selt árið 1854.

Í ráðstöfunarbrjefinu 12. marz 1879 (rjettarskjöl 4, K) nefnir Halldór að vísu Háls og Neðribæ sem sína eign, en bæði er gildi þessa skjals, sem er dagsett sama daginn, sem Halldór andaðist, mótmælt af hinum stefnda, enda er það auðsætt, að einber ummæli Halldórs, 19 árum eptir að hann hefur afsalað nefndar jarðir, um að hann sje eigandi þeirra, ekki geta í neinn handa máta hnekkst gildi skýlausra afsalsbrjefa. Yfirdómurinn verður þannig að öllu leyti að fallast á þá niðurstöðu undirdómarans, að taka beri afsalsbrjefin 3. október 1860 til greina eins og þau liggja fyrir og eptir orðanna hljóðan, og að hinn stefndi þess vegna samkvæmt tilsk. 25. septbr. 1850, 11. gr. sbr. 10. gr. ekki verði skyldaður til að innfæra jarðirnar Háls og Neðribæ í

búið eptir tengdaforeldra sína meðerfingja sinna vegna, eins og hann heldur ekki verður skyldaður til þessa skuldheimtumanna vegna, þar sem ekkert er komið fram undir málinu, er bendi til, að bú Halldórs og konu hans ekki hafi hrokkið fyrir skuldum, þegar hann afsalaði opt nefndar jarðir, heldur þvert á móti, að þau þá hafi verið vel efn-um búin, en skuldir litlar eða engar. Sömuleiðis verður yfirdómurinn að vera á sama máli og undirdómarinn um það, að ekki geti komið til tals að skylda hinn stefnda til að innfæra í dánarbú tengdaforeldra sinna heimanmund konu sinnar, þar sem jafnvel alla sönnun vantar fyrir, að það hafi verið tilætlun tengdaföður hans, að heimanmundur þessi ætti að koma upp í arf Bjargar dóttur hans, sbr. tilskip. 25. septbr. 1850, 10. gr.

Þar sem áfrýjandinn í 2. tölulið a í rjettarkröfu sinni hefur viljað, að hinn stefndi verði skyldaður til að gjalda til dánarbús Halldórs Kristjánssonar eða skiptaráðandans í því jafngildi afgjaldanna af Hálsi og Neðribæ árin 1863 til 1880, þá leiðir það beinlínis af því, sem áður er sagt, að með því að hinn stefndi var orðinn eigandi nefndra jarða 3. október 1860, þá getur honum ekki borið nein skylda til að standa neinum öðrum skil á afgjöldum jarðanna eptir þann tíma, nema afsalið hafi verið bundið beinum skildaga í þá átt, en það er áður tekið fram, að afsal jarðanna til hins stefnda hafi ekki, eptir því sem fram er komið í málinu, verið bundið neinu öðru skilyrði en því, að þær ættu á síðan að koma upp í arf konu hins stefnda eptir foreldra sína; þessi rjettarkrafa áfrýjandans

verður þannig ekki heldur til greina tekin, og hin sama hlýtur niðurstaðan að verða að því er snertir staflíð b í þessum tölulið rjettarkröfunnar, því að áfrýjandinn hefur sjálfur lagt fram fyrir yfirdóm-inum skjal, er sýnir, að afgangurinn af jörðunum Kambsmýrum og $\frac{1}{4}$ parti Núpa árin 1863 til 1880 hafi ekki runnið til hins stefnda, heldur til Hólmsfríðar, þriðju dóttur þeirra Halldórs og Sigurbjargar. Þessi jarðarafgjöld eru hinum stefnda þannig alveg óviðkomandi, nema hann hefði tekið að sjer sjerstaka skuldbinding gagnvart Halldóri Kristjánssyni til að standa honum eða búi hans skil á þessu, en um það er ekkert fram komið undir málinu. —

Að því er loks snertir 3. tölulið í rjettarkröfu áfrýjandans, þá byggir hann skyldu hins stefnda til að gjalda eptirstöðvar af lausafje Halldórs Kristjánssonar og af jarðarafgjöldum, er hinn stefndi hafi innheimt árin 1848 til 1862, með 952 kr. (ekki 954 kr.) á skiptauppkasti, er á að vera gjört árið 1862 (rjettarskjal 4 B B), og þar sem hinum stefnda er ætlað upp í arfahluta hans meðal annars 476 rd. í landskuldum; en þetta skiptauppkast, sem á að vera skrifað af síra Jóni Kristjánssyni, þá á Yztafelli, verður ekki tekið til greina sem sönnun fyrir, að hinn stefndi þá hafi skuldað Halldóri tengdaföður sínum nefnda upphæð, með því að hinn stefndi hefur þversynjað fyrir að hafa átt neinn þátt í því eða lagt á það samþykki sitt, enda fóru engin skipti fram milli erfingja Halldórs árið 1862, af því þeir gátu eigi orðið ásáttir. Þegar þá kemur til varakröfunnar undir þessum tölulið, að hinn stefndi gjöri reglulega skilagrein fyrir öllu lausa-

fje Halldórs sáluga og konu hans þegar þau brugðu búi 1848 og fyrir afgjaldi af öllum jörðum þeirra 1848 til 1862, ber þess fyrst að geta, að þar sem áfrýjandinn hefur krafizt, að hinn stefndi gjöri skilagrein fyrir afgjaldi af öllum jörðum þeirra hjóna 1848 til 1862, þó verður sú krafa ekki samrýmd við þann framburð áfrýjandans sjálfs (rjettarskjal 3 bls. 2), að Halldór frá 1851 hafi tekið til sín afgjaldið af 2 þessara jarða og selt þær 1854. Að öðru leyti fellst yfirdómurinn alveg á þá skoðun undirdómarans, að hinum stefnda ekki geti borið skyldu til að gjöra slíka skilagrein, sem varakrafan fer fram á, nema hann annaðhvort með sjerstakri gjörð eða samningi, eða þá í verkinu með afskiptum sínum af búinu hafi lagt sjer slíka skyldu á herðar, og með því hinn stefndi hefur þversynjað fyrir, að svo hafi verið, þá hljóti sönnunarbyrðin í þessu tilliti að hvíla á áfrýjanda, eins og yfirdómurinn einnig fellst á þá niðurstöðu hjá undirdómaranum, að slík sönnun sje ekki fram komin af hálfu áfrýjandans. Að nein gjörð eða samningur hafi farið fram þá, er þau Halldór og Sigurbjörg brugðu búi 1848, er fæli hinum stefnda á hendur umráð og umsjón yfir búi þeirra, er ekki upplýst af áfrýjandanum, nje einu sinni, að nein uppskrift á eigum búans hafi verið gjörð, sjer í lagi verður ekkert byggt í þessu efni á ummælum í áðurnefndum brjefum hans 11. ágúst 1862 og 12. marz 1879 (rjettarskjal 4 k, S. og T.), því eintóm yfirlýsing Halldórs um, að hinn stefndi eigi að svara til sameiginlegs bús þeirra hjóna, að hann eigi að standa skil á öllum eigum þeirra föstum og lausum, og að

mestur hluti af eigum þeirra sje í vörzlum hans, verður ekki tekin til greina gegn neitun hins stefnda, nema sú yfirlýsing hafi við önnur rök að styðjast, en yfirdómurinn fær ekki sjeð að svo sje, þvert á móti virðist allt sem fram er komið í málinu benda til, að Halldór hafi haldið umráðunum yfir eigum sínum óskertum, eins eptir að hann hætti búskap eins og áður, þannig selur hann 1854 2 af jörðum sínum, afsalar hinum stefnda aðrar 2 jarðir 1860 upp í arf hans, gefur Guðrúnu dóttur sinni 1862 2000 krónur, selur Þórustaði 1873, og eptir því sem ráðið verður af skýrslu síra Jóns Kristjánssonar (rjettarskjal 4 O), tók hann einnig áður en hann fór vestur ákvörðun um borgun skulda og eptirgjöf á jarðarafgjaldi. Heldur ekki fær yfirdómurinn sjeð, að áfrýjandinn hafi leitt nægileg rök að því, að afskipti hins stefnda af eigum tengdaforeldra sinna hafi verið svo yfirgripsmikil eða þess eðlis, að hann með þeim hafi bakað sjer skyldu til að gjöra dánarþúi þeirra reglulega skilagrein fyrir eigum þeirra. Að því er snertir lausafje þeirra hjóna, þá er það upplýst, að Halldór sálugi hafi sjálfur selt megin hlutann af hinum dauðu munum, en mestur hluti sauðfjárins verið lagður í kaupstað í reikning Halldórs; hitt virðist sumpart hafa verið selt við uppboð, sumpart runnið til Sigurbjargar konu Halldórs og andvirðinu verið varið til skuldalúkningar (sbr. rjettarskjal 4, E 1—4); en það er ekkert fram komið í málinu um, að neitt af lausafje eða útistandandi skuldum búsin hafi runnið til hins stefnda. Sama er að segja um afgjöldin af jörðum búsin, að öll umráðin yfir þeim, eins og undirdómurinn

ýtarlega hefur sýnt fram á, virðast hafa verið hjá þeim hjónum Halldóri og Sigurbjörgu, en afskipti hins stefnda að eins í því fólgin, að hann hafi verið tengdaforeldrum sínum hjálplegur með innheimtu afgjaldanna; frekara verður ekki með neinni vissu ráðið af upplýsingum þeim, sem fram eru komnar undir málinu.

Yfirdómurinn fær þannig ekki sjeð, að neitt af kröfuatriðum áfrýjandans í máli þessu verði tekin til greina, og ber því að staðfesta gestarjettardóminn. Málskostnaður fyrir yfirdóminum virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Gestarjettardómurinn í máli þessu á óraskaður að standa. Málskostnaður fyrir yfirdóminum falli niður.

Mánudaginn 12. febrúar.

Nr. 26/1881.

Rjettvisin

gegn

Jónasi Jónssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á aukapingi Snæfellsness-og Hnappadalssýslu 6. dag septembermán. 1881, var hinn ákærði, Jónas Jónsson, dæmdur til að sæta hegningarvinnu í 2 ár; svo skyldi hann og greiða allan málskostnað, þar með talin varnarlaun til hins skipaða talsmanns hans, 4 krónur, og í iðgjöld prestinum Snorra Norðfjörð 18 krónur, og Benedikt Björnssyni 12 krónur. Þess-

um dómi er að ósk hins ákærða skotið til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hins ákærða Jónasar Jónssonar, sem ekki veikist af neinu því, sem á annan hátt er komið fram í málinu, löglega sannað, að hann haustið 1879 hefur stolið 2 kindum, er hann handsamaði úti á víðavangi; skar hann þær þegar og hagnýtti sjer afurðir þeirra þannig, að hann seldi Sigurði bónda Bárðarsyni á Jörfa skrokkana, ullina ljet hann leggja inn í kaupstað, en slátrið og skinnin fól hann eða skildi eptir í hrauninu þar er hann tók þær.—Sama haustið stal hann enn 2 kindum úti á víðavangi, skar þær jafnskjótt og hann hafði handsamað þær, seldi annan skrokkinn, en gaf hinn; hinar afurðir þessara kinda fór hann með sem í fyrra skiptið.—Hver átt hafi kindur þær, er hann stal fyrr, er ekki ljóst, og um seinni kindurnar ber þess að geta, að þótt hinn ákærði að vísu hafi eignað þær prestinum Snorra Norðfjörð og sagt þær með hans marki, þá er þar fyrir ekki sannað, að þær hafi verið hans eign, því sjálfur skýrir presturinn svo frá, að kindur þær, er hann saknaði nefnt haust, hafi verið aðfengnar, og því merktar upp eða með hornamarki sínu eða Hítarnesss eða hvorutveggja, en skýrsla hins ákærða um þetta er sumpart móthverf skýrslu prestsins, sumpart ófengin; með því nú ennfremur ekki hefur verið lögð regluleg virðing á kindurnar, verða ekki iðgjöld dæmd fyrir kindurnar í þessu máli.

Hinn ákærði hefur einnig játað, að hann um veturnætur 1878 hafi frá húsbónda sínum, Benedikt Björnssyni á Brúarhrauni, stolið kindarkropp, er

hann hagnýtti sjer, og veturinn 1879 5 pundum af ullu uppá-að því virðist-opnu stofulopti, er hann ljet selja í kaupstað.—Eiganda þýfisins, Benedikt Björnssyni, var ókunnugt um, að Jónas hefði stolið nokkru frá honnm; en endurgjalds fyrir það, sem Jónas kveðst hafa stolið frá honum, hefur hann krafizt; þar sem nú samt ekki hefur verið lögð regluleg virðing á þýfið, og iðgjöld þau, sem honum eru dæmd í hjeraði, þykja í hærra lagi, er ekki unnt að dæma honum iðgjöld í þessu máli, en geymdur er honum rjettur til þeirra. Loks hefur hinn ákærði játað, að hann um sumarið 1879 hafi úr sölubúð Grams kaupmanns í Stykkishólmi haft á burt með sjer regnkápu í þeim tilgangi að kasta á hana eign sinni, ef það gæti heppnast; en hlutaðeigandi verzlunarstjóri tók eptir því, veitti honum eptirför, og ljet hann greiða andvirði káunnar.

Þessi afbrot ákærða eiga undir 230. og 231. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hinn ákærði, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, en hefur setið all lengi í varðhaldi undir rekstri málsins í hjeraði, hefur til unnið, hæfilega metin 16 mánaða betrunarhússvinna. Svo ber honum og að greiða allan af máli þessu bæði í hjeraði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað, þar með talin varnarlaun í hjeraði 4 kr., og málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, er ákveðin skulu 12 kr. til hvors þeirra.

Að því snertir rekstur og meðferð málsins í hjeraði skal það tekið fram, að hjeráðsdómarinn hefur brúkað mjög langan tíma einkum til prófanna; en

eptir skýringum þeim, sem hann hefur gefið sjer til afbötunar, virðist ekki alveg næg ástæða til þess að láta þenna drátt varða hann ábyrgð. Samkvæmt úrskurði yfirdómsins, kveðnum upp 12. desbr. 1881, átti hjeraðsdómarinn að prófa ýmsa nafngreinda menn. Um 2 af þeim hefur hann getið þess, að þeir væru farnir úr sýslunni, en hvert, væri rjettinum ókunnugt um. Þessi yfirlýsing hjeraðsdóm-arans er mjög aðfinningarverð, því það er skylda hans að kynna sjer, hvert þeir hefðu farið, og hlutast til um, að skýrsla þeirra væri tekin í því lög-sagnarumdæmi, er þeir höfðu flutzt í.

Sókn og vörn málsins við yfirdóminn hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Jónas Jónsson á að sæta betr-unarhússvinnu í 16 mánuði og greiða allan af máli þessu í hjeraði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað, þar með talin varnarlaun til talsmanns hans í hjeraði, Samsonar Magnússonar, 4 krónur, og málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 12 krónur til hvors þeirra. Benedikt bónda Björnssyni á Brúarhrauni geymist rjettur hans til iðgjalda óskertur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 26. febrúarmán.

Nr. 2/1883

Hið opinbera

gegn

Valgarði Breiðfjörð

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á lögregluþingi Reykjavíkur kaupstaðar 23. dag nóvembermánaðar f. á., var Valgarður trjesmiður Breiðfjörð dæmdur til að lúka 30 kr. sekt til fátækra sjóðs nefnds kaupstaðar fyrir að hafa byggt hús á lóð sinni, þótt byggingarnefnd kaupstaðarins hefði synjað honum um leyfi til þess; skyldi hann ennfremur rífa húsið að við lagðri 3 kr. daglegri sekt, og greiða allan málskostnað.

Þessum dómi hefur að ósk hins kærða verið skotið til yfirdómsins.

Hinn kærði hefur fyrst og fremst krafist, að hinn áfryjaði dómur verði dæmdur ómerkur og allur málskostnaður dæmdur úr opinberum sjóði. Sem ástæðu fyrir kröfu þessari hefur hann haldið því fram, að undirdómarinn, bæjarfógeti Jónassen, hefði ekki verið bær um, eða átt að dæma í málinu, þar sem hann væri viðriðinn málið, það er, sæti í byggingarnefndinni, og hefði því lagt dóm á eigin aðgjörðir, og væri sonur nábúa hins kærða, ekkjufrúar Jónassens, er ætti í máli við sig útaf ágreiningi um lóðarspildu, og flytti málið af hennar hendi, og væri þetta mál mjög skylt hinu.

En yfirdómurinn getur ekki aðhyllst þá skoðun hins kærða, að undirdómarinn hafi verið riðinn við þetta mál, því það er hvergi boðið (og hefur

ekki átt sjer stað), að bæjarfógetinn í Reykjavík, sem er formaður byggingarnefndarinnar, eigi að vikja úr dómarasæti í þeim málum, er rísa kunna út af aðgjörðum byggingarnefndarinnar eða óhlýðni gegn fyrirskipunum hennar, og að því snertir mál það, sem hann flytur fyrir móður sína mótt kærða, þá bera dómsgjörðirnar alls ekki með sjer, að það sje svo tengt eða skylt því máli, sem hjer er áfrýjað, að þar af hafi hlotið að leiða, að undirdóm-arinn, bæjarfógeti Jónassen, ekki hafi verið bær um að dæma í máli því, sem hjer liggur fyrir. Ómerkingarkröfu hins kærða verður því ekki sinnt.

Málið er svo vaxið, að hinn kærði hafði árið 1881 beðið byggingarnefnd kaupstaðarins um leyfi til að byggja útihús norðanvert á lóð sinni; en nefndin synjaði um leyfið; næsta ár eptir fór hinn kærði samt að byggja, en bæjarfógetinn lagði bann fyrir, og er hinn kærði hirti ekki um, ákvað byggingarnefndin, að höfða skyldi mál á móti honum, og urðu þau úrslit á því sem áður segir. Hinn kærði hefur nú til vara krafizt að verða dæmdur sýkn af kærum og kröfum byggingarnefndarinnar og lögreglustjórans í þessu máli, og að hið opinbera verði látið borga allan málskostnað. Hefur hann einkum þessari kröfu sinni til stuðnings haldið því fram, að hann hafi alls ekki byggt neitt hús, og því ekki brotið gegn neinu banni byggingarnefndar eða lögreglustjóra, heldur að eins garða eða veggi úr grjóti og bindingi, og þótt hann yfir þessa veggi hafi lauslega lagt nokkur langbönd úr trjei og járnþynnur ofaná án þess að festa þetta

með nöglum, þá geti þetta ekki hús heitið, því ekki haldi þessu þaki nema trje og steinar er sjeu lagðir ofaná það, og hefur hann því til styrkingar lagt fram vottorð tveggja trjesmiða hjer í bænum um, að þessi bygging hins kærða ekki að þeirra áliti megi hús heita, heldur tópt, byrgi eða skýli.

En yfirdómurinn verður samt að vera á þeirri skoðun, að þessa bygging hins kærða beri að skoða sem hús, er hann eptir opnu brjefi 29. maí 1839 ekki hafi mátt gjöra nema með leyfi byggingarnefndarinnar; byggingin hefur öll veruleg einkenni húss; þar eru veggir og yfir veggjunum þak; hvernig þakið er fest gjörir lítinn eða engan verulegan mun, en hitt er aðalatriðið, hvort bygginguna megi nota sem hús, og það verður með sanni sagt um þessa byggingu hins kærða, því hann hefur sjálfur játað, að hann noti hana meðal annars sem fjós. Það verður því ekki komizt hjá að sekta hinn kærða samkvæmt opnu brjefi 29. maí 1839 og virðist sekt hans eptir 3. gr. E eptir atvikum hæfilega metin 15 krónur, er renni í fátækra sjóð Reykjavíkur kaupstaðar, svo ber og eptir sömu grein, þar eð byggingunni er hagað öðruvísi en byggingarnefndin hefði viljað, að henni væri komið fyrir, að skylda hann að við lagðri daglegri sekt, er skal ákveðin 3 krónur, að taka þakið ofan af veggjunum, svo ekki verði byggingin lengur notuð sem hús. Eptir atvikum ber hinum kærða að greiða allan málskostnað bæði fyrir undir og yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmet.

Því dæmist rjett að vera:

Kærði, Valgarður trjesmiður Breiðfjörð, á að greiða 15 króna sekt til fátækra sjóðs Reykjavíkur kaupstaðar og að við lagðri 3 kr. daglegri sekt að taka þakið af byggingu þeirri, sem hann hefur reist áfast við vesturenda geymsluhúss síns. Svo ber honum og að greiða allan kostnað af máli þessu, bæði fyrir undir- og yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 5. marzmán.

Nr. 21/1882

Landshöfðinginn
fyrir hönd landssjóðsins
gegn

Yfirdómara L. E. Sveinbjörnsson

Dómur:

Tildrög og atvik þessa máls eru þau, að 12. apríl 1878 var þá verandi bæjarfógeti í Reykjavík og sýslumaður í Gullbringu og Kjósarsýslu, L. E. Sveinbjörnsson, skipaður 2. assessor og dómsmálaritari í yfirdóminum, og tók hann við því embætti 1.

maí næst eptir með launum þeim, er því bera, en jafn framt var hann með landshöfðingjabrjefi 15. maí s. á. settur til að þjóna embættum þeim, er hann áður hafði haft, frá 1. maí til 6. júní, gegn því að njóta helmings af launum þeim, er bæjarfógetaembættinu þá voru lögð úr landssjóði, og annara embættistekna, sem embættum þessum voru lagðar. Samkvæmt þessu fjekk L. E. Sveinbjörnsson yfirdómari á tímabilinu frá 1. maí til 6. júní 1878 í laun: 1, öll laun þau, er lögð eru yfirdómaraembættinu; 2, hálf laun þau, sem lögð voru bæjarfógetaembættinu í Reykjavík úr landssjóði; 3, allar aukatekjur bæjarfógetaembættisins, 4, allar tekjur þær, er lagðar voru sýslumannsembættinu í Gullbringu og Kjósarsýslu. Eptir að búið var að yfirskoða landsreikninginn fyrir 1878, úrskurðaði ráðgjafi konungs fyrir Ísland 22. júlí 1881, að Sveinbjörnsson yfirdómara, samkvæmt lögum um laun íslenzkra embættismanna o.fl. 15. október 1875, 4. gr. sbr. 3. gr., hefði fyrir áður nefnt tímabil, auk yfirdómaralaunanna, að eins borið helmingurinn af öllum þeim embættistekjum, sem lagðar voru bæjarfógetaembættinu í Reykjavík og sýslumannsembættinu í Gullbringu- og Kjósarsýslu, og ætti hann því að borga aptur hinn helminginn af aukatekjum bæjarfógetadæmisins og sýslumannstekjunum, eins og þessar tekjur hefðu verið að meðaltali 5 síðustu árin, en þar frá skyldi þó draga meðaltal embættisútgjaldanna um sama tíma, og lagði ráðgjafinn svo fyrir, að ef Sveinbjörnsson færdist undan að greiða aptur þetta fje, skyldi halda því eptir af launum hans. Landshöfðinginn skoraði síðan á

Sveinbjörnsson að endurgjalda landssjóði nefnda upphæð, er taldist vera 164 kr. 45 a., og er hann færðist undan því, var henni haldið eptir af launum hans sem yfirdómara fyrir janúarmánuð 1882. Með því að Sveinbjörnsson ekki vildi una við þessi málalok, höfðaði hann, að fengnu leyfi til þess hjá ráðgjafanum, mál gegn landshöfðingja til þess fyrir hönd landssjóðsins að greiða sjer það, sem vanborgað var af launum hans fyrir nefndan mánuð með 5% árs vöxtum frá sáttakærudegi þangað til greitt yrði og málskostnað með 40 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Landshöfðingi höfðaði aptur gagnsókn gegn Sveinbjörnsson og krafðist principaliter, að verða dæmdur sýkn af öllum kærum og kröfum aðalstefnanda, en að aðalstefnandi væri dæmdur til að greiða gagnstefnanda 116 kr. 27 a., er helmingur af tekjum embætta þeirra, er hann hafði þjónað sem settur frá 1. maí til 6. júní 1878, hefði verið vantallinn um, með 5% árs vöxtum frá 27. apríl 1882, og subsidialiter, að verða sýknaður af öllum kærum og kröfum aðalsækjanda, og hvort sem yrði ofaná, þá að aðalstefnandi yrði dæmdur til að greiða gagnstefnanda allan af málinu löglega leiðandi kostnað. Í máli þessu var kveðinn upp dómur á bæjarþingi Reykjavíkur 7. septbr. f. á. með þeim úrslitum, að gagnstefnandinn var dæmdur til fyrir hönd landssjóðsins að greiða aðalstefnanda 164 kr. 45 a. með 5% ársvöxtum frá sáttakærudegi, en aðalstefnandi dæmdur sýkn af öllum kærum og kröfum gagnstefnanda í málinu, og aðalstefnanda þar að auki dæmdar 25 kr. í málskostnað úr landssjóði. Þessum dómi hefur landshöfðinginn skotið

til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 18. desbr. f. á., og haldið þar fram sömu aðal- og varakröfum sem fyrir undirdóminum, og þar að auki krafizt, að fá málskostnað fyrir yfirdómi endurgoldinn hjá stefnda, en hinn stefndi hefur krafizt, að bæjarþingsdómurinn væri staðfestur og sjer dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi frá áfrýjanda eptir mati yfirdómsins.

Í máli þessu er enginn ágreiningur milli málspartanna um, að hinum stefnda sjeu vangoldnar 164 kr. 45 a. í laun hans sem yfirdómara fyrir janúarmánuð 1882, en aðalágreiningurinn er um, hvort hinum stefnda beri að greiða aptur helminginn af hinum óvissu tekjum bæjarfógetaembættisins í Reykjavík og sýslumannsembættisins í Gullbringu- og Kjósarsýslu, er hann hafði öll að launum sem settur á tímabilinu frá 1. maí til 6. júní 1878. Hinn stefndi byggir undanfærslu sína undan að greiða neitt aptur af tekjum þessum á því, að landshöfðingi hafi heitið sjer, þegar hann tókst á hendur að gegna opt nefndum embættum sem settur, að hann skyldi hafa að launum helming af launum bæjarfógetaembættisins úr landssjóði og allar aðrar tekjur embættanna óskertar, og að hann hafi tekið að sjer að gegna embættunum einmitt í því trausti, að hann mætti reiða sig á þetta loforð landshöfðingja. En af hálfu áfrýjanda, sbr. brjef hans til hins stefnda 3. septbr. 1881, er því haldið fram, að hinum stefnda ekki geti borið hærri laun fyrir þann tíma, sem hann var settur, en ákveðið er í 4. gr. launalaganna, og að ekki geti verið umtalsmál, eins og hjer stóð á, að neinn samningur um annað fyrirkomulag hafi verið gjörður, því það

verði hvorki álitid, að slíkt hafi verið tilgangur landshöfðingja, nje að hann hafi haft vald til að víkja frá fyrirmælum laganna. — Yfirdómurinn verður samt eptir öllu því, sem fram er komið í málinu, að aðhyllast þá skoðun, að framannefnt landshöfðingjabrjef 15. maí 1878 verði ekki skilið öðruvísi en svo, að landshöfðinginn í því hafi heitið hinum stefnda launakjörum þeim, sem hann krefst að fá að njóta, og að landshöfðinginn, með því að taka með berum orðum fram í brjefinu launakjör þessi, hafi viljað gefa honum skuldbindandi loforð af sinni hendi um, að haun skyldi verða þeirra aðnjótandi, og hlýtur þá þetta loforð landshöfðingja fyrst og fremst að innibinda fyrirheiti um, að leitað skyldi samþykkis fjárveitingarvaldsins, að því leyti sem loforð landshöfðinga fór útyfir ákvæði launalaganna; en þetta fyrirheiti er, að því sjeð verður, ekki enn uppfyllt af hans hálfu. Með því að landshöfðingi samkvæmt auglýsingu um verksvið hans 22. febr. 1875, 4. gr. hefur vald til að setja menn til að þjóna um tíma embættum, sem laus eru, hlýtur enn fremur hver sá, sem tekst á hendur slíka þjónustu, að mega reiða sig á, að hann fái að njóta þeirrar þóknunar fyrir þjónustu sína, sem landshöfðinginn heitir honum, og ef að þóknun þessi ekki er heimiluð í gildandi lögum, að þá sje leitað samþykkis fjárveitingarvaldsins til að greiða hana af hendi; en slíks samþykkis hefur, eins og áður er sagt, enn ekki verið leitað. Yfirdómurinn fær þannig ekki betur sjeð, en að loforð það, sem landshöfðingi þannig hafði gefið hinum stefnda, sje skuldbindandi gagnvart hinum stefnda, og að

landshöfðingi ekki geti krafizt, að hinn stefndi endurgjaldi neitt af launum þeim, er hann samkvæmt þessu loforði landshöfðingja hefur orðið aðnjótandi, að minnsta kosti ekki svo lengi sem fjárveitingarvaldið ekki hefur neitað um samþykki sitt.

Samkvæmt því, sem að framan er tekið fram, hlýtur yfirdómurinn að komast að sömu niðurstöðu í þessu máli sem undirdómarinn, að hinum stefnda beri úr landssjóði 164 kr. 45., sem honum er vangoldið upp í laun hans sem yfirdómara fyrir janúar mánuð 1882, með 5% ársvöxtum frá sáttakærudegi, en að hinn stefndi eigi að vera sýkn af öllum kærum og kröfum áfrýjandans í málinu.

Eftir þessum úrslitum málsins og með sjerstöku tilliti til þess, að upphæð þeirri, sem mál þetta upphaflega er risið af, hefur verið haldið eptir af launum hins stefnda sem yfirdómara, svo að hann hefur neyðzt til að leita rjettar síns hjá dómstólunum til að fá þau útborguð, ber áfrýjandanum að endurgjalda hinum stefnda málskostnað fyrir báðum rjettum, er virðist hæfilega ákveðinn 40 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum stefnda, L. E. Sveinbjörnsson yfirdómara, ber úr landssjóði 164 kr. 45 a. með 5% ársvöxtum frá sáttakærudegi, og á hann að vera sýkn af öllum kærum og kröfum áfrýjandans í þessu máli.

Málskostnað fyrir báðum rjettum ber áfrýjandanum að greiða hinum stefnda með 40 krónum.

Mánudaginn 2. aprílmán.

Nr 11/1882

Rjettvísinn

gegn

Jóhanni Guðmundssyni

Dómur:

Mál þetta er höfðað af hálfu rjettvísinnar gegn Jóhanni bónda Guðmundssyni á Höfða á Höfðaströnd fyrir að hafa haldið og hýst sumarið og haustið 1881 sakamann, Markús nokkurn Ívarsson úr Eyjafjarðarsýslu, er veitt var eptirför af hálfu hins opinbera fyrir framinn sauðabjófnað, og með dómi, kveðnum upp fyrir aukarjetti Skagafjarðarsýslu 25. janúar f. á., er hinn ákærði dæmdur samkvæmt 111. gr. hegningarlaganna í 60 kr. sekt til landssjóðs eða 15 daga fangelsi ef hann ekki borgar sektina í ákveðinn tíma, sem og til að greiða allan löglegan kostnað af málinu, en þeim dómi er eptir ósk hins ákærða áfrýjað til yfirdómsins.

Undir rannsókn máls þess og í prófum, sem seinna hafa verið haldin eptir tilhlutun yfirdómsins er það sannað, að áður nefndur Markús Ívarsson hafi komið á heimili hins ákærða um miðjan júnímánuð 1881, hafi hann þá nefnst Jón Ívarson, og, eptir því sem hinn ákærði hefur borið fram, sagzt vera úr Eyjafjarðarsýslu, og ekki eiga meir en svo friðland í sveit sinni fyrir skuldheimtumönnum; hafi Markús þessi síðan falað kaupavinnu að hinum ákærða, og hinn ákærði tekið hann fyrir kaupamann yfir sumarið. Um sama leyti sem Markús rjeddzt að Höfða barst sýslumanninum í Skagafjarðarsýslu brjef frá sýslumanninum í Eyjafjarðarsýslu um að handtaka

Markús, ef hann kæmi fram í Skagafirði, þar hann væri uppvís að sauðapjófnaði, og er sýslumaðurinn í Skagafjarðarsýslu var orðinn þess visari, að Markús mundi niður kominn á Höfða, tók hann sjer ferð á hendur þangað, kom þar 25. ágúst um sumarið og spurði eptir Markúsi; sagði hinn ákærði þá sýslumanni allt hið sanna um veru Markúsar þar, og ætlaði sýslumaður að hafa Markús á burt með sjer, en Markús lá þá uppi rúmi og kvaðst vera fárveikur; var sýslmaður þá á Höfða nm nóttina, en þá sömu nótt hvarf Markús burt af bænum, og fór sýslumaður aptur við svo búíð. Á þriðja degi eptir burtför sýslumanns kom Markús aptur að Höfða og gekk þar að vinnu sem áður, hafði hann þá látið fyrirberast úti Þórðarhöfða þessa 2 daga og fengið mat sendan þangað frá konu hins ákærða, en hinn ákærði var þá ekki sjálfur heima. — Þegar sýslumaður seinna hafði frjett, að Markús væri enn á Höfða, fór hann þangað aptur, handsamaði Markús 29. septbr. og sendi hann norður í Eyjafjarðarsýslu, var Markús þá settur þar í varðhald, en komst burt úr varðhaldinu og vestur í Skagafjarðarsýslu og gisti þar á nokkrum bæjum, þar á meðal 2 nætur milli 16. og 18. október á Höfða hjá hinum ákærða, er þá gaf Markúsi nýjan nærfatnað.

Undirdómarinn hefur álitíð, að hinn ákærði með þessum afskiptum sínum af Markúsi Ívarssyni hafi orðið brotlegur gegn 111. gr. hegningarlaganna, er leggur refsing við að fela mann, sem hlutaðeigandi veit að er strokinn fangi, eða að honum er veitt eptirför af hálfu hins opinbera fyrir glæpi eða

hjálpa honum til að flýja, en yfirdómurinn fær ekki sjeð, að hinn ákærði sje sannur að broti því, sem nefnd lagagrein ræðir um. Það er þannig ekki sannað gegn neitun hins ákærða, að hann, þegar hann fyrst tók Markús fyrir kaupamann, hafi vitað, að honum var veitt eptirför af hálfu hins opinbera fyrir glæp, nje að hann hafi fengið neina vitneskju um það, fyr en sýslumaður kom a heimili hans 25. ágúst. Ekki er heldur neitt fram komið, er veki grun um, að hinn ákærði hafi hjálpað Markúsi að komast undan í það sinni, nje heldur um, að það hafi verið með hans vitund, að Markúsi var færður matur í fylgsni hans með því að hinn ákærði þá var fjærverandi frá heimili sínu. Að vísu tók hinn ákærði við Markúsi aptur eptir að hann var búinn að fá vitneskju um, að Markúsi væri veitt eptirför af hálfu hins opinbera, og hjelt hann heilán mánuð þangaðtil sýslumaður loks handsamaði hann, en hinn ákærði lagði enga launung á veru Markúsar hjá sjer, heldur ljet hann ganga að allri vinnu með heimilisfólki sínu, og gjörði þannig ekkert til að fela hann eða hjálpa honum að komast undan. Að því er loks snertir dvöl Markúsar hjá hinum ákærða í októbermánuði sama haust, þá hefur hinn ákærði neitað því, að sjer hafi verið kunnugt um, að Markús þá hafði strokið úr varðhaldi í Eyjafjarðarsýslu, því Markús hafði borið fyrir, að sýslumaðurinn þar í sýslu hafi haldið próf yfir sjer, ekki fundið neina sök hjá sjer og síðan látið sig lausan, enda er ekkert fram komið um, að hinn ákærði þá hafi gjört neitt til að fela Markús eða koma honum undan.

Samkvæmt því, sem þannig er tekið fram, fær yfirdómurinn ekki sjed, að hinum ákærða verði gefin sök á afskiptum sínum af opt nefndum Markúsi Ívarssyni, svo að það geti varðað hann hegningu, og ber því að dæma hann sýknan af kærum sóknarans í þessu máli, þó þannig, að hann eptir atvikum greiði allan af málinu löglega leiðandi kostnað, og þar á meðal laun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, er ákveðast 12 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeradi hefur verið vítalaus og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Jóhann Guðmundsson, á að vera sýkn af ákærum sóknarans í þessu máli, þó þannig, að hann greiði allan kostnað af því þar á meðal málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 12 kr. til hvors.

Ídæmdur málskostnaður lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 7/1883

Hið opinbera
gegn

Snorra Pálssyni
og Jóhanni Jónssyni.

Dómur:

Eptir skipun amtmannsins í norður- og austur-
amtinu var lögsókn hafin 1882 af sýslumanninum
í Eyjafjarðarsýslu gegn Snorra verzlunarstjóra Páls-
syni á Siglufirði og hreppstjóra Jóhanni Jónssyni
á Höfn út af því, að þeir höfðu leigt útlend skip
til fiskiveiða og haldið þau á fiskiveiðum hjer við
land sumarið 1881, en með dómi, sem kveðinn var
upp á lögregluþingi Eyjafjarðarsýslu 17. júlímán.
1882, voru hinir ákærðu dæmdir sýknir af kæru
hins opinbera.

Þessum dómi hefur amtmaðurinn yfir norður-og
austuramtinu af hálfu rjettvísinnar áfrýjað til yfir-
dómsins.

Með eigin játningu hins kærða Snorra Pálssonar
og öðrum skilríkjum er það sannað, að hann sum-
arið 1881 hafi leigt 2 norsk skip til fiskiveiða hjer
við land, nefnilega skipið Primus frá Aalesund,
skipstjóri Jakob Larsen, og skipið Albine, skipstjóri
Stjansen, og hafi maður, að nafni Lars Brekke,
leigt þau í Aalesund fyrir hans reikning; skip
þessi fiskuðu nefnt sumar hjer við land í land-
helgi. Það er einnig með eigin játningu hins
kærða Jóhanns Jónssonar og öðrum skilríkjum sann-
að, hann sumarið 1881 leigði norska jagt, Freyju
nefnda, er kom til Siglufjarðar frá Spitzbergen, til
fiskiveiða hjer við land. Samningur sá, sem hann
gjörði vld skipstjórann á nefndu skipi, Jóhann Olsen,
laut að því, að kostnaður og ábati af veiðinni skyldi
hins kærða Jóhanns Jónssonar, og skyldi hann
ábyrgjast, að lög ekki væru brotin og að skattar
og skyldur yrði greitt.

Lög þau, sem ákærvaldið álitur að hafi verið brotin af hinum kærðu, eru tilskip. 13. júní 1787, 1. kap., 10. gr. og opið brjef 27. maí 1859, er lög leiðir á Íslandi lög 13. septbr. 1855, sem leyfa dönskum skipurum að ráða útlenda menn á skip sín. Hið síðar nefnda lagaboð á aðeins við um dönsk skip, sem gjörð eru út hjer á landi, en getur ekki komið til greina, þegar norsk skip, sem gjörð eru út í Noregi, eru tekin á leigu af manni hjer á landi, og geta hinir kærðu því ekki hafa brotið gegn því lagaboði. Hin fyr nefnda lagagrein mælir svo fyrir, að þegnar konungs skuli eingöngu nota innlend skip til islenzkrar verzlunar og fiskiveiða, og að þessvegna skuli útvega handa skipunum íslenzk leiðarbrjef með þeim hætti, sem tilskipun 7. marz 1787 segir fyrir. Að því er snertir þessa lagagrein er það athugandi, að verzlun og fiskiveiðar á Íslandi hafa um langan aldur verið sömu kjörum undirorpin; þannig var það, að þegar verzlunin var seld á leigu ýmsum mönnum eða fjelögum, þá var einkarjettur til fiskiveiða látinn fylgja með, og meðan verzlun var rækin á kostnað konungs, var sama um fiskiveiðarnar. Þegar verzlunin var látin laus við alla þegna Dana konungs, þá voru fiskiveiðarnar einnig látnar lausar á sama hátt, og eins og öllum þegnum konungs var boðið, að hafa eingöngu innlend skip til verzlunar á Íslandi, þannig var þeim einnig boðið að hafa innlend skip til fiskiveiðanna, og til tryggingar því, að ekki væri farið kringum þetta boð, var lagt ríkt á, að öll skip, sem gjörð væri út, hvort heldur til verzlunar eða til fiskiveiða eða til hvorutveggja, jafnframt skyldu hafa íslenzk

leiðarbrjef, og mjög ströng skilyrði sett fyrir því, að þessi leiðarbrjef fengjust, sbr. opið brjef 7. marz 1787, 1.—3. gr.

Fyrirskipunin um að hafa eingöngu innlend skip til verzlunar á Íslandi er af numin með lögum 15. apríl 1854, 1. gr.; sömuleiðis er úr gildi fallin fyrirskipunin um, að skip, sem gjörð eru út til fiskiveiða við Ísland, skuli hafa íslenzk sjóleiðarbrjef, sem einmitt áttu að vera til sönnunar um þjóðerni skipanna, án þess þó að þessi síðar nefnda fyrirskipun sje með berum orðum af numin (sbr. dómsmálastjórnarbrjef 26. febrúar 1859 ad 5 a, Lovsamling for Island XVII, 413).

Þegar nú er aðgætt, í hve náíð samband verzlun og fiskiveiðar innlendra manna hefur verið sett í löggjöfinni, og hve náíð samband er á milli þessa hvorutveggja í framkvæmdinni, þar sem sömu skipin, sem höfð hafa verið til vöruflutninga verzlunarinnar vegna, jafnframt hafa verið gjörð út á fiskiveiðar; þegar enn fremur er aðgætt, að tilskipun 13. jún. 1787, opið brjef 16. ágúst 1786, 5. og 7. gr., og opið brjef 6. júní 1787, 13. gr. bera með sjer, að fyrirskipunin um að hafa innlend skip til fiskiveiða ef ekki eingöngu þá þó einkum og sjer í lagi hefur verið sett til að tryggja verzlunarbannið við útlendinga, og þegar loks er aðgætt, að sú fyrirskipun er úr gildi fallin, að skip, sem gjörð eru út til fiskiveiða við Ísland, skuli hafa íslenzk sjóleiðarbrjef til að sanna þjóðerni sitt — en sjóleiðarbrjefin voru eina tryggingin fyrir að þessu boði væri hlýtt — þá verður yfirdómurinn að álíta, að þó fyrirskipunin um að hafa innlend skip til

fiskiveiða við Ísland ekki sje með berum orðum af numin, þá sje hún óbeinlínis úr gildi fallin jafnframt fyrirskipuninni um íslenzk sjóleiðarbrjef sem sönnun fyrir þjóðerni skipanna. Þar að auki sýnir 5. gr. í tilskipun 12. febrúar 1872 um fiskiveiðar útlendra við Ísland o. fl., að jafnvel *útlend* fjelög mega hafa útgjörð til fiskiveiða á Íslandi og verka þar afla sinn, ef þau að eins eiga þar hús, án þess þeim sje gjört að skyldu að nota innlend skip til slíkra fiskiveiða. En þó svo væri, að fyrirskipunin í tilskipun 13. júní 1787, 1. kap., 10. gr. um, að þegnar konungs skuli nota innlend skip til fiskiveiða við Ísland, væri enn í gildi, þá er engin hegning lögð við því þó út af þessu sje brugðið, með því að löggjafinn, eins og áður er á vikið, hefur ætlast til, að hin íslenzku sjóleiðarbrjef væru næg trygging í því efni; sjer í lagi getur yfirdómurinn ekki fallizt á þá skoðun, að heimild hafi verið til að beita hegningunni í 4. gr. sama kapitula, sem eptir orðum sínum á aðeins við útlendinga fyrir brot móti 10 gr., því bæði er það, að sú hegning, að skip og vörur skuli upptækt, ekki á allskostar vel við þegar sá, sem brotið fremur, ekki er eigandi skipsins og útgjörðarinnar, enda sýnir 11 gr. tilskipunarinnar, að löggjafinn ekki hefur ætlazt til, að þessari hegning væri beitt við innlenda menn. Sama er um tilskipun 12. febrúar 1872 um fiskiveiðar útlendra við Ísland o. fl., sem breytir tilskipun 13. júní 1787, að því er snertir ólöglegar fiskiveiðar útlendinga, að hegningarákvarðanir hennar verða ekki heimfærðar upp á afbrigði gegn fyrir mælum tilskipunar 13. júní 1787, 1. kap., 10. gr., því að

tilskipun 12. febrúar 1872 er sett til að vernda fiskiveiðar innlendra manna fyrir yfirgangi útlendra fiskimanna, en ekki til að tryggja það, að innlendir menn reki fiskiveiðar lögum samkvæmt.

Samkvæmt því sem að framan er sagt, hlýtur yfirdómurinn að vera á sama máli og hjeradsdómurinn um það, að sýkna beri hina kærðu af kærum hins opinbera í þessu máli, og ber því að staðfesta hjeradsdóminn þannig, að málskostnaður í hjerði greiðist úr opinberum sjóði, og sama skal eptir málavöxtum vera um málskostnað fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun sóknara og svaramanns við hann, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmaett.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða hjeradsdómi í máli þessu skal óraskað.

Allur kostnaður af málinu bæði í hjerði og fyrir yfirdómi, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málsfærslumannanna Páls Melsteðs og Þ. Jónssonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist úr almennum sjóði.

Mánudaginn 9. aprílmán.

Nr. 10/1883.

Hið opinbera
gegn

Guðmundi Sveinssyni
og 13 öðrum.

Dómur:

Það stefnuvottarnir ekki hafa sjálfir ritað nöfn sín undir vottorðið um birtingu yfirdómsstefnunnar í þessu máli, sem að öðru leyti heldur ekki er löglega birt hinum kærðu, Kristjáni Gabriélssyni og Jóhanni Jónssyni, ber að vísa stefnunni frá yfirdóminum til nýrrar og löglegrar birtingar.

Því dæmist rjett að vera:

Afrýjunarstefnunni í máli þessu vísast frá yfirdóminum til nýrrar og löglegrar birtingar.

Nr. 9/1883.

Rjettvísir

gegn

Sigurði Snæbjörnssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á aukapingi Árnassýslu að Eyrarbakka 29. júlímán. 1882, var hinn ákærði Sigurður Snæbjörnsson fyrir þjófnað á sauðkind dæmdur „frí við hina hæflega metnu 12 mánaðs betrunarhúsvinnu“, og sú refsing því látin falla niður, en dæmdur er hann til að greiða allan málskostnað og iðgjöld hinnar stolnu kindar til Guðmundar Ísleifssonar á Stóruháeyri með 6 kr. 50 a. — Þessum dómi er af hálfu rjettvísinnarskotid til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hins ákærða Sigurðar Snæbjörnssonar, og öðrum skýrslum í málinu löglega sannað, að hann haustið 1878 handsamaði 1 á, sem Guðmundur Ísleifsson á Stóruháeyri átti, en hún hafði komið saman við kvíffe hins ákærða —,

skar hana og hagnýtti sjer afurðir hennar. Hjer-aðsdómarinn hefur heimfært þetta afbrot hins á-kærða undir 231. gr., samanborna við 67. gr. hegningarlaganna, og virðist hegning sú, er hinn ákærði, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, hefur til unnið, hæfilega metin 8 mánaða betrunar-húsvinna. — Svo ber honum og að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar með talin mál-flutningslaun til sóknara og svaramanns við yfir-dóminn, 10 kr. til hvors þeirra, og enn fremur ið-gjöld hinnar teknu kindar 6 kr. 50 a.

Yfirdómurinn getur ekki leitt hjá sjer að taka það fram, að það er herfilegur misskilningur undir-dómarans að láta 67. gr. hegningarlaganna ráða úrslitum þessa máls að því hegninguna snert, og virðist því ástæða til að geyma hinu opinbera rjett til að koma ábyrgð fram á hendur undirdómaran-um í tilefni af þessu.

Rekstur málsins í hjeraði hefur orðið mjög svo seinfara. A prófunum var byrjað 18. febrúarnán. 1881 og þeim haldið áfram til 24. s. m.; síðan var ekk-ert átt við málið fyr en 15. júní 1881, og þar eptir ekki fyr en 18. janúar 1882 og var prófunum lokið 25. s. m.; en ekki var stefna gefin út fyr en 13. júní 1882; 29. júlí s. á. var dómur kveðinn upp í mál-inu, og 10. ágúst næst eptir voru dómsgjörðirnar afgreiddar *til að sendast* stefnuvotturum; en þeir birtu dóminn 27. nóvbr. þar eptir, og hafa þeir vottað, að þeir ekki hafi fengið dómsgjörðirnar fyr en daginn áður eða 26. nóvember, og þá hafi nafn-greindur maður á Eyrarbakka—bústað dómarans—

afhent þeim þær. Hjeraðsdómarinn hefur að vísu reynt til að afsaka þenna ótilhlýðilega drátt, en yfirdómurinn fær ekki sjeð, að afsakanir hans, er einkum lúta að veðri og færð, en hann átti heima í sama hreppi og hinn ákærði og flest vitnin, og ekkert af vitnunum er í fjarska, eigi við næg rök að styðjast; og að því snertir hinn mikla drátt á birtingu dómsins, þá verður ekki stefnuvottunum um kennt, heldur verður hann að vera á ábyrgð hjeraðsdómarans, úr því hann ekki hefur, þrátt fyrir tilefni það, sem vottorð stefnuvottanna gaf til þess, skýrt frá, hvernig á honum hafi staðið. Það verður því ekki komizt hjá að láta hjeraðsdómarann sæta ábyrgð fyrir ótilhlýðilegan drátt á málinu samkvæmt tilskipun 3. júní 1796, 35. gr., og skal hann greiða 50 kr. sekt, er renni í fátækra sjóð Stokkseyrarhrepps.

Loks athugast, að frágangurinn á dómsgjörðunum ber vott um stakt hirðuleysi, þótt yfirdómurinn ekki að þessu sinni vilji láta það varða undirdóm-arann ábyrgð.

Sókn og vörn málsins fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Sigurður Snæbjörnsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði. Svo greiði hann og allan af málinu og varðhaldi sínu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Þ. Jónssonar og P. Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra, og enn

fremur iðgjald til Guðmundar Ísleifssonar á Stóruháeyri 6 kr. 50 a. — Hjeraðsdómarinn Stefán Bjarnarson, á að greiða 50 kr. sekt, er renni í fátækra sjóð Stokkseyrarhrepps.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudagin 30. aprilmán.

Nr. 15/1883.

Hið opinbera

gegn

Benedikt Grímssyni

Dómur

Með úrskurði amtmannsins í norður- og austur-
amtinu, dagsettum 14. nóvember 1881, voru þau Benedikt Grímsson, þá á Skipalóni, og María Guðjónsdóttir, þá lausakona á sama bæ, sem eptir skýrslu hlutaðeigandi prests lifðu í hneykslanlegri sambúð, áminnt samkvæmt 179. gr. hegningarlaganna um að slíta þessari sambúð þegar í stað, og var þeim bannað að dvelja í sömu sókn, þar að auki var þeim bent á, að ef þau ekki hlýðnuðust þessari áminning, mættu þau búast við að sæta lögsókn og hegningu samkvæmt tjeðri lagagrein, þessi amtsúrskurður var birtur Benedikt og Maríu á heimili þeirra 3. desember s. á., og fjekk Benedikt sjer þá heimili á Vindheimum til þess að hlýðnast úrskurðinum. Um vorið eptir virðist María Guðjónsdóttir hafa farið að búa á Stóra — Dunhaga, en um sumarið lagðist hún með 3 börnum sínum, sem hún átti með Benedikt, í mislingum, og er svo að sjá á prófunum, sem hún hafi verið veik allt sumarið.

Með því að enginn var til að hjúkra Maríu og börnum hennar í veikindum þeirra eða veita þeim neina aðstoð, fór Benedikt, er áleit sjer skylt að sjá um börn sín, að Stóra—Dunhaga til þess að annast þau og barnsmóður sína í veikindum þeirra, og var þar allt sumarið, og heyjaði fyrir hana og sá um aðdrætti til vetrarins. — Útaf þessari veru Benedikts sumarið 1882 á Stóra—Dunhaga, heimili barnsmóður sinnar, var höfðað mál gegn honum af hálfu hins opinbera fyrir brot gegn 179. gr. hegningarlaganna, og var hann dæmdur fyrir lögreglurjetti Eyjafjarðarsýslu 18. nóvember f. á. í 8 daga einfalt fangelsi, en þeim dómi er bæði eptir ósk hins ákærða og af hálfu hins opinbera áfrýjað til yfirdómsins. —

Að vísu er mál þetta, sem eptir eðli sínu er sakamál, rekið og dæmt fyrir lögreglurjetti; en með því að undirdómarinn að öllu öðru leyti hefur farið með það sem sakamál, virðist mega komast hjá að dæma undirdóminn og meðferð þess í hjerðaði ómerkt. —

En að því er til að aðalefnisins kemur, þá fær yfirdómurinn ekki sjeð, að hinn ákærði hafi með veru sinni á Stóra—Dunhaga sumarið og haustið 1882 orðið brotlegur gegn 179. gr. hegningarlaganna, því í tjeðri grein er lögð hegning við, ef karlmaður og kvennmaður halda áfram hneykslanlegri sambúð, þó yfirvöldin hafi áminnt þau um að að skilja, en undir rannsókn máls þessa er ekkert fram komið, er gefi grun um, að sambúð hins ákærða og barnsmóður hans sumarið og haustið 1882 hafi verið hneykslanleg, og ber því að dæma hinn

ákærða sýknan af ákærum sóknarans í þessu máli, og allur löglegur kostnaður af því, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, er ákveðast 10 kr. til hvors þeirra, að greiðast úr opinberum sjóði.

Málið hefur í hjeraði verið rekið með tilhlýðilegum hraða, og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum verið lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Benedikt Grímsson, á að vera sýkn af ákærum sóknarans í þessu máli. Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 kr. til hvors, greiðist úr opinberum sjóði.

Nr. 19/1882.

Ólafur umboðsmaður
Sigurðsson á Ási
gegn
Sigfúsi Pjeturssyni
á Hellulandi.

D ó m u r:

Með dómi, kveðnum upp fyrir aukarjetti Skagafjarðarsýslu 12. júlí f. á., er Ólafur umboðsmaður Sigurðsson í Ási skyldaður til að gefa Sigfúsi Pjeturssyni á Hellulandi afsalsbrjef fyrir hálfri jörðinni Hellulandi með öllu tilheyrandi samkvæmt kaupbrjefi 27. marz 1872, að viðlagði 10 kr. sekt fyrir

hverja viku. er hann dregur það, eptir að Sigfús Pjetursson hefur borgað honum, eða löglega framboðið kaupverð hálfendunnar 1200 krónur; svo er Ólafur Sigurðsson og skyldaður til að greiða Sigfúsi Pjeturssyni 25 kr. í málskostnað. Loks er Sigfús Pjetursson sektaður um 3 krónur til landsjóðs fyrir ósæmilegan rithátt.

Þessum dómi hefur Ólafur Sigurðsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 18. október f. á., og hefur hann krafizt, að verða dæmdur sýkn af kærum og kröfum hins stefnda Sigfúsar Pjeturssonar, og að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða sjer málkostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu eptir rjettarins mati. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt, að undirrjettardómurinn verði staðfestur, og að áfrýjandinn verði skyldaður til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með 40 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati.

Mál þetta er risið útaf því, að hinn stefndi seldi áfrýjandanum með afsalsbrjefi, dagsettu 27. marz 1872, eignarjörð sína hálf Helluland með 1 ésauðarkúgildi, húsum og jörðu, sem henni fylgdi, fyrir 1200 krónur, en áskildi sjer jafnframt kauparjett á hálfendu þessari innan 12 ára fyrir sama verð; haustið 1881 bauð hinn stefndi áfrýjandanum með vottum hið áskilda kaupverð 1200 kr., og krafðist kaups á hálfendunni, en áfrýjandinn synjaði honum um kaupið og lagði hinn stefndi þá mál sitt til dóms og laga.

Eptir því sem fram er komið í málinu, er afsalsbrjef það, sem nýlega var nefnt. einasta eignarheim-

ild áfrýjandans fyrir hálfri jörðinni Hellulandi, og hefur hann því aldrei eignast háflendu þessa með fyllri heimild, en afsalsbrjefið kveður á, en þar er eignarheimild hans meðal annars bundin þeirri einskorðun, að seljandinn, þ. e. hinn stefndi, eigi heimtíng á að kaupa háflenduna aptur innan 12 ára við sama verði, sem hann seldi hana. Sú mótbára áfrýjandans, að hann aldrei hafi samþykkt þessa einskorðun á eignarheimild sinni, getur þannig ekki komið til greina, því eignarheimild hans er frá upphafi orðin til með þessari einskorðun, og verður því ekki aðgreind frá henni, en um lögmæti slíkrar einskorðunar á eignarafsali virðist ekki geta verið neinn vafi. Þar sem áfrýjandinn hefur ennfreður haldið því fram sem sýknarástæðu, að hinn stefndi vilji kaupa jörðina handa öðrum manni, en ekki handa sjálfum sjer, þá bera skjöl málsins með sjer, að hinn stefndi hefur sjálfur boðið fram hið áskilda verð fyrir jörðina og heimtað, að hún væri afsöluð sjer, og getur áfrýjandinn því ekki færst undan að selja honum jörðina samkvæmt afsalsbrjefinu 27. marz 1872 fyrir þá sök, að jörðin sje ætluð öðrum, því það er áfrýjandanum óviðkomandi, hvernig hinn stefndi ráðstafar jörðinni eptir að hún er aptur orðin eign hans.

Samkvæmt því, sem þannig er tekið fram, verður yfirdómurinn að samþykkja niðurstöðu þá, sem hjeradsdómarinn hefur komizt að í þessu máli, og ber því að staðfesta hinn áfrýjaða aukarjettardóm bæði að aðalefninu til, og að því er snertir málskostnað í hjerði, og þannig, að hinn stefndi auk sektar þeirrar, sem honum í undirdóminum er gjört

að greiða í landssjóð fyrir ósæmilegan rithátt, einnig greiði sömu sekt til hlutaðeigandi fátækra sjóðs samkvæmt tilskipun 23. desbr. 1735, 2. gr. Eptir þessum úrslitum málsins ber áfrýjandanum að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdóminum, er virðist hæfilega metinn 25 krónur.

Þvi dæmist rjett að vera:

Undirrjettardómurinn í máli þessu á óraskaður að standa, og ber hinum stefnda, Sigfúsi Pjeturssyni, ennfremur að greiða 3 krónur í hlutaðeigandi fátækra sjóð. Áfrýjandinn, Ólafur Sigurðsson, greiði hinum stefnda 25 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 7. maímán.

Nr. 5/1883

Kristján Ó. Þorgrímsson bóksali
gegn

Aðjunkt Birni Magnússyni Ólsen

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjeraði af þáverandi ritstjóra og ábyrgðarmanni blaðsins Þjóðólfs, Kristjáni Ó. Þorgrímssyni, gegn Birni Magnússyni Ólsen, aðjunkt við Reykjavíkur skóla, út af því, að hinn fyrr nefndi áleit sig vera meiddan með ýmsum orðum og ummælum, sem hinn síðar nefndi hafði við haft í grein, er kom út í blaðinu Þjóðólfi 30. apríl f. á., en sú grein var svar uppá aðra grein, er staðið

hafði í næsta tölublaði af Þjóðólfi á undan, og sem orðið „áheyrandi“ stóð undir. Í málinu var kveðinn upp dómur fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur 17. ágúst f. á. með þeim úrslitum, að Björn Ólsen var sýknaður af kærum og kröfum Kritjáns Þorgrímssonar, en hinn síðar nefndi dæmdur til að greiða hinum fyrir nefnda 15 krónur í málskostnað. Þessum dómi hefur Kristján Þorgrímsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 10. febrúar þ. á., og krafist, að hinn stefndi, Björn Ólsen, verði dæmdur fyrir meiðyrði í hæfilega sekt, að meiðyrðin verði dæmd dauð og ómerk, og að hinn stefndi verði dæmdur í hæfilegan málskostnað fyrir báðum rjettum, en til vara, að málskostnaður verði látinn falla niður. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafist, að verða sýknaður af öllum kærum og kröfum áfrýjandans, og að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir báðum rjettum.

Áfrýjandinn kannast að vísu við, að öll þau orð og ummæli í áður nefndri grein hins stefnda, sem hann álítur meiðandi fyrir sig, sjeu stíluð til „áheyra“ eða hins ónafngreinda höfundar að grein þeirri, sem hinn stefndi var að svara með sinni grein; en hann heldur því fram, að grein „áheyra“ sje ritstjórnargrein, og með því að hann (áfrýjandi) beri alla ábyrgð af henni, þá sjeu öll þau meiðandi ummæli, sem höfð sjeu um „áheyra“ meiðandi fyrir sig. Hins vegar hefur áfrýjandinn ekki staðhæft, að hann í raun og veru sje höfundur að opt nefndri grein. Hinn stefndi hefur aptur á móti þverlega synjað fyrir, að hann með ummælum sínum um „áheyra“ og grein

hans hafi misboðið nje viljað misbjóða æru áfrýjandans, hvorki sem manns nje sem ritstjóra, því hvorki hafi sjer komið til hugar, að hann væri hinn ónafngreindi höfundur opt nefndrar greinar, nje heldur verði grein þessi eptir almennri blaðavenju skoðuð sem ritstjórnargrein, því að það eigi að eins við um þær blaðagreinar, sem annaðhvort eru alveg nafnlausar, eða sem nafn ritstjórans eða ritstjórnarinnar stendur undir. Yfirdómurinn verður einnig að aðhyllast þá skoðun, að ummæli þau, sem áfrýjandinn átelur, ekki sjeu meiðandi fyrir hann, með því að þau hvorki koma fram sem meint til hans, nje heldur neitt í grein hins stefnda bendir til, að þau í raun og veru sjeu meint til hans, hvorki sem manns nje sem ritstjóra. Þvert á móti ber grein hins stefnda ljóslega með sjer, að öll þau ummæli, sem áfrýjandi átelur sem meiðandi fyrir sig, eingöngu eru stíluð til hins ónafngreinda ókunna greinarhöfundar, sem kallar sig „áheyrandi“ og sem engar líkur voru til að væri sami maðurinn sem þáverandi ritstjóri Þjóðólfs, enda er það röng ályktun af áfrýjanda, að þó að hann sem ábyrgðarmaður og ritstjóri blaðs eptir fyrirmælum prentfrelsislaganna eigi að bera lagalega ábyrgð af greinum eptir ónafngreinda höfunda í blaði sínu, að hann þar fyrir eigi að lögum að skoðast sem höfundur slíkra greina.

Með því að áfrýjandinn þannig ekki getur komið fram ábyrgð á hendur hinum stefnda út af ummælum þeim, sem hinn stefndi hefur viðhaft um hinn ónafngreinda greinarhöfund í Þjóðólfi, er kallar sig „áheyrandi“, verður yfirdómurinn að komast

að sömu niðurstöðu og undirdómarinn, að hinn stefndi eigi að vera sýkn af öllum kærum og kröfum áfrýjandans í máli þessu, og er þá ekki þörf á að rannsaka, hvort hin átöldu ummæli eru sönn eða ekki; ber því að staðfesta undirjettardóminn bæði að aðalefninu til og að því er snertir málskostnað í hjerði, eins og áfrýjandanum þá einnig ber að endurgjalda hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er virðist hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur bæjarþingsrjettarins á óraskaður að standa. Áfrýjandinn, Kristján bóksali Þorgrímsson, greiði hinum stefnda, Birni adjunct Ólsen, málskostnað fyrir yfirdómi með 15 krónum.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr 6/1883

Kr. Ó. Þorgrímsson
gegn
Birni M. Ólsen.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reyjavíkur kaupstaðar 17. ágústmán. f. á., var áfrýjanda þessa máls, Kr. Ó. Þorgrímsson, fyrir prentuð ærumeiðandi ummæli um hinn stefnda, Björn Magnússon Ólsen, dæmdur til að lúka 50 kr. sekt til landssjóðs, eða til að sæta einföldu fangelsi í 15 daga, ef sektin ekki yrði greidd í ákveðinn tíma.

Svo voru og hin átöldu meiðyrði dæmd dauð og ómerk og áfrýjandi dæmdur til að endurgjalda hinum stefnda málskostnað með 15 krónum. Þessum dómi áfrýjaði Kr. Ó. Þorgrímsson til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 10. febrúarmán. þ. á., og hefur hann þar krafizt, að hann verði sýknaður af kærur og kröfum hins stefnda, og hæfilegur málskostnaður dæmdur á hinn stefnda, en til vara, að sekt áfrýjanda verði, ef hann ekki verður dæmdur sýkn, sett svo lág, sem frekast verði. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi, sem hefur gagnáfrýjað málinu, krafizt, að hann verði sýknaður af öllum kærur áfrýjandans, að sekt sú, sem aðaláfrýjandi er dæmdur í fyrir undir rjettinum, verði hækkuð sem lög framast leyfa, en bæjarþingsdómurinn að öðru leyti staðfestur, svo og, að aðaláfrýjandinn verði dæmdur til að greiða allan málskostnað fyrir yfirrjettinum.

Meiðyrði þau, sem málið er risið útaf, og átalín eru af gagnáfrýjanda, stóðu í 11. blaði Þjóðólfs, er út kom 17. maímán. f. á., í grein, sem byrjaði þannig: „Ekki batnar Birni enn“. Er greinin undirskrifuð: „áheyrandi“.

Með því þannig enginn hafði nafngreint sig sem höfund greinarinnar, lögsókti hann útgefanda og ábyrgðarmann blaðsins, Kr. Ó. Þorgrímsson. — Hin átöldu meiðyrði eru: „að herra Björn sje annaðhvort dæmalaust lítilmenni, ellegar þá það, sem hann mundi kalla lygari“, „þá hlýtur hann að vera lítilmenni eða löðurmenni“, „þá getur hann ekki verið annað en lygari“, „þá hætti hann stundum ekki við fyrr en hann sje búinn að gjöra þeim staðinn alveg óskiljanlegan“, „óskammfeilinn“, „að hann

hafi vísvitandi viljað draga sjer það, sem aðrir áttu, og sem kallað er að hnupla“, „slíkt geta allir, sem eru nógu blygðunarlausir að bera á móti sannleikanum“, „það er eigi reynt að hann hafi drengskap til að segja satt“, „talar kannske nokkuð bögbósalega stundum með bjarnarlegum aðburðum eins og vitaskuld er“, og „B. vill þó ekki eigna sjer allt þegar við það þarf að standa“. — Aðaláfrýjandi telur sig eiga að vera sýkn af kærum gagnáfrýjanda sumpart af því, að hin átöldu ummæli ekki sjeu meiðandi, og sumpart af því, að þau sjeu lögleg retorsio, eða að móðgun þeirri, er „áheyrandi“ áður hafi orðið fyrir af hendi gagnáfrýjanda í grein, sem áður hafði staðið í Þjóðólfi, sje með þeim snúið uppá gagnáfrýjanda, sbr 221. grein hegningarlaganna. En á þessa skoðun getur yfirdómurinn ekki fallizt. Hafi grein gagnáfrýjanda haft að geyma ærumeiðandi ummæli um áheyranda, þá var þeim alls ekki beint að ritstjóranum, aðaláfrýjandanum, og getur hann því ekki notið góðs af ákvörðun þeirri um retorsio, sem felst í 221. gr. hegningarlaganna; einnig verður yfirdómurinn að álíta, að hin átöldu ummæli sjeu meiðandi fyrir gagnáfrýjandann. Gagnáfrýjandinn hefur nú haldið því fram, að þessi ummæli muni ekki rjett dæmd eptir 219. gr. hegningarlaganna, heldur hefði átt að dæma þau eptir 217. og 218. gr. sömu laga, og hefði sektin því átt að vera miklu hærri og jafnvel hin hæsta sekt, sem ákveðin er í síðast nefndum greinum, eða þá í 219. greininni, þyki henni rjettilega beitt, því meiðyrðin sjeu svo gífurleg. En yfirdómurinn álítur, að hin átöldu meiðyrði sjeu þess eðlis, að þau sjeu rjett

dæmd eptir 219. gr. hegningarlaganna, og hvað upphæð sektarinnar snertir, þá virðist hún einnig hæfilega metin þegar tillit er haft til eðlisgreinar þeirrar, er þau standa í. Það ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm og einnig ákvæði hans um málskostnað. Fyrir yfirdómi virðist málskostnaður eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður. Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 8/1883

Alpm. E. Egilsson

gegn

Kristjáni sýslum. Jónssyni.

Dómur:

Með því að lög ekki heimila að taka dagpeninga og ferðakostnað setudómara í einkamáli lögtaki, eins og átt hefur sjer stað með fúgetagjörð þeirri, sem hjer er áfrýjað, þá ber að dæma tjeða lögtaksgjörð ómerka ex officio, og fellur þá málskostnaður fyrir yfirdóminum niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hin áfrýjaða lögtaksgjörð á ómerk að vera. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 3/1883

Jón Ólafsson

gegn

Ólafi Norðfjörð.

Dómur:

Mál þetta var í hjerði höfðað af áfrýjandanum, Jóni Ólafssyni í Reykjavík, gegn Ólafi verzlunarstjóra Norðfjörð í Keflavík, og flutt fyrir gestarjetti Gullbringu og Kjósarsýslu, en tilefni þess var, að áfrýjandi þóttist eiga tilkall til tómthúss eins, nefnt „Steinar“, er hann taldi byggt á eign sinni Bakka-koti í Rosmhvalaneshreppi, og vildi fá það dæmt sína eign m. m. Var dómur kveðinn upp í málinu fyrir nefndum gestarjetti 16. ágústmán. f. á., og hinn stefndi dæmdur sýkn af kærnum og kröfum áfrýjanda, en málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefur áfrýjandinn skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 22. janúarmán. þ. á., og krafizt, að undirrjettardómurinn verði dæmdur ómerkur og hinn stefndi skyldaður til að greiða honum allan málskostnað með 100 krónum eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Hinsvegar hefur hinn stefndi krafizt fyrst og fremst, að málinu verði vísað frá rjettinum, en til vara, að hann verði dæmdur sýkn af kærnum og kröfum áfrýjandans í þessu máli, og að áfrýjandinn verði skyldaður til að greiða honum hæfilegan málskostnað eptir mati yfirdómsins.

Það sem málspartana greinir á um í þessu máli er, á hvors (þeirra) lóð tómthúsið „Steinar“ standi. Áfrýjandi segir það byggt á lóð Bakkakots, hjáleigu frá Stórhólmi í Rosmhvalaneshreppi, er hann

eigi, en hinn stefndi staðhæfir, að það sje byggt innan merkja Rófu, er sje hjáleiga frá sama höfuðbóli, og sem hann eigi. — Mál þetta er því eptir eðli sínu landaþrætumál, sem samkvæmt N. L. 1 — 7 — 1 ber að dæma með meðdómsmönnum; en með því að undirdómarinn ekki hefur gætt þessa, heldur dæmt málið einn, þá ber að taka kröfu áfrýjandans um ómerkingu gestarjettardómsins til greina.

Málskostnaður fyrir báðum rjettum virðist eiga að falla niður:

Því dæmist rjett að vera:

Gestarjettardómurinn í máli þessu á ómerk-
ur að vera. — Málskostnaður fyrir báðum rjett-
um falli niður.

Mánudaginn 21. maímán.

Nr. 18/1883

Hið opinbera

gegn

Jóhannesi Guðmundssyni.

Dómur:

Með eigin játningu hins kærða og öðrum skýrslum, sem fram eru komnar í málinu, er það löglega sannað, að hinn kærði, Jóhannes Guðmundsson, húsmadur á Ísafirði, hafi róið á hákall á sexæringi 6. desembermán. f. á.; hafi hann fyrst lagzt í legu út af Bolungarvík, en engan hákarl fengið þar, síðan hafi hann farið lengra til hafs á mið, sem kallað er „í auga“ eða „Kví“, og þar hafi hann fengið 20 til 30 hákarla, en haft aðeins 5 eða 6 af þeim með sjer í land, en skorið hina niður. Nefnt

fiskimið eða hákarlamið er svo langt úti, að nær því allt Straumnes er orðið laust við Ritinn og sömuleiðis allt Arnarnes laust við Óshlið, og var hinn kærði, er hann dró hákarlana, að minnsta kosti 1 mílu, og, ef til vill, $1\frac{1}{2}$ mílu frá næsta landi, sem var Deildarhorn í Stigahlið. Útaf þessu var höfðað opinbert lögreglumál gegn hinum kærða fyrir brot gegn samþykkt fyrir Ísafjarðarsýslu um hákarlaveiðar á opnum skipum, staðfestri af amtmanninum yfir vesturamtinu 16. ágúst 1879, sem í 1. gr. bannar að skera niður eða sleppa í sjóinn nokkru af hákarli á nokkru fiski- eða hákarlamiði í Ísafjarðarsýslu á tímabilinu frá 1. okt. til 15. febr. ár hvert, en með dómi, kveðnum upp fyrir lögreglurjetti Ísafjarðar kaupstaðar 21. desember f. á., var hinn kærði dæmdur sýkn af kærum hins opinbera í málinu, og málskostnaður lagður á hið opinbera.

Lögregludómarinn hefur byggt dóm sinn á því, að nefnd samþykkt aðeins banni niðurskurð á hákarli á nokkru fiski- eða hákarlamiði í Ísafjarðarsýslu, en umdæmi sýslunnar geti ekki, þegar ekki er öðruvísi ákvarðað, álitizt að ná lengra en $\frac{3}{4}$ mílu út í opið haf. — Þessa skoðun lögregludómarans getur yfirdómurinn ekki aðhyllst, enn verður að ætla, að orðin „fiski- eða hákarlamið í Ísafjarðarsýslu“ nái til allra þeirra fiski- og hákarlamiða, sem sýslubúar sækja á, að minnsta kosti þegar þau ekki eru lengra frá landi en svo, að mið verða tekin á landi í Ísafjarðarsýslu, enda mundi bannið að öðrum kosti verða næsta þýðingarlítið — Yfirdómurinn fær þannig ekki betur sjeð, en að

hinn kærði hafi brotið móti opt nefndri fiskiveiða-samþykkt með því að sleppa mörgum hákörpum við áður umgetið tækifæri í sjóinn, og ber því samkvæmt 3. gr. samþykktarinnar að dæma hann í sekt, sem virðist hæfilega metin 40 kr., og rennur helmingur sektarinnar til hlutaðeigandi gæzlunefndar, en helmingurinn í hlutaðeigandi sveitar-sjóð; svo ber honum og að greiða allan kostnað af máli þessu, þar á meðal laun til sóknara og svara-manns við yfirdóminn, sem ákveðast 10 kr. handa hvorum þeirra.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmætt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, Jóhannes Guðmundsson, á að greiða í sekt 40 krónur, er renni að helmingi til hlutaðeigandi gæzlunefndar og að helmingi í hlutaðeigandi sveitarsjóð; svo ber honum og að greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sókn-ara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutn-ingsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 krónur til hvors.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 17/1883.

Rjettvísín

gegn

Benedikt Jóhannssyni.

Dómur:

Með eigin játningu hins ákærða, Benedikts Jóhannssonar, og öðrum skýrslum, sem útvegaðar hafa verið undir rekstri máls þessa, er það löglega sannað, að hinn ákærði í janúarmánuði 1878 hafi á leið milli Víðidals og Miðfjarðar tekið við brjefi frá Páli alþingismanni Pálssyni á Dæli til Guðmundar málaflutningsmanns Pálssonar í Reykjavík með 3 kr. 51 eyri í ásamt 35 aurum í peningum; var hinn ákærði þá með lest norðanpóstsins, sem var á suðurleið til Reykjavíkur, en hafði sjálfur brugðið sjer frá lestinni, og var hinum ákærða afhent tjeð peningabrjef til þess að koma því á póstinn, og áttu þeir 35 aurar, sem fylgdu brjefinu, að greiðast í burðargjald undir það. Hinn ákærði, sem var ráðinn til sjóróðra á Álptanesi, og var á leiðinni í verið, hafði farið slippur að heiman, nestislaus og peningalaus; varð honum þá á að brjóta upp peningabrjef það, er hann hafði lofað að koma á póstinn, og eyða peningunum úr því ásamt burðargjaldinu fyrir mat og annan greiða á suðurleiðinni.

Þetta brot hins ákærða, sem er fæddur 1846, og aldrei fyrr hefur sætt hegningu nje ákæru fyrir neitt lagabrot, ber að heimfæra undir 255. sbr 253. grein hegningarlaganna, og virðist hegning sú, sem hinn ákærði hefur til unnið, eptir öllum málavöxtum hæfilega ákveðin 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð; svo ber honum og að endurgjalda Páli bónda Pálssyni á Dæli peninga þá, 3 kr. 86 aura, er hann tók undir sig og eyddi, sem og borga allan löglegan kostnað af máli þessu, þar á meðal

málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 krónur til hvors þeirra.

Þar sem undirdómarinn í máli þessu, Stefán sýslumaður Bjarnarson, í dómi sínum, kveðnum upp fyrir aukarjetti Árnessýslu 10. ágúst f. á., fyrst hefur heimfært brot hins ákærða undir 230. grein hegningarlaganna, og síðan hefur látið þessa hegningu falla niður samkvæmt 67. grein hegningarlaganna, samanborinni við bráðabyrgðaaákvæðanir 307. greinar, sem fyrir löngu eru úr gildi numdar, þá ber þetta vott um svo staka fávizku hjá undirdómaranum, að yfirdómurinn álítur sjer skylt að geyma hinu opinbera rjett til að koma fram ábyrgð á hendur honum út af þessu.

Á rannsókn þessa máls hefur staðið ótilhlýðilega lengi; fyrsta próf í því er tekið á manntalsþingi Húnavatnssýslu 6. júní 1878, hið annað fyrir aukaþingi Árnessýslu 21. apríl 1879, hið þriðja á manntalsþingi Húnavatnssýslu 3. júní 1880, hið fjórða á manntalsþingi sömu sýslu 30. maí 1881, og hið fimmta fyrir lögreglurjetti sömu sýslu 10. nóvember s. á.; en síðan hefur málið verið rekið með tilhlýðilegum hraða af undirdómaranum. Hinn mikli dráttur á málinu hefur þannig orsakast áður en undirdómarinn tók við því, og verður honum því ekki gefin sök á þessum drætti, heldur sýslumanninum í Húnavatnssýslu, er því ber að sekta fyrir ótilhlýðilegan drátt á málinu samkvæmt 35. gr. tilskip. 3. júní 1796, og virðist sekt hans hæfilega metin 30 kr., er renni í hlutaðeigandi fátækra sjóð.

Sókn og vörn málsins fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Benedikt Jóhannsson, á að sæta 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Svo ber honum og að endurgjalda Páli Pálsyni í Dæli 3 kr. 86 a., sem og að borga allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svara-manns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmann-anna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors.

Sýslumanninum í Húnavatnssýslu, Lárusi Þ. Blöndal, ber að greiða 30 kr. sekt, er renni í hlutaðeigandi fátækra sjóð.

Ídæmd útgjöld ber að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 20/1882

Þorgrímur Ásgrímsson
og Þórey Þorleifsdóttir
gegn

Birni og Sigurði Pjeturssonum

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Skaga-fjarðarsýslu 20. dag júlímánaðar 1882, voru áfrýj-
endur þessa máls, Þorgrímur Ásgrímsson og móðir hans Þórey Þorleifsdóttir, dæmd til að sleppa þeirri hálfendu Hofstaðasels, sem eigi er eign Þorgríms, í fardögum 1883, og til að skila henni þá í gildu standi til hinna stefndu, Björns Pjeturssonar og

Sigurðar Pjeturssonar. Svo eru og áfrýjendurnir skyldaðir til sameiginlega að greiða til hinna stefndu í málskostnað 25 kr. og í sekt til landssjóðs 8 krónur hvort þeirra.

Þessum dómi hafa þau Þorgrímur Ásgrímsson og Þórey Þorleifsdóttir áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 28. nóvbr. f. á., og hafa þau fyrir yfirdóminum krafizt, fyrst og fremst, að dómur undirrettarins verði dæmdur ómerkur, en til vara, að áfrýjendurnir verði dæmd sýkn af öllum kærnum og kröfum hinna stefndu. Svo hafa þau og krafizt, að hinir stefndu verði dæmdir til að greiða þeim allan málskostnað fyrir báðum rjettum með 100 krónum, eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hafa hinir stefndu krafizt, að hjeraðsdómurinn verði staðfestur, og að áfrýjendurnir verði dæmd til að lúka málskostnaði með 100 krónum eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Mál þetta var í hjeraði fyrst höfðað gegn Þorgrími Ásgrímssyni einum, og var tilgangurinu með því að fá hann dæmdan til að víkja af hálfu Hofstaðaseli í fardögum 1882, því hinir stefndu töldu hann einan hafa búið á hálflendunni frá árinu 1876, og að hann hefði verið skyldur til að fara frá henni 1881. En meðan á málinu stóð urðu þeir þess vísari, að Þórey byggði á parti hálflendunnar, og að Þorgrímur mundi sitja í byggingu móður sinnar, en hún hafði ábúðarrjett til þess í fardögum 1883. Tóku þeir þá út framhalds, viðauka eða adcitations-stefnu 1. maí. 1882, með hverri einnig Þóreyju var stefnt, er átti að koma í dóm 20. s. m.—En þegar 8. s. m. lögðu hinir stefndu stefnu þessa í dóm.

Þessari aðferð var mótmælt af Þorgrími Ásgrímssyni, en af Þóreyjar hendi var enginn mættur. Með því að hinum stefndu ekki kom nein heimild til gegn mótmælum að leggja stefnuna í dóm og byrja málið fyrr en ákveðið var í stefnunni, ber að vísa framhaldsstefnunni frá hjeraðsdómi.

Að því kemur til aðalmálsins, eða hins upprunalega máls gegn Þorgrími Ásgrímssyni, þá eru málavextir þannig, að árið 1867 byggði síra Benidikt Vigfússon á Hólum, sem þá átti hálfst Hofstaðasel, Ásgrími Árnasyni hálfendur þessa um 16 ár; skyldi ekkja hans, ef hans missti við, njóta sama ábúðarrjettar, og var þeim heimilt að taka einhvern sona sinna í sambýli við sig. Um þetta er enginn ágreiningur meðal málspartanna. Árið 1876 mun ekkja hans, Þórey Þorleifsdóttir, hafa tekið Þorgrím son sinn í sambúð við sig, og hvað sem um það er, hvort Þorgrímur hafi haft alla jörðina um tíma eða ekki—en um það varðaði hina stefndu alls ekki meðan þeir engin umráð höfðu fengið yfir hálfendunni — þá er sannað, að hann einungis var í sambýli við móður sína og í hennar byggingu þegar málið var höfðað.

Með því nú að Þórey Þorleifsdóttir hefur heimild fyrir og ábúðarrjett á hálfendunni til fardaga 1883, og það er samkvæmt byggingarskilmálum hennar, að hún hefur tekið Þorgrím son sinn í sambýli við sig, þá hafa hinir stefndu engan rjett til að meina honum ábúð á jörðunni meðan ábúðarrjettur móður hans er við líði, og ber því að dæma hann sýknan af kærum og kröfum hinna stefndu í frummálinu.

Samkvæmt þessum úrslitum ber hinum stefndu

að endurgjalda áfrýjendunum málskostnað bæði fyrir undir og yfirdómi, er þykir hæfilega metinn 80 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn, Þorgrímur Ásgrímsson, á að vera sýkn af kærur og kröfum hinna stefndu í frummálinu. Viðauka- eða framhaldsmálinu vísast frá hjeraðsdómi. Hinir stefndu, Björn Pjetursson og Sigurður Pjetursson, eiga að greiða áfrýjendunum 80 krónur í málskostnað, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 16/1883.

Rjettvísín
gegn
Jóseph Ólafssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 10. dag marzmán. þ. á., var hinn ákærði, Jóseph Ólafsson, dæmdur til þess að sæta 2 ára betrunarhússvinnu fyrir þjófnað framinn í 3. sinn. Skyldi hann einnig greiða allan kostnað af málinu og iðgjöld hins stolna til Árna Sveinbjarnarsonar á Oddstöðum 9 kr. og til Tómasar Jónssonar á Skarði 3 kr.

Það er með eigin játningu hins kærða og öðrum sönnunargögnum í málinu löglega sannað, að hinn ákærði um haustið 1881, þegar hann var sendur af húsbónda sínum, sem þá var, Árna Sveinbjarnar-

syni á Oddstöðum, norður í Húnavatnssýslu til þess að vitja um kindur fyrir hann, hafi veitt mót-töku móbíldóttri gimbur veturgamalli, er Árni húsbóndi hans átti. Þessa kind seldi hinn ákærði fyrir 7 krónur, er hann fjenýtti sjer; en húsbónda sínum sagði hann svo söguna, að hann hefði komið kindinni fyrir til fódurs. Í sömu ferðinni tók hinn ákærði við hvítu gimbrarlambi, sem var með marki Tómasar Jónssonar bónda á Skarði; seldi hann það fyrir 2 eða 3 krónur, og eyddi þeim. Enn fremur hefur hinn ákærði í fyrra vetur, þá er hann rak kindur út á Akranes, tekið og skorið veturgamla gimbur hvítkollóttu, er hljóp saman við rekstur hans; hagnýtti hann sjer afurðir hennar með ýmsu móti; hver átt hafi þessa kind hefur ekki sannast. Um haustið 1881 stal hinn ákærði úr opnum hjalli á Brautartungu 4 reiptöglum, að verðlagi 2 kr.; reiptögl þessi átti Jón Eggertsson, bóndi á nýnefndum bæ, og hefur hann fengið þau aptur. Þá er enn sannað, að hinn ákærði hefur frá páverandi húsbónda sínum, Árna Sveinbjarnarsyni, stolið 13 hestskónöglum, er voru annaðhvort í ólæstri skúffu eða í gluggakistu í bænum á Oddstöðum; fyrir þessa nagla, sem virtir hafa verið 13 aura, hefur eigandinn ekki krafizt endurgjalds. Loks stal hinn ákærði í fyrra fyrir jólin úr opnum hjalli á Háteig á Akranesi 6 sauðskinnnum og 2 belgjum. Skinnin hafa verið virt 1 kr. hvert, en belgirnir hver 50 aura. 4 af skinnunum hefur eigandi fengið aptur; fyrir hin hefur endurgjalds ekki verið krafizt.

Þessi afbrot hins ákærða, sem kominn er langt

yfir lögaldur sakamanna, og tvívegis áður hefur verið hegnt fyrir þjófnæð ber því að heimfæra undir 233. gr. sbr. 230., 255. og 250. gr. hegningarlaganna, og virðist hegningin eptir nefndum lagagreinum sbr. 63. og 58. gr. sömu laga hæfilega metin af undirdómaranum 2 ára betrunarhússvinna. Á hinn áfrýjaði dómur því að hegningunni til að vera ó-raskaður, og svo er og að því til málskostnaðar og iðgjalda kemur. — Hinum ákærða ber einnig að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómnum í máli þessu skal óraskað. Hinn ákærði, Jóseph Ólafsson, á að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónsonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 4. júnímán.

Nr. 4/1883

Jón Ólafsson

gegn

Nikulási Björnssyni.

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjerði af Jóni Ólafssyni í Hlíðarhúsum við Reykjavík sem eiganda Bakkakots í Leiru gegn Nikulási Björnssyni á Nýlendu, næsta bæ við Bakkakot, útaf því, að Nikulás í mörg undanfarin ár hafi skorið þang í fjörunni fyrir Bakkakotslandi, og ef til vill nýtt sjer fjöruna á annan hátt, og var kveðinn upp dómur í því fyrir gestarjetti Gullbringu og Kjósarsýslu 15. ágúst f. á. með þeim úrslitum, að Nikulás var sýknaður af kærum og kröfum Jóns, og Jón dæmdur í 10 króna málskostnað. — Hjer fyrir rjettinum hefur Jón Ólafsson, sem hefur áfrýjað gestarjettardóminum, haldið því fram, að mál þetta sje í raun og veru eignarþrætumál, og hefði undirdómarinn því átt að kveðja til meðdómsmenn, er dómur var lagður á það í hjerði, og hefur hann fyrir þá sök krafizt, að undirdómurinn verði dæmdur ómerkur; hinn stefndi hefur aptur á móti farið því fram, að mál þetta sje eingöngu skaðabótamál, og sje því rjettilega dæmt í hjerði án meðdómsmanna; hefur hann því krafizt, að gestarjettardómurinn verði staðfestur og sjer dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi með 100 krónum eða einhverju nægilegu.

Stefna áfrýjandans til gestarjettarins og málsútlistun hans þar, eins og líka kæra hans til sátta-nefndar sýna ljóslega, að málsefnið er það, að áfrýjandinn sækir hinn stefnda til sekta fyrir heimildarlaus afnot fjörunnar fyrir Bakkakotslandi, svo sem til þangskurðar og fleira, sömuleiðis sýnir vörn hins stefnda, að hann hefur fastlega neitað að hafa skorið þang í fjörunni fyrir Bakkakoti. Ágreiningurinn milli

málspartanna í þessu máli er þannig eingöngu um það, hvort hinn stefndi hafi notað fjöruna fyrir Bakkakotslandi til þangskurðar, og það hefur áfrýjandinn ekki sannað gegn neitun hins stefnda. Hitt, hvort áfrýjandinn sje eigandi allrar fjörunnar fyrir Bakkakotslandi eða ekki, hefur þannig alls ekki komið til álita undir þessu máli eins og það er höfðað og flutt fyrir gestarjettinum, því spurningin um eignarrjettinn að fjörunni fyrir Bakkakotslandi gat þá fyrst komið til greina, ef það hefði verið játað eða sannað, að hinn stefndi hefði skorið þang á þessari fjöru og þóttzt hafa heimild til þess, en eins og áður er sagt, hefur hann neitað að hafa notað fjöru þessa að neinu leyti.

Yfirdómurinn getur þannig ekki aðhyllst þá skoðun áfrýjandans, að mál þetta sje eignarprætumál, sem hefði átt að dæmast með meðdómsmönnum, og þá heldur ekki tekið þá kröfu hans til greina, að gestarjettardómurinn verði dæmdur ómerkur. Ber því að staðfesta gestarjettardóminn bæði að því snertir sýknu hins stefnda og málskostnað í hjeradi.

Fyrir yfirdómi á áfrýjandi eptir atvikum að greiða hinum stefnda málskostnað með 15 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði gestarjettardómur á óraskaður að standa. Áfrýjandi, Jón Ólafsson, á að greiða hinum stefnda, Nikulási Björnssyni á Nýlendu, málskostnað fyrir yfirdómi með 15 krónum.

Ídæmdur málskostnaður lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 2. júlímán.

Nr. 21/1883

Rjettvísinn

gegn

Kristjáni Björnssyni.

Úrskurður:

Áður fullnaðardómur verði lagður á mál það, sem hjer er skotið til yfirdómsins, virðist nauðsyn til bera, að hjeraðsdómarinn útvegi þær ýtarlegri skýrslur og skýringar, er nú skal greina:

1. Skýrslur Jóns bónda Guðmundssonar á Möðruvöllum, Sigurðar Jónassonar á Bakkaseli og Davíðs prófasts Guðmundssonar á Hofi, gefnar fyrir rjetti, um kindur þær, er hinn ákærði, Kristján Björnsson, kveðst hafa stolið frá þeim, og þar á meðal yfirlýsing þeirra um verð kindanna, og hvort þeir krefjast sjer dæmt endurgjald fyrir þær.
2. Yfirlýsingu hins ákærða um, hvort hann gjöri sig ánægðan með virðingu þá á kindunum, sem tiltekin er í hinum áfrýjaða dómi.
3. Eptirrit af dómi þeim, sem gekk yfir hinum ákærða 3. júlí 1869 og embættisvottorð hjeraðsdómarans um, hvenær þeim dómi var veitt fullnusta.

Svo ber undirdómaranum og að útvega aðrar þær upplýsingar, er framangreindar skýrslur og skýrteini kynnu að gefa tilefni til.

Því úrskurðast:

Hjeraðsdómaranum ber að útvega skýrslur þær og skýringar, sem að ofan eru tilgreindar, svo fljótt sem verða má.

Nr 20/1883

Hið opinbera

gegn

Skipstjóra Elíasi Munck.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á lögregluþingi Suðurmúlasýslu 26. dag septembermánaðar 1882, var hinn kærði, Elías Munck, dæmdur til að lúka 80 kr. sekt til landssjóðs, eða, ef sektin ekki er greidd í ákveðinn tíma, til einfalds fangelsis í 24 daga; svo var hann og dæmdur til að lúka öllum af málinu löglega leiðandi kostnaði.

Þessum dómi er eptir ósk hins kærða og að tilhlutun hins opinbera skotið til yfirdómsins. Það er með eigin játningu hins kærða sannað, að hann 27. ágústmán. 1882 sigldi skipi sínu „Larek“ heim til Þórshafnar á Færeyjum frá Norðfirði í Suðurmúlasýslu, og var það fermt fiski, er að mestu leyti var aflaður í landhelgi hjer. Ætlaði hann einungis snöggva ferð heim, og koma svo aptur, og því tók hann ekki skipaskjöl sín, er hann átti geymd hjá sýslumanni, í það skipti, en fjekk hreppstjóranum í Norðfirði vottorð sitt uppá æru og samvizku um upphæð aflans, og greiddi jafnframt af hendi til hans útflutningsgjaldið af honum, er sýslumaður telur rjett reiknað eptir skýrslunni. —Hinn kærði kom aptur í septembermánuði s. á. eins og hann hafði ætlað sjer; höfðaði sýslumaðurinn þá opinbert mál gegn honum til sekta fyrir það, að hann ekki hafði hirt skipaskjöl sín áður hann fór í ágústmán-
uði, og hefði honum (sýslumanni) því verið fyrrmunað

að rannsaka, hvort skýrsla hins kærða um hinn útflutta afla væri sönn, sbr. lög 4. nóvbr. 1881, 4. gr.

En með því ekkert er fram komið, er bendir til, að sýslumaður hafi haft nokkra ástæðu til að vefengja afla- eða farmskýrslu hins kærða, er þó eptir lög-unum skal meðal annars leggja til grundvallar fyrir útreikningi útflutningsgjaldsins, og til fyrir þá sök að rannsaka farminn, og það þannig ekki verður álitíð, að hinn kærði í neinu hafi brotið eða ætlað að brjóta gegn fyrirmælum ný nefndra laga, þótt hann, eptir að hafa fengið opinberum sýslunarmanni — sem, ef til vill, um það þegir prófið, hefur haft umboð til að rannsaka skipaskjöl á Norðfirði — skýrslu sína og greitt honum útflutningsgjaldið samkvæmt henni, ljeti skjöl sín verða eptir hjá sýslumanni meðan hann skrapp til Færeyja, þá virðist ekki næg ástæða til að sekta hinn kærða, og ber því að dæma hann sýknan af kærum hins opinbera í þessu máli, og virðist málskostnaður eptir atvikum eiga að greiðast af almannafje, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, skipstjóri Elías Munck, á að vera sýkn af kærum hins opinbera í þessu máli. Málskostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Páls Melsted's og Þorsteins

Jónssonar, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 23. júlímán.

Nr. 12/1883.

Landshöfðinginn fyrir
hönd landssjóðsins

gegn

Þorgrími hjeraðslækni
Johnsen.

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjerði af hinum stefnda, Þorgrími lækni Johnsen, gegn áfrýjandanum, landshöfðingjanum yfir Íslandi fyrir hönd landssjóðsins, út af því, að hinn stefndi telur sjer vangoldið í embættislaun sín úr landssjóði sem hjeraðslækni í Eyjafjarðar- og Þingeyjarsýslum fyrir tímabilið frá 1. september 1878 til 30. september 1882, samtals 1190 krónur, og eru málavextir þannig:

Hinn 20. febrúar 1874 auglýsti dómsmálastjórnin, að embættið sem hjeraðslæknir í Eyjafjarðar- og Þingeyjarsýslum væri laust, og að laun þessa embættis væru 600 rd. á ári, er hækkuðu um 100 rd. fyrir hverra þriggja ára þjónustu þangað til að þau væru orðin 1000 rd., og launauppbót eptir lögum 26. marz 1870, sem og notkun embættisjarðar. Með þessum launakjörum var embætti þetta með konungsúrskurði 14. apríl 1874 veitt hinum stefnda, sem þá var hjeraðslæknir í eystra læknishjerði suðuramtsins, og með því að embættisaldur hans var talinn frá því að hann fyrst var skipaður hjeraðslæknir 5. ágúst 1869, sem staðfest er með fjár-

lögnum fyrir árin 1876 og 1877, fjekk hann fyrstu launaviðbót 1. septbr. 1872 og aðra launaviðbót 1. septbr. 1875, en aptur á móti var honum synjað um hina þriðju launaviðbót 1. septbr. 1878 og hina fjórðu og síðustu launaviðbót 1. septbr. 1881 fyrir þá sök, að hann samkvæmt 3. gr. í lögum um aðra skipun á læknaþjónunum á Íslandi, og ll. 15. október 1875 ekki ætti tilkall til hærri launa en hann hafði þá, er lögin öðluðust gildi. Með því að hinn stefndi ekki vildi una þessum úrslitum, gjörði hann ýmsar tilraunir við stjórnina og alþingi til að fá þeim breytt, en er það varð árangurslaust, fjekk hann leyfi hjá ráðherranum til að fá málið útkljáð með málssókn gegn landshöfðingjanum fyrir hönd landssjóðsins, og fjell dómur í því máli á bæjarþingi Reykjavíkur kaupstaðar 22. febr. þ. á. með þeim úrslitum, að landshöfðinginn skyldi fyrir hönd landssjóðsins greiða hinum stefnda 1190 kr. með 5 % ársvöxtum frá sáttakærudegi og að auki 30 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefur landshöfðinginn áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 12. marz þ. á., og krafizt, að verða dæmdur sýkn af kærnum og kröfum hins stefnda, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu, en hinn stefndi hefur krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur og sjer dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Eins og að framan er sagt, er hinum stefnda 14. apríl 1874 veitt af konungi, sem þá hafði einn öll fjárráð landsins, embætti það, er hann nú þjónar,

meðal annars með þeim kjörum, að hann skyldi fá 200 kr. viðbót við hin upphaflegu laun sín fyrir hverra 3ja ára embættisþjónustu, þangað til launin væru orðin 2000 kr., og að auki launauppbót eptir lögum 26. marz 1870, og með því að hann hafði verið skipaður í hjeraðslæknis embætti 5. ágúst 1869, ber að reikna embættisaldur hans, að því er kemur til launabóta eptir aldri, frá 1. september s. á., eins og líka hefur verið viðurkennt af stjórninni með útborgun launa hans eptir að hann var skipaður í embætti sitt, sem nú er, og seinna af lög-gjafarvaldinu með fjárlögunum fyrir árin 1876 og 1877. Það virðist þannig enginn vafi geta verið á, að hinn stefndi með embættis veitingu sinni hafi öðlast lögmætt tilkall til launaviðbóta þeirra, er hann fer fram á undir þessu máli, en að hann hafi verið sviptur þessu tilkalli með ofanefndum lögum um lækna-skipun 15. okt. 1875, 3. gr., eins og áfrýjandinn vill halda fram, fær yfirdómurinn ekki sjeð, því að grein þessi segir aðeins, að um launakjör þeirra hjeraðslækna, sem höfðu hærri laun, þegar lögin öðluðust gildi, en lögin ákváðu handa embættum þeirra, skyldi fara eptir hinum almennu launalögum, dag-settum sama dag, I. 7 gr., en lagagrein sú, sem nú var nefnd, segir einmitt, að þeir embættismenn, sem eptir eldri ákvörðunum hefðu aðgang til að fá hærri embættislaun, en lögin ákvæðu, skyldu einskis í missa við þau, og með því að hinn stefndi með eldri ákvörðun, þ. e. konungsúrskurði 14. apríl 1874, hafði öðlast aðgang til hærri embættislauna, en lækna-lögin ákváðu handa embætti hans, sviptu þau hann ekki þessum aðgangi.

Yfirdómurinn verður þannig að aðhyllast þá skoðun undirdómarans, að hinum stefnda hafi verið vangoldið í embættislaun úr landssjóði fyrir tímabilið frá 1. septbr. 1878 til 1. septbr. 1882 samtals 1190 kr., og ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn bæði að því er snertir sakarefnið og ákvæði dómsins um málskostnað í hjerði. — Eptir þessum úrslitum málsins ber áfrýjandanum einnig að endurgjalda hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er virðist hæfilega metinn 20 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Bæjarþingsdómurinn í máli þessu á óraskaður að standa.

Áfrýjandinn, landshöfðinginn fyrir hönd landssjóðsins, greiði hinum stefnda, Þorgrími hjerðslækni Johnsen, málskostnað fyrir yfirdómi með 20 krónum.

Mánudaginn 30. júlímán.

Nr 23/1883

Rjettvísinn

gegn

Inggjaldi Guðbrandssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir aukarjetti Reykjavíkur kaupstaðar 10. dag aprílmánaðar þ. á., var hinn ákærði, Inggjaldur Guðbrandsson, dæmdur fyrir þjófnað á 2 pundum af ofanaftekinni vorull til fangelsis við vatn og brauð í 5 daga, og til að lúka öllum af varðhaldi sínu og málinu löglega leiðandi

kostnaði. Þessum dómi er að beiðni hins ákærða skotið til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða og öðrum skýrslum í málinu er það löglega sannað, að hann tvívegis hafi stolið ull frá húsbónda sinum, Ófeigi bónda Guðmundssyni í Nesi, sem sje, 1 pundi í fyrra sumar og 1 pundi í vetur, er leið. Ullin var ofanaftekin vorull, og seldi hann 1 $\frac{1}{2}$ pund af henni í búðum hjer í Reykjavík, en $\frac{1}{2}$ pund ljet hann nafngreindan mann fá uppí viðskipti þeirra. Ullina tók hann, fyrra pundið úr poka uppá opnu lopti í húsinu, síðara pundið úr rúmi í herbergi því, sem heima-fólkið sat í.

Hegning sú, sem hinn ákærði, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefir verið hegnt fyrir neitt afbrot, hefur til unnið fyrir þenna verknað sinn, er með rjettu heimfærð undir 230. gr. hegningarlaganna, og virðist mega standa við hegningu þá, sem hann er dæmdur í við undirdóminn. Það ber því að staðfesta hinn áfrýjaða aukapingsdóm, einnig að því ákvæði hans um málskostnað snertir. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins fyrir undirdómi hefur verið víta-laus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á óraskaður að standa. Hinn ákærði, Ingjaldur Guðbrands-son, greiði allan af áfrýjun málsins löglega

leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 13/1883.

Þórður Sigurðsson

gegn

Helga Guðmundssyni.

Dómur:

Afrýjandi þessa máls, sem einnig var sökjandi þess í hjerði, hefur stefnt fyrir yfirdóminn sem varnaraðila þess hreppstjóra og hreppsnefndaroddvita Helga Guðmundssyni á Heylæk, eða hreppsnefndinni í Fljótshlíðarhreppi, og í sóknarskjali sínu fyrir yfirdóminum hefur hann krafizt, að nefndur Helgi Guðmundsson yrði fyrir hönd hreppsnefndarinnar í Fljótshlíðarhreppi dæmdur til að inna af hendi ýmsar fjárreiður. Í hjerði er málssókninni aptur á móti, bæði í kærinni til sáttanefndar, í stefnunni til undirdóms og í sóknarskjölunum eingöngu beint að hreppstjóra og hreppsnefndaroddvita Helga Guðmundssyni á Heylæk, án þess að hreppsnefndar Fljótshlíðarhrepps sje að neinu getið sem varnaraðila eða neins krafizt af henni. — Með því að málið þannig er sókt fyrir yfirdóminum gegn öðrum varnaraðila en í hjerði, og enginn dómur er genginn í hjerði um kröfur áfrýjandans á hendur hreppsnefndinni í Fljótshlíðarhreppi, þá ber að vísa máli þessu frá yfirdóminum samkvæmt aðalkröfu

hins stefnda Helga Guðmundssonar, og ber áfrýjandanum þá að greiða hinum stefnda kost og tæringu fyrir yfirdómi, er virðist hæfilega metið 20 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjandanum, Þórði Sigurðssyni, ber að greiða hinum stefnda, Helga Guðmundssyni, 20 krónur í kost og tæringu, er lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 14/1883

Bæjarstjórn Ísa-
fjarðar kaupstaðar

gegn

hreppsnefnd Eyrarhrepps.

Dómur:

Með fógetagjörð, sem framin var í Ísafjarðar kaupstað 6. desbr. 1882, var hjá bæjarsjóði nefnds kaupstaðar tekið lögtaki eptir kröfu hreppsnefndarinnar í Eyrarhreppi 13 krónur 78 aur., sem sje:

1. Tiund af ábúð á Stakkanesi	kr. 0.46
2. Sýslugjald	— 0.27
3. Aukatillag	— 12.00
4. Kostnaður við fógetagjörðina	— 1.25

Þessari fógetagjörð hefur bæjarstjórn Ísafjarðar-kaupstaðar skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 28. marzmán. þ. á., og þar krafizt, fyrst og fremst: að fógetagjörðin verði dæmd ómerk, en hrepps-

nefnd Eyrarhrepps skylduð til að endurborga áfrýjandanum ofan um getið fje ásamt öllum kostnaði, sem leitt hefur af lögtaksgjörðinni, svo og til að greiða hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi, en til vara: að Eyrarsveitarhreppsnefnd verði skylduð til að endurborga áfrýjandanum aukaútsvarið, 12 kr., kostnaðinn við lögtakið og málskostnað fyrir yfirdómi eptir mati rjettarins. Hin stefnda hreppsnefnd Eyrarhrepps hefur hvorki mætt nje mæta látið fyrir yfirdóminum, og ber því að dæma málið eptir skjölum þeim og skilríkjum, sem fram eru komin.

Hinn 15. febrúarmán. 1881 samdist svo milli bæjarstjórnar Ísafjarðar-kaupstaðar og prestsins til Eyrar í Skutulsfirði, að nefnd bæjarstjórn fyrir hönd kaupstaðarins skyldi hafa öll leiguliða-afnot af hjáleigunni Stekkjanesi (Stakkanesi), og þeim hluta jarðarinnar Eyrar í Skutulsfirði, sem enn fylgir prestakallinu, og sem nú er metið 1.⁸⁵ hndr. að dýrleika, meðan hann hjeldi brauðinu. Í 1. gr. reglugjörðar 26. janúar 1866 um að gjöra verzlunarstaðinn Ísafjörð að kaupstað, og um stjórn bæjarmálefna þar, er ákveðið, að „verzlunarstaðurinn Ísafjörður — þar með talin öll Skutulsfjarðareyri, og prestsetrið, sem á eyrinni stendur — skal hjeðan í frá vera bæjarfjelag og lögsagnarumdæmi sjer, og nefnast kaupstaður“.

Með því að engin sönnun er fram komin fyrir, að Stakkanes, sem, eins og áður er sagt, er hjáleiga frá prestsetrinu Eyri, sje í Eyrarhreppi, og að því beri að greiða nefndum hreppi nokkur gjöld af henni, þá ber samkvæmt kröfu áfrýjanda að dæma

hina áfrýjuðu fúgetagjörð ógilda, og kemur því ekki til álita, hvort gjöld þau, sem tekin voru lögtaki, að öðru leyti eigi við nokkuð að styðjast.

Samkvæmt þessum úrslitum ber hinni stefndu hreppsnefnd að greiða áfrýjandanum allan kostnað af lögtaksgjörðinni og málskotinu til yfirdómsins með 25 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Hin áfrýjaða lögtaksgjörð á að vera ógild. Hin stefnda hreppsnefnd Eyrarhrepps á að greiða áfrýjandanum, bæjarstjórn Ísafjarðar-kaupstaðar, allan kostnað af lögtaksgjörðinni og málskotinu til yfirdómsins með 25 krónum innan 8 vikna frá löglegri birting dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 6. ágústmán.

Nr. 19/1883.

Rjettvísín

gegn

Guðmundi Jónssyni

Sigurbór Ólafssyni og

Mettu Egilsdóttur.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir aukarjetti Reykjavíkur kaupstaðar 18. dag nóvembermán. 1882 í máli því, sem hjer er áfrýjað, og sem höfðað hefur verið að boði landshöfðingja gegn hinum ákærða, Guðmundi Jónssyni, fyrir brot á móti 189. gr. og 190. gr. hegningarlaganna, og Sigurbór Ólafss-

syni og Mettu Egilsdóttur fyrir brot gegn 148. gr. sömu laga, voru hin ákærðu dæmd sýkn af ákæru sóknarans í málinu og málskostnaður, þar með talin málsfærslulaun til talsmanna hinna ákærðu, Þorsteins málaflutningsmanns Jónssonar, Páls málaflutningsmanns Melsteðs og Indriða endurskoðunarmanns Einarssonar, 10 krónur til hvers þeirra, látinn lenda á opinberum sjóði.

Þessum dómi er að tilhlutun hins opinbera skotið til yfirdómsins.

Tildrög máls þessa eru, að 7. dag ágústmánaðar 1881 riðu hin ákærðu ásamt fleiru fólki út sjer til skemmtunar, og var ferðinni heitið upp í svo nefndan Marardal, sem er norðanvert í Hengladölum í Árnessýslu; lagði fólk þetta leið sína um á Kolviðarhóli og fór þaðan nokkru eptir hádegi, ekki allt í hóp, heldur tvennt og tvennt, Sigurbór og Metta saman, og nokkru seinna Guðmundur og Kristmann nokkur Jónsson. Kristmann þessi Jónsson fannst síðari hluta dags 7. ágústmán. örendur nálægt hinum svo nefnda draugakofa við Húsmúlan, sem svo er nefndur, vestan í Henglafjöllum, góðan spöl norður frá Kolviðarhóli, og hinn ákærði, Guðmundur Jónsson — eptir því sem upplýst er — sofandi skammt þar frá.

Bæjarfógetinn í Reykjavík hóf þá rannsókn útaf þessum atburði, og þegar rannsókninni var lokið af hans hendi, var Jón landshöfðingjaritari Jónsson eptir fyrirmælum landshöfðingja skipaður af amtmanni til að halda rannsókninni áfram, og að þeirri rannsókn aflokinni, var mál þetta höfðað og

dæmt fyrir aukarjetti Reykjavíkur af hinum reglulega dómara með þeim úrslitum, sem áður segir.

Að því nú snertir hinn ákærða Guðmund Jónsson, þá er það eitt löglega sannað, að hann fannst sofandi örskammt frá þeim stað, þar sem Kristmann heitinn Jónsson fannst örendur, en engin sönnun er framkomin, og jafnvel engar líkur, gegn neitun hans, til, að hann hafi valdið dauða Kristmanns eða einusinni vitað, hvernig hann atvikaðist, enda er ekki einusinni það sannað, að Kristmann hafi dáíð af völdum nokkurs manns, heldur er það eptir skýrslu hlutaðeigandi hjeraðslæknis, byggðri á líkskurði, eins sennilegt, að hann hafi orðið bráðkvaddur, þótt hinn hastarlegi dauði hans meðfram kunni að hafa orsakast af ytri áverka (af slisi) og ofnautn áfengra drykkja. Það ber því að dæma Guðmund sýknan af ákæru sóknarans í máli þessu.

Að því kemur til hinna ákærðu Sigurbórs Ólafssonar og Mettu Egilsdóttur, sem sökuð eru um að hafa brotið gegn 148. gr. hegningarlaganna, þá snerta missagnir þær, sem þeim eru gefnar að sök, eingöngu það atriði, hvaða veg þau hafi haldið heimleiðis frá áður nefndum Húsmúla, sem enga þýðingu hafði til að upplýsa dauðdaga Kristmanns, og eins og engar líkur eru til, að þau hafi borið rangt um þetta atriði til að dylja sannleikann, þannig er það upplýst, að þau aldrei áður höfðu farið leið þá, er þau báru vitni um, og voru ókunnug öllum örnefnum, svo að það er mjög skiljanlegt, þó framburður þeirra um þetta atriði væri á reiki. — Yfirdómurinn fær þannig ekki sjeð, að

hin ákærðu vísvitandi hafi unnið rangan eið eða borið rangan vitnisburð fyrir rjetti, og ber því einnig að dæma þau sýkn af ákæru sóknarans í þessu máli. — Það ber þannig að staðfesta hinn áfrýjaða dóm, eptir atvikum einnig að því ákvæði hans um málskostnað snertir. — Málskostnaður fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanna fyrir yfirdóminum, setts landshöfðingjaritara Jóns Jenssonar, Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar málaflutningsmanna, er skulu ákveðin 15 krónur til hvers þeirra um sig, greiðist úr opinberum sjóði.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á óraskaður að standa. Málskostnaður fyrir yfirdómi, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanna, setts landshöfðingjaritara Jóns Jenssonar, Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar málaflutningsmanna, 15 krónur til hvers þeirra um sig, greiðist úr opinberum sjóði. —

Mánudaginn 10. septbrmán.

Nr. 27/1883.

Rjettvísinn

gegn

Jörundi Jónssyni.

Dómur:

Mál þetta er höfðað af hálfu rjettvísinnar eptir

skipun amtmannsins yfir norður- og austuramtinu gegn Jörundi Jónssyni á Syðstabæ í Hrísey fyrir brot gegn 228. gr. hegningarlaganna, og með dómi, kveðnum upp í málinu fyrir aukarjetti Eyjafjarðarsýslu 21. febrúar þ. á. af Lárusi Blöndal, sýslumanni í Húnavatnssýslu, sem setudómara, er hinn ákærði dæmdur sýkn af ákærum rjettvísinnar í máli þessu, en jafnframt skyldaður til að greiða allan löglegan kostnað af því, þar á meðal málsfærslulaun til svaramanns síns í hjeraði 8 krónur.

Tilfnið til málshöfðunar þessarar er það, að hinn ákærði í kæruskjali til amtmannsins yfir norður- og austuramtinu, dagsettu 8. desember 1881, bar sig upp undan því, að sonur hans, Jóhannes, hefði, án vilja hans og vitundar selt prestinum Arnljóti Ólafssyni á Bægisá með afsalsbrjefi, dagsettu 3. marz s. á., $\frac{1}{10}$ af jörðinni Syðstabæ í Hrísey, er hann hafði fengið að erfðum eptir móður sína á opinberum skiptum árið 1877, og selt ákærða með afsalsbrjefi 3. október s. á.; að visu hafi Jóhannes sonur hans ekki haft meðráðamann við síðar nefnt jarðarafsal, þó að hann þá að eins hefði verið 18 ára, því ákærði hafi ætlað, að þess þyrfti ekki við, þar sem Jóhannesi ekki hafði verið skipaður meðráðamaður á skiptunum eptir móður sína, en hefði komið fram sem fullmyndugur maður; seinna hafi Jóhannes iðrast eptir að hafa afsalað föður sínum þennan jarðarpart, þegar hann sá, að Norðmenn fóru almennt að stunda sildarveiði á Eyjafirði, og að eigendur sjáfarjarðanna þar í firðinum höfðu talsverðan hag á þessum sildarveiðum, hafi hann þá leitað ráða hjá prestinum Arnljóti Ólafssyni á

Bægisá, og hafi það orðið samkomulag milli þeirra, að hann með skipuðum meðráðamanni seldi nefndum presti jarðarpartinn, án þess að gjöra ákærða aðvart um söluna, enda hafi hlutaðeigandi sýslumaður, sem skipaði Jóhannesi meðráðamann við hið síðara afsalið, og var í fullu vitorði nm það, látið Jóhannesi í ljósi, að ekkert ólöglegt eða saknæmt væri í þessu síðara afsali. — Í niðurlagi kæruskjalsins lýsir ákærði yfir þeirri skoðun sinni, að sjer ekki geti fundizt betur, en að hjer liggi fyrir svo saknæmt brot gegn 255. gr. hegningarlaganna í sambandi við 48., 132. og 142. gr. þeirra, að höfða beri opinbert mál gegn þeim, er hlut áttu að þessu síðara jarðarafsali, og óskar þessvegna, að amtið skipi fyrir um þessa málshöfðun útaf þessu, og að hinir seku verði dæmdir til sekta eða hegningar að lögum, og til að bæta ákærða að fullu skaða þann, áhyggjur og skapraun, er sala þessi hafi valdið honum.

Eins og tekið er fram í hjeraðsdómnum hefur það sannast undir rekstri þessa máls, að hinn ákærði í kæruskjali sínu til amtsins hefur hermt rjett öll aðalatvik þau, er hann byggir kæru sína á, og að skýrsla hans um það, sem fram hefur farið, er í öllu verulegu sannleikanum samkvæm, það er því auðsætt, að kæra hans ekki verður að þessu leyti heimfærð undir 228. gr. hegningarlaganna; en þar sem hinn ákærði í niðurlagi kæru sinnar hefur látið þá skoðun sína í ljósi að atferli, sem hann hefur skýrt rjett frá, væri saknæmt eptir tilteknum greinum í hegningarlögunum, og óskað sakamálshöfðunar og dóms yfir hlutaðeigendum, þá

verður slík skoðun og ósk kærands, þó hún sje borin upp fyrir yfirvaldi, og hversu ástæðulaus sem hún kann að vera, ekki álitin að hafa í sjer fóligna bersýnilega ranga kæru í þeim skilningi, sem 228. gr. hegningarlaganna hefur fyrir augum, því tjeð lagagrein virðist sjerstaklega eiga við þær kærur, þar sem skýrt er bersýnilega rangt frá þeim atvikum og gjörðum, sem kært er fyrir. Þarvið bætist að hegningarákvörðuninni í opt nefndri lagagrein því að eins verður beitt, að kærandinn hafi verið sjer meðvitandi um að kæra hans væri röng, en að hinn ákærði hafi verið sjer þessa meðvitandi, er engin ástæða til að ætla, þar sem hinn ákærði er fáfróður alþýðumaður, og gjörningur sá, sem hann kærir yfir, er þess eðlis, að honum var nokkur vorkunn, þótt hann áleti hann saknæman að lögum, einkum þar sem hann, eptir því sem hann sjálfur skýrir frá, hafði ráðfært sig við lögfróða menn um það efni, áður en hann bar upp kæru sína. Yfirdómurinn fær þannig ekki sjeð, að hinn ákærði með kæru þeirri, sem hjer er sakarefni, hafi orðið brotlegur gegn 228. gr. hegningarlaganna, og ber því að dæma hann sýknan af ákæru sóknarans í þessu máli, og er þá einnig rjett, að allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar á meðal málsfærslulaun til svaramanns hins ákærða í hjerði og til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, sem ákveðast 8 kr. til hins fyrst nefnda og 10 krónur til hvors hinna síðar nefndu, greiðist úr opinberum sjóði.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi hefur verið lögmet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Jörundur Jónsson, á að vera sýkn af ákærum sóknarans í þessu máli. Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða svaramanns hins ákærða í hjerði, Eggerts Laxdals, og til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 8 krónur til hins fyrst nefnda og 10 krónur til hvors hinna síðar nefndu, greiðist úr opinberum sjóði.

Mánudaginn 24. septbrmán.

Nr. 28/1883.

Hið opinbera

gegn

Guðmundi Sveinssyni og

13 öðrum formönnum í

Hnífsdal í Ísafjarðarsýslu.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir lögreglu-rjetti Ísafjarðarsýslu 20. nóvembermán. f. á., voru hinir kærðu 1) Guðmundur Sveinsson, 2) Hannes Jónsson, 3) Vilhjálmur Pálsson, 5) Sigurður Sveinsson, 5) Sigurður Þorvarðsson, 6) Jóhann Jónsson, 7) Magnús Þorkellsson, 7) Jóhann Guðmundsson, 9) Víglundur Ásbjörnsson, 10) Pjetur Oddsson, 11) Ólafur Þórðarson, 12) Finnur Nielsson, 13) Jóhannes Pálsson og 14) Kristján Gabrielsson, dæmdir fyrir brot á fiskiveiðasamþykkt fyrir Ísafjarðarsýslu, Nr.

1, 5, 7 og 11 í 40 kr. sekt hver, en hinir aðrir í 30 króna sekt hver þeirra. Svo eru þeir og dæmdir til allir fyrir einn og einn fyrir alla að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Dómi þessum er að beiðni hinna kærðu og af hendi hins opinbera skotið til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hinna kærðu og öðrum skýrteinum löglega sannað, að þeir hafa margsinnis látið lóðir liggja í sjó næturlangt eptir veturnætur 1882; hafa þeir þannig brotið gegn 1. grein fiskiveiðasamþykktar fyrir Ísafjarðarsýslu og Ísafjarðar kaupstað, dags. 16. ágúst 1879, og ber þeim því að greiða sektir samkvæmt samþ. 4. gr. b, og virðast þær hæfilega metnar, að því snertir hina kærðu Guðmund Sveinsson, Sigurð Þorvarðsson, Magnús Þorkellsson og Ólaf Þórðarson, sem áður hafa verið sektaðir fyrir samskonar brot, 25 krónur fyrir hvern þeirra, og að því snertir hina aðra ákærðu 10 krónur fyrir hvern þeirra. Með þessum breytingum ber því að staðfesta hinn áfrýj-
aða lögreglurjettardóm, einnig að því málskostnað snertir. Sektirnar renni eptir lögum 14. desbr. 1877 í hlutaðeigandi fátækra sjóð, með því sá eini maður, sem í gæzlunefndinni var, hefur afsalað sjer sínum rjetti. Svo ber hinum kærðu og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeradi hefur verið vítilaus og sókn og vörn þess við yfirdóminn lögmat.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á óraskaður að standa, þó þannig, að hinir kærðu greiði í sekt til hlutaðeigandi fátækra sjóðs, Guðmundur Sveinsson, Sigurður Þorvarðsson, Magnús Þorkellsson og Ólafur Þórðarson 25 kr. hver, en Hannes Jónsson, Vilhjálmur Pálsson, Sigurður Sveinsson, Jóhann Jónsson, Jóhann Guðmundsson, Víglundur Ásbjörnsson, Pjetur Oddsson, Finnur Nielsson, Jóhannes Pálsson og Kristján Gabrielsson 10 krónur hver. Svo greiði þeir og allir sem einn og einn sem allir allar af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 1. októbermán.

Nr. 11/1883.

Bjarni Þórðarson

gegn

Páli Ingimundarsyni

og Jóni Pálssyni.

Dómur:

Með því áritun sáttanefndarinnar á sáttakæruna í máli því, sem hjer er áfrýjað, ekki ber með sjer,

að málspartar hafi verið kvaddir skriflega til sáttafundar, nje heldur, hvort þeir hafi komið á sáttafund sjálfir, eða aðrir af hendi þeirra, og hún yfir höfuð er óformleg, og fyrirmæla tilskipunar 20. janúar 1797, III. kap. þannig ekki er gætt, ber að dæma hinn áfrýjaða hjeraðsdóm ómerknan og að vísa málinu frá hjeraðsdómi. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði hjeraðsdómur á ómerkur að vera, og visast málinu frá hjeraðsdómi.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 15. októbermán.

Nr. 24/1883

Rjettvísinn

gegn

Guðmundi Þorsteinssyni.

Dómur:

Með eigin játningu hins ákærða, Guðmundar Þorsteinssonar og öðrum skýrslum, sem fengizt hafa undir rekstri málsins, er það löglega sannað, að hann síðast liðinn vetur og sumar hefur stolið frá ýmsum mönnum hjer í bænum 2 vasaúrum, 7 bókum, einum vatnsstígvjelum fornum og einum silfur-skúfhólk. Öllum þessum munum stal hann án þess að brjóta upp hús eða hirzalur og seldi þá, nema annað úrið, sem hann fleygði í sjóinn. Þar að auki hefur hann selt sem sína eign eina bók, er honum hafði verið fengin í hendur til að koma í bókband.— Hinir stolnu og ranglega fengnu munir hafa verið

virtir rúmar 60 krónur, og hefur sumum þeirra verið skilað aptur, en endurgjalds að eins verið krafizt fyrir bæði úrin og 2 bækur. Fyrir þetta brot er hinn ákærði, sem er fæddur 27. júlí 1866, dæmdur í aukarjetti Reykjavíkur kaupstaðar eptir 230. og 22. gr. hegningarlaganna í 20 daga einfalt fangelsi, sem og til að greiða allan kostnað af málinu, og í iðgjöld samtals 44 krónur, en þeim dómi er af hálfu rjettvísinnar áfrýjað til yfirdómsins.

Hegning sú, sem hinn ákærði hefur unnið til fyrir þessi afbrot sín samkvæmt 230. og 255. sbr. 22. gr. hegningarlaganna, virðist hæfilega metin 40 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi, og ber honum að greiða í iðgjöld til agents Lambertsens 50 krónur og til Guðjóns Einarssonar 3 krónur. Svo ber honum og að greiða allan af málinu og varðhaldi sínu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 krónur til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Guðmundur Þorsteinsson, á að sæta fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 40 daga og greiða iðgjöld til agents Lambertsens 40 krónur og til Guðjóns Einarssonar 3 krónur. Svo ber honum og að borga allan af málinu og varðhaldi sínu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal í málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, mála-

flutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 krónur til hvors þeirra.

Ídæmd iðgjöld ber að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa, og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 1/1883.

Jón Ólafsson

gegn

Indriða Einarssyni.

Dómur:

Mál þetta er svo vaxið, að Indriði endurskoðari Einarsson áleit virðingu sinni misboðið í ritgjörð nokkurri er stóð í 146. tölublaði blaðsins „Skuldar“, er út kom 21. marz f. á., og hefur ritgjörð þessi þá yfirskrift: „Misbrúkun á landssjóði“, og er undirskrifuð af einhverjum er nefnir sig „jota subscriptum“.

Sökum þessa stefndi endurskoðari Indriði ritstjóra og ábyrgðarmanni blaðsins, Jóni alþingismanni Ólafssyni, og fjekk hann með dómi bæjarþingsrjettar Reykjavíkur kaupstaðar, gengnum 6. júlí næsta eptir, dæmdan í 100 kr. sekt, og meiðyrðin, sem nefnd eru í ástæðum dómsins, dæmd dauð og ómerk, og Jón Ólafsson skyldaðan til að greiða sjer 15 krónur í málskostnað.

Þessum dómi hefur nú fyrr tjeður Jón Ólafsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 6. janúar þ. á., og heimtað sig dæmdan sýknan af kærnum og kröfum hins stefnda, og sjer dæmdan hæfilegan málskostnað fyrir báðum rjettum, eður að hann

verði látinn falla niður; þar á móti hefur hinn stefndi fyrir yfirdóminum aðeins krafizt þess, að orðin í fyrr tjeðri grein: „það lítur einhvernveginn svo út, sem þessum blessuðum Indriða gangi miklu betur að hafa út peninga, en að standa skil á þeim aptur“; „Hitt er mjer óhætt að segja, að fatta hefur hann fingur og smá, með listum plockkar hann lokuna frá — það er að segja frá landssjóðnum“. „Því mjög er hann laginn að kræla sjer peninga út úr honum fyrir ekki neitt“, og eins orðin: „plötur og plötusláttur“, sem þar standa, verði dæmd dauð og marklaus, og sjer dæmdur málskostnaður, og um leið lýst því yfir, að hann ekki beiddi um frekara.

Yfirdómurinn verður nú að vera undirdómaranum samdóma í því, að hin umræddu orð eru meiðandi fyrir hinn stefnda, og ber því að dæma þau dauð og marklaus, en með því hinn stefndi hefur, sem sagt, fallið frá því undir málsfærslunni fyrir yfirdóminum, að hinn stefndi verði sektaður fyrir þau, og þareð hann var fyllilega bær til þessa, verður hin ídæmda sekt að falla burtu. — Að því er málskostnaðinn snertir, ber áfrýjanda að greiða hinum stefnda hann fyrir báðum rjettum með 25 krónum.

Fyrir ósæmilegan rithátt um undirdómarann í sóknarskjali sínu fyrir yfirdóminum ber samkvæmt L. 1—12. og tilskip. 23. desbr. 1735, 2. gr. að sekta áfrýjandann um 10 krónur til fátækra sjóðs Reykjavíkur kaupstaðar og 10 krónur til landssjóðs (dómsmálasjóðs).

Því dæmist rjett að vera:

Hin framan nefndu ákærðu orð eiga að vera dauð og marklaus. Málskostnað fyrir báðum rjettum lúki áfrýjandinn, alþingismaður Jón Ólafsson, hinum stefnda, Indriða endurskoðara Einarssyni, með 25 krónum; svo greiði hann og fyrir ósæmilegan rithátt 10 krónur til fátækra sjóðs Reykjavíkur kaupstaðar og 10 krónur til landssjóðs (dómsmálasjóðs), allt innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þess undir aðför að lögum.

Mánudaginn 29. októbermán.

Nr. 31/1883

Umboðssjóður Gullbringu
og Kjósarsýslu
gegn

Þorsteini Jónssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Gullbringu og Kjósarsýslu 23. júní þ. á. af bæjarfógeta E. Th. Jónassen sem setudómara með tilkvöddum meðdómsmönnum, var hinn stefndi, Þorsteinn Jónsson, dæmdur sýkn af kærum og kröfum umboðsmannsins yfir þjóðjörðum Kjósar og Gullbringusýslu, en honum dæmdur málskostnaður frá áfrýjanda með 12 krónum.

Þessum dómi er að tilhlutun landshöfðingjans yfir Íslandi skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 15. ágúst þ. á., og hefur af hendi áfrýjanda

verið krafizt, að hinn stefndi verði dæmdur til að sleppa við umboðsmanninn yfir þjóðjörðum Kjósar og Gullbringusýslu og undir hans umráð svo sem eign landssjóðs þeim hluta Vilborgarkots, er því var útmældur úr landi þjóðjarðarinnar Hólms hinn 7. septbr. 1863, og telst 4 hdr. að nýju mati, svo og til að borga málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu eptir yfirdómsins mati. — Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hjeraðsdómurinn verði staðfestur og hann dæmdur sýkn af öllum kærum og kröfum áfrýjanda, og að honum verði dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Tildrög þessa máls eru þau, að um vorið 1863 beiddi Jón Bjarnason nokkur amtmanninn í suður-umdæminu um leyfi að mega stofna nýbýli á eyðijörðinni Vilborgarkoti í Mosfellssveit. Amtmaðurinn bauð þá sýslumanninum í Gullbringu og Kjósarsýslu, þar sem nefnd eyðijörð lá, að gjöra áreið á staðinn til upplýsingar um takmörkin milli Vilborgarkotslands og næstu jarða, Hólms, Helliskots og Miðdals. Þessa áreiðagjörð framkvæmdi og sýslumaður 21. júlí sama ár, en þar voru að eins við staddir, fyrir utan sýslumanninn, eigendur Helliskots og Miðdals, ábúandirn á Hólmi og hreppstjórinn í Mosfellssveit. En nefndur Jón Bjarnason var þar eigi við staddur, virðist hann og eigi hafa verið þar til kvaddur. Það, sem nefndir menn sögðu um landamerki Vilborgarkots, virðist mjög ógreinilegt, er meðfram kann að koma til því, að áreiðargjörðin öll er bókuð á dönsku máli, er þeir varla munu hafa skilið; eptir því, sem þar segir,

eiga þeir og að hafa sagt, að Vilborgarkotsland hefði í ómunatíð verið notað frá Hólmi og Helliskoti til slæгна og mótakis; það mundi rýra Hólmsland, ef þar yrði aptur sett byggð, en þó mundi við hið nýja jarðamat eigi hafa verið haft tillit til þessara afnota af Vilborgarkotslandi, er Hólmur var metinn til dýrleika. Amtmaður skipaði nú sýslumanni að gjöra nýja áreið á landið, því Jón Bjarnason væri farinn að yrkja það og byggja þar bæ, en auðsjeð væri, að Vilborgarkot yrði að vera afbýli en ekki nýbýli; eptir tilskipun 15. apríl 1776 væri slík áreiðargjörð nauðsynleg bæði til að ákveða afgjaldið, og land það er þessu koti ætti að fylgja. Sýslumaður gjörði þá aptur áreið á landið með 4 tilkvöddum mönnum til að mæla út land handa Jóni Bjarnasyni úr Vilborgarkotslandi, og mætti þar opt nefndur Jón Bjarnason og eins eigandi Helliskots. Mennirnir úthlutuðu nú landi til handa Jóni með ummerkjum, og möttu það 8 hdr. að dýrleika, 4 hdr. frá Hólmi og 4 hdr. frá Helliskoti, og landskuld 2 vættir, aðra til Hólms, en hina til Helliskots.

Sýslumaðurinn, sem og var umboðsmaður kongsjarðanna í Kjósar- og Gullbringusýslu — en ein af þeim jörðum er Hólmur — áskildi sjer rjett til að gefa út byggingarbrjef handa Jóni að því helming hins útmælda lands snerti; en Jón Bjarnason kvaðst álita, að sjer bæri rjettur til þess að heimta sjer landið útmælt með nýbýlisrjetti samkvæmt tilskipun 15. apríl 1776, og mótmælti, að Hólmur hefði torfristu í landi því, er sjer væri útvísað, en það hafði sýslumaðurinn áskilið. Amtið bar nú málið

undir dómsmálastjórnarherrann, og skýrði frá, að Jón Bjarnason hefði krafizt sjer landið útlagt sem nýbýli til óðals og eignar, en hann áleti, að það ætti að skoðast sem afbýli frá Hólmi og Helliskoti, og á þessa skoðun amtmanns fjellst dómsmálaráðherrann. Jón Bjarnason skeytti samt þessu ekki neitt, byggði á sinn eiginn kostnað bæ á landinu og borgaði ekkert eptir; leið svo og beið unz umboðsmaður kongsjarðanna í Kjósar og Gullbringusýslu 1872 höfðaði mál gegn Jóni Bjarnasyni, sem, með því Jón andaðist meðan á málinu stóð, var haldið áfram gegn ekkju hans til lúkningar á landskuld af kotinu að helmingi. En það mál lyktaði þannig, að ábúandi Vilborgarkots var dæmdur sýkn af kærum og kröfum umboðssjóðs í þessu máli.

Nú er í þessu máli, eins og áður sagt, krafizt af áfrýjanda, að umráðamaður Vilborgarkots sleppi helmingi landsins við umboðssjóðinn.

Það er nú að visu svo, að Jón Bjarnason ekki mun hafa fengið slíka útvísun á landinu, sem tilskipun 15. apríl 1776 ræðir um, og að því engin sönnun er fram komin fyrir eignarrjetti hans eða eptirkomenda hans til Vilborgarkots eins og það var útmælt 7. septbr. 1863, en hinsvegar virðist það viðurkennt í áður nefndum amtsbrjefum, að Vilborgarkot hafi verið eyðijörð fyrir 1863 með sjerstakri landareign, og í áreiðargjörðinni 21. júlí 1863 er þess getið, að til sjeu landamerki fyrir Vilborgarkoti gagnvart Helliskoti og Miðdal og að nokkru leyti gagnvart Hólmi. Að visu má álita sannað, að nokkur hluti af landi því, er Vilborgarkoti var útmælt 7. septbr. 1863, hafi um langan

tíma verið notaður frá Hólmi, en það er ekki sann-
að, að hann hafi verið notaður sem Hólms eign,
heldur virðist liggja nær, að hann hafi verið not-
aður þaðan sem almenningur af því að Vilborgar-
kotið var í eyði, sbr. tilskip. 15. apríl 1776, 2. og
5. gr. Það er þannig engin sönnun fram komin
fyrir því, að Hólmur eigi eignartilkall til nokkurs
hluta af landi því, sem Vilborgarkoti var útmælt
7. septbr. 1863, og því síður fyrir því, hver eða
hve mikill hluti af þessu landi það sje, sem Hólm-
ur getur gjört eignartilkall til, enda hefur áfrýj-
andinn ekki í rjettarkröfum sínum tilgreint með
landamerkjum, hver hluti úr hinu nú verandi Vil-
borgarkotslandi það sje, sem hann heimti sjer dæmd-
an, heldur að eins, að landssjóðnum verði dæmd
þau 4 hdr. úr Vilborgarkotslandi, sem því hafi verið
útmælt úr Hólmslandi 7. septbr. 1863. En við það
er athugandi, að menn þeir, sem gjörðu útmælingu
þessa, að eins höfðu umboð til að ákveða takmörk-
in fyrir landi því, sem skyldi fylgja Vilborgarkoti,
en alls ekki til að ákveða neitt um, hvort Hólmur
ætti nokkuð eða hve mikið af landi því, sem þeir
mældu út handa Vilborgarkoti. Útmælingin 7. septbr.
1863 sannar þannig ekkert um, hvort nokkuð, eða
hve mikið land hafi verið útmælt handa Vil-
borgarkoti úr Hólmslandi, og rjettarkrafa áfrýj-
ans er því svo óákveðin, að þó að Hólmur álitist
að eiga einhvern hluta af hinu núverandi Vilborg-
arkotslandi, þá yrði áfrýjandanum þó ekki dæmt
það, sem hann fer fram á undir þessu máli.

Það ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm að
því aðalefni málsins snertir. Málskostnað fyrir báðum

rjettum virðist áfrýjandi eiga að greiða hinum stefnda, og þykir hann hæfilega metinn 25 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á að vera óraskaður. Áfrýjandi, umboðsmaður þjóðjarða í Kjósar- og Gullbringusýslu fyrir hönd umboðssjóðsins greiði hinum stefnda, Þorsteini Jónssyni, málskostnað fyrir báðum rjettum með 25 krónum innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þsesa.

Mánudaginn 19. nóvbrmán.

Nr. 39/1883.

Hið opinbera

gegn

skipstjóra Th. J. Skylv.

Dómur:

Með því að álíta verður nauðsynlegt, að þeim, sem kærður er í opinberu lögreglu máli, þar sem engin stefna er úttekin og birt honum, sje, áður en málið er tekið upp til dóms, gefið til vitundar, að dómur muni ganga í málinu, og að dómarinn um leið skori á hann, að koma fram með allt það, er honum geti verið til málbóta, sbr. einnig tilskipun 24. janúar 1838, 10. gr., en það ekki verður sjeð af rjettargjörðunum í máli því, sem hjer liggur fyrir, að þessa hafi verið gætt, ber að dæma hinn áfrýjaða dóm ómerkan og að vísa málinu heim í hjerað til nýrrar og löglegri meðferðar.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur sýslumannsins í Suður-

múlasýslu á ómerkur að vera, og vísast málinu heim aptur í hjerað til nýrrar og löglegrí meðferðar.

Nr. 22/1883.

S. Jacobsen & Co.

geg
Sigurði Eiríkssyni.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 28. júnímán þ. á., hefur kaupmaður S. Jacobsen á Seyðisfirði (Firma: S. Jacobsen & Co.) skotið til yfirdómsins *til staðfestingar* dómi, gengnum milli hans og hins stefnda Sigurðar Eiríkssonar fyrir aukarjetti Norðurmúlasýslu 12. okt. 1881, en með þeim dómi er hinum stefnda gjört að greiða sækjanda skuld, að upphæð 1040 kr. 32 aur. og 5⁰/₁₀ vöxtu af henni frá 28. júlí 1881 unz borgun fer fram og málskostnað allan. Hefur áfrýjandi hjer fyrir rjettinum krafizt, að dómur undirrjettarins verði staðfestur, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða honum áfrýjunarkostnaðinn með einhverju nægilegu eptir mati yfirdómsins.

Hinn stefndi hefur að vísu gagnáfrýjað málinu með stefnu, dagsettri 8. októbr. þ. á. En með því að dómsgjörðirnar bera með sjer, að hinum stefnda hefur verið birtur hjeradsdómurinn 20. október 1881, og áfrýjunarfresturinn því fyrir löngu er útrunninn, þá ber ex officio að vísa gagnsóknarmálinu frá dómi. Og þar sem málinu þannig ekki er löglega gagnáfrýjað, er ekki unnt að breyta hinum áfrýjaða dómi hinum stefnda í hag, heldur ber samkvæmt kröfu áfrýjandans að staðfesta undirrjettar-

dóminn að aðalefninu til, en að því er snertir málskostnað í hjerði ber samkvæmt L. 1—5—14 að dæma undirjettardóminn ómerkan, með því að upphæð málskostnaðarins ekki er tiltekin. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði hjerðsdómur á, að því er snertir málskostnað, að vera ómerkur, en að öðru leyti að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður. Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 37/1883.

Rjettvísín

gegn

Haraldi Sigurðssyni.

Dómur:

Með dómi, gengnum fyrir aukarjetti Skagafjarðarsýslu 26. maí þ. á., í máli, sem höfðað hafði verið að fyrirlagi norður- og austuramtsins gegn hinum ákærða, Haraldi Sigurðssyni, fyrir sviksamlegt athæfi, var hinn ákærði dæmdur sýkn af ákæru sóknarans í málinu, en honum þó gjört að greiða málskostnað, þar með talin varnarlaun til cand. Skapta Jósefssonar, 6 krónur.

Þessum dómi er að ósk hins ákærða og af hálfu hins opinbera skotið til yfirdómsins.

Tildrög málsins eru þau, að Árni prestur Þorsteinsson á Ríp hafði kært það, að hann einhvern sunnudag sumarið 1882 hafi fengið hinum ákærða

20 krónu pening og beðið hann að koma konum til Stefáns bónda Jónssonar í Keflavík, en á þeim bæ var hinn ákærði þá í þurrabúð. Hefur ein vinnukona nefnds prests og húsfreyja hans borið, að þær hafi heyrt prestinn biðja hinn ákærða að fá nefndum Stefáni Jónssyni 20 króna pening, er til prestsins hafði komið frá Háagerði, og að prestur hafi fengið hinum ákærða eitthvað — ekki vissu þær hvað — og ákærði tekið við einhverju og látið í vasa sinn, og að því þeim virtist í spaugi — sagt, að hann væri nú ekki farinn að skila þessu.

Hinn ákærði hefur að vísu kannast við, að presturinn síra Árni Þorsteinsson á Ríp, hafi mánudaginn 17. júlí f. á. sagt sjer frá áður nefndum 20 krónum frá Haagerði, er ættu að fara til Stefáns Jónssonar í Keflavík, og talað um að senda þær með honum, enn hann hefur stöðugt þverneitað, að hann nokkru sinni hafi tekið við þessum 20 krónum, eins og hann líka fastlega hefur neitað því, að hann hafi haft þau ummæli, er vitnin hafa borið á hann.

Það er þannig engin sönnun komin fram fyrir því, að hinn ákærði hafi tekið opt nefndar 20 krónur til flutnings, og þótt á annan bóginn nokkrar líkur sjeu fram komnar gegn hinum ákærða með framburði prestskonunnar og vinnukonunnar á Ríp, þá veikjast þær að mun af því, sem fram er komið í málinu á hinn bóginn, og ber því að dæma hinn ákærða sýknan af ákæru sóknarans í þessu máli, og virðist málskostnaður allur, þar á meðal varnarslaun í hjerði, 6 krónur, og málsfærslulaun sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 krónur til hvors, eiga að lúkast af almannafje.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítaláus og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Haraldur Sigurðsson, á að vera sýkn af ákæru sóknarans í þessu máli. Allur málskostnaður, þar með talin varnarlaun í hjerði til cand. Skapta Jósefssonar, 6 kr., og málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 26. nóvembermán.

Nr. 29/1883.

V. T. Thostrup kaupmaður
gegn

Antóníusi Jónssyni á
Búðareyri.

Dómur:

Þareð hjerðsdómsgjörðirnar í máli þessu bera með sjer, að gagnáfrýjandinn við þinghald 15. október 1881 hefur lagt fram 2 vigtarseðla, sem ekki eru ritaðir í dómsgjörðirnar, og ekki verður með vissu sjeð, hvort það eru sömu vigtarseðlarnir, sem gagnáfrýjandinn hefur lagt fram fyrir yfirdóminum, og í annan stað, að hann við þinghald 22. s. m. hefur lagt fram tvö blöð með árituðum 4 vitnisburðum, en þessi skjöl hvorki eru rituð í dómsgjörðirnar, nje lögð sjerstaklega fram fyrir yfirdóminum, þá ber ex officio að vísa málinu frá yfirdóminum.

Því dæmist rjett að vera:
Málinu vísað frá yfirdóminum.

Nr. 26/1883.

Hreppsnefnd Hrafnagilshrepps
gegn
cand. Jóhannesi Halldórssyni.

Úrskurður:

Í máli þessu, sem höfðað er í hjerði af kandidat Jóhannesi Halldórssyni gegn hreppsnefnd Hrafnagilshrepps út af lögtaki, er tjeð hreppsnefnd hafði látið gjöra hjá honum fyrir sveitarútsvari, og sem áfrýjað er til yfirdómsins af hálfu hreppsnefndarinnar, hefur áfrýjandinn krafizt, að dómur undir-rjettarins og þar með úrskurður hans 9. október f. á. verði dæmdr ómerkr og málinu vísað frá undir-rjettinum, en til vara, að sjer verði veittur 3 vikna frestur til sóknar í aðalmálinu, en hinn stefndi hefur krafizt, að hjerðsdómurinn verði staðfestur.

Ástæður áfrýjandans fyrir aðalkröfu hans eru þær, 1., að hjerðsdómarinn hafi verið of viðriðinn málið til þess að geta dæmt í því, og hefði því átt að víkja úr dómarasæti, og 2., að lögleg sáttatilraun hafi ekki farið fram í málinu, þar sem hinn stefndi ekki hefði mætt sjálfur fyrir sættanefndinni, en sent annan mann í sinn stað án þess að sanna lögmæt forföll sín. Að því er snertir hina fyrri ómerk-ingarástæðuna, þá kom áfrýjandinn þegar í hjerði fram með mótbáru gegn því, að dómari sá, sem dæmt hefur í málinu, mætti halda dómarasæti í því, en með úrskurði, uppkveðnum 9. október 1882, neitaði dómarinn að víkja úr sæti sínu í málinu.

Með því nú að þessum úrskurði ekki hefur sjerstaklega verið áfrýjað fyrir yfirdóminn, verður honum ekki breytt eptir kröfu áfrýjandans, enda fær yfirdómurinn ekki sjeð, að hjeraðsdómarinn hafi verið viðriðinn við málið á þann hátt, að ástæða sje til fyrir þá sök að dæma hjeraðsdóminn ex officio ómerkan. Mótbára áfrýjandans gegn lögmæti sáttatilraunarinnar í málinu getur heldur ekki komið til greina til ómerkingar hjeraðsdómsins, með því að það atriði, hvort sá málspartur, sem ekki mætir fyrir sáttanefndinni, en sendir annan mann í sinn stað með fullu umboði, hafi haft lögmæt forföll eða ekki, alls engin áhrif hefur á lögmæti sáttatilraunarinnar, sbr. kgsbrjef 19. okt. 1798, 2. gr. b. Aðalkrafa áfrýjandans verður þannig ekki tekin til greina, en hins vegar virðist vera ástæða til að veita honum hinn umbeðna 3 vikna frest til þess að sækja málið að aðalefninu til.

Því dæmist rjett að vera:

Krafa áfrýjandans um, að hjeraðsdómurinn verði dæmdur ómerkur, verður ekki tekin til greina, en áfrýjandanum veitist 3 vikna frestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Nr. 41/1883.

Rjettvísinn
gegn
Gísla Jónssyni.

Dómur:

Með eigin játningu hins ákærða, Gísla Jónssonar á Inggjaldshóli í Snæfellsnessýslu, og öðrum skýrsl-

um er það löglega sannað, að hann skömmu eptir páska árið 1882, þegar hann var kominn til sjóróðra til Keflavíkur undir Jökli, hafi úr kofforti, sem hann gat kippt upp án þess að brjóta læsinguna, og sem var í farangri sjóróðrarmannanna, stolið hangikjötsmagál, huppbíta af hangikjöti og lítilli suvjörtöflu, samtals 2 pund að vigti, og sömuleiðis úr poka, sem formaður hans átti meðal farangursins, belg með allt að 2 fjórðungum af kæfu og órónum sjóvetlingum með 1 pundi af kaffi og 1 pundi af sykri. Allt hið stolna, sem er rúmra 8 króna virði, var tekið af hinum ákærða daginn eptir af eigendunum. Enn fremur hefur ákærði kannast við, að hann vorið 1881 hafi stolið 3—4 mörkum af rúgbrauði frá lagsmanni sínum, en segist hafa gjört það af neyð, og skilað honum jafnmiklu brauði aftur.

Fyrir þetta afbrot er hinn ákærði, sem er kominn yfir lögaldur sakamanna, og ekki hefur áður sætt hegningu nje ákæru fyrir neitt lagabrot, dæmdur í aukarjetti Snæfellsnes- og Hnappadalssýslu 9. apríl þ. á. í 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð, og til að greiða allan afmálinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal 4 krónur í málsvarnarlaun til svaramanns síns í hjeraði, en þeim dómi hefur hinn ákærði áfrýjað til yfirdómsins.

Undirdómarinn hefur rjettilega heimfært brot hins ákærða undir 230. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegningin eptir þeirri lagagrein hæfilega metin 2 × 5 daga fangelsi við vatn og brauð; ber því með þessari breytingu að staðfesta undirrjettardóminn, bæði að því er snertir hegningu

ingu og málskostnað. Sömu leiðs ber hinum ákærða að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 krónur til hvors.

Að því er snertir meðferð málsins í hjerði at-hugast fyrst og fremst, að þess eigi er getið, hvar rjetturinn var settur 13. júní, og í öðru lagi, að prófunum í því var lokið 19. júní f. á., en síðan ekkert við það átt fyr en 29. desbr. s. á., að stefna var tekin út í því; stefnan fjell í rjett daginn ept-ir, en þá var málinu frestað til að útvega skírnar-og fermingarvottorð hins ákærða, sem er fæddur og fermdur í Breiðabólstaðarsókn á Skógarströnd, og var ekki tekið aptur fyrir fyrr en 6. apríl þ. á. Sömu-leiðis hefur talsverður dráttur orðið á birtingu hjer-aðsdómsins og stefnunnar til yfirdómsins. Hinn mikli dráttur, sem þannig hefur orðið á rekstri þessa einfalda máls, er mjög aðfinningarverður, þó að yfirdómurinn ekki að þessu sinni finni fullnæga ástæðu til að láta hann varða undirdómarann á-byrgð.

Sókn og vörn málsins fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirrjettarins á að vera óraskaður, þó þannig, að hin ídæmda hegning færist nið-ur í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Hinn ákærði, Gísli Jónsson, greiði allan af á-frýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal í málsfærslulaun til sóknara og svara-

manns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmann-
anna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10
krónur til hvors.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 17. desbrmán.

Nr. 21/1883.

Rjettvísín

gegn

Kristjáni Björnssyni á

Fjeeggsstöðum.

Dómur:

Með eigin játningu hins ákærða, Kristjáns Björnssonar, og öðrum skýrslum, sem fram eru komnar í málinu, er það löglega sannað, að hann snemma í októbermánuði f. á. hafi tekið þrjár kindur, gelda á og vetrgamla kind, sem Jón Guðmundsson á Möðruvöllum átti, og dílk, sem Sigurður Jónasson á Bakkaseli átti, í búfjárhögum nálægt Krossastaða á, rekið þær heim að Blómsturvöllum og slátrað þeim þar; hafi hann síðan látið Ólaf Jónsson á Blómsturvöllum fá slátrið af kindunum, en farið með krofin, mörinn og gæurnar inn á Akureyri og lagt það þar inn í búð. Sömuleiðis er það sannað, að hinn ákærði hafi sama haust — í ógáti, eptir því sem hann ber fram, — dregið 2vetran sauð, sem síra Davíð Guðmundsson á Hofi átti, í rjettum, og komið honum í rekstur, en á leiðinni sýktist sauðurinn og var skorinn, og hirti þá ákærði afurðirnar af honum, og lagði inn í búð á Akureyri sem sína eign.

Með dómi, kveðnum upp í aukarjetti Eyjafjarðarsýslu 12. febr. þ. á., er hinn ákærði, sem er fæddur 19. maí 1848 og með aukarjettardómi 3. júlí 1869 er dæmdur í 4 króna sekt fyrir hvinnsku, fyrir þessi afbrot dæmdur eptir 231. gr. hegningarlaganna sbr. 232. gr í 6 $\times$ 5 daga fangelsi við vatn og brauð, og til að greiða í iðgjöld hins stolna 22 krónur til Jóns Guðmundssonar á Möðruvöllum, 6 krónur til Sigurðar Jónssonar á Bakkaseli, og 10 krónur til Davíðs prófasts Guðmundssonar, sem og til að greiða allan kostnað af málinu, en þeim dómi er af hálfu rjettvísinnar áfrýjað til yfirdómsins.

Afbrot þau, sem hinn ákærði þannig hefur orðið sekur um, ber að heimfæra undir 231. og 250. gr. hegningarlaganna, og virðist hegningin eptir þessum lagagreinum hæfilega metin 1 árs betrunarhússvinnu; ber því að breyta undirrjettardóminum þessu samkvæmt að því hegninguna snertir, en um iðgjöld hins stolna og málskostnað í hjerði ber að staðfesta tjeðan dóm; svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, sem ákveðast 10 krónur handa hvorum þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Kristján Björnsson, á að sæta 1 árs betrunarhússvinnu, en um iðgjöld hins stolna og málskostnað í hjerði á undirrjettar-

dómurinn að vera óraskaður. Svo borgi hinn ákærði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 krónur til hvors.

Ídæmd iðgjöld ber að greiða innan 8 vikna frá löglegri birting dóms þessa og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 32/1883.

Friðrik Stefánsson
gegn
Sveini Gunnarssyni.

D ó m u r :

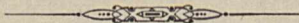
Með því ekki hefur verið reynd sætt í máli því, sem hjer er áfrýjað, og dæmt er í landamerkjadómi Skagafjarðarsýslu 4. október 1882, ber samkvæmt tilskipun 20. janúar 1797, 1. kap., 1, og lögum 17. marz 1882, 12. gr. að dæma landamerkjadóminn ómerkan og að vísa málinu frá landamerkjadóminum.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á ómerkur að vera, og vísast málinu frá landamerkjadóminum.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Hæstarjettardómar

á hæstarjettarárinu 1883—84.

Þriðjudaginn 8. maímán. 1883.

Nr. 112. Hæstarjettarmálaflutningsmaðr

Levinsen

gegn

kaupmanni H. Th. A. Thomsen

(verjandi Klubien)

sem er ákærður fyrir að hafa þvergirt Elliðaárnar.

Aukarjettardómur Kjósar- og Gullbringusýslu 30. desembermán. 1879: Hinn stefndi, málaflutningsmaður Páll Melsteð, á fyrir hönd H. Th. A. Thomsens að greiða 40 kr. sekt, er renni í sveitarsjóð Seltjarnarneshrepps; svo ber honum og að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.—Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 3. maí 1880: Hinn kærði, kaupmaður H. Th. A. Thomsen, á að vera sýkn af kærum hins opinbera í þessu máli.

Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Jóns

Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 krónur til hvors þeirra, greiðist úr opinberum sjóði.

Dómur hæstarjettar:

Með konunglegri skipun, dagsetri 19. nóvembermán. 1880, er hæstarjetti veittur myndugleiki til að taka mál þetta til meðferðar og dæma í því, enda þótt þat kynni að reynast, að það skorti rjetta áfrýjunarupphæð (summa appellabilis)..

Þótt álíta verði, að hinn ákærði samkvæmt konunglegu afsalsbrjefi, dagsettu 11. desembermán. 1853, hafi haft heimild til að þvergirða Elliðaárnar á því svæði af henni, sem nákvæmar er tiltekið í afsalsbrjefinu, án þess að eigendur þeirra jarða, sem liggja að ánni ofar, gætu mótmælt því — sem, gagnvart einum einstökum jarðeiganda er ákveðið með hæstarjettardómi, gengnum 16. febrúarmán. 1875—hlýtur þó hið opinbera að geta heimtað af honum, að hann hlýðnist banni því gegn þvergirðingum, sem sett er í 2. gr. hinna síðar gefnu laga 11. maí 1876. — Nefnt lagaboð nær sem sje, eptir hinum almennu orðatiltækjum, sem þar eru við höfð, einnig til, þar sem eins er ástatt og hjer að ofan nefnt, og er ekki næg ástæða til þess samt sem áður að gjöra undanþágu í þessu tilliti, og skal að því þetta snertir tekið fram, að ákvörðunin í niðurlagi greinarinnar, sem skýrskotað er til í hinum áfrýj-
aða dómi, ekki mælir fram með hinni takmarkandi þýðingu, heldur öllu fremur móti henni, og að sama er að segja um fyrirsögn laganna, er lýsir þeim þannig, að tilgangur þeirra sje friðun á laxi, sem

einnig er í samræmi við inntak laganna í heild sinni.

Samkvæmt því, sem þannig er sagt, verður svo á að líta, að hinn ákærði hafi, með því að þvergirða Elliðaárnar, brotið gegn 2. gr. ný nefndra laga, og getur hann því ekki komizt hjá, að verða dæmdur í sekt, samkvæmt 7. gr. laganna, er skal ákveðin 10 krónur, og sem rennur í hlutaðeigandi hrepps-sjóð. Þaraðauki ber honum að greiða sakarkostnaðinn, þar með talin málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru í yfirjettardómnum.

Því dæmist rjett að vera:

Hans Theodor August Thomsen á að greiða 10 króna sekt, er renni í fátækra-sjóð Seltjarnarneshrepps. Svo ber honum og að greiða sakarkostnaðinn, þar með talin málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru í landsyfirrjettardómnum, svo og málsfærslulaun til hæstarjettarmálaflutningsmannanna Levinsens og Klubiens fyrir hæstarjetti, 60 krónur til hvors þeirra.

Forsendur landsyfirdómsins eru prentaðar í dómasafni þessu 1. bindi bls. 448.

Nr. 111.

Hæstarjettarmálaflutningsmaður

Levinson

gegn

kaupmanni H. Th. A. Thomsen
(verjandi Klubien),

sem kærður er fyrir brot gegn 5. gr. viðaukalaga

við Jónsb. landsleigubalks 56. kapit. 11. maí 1876 um friðun á laxi.

Aukarjettardómur Kjósar- og Gullbringusýslu, genginn 1. okt. 1879: Hinn kærði, kaupmaður H. Th. A. Thomsen, á að greiða 40 kr. sekt, er renni í fátækrasjóð Seltjarnarneshrepps. Svo greiði hann og allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað. Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Dómur hins islenzka landsyfirrjettar, kveðinn upp 5. apríl 1880: Hinn kærði kaupmaður H. Th. A. Thomsen á að vera sýkn af kærum hins opinbera í þessu máli. Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Jóns Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 krónur til hvors þeirra, greiðist úr opinberum sjóði.

Dómur hæstarjettar:

Með konunglegri skipun, dagsettri 19. nóvembermánaðar 1880, er hæstarjetti veittur myndugleiki til að taka mál þetta til meðferðar og dæma í því, enda þótt það kynni að reynast, að það skorti rjetta áfrýjunarupphæð (summa appellabilis).

Með því, samkvæmt gögnum þeim, er lögð hafa verið fram í hæstarjetti, og sem hafa verið að nokkru leyti útveguð eptir að hinn áfrýjaði dómur var kveðinn upp, ekki verður álitid, að bilið milli rimlanna í laxakistum hins kærða í Elliðaánum ekki sje svo mikið, að 9 þumlunga gildur lax geti smogið milli þeirra, verður að standa við það, að hinn ákærði er sýknaður af kæru hins opinbera, og fellst hæstirjett-

ur einnig á ákvarðanir landsyfirdómsins um málskostnaðinn.

Því dæmist rjett að vera:

Dómi landsyfirrjettarins skal óraskað. Hæstarjettarmálaflutningsmönnum Levinsen og Klubien ber í málsfærslulaun fyrir hæstarjetti 60 krónur hvorjum þeirra, er greiðist af almannafje.

Forsendur yfirdómsins eru prentaðar í dómasafni þessu 1. bindi bls. 433.

Þriðjudaginn 23. októbermán. 1883.

Nr. 265.

Etatsráð Buntzen

gegn

Sigurði Snæbjörnssyni

(verjandi Klubien),

sem er ákærður fyrir þjófnað.

Aukarjettardómur Árnassýslu, genginn 29. júlí 1882: Hinn ákærði Sigurður Snæbjörnsson, á að vera frí við hina hæfilega metnu 12 (tólf) mánaða betrunarhússvinnu, og á hegning þessi því að falla niður. En greiða ber honum allan af málinu löglega leiðandi kostnað, og iðgjöld hins stolna tll Guðmundar Ísleifssonar á Stóruháeyri 6 kr. 50 a. Dóminum ber að fullnægja innan 15 daga frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Dómur hins íslenska landsyfirrjettar genginn 9. apríl 1883: Hinn ákærði, Sigurður Snæbjörnsson, á að sæta betrunarhússvinnu í 8 mánuði. Svo greiði hann og allan af málinu og varðhaldi sínu löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutn-

ingslaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Þ. Jónssonar og P. Melsted's, 10 krónur til hvors þeirra, og enn fremur iðgjald til Guðmundar Ísleifssonar á Stóruháeyri 6 kr. 50 a.

Hjeraðsdómarinn, Stefán Bjarnarson, á að greiða 50 króna sekt, er renni í fátækra sjóð Stokkseyrarhrepps.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Fyrir afbrot það, sem hinn ákærði hefur framið, og sem um er rætt í hinum áfrýjaða dómi, sem sje, að hann hefur kastað eign sinni á 1 á, er komið hafði saman við fje hans, er hann með rjettu dæmdur eptir 250. gr. hinna íslenzku hegningarlaga, en það virðist, að ákveða megi hegninguna eptir öllum málavöxtum fangelsi við vatn og brauð í 4×5 daga. Hinum ákærða ber þar að auki að greiða iðgjöld og málaskostnað eins og segir í landsyfirrjettardómnum.

Fyrir misskilning þann á 67. gr. nefndra laga, sem yfirrjettardómurinn tekur fram, að hjeraðsdómarinn hafi gjört sig sekan í, virðist ekki alveg næg ástæða til að láta hanu sæta ábyrgð.

A hinn bóginn verður sekt sú, sem honum samkvæmt 35. gr. tilskip. 3. júní 1796, er gjört að greiða fyrir ótilhlýðilegan drátt á málinu, að standa óhöggguð, með því ekki verður lögð nein veruleg þýðing í afsakanir þær, er hann hefur komið fram með fyrir hæstarjetti.

Því dæmist rjett að vera:

Sigurður Snæbjörnsson á að sæta fangelsi við vatn og brauð í fjórum sinnum fimm daga. Að öðru leyti skal dómi landsyfirrjettarins óraskað. Hinn ákærði greiði málsfærslulaun fyrir hæstarjetti til Etatsráðs Buntzens og hæstarjettarmálaflutningsmanns Klubiens, 30 krónur til hvors þeirra.

Forsendur landsyfirrjettardómsins eru prentaðar í dómasafni þessu 2. bindi bls. 201.

Föstudaginn 18. janúarmán. 1884.

Nr. 273. Hæstarjettarmálaflutningsmaður Halkier
gegn

1) Þorbjörgu Sveinsdóttur, 2) Ólafi Ólafssyni, 3) Sæmundi Sæmundssyni, 4) Grími Ólafssyni, 5) Árna Jónssyni, 6) Magnúsi Ólafssyni, 7) Gísla Þorbjörnssyni, 8) Þorsteini Þorsteinssyni, 9) Bergsteini Jónssyni, 10) Marteini Jónssyni, 11) Birni Simonarsyni, 12) Ólafi Sveinsyni, 13) Valdimar Ásmundssyni, 14) Kristni Magnússyni, 15) Brynjúlfi Bjarnasyni, 16) Ólafi Guðmundssyni, 17) Brynjúlfi Magnússyni, 18) Pálma Pálmassyni, 19) Þórði Jónssyni, 20) Herði Jónssyni, 21) Erlindi Guðmundssyni, 22) Pjetri Guðmundssyni (Hrólfsskála), 23) Jóni Einarssyni, 24) Pjetri Guðmunds-

syni, 25) Ólafi Ingimundarsyni, 26) Jóni Guðmundssyni, 27) Hirti Þorkellssyni, 28) Einari Hjörtssyni, 29) Sigurði Einarssyni, 30) Guðmundi Þorsteinssyni, 31) Páli Guðmundssyni, 32) Þorsteini Þorsteinssyni, 33) Árna Árnasyni,

(verjandi Hinðenburg),

sem eru ákærðir, Nr. 1. og 11—13 fyrir meðverknað til brots gegn 298. gr. hinna íslenzku hegningarlaga, Nr. 2 og 3 fyrir brot gegn 108. gr. hinna íslenzku hegningarlaga og fyrir meðverknað til þess afbrots, Nr. 4 og 14—33 fyrir brot gegn 108. og 298. gr. nefndra laga, Nr. 5 fyrir brot gegn 108. og 298. gr. og fyrir meðverknað til hins síðast nefnda afbrots, og Nr. 6—10 fyrir brot gegn 298. gr.

Umboðsdómur¹ (kommissionsdómur) genginn 23. maí 1882: Hin ákærðu, Þorbjörg Sveinsdóttir, yfirsetukona í Reykjavík, Árni Jónsson, bóndi í Breiðholti, söðlasmiður Bergsteinn Jónsson og sjómaður Marteinn Jónsson eiga að sæta: Þorbjörg 40 kr. sekt, eða einföldu fangelsi í 12 daga, Árni 20 kr. sekt, eða einföldu fangelsi í 6 daga, Marteinn 10 kr. sekt, eða einföldu fangelsi í 3 daga, Bergsteinn 5 kr. sekt, eða einföldu fangelsi í 2 daga. Svo skulu þau og greiða hvert um sig kostnað þann, sem leitt hefur af varðhaldi þeirra, og eitt fyrir öll og öll fyrir eitt allan annan af málinu

1) Dæmdur af Jóni landshöfðingjaritara Jónssyni sem skipuðum dómara (commissarius).

löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns, yfir-
rjettarmálaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 50 kr. til hins fyrr nefnda og 40 kr. til hins síðar nefnda. Loks ber þeim að greiða eigan-
anda veiðivjela þeirra og tilfæringa, sem brotnar voru og rifnar nóttina milli 5. og 6. júlí 1880, kaupmanni H. Th. A. Thomsen í Reykjavík, skaðabætur fyrir veiðivjelar og skemmdir eptir mati 6 skynsamra manna. Hinir ákærðu Magnús Ólafsson, vinnumaður á Vatnsenda, Gísli Þorbjörnsson, vinnumaðr á Elliðavatni, Þorsteinn Þorsteinsson, vinnumaðr á sama bæ, gullsmiður Björn Símonarson, gullsmiður Ólafur Sveinsson, barnakennari Valdimar Ásmundsson, Grimur Ólafsson, bóndi á Hólmi, Kristinn Magnússon, bóndi í Engey, Brynjúlfur Bjarnason, bóndi samastaðar, Ólafur Guðmundsson, bóndi í Mýrarhúsum, Brynjúlfur Magnússon, bóndi í Nýjabæ, Pálmi Pálmason í Bollagardakoti, Þórður Jónsson, bóndi í Ráðagerði, Hörður Jónsson, bóndi í Skildinganesi, Erlendur Guðmundsson, bóndi samastaðar, Pjetur Guðmundsson, bóndi í Hrólfs-skála, Jón Einarsson, bóndi í Skildinganesi, Pjetur Guðmundsson, samastaðar, Ólafur Ingimundsson, bóndi í Byggarði, Jón Guðmundsson, bóndi á Bakka, Hjörtur Þorkellsson, bóndi í Melshúsum, Einar Hjörtsson, bóndi í Bollagörðum, Sigurður Einarsson, bóndi í Pálsbæ, Guðmundur Þorsteinsson, bóndi í Gesthúsum, Páll Guðmundsson, bóndi í Nesi, Þorsteinn Þorsteinsson, bóndi í Nýlendu, Árni Árnason, bóndi í Skildinganesi, Ólafur Ólafsson, bóndi á Vatnsenda og Sæmundur Sæmundsson, bóndi á

Ellidavatni, eiga að vera sýknir af ákærum rjettvísinnar í þessu máli. Hið ídæmda lúkist innan 15 daga frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Þótt dómur hæstarjettar 8. maí 1883 ákvedi, að þvergirðingar þær, sem kaupmaður Thomsen í Reykjavík hafði sett í Elliðaárnar, kæmu í bága við 2. gr. laga 11. maí 1876, verður samt ekki álitid, að atferli það, sem um er getid í hinum áfrýjaða dómi, og hinir ákærðu eru sakaðir um, sem sje, að brjóta nefndar þvergirðingar, verði, eins og þeir hyggja, álitid vítalaut samkvæmt 7. gr. nefndra laga, heldur á það, eins og segir í dómnum, undir 298. gr. hinna íslenzku hegningarlaga og á að sæta opinberri ákæru samkvæmt 2. lið greinarinnar. En með því sönnun brestur fyrir, að hinir ákærðu, sem nefndir eru í dómnum undir tölulid 9 og 30, Valdimar Ásmundsson og Árni Árnason, hafi átt nokkurn þátt í hinu umrædda atferli, ber að sýkna þá af ákærum sóknarans.

Að því hina aðra ákærðu snertir, skal það tekið fram, að lidin voru, eins og í dómnum segir, 2 ár frá því að ofríkisverk þau voru framin, er gjörð voru 5. júní 1879, nóttina milli 24. og 25. s. m. og 25. júlí s. á., áður en lögleg málssókn var hafin út af þeim, og að hegning sú, sem hver hinna ákærðu út af fyrir sig hefði verðskuldað fyrir að hafa tekið þátt í þessum ofríkisverkum, ekki hefði farið fram úr einföldu fangelsi; samkvæmt 67. gr. hegningarlaganna ber því hin verðskuldaða hegning þeirra af

hinum ákærðu, sem aðeins hafa tekið þátt í ný nefndum 3 ofríkisverkum sem meðverkandi, að falla niður, og á það við um hina 27 ákærðu, sem nefndir eru í dómnum undir tölul. 1—3, 7, 8, 10—29, 32 og 33. Á hinn bóginn ber að dæma hin ákærðu Nr. 4, 5, 6 og 31: Bergstein Jónsson, Marteinn Jónsson, Þorbjörgu Sveinsdóttir og Árna Jónsson sek um ofríkisverk það, sem framið var nóttina milli 5. og 6. júlí 1880 eptir 298. gr. hegningarlaganna, að því til Þorbjargar kemur, samanborinni við 52. gr. og að því Árna snertir við 49. gr., og virðist að mega ákveða hegningu þeirra hvors um sig einfalt fangelsi í 8 daga. Hin síðast nefndu 4 ákærðu eiga þar að auki in solidum að greiða einn fjórða hluta af öllum sakarkostnaðinum, en þrjá fjórðu hluti hans ber eptir atvikum að greiða af almannaþje.

Skaðabætur virðast ekki eptir þeim upplýsingum, sem fram eru komnar, verða dæmdar kaupmanni Thomsen í þessu máli.

Því dæmist rjett að vera:

Valdimar Ásmundsson og Árni Árnason eiga að vera sýknir af ákærum sóknarans í þessu máli. Bergsteinn Jónsson, Marteinn Jónsson, Þorbjörg Sveinsdóttir og Árni Jónsson eiga að sæta einföldu fangelsi í 8 daga hvert um sig. Hegning sú, sem hinir aðrir 27 ákærðu hafa til unnið, fellur niður. Sakarkostnaður þar á meðal málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru í umboðsdómnum, málsfærslulaun til hæstarjett-

armálaflutningsmannanna Halkiers og Hindenburgs fyrir hæstarjetti, 100 kr. til hvors þeirra, svo og 20 kr. til hins síðar nefnda, er hann hefur lagt út, greiðist að einum fjórða hluta af Bergsteini Jónssyni, Marteini Jónssyni, Þorbjörgu Sveinsdóttur og Árna Jónssyni einu fyrir öll og öllum fyrir eitt, en þeir fjórðu hlutir lúkist af almannafje.

Forsendur hins áfrýjaða dóms hljóða þannig:

Með stefnu, sem samkvæmt kröfum hins skipaða sóknara í þessu máli, yfirjettarmálaflutningsmanns Páls Melsteðs, var gefin út 15. septembermán. f. á., eru í þessu máli ákærðir:

I. Fyrir brot gegn 298. gr. hegningarlaganna:

1. Magnús Ólafsson, vinnumaður á Vatnsenda.
2. Gísli Þorbjörnsson, vinnumaður á Elliðavatni.
3. Þorsteinn Þorsteinsson, vinnumaður á Elliðavatni.
4. Söðlasmiður Bergsteinn Jónsson.
5. Sjómaður Marteinn Jónsson.

II. Fyrir hlutdeild í broti gegn 298. gr. hegningarlaganna:

6. Þorbjörg Sveinsdóttir, yfirsetukona í Reykjavík.
7. Gullsmiður Björn Símonarson.
8. Gullsmiður Ólafur Sveinsson.
9. Barnakennari Valdimar Ásmundsson.

III. Fyrir brot gegn 108. og 298. gr. hegningarlaganna:

10. Grimur Ólafsson, bóndi á Hólmi.
11. Kristinn Magnússon, bóndi í Engey.
12. Brynjúlfur Bjarnason, bóndi í Engey.
13. Ólafur Guðmundsson, bóndi í Mýrarhúsum.
14. Brynjólfur Magnússon, bóndi í Nýjabæ.
15. Pálmi Pálmason í Bollagarðakoti.
16. Þórður Jónsson, bóndi í Ráðagerði.
17. Hörður Jónsson, bóndi í Skildinganesi.
18. Erlendur Guðmundsson, bóndi í Skildinganesi.
19. Pjetur Guðmundsson, bóndi í Hrólfskála.
20. Jón Einarsson, bóndi í Skildinganesi.
21. Pjetur Guðmundsson, bóndi á sömu jörð.
22. Ólafur Ingimundsson, bóndi í Byggarði.
23. Jón Guðmundsson, bóndi á Bakka.
24. Hjörtur Þorkellsson, bóndi í Melshúsum.
25. Einar Hjörtsson, bóndi í Bollagörðum.
26. Sigurður Einarsson, bóndi í Pálsbæ.
27. Guðmundur Þorsteinsson, bóndi í Gesthúsum.
28. Páll Guðmundsson, bóndi í Nesi.
29. Þorsteinn Þorsteinsson, bóndi í Nýlendu.
30. Árni Árnason, bóndi í Skildinganesi.
31. Árni Jónsson, bóndi í Breiðholti,
og er hinn síðast nefndi þar að auki ákærður
fyrir hlutdeild í broti gegn 298. gr. hegning-
arlaganna.

IV. Fyrir brot gegn 108. og hlutdeild í broti
gegn 298. gr. hegningarlaganna:

32. Ólafur Ólafsson, bóndi á Vatnsenda.
33. Sæmundur Sæmundsson, bóndi á Elliðavatni.

Eptir að laxakistur þær og þvergirðingar í Ell-
iðaánum, sem H. Th. A. Thomsen, kaupmaður í

Reykjavík, á, höfðu verið brotnar þrisvar sinnum af bændum og vinnumönnum þeirra, er eigandinn síðar höfðaði mál á móti, voru veiðivjelar þessar brotnar næturnar milli 24. og 25. júní 1879 og 5. og 6. júlí 1880, er enginn kannaðist við að hafa verið frumkvöðull að, og heppnaðist það ekki hinum reglulegu prófdómendum í Reykjavík og Kjósar-og Gullbringu sýslu að komast fyrir, hversu brotum þessum var háttað. Í brjefi, dagsettu 7. júlí 1880 skýrði H. Th. A. Thomsen landshöfðingjanum frá, að kistur hans hefðu verið brotnar nóttina milli 5. og 6. s. m., og tók fram, að þeir, sem verkið hefðu unnið, líklega hefðu stolið þeim laxi, er verið hefði í kistunum, og í brjefi til ráðgafans, dagsettu 28. júlí 1880, tók hann það fastlega fram, að ofríkisverkinu hefði verið samfara rán, með því að allir lásar, er kistunum vör læst með, voru horfnir að einum undanskildum og með því að þeir, er verkið unnu, höfðu farið þannig að því, að það hefði verið auðvelt að ná laxi þeim, er í kistunum var. Þessvegna var sjerstakur dómari settur með kgl. umboðskrá, 7. okt. 1880, er landshöfðingi afgreiddi að mandatum, til þess að rannsaka um öll þau ofríkisverk, er gjörð höfðu verið á veiðivjelum H. Th. A. Thomsens, að svo miklu leyti, sem ekki voru gengnir fullnaðardómar um þau, en þessi ofríkisverk voru samtals fjögur, og voru framin eins og nú skal segja:

a) Nóttina milli 5. og 6. júlí 1880, og eru 4) Bergsteinn, 5) Marteinn, 6) Þorbjörg og 31) Árni ákærð fyrir að hafa framið það.

b) Nóttina milli 24. og 25. júní 1879, og um það

eru sökuð: 5) Marteinn, 1) Magnús, 2) Gísli, 3) Þorsteinn, 10) Grímur, 6) Þorbjörg, 31) Árni, 32) Ólafur og 33) Sæmundur.

c) Á albjörtum degi 25. júlí 1879 framið af hinum ofan nefndu undir tölulið 10—31 og 32—33 ákærðu.

d) Um kvöldið 5. júní 1879, og eru fyrir það ákærð: 4) Bergsteinn, 6) Þorbjörg, 8) Ólafur, 7) Björn og 9) Valdimar.

Útaf brotinu c höfðaði sýslumaðurinn í Gullbringu og Kjósarsýslu þegar 29. ágúst 1879 opinbert lögreglumál gegn hinum ákærðu, sem nefndir voru og nokkrum fleirum, er höfðu tekið þátt í verkinu með þeim. Enginn hinna ákærðu mættu, og kvað sýslumaðurinn þá upp dóm 1. okt. 1879, og var hver einstakur hinna ákærðu með þeim dómi sektaður, um 50 kr., og skyldi, ef sektin ekki yrði greidd, í hennar stað koma einfalt fangelsi í 15 daga. Þessum dómi var að beiðni hinna ákærðu áfrýjað til yfirdómsins, og var hann þar dæmdur ómerkur 3. maí 1880 sökum formgalla. Útaf brotinu d höfðaði eigandi tjeðra veiðivjela, kaupmaður H. Th. A. Thomsen, 2 einkamál, annað gegn hinum ákærða Nr 1, Magnúsi, og hitt gegn öðrum manni, er hlutdeild átti í verknadini, en sem ekki hefir sætt ákæru í þessu máli. Í málum þessum gengu dómar fyrir aukapingi Gullbringu- og Kjósarsýslu 27. sept. 1879 með þeim úrslitum, að hvor hinna stefndu var dæmdur í 30 kr. sekt eða einfalt fangelsi í 8 daga, og hefur ákæruvaldið unað þessum dómi, og er Magnús í þessu máli aðeins ákærður um kistubrot það, sem framið var

nóttina milli 24. og 25. júní 1879. Hin fyrsta spurning, er þarf að leysa úr, er, hvort mál þetta sje höfðað nógu snemma. Verjandi í málinu hefur haldið því fram, að brotin b, c, d, sem öll voru framin 1879, hið síðasta 25. júlí, sjeu fyrnd samkvæmt 67. gr. hegningarlaganna, 2. málslið, er ákveður, að ekki skuli höfða mál til refsingar, þegar liðin sjeu 2 ár frá því afbrot var framið, er á undir hegningarákvörðun, sem ekki er lögð þyngri refsing við, en sektir, einfalt fangelsi eða hýðing með vendi. Á hinn bóginn heldur sóknarinn því fram, að rannsókn sú og hreifing, er verið hefur á málinu síðan að brotin voru framin og þangað til þetta mál var höfðað, sje fyrningunni til fyrirstöðu.

Eins og áður er tekið fram var þegar skipuð rannsókn í málinu 7. okt. 1880; var hún hafin 10. nóvbr. s. á., og henni, sjerstaklega með tilliti til ummæla þess manns, er var því valdandi, að byrjað var á rannsókninni, haldið áfram sem þjófnaðar- og ráns- rannsókn að því snerti hin leynilegu brot, sem framin voru milli 24. og 25. júní 1879 og 5. og 6. júlí 1880. Þannig komst það upp, hverjir framið höfðu þessi ofríkisverk, og jafnframt, að þeir höfðu ekki gert þau í þjófsskyni, og voru þeir aðeins ákærðir um brot gegn 298. gr. hegningarlaganna, eins og þeir, er höfðu lýst því yfir, að þeir hefðu framið samkynja verk. Hin konunglega umboðsskrá, er ákveður þetta, er dagsett 1. júlí f. á., og samkvæmt henni skipaði amtmaðurinn í suður- og vesturamtinu sóknara í málinu 8. septbr. s. á., og gaf dómarrinn, samkvæmt kröfu sóknarans, stefnu út í málinu gegn hinum ákærðu 15. s. m.

Þannig hefur að vísu hreifing verið á málinu frá því að hin nefndu brot voru framin sumarið 1879 og til þess tíma, að þetta mál var höfðað, 10 janúar þ. á., en slík hreifing virðist ekki að vera nóg til þess að hamla fyrningu. Til þess útheimtist málshöfðun, og er ekki um hana að ræða fyrir en búið er að taka út stefnu gegn þeim, er sæta skulu málssókn. Með því að ekki var tekin út stefna í þessu máli fyrir en 15. septbr. 1881, virðist hún að koma í bága við 67. gr. hegningarlaganna, að því leyti hún á við afbrot, sem framin eru í júní og júlí 1879, og ef þessi lagabrot ekki eiga þyngri hegningu skilið, en ofan nefnd lagagrein um getur. — Þetta á auðsjáanlega við um brot gegn 108. gr. hegningarlaganna, því þessi lagagrein ákveður ekki aðra hegningu en sektir eða einfalt fangelsi.

Á hinn bóginn gæti það virzt efasamt að því snertir brot gegn 298. gr. hegningarlaganna, er ákveður sektir og fangelsi, og gæti það því þótt mögulegt, að einhver, sem ákærður væri fyrir brot gegn 298. gr. hegningarlaganna, yrði fyrir þyngri hegningu en einföldu fangelsi; en 67. gr. 2. liður hegningarlaganna, eins og 1. liður hennar, virðist ekki að hafa tillit til slíks almenns mögulegleika, og virðist hún að eiga við sjerhvert lagabrot, sem auðsjáanlega eptir öllum þar að lútandi atvikum (málavöxtum) ekki getur haft í för með sjer þyngri hegningu en þá, sem um er rætt í 67. gr. hegningarlaganna, og í þessu máli hlaut það að vera ákærvaldinu ljóst, þegar litið var til rannsóknarinuar, að ekki gæti verið umtalsmál, að neinn hinna ákærðu hefðu unnið til þyngri hegningar

en sekta eða einfalds fangelsis. Þessi skýring á 67. gr. hegningarlaganna styrkist við það, sem tekið er fram á bls. 107 í ástæðum frá 25. febrúar 1864 fyrir hinu fyrsta frumvarpi til þeirra laga, sem er undirstaða vorra hegningarlaga. — Það er því álit dómarans, að ákærvaldið ekki hefði átt að höfða þessa sök gegn öðrum af hinum ákærðu en þeim, er stjórnðu og frömdu kistubrotin nóttina milli 5. og 6. júlí 1880. Að því sjerstaklega snertir kistubrotið 25. júlí 1879, þá getur það ekki haft neina þýðingu, að áður hefur verið höfðað opinbert lögreglumál útaf nefndu broti, úr því það mál var, eins og áður um getið, dæmt ómerkt með dómi landsyfirrjettarins 3. maí 1880, og það ekki aptur var tekið fyrir áður en tími sá var liðinn, er 67. gr. hegningarlaganna ákveður. Allir þeir, sem aðeins eru ákærðir fyrir kistubrot, framin á sumrinu 1879, hljóta því, þegar af þessari ástæðu, að verða dæmdir syknir af ákærum rjettvísinar í þessu máli, og þarf því ekki að rannsaka, hvort þeir, með því, sem sannað er að þeir hafi gjört, hafi brotið gegn 108. gr. og 298. gr. hegningarlaganna. Hin nánari atvik við kistubrotin nóttina milli 5. og 6. júlí voru þau, er nú skal segja: Sumarið 1880 dvöldu tveir ungir menn um tíma í Reykjavík, sem sje, hinir ákærðu 4) Bergsteinn, og 5) Marteinn. Þeir komu opt til hinnar ákærðu 6) Þorbjargar, og höfðu með hennar ráði árinu á undan (1879) tekið þátt hvor í sínu kistubroti, er þá fóru fram, Bergsteinn að kvöldi hins 5. júnímanaðar, og Marteinn nóttina milli 24. og 25. júní. Þeir höfðu opt heyrt Þorbjörgu minnast á ólögmati kistnanna, og

hafði því vaknað hjá þeim, eins og annar þeirra hefur skýrt frá; „gremja yfir aðgjörðarleysi valdstjórnarinnar með tilliti til þessara veiðivjela, og skoðun sú, að þær væru óhelgar og til almenns hneykslis fyrir þing og þjóð“. Með ráði Þorbjargar komu þeir sjer saman um að brjóta kisturnar nefnda nótt, og höfðu þeir komið sjer saman um að hittast við árnar; skyldi Marteinn fara þangað fótgangandi, en Bergsteinn ríðandi. Hinn síðar nefndi fjekk reiðtýgi að láni hjá manni, er þá nótt gisti hjá Þorbjörgu, og þar hitti hann hinn ákærða 31) Árna, er áður hafði lofað honum að útvega þeim 2 fjelögum verkfæri til þess að brjóta kisturnar með, og urðu þeir Árni og hann samferða inn eptir. Eptir að Árni hafði fengið Bergsteini járnslleggju og járnkall, hjelt hann heimleidis, en Bergsteinn reið með verkfærin ofan að ánum, og hitti hann þar Martein, þeir brutu nú kisturnar að einni undanskilinni, er þeir vissu ekki af. Vatnsmegnið í ánum var nokkru meira en venjulega, og rak það, er þeir brutu úr kistunum, fljótt niður eptir ánum með straumnum. Við lax urðu þeir ekki varir.

Að unnu verki reið Bergsteinn heim, og skildi eptir reiðtýgin við hús Þorbjargar. Marteinn hjelt heimleidis gangandi eptir að hann hafði falið járnkall þann, er þeir notuðu, undir moldarbakka, og fannst hann þar við rannsóknina missiri eptir. Járnslleggjuna höfðu þeir fjelagar misst í aðra kvislina. Á meðan á rannsókn málsins stóð kannaðist hin ákærða Þorbjörg við, að henni hefði verið kunnugt um áform Bergsteins og Marteins áður en þeir framkvæmdu það, og að hún hefði stutt það í þeirri

von, að málinu nú, eins og hún komst að orði, yrði „helzt haldið vakandi“ með þessu móti. Ennfremur játaði hún, að hún hefði haft grun um, að hinn ákærði Árni hefði lofað Marteini og Bergsteini verkfærum til þess að nota við kistubrotið, og að Bergsteinn og hann hafi hittst í húsi hennar og orðið samferða þaðan riðandi inn að ánum til þess að brjóta kisturnar. Þessa játningu sína hefur hún apturkallað í varnarskjali sínu, dagsettu 13. marz þ. á., og afsakað sig með því, að hún ekki hafi verið með fullu ráði, þá er hún bar þetta fram fyrir prófdómaranum, þar sem hún þá hefði þjáðst af hættulegum sjúkdómi, og skýrskotar hún í þessu tilliti til læknisvottorðs frá landlækninum, sem þá var, sem fram var lagt undir rannsókninni 6. janúar f. á. En í þessu vottorði er aðeins þannig að orði komizt, „að það sje ótiltækilegt að taka hana frá heimili sínu til þess að taka hana í próf“, en á hinn bóginn virðist landlæknirinn sjálfur vera á þeirri skoðun, að ekkert væri því til fyrirstöðu, að „hún væri tekin í próf, ef á þyrfti að halda, á heimili sínu“, og að það sje tekið „með allri þeirri varfærni, er heilsa hennar útheimti“. Hjer við bætist, að í læknisvottorði, sem hjeraðslæknirinn gaf út hálfum mánuði fyrr, eða 22. desember 1880, er gengið út frá því, að sjúkdómur hennar ekki einu sinni geti verið því til fyrirstöðu, að hún sje höfð í varðhaldi, þótt ekki sje til þess ráðandi, að láta hana sitja í einhýsi, en þar móti eigi einhver að vera hjá henni. Þegar nú þar að auki er tekið tillit til, að rjetturinn var settur á heimili hennar, þegar hún bar það fram, er hún nú vill apturkalla,

að það virðist svo, sem hún hafi verið yfirheyrð með allri þeirri varfærni, er prófdómarinn hafði í valdi sínu að við hafa, og var prófinu hætt, þá er hún beiddi um frest til að hugsa sig betur um, og að sjálfur framburðurinn er greinilegur, og er í samræmi við það, er hinir meðákærðu hafa borið, þá er þeir voru yfirheyrðir hver fyrir sig, getur nefnd apturköllun hennar ekki haft neina lagalega þýðingu. Hin ákærðu hljóta því öll að bera ábyrgðina fyrir verk það, sem var unnið nóttina milli 5. og 6. júlí 1880, Bergsteinn og Marteinn sem þeir, er voru verksins valdir, en Þorbjörg og Árni, sem þau, er hafi aðstoðað þá með ráði og dád, sbr. 49. og 52. gr. hegningarlaganna, og verður nú hin næsta spurning, er þarf að leysa úr, hvort þau að rjettu lagi hafi verið ákærð af rjettvísinnar hálfu fyrir með þessu verki að hafa brotið gegn 298. grein hegningarlaganna, og úrlausn þessarar spurningar er aptur komin undir því, hvort veiðivjelar þær, er brotnar voru, hafi verið „eignir annars manns“ og hvort „almennum friði hafi verið raskað eða brotið á móti ákvörðunum um lögreglu“. Enginn efast um, að veiðivjelar þær, sem brotnar voru nefnda nótt, voru eign kaupmanns H. Th. A. Thomsens, en því hefur verið haldið fram til varnar hinum ákærðu, að þær hafi verið óhelgar, með því þær hafi verið i bága við ákvarðaninar í viðaukalögum við Jónsb. landsleigubálk 56. kap. 11. maí 1876 um friðun á laxi, því með þessum veiðivjelum voru Elliðaárnar þvergirtar, og þótt menn gengu út frá því, að bann það gegn þvergirðingum, sem sett er í nefndum lögum, að eins eigi við þær ár, er fleiri en einn eiga

veiðirjett í — og hefur yfirdómur landsins haldið fram þessari skoðun —, þá rjettlætti þessi þýðing þó ekki veiðivjelar þær, sem hjer eru umtalsefni, með því það undir rannsókn þessa máls hefur sannast, að þeir, sem land eiga að Elliðaánum fyrir ofan þann stað, er myndar takmörkin fyrir veiðirjetti eiganda þvergirðinganna, hafa um ómuna tíð veitt bæði silung og lax í ánum fyrir landi sínu. Einnig hafði það sannast við rannsóknina, að rimlarnir í kistum þeim, sem brotnar voru, hafi verið svo þjettir, að í kistunum hafi veiðst lax og silungr, er einungis hafi vegið 2 pund, og jafnvel ljettari, en að ekki þyngri fiskar hafi hlotið að vera minni en 9 þumlungar ummáls, sbr. 5. gr. viðaukalaganna. En hvað sem um þetta er, þá virðast þeir, sem ákærðir eru fyrir að hafa framið kistubrotið nóttina milli 5. og 6. júlí 1880, ekki að geta leitað sjer skjóls í þessu máli í ákvörðunum viðaukalaga 11. maí 1876. Þar sem það er ákveðið í 7. gr. laganna, að ólögmætar veiðivjelar skulu upptækar og ólögmætir fiskigarðar brjótast niður, þá er ekki þar með sagt, að hver og einn megí með ofbeldi brjóta slíkar veiðivjelar. Menn hafa haldið því fram, að allt, sem lögin segja óhelgt, sje án allra lagaverndar, en þessi skoðun styrkist ekki af lögunum eða sjerstaklega Jónsbókinni. Samkvæmt landsleigubálki Jónsbókar 56. kap. máttu þeir brjóta fiskigarða í á, er ána áttu fyrir ofan eiganda fiskigarðanna; viðaukalögin breyttu þessu í þá átt, að einnig valdstjórnin mátti brjóta þá, og, ef til vill, sveitarstjórnin, sjá 8. og 9. gr. laganna, en það er vafasamt, hvort óhelgi ólögmætra veiðivjela nær lengra, sbr. Jóns-

bókar landsleigubálk 22., 23., 24., 32. og 41. kap., og er það með berum orðum tekið fram í sumum þessara kapitula, að hlutaðeigandi veiðivjelar aðeins mættu rjúfast af tilteknum mönnum, en í öllum þeirra er orðið „óhelgur“ við haft í því sambandi, að litill vafi er á, að ekki einum og hverjum vegfaranda er leyft að ósekju að brjóta eða skemma þær vjelar eða eignir, sem átt er við. Einkum og sjerilagi er það litlum vafa undirorpið, að hvorki 7. gr. viðaukalaganna nje 56. kapituli landsleigubálks heimilar leynileg ofríkisverk. Þetta sjest þegar af 8. gr. viðaukalaganna, er ákveður, að hlutaðeigandi sveitarsjóður eigi $\frac{2}{3}$ parta andvirðis hinna ólögmætu veiðivjela; og þaraðauki sjest það ljóslega af ákvörðuninum í 56. kap. Jónsbókar landsleigubálks um, að ef einhver girði fyrir fiskigöngu í á, þá skulu þeir, sem ána eiga ofar, stefna honum fimmtarstefnu af þingi til þess að rífa garðana, og þá fyrst hafa þeir sjálfir heimild til að brjóta þá. Að vísu er það orðið ljóst í þessu máli, að hinn ákærði Árni Jónsson í fjelagi við 6 aðra bændnr, er áttu land að Elliðaánum, og meðal þeirra bróðir hinnar ákærðu, Þorbjargar, Benidikt Sveinsson, sem þá verandi eigandi jarðarinnar Elliðavatns, hefur 4. júlí 1863 gefið út fimmtarstefnu samkvæmt nefndum kap. Jónsbókar til þess að taka burtu „þvergirðingu þá, sem þá var í ánum, og sem var því til tálmunar að lax og silungur gæti gengið upp eptir ánum“, og var þessi stefna birt eiganda þvergirðinganna 6. júlí 1863; en það er ekki einasta, að þessi stefna virðist fyrir löngu að hafa misst þá lagalegu þýðingu, sem hún á sínum

tíma, ef til vill, hefur haft, og var henni ekki fylgt fram, þá er hún var gefin út, heldur hafa hvorki Árni Jónsson, nje Þorbjörg — enda þótt hún við rannsóknina útaf brotinu 25. júlí 1879 kæmi fram sem umboðsmaður bróður síns Benedikts, sem, þegar hann seldi jörðina Elliðavatn, geymdi sjer veiðirjettinn fyrir landi hennar—virðast hafa haft þessa fimmtarstefnu fyrir augum, þegar þau tóku þátt í kistubrotinu nóttina milli 5. og 6. júlí 1880, og hefur Þorbjörg í varnarskjali sínu fyrir rjettinum haldið því fastlega fram, „að ekki geti verið umtalsmál“, að hún hafi „tekið á sig neina lagaábyrgð fyrir kistubrotin“. Að því snertir það atriði, hvort hinum ákærðu með rjettu verði gefið að sök, að þau með ofannefndu kistubroti sumarið 1880 hafi raskað almennum friði eða brotið gegn ákvörðunum um lögreglu, skal það tekið fram, er nú segir: Með því kistubrot það, sem hjer er um að ræða, var framið á næturþeli, og á þann hátt, að einungis þeir, sem verkið unnu, vissu um það, er auðsætt, að það ekki hefur raskað „almennum friði“, ef þessi orð aðeins eru skilin sem friður á alfaravegi eður almenn ró; en öðru máli er að gegna, þegar orðin eru skilin þannig, að með þeim sje átt við landfrið, eða þann frið, sem valdstjórnin skal viðhalda fyrir sakir almennings, og virðist þessi þýðing að vera eðlilegri. Almennung varðar lítið um, hver veiðirjett á í Elliðaánum eða öðrum ám, en það er mjög umvarðandi fyrir almennung, að hver og einn veiðareigandi á landinu sje tryggður gegn því, að einn og sjerhver, sem vill vefengja veiðirjett hans, leynilega skemmi veiðivjelar hans,

og er það rjett, að valdstjórnin gangist fyrir rannsókn og málsókn útaf þeim ofríkisverkum, er enginn kannast við að hafa unnið, og virðist sem þjóðfjelaginu sje hætta búin af slíkum árásum. Í sambandi við þetta ber að geta þess, að sýslumaðurinn í Kjósar og Gullbringusýslu 1. október 1879 gaf út auglýsingu, þar sem hann bannar einum og sjerhverjum að „ráðast á, brjóta eða skemma laxveiðivjelar Thomsens kaupmanns í Elliðaánum“. Af hinum ákærðu, sem öll eru fyrir löngu komin yfir lögaldur sakamanna, hafa Árni, Marteinn og Bergsteinn, setið í varðhaldi eptir varðhaldsúrskurðum, Árni frá 4. til 6. janúar 1881, Marteinn frá 22. desember 1880 til 8. janúar 1881, og Bergsteinn frá 11. nóvember 1880 til 24. s. m., og frá 19. desember s. á. til 6. janúar 1881; þaradæukí hefur hin ákærða Þorbjörg verið í varðhaldi í 24 klukkustundir, 22.—23. desember 1880. Þetta varðhald, sem hin ákærðu þannig hafa orðið að sæta undir rannsókn málsins, átti að nokkru leyti rót sína að rekja til þess, að framburður þeirra í byrjun rannsóknarinnar var ósannur og óhreinskilinn, og verður því ekki að öllu leyti 59. gr. hegningarlaganna þeim að haldi; en samt sem áður virðist ástæða vera til, þegar hegning sú, sem þau hafa til unnið, verður ákveðin, að taka nokkurt tillit til varðhalds þess, er þau hafa sætt, og til þess, að þau hafa hreinsast af þeim þjófnadargrun, er olli því, að þau voru hneppt í varðhald, og virðist eptir 298. gr. sbr. 49. og 52. gr. sömu laga eptir atvikum mega ákveða hegninguna fyrir Þorbjörgu Sveinsdóttur 40 kr. sekt, fyrir Árna Jóns-

son 20 kr. sekt, fyrir Marteín Jónsson 10 kr. sekt og fyrir Bergstein Jónsson 5 kr. sekt, og renni sektir þessar allar í landssjóð; en verði sektirnar ekki greiddar í ákveðinn tíma, skal í stað þeirra koma samkvæmt 31. gr. hegningarlaganna einfalt fangelsi, fyrir Þorbjörgu í 12 daga, Árna í 6 daga, Marteín í 2 daga og Bergstein í 2 daga. Þar að auki geta hin ákærðu ekki komist hjá hvert um sig að greiða kostnað þann, er leitt hefur af handtöku og varðhaldi þeirra, og eitt fyrir öll og öll fyrir eitt allan annan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málfærslulaun til hins skipaða sóknara, yfirrjettarmálaflutningsmanns Páls Melsteðs, 50 krónur, og til hins skipaða verjanda, yfirrjettarmálaflutningsmanns Þorsteins Jónssonar, 40 krónur.—Hinn skipaði sóknari hefur krafizt, að hin ákærðu verði parað-auki skylduð til að greiða í skaðabætur til kaupmanns Thomsens samkvæmt skoðunar og virðingar-gjörð, sem var framin af óvilhöllum dómkvöddum mönnum, að upphæð 210 kr., fyrir það tjón, er hann beið nóttina milli 5. og 6. júlí 1880; en þessi krafa verður þegar af þeirri ástæðu ekki tekin til greina, að upphæð skaðabótanna er mótmælt af hinum ákærðu og ekki löglega sönnuð. Á hinn bóginn geta hin ákærðu ekki komizt hjá samkvæmt Jónsbókar landsleigubálki 56. kap. i niðurlaginu eða í líkingu með því, sem þar er ákveðið, að bæta eigandanum allar veiðivjelar og skemmdir samkvæmt virðingu 6 skynsamra manna, þó ekki meira en 210 krónur.

Miðvikudaginn 30. jan. 1884.

Nr. 110.

Landshöfðinginn yfir Íslandi
fyrir hönd landssjóðsins
(Halkier skipaður)

gegn

Þorgrími hjeraðslækni Johnsen
(Buntzen)

snertandi spurning um borgun fyrir uppfærðslu 6
yfirsetukvenna.

Bæjarþingsdómur Reykjavíkur 23. septbr. 1880:

Hinn stefndi, landshöfðinginn yfir Íslandi, á fyrir
hönd hins íslenska landssjóðs að greiða sækjandan-
um, hjeraðslækni Þorgrími Johnsen, fyrir uppfærðslu
á 6 yfirsetukonum, 50 krónur fyrir hverja þeirra,
eða alls 300 kr. með 5% vöxtum frá sáttadegi í
máli þessu þangað til fje þessu er lokið.

Ennfremur ber landssjóðnum að greiða sækjand-
anum málskostnað með 15 krónum.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 25. apríl 1881:

Hinum stefnda, Þorgrími lækni Johnsen, ber að
fá greitt úr landssjóði 300 krónur með 5% ársvöxt-
um frá því mál þetta var lagt til sátta og þangað
til fjeið verður greitt.

Málskostnaður fyrir báðum rjettum falli niður.

Dómur hæstarjettar:

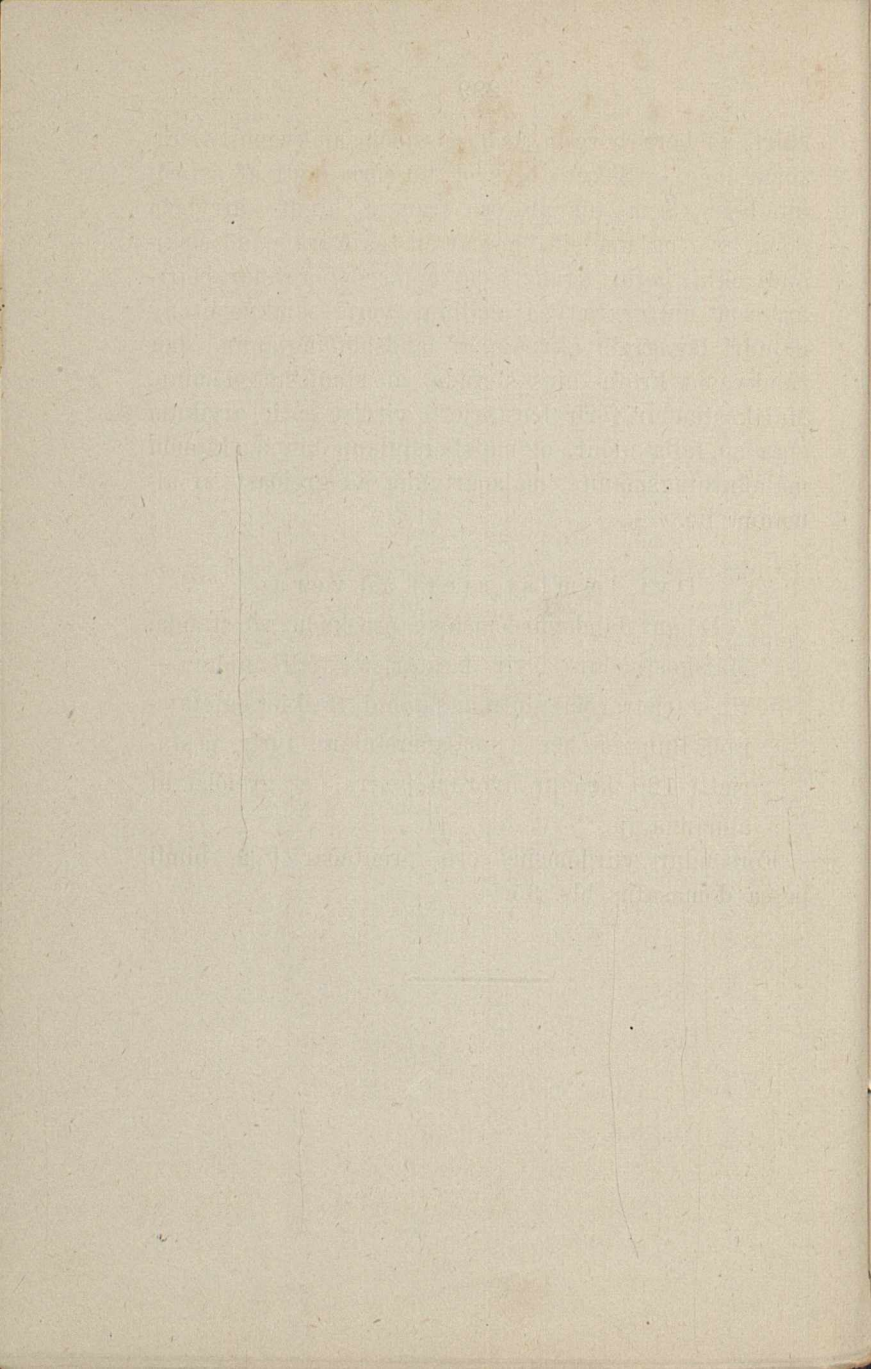
Jafnvel þótt litið væri svo á, að skylda lægi gagn-
vart hinu opinbera á hjeraðslæknum þeim, sem nefnd-
ir eru í 5. gr. yfirsetukvennalaga 17. desember
1875 til þess að uppfærða og prófa yfirsetukonur,
hlýtur þeim samt sem áður fyrir þetta sjerstaka

starf að bera borgun úr landssjóði samkvæmt 4. gr. sömu laga. — Sökum þess og að öðru leyti af ástæðum þeim, sem teknar eru fram í hinum áfrýjaða dómi, svo og um leið og það er tekið fram, að sækjandi ekki hefur krafist, að upphæð borgunar þeirrar, sem um er rætt í málinu, verði samkvæmt ný nefndri lagagrein ákveðin af landshöfðingjanum, ber samkvæmt kröfu hins stefnda að staðfesta dóminn. Málskostnaður fyrir hestarjetti virðist eptir atvikum eiga að falla niður, og málsfærslulaun hinna skipuðu málaflutningsmanna málspartanna að greiðast af almanna fje.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur landsyfirdómsins á óraskaður að standa. Málskostnaður fyrir hestarjetti falli niður. — Hestarjettarmálaflutningsmanni Halkier og etatsráði Buntzen ber í málsfærslulaun fyrir hestarjetti 120 krónur hvorum þeirra, er greiðist af almanna fje.

Forsendur yfirdómsins eru prentaðar í 2. bindi þessa dómasafns bls. 35.

Landsyfirrjettardómar 1884.

Mánudaginn 28. janúarmán.

Nr. 33/1883

Jón Ólafsson

gegn

Tryggva Gunnarssyni.

Dó m u r :

Hinn 29. dag ágústmán. f. á. tók ritstjóri og alþingismaður Jón Ólafsson út yfirdómsstefnu gegn Tryggva alþingismanni Gunnarssyni í máli, sem höfðað hafði verið af hinum síðar nefnda út af meiðyrðum, og dæmt fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur. Skyldi stefna þessi koma í dóm 14. janúar 1884. En á ákveðnum degi mætti áfrýjandi ekki og enginn af hans hendi; en af hendi hins stefnda mætti settur málaflutningsmaður Jóhannes Ólafsson og krafðist, að umbjóðanda sínum væri dæmt kostur og tæring.

Sökum þessa ber ex officio að vísa stefnunni í málinu frá yfirdóminum, og ber áfrýjanda að greiða hinum stefnda, er ljét mæta, kost og tæring, er skal ákveðin 10 krónur.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

Stefnunni í máli þessu vísast frá yfirdómi.

Áfrýjandanum, Jóni ritstjóra Ólafssyni, ber að greiða hinum stefnda, alþingismanni Tryggva Gunnarssyni, 10 krónur í kost og tæring, er

lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum. —

Mánudaginn 11. febrúarmán.

Nr. 46/1883

Hið opinbera
gegn

J. Christensen, C. Zimsen
og H. A. Linnet.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir lögreglurjetti Gullbringu- og Kjósarsýslu 3. dag októbermán. f. á., voru kaupmennirnir J. Th. Christensen, og H. A. Linnet og verzlunarstjóri C. Zimsen, allir búsettir í Hafnarfirði, dæmdir fyrir helgidagsbrot til að lúka 10 króna sekt hver þeirra, er renna skyldi í fátækra-sjóð hlutaðeigandi hrepps, og þar að auki til að greiða hver nm sig $1\frac{1}{20}$ kostnaðar þess, er af málinu leiddi, en í málinu voru 20 menn dæmdir.

Þessu máli er að beiðni hinna kærðu J. Th. Christensens, H. A. Linnets og C. Zimsens skotið til yfir-dómsins.

Málavextir eru þannig, að hinir kærðu ljetu breiða saltfisk til þurkunar sunnudaginn 27. maímán. f. á.; ljetu þeir breiða hann að morgni dags, snúa honum eptir messu, og taka hann saman eptir miðaptan. —

Með því ekki hefur sannazt undir rekstri málsins, að verk þetta hafi verið með öllu nauðsynlegt til þess að varðveita fiskinn frá skemmdum, heldur þvert á móti miklar líkur komnar fram fyrir, að það alls ekki hafi verið, þá hafa hinir kærðu gjörzt brotlegir mót tilskipun 28. marz 1855 og opnu brjefi

26. septbr. 1860. Og með því sekt sú, sem þeim er gjörð fyrir undirdómi, virðist hæfilega metin, og yfirdómurinn einnig verður að fallast á ákvæði undirdómsins að því til málskostnaðar kemur, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm.

Eptir atvikum eiga hinir kærðu og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 krónur til hvors þeirra, og greiði hinir ákærðu þriðjung hans hver. —

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn í því við yfirdóminn hefur verið lögmat. —

Því dæmist rjett að vera:

Undirdómurinn í þessu máli á að vera óraskaður. Hinum kærðu ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, að þriðjungi hver, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum. —

Mánudaginn 25. febrúárman.

Nr. 36/1883

Valdimar Ásmundsson
gegn
Gesti Pálssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi

Reykjavík 13. dag septembermán. f. á. í máli, er ritstjóri Gestur Pálsson hafði höfðað á hendur barnakennara Valdimar Ásmundssyni útaf meiðyrðum, var hinn síðarnefndi dæmdur í 50 kr. sekt til lands-sjóðs, eða 15 daga einfalt fangelsi, ef sektin ekki yrði greidd í ákveðinn tíma. Voru hin átöldu meiðyrði dæmd dauð og marklaus, og Valdimar Ásmundssyni gjört að greiða í málskostnað til Gests Pálssonar 10 krónur.

Þessum dómi hefur Valdimar Ásmundsson skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 11. október f. á., og þar krafist, að bæjarþingsdóminum verði hrundið og breytt þannig, að hann verði með öllu sýknaður af kærum og kröfum hins stefnda, en hinn stefndi skyldaður til að greiða sjer hæfilegan málskostnað eptir mati rjettarins. En til vara hefur hann krafist, að málinu verði vísað frá fyrir þá sök, að umbeðinn frestur til vitnaleiðslu fyrir undirrjetti hafi ekki verið veittur. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi, Gestur Pálsson, krafist, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og sjer dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi eptir mati rjettarins.

Að því snertir varakröfu áfrýjanda, þá er hvortveggja, að hún sem varakrafa er móthverfrjettum rjettararfsreglum, enda hefur úrskurði þeim, er gefið hefur áfrýjanda tilefni til þessarar kröfu, ekki verið sjer staklega áfrýjað, og verður því kröfu þessari enginn gaumur gefinn.

Orð þau, sem hinn stefndi hefur álitid sem meiðandi fyrir sig, eru rituð í brjefi til hans frá áfrýjanda, dags. 16. júlímán f. á., og eru þessi; „og vona jeg, að þjer eigi lengur svíkist um að skila mjer þeim“,

c: tveim ritgjörðum, er hinn stefndi hafði til yfirllesturs frá áfrýjanda, og „eða stolið frá mjer ritgjörðum“ og enn fremur: „Helzt gæti maður ímyndað sjer, að þeir mundu freistast til þess, sem fyrir meir hafa stolið bókum á Garði“.

Yfirdómurinn verður að vera undirdómaranum samdóma um, að orð þessi sjeu meiðandi fyrir hinn stefnda, ekki sízt, þegar tekið er tillit til skýringa þeirra á þeim, sem áfrýjandi hefur komið fram með bæði í varnarskjali sínu fyrir bæjarþingi og í sóknarskjöllum sínum fyrir yfirdómi, og með því sekt sú, sem undirdómarinn hefur gjört áfrýjanda að greiða, virðist hæfilega metin, og yfirdómurinn einnig verður að fallast á ákvæði undirdómsins að því til málskostnaðar kemur, ber að staðfesta hinn áfrýjaða bæjarþingsdóm. —

Samkvæmt þessum úrslitum málsins ber áfrýjandanum einnig að endurgjalda hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er skal ákveðinn 12 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdómur á að vera órakaður. Áfrýjandinn Valdimar Ásmundsson, greiði hinum stefnda, Gesti Pálssyni, málskostnað fyrir yfirdómi með 12 kr.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum. —

Mánudaginn 3. marzmán.
 Nr. 26/1883 Hreppsnefnd Hrafna-
 gilshrepps
 gegn
 Cand. theol. Jóhannesi
 Halldórssyni.

D ó m u r :

Tildrög máls þessa eru þau, að sumarið 1877 byggði candidat Jóhannes Halldórsson, barnakennari á Akureyri, íbúðarhús á lóð, sem hann hafði keypt af eiganda jarðarinnar Eyrarlands, og flutti inn í hús þetta um haustið. Með því að hreppsnefndin í Hrafnagilshreppi áleit, að hús það, sem candidat Jóhannes Halldórsson hafði byggt og bjó í, væri í Hrafnagilshreppi, lagði nefndin á hann útsvar til fátækra í hreppnum, en Jóhannes færðist undan að greiða það af því að hann taldi sig eiga heimili í Akureyrarkaupstað; var þá útsvarið eptir ráðstöfun hreppsnefndarinnar tekið fjárnámi fyrst fyrir árin 1878 og 1879 og síðan 1. júní 1882 fyrir árin 1880 og 1881.

Útaf þessari síðari fjárnámsgjörð höfðaði Jóhannes Halldórsson skaðabótamál gegn hreppsnefndinni í Hrafnagilshreppi, og með dómi, kveðnum upp í aukarjetti á Akureyri 19. janúar f. á., var fjárnámsgjörðin dæmd ógild, og hinum skipuðu málsfærslumönnum málspartanna, sem báðir höfðu fengið gjafsókn fyrir undirrjetti, dæmdur 10 kr. hvorum í málsfærslulaun úr opinberum sjóði. Þessum dómi hefur hreppsnefndin í Hrafnagilshreppi að fenginni gjafsókn áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu 14. júlí f. á., og krafizt,

að fjárnámsgjörðin 1. júní 1882 verði staðfest, og að hinn stefndi, candídat Jóhannes Halldórsson, verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum, en hinn stefndi, sem einnig hefur fengið gjafsókn fyrir yfirdómi, hefur krafizt, að hjeraðsdómurinn verði staðfestur, þó þannig, að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir báðum rjettum.

Þess skal fyrirfram getið, að þar sem hinn stefndi í sáttakæru sinni og hjeraðsdómsstefnu aðeins hefur minnst á sveitarútsvar það, sem honum var gjört á árinu 1881, en ekki næst undanfarins árs útsvar, sem bæði eru tekin hjá honum með sömu fjárnámsgjörð 1. júní 1882, þá getur undir þessu máli aðeins komið til greina, hvort tjeð fjárnámsgjörð eigi að falla úr gildi að því er snertir sveitarútsvarið 1881.

Aðalágreiningsefnið í þessu máli er það, hvort hús það, sem hinn stefndi býr í, sje í Hrafnagilshreppi eða kaupstaðnum Akureyri. Áður fyrri var kaupstaðurinn og hreppurinn eitt sveitartjélag en með reglugjörð 29. ágúst 1862 var kaupstaðurinn gjörður að bæjarfjélagi sjer með þeim takmörkum, sem þá voru, en hver þau takmörk hafi verið, er ekki nægilega upplýst undir málinu. Það er að vísu ljóst, að lóð sú, sem kaupstaðurinn stendur á, heyrði fyrrum undir jarðirnar Naust og Eyrarland, sem eru í Hrafnagilshreppi, og undir málinu er framkomið afsalsbrjef Jóns sýslumanns Jakobssonar til konungs 9. ágúst 1793, er sýnir, hversu mikil lóð þá var keypt til kaupstaðarstæðis frá Naustalandi, en aptur eru engin skilríki komin fram um það, hvort nokkur nje hversu mikil lóð hafi verið afsöluð

frá Eyrarlandi til kaupstaðarins áður en hann varð bæjarfjélag sjer; síðari samningar milli Akureyrar-kaupstaðar og eiganda Eyrarlands hafa enga þýðingu í þessu máli. — Yfirdómurinn verður nú að álíta sannað, að lóð sú, sem íbúðarhús hins stefnda er byggt á, hafi áður verið í landareign jarðarinnar Eyrarlands, en það er engin sönnun komin fram um það að hún hafi verið lögð undir kaupstaðinn, áður en hann varð bæjarfjélag sjer. Þvert á móti bendir allt á, að lóð þessi hafi heyrt undir Eyrarland allt til 1877, að eigandi Eyrarlands seldi hinum stefnda hana; þannig hefur hún verið notuð af ábúanda Eyrarlands og leigð sjerstaklega einum Akureyrarbúa til sáðgarðs af eiganda Eyrarlands, en aldrei verið greitt lóðargjald af henni til kaupstaðarins fyr en þar var reist hús, og loks hefur áfrýjandinn fullyrt, án þess að því hafi verið mótmælt, að byggingarnefnd Akureyrar-kaupstaðar, sem samkvæmt opnu brjefi 6. janúar 1857, 4. gr. á að taka til húsastæði til allra nýrra húsa á kaupstaðarlóðinni, hafi engin afskipti haft af byggingu húss þess, sem hjer er umtalsefni.

Yfirdómurinn fær þannig ekki betur sjeð, en að lóð sú, sem hús hins stefnda stendur á, heyri undir Hrafnagilshrepp, eins og jörðin Eyrarland, sem hún var seld undan eptir að Akureyri varð bæjarfjélag sjer, því að öðrum kosti hefði hinn stefndi orðið að sanna, að lóðin, þó hún lægi undir jörð í hreppnum, væri innan takmarka kaupstaðarins, eins og þau voru 1862, en það hefur hann ekki gjört. Með því að hreppsnefndinni samkvæmt þessu var rjett að leggja á hinn stefnda sveitarútsvar til Hrafnagilshepps sem búandi innan takmarka hreppsins, og láta taka

útsvar þetta með fjárnámi, þegar það ekki var greitt góðviljuglega, ber að staðfesta hina átöldu fjárnámsgjörð. Málskostnaður fyrir báðum rjettum virðist eiga að falla niður, og málsfærslulann til hinna skipuðu talsmanna málspartanna í hjerði og til talsmanns áfrýjandans fyrir yfirdómi, sem ákveðast 10 krónur handa hvorum hinna fyr nefndu og 20 krónur handa hinum síðast nefnda, að greiðast úr opinberum sjóði.

Rekstur málsins í hjerði og flutningur þess í hjerði og fyrir yfirdómi hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Hin átalda fjárnámsgjörð 1. júní 1882 á að vera óröskuð. Málskostnaður fyrir báðum rjettum falli niður. Hinum skipuðu talsmönnum málspartanna í hjerði, Friðbirni Steinssyni og Jóni Davíðssyni, greiðist 10 kr. hvorum, og hinum skipaða talsmanni áfrýjandans fyrir yfirdómi, Þorsteini sýslumanni Jónssyni, 20 kr. í málsfærslulaun úr opinberum sjóði. —

Nr. 40/1883

Halldór Magnússon
 gegn
 J. Chr. Thostrup.

D ó m u r:

Með dómi, kveðnum upp í gestarjetti Norðurmúlasýslu 14. nóvember 1881 er veitingamaður J. Chr. Thostrup á Seyðisfirði dæmdur til að greiða Halldóri bónda Magnússyni á Sandbrekku skaðabætur eptir

óvilhallra manna mati fyrir samningsrof, þó ekki yfir 50 kr., og til að borga allan af málinu löglega leiðandi kostnað. Þessum dómi hefur Halldór Magnússon áfrýjað til yfirdómsins til staðfestingar, en hinn stefndi hefur hvorki mætt nje mæta látið eptir stefnunni, og ber því að staðfesta dóminn að því er snertir hinar dæmdu skaðabætur, en þar sem gestarjetturinn ekki hefur ákveðið í dómi sínum upphæð málskostnaðar þess, sem hann hefur dæmt hinn stefnda til að greiða, ber samkvæmt L. 1-5-14 að dæma gestarjettardóminn ómerkan að þessu leyti.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur gestarjettarins á að því snertir málskostnað ómerkur að vera, en að öðru leyti að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum. —

Mánudaginn 17. marzmán.

Nr. 7/1884

Rjettvísinn
gegn
Birni Pjeturssyni.

D ó m u r :

Eptir skipun amtmannsins í norður- og austuramtinu í brjefi 20. júlímán. f. á., er mál þetta höfðað gegn sýslunefndarmanni Birni Pjeturssyni á Hofstöðum fyrir brot gegn 101. sbr. 99 gr. hegningarlag-

anna, er sje í því fölgð, að hann hafi gjört stefnuvottum tálmanir í að gegna embættisstörfum sínum, og með dómi, kveðnum upp í aukarjetti Skagafjarðarsýslu 25. október s. á., er hinn ákærði dæmdur sýkn af ákærum rjettvísinnar í máli þessu, og ákveðið, að málskostnaður skuli greiðast úr opinberum sjóði, en þeim dómi er af hálfu rjettvísinnar skotið til landsyfirdómsins.

Tílefnið til málshöfðunarinnar er svo sem nú skal greina. Hinn 18. janúar f. á. kom Jón Sigurðsson, eiðsvarinn stefnuvottur í Hofstaðasókn, og með honum annar maður, sem hvorki var eiðsvarinn stefnuvottur, nje hafði neitt sjerstakt umboð til stefnubirtingar, hjerumbil 1¹/₂ klukkustund eptir sólarlag að Hofstöðum til þess að birta þar stefnu fyrir hinum ákærða og fleirum. Þegar þeir höfðu skýrt frá erindi sínu, voru þeir leiddir inn í baðstofu, og var þar kveykt ljós; las hinn ákærði þá stefnuna, og á meðan var sent eptir bróður hans, sem einnig átti að birta stefnuna, en sem þá var við fjárhirðingu. Þegar bróðir hins ákærða var kominn, sló í kappmæli milli þeirra bræðra annarsvegar og stefnuvottsins og förunauts hans hins vegar um, hvort lögmæt stefnubirting gæti fram farið, eins og þá stóð á, unz förunautur stefnuvottsins skoraði á hann að fara að „messa“ ef hann ætlaði, en þá slökkti hinn ákærði ljósið, svo stefnuvotturinn gat ekki lesið upp stefnuna, því dymmt varð í baðstofunni. Förunautur stefnuvottsins ámálgaði þá við bróður ákærða að útvega þeim annað ljós, en hann færðist undan því; að vísu hafði stefnuvotturinn sjálfur með sjer kertisstúf og eldfæri, en hann notaði þau samt ekki, og

hætti við stefnubirtinguna. Var þá aptur kveýkt ljós í baðstofunni, og sátu þeir stefnuvotturinn og förunautur hans þar góða stund og þáðu góðgjörðir.

Tilverknaður sá, sem hinum ákærða er gefinn að sök í máli þessu, er þannig í því fólgin, að hann slökkti ljós, sem hann sjálfur ótilkvaddur hafði látið kveykja í baðstofu sinni, og með því meinaði stefnuvottinum að nota birtuna af því til að lesa upp við hana stefnu þá, er hann var kominn til að birta; en að hinn ákærði með því að slökkva ljós sitt hafi gjört stefnuvottinum lögbannaðar tálmanir í að gegna embættisstarfi hans, fær yfirdómurinn ekki sjeð, því þó að birting stefnu afeinum eiðsvörnum stefnuvotti yrði skoðuð sem embættisstarf, þá bar hinum ákærða engin skylda til að láta stefnuvottinum í tje ljós við stefnubirtinguna, því síður, sem stefnubirtingar samkvæmt NL. 1-4-2 eiga að fara fram fyrir sólarlag, enda var stefnuvottinum innanhandar að nota kerti það og eldfæri, er hann sjálfur hafði með sjer.

Yfirdómurinn verður þannig að vera á sama máli og hjeradsdómarinn um það, að hinn ákærði eigi að vera sýkn af ákærum sóknarans í þessu máli, sem og að málskostnaður í hjerði eigi að greiðast úr opinberum sjóði. sömuleiðis ber að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 krónur til hvors þeirra úr opinberum sjóði.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Björn Pjetursson, á að vera sýkn

af ákærum sóknarans í máli þessu. Allur löglegur kostnaður af málinu, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málsfærslumannanna Páls Melsteðs og Jóhannesar Ólafssonar, 10 krónur til hvors þeirra, greiðist úr opinberum sjóði.

Nr. 6/1884

Rjettvísín

gegn

Bjarna Grímssyni.

Ú r s k u r ð u r :

Áður en fullnaðardómur er lagður á þetta mál, er nauðsynlegt, að útvegaðar sjeu þær ýtarlegri upplýsingar og skilríki, er hjer segir:

- 1, Í prófunum er ekki skýrt greinilega frá atvikunum, þá er hinn ákærði tók gullpening þann, sem mál þetta er af risið, og í skýrslu vitnisins J. M. Riis, eins og hún kemur fram í prófseptirritinu, virðist eitthvað vanta. Það þarf því að útvega greinilega skýrslu hins ákærða og þeirra, sem við voru, þar á meðal Jóns Jónssonar á Ytribúðum um, hvar gullpeningurinn hafi verið, þegar ákærði tók hann, hvort hann hafi verið innan um fleiri gullpeninga, og hvernig ákærði hafi farið að ná í hann í viðurvist svo margra manna, hvort hann hafi tekið hann opinberlega eða með leynd.
- 2, Með því hinn ákærði segist hafa tekið áminnstan gullpening í fyllirii og ringli, er nauðsynlegt að fá skýrslu þeirra, sem viðstaddir voru, um sakhæfi hins ákærða við þetta tækifæri, sem og upp-

lýsingar um, hvort sá framburður hins ákærða sje sannur, að hann ekki hefði sofið 3 undanfarnar nætur, og þar sem það er borið fram, að hann sje óstjórnlegur drykkjumaður, og hafi þrisvar haft delirium tremens, er nauðsynlegt að fá vottorð hlutaðeigandi læknis og sóknarprests um sálarástand hans yfir höfuð.

- 3., Vantar hegningarvottorð hins ákærða frá Snæfellsness- og Hnappadalssýslu.
- 3., Loks ber að útvega þær frekari skýringar, sem upplýsingar þær kynnu að gefa tilefni til, er að framan er óskað eptir.

Því úrskurðast:

Undirdómaranum ber sem fyrst að útvega skýrslur þær og skilríki, sem getið er um hjer að framan.

Mánudaginn 24. marzmán.

Nr. 35/1883

Björn og Sigurður Pjeturssynir
gegn

Þóreyju Þorleifsdóttur og
Þorgrími Ásgrímssyni.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 29. septbr. f. á., hafa þeir Björn og Sigurður Pjeturssynir á Hofstöðum í Skagafjarðarsýslu áfrýjað til yfirdómsins úrskurði, sem kveðinn var upp af fógetarjetti Skagafjarðarsýslu 5. júní 1883, en með honum var þeim synjað um útburð á Þóreyju Þorleifsdóttur og syni hennar Þor-

grími Ásgrímssyni af hálfendu jarðarinnar Hofstaðasels. Hafa áfrýjendurnir fyrir yfirdómi krafizt, að hinn áfrýjaði fógetarjettarúrskurður verði felldur úr gildi, og þau mæðgin borín út af nefndri hálfendu, svo og, að þau verði dæmd til að lúka þeim málskostnað með einhverju nægilegu eptir mati yfirdómsins. — Á hinn bóginn hafa hin stefndu mæðgin Þórey Þorleifsdóttir og Þorgrímur Ásgrímsson krafizt, að hinn áfrýjaði fógetarjettarúrskurður verði staðfestur og þeim dæmdur nægilegur málskostnaður eptir mati rjettarins.

Hinn 16. dag desembermán. 1882 var hinum stefndu birt útbyggingarskjal í umboði prófasts Jóns Halls-sonar, eiganda hálfis Hofstaðasels, dags. 15. s. m., og skyldu þau eptir því víkja af hálfendu Hofstaðasels í fardögum 1883. Ástæður fyrir útbyggingu þessari voru taldar: 1., að Þorgrímur Ásmundsson hafi ekki borgað kúgildaleigur fyrir fardagaárið 18⁸²/₈₃, 2., að Þorgrímur hafi lagt fram fyrir aukarjetti Skagafjarðarsýslu 17. apríl 1882 útdrátt úr byggingarbrjefi föður síns sáluga frá 4. apríl 1867, og af honum sje ljóst, að þau mæðgin hafi engan rjett til ábúðar á hálfu Hofstaðaseli eptir fardaga 1883, og 3., hafi Þorgrímur haft dylgjur um, að þessi háflenda mundi ekki vera eign prófasts Jóns Halls-sonar.

Talsmaður hinna stefndu hjer fyrir rjettinum hefur fyrst og fremst mótmælt útbyggingu áfrýjendanna af þeirri ástæðu, að áfrýjendurnir hafi ekki haft lögmætt umboð frá eiganda háflendunnar til að byggja hinum stefndu út af henni, en með því að áfrýjendurnir hafa lagt fram fyrir fógetarjettinum

umboðsskjal frá eigandanum til þessa, dagsett áður en útbyggingin fór fram, og engin ástæða er til að rengja, að dagsetning umboðsskjalsins sje rjett, þá verður þessum mótmælum hinna stefndu enginn gaumur gefinn, og sjerstaklega skal þess getið, að áfrýjendurnir ekki höfðu neina ástæðu til að láta birta hinum stefndu umboðsskjalið um leið og útbygginguna, úr því að hin stefndu þá ekki vefengdu heimild þeirra til að koma fram sem umboðsmenn eigandans, Jóns prófasts Hallssonar í Glaumbæ, en að hann sje eigandi hálfrar jarðarinnar Hofstaðasels er viðurkennt af talsmanni hinna stefndu fyrir fógatarjettinum.

Að því er snertir aðalefni málsins, þá eru mála-vextir þessir: Með byggingarbrjefi, gefnu út 4. apríl 1867, af þá verandi eiganda Hofstaðasels, Benedikt prófasti Vigfússyni á Hólum — en af því byggingarbrjefi hafa 2 sundurlausir útdrættir verið lagðir fram fyrir fógatarjettinum — var Ásgrími Árnasyni og konu hans Þóreyju Þorleifsdóttur, ef hans missti við, byggð jörðin Hofstaðasel frá fardögum 1867 til fardaga 1868, og síðan í 15 ár þar eptir, hvers eign sem nefnd jörð verða kynni, þá fram liðu stundir, og er við það bætt þeirri skilmálagrein, sem sje órjúfanleg, að þegar hinn um samdi 16 ára tími til ábúðar sje með rjettilegu samþykki á enda kljádur, þá hvíli sú skuldbinding á Ásgrími og konu hans að víkja tregðulaust búferlum frá Hofstaðaseli, og láta það, hvernig sem á standa kynni, vera laust og liðugt fyrir fardagaleyti handa einhverjum þeim niðja síra Benedikts, ef nokkrir á legg komast kynnu, sem nefndrar jarðar kynnu njóta vilja sjer til hælis. Þessa byggingarskilmála hafa hin stefndu viljað skilja

þannig, að þeim sje heimil ábúð á Hofstaðaseli einnig eptir að hinn umsamdi 16 ára byggingartími er á enda, nema því aðeins, að einhver af niðjum síra Benedikts Vigfússonar vilji sjálfur taka jörðina til ábúðar; en þá skoðun getur yfirdómurinn ekki aðhyllzt. Í 11. gr. byggingarbrjefsins er skýrt tekið fram, að jörðin Hofstaðasel sje byggð Ásgrími Árnasyni og konu hans einungis í 16 ár, þ. e., frá fardögum 1867 til fardaga 1883, og að þeim 16 árum liðnum er því rjettur þeirra hjóna samkvæmt byggingarbrefinu til ábúðar á jörðunni út runninn. Þetta er aðalákvörðun byggingarbrjefsins um byggingartímann, en að þessi aðalákvörðun þess sje aptur felld úr gildi á þann hátt, sem hin stefndu halda fram, með viðaukaákvörðuninni í sömu grein um, að þau hjón, þegar 16 ára ábúðartíminn er á enda, skuli tregðulaust, og hvernig sem á stendur láta jörðina lausa fyrir einhverjum þeim niðja síra Benedikts, sem vildi fá hana til ábúðar, verður ekki álitid, því þá yrði aðalákvörðun byggingarbrjefsins um 16 ára byggingartímann þýðingarlaus; byggingin yrði þá í raun og veru lífstíðarbygging einungis með þeirri kvöð, að standa upp fyrir niðjum síra Benedikts að 16 árum liðnum, en það verður ekki samrýmt við orð byggingarbrjefsins, sem beinlinis takmarka sjálfan ábúðarrjettinn við tiltekna áratölu, nje heldur við það, að ákvörðunin um að standa upp fyrir niðjum síra Benedikts er tengd við aðalákvörðunina um 16 ára byggingartímann sem viðaukaákvörðun, er leggi Ásgrími og konu hans nýja eða ýtarlegri skuldbindingu á herðar, sbr. orðin: „Hjeraðauki bætist við sú skilmálagrein — — — „að nær að
16*

sá um samdi 16 ára tími til ábúðar er með rjettilegu samkomulagi á enda kljáður, þá hvílir sú skuldbinding á bóndanum sgr. Ásgrími Árnasyni og nefndri konu hans, að víkja tregðulaust“ o. s. frv.; en eptir skilningi hinna stefndu yrði viðaukaákvörðunin aðalákvörðun, er legði þá skuldbindingu á landsdrottinn, að láta þau hjón halda ábúðinni alla æfi, nema ef einhver af niðjum síra Benedikts vildi fá hana til ábúðar. — Yfirdómurinn verður því að skilja hinar tilvitnuðu ákvarðanir byggingarbrjefsins þannig, að byggingartíminn sje einskorðaður við 16 ár, þannig, að landsdrottinn þá sje frjálst að segja byggingunni upp, en að Ásgrímur og kona hans samt, hvernig sem á stendur, og hvort sem þeim hefur verið sagt upp ábúðinni eða ekki, skuli tregðulaust fara frá jörðunni að þessum 16 árum liðnum, ef einhver niðji síra Benedikts Vigfússonar þá vildi taka hana til ábúðar.

Þareð ábúðarrjettur hinna stefndu á hálfri jörðunni Hofstaðasels þannig var á enda í fardögum 1883 samkvæmt byggingarbrjefi hinnar stefndu Þóreyjar, og landsdrottinn á löglegan hátt hefur byggt þeim út af hálfendunni bæði af þessari ástæðu og af því að þau 'ekki höfðu borgað leigur til landsdrottins eptir hálfenduna fyrir fardagaárið 1882—83, þá var þeim skylt að láta jörðina lausa úr ábúð sinni í fardögum 1883, og þegar þau ekki vildu gjöra það góðviljuglega, þá bar hlutaðeigandi fógeta eptir kröfu landsdrottins og samkvæmt N.L. 6—14—6, sbr. reglugjörð 10. septbr. 1830, 23. gr., að bera þau út af hálfendunni.

Fyrir því ber að fella hinn áfrýjaða fógetaúrskurð

úr gildi og að skylda hlutaðeigandi fógeta til að framkvæma hina heimtuðu útburðargjörð.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist epir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Útburðargjörð sú, sem áfrýjendurnir, Björn og Sigurður Pjeturssynir, hafa krafizt, á fram að fara.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 42/1883

Jón prófastur Hallsson
 gegn
 Friðbirni Björnssyni.

D ó m u r :

Áfrýjandi þessa máls, Jón prófastur Hallsson, hefur fyrst og fremst krafizt þess, að máli þessu verði vísað frá undirrjettinum fyrir þá sök, að engin sönnun sje komin fram fyrir því, að lögleg sáttaumleitun hafi fram farið í málinu, en hinn stefndi, Friðbjörn Björnsson, hefur krafizt, að málinu verði vísað frá yfirdóminum sökum þess, að áfrýjunarfresturinn hafi verið liðinn áður en yfirdómsstefnan var tekin út, en til vara hefur hann beðið um 8 vikna frest til þess að sanna, hvenær dómur hjeraðsrjettarins hafi verið birtur. —

Áfrýjandinn hefur borið á móti því, að hinn áfrýjaði dómur hafi nokkurntíma verið sjer löglega birtur, og með því að hinn stefndi ekki hefur sannað, hvort eða hvenær dómurinn hafi verið birtur áfrýjandanum, þá verður krafa hans um, að málinu verði

vísað frá yfirdóminum, ekki tekin til greina, en að veita hinum stefnda frest til að færa fram sannanir til stuðnings rjettarkröfu, sem hann þegar hefur lagt undir dóm eða úrskurð, getur ekki verið umtalsmál.

Að því er aptur snertir aðalkröfu áfrýjandans, þá verður yfirdómurinn að aðhyllast þá skoðun, að engin sönnun sje framkomin fyrir því, að lögleg sáttatilraun hafi farið fram í málinu, því áritunin á sáttakæruna, sem hljóðar þannig: „Það sátt komst ekki á framanritað málefni, visast því til landslaga og rjettar. p. t. Stóruseilu 28. októbermán. 1882. E. Gottskálksson. F. Halldórsson“, ber alls ekki með sjer, að nein sáttatilraun hafi farið fram fyrir hlutaðeigandi sáttanefnd, eins og fyrirskipað er í tilskip. 20. jan. 1797, 28. gr., nje heldur, hvort máls-partarnir hafi mætt eptir fyrirkallinu.

Samkvæmt þessu ber ex officio að vísu máli þessu frá undirrjettinum, og virðist málskostnaður fyrir báðum rjettum eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu visast frá undirrjettinum. Málskostnaður fyrir báðum rjettum falli niður. —

Nr. 2/1884

Þorsteinn sýslumaður Jónsson
gegn
Stefáni sýslumannni Bjarnarsyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í gestarjetti Reykjavíkurkaupstaðar 3. dag nóvembermán. f. á., var áfrýjandi þessa máls, sýslumaður Þorsteinn Jóns-

son, dæmdur til að greiða hinum stefnda, Stefáni sýslumanni Bjarnarsyni, 1094 kr. 36 a. með 5% ársvöxtum frá því mál þetta var lagt til sætta unz borgun fer fram og 100 kr. í málskostnað. Á hinn bóginn er hinn stefndi með sama dómi skyldaður til að greiða áfrýjanda 293 kr. 30 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags.

Þessum dómi hefur Þorsteinn sýslumaður Jónsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 9. janúar. þ. á., og krafizt :

- 1., Að málskostnaður fyrir gestarjettinum verði látinn falla niður,
- 2., að borgun fyrir sýslustjórn hans 1878 og 1879 og þingaferðir þá verði dæmd sjer með 300 kr.,
- 3., að upphæð sú, sem honum samkvæmt gestarjettardómnum beri að greiða, 1094 kr. 36 a., verði færð niður í 1093 kr. 36 a.,
- 4., að honum verði dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi með 60 krónum, eða einhverju hæfilegu eptir mati yfirdómsins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að gestarjettardómurinn verði staðfestur að öðru leyti en því, að 1094 kr. 36 a. sjeu færðar niður í 1093 kr. 36 a., og honum dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi með 60 kr., eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. —

Mál þetta er risið út af því, að hinn stefndi, sýslumaður Stefán Bjarnarson, taldi sjer vangoldnar af áfrýjanda, sýslumanni Þorsteini Jónssyni, af tekjum þeim af Árnessýslu, er hinn síðar nefndi átti að greiða hinum fyr nefnda vorið 1879, þá er hann skilaði af sjer sýslu þessari til hins stefnda, þær 1094 kr. 36 a.,

sem honum eru dæmdar með gestarjettardómnum, en áfrýjandi þóttist aptur eiga heimtingu á borgun fyrir að reka sýsluna frá 6. nóvbr. 1878 til 24. júní 1879. Eins og málinu nú er komið fyrir flutning málsins, virðist engin þörf á að skýra nánara frá málavöxtum. Málspartarnir eru sem sje á eitt sáttir um það, að upphæð sú, sem áfrýjandanum samkvæmt gestarjettardómnum ber að greiða hinum stefnda 1094 kr. 36 a., eigi að færast niður í 1093 kr. 36 a. — Að því snertir upphæð þá, sem hinum stefnda er gjört að greiða áfrýjanda fyrir rekstur sýslunnar um áður nefndan tíma, virðast málspartarnir einnig að vera samdóma, nema hvað áfrýjandi heimtar 300 kr. fyrir það, en gestarjettardómurinn aðeins hefur ákveðið, að hann skyldi fá 293 kr. 30 a. — En yfirdómarinn verður að vera undirdómaranum samdóma um, að þessi upphæð sje eptir atvikum rjett sett 293 kr. 30 a., og er þá einungis eptir að kveða á um málskostnaðinn, en hann virðist eptir málavöxtum eiga að falla niður bæði fyrir undir- og yfirdómi.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi, sýslumaður Þorsteinn Jónsson, á að greiða hinum stefnda 1093 kr. 36 a., með 5% vöxtum frá 9. ágúst 1883 til borgunardags. Hinn stefndi, sýslumaður Stefán Bjarnarson, á að greiða áfrýjanda 293 kr. 30 a. með 5% vöxtum frá 31. ágúst 1883 og þangaðtil greitt verður. Málskostnaður fyrir báðum rjettum falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 31. marzmán.

Nr. 5/1884

Hið opinbera

gegn

Ingimundi Guðmundssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp í lögreglurjetti Ísafjarðarkaupstaðar 21. desbr. f. á., var hinn kærði, Ingimundur Guðmundsson, dæmdur í 10 kr. sekt til fátækra sjóðs Ísafjarðarkaupstaðar fyrir það, að hann mikinn hluta fardagaársins 1882—1883 hafi haft hund á heimili sínu, er hann ekki hafi sagt lögreglustjóra til. Svo er hann og dæmdur til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefur, að beiðni hins kærða, verið skotið til yfirdómsins, og er honum jafnframt áfrýjað af hálfu hins opinbera.

Um veturnætur 1882 varð hundur eptir á heimili hins kærða, er Eyjólfur nokkur Bjarnason, til heimilis í Barðarstrandarsýslu, átti; var hundurinn á heimili hans nálægt missiristíma, sendi hann hundinn þá áleiðis til eiganda, en hann komst ekki nema í Vigur, og menn þaðan fluttu hann aptur á Ísafjörð; en seinna — hvenær það hafi verið sjest ekki — ljet eigandinn sækja hann. Hinn ákærði hefur kannast við, að hann hafi ekki sagt lögreglustjóra til þessa hunds.

Þótt það nú yrði álitid, að hver og einn húsbóndi í kaupstöðum væri skyldur til samkvæmt tilskip. 25. júní 1869 1. gr. að segja lögreglustjóra innan ákveðins tíma til allra þeirra hunda, er á hans heimili væru, hvort sem þeir væru aldir upp á heimilinu,

að fengnir eða að komnir, þá ákveður tilskipunin þó ekki, að húsbóndinn skuli sektaður, ef hann bregður útaf, nema hann sjálfur eigi hundinn, og fyrir því verður að dæma hinn kærða sýknan af ákærum hins opinbera í þessu máli, og virðist allur kostnaður af málinu, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra, eiga að greiðast af opinberum sjóði.

Rekstur málsins í hjerði og flutningur þess fyrir yfirdómi hefur verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, Ingimundur Guðmundsson, á að vera sýkn af ákærum hins opinbera í þessu máli. Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Jóhannesar Ólafssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors, greiðist úr opinberum sjóði.

Mánudaginn 21. aprílmán.

Nr. 13/1884

Gestur Pálsson

gegn

Jóni Ólafssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkurkaupstaðar 22. nóvbr. f. á., í máli, sem Gestur ritstjóri Pálsson hafði höfðað gegn ritstjóra Þjóðólfs, Jóni Ólafssyni, útaf ummælum í blaðinu Þjóðólfi, er Gestur þótti sóma sínum misboðið með,

var Jón Ólafsson dæmdur til að lúka 50 kr. sekt til landssjóðs, eða til einfalds fangelsis í 15 daga, væri sektin eigi greidd í ákveðinn tíma. Svo eru þessi ummæli dæmd dauð og ómerk og Jóni Ólafssyni gjört að greiða Gesti Pálssyni 15 kr. í málskostnað. Málinu var að nokkru leyti vísað frá dómi.

Þessum dómi hefur Gestur Pálsson skotið til yfirdómsins og krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og að Jón Ólafsson verði dæmdur til þess að greiða allan kostnað af málskotinu. — Á hinn bóginn hefur Jón Ólafsson, sem hefur gagnáfrýjað málinu, krafizt, að hann verði sýknaður af kröfum og kærum aðaláfrýjandans í þessu máli, en aðaláfrýjandinn dæmdur til að greiða málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi með einhverju hæfilegu eptir rjettarins mati.

Í 30. tölublaði „Þjóðólfs“ 35. árgangi, er út kom 30. júlí f. á., lýsti gagnáfrýjandinn því yfir, að aðaláfrýjandinn væri ósannindamaður að nokkrum þar til greindum orðum, er staðið höfðu í blaðinu „Suðra“. — en aðaláfrýjandinn er ritstjóri þess. — Þessa yfirlýsing endurtók gagnáfrýjandi í 32. tölublaði „Þjóðólfs“.

Það er nú vitaskuld, að það, að nefna einhvern „ósannindamann“, er meiðandi fyrir þann, sem fyrir því verður, og saknæmt, nema sakir sjeu til. En gagnáfrýjandi telur það hafa verið ósaknæmt fyrir sig, eins og á stóð, að nefna aðaláfrýjandann ósannindamann, því aðaláfrýjandinn hafi sagt það ósatt, er hann hermdi upp á sig í blaðinu „Suðra“, og að hann sje ósannindamaður að svo miklu leyti, en sjer hafi ekki

komið til hugar að nefna hann því nafni almennt talað.

Yfirdóminum virðist nú samt, að yfirlýsing gagnáfrýjanda í 32. tölublaði, 35. árgangi „Þjóðólfs“, bæði í sjálfu sjer sem endurtekning, og eins og hún er skoðuð í sambandi við yfirlýsinguna í 34. og 35. tölublaði Þjóðólfs, hljóti að álítast meiðandi fyrir aðaláfrýjanda, og virðist því rjett hafa verið að dæma hann eptir 219. gr. hegningarlaganna til sektar til landssjóðs, er þykir hæfilega ákveðin af undirdómaranum 50 kr., eða til einfalds fangelsis í 15 daga, væri sektinni eigi lokið í ákveðinn tíma. Svo fellst yfirdómurinn einnig á ákvæði undirdómarans um ómerking hinnar átöldu yfirlýsingar og um málskostnað. Ber því að öllu leyti að staðfesta hinn áfrýjaða dóm.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirrjettarins í þessu máli á óraskaður að standa.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum. —

Nr. 15/1884

Rjettvisin

gegn

Edílon Stefánssyni.

D ó m u r :

Með eigin játningu hins kærða, Edílons Stefánssonar, vinnumanns á Öngulstöðum í Eyjafjarðarsýslu,

og öðrum skýrslum, er það löglega sannað, að hann, 9. septbr. f. á., hafi tekið gelda á, sem Sigurgeir Sigurðsson, bóndi á Öngulstöðum átti, í beitarhúsi nokkuð frá bænum, og slátrað henni með þeim hug að hagnýta sjer afurðir hennar, meðal annars til að borga 1 kr. skuld á Akureyri. Krofið, gærana og slátrið faldi hann á ýmsum stöðum nálægt beitarhúsunum, en vitjaði þess ekki seinna, af því hann hafði orðið þess var, að eigandi ánnar hafði fengið vitneskju um, hvað hann hafði aðhafzt, og fannst þýfið sumt daginn eptir og sumt nokkrum dögum eptir þar, sem hinn ákærði hafði falið það.

Fyrir þetta athæfi er hinn ákærði með dómi, kveðnum upp í aukarjetti Eyjafjardarsýslu 22. novbr. f. á. dæmdur eptir 231. sbr. 232. gr. hegningarlaganna í 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð, til að greiða eigandanum iðgjöld hins stolna með 14 kr. og til að borga allan kostnað af málinu, þar á meðal 6 kr. í málsvarnarlaun til talsmanns síns í hjerði, Friðbjarnar Steinssonar.

Afbrot hins ákærða, sem er fæddur 26. septbr. 1864, heyrir undir 231. gr hegningarlaganna, og virðist hegning sú, sem hann verðskuldar fyrir það, hæfilega metin 8 mánaða bretrunarhússvinna, en iðgjöld hins stolna verður hann ekki dæmdur til að greiða, með því að hjeraðsdómsgjörðirnar ekki bera með sjer, að eigandinn hafi krafizt þess.

Að því er snertir málskostnað í hjerði ber að staðfesta undirrjettardóminn, eins og hinum ákærða einnig ber að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svara-manns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Málið hefur í hjerði verið rekið með tilhlýðilegum hraða og flutningur þess bæði fyrir undir- og yfirdómi verið lögmætur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Edílon Stefánsson, á að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu. Að því er snertir málskostnað í hjerði á undirrjettardómurinn að vera óraskaður; Svo greiði hinn ákærði og allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar ámeðal til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Jóhannesar Ólafssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors, í málflutningslaun. —

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 4/1884

Árni Gíslason

gegn

Eggert M. Waage.

D ó m u r :

Með afsalsbrjefi, dagsettu 20. júní 1879, og samkvæmt kaupsamningi 1. febr. 1878 seldi Eggert verzlunarmaður Waage Árna sýslumanni Gíslasyni hálfa jörðina Krísuvík í Grindavíkurhreppi og hálfa jörðina Herðisarvík í Selvogshreppi með samtals 2 kúgildum fyrir 6000 kr., og segir í afsalsbrjefinu, að hálflenda jarðarinnar Herðisarvíkur sje seld með eyðihjáleigunni Eymu að tiltölulegum hluta, og að hálflenda þessi eptir jarðabókinni frá 1861, sje 17 hdr.

96 ál. — Fyrir nokkurn hluta kaupverðsins gaf kaupandinn út veðskuldabryjef, og skyldi eptir því seinasta afborgun, 600 kr., greiðast fyrir lok júlímán. 1882. Með því að kaupandinn ekki greiddi þessa síðustu afborgun í tiltekinn tíma, og færðist undan að inna hana af hendi, sökum þess, að sækjandinn ekki hefði fullnægt afsalsbryjefinu að sínu leyti, höfðaði hinn síðar nefndi mál á móti kaupandanum fyrir aukarjetti Gullbringu- og Kjósarsýslu til lúkningar þessum 600 kr., en kaupandinn höfðaði aptur gagnsóknarmál gegn kaupanda útaf því, að hann ekki hefði sett sig inn í eignarumráð yfir hálfri jörðinni Eymu í Selvogi samkvæmt afsalsbryjefinu, og útaf vanskilum á 2 kúgildum. Var dómur kveðinn upp í máli þessu 11. október f. á. með þeim úrslitum, að Árni sýslumaður Gíslason ætti að greiða Eggert Waage 465 kr. 12 a. með 4⁰/₁₀ vöxtum frá 15. desbr. 1882 þangaðtil borgun færi fram, og að nokkur ummæli í gagnsóknarskjölunum skyldu vera dauð og marklaus, en að málspartarnir að öðru leyti skyldu vera sýknir hvor af annars kærum og kröfum og að málskostnaður skyldi falla niður.

Þessum dómi hefur Árni sýslumaður Gíslason áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 6. febr. þ. á., og gjört svolátandi rjettarkröfu :

Fyrst og fremst :

Að dómur hjeradsrjettarins verði dæmdur alveg ómerkur, og að bókhaldari Eggert Magnússon Waage verði dæmdur til að við lögðum daglegum þvingunarsektum :

1., Að útvega Árna Gíslasyni fullkominn og órjúfandi eignarrjett yfir hálfri eyðijörðinni Eymu í Sel-

- vogi, og svara honum fyrir afgjald og annan arð af henni 60 kr. árlega frá fardögum 1878 þangaðtil Árni Gíslason hefur náð skýlausum eignar-rjetti yfir henni gegn því, að hann svari Waage 600 kr. með ársvöxtum samkvæmt kaupsamningnum, en Waage skili Árna Gíslasyni veðskulda-brjefi hans 25. febr. 1878 í kvittuðu standi;
- 2., að sami verði dæmdur til að svara Árna Gíslasyni 2 vantandi kúgildum eða andvirði þeirra 28 kr. og vanalegum leigum frá fardögum 1878 unz þeim (ánum) verður svarað;
- 3., að sami verði dæmdur til að greiða Á. Gíslasyni allan málskostnað með 200 kr. eða að minnsta kosti skaðlaust.

Til vara :

Að hinn sami Eggert Waage verði dæmdur til að svara Árna Gíslasyni að við lögðum daglegum þvingunarsektum 1000 kr., andvirði hálfrar eyðijarðarinnar Eymu í Selvogi, ásamt 60 kr. árlega fyrir arð af henni frá fardögum 1878 þangaðtil andvirði þetta er Árna Gíslasyni að fullu borgað, að frá dregnum 600 kr. með ársvöxtum, en þó svo aðeins, að Waage láti af hendi við Árna Gíslason veðskuldabrief hans frá 25. febr. 1878 í kvittuðu standi.

Að öðru leyti er vararjettarkrafa hans samkvæm aðalrjettarkröfunni Nr. 2 og 3. Í báðum tilfellum krefzt hann, að Árni Gíslason verði dæmdur sýkn fyrir kröfum mótpartsins í þessu máli bæði hvað sektir fyrir ósæmilegan rithátt og annað snertir.

Hinn stefndi, Eggert vezlunarmaður Waage, hefur aptur á móti krafizt, að undirrjettardómurinn verði í öllum greinum staðfestur, og að áfrýjandinn verði

dæmdur til að greiða hinum stefnda allan málskostnað fyrir yfirjettinum með 50 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati.

Áfrýjandinn hefur haldið því fram, að hinn stefndi hafi í framannefndum kaupsamningi og afsalsbrjefi heimilað sjer eignarumráð yfir hálfri eyðijörðinni Eymu í Selvogi, með því að það sje hin eina eyðijörð á landinu með því nafni, og mat hennar í jarðabókinni 1861 komi líka heim við mat það, sem í tjeðum heimildarskjölum er tilgreint á háflendu Herðisarvíkur með eyðihjáleigunni Eymu að tiltölulegum hluta, enda hafi hinn stefndi kannazt við, að hann hafi ímyndað sjer, að sú eyðijörð Eyma, sem talin er í jarðabókinni 1861 næst á eptir Herðisarvík, væri hjáleiga frá þessari jörð, en nú hafi hinn stefndi ekki fullnægt afsalsbrjefinu að því er snertir eyðijörðina Eymu, því hún sje og hafi, þegar kaupin gjörðust, verið annars manns eign, og hafi hinn stefndi þannig selt það, sem hann ekki átti.

Í kaupsamningnum og afsalsbrjefinu er það skýrt tekið fram, að það, sem hinn stefndi selji og ætli sjer að selja, sje háflendur jarðanna Krísvíkur og Herðisarvíkur með öllum þeim hjáleigum og öðru, sem háflendum þessum fylgi og eigi að fylgja, en ekkert frekara, og þar sem í heimildarskjölum þessum segir, að með Herðisarvík sje seld hálf eyðihjáleigan Eyma, þá er hún tilgreind sem hjáleiga, er liggi undir Herðisarvík, og seld sem hluti af henni með sameiginlegum dýrleika. Eins og heimildarskjölin þannig bera með sjer, að tilætlun seljandans var að afsala kaupandanum einungis háflendur Krísvíkur og Herðisarvíkur með öllu, sem þeim fylgdi

að lögum, eins hlaut það að vera kaupandanum ljóst, að engin önnur sjálfstæð jörð nje jarðarpartur en þessar tvær háflendur væru fólgnar í kaupinu, enda er ekkert komið fram undir málinu, er bendi til, að málspartarnir hafi ætlað sjer að semja um kaup á öðrum jörðum en Krisuvík og Herdísarvík. Með því nú að eyðijörðin Eyma í Selvogi er sjálfstæð jörð, þá ná kaupsamningurinn og afsalsbrjefið ekki til hennar, hvorki eptir orðum þeirra, nje eptir þýðingu þeirri, sem í þau verður lögð, en hins vegar er það komið fram undir málinu, að Herdísarvík hafi fylgt afbýli, sem að vísu ekki hjet Eyma, heldur öðru nafni, og það er þetta afbýli, sem hinn stefndi segist hafa átt við, þegar hann tilgreindi, hvað Herdísarvíkinni ætti að fylgja. Aðalkrafa áfrýjandans um, að hinn stefndi verði dæmdur til að útvega honum full eignarumráð yfir eyðijörðinni Eymu í Selvogi, og varakrafa hans um, að hinn stefndi verði dæmdur í skaðabætur fyrir, að hann ekki hafi útvegað honum eignarrjett yfir tjedri eyðijörð, verða því ekki teknar til greina. Þar sem hinn stefndi aptur á móti í afsalsbrjefinu og kaupsamningnum hefur til greint dýrleika Herdísarvíkur 90 álnum hærri, en jarðabókin segir, þá hefur áfrýjandanum í hjeraðsdómnum verið dæmdar skaðabætur fyrir það með samtals 134 kr. 88 a., og með því að hinn stefndi ekki hefur áfrýjað hjeraðsdóminum, og áfrýjandinn ekki hefur sjerstaklega fundið neitt að þessari skaðabótaupphæð, þá getur þetta atriði ekki komið til álita fyrir yfrdóminum.

Þar sem áfrýjandinn í öðru lagi hefur krafizt, að hinn stefndi verði skyldaður til að svara sjer 2 vant-

andi kúgildum, eða andvirði þeirra, með vanalegum leigum frá fardögum 1878, þá fer þessi krafa lengra en kröfur hans fyrir hjeraðsrjettinum í gagnsáttakæru hans, gagnstefnu og gangsóknarskjölum, því í öllum þessum skjölum fer áfrýjandinn að eins fram á, að hinn stefndi standi sjer skil á 2 kúgildisám eða andvirði þeirra, en hefur kannazt við að hafa tekið á móti 1 kúgildi og 4 ám upp í hitt kúgildið. Þessi krafa getur þannig að eins komið til greina að því er snertir 2 kúgildisær eða $\frac{1}{3}$ af einu ásauðarkúgildi, og fær yfirdómurinn þá ekki betur sjeð, en að hinn stefndi samkvæmt 5. gr. kaupsamningsins hafi verið skyldur til að standa áfrýjandanum skil á þeim kúgildum, sem jörðunum áttu að fylgja, og að áfrýjandinn hafi átt aðganginn að hinum stefnda, að því er þau snertir, úr því að hinn fráfarandi ábúandi ekki skilaði þeim í lagi, en að afleiðingin af því, að áfrýjandinn ekki hefur hreyft neinni kröfu fyrir vanskil á kúgildunum fyr en nú, geti ekki orðið önnur en sú, að hann missi tilkalls til alls ágóða af þeim fyrir umliðinn tíma. Þar eð áfrýjandinn hefur neitað að hafa tekið við nema $1\frac{2}{3}$ kúgildi, og hinn stefndi ekki hefur sannað, nje einu sinni staðhæft, að honum hafi verið afhent meira, þá ber hinum stefnda að svara áfrýjandanum 2 kúgildisám eða andvirði þeirra, en með því að áfrýjandinn ekki hefur krafizt hjer fyrir rjettinum hærra andvirðis fyrir 2 kúgildi en 28 kr., þá verður hinn stefndi ekki dæmdur til að greiða hærra andvirði fyrir 2 kúgildisær eða $\frac{1}{3}$ af einu kúgildi en 4 kr. 66 a., og ber því að staðfesta hjeraðsdóminn með þessari breytingu bæði í aðalefni hans og að því er snertir málskostnað í hjeradi. Málskostn-

aður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum stefnda, Eggert Waage, ber að svara áfrýjandanum, Árna sýslumanni Gíslasyni, 2 kúgildisám, eða gjalda honum andvirði þeirra með 4 kr. 66 a. Að öðru leyti á hjeraðsdómurinn að vera óraskaður. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. maímán.

Nr. 2/1884.

Árni Gíslason

gegn

Guðmundi Thorgrímsen.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 4. janúar þ. á., hefur fyrrum sýslumaður Árni Gíslason í Krísvík áfrýjað dómi gestarjettar Gullbringu- og Kjósarsýslu, uppkveðnum 18. okt. f. á., og er hann með honum dæmdur til þess, að greiða stefnandanum Guðmundi Thorgrímsen á Eyrarbakka sem forstjóra verzlunar J. R. B. Lefolli 187 kr. 11. a. með vöxtum 5⁰/₀ árlega frá 15. júní f. á., þar til upphæðinni er lokið. Enn fremur er og áfrýjandinn dæmdur til að greiða 5 kr. sekt til landsjóðs fyrir ósæmilegan rithátt, og hin átöldu meiðyrði dæmd dauð og marklaus.

Áfrýjandinn, fyrrum sýslumaður Árni Gíslason,

hefur hjer við rjettinn krafizt þess, að hann verði frífundinn fyrir öllum kröfum verzlunarstjóra Guðmundar Thorgrímsens í máli þessu, bæði hvað skuld, vöxtu og sektir snertir, og að Guðmundur Thorgrímssen verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir undir- og yfir-rjetti með 150 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt þess, að dómurinn verði staðfestur og með gagnstefnu enn fremur farið því fram, að aðaláfrýjandi verði skyldaður til að endurgjalda gagnáfrýjanda málskostnað fyrir undirrjettinum 128 kr. 41 eyri eða eptir mati rjettarins, svo og til að greiða gagnáfrýjanda málskostnað fyrir yfirdómi með 50 kr. eða eptir mati rjettarins.

Eptir að aðaláfrýjandinn í nokkur ár hafði haft viðskipti við verzlun hins stefnda, taldi hún honum til skuldar í byrjun júlím. 1878 187 kr. 11 a., og virðist hann eptir þann tíma ekki að hafa haft viðskipti við verzlun þessa, en undir rekstri málsins hefur hann neitað að greiða skuldina, með því að það hafi verið um samið, að verzlunin skyldi gefa beztu Reykjavíkur prísu bæði á innlendri og útlendri vöru, en það hafi hún eigi gjört, svo að hann hafi við það í minnsta lagi árin 1875, 1876 og 1877 beðið 329 kr. 22 aura halla, þegar farið sje eptir verðlagi í Reykjavík, og honum beri því ekki að greiða tjeðar 187 kr. 11 aura. Þessu til sönnunar hefur hann fram lagt staðfesta skýrslu um verðlag á hinum umræddu árum við eina verzlun í Reykjavík, sem og nokkur brjef, er hafa farið á milli málspartanna.

Eins og tekið er fram í gestarjettardómnum, þá bendir allt það, er komið er fram í máli þessu, til

þess, að verzlun þessi hafi að eins lofað því, að við hafa almennt verðlag á vörum í Reykjavík, en ekki að gefa það hæsta verð, eða selja með lægsta verði, sem kynni að eiga stað við einhverja einstaka verzlun í Reykjavík. Það atriði, að verðlag það, er aðaláfrýjandinn hefur fengið, kunni að reynast nokkuð lægra en einstakur verzlunarmaður í Reykjavík hefur gefið í sama mund — sem þó engan veginn er sannað að hefði verið, ef sá verzlunarmaður hefði borgað vörurnar að meira eða minna leyti í peningum, eins og átti sjer stað í viðskiptum aðaláfrýjandans og gagnáfrýjandans — getur því eigi verið nægilegt til þess, að farið sje að breyta verðlagi á vörum, er áfrýjandinn árlega 1875—77 hefur fengið reikning fyrir með þeim ummælum af hendi verzlunarinnar, að það, sem ástæða kynni að vera að bæta upp, verði einungis tekið til greina, þegar reikningurinn verði framvísaður í næstu kauptíð á eptir, enda er ekkert komið fram, er sýni, að áfrýjandinn hafi fundið sjerstaklega að reikningunum fyrri en hann hefur tekið til andsvara í máli þessu.

Af þessum og þeim í hinum áfrýjaða dómi töldu ástæðum ber hann að staðfesta í aðalefni sakarinnar og um málskostnað, sem og ómerkingu á meiðyrðum, en auk sekta þeirra, er hann hefur verið dæmdur til að lúka samkvæmt tilskip. 23. desbr 1735 gr. 2., ber honum að greiða enn fremur í sekt 5 kr. til fátækra sjóðs þess, er hlut á að máli.

Sem málskostnað hjer við rjettinn ber aðaláfrýjanda að greiða til hins stefnda 40. kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða gestarjettardómi skal óraskað, þó þannig, að aðaláfrýjandinn, Árni Gíslason, borgi enn fremur 5 kr. til fátækra sjóðs. — Málskostnað fyrir yfirdómi greiði aðaláfrýjandinn til hins stefnda kaupmanns G. Thorgrímssens, með 40 kr.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 26. maímán.

Nr. 16/1884.

Valdimar Ásmundsson
gegn
Gesti Pálssyni.

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjeraði af Valdimar Ásmundssyni gegn ritstjóra Gesti Pálssyni út af ummælum, sem stóðu í 21. tölublaði Suðra bls. 82, og sem Valdimar Ásmundssyni þótti meiðandi fyrir sig. En með dómi, kveðnum upp á bæjarþingi Reykjavíkur 7. febrúarmán. þ. á., var Gestur Pálsson dæmdur sýkn af kær-um og kröfum stefnandans, og málskostnaður látinn falla niður. Orðið „eiturtungumeiðyrði“, er sækjandi hafði við haft í sókn sinni um hinn stefnda, var dæmt dautt og ómerkt.

Þessum dómi hefur Valdimar Ásmundsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 26. marz þ. á., og krafizt, að hinn stefndi, Gestur ritstjóri Pálsson, verði dæmdur fyrir ærumeiðandi ummæli í blaðinu Suðra til einfalds fangelsis eða fjársekta, að hin

átöldu meiðyrði verði dæmd dauð og ómerk, og að hann enn fremur verði dæmdur til að greiða sjer málskostnað fyrir báðum rjettum með 45 kr. eða annari hæfilegri upphæð.

Orð þau í nefndri blaðagrein, sem áfrýjandi hefur einkum á talið sem meiðandi fyrir sig, eru þessi orð: „flækingsgrei“ og að hann „læðist“. En hinn stefndi telur þessi orð með öllu meinlaus og ómeiðandi, og hefur því krafizt, að undirrjettardómurinn verði staðfestur, og mótparturinn dæmdur til sekta fyrir ósæmilegan rithátt, og áfrýjanda gjört að greiða honum málskostnað bæði fyrir undir- og yfir-dómi með 30 kr. eða annari hæfilegri upphæð.

Yfirdómurinn verður að líta svo á, að þótt hin áður greindu átöldu ummæli ekki verði skoðuð sem regluleg meiðyrði, er sjeu saknæm eptir 217. og 218. gr. hegningarlaganna, þá verði þó eptir eðlilegri og venjulegri þýðingu þeirra að álíta þau sumpart óvirðandi, sumpart móðgandi, og ber því samkvæmt 219. gr. hegningarlaganna, að dæma hinn stefnda í sekt til landssjóðs, er eptir atvikum þykir hæfilega metin 20 kr.; en greiði hann ekki sektina í ákveðinn tíma, skal hann sæta einföldu fangelsi í 6 daga; svo skulu og ofangreind ummæli dæmd dauð og marklaus. Um ómerking orðsins: „eiturtungumeiðyrði“ skal bæjarþingsdómnum óraskað. Málskostnað fyrir báðum rjettum virðist hinn stefndi eiga að greiða áfrýjandanum, og þykir hann hæfilega metinn 15 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Gestur ritstjóri Pálsson, á að

greiða 20 kr. í sekt til landssjóðs eða sæta einföldu fangelsi í 6 daga, sje sektin eigi greidd í ákveðinn tíma. Hin ofangreindu ummæli skulu dauð og ómerk. Í málskostnað fyrir báðum rjettum greiði hann áfrýjanda, Valdimar Ásmundssyni, 15 krónur. Um ómerking orðsins: „eiturtungumeiðyrði“ skal bæjarþingsdómnum óraskað.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 17/1884.

Þorsteinn Guðmundsson.

gegn

Magnúsi Ólafssyni.

D ó m u r :

Þar eð maður sá, sem mætti af hendi áfrýjanda þessa máls fyrir landsyfirdóminum eptir löggildingu landshöfðingja, ekki hefur fært neina sönnun fyrir því, að málsaðili hafi veitt honum umboð sitt til að fara með málið af sinni hendi fyrir landsyfirdóminum, en löggilding landshöfðingjans ekki hefur neitt sönnunargildi um það atriði, þá ber eptir kröfu hins stefnda að vísa máli þessu frá yfirdóminum.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

Máli þessu vísast frá yfirdóminum.

Nr. 20/1884.

Rjettvísinn
 gegn
 Árna Björnssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Árnessýslu, gengnum að Gerðiskoti 24. jan. þ. á., var hinn ákærði Árni Björnsson dæmdur fyrir stórbjófnað til fangelsis við vatn og brauð í 2×5 daga og til að greiða allan af sökinni löglega leiðandi kostnað.

Máli þessu er af hálfu rjettvísinnar skotið til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hins ákærða, Árna Björnssonar, og öðrum skýrslum í málinu sannað, að hann haustið 1882 kastaði eign sinni á sauð einn, sem hann vissi að Sigurður Einarsson á Hólum átti, með því að afmarka hann; hafði sauðurinn komið sjálfkrafa á bæ þann, sem hann var vinnumaður á; en sauðinn þóttist hann hafa keypt af rjettum eiganda, og húsbóndi hans, sem trúði þessu, fódraði fyrir hann sauðinn veturinn eptir; þekktist þá sauðurinn, og skilaði hinn ákærði honum þá rjettum eiganda.

Þetta afbrot hins ákærða, sem er fæddur 12. júní 1856, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neinn glæp, á undir 231. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega ákveðin 8 mánaða betrunarhússvinna. Svo greiði hann og allan af málinu bæði fyrir undir- og yfirdómi löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10 kr. til hvors þeirra.

Það vottast, að rekstur málsins í hjerði hefur verið víðalegur og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Árni Björnsson á að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu og greiða allan af málinu bæði í hjerði og fyrir yfirdómi löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Jóhannesar Ólafssonar og Páls Melsteðs 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 21/1884.

Páll Eyjólfsson

gegn

Sigurði Jónssyni.

D ó m u r :

Hinn stefndi í máli þessu, Sigurður fangavörður Jónsson, hefur krafizt, að málinu verði vísað frá landsyfirdóminum fyrir þá sök, að maður sá, sem mætti af hendi áfrýjandans, þegar málið kom fyrir landsyfirdóminn, og sem ekki er fastur málaflutningsmaður við yfirdóminn, en mætti fyrir honum eptir lög-gilding landshöfðingjans, hafi ekki fært neinar sönnur á, að hann hefði umboð af hendi málsaðila til að sækja málið í yfirdómi, og hefur hinn stefndi einnig krafizt, að sjer verði dæmdur kostur og tæring fyrir að hafa mætt að árangurslausu. Hinn löggilti talsmaður áfrýjandans hefur aptur á móti haldið því

fram, að þar eð það sje tekið fram í löggildingu landshöfðingjans, sem hann hafi lagt fram fyrir yfirdóm-inn, að hann hafi umboð af hendi Páls Eyjólfs-sonar, áfrýjanda þessa máls, til að flytja það fyrir yfirdóm-inum, þá sje það næg sönnun fyrir heimild sinni til að sækja málið af hendi áfrýjandans.

Þar eð löggilding landshöfðingjans að eins hefur inni að halda heimild fyrir þann, sem hún er veitt, til að koma fram fyrir yfirdóminum og flytja þar tiltekið mál, þótt hann ekki sje fastur málaflutningsmaður við landsyfirdóminn, en landshöfðinginn hins vegar ekki rannsakar, eins og það heldur ekki ber undir hann að rannsaka sannanir málflytjanda fyrir umboði hans til að fara með málið, þá getur löggilding sú, sem málflytjandinn hefur lagt fram, ekki tekið til greina sem nægileg sönnun fyrir umboði hans til að flytja málið, og með því að hann ekki hefur komið fram með aðrar sannanir fyrir umboði sínu, þá ber að vísa málinu frá yfirdóminum, og getur áfrýjandinn, sem ekki hefur látið mæta löglega af sinni hendi fyrir yfirdóminum, þegar áfrýjunarstefna hans fjell í dóm, ekki komið hjá að greiða hinum stefnda kost og tæringu eptir kröfu hans fyrir að hafa mætt að árangurslausu, og virðist það hæfilega metið 5 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjandinn, Páll Eyjólfs-son, greiði hinum stefnda, Sigurði Jónssyni, 5 kr. í kost og tæringu, sem

lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 12/1884 Alþingismaður Tryggvi Gunnarsson
 gegn
 alpm. og ritstjóra Jóni Ólafssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp fyrir gestarjetti Reykjavíkurkaupstaðar 14. dag ágústmán. f. á. var Jón ritstjóri Ólafsson dæmdur fyrir meiðyrði um Tryggva Gunnarsson í 250 kr. sekt til landssjóðs, eða til einfalds fangelsis í 75 daga, væri sektin eigi greidd í ákveðinn tíma. Svo voru og hin átöldu meiðyrði dæmd dauð og marklaus, og Jón Ólafsson dæmdur til að greiða Tryggva Gunnarssyni 15 kr. í málskostnað. Loks var Jóni gjört að greiða 10 kr. sekt til fátækra sjóðs Reykjavíkurkaupstaðar fyrir ósæmilegan rithátt. En Tryggvi Gunnarsson, sem Jón Ólafsson hafði gagnstefnt, af því hann einnig þóttist meiddur af Tryggva, var dæmdur sýkn af kærum og kröfum Jóns Ólafssonar í gagnsóknarmálinu.

Þessum dómi hefur alþingismaður Tryggvi Gunnarsson skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 29. febr. þ. á., og krafist, að undirrettardómurinn í málinu verði staðfestur í öllum greinum, og að hinn stefndi, Jón Ólafsson, verði dæmdur til að greiða sjer allan þann kostnað, sem leiðir af áfrýjun málsins, með einhverju nægilegu eptir mati yfirdómsins. Á hinn bóginn hefur alpm. og ritstjóri Jón Ólafson gagnstefnt alþingismanni Tr. Gunnarssyni með stefnu

10. marzmán. þ. á., og krafizt: fyrst og fremst, að undirrjettardómurinn verði dæmdur ómerkur án heimvísunar, og að honum verði dæmdur hæfilegur málskostnaður bæði fyrir yfir- og undirdómi; því næst hefur hann krafizt, að því efni málsins snertir, fyrst og fremst, að þeir málsaðilar verði sýknaðir hvor fyrir annars kærum og kröfum í aðal- og gagnsökinni, en að meiðyrði þau, er þeir hafi haft hvor um annan, verði dæmd dauð og ómerk, en til vara, að í gagnsökinni verði hinar meiðandi aðdróttanir og hin saknæmu meiðyrði aðaláfrýjandans um gagnáfrýjandann, er hann hafi tekið fram, dæmd dauð og ómerk, og aðaláfrýjandi sektaður eptir ákvæðum laganna fyrir að hafa við haft þau, og: að gagnáfrýjandinn verði í aðalsökinni dæmdur í hina vægustu sekt, er lögin leyfa, fyrir ummæli sín við aðaláfrýjandann. Svo krefst hann, hvernig sem fer, að honum verði dæmdur hæfilegur málskostnaður hjá aðaláfrýjanda bæði fyrir undir- og yfir-dómi. Aðaláfrýjandi hefur á hinn bóginn, að því gagnsóknarmálið snertir, krafizt, fyrst og fremst: að gagnstefnu gagnáfrýjanda verði vísað frá yfirdóminum, og gagnáfrýjandi, ritstjóri Jón Ólafsson, dæmdur til að greiða allan þann kostnað, sem af málinu leiðir, með einhverju nægilegu eptir rjettarins mati, en til vara: að aðaláfrýjandi verði dæmdur sýkn af öllum kærum og kröfum gagnáfrýjanda, og að málflutningsmaður gagnáfrýjanda, cand. juris Guðlaugur Guðmundsson, verði dæmdur í sekt fyrir ósæmilegan rithátt, og orð þau, er hann (aðaláfrýjandi) hafi talið ósæmileg, dæmd dauð og ómerk.

Ástæða gagnáfrýjanda fyrir kröfu sinni um ómerk-ing undirdómsins er sú, að undirdómarinn hafi haft

mág sinn sem rjettarvott við þinghöld í málinu. Á þessa ómerkingarkröfu getur yfirdómurinn ekki fall-
 izt þegar fyrir þá sök, að ekkert er undir rekstri
 málsins fundið að gjörðum undirdómarans, svo að
 ekki kemur til mála, að rjettarvottarnir þurfi um neitt
 það að bera, sem af dómarans hendi hefur fram far-
 ið undir málinu í rjettarfarslegu tilliti, og kemur þá
 alls ekkert undir því, þótt annar rjettarvotturinn væri
 venzlamaður dómarans. Þessi krafa gagnáfrýjanda
 verður því ekki tekin til greina.

Kemur því til álita efni aðalmálsins. Ummæli þau,
 sem aðaláfrýjandinn telur meiðandi fyrir sig, eru
 prentuð í blaðinu Skuld. 164. tölubl. bls. 1., og er
 grein sú, sem þau felast í, rituð af Jóni Ólafssyni,
 ritstjóra blaðsins. Meiðyrði þau, sem aðaláfrýjandi
 hefur átalið, eru einkum þessi: „að Tryggvi Gunn-
 arsson, sem Nellemann var nýbúinn að dubba til
 riddara, hafi komið fram sem varnarmaður danskra
 hagsmuna gagnvart hagsmunum ættjarðarinnar“,
 að hann „ljúgi“, „rangfæri mót betri vitund“ „leggi
 niður öll drengileg vopn“ (í viðureign sinni við Jón
 Ólafsson), „að í honum hafi komið fram (við sig) al-
 menn spillvirkja og stigamanna náttúra“ „að hann
 spinni upp ósannindi, er enginn minnsti flugufótur er
 fyrir“, „Tr. Gunnarsson setur á brjóst mjer eiturskeyti
 rógs og lygadylgju og segir: málfrelsi þitt eða mann-
 orðið“ o. fl. Orð þessi eru mjög meiðandi, og yfir
 höfuð að tala er öll nefnd grein freklega meiðandi
 og óvirdandi. Samkvæmt 218. gr. hegningarlaganna,
 samanborinni við 217. gr. sömu laga, og öllum
 málavöxtum, þykir því yfirdóminum ekki ástæða til
 að færa niður sekt þá, sem gagnáfrýjanda er gjörð

af undirdómaranum, 250 kr. til landssjóðs, er einfalt fangelsi í 75 daga komi fyrir, sje sektinni ekki lok-
ið í ákveðinn tíma. Svo eru og hin átöldu meið-
yrði rjettdæmd dauð og marklaus. Ekki virðist yfirdóm-
inum með öllu næg ástæða til að sekta gagnáfrýjanda
fyrir ósæmilegan rithátt fyrir undirdómi.

Að því nú til gagnsóknarmálsins kemur, þá hefur
aðaláfrýjandi fyrst og fremst krafizt, að því verði
vísað frá dómi, af því að það sje ekki til tekið, hver
orð þau sjeu, sem gagnáfrýjandi telur meiðandi fyrir
sig, og sem eru prentuð í blaðinu Fróða, 8. sept.
1882, bls. 83, og í Skuld, 6. desbr. 1882, 168. tölubl.
En yfirdómurinn fær ekki betur sjeð, en að fyllilega
megi sjá, við hver orð gagnáfrýjandinn eigi, af máls-
færslu hans bæði fyrir undir- og yfirdómi, og virðist
það eins og ástatt er, engu skipta, þótt ekki hafi
verið framlagt fyrir yfirdóminum einmitt hið sama
tölubl. Fróða, sem gagnáfrýjandi lagði fram fyrir und-
irdómi, og í hverju hann með bláum strykum hafði
auðkennt orð þau, er hann átaldi. Verður því frá-
vísunarkrafa aðalsækjanda ekki tekin til greina. —
Kemur þá aðalefni gagnsóknarmálsins til álita.

Ummæli þau, sem gagnáfrýjandi hefur áталиð sem
meiðandi fyrir sig, eru í grein einni í blaðinu Fróða
8. septbr. 1882 með fyrirsögn: „heimilisfesta og
sannleiksást“, og í brjefi frá aðaláfrýjanda til gagn-
áfrýjanda, sem prentað er í Skuld 6. desbr. 1882,
168. tölubl., og eru orð þau og aðdróttanir, sem gagn-
áfrýjandi einkum telur meiðandi fyrir sig, „að hann
ljúgi til bústaða sinna eptir því sem eigin hagsmunir
hans horfi við“ ; „hefði einhver annar komið svona fram,
þá er ekki svo ólíklegt, að sagt hefði verið, að sá

karl hefði heldur en ekki lipra fingur við loku lands-sjóðsins“; að hann (Jón Ólafsson) gangi „strípaður“ og „nakinn“ „á almannafæri“; „ekki vantaði olíuna á hjólin“; „hvort mjer (Tryggva) ekki tekst að segja, án þess það varði við lög, smá pistla af lífi þínu“; „götustrákur“ og „óvandaður orðhákur“ o. fl. — Þótt nú gagnáfrýjandi að vísu að nokkru leyti slíti setningar þær, sem hann hefur átalið, úr rjettu samanhengi, sumpart rangfæri þær og leggi aðra þýðingu í þær, en rjett er, og þótt sum af hinum greindu orðum sjeu eptir sambandinu alls ekki meiðandi, þá er þó hin nefnda grein aðaláfrýjanda í Fróða, einkum þegar fyrirsögn hennar er borin saman við allan andann í henni og blæinn á henni og við einstakar setningar í henni, svo sem síðast í fyrsta kafla greinarrinnar, „lipra fingur við loku landssjóðs“ o. fl., óvirðandi og móðgandi fyrir gagnáfrýjanda, og svo er og um ýms ummæli í brjefi aðaláfrýjanda í Skuld, svo sem þar sem hann segir: „Þú hefur aptur marga galla, sem gjörir þig að hættulegum manni“, og verður því ekki komizt hjá að dæma aðaláfrýjanda samkvæmt 219. gr. hegningarlaganna til að greiða sekt til landssjóðs, er þykir hæfilega ákveðin 50 kr., eða til einfalds fangelsis í 15 daga, verði sektin eigi greidd í ákveðinn tíma. Svo ber og samkvæmt 220. gr. hegningarlaganna að dæma ummæli þau, sem aðaláfrýjandinn hefur við haft um gagnáfrýjanda og sem meiðandi eru talin af yfirdóminum, dauð og ómerk.

Ekki virðist yfirdóminum alveg næg ástæða til að sekta málflutningsmann gagnáfrýjanda við yfirdóminn fyrir ósæmilegan rithátt.

Málskostnaður fyrir báðum rjettum virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Aðaláfrýjandi, alþingismaður Tryggvi Gunnarsson, á að greiða 50 kr. sekt til landssjóðs, eða sæta einföldu fangelsi í 15 daga, sje sektin eigi greidd í ákveðinn tíma.

Gagnáfrýjandi, alþm. og ritstjóri Jón Ólafsson, á að greiða í sekt til landssjóðs 250 kr., eða sæta einföldu fangelsi í 75 daga, sje sektin eigi greidd í ákveðinn tíma.

Ummæli þau, sem aðaláfrýjandi hefur við haft um gagnáfrýjanda, og sem álitin eru meiðandi eða móðgandi, eiga að vera dauð og ómerk. Meiðyrði þau, sem gagnáfrýjandi hefur við haft um aðaláfrýjanda, og átalín hafa verið og nefnd að framan, skulu einnig dauð og ómerk.

Málskostnaður bæði fyrir undir- og yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Þriðjudaginn 3. júnímán.

Nr. 19/1884.

Rjettvísinn

gegn

Eyjólf Hafliðasyni.

Dómur:

Með eigin játningu hins ákærða, Eyjólf Hafliðasonar, og öðrum skýrslum, sem útvegaðar hafa verið undir rekstri málsins, er það löglega sannað, að hinn ákærði 15. október f. á. hafi komið inn í kolaskúr Teits veitingamanns Jónssonar á Ísafirði og hitt þar fyrir Jón Jónsson nokkurn, sem sat þar á hvílubekk og var nokkuð ölvaður; falaði þá ákærði 1 krónu að láni hjá Jóni þessum, er ljét það falt, og sagði hinum ákærða, að hann hefði peninga sína í stökk í brjóstvasanum, og gæti hann tekið stokkinn og náð sjer einni krónu úr honum. Hinn ákærði fór þá í vasa Jóns, tók upp stokkinn, og þegar hann sá, að gullpeningar voru líka í stokknum, tók hann úr honum 1 tíukrónagullpening og 1 kr. 35 a. í silfri, og skilaði Jóni síðan stokknum aptur. Fór Jón þá að telja peninga sína og saknaði tíukrónapeningsins, og bar upp á ákærða, að hann hefði tekið hann, en hinn ákærði bar á móti því, skilaði Jóni aptur krónupeningnum í silfri, en fór leið sína með 10 kr. 35 aura, sem hann hafði tekið úr stokknum og eyddi því í sínar þarfir, en hefur þó seinna endurgoldið það. Fyrir þetta tiltæki er hinn ákærði dæmdur í aukarjetti Ísafjarðarsýslu 22. marzmán. þ. á. eptir 230. gr. hegningarlaganna í 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal 4 kr. í málsvarnarlaun til

hins skipaða talsmanns síns í hjeraði, en þeim dómi er eptir ósk hins ákærða skotið til yfirdómsins.

Þetta brot hinsákærða, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur sætt hegningu eða ákæru fyrir neitt lagabrot, ber að heimfæra undir 255. gr. hegningarlaganna, og virðist hegning sú, sem hann hefur verðskuldað, hæfilega metin eptir þeirri lagagrein 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Að því er snertir málskostnað í hjeraði ber að staðfesta undirrjettardóminn, og ber hinum ákærða einnig að gjalda málskostnað fyrir yfirdóminum, þar á meðal málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi hefur verið lögmætt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Eyjólfur Hafliðason, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga, svo greiði hann og allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til svaramanns síns í hjeraði S. Andrjessonar og til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málflutningsmannanna Páls Melsteðs og Jóhannesar Ólafssonar, 4 kr. til hins fyrst nefnda og 10 kr. til hvors hinna síðar nefndu.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 18/1884.

Hið opinbera
gegn
Sigmundi Guðmundssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað af hálfu hins opinbera gegn Sigmundi prentara Guðmundssyni í Reykjavík fyrir brot gegn lögnum um tilsjón með flutningum á þeim mönnum, sem flytja sig úr landi í aðrar heimsálfur, dagsettum 14. janúar 1876, 1. og 15. gr., og er brot hans í því fólgið, að hann, án þess að hafa sótt um eða fengið leyfi til að vera útflutningsstjóri, hefur auglýst í íslenskum blöðum, að skoðkt gufuskípa-fjelag, er hann nafngreindir, taki að sjer að flytja menn frá Íslandi til Vesturheims á yfirstandandi sumri, og boðið fram milligöngu sína til að semja um útflutning með skipum þessa fjelags.

Með því að hinn kærði ekki hefur getað fært annað fram sjer til afsökunar, en að hann hafi ekki þekkt lög þau, sem gilda hjer á landi um útflutning á mönnum í aðrar heimsálfur, getur hann ekki komizt hjá að sæta ábyrgð fyrir áminnsta auglýsingu sína, og virðist hegning sú, sem ákveðin er í undirdóminum hæfilega metin 60 kr., og ber því að staðfesta undirrjettardóminn, sem kveðinn er upp í lög-reglurjetti Reykjavíkurkaupstaðar 14. marz þ. á., bæði að því er snertir hegninguna og að því leyti sem hinn kærði er dæmdur til að greiða allan kostnað af málinu, eins og honum þá einnig ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málflutningslaun til sóknara og svara-manns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Undirrjettardómurinn á að vera óraskaður. Hinn kærði, Sigmundur Guðmundsson, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málfutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Jóhannesar Ólafssonar, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 45/1883

Hallbera Jónsdóttir
gegn
Benedikt Sveinssyni.

Dómur:

Með dómi, gengnum í aukarjetti Gullbringu- og Kjósarsýslu 20. júlímán. f. á., var Hallbera Jónsdóttir á Lækjarbotnum dæmd til að greiða Benedikt sýslumanni Sveinssyni eptirgjald eptir býlið Lækjarbotna fyrir 13 fardagaár, sem sje árin 18⁷⁰/₇₁ til 18⁸²/₈₃, með þeirri upphæð, sem óvilhallir og kunnugir dómkvaddir menn mettu; svo skyldi hún og greiða málskostnað með 18 krónum.

Þessum dómi hefur Hallbera Jónsdóttir skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 29. nóvbr. f. á., og hefur hún fengið gjafsókn og leyfisbrjef til að mega leggja ný skjöl fram í yfirdóminum. Hefur

hún fyrir yfirdóminum krafizt : 1., að nýbyggjarabryjef það, er Þorsteinn Þorsteinsson hefur selt Benedikt sýslumanni Sveinssyni fyrir Lækjarbotnum, verði algjörlega úr gildi numið, eður dæmt ómerkt fyrir hann ; 2., að dómur undirrjettarins annaðhvort af þessari ástæðu eða af öðrum ástæðum, sem hún hafi tekið fram, verði dæmdur ómerkur, og að hún verði dæmd sýkn fyrir öllum kröfum Benedikts Sveinssonar eða umboðsmanns hans, að því er eptirgjald eptir býlið Lækjarbotna snertir fyrir árin 1870—1883, og 3., að, ef yfirdómurinn getur ekki fallizt á þessa kröfu, þá að hún verði ekki dæmd til að greiða eptirgjald nema frá 3. júní 1882, og það að eins eptir hálfu býlið, og 4., ef þessi krafa heldur ekki verður tekin til greina, að hún að eins verði dæmd til að greiða Benedikt Sveinssyni eptirgjald eptir hálfu býlið fyrir árin 1870—1883. Svo hefur hún loks krafizt, að sýslumaður Benedikt Sveinsson verði dæmdur til að greiða málskostnað með 200 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Af hendi hins stefnda mætti cand. júris Skúli Thoroddsen, en lagði ekki fram neitt umboð af hendi Benedikts sýslumanns Sveinssonar. Að visu lagði hann fram skjal eitt með nafni Benedikts Sveinssonar undir ; en það ber sjálft með sjer, að ekki hann sjálfur, heldur sonur hans hefur ritað nafnið, en með því ekki er fram komin nein sönnun fyrir, að honum hafi borið heimild til þessa, þá verður svo á að líta, sem hinn stefndi hafi alls ekki látið mæta, og ber því að dæma málið eptir skjölum þeim og skilríkjum, sem áfrýjandinn hefur lagt fram í yfirdóminum.

Málavextir eru þannig, að Þorsteinn nokkur Þorsteinsson fjekk með útvisunargjörð 22. júlí 1865, og hjeraðsrjettarúrskurði Gullbringu- og Kjósarsýslu frá 4. desbr. 1866 samkvæmt tilskipun 15. apríl 1776 land til yrkingar með ummerkjum, er nefndist Lækjarbotnar, og fjekk hann 11. febr. 1868 nýbýlisrjett fyrir hjá hlutaðeigandi amtmanni. En 4. okt. 1866 voru gjörð skipti milli nefnds Þorsteins og áfrýjanda, sem einnig átti heima á Lækjarbotnum, og skyldi Hallbera samkvæmt þeim skiptagjörningi halda hálfu kotinu að húsum og öðru. — Undir þennan skiptagjörning hefur Þorsteinn skrifað nafn sitt. En með afsalsbrjefi 5. ágústmán. 1868 seldi hann hinum stefnda Lækjarbotna alla, og í krapti þessa afsalsbrjefs byggði hinn stefndi Hallberu út af kotinu 21. desbr. 1869. En hún hefur þrátt fyrir það setið þar síðan, og ekki goldið eptir.

Aðalspurningin í þessu máli er það, hvort Þorsteinn hafi fengið nokkurn rjett til nýbýlisstofnunar þegar með útvisunargjörðinni, eða ekki fyr en amtið 11. febr. 1868 heimilaði honum landið með nýbýlisrjetti samkvæmt útvisunargjörðinni og hjeraðsrjettarúrskurðinum, því undir úrlausn þessarar spurningar er það komið, hvort framangreindur skiptagjörningur getur haft nokkurt gildi.

Yfirdómurinn verður nú að líta svo á, að hið fyrsta skref til að öðlast nýbýlisrjett sje gjört jafnskjótt og útvisunargjörðin er um garð gengin, og að sá rjettur, sem hefur stofnast við útvisunargjörðina, verði fullkominn eignarrjettur, ef að eins hjeraðsrjettarúrskurðurinn og nýbýlisbrjef amtsins síðar fæst, og af þessu er það aptur edlileg afleiðing, að Þor-

steinn Þorsteinsson gat, svo gildi hefði, ráðstafað þessum rjetti sínum. Virðist því skiptagjörningurinn milli hans og Hallberu að vera í öllu tilliti gildur, og Hallbera því með honum hafa öðlast heimild til hálf-lendu Lækjarbotna, því hann verður ekki skoðaður öðruvísi en sem afsalsbrjef fyrir þeim rjetti að hálfu, sem Þorsteinn öðlaðist með útvisunargjörðinni, er staðfest var með greindum hjeraðsrjettarúrskurði og nýbýlingsbrjefi amtsins. Að vísu hefur Þorsteinn seinna selt hinum stefnda allt landið, en það afsal getur samkvæmt áður sögðu ekki gilt nema fyrir hálfu landið.

Með því nú hinn stefndi hefur (5. ág. 1868) fengið eignarrjett að hálfum Lækjarbotnum, þá virðist Hallberu skylt að greiða hæfilegt eptirgjald eptir hálfendu þessa frá fardögum 1870 til fardaga 1883, og skal upphæð þessi vera komin undir mati tveggja kunnugra, óvilhallra, dómkvaddra manna; þó má hún ekki meiri vera en 15 al. á landsvísu árlega.

Málskostnaður fyrir báðum rjettum virðist eptir atvikum eiga að falla niður, og málsfærslulann hins skipaða talsmanns áfrýjandans fyrir yfirdómi, sem ákveðast 25. kr., að greiðast úr opinberum sjóði.

Að því leyti málið hefur verið sótt með gjafsókn fyrir yfirdómi vottast, að rekstur þess hefur verið lögmætur. —

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi þessa máls, Hallbera Jónsdóttir, á að greiða hinum stefnda, Benedikt sýslumanni Sveinssyni, eptirgjald eptir $\frac{1}{2}$ býlið Lækjarbotna

fyrir fardagaárin 18⁷⁰/₇₁—18⁸²/₈₃ incl. með þeirri upphæð fyrir hvert ár, er óvilhallir og kunnugir dómkvaddir menn meta; þó má hún ekki meiri vera en 15 al. á landsvísu árlega.

Málskostnaður fyrir báðum rjettum falli niður. Hinum skipaða talsmanni áfrýjandans fyrir yfirdóminum, málaflutningsmanni Jóhannesi Ólafssyni greiðist 25 kr. í málflytningslaun úr opinberum sjóði.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 9/1884

Ritstjóri og alþingismaður

Jón Ólafsson

gegn

yfirdómara L. E. Sveinbjörnsson.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 20. febr. þ. á., hefur ritstjóri og alþingismaður Jón Ólafsson áfrýjað til yfirdómsins dómi, kveðnum upp í bæjarþingsrjetti Reykjavíkur 22. nóvbr. 1883, en með þessum dómi er hann dæmdur í 100 kr. sekt til landssjóðs, eða í 30 daga einfalt fangelsi fyrir meiðandi ummæli um yfirdómara Lárus E. Sveinbjörnsson í blaðinu Þjóðólfi, 35. árg. nr. 27, 30 og 31, sem og til að greiða málskostnað, og voru hin átöldu orð dæmd dauð og ómerk.

Hin átöldu meiðyrði voru einkum þessi:

Í Þjóðólfi, 35. árg. nr. 27 bls. 80 „að ef til var óhæfilegur maður til þessa starfa, þá var það assessorinn“; í sama blaði 35. árg. nr. 30 bls. 92: “Lárus

hinn laungáfaði“; bls. 93: „Mikil þraut er það fyrir þingið, að þurfa að burðast með annan eins skrifstofustjóra og Lárus yfirdómara“, o. s. frv. Í sama blaði nr. 31 bls. 96. greinin: „Öllu fer fram“, og er hinum stefnda þar, eins og í 30. nr. bls. 93 gefið að sök, að „skjöl hafi verið tvíprentuð í alþingistiðindunum, samt að hann hafi týnt breytingartillögum og drýgt önnur axarsköpt“.

Áfrýjandinn hefur fyrir yfirdóminum farið því fram, að málinu verði vísað frá undirrjetti, þaræð lögleg sáttatílaun eigi hafi átt stað, með því hinn stefndi hafi eigi mætt sjálfur, en látið annan mann mæta fyrir sína hönd. En í annan stað hefur hann krafizt þess, að hann verði sýknaður af kröfum og kærum hins stefnda og sjer verði dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir undir- og yfirdómi eptir mati rjettarins.

Hinn stefndi þar á móti hefur krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og að sjer verði dæmdur hæfilegur málskostnaður.

Að því er frávisunarkröfu áfrýjanda snertir, þá hefur stefndi fyrir sáttanefndinni lagt fram læknisvottorð um, að hann væri veikur þann dag, er málið var þar tekið fyrir, og með því að sáttanefndin hefur tekið vottorð þetta gilt, samt enginn vafi vakinn á því, að það sje getið út af lækni, og sáttatílaun farið fram, þá er engin ástæða til þess að taka þessa kröfu áfrýjanda til greina, og ber því að dæma málið í aðalefni þess.

Sem ástæðu fyrir hinni annari rjettarkröfu sinni hefur áfrýjandinn tilfært, að ummæli þau, er stefndi hafi átalið, eigi sjeu ærumeiðandi, sem og að hann

hafi fært fullkominn stað orðum þeim, er hann hafi farið um útgáfu á skjalaparti alþingis 1883, þar sem hann telur, að allmargir gallar komi fram, en gagnvart vottorði því, er forsetar þingsins í tilefni af þeim átöldu ummælum hafa gefið stefnda sem skrifstofustjóra á alþingi um, að hann hafi gegnt þessari stöðu sinni með dugnaði og samvirkusemi, og að prentun á skjölum tvisvar eða þrisvar aðeins kemur fram á ýmsum stigum málanna, en ekki á sama stigi, er engin ástæða til þess að álíta, að þessi ummæli áfrýjandans sjeu rjettlætt, eða að nokkuð að öðru leyti sje komið fram, er geti heimilað honum að ósekju að fara um stefnda þeim orðum, sem á talin eru, og sem í bæjarþingsdóminum rjettilega eru látnar varða ábyrgð eptir 219. gr. hegningarlaganna og dæmd dauð og ómerk.

Hinn áfrýjaði bæjarþingsdóm ber því að staðfesta og ber áfrýjandanum að greiða málskostnað hjer fyrir rjettinum til hins stefnda með 10 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaði bæjarþingsdómi skal óraskað. Sem málskostnað hjer fyrir yfirdómi ber áfrýjandanum, ritstjóra og alþingismanni Jóni Ólafssyni, að greiða til hins stefnda, yfirdómara Lárusar E. Sveinbjörnsson, 10 krónur.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum. —

Mánudaginn 30. júnímán.

Nr. 8/1884

Andreas Jespersen

gegn

Guðríði Þorvaldsdóttur.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp á lögregluþingi í Reykjavíkurkaupstað 17. janúar þ. á., var gestgjafi Andreas Jespersen dæmdur til að greiða Guðríði Þorvaldsdóttur umsamið kaup fyrir þann tíma vistarársins, er hún átti eftir, þegar hún fór frá honum í nóvembermanuði f. á., og enn fremur $6\frac{2}{3}$ álnar fyrir hvern mánuð þritugnættan af sama tíma. Svo var hann og dæmdur í 20 kr. sekt til fátækrasjóðs Reykjavíkurkaupstaðar fyrir að hafa barið Guðríði, og loks til að greiða henni málskostnað með 12 krónum.

Þessum dómi hefur Jespersen skotið til yfirdómsins með stefnu 20. febr. þ. á., og krafist fyrst og fremst, að dómur undirrjettarins verði, að því er snertir hið umsamda kaup, dæmdur ómerkur, en áfrýjandinn dæmdur til að borga hinni stefndu hjer fyrir rjettinum matarverð $6\frac{2}{3}$ áln. fyrir hvern mánuð frá 18. nóvbr. f. á. til 14. maí þ. á., en verði að öðru leyti sýknaður fyrir kærum og kröfum hinnar stefndu, en til vara, að áfrýjandinn verði dæmdur til að borga hinni stefndu matarverð samkvæmt áður sögðu, en verði að öðru leyti sýknaður fyrir kærum og kröfum hinnar stefndu. Svo hefur hann og krafist, að hin stefnda verði dæmd til að lúka honum málskostnaði fyrir báðum rjettum eftir mati yfirdómsins.

Á hinn bóginn hefur hin stefnda krafizt, að dómur undirrjettarins verði staðfestur, og áfrýjandi dæmdur til að greiða henni málskostnað fyrir yfirdómi eptir mati rjettarins.

Það er viðurkennt í málinu, að áfrýjandi hefur snoppungað hina stefndu, sem var vistráðið hjú hans síðastliðið krossmessuár, og dróttað að henni óhlutvendni; fór hún því úr vistinni. Þetta var henni heimilt eptir 29. gr. hjúalaganna 26. jan. 1866, því ekki er sönnuð upp á hana nein óhlutvendni, en hún virðist, að því fram er komið, svo gömul, að ekki verður beitt húsaga við hana. Áfrýjandi getur því ekki komizt hjá að greiða henni kaup fyrir þann tíma af vistarárinu, sem eptir var, þegar hin stefnda fór úr vistinni, eða frá 18. nóv. 1883 til 14. maí þ. á., og skal upphæð launanna, sem ekki hefur sannazt neitt um undir málinu, vera eptir því, sem venjulegt er hjer í Reykjavík og eins og 2 óvillhallir dómkvaddir menn meta. Um matarverðið skal hinum áfrýjaða lögregluþingsdómi óraskað, þó þannig, að það reiknist frá 18. nóvbr. f. á. til 14. maí þ. á. Um sekt og málskostnað á lögregluþingsdómurinn einnig að vera óraskaður.

Samkvæmt þessum úrslitum ber áfrýjanda einnig að greiða hinni stefndu málskostnað fyrir yfirdómi, sem ákveðast 10 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi þessa máls, gestgjafi Andreas Jespersen, á að greiða hinni stefndu, Guðríði Þorvaldsdóttur, vinnukonukaup frá 18. nóvbr. 1883 til 14. maí 1884 með þeirri upphæð, sem venjulegur

er í Reykjavík og 2 óvilhallir dómkvaddir menn meta. Um matarverðið, sem reiknast frá 18. nóvbr. 1883 til 14. maí 1884, sekt og málskostnað, skal lögregluþingsdóminum óraskað. Málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandi hinni stefndu með 10 kr.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá því hann er löglega birtur undir aðför að lögum.

Mánudaginn 28. júlímán.

Nr. 23/1884

Jón Jónsson

gegn

Ole Joh. Halldórsen.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkur 13. desbr. f. á. í máli, sem Jón kaupmaður Jónsson hafði höfðað gegn Ole Joh. Halldórsen út af skuld, er Jón þóttist eiga hjá Ole Halldórsen, var Ole Halldórsen dæmdur sýkn af kærnum og kröfum Jóns kaupmanns Jónssonar, en málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefur Jón Jónsson kaupmaður áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 12. maímán. þ. á., og krafist, að hinn stefndi, Ole Halldórsen, verði dæmdur til að greiða sjer 127 kr. 32 aura með 5⁰/₁₀₀ ársvöxtum frá sáttakærudegi, 24. okt. 1883, þangað til þessu fje er að fullu lokið, og allan málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi með 50 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi, Ole Joh. Hall-

dórsen, krafzt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og honum dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi hjá áfrýjanda, sem og að áfrýjandi verði sektaður um 60 kr., eða eptir því sem yfirdómurinn metur, fyrir óþarfa þrætugirni.

Mál þetta er svo vaxið, að hinn stefndi ávísaði áfrýjanda (með ávísunarþjeffi) 27. nóvbr. 1879: 127 kr. 32 a., er Jóhan nokkur Lange, kaupmaður í Bergen, var beðinn að greiða, en sem hann ekki vildi gjöra. Hermir áfrýjandi, að hann hafi greitt hinum stefnda þetta fje að mestu í peningum, að nokkru í reikningi, þegar hann gaf út ávísunina, og sje hinn stefndi því skuldugur sjer um þessa upphæð, en ávísunin sje næg sönnun fyrir, og beri að skoða hana sem handskrift fyrir skuldinni. Hins vegar hefur hinn stefndi staðhæft, að áfrýjandi hafi alls ekki greitt sjer neitt fyrir ávísunina, nje eigi neitt hjá sjer, heldur hafi hann ætlað að lána honum þetta fje.

Með því nú áfrýjandi alls ekki hefur sannað, að hann hafi greitt hinum stefnda neitt fyrir ávísunina, nje átt neitt hjá honum, og ekki einu sinni lagt fram neinn reikning yfir viðskipti þeirra málsaðila, sem þó hljóta að hafa átt sjer stað, ef sögusögn áfrýjanda um, hvernig hann eignaðist ávísuna, er sönn, en ávísunin eins og hún er orðuð, og í sambandi við skýrslu stefnda, ekki hefur að geyma neina aðra skuldbindingu fyrir hinn stefnda en í mesta lagi loforð um að lána áfrýjanda upphæð þá, sem hún um getur, þá verður að sýkna hinn stefnda af kærum og kröfum áfrýjanda í þessu máli, og ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eiga að falla niður.

Ekki getur yfirdómurinn fallist á, að ástæða sje til að sekta áfrýjanda fyrir óþarfa málsýfingu.

Því dæmist rjett að vera:

Bæjarþingsdómnum skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 6/1884

Rjettvísín

gegn

Bjarna Grímssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Ísa-fjarðarkaupstaðar 26. okt. f. á., var hinn ákærði, Bjarni Grímsson dæmdur fyrir þjófnað til fangelsis við vatn og brauð í 5 daga og til að greiða allan málskostnað, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hans í hjeraði, alþingismanns Th. Thorsteinssonar, 4 kr. Þessum dómi hefur að beiðni hins ákærða verið áfrýjað til landsyfirdómsins eins og honum líka er áfrýjað af hálfu hins opinbera.

Það er með eigin játningu hins ákærða, Bjarna Grímssonar, og öðrum skýrslum í málinu sannað, að hann í fyrra haust tók til sín 10 króna gullpening, er var meðal annara peninga á kofforti úti á stræti á Ísafirði niður við sjó. Höfðu peningar þessir verið teknir upp úr koffortinu af sýslumanni og mönnum, sem með honum voru, og látnir ofan á koffortið. Peningurinn var litlu eptir tekinn af hinum ákærða; Þegar ákærði tók peninginn var hann nokkuð drukkinn, en þó ekki svo, að því fram er komið í málinu, að álitid verði, að hann hafi ekki fyllilega verið sjer

þess meðvitandi, hvað hann aðhafðist. — Undirdómarinn hefur því með rjettu dæmt hann, sem er kominn yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður, að því upplýst er, verið hegnt fyrir neinn glæp, eptir 230. gr. hegningarlaganna, og með því hegningin virðist hæfilega ákveðin 5 daga fangelsi við vatn og brauð, og yfirdómurinn einnig fellst á ákvæði hjeraðsdómsins að því málskostnað snertir, ber að staðfesta hann. Svo ber ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómnum í máli þessu skal óraskað. Hinn ákærði, Bjarni Grímsson, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málflutningsmannanna Jóhannesar Ólafssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 18. ágústmán.

Nr. 30/1884

Rjettvísinn

gegn

Guðmundi Þorsteinssyni.

D ó m u r :

Með eigin játningu hins ákærða, Guðmundar Þorsteinssonar, prentarasveins hjer í bænum, og öðrum skýrslum er það löglega sannað, að hann kvöld eitt í aprílmánuði síðastliðnum hafi tekið kvennkoffur, sem móðir hans hafði undir höndum til sölu, án vilja hennar og vitundar, og boðið það til kaups í húsi einu hjer í bænum fyrir 10 kr., en ekki getað selt það. Þegar móðir hins ákærða saknaði koffursins, sem hefur verið virt 15 krónur, gekk hún á hinn ákærða um, að hann hefði tekið það, og játaði hann það þá, og skilaði koffrinu aptur. Koffrið var geymt í lokuðu kofforti þegar hinn ákærði tók það, og komst hann í koffortið með því að sprengja það upp með axarblaði. Fyrir þetta afbrot er hinn ákærði, sem er fæddur 27. júlí 1866 og tvisvar áður hefur verið straffaður fyrir þjófnað, dæmdur fyrir aukarjetti Reykjavíkurkaupstaðar 16. júní þ. á. samkvæmt 233., 22. og 26. gr. hegningarlaganna í 120 daga fangelsi við venjulegt fangaviðurværi og til að borga allan af málinu löglega leiðandi kostnað; en þeim dómi er eptir ósk hins ákærða áfrýjað til yfirdómsins.

Afbrot hins ákærða heyrir undir 230. og 38. sbr. 62. gr. hegningarlaganna, og með því að hann er orðinn fullra 18 ára síðan undirrjettardómurinn var kveðinn upp, má nú beita við hann fangelsishegningu við vatn og brauð, og virðist hegning sú, sem

hann hefur verðskuldað, hæfilega metin 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Svo ber honum og að borga allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, sem ákveðast 10 kr. handa hvorum.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmet.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Guðmundur Þorsteinsson, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga og borga allan kostnað af sök þessari, þar á meðal í málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málafærslumannanna Jóhannesar Ólafssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 26/1884

Hið opinbera
gegn

Jóni Ebenezerssyni.

D ó m u r :

Með eigin játningu hins kærða og öðrum skýrslum er það löglega sannað, að hinn kærði, Jón Ebenezersson á Ísafirði, sem var formaður í Bolungarvík veturinn 1883—84, hafi 3. janúar síðast liðinn farið í hákarlalegu á sexæringi og aflað $9\frac{1}{2}$ tunnu af hákarlalífur á miði, sem heitir í „Ljósauga“ eða „Djúpi Skjambur“, og liggur 3—4 mílur til hafs norður af Deildarhorni yzt á Stigahlíð, en hafi skor-

ið hákarlinn niður og sleppt honum í sjóinn. Útaf þessu var höfðað opinbert mál gegn hinum kærða fyrir brot á móti samþykkt fyrir Ísafjarðarsýslu og Ísafjarðarkaupstað um hákarlaveiðar á opnum skipum, staðfestri af amtmanninum yfir vesturamtinu 16. ágúst 1879, sem í 1. gr. bannar að skera niður eða sleppa í sjóinn nokkru af hákarli á nokkru fiski eða hákarlamiði í Ísafjarðarsýslu á tímabilinu frá 1. október til 15. febrúar, en með dómi, kveðnum upp fyrir lögreglurjetti Ísafjarðarsýslu 14. febr. þ. á., er hinn kærði dæmdur sýkn af kærnum hins opinbera í málinu, og ákveðið, að málskostnaður skuli greiðast úr opinberum sjóði.

Lögregludómarinn hefur byggt sýknu hins kærða á því, að staður sá, þar sem hákarlinn var skorinn niður, verði að álítast að hafa verið fyrir utan takmörk Ísafjarðarsýslu, en áður nefnd samþykkt nái aðeins til niðurskurðar á hákarli á fiski- og hákarlamiðum innan takmarka sýslunnar. Þessa skoðun lögregludómarans getur yfirdómurinn ekki aðhyllst, en verður að líta svo á, að orðin „fiski- eða hákarlamið í Ísafjarðarsýslu“ nái til allra þeirra fiski- og hákarlamiða, sem sýslubúar sækja á, að minnsta kosti þegar þau ekki eru lengra frá landi en svo, að mið verði tekin á landi í Ísafjarðarsýslu. Yfirdómurinn fær þannig ekki betur sjeð, en að hinn kærði hafi brotið gegn opt nefndri hákarlaveiðasamþykkt með því að sleppa mörgum hákörllum við áður umgetið tækifæri í sjóinn á hákarlamiði, sem Ísfirðingar sækja á, og ber því, samkvæmt 3. gr. samþykktarinnar að dæma hann í sekt, sem virðist hæfilega metin 40 kr., og rennur helmingurinn til hlut-

aðeigandi gæzlunefndar, en helmingurinn í hlutaðeigandi sveitarsjóð; svo ber honum og að greiða allan kostnað af máli þessu, þar á meðal laun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, sem ákveðast 10 kr. handa hvorum þeirra.

Rekstur málsins fyrir undirrjettinum og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið vítalaus.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn kærði, Jón Ebenezersson, á að greiða í sekt 40 kr., er renni að helmingi til hlutaðeigandi gæzlunefndar og að helmingi í hlutaðeigandi sveitarsjóð. Svo ber honum og að greiða allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Jóhannesar Ólafssonar, 10 kr. til hvors þeirra um sig.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 25/1884

Th. Guðmundsson

gegn

Magnúsi Ólafssyni

Ú r s k u r ð u r :

Með því yfirdóminum ekki virðist, að þeir gallar sjeu á sáttatilauninni í þessu máli, að því fyrir þá sök verði vísað frá dómi, ber að veita áfrýjandanum

samkvæmt beiðni hans frest í 1 viku til að sækja málið að aðalefninu til.

Því úrskurdast:

Áfrýjanda veitist 1 viku frestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Nr. 29/1884

Hið opinbera

gegn

Rögnvaldi Rögnvaldssyni.

Dómur:

Með því Rögnvaldur Rögnvaldsson, sém kærður er í þessu máli, ekki hefur verið tekinn í próf, en þó verið dómfelldur eptir skýrslu Guðna nokkurs Guðmundssonar og ýmsum skýrteinum, sem hann hefur afhent dómaranum, er tjáir, að hann (Guðni) hafi haft ótakmarkaða fullmakt frá hinum kærða, en sem hvergi hefur komið fram, og með því ennfremur að hin útgefna hjeraðsdómsstefna telur heimili hins ákærða á Vestdalseyri, en stefnuvottarnir, sem ekki hafa neina heimild til, svo þýðingu hafi, að votta um, hvort sje lögheimili þess, sem stefnt er, hafa birt stefnuna á Þórarinsstaðaeyri, og stefnan þannig, með því að hinn kærði ekki mætti eptir henni, ekki er löglega birt, verður að dæma hjeraðsdóminn í máli þessu ómerkan. Állur málskostnaður, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, 10. kr. til hvors þeirra, greiðist af undirdómaranum sýslumanni E. Thorlacíus.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur sýslumannsins í Norður-
múlasýslu E. Thorlasíusar á ómerkur að vera, og
ber honum að greiða allan kostnað af málinu
þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svara-
manns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna
Páls Melsteðs og Jóhannesar Ólafssonar, 10 kr.
til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 15. septembermán.

Nr. 34/1884.

Rjettvísín

gegn

Jónathan Þorsteinssyni.

Dómur:

Það er með eigin játningu hins ákærða, Jónathans
Þorsteinssonar, og öðrum skýrslum í málinu, löglega
sannað, að hann haustið 1883 hefur kastað eign sinni
á samtals 8 sauðkindur að ófrjálsum. Höfðu kindur
þessar sjálfkrafa komið saman við fje hans, og mark-
aði hann 5 þeirra undir sitt mark, en hinum fargaði
hann óafmörkuðum; þær 5 kindur, er hann markaði
sjer, sem sje 3 gimbrar veturgamlar og 2 lömb, fje-
nýtti hann sjer á þá leið, að hann fargaði einni
gimbrinni út á Akranes, á annari hafði hann skipti
fyrir aðra kind; þriðja gimbrin og annað lambið
drapst hjá honum, en hitt lambið setti hann á vetur;
hinar þrjár kindurnar, sem voru sauður, að því komið
er fram, tvævetur, tvævetur hrútur og lamb, fjenýtti

hann sjer þannig, að hann ljét selja sauðinn fyrir sig í Reykjavík, en hrútin og lambið skar hann heima. Allar þessar kindur hefa verið virtar 72 kr. Þá hefur hinn ákærði enn játað, að hann hafi markað undir sitt mark lamb, er Janus prestur Jónsson á Hesti átti. En hinn ákærði hefur stöðugt borið, að það hafi verið óviljaverk og orðið í ógáti, og þessa skýrslu hans virðist eptir atvikum ekki næg ástæða til að vefengja. Ekki hefur það sannazt, hverjir eigendur voru að ofan um getnum 8 sauð-kindum.

Þetta afbrot ákærða hefur hjeraðsdómurinn að rjettu lagi heimfært undir 250. sbr. 249. gr. hinna almennu hegningarlaga, en hegningu þá, er hann hefur gjört honum, 18 mánaða betrunarhússvinnu, virðist mega færa niður í 1 árs betrunarhússvinnu, og ber, með því yfirdómurinn fellst á ákvæði hans um sakarkostnaðinn, með þessari breytingu að staðfesta hjeraðsdóminn yfir hinum ákærða, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sókn-aar og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómurinn í máli þessu skal óraskaður vera, þó þannig, að hinn ákærði Jónathan Þorsteinsson aðeins sæti betrunarhússvinnu í 1 ár. Svo ber honum og að greiða allan af átryjun

málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Skúla Thóroddsens og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 14/1884. Lögerfingjar Þorsteins Danielssonar
og Margrjetar Þorláksdóttur
gegn
dánarbúi Þórðar prófasts Jónassens.

D ó m u r :

Í máli þessu er áfrýjað úrskurði skiptarrjettar Eyja-fjarðarsýslu, gengnum 31. októbermán. f. á., er ákveður, að Þórður prófastur Jónassen eigi sem testamentariskur erfingi rjett til fjórða parts skuldlausra eigna dánarbús Þorsteins Danielssonar frá Skipalóni; áfrýjunarstefnan er tekin út 21. jan. þ. á., en hún hefur ekki verið birt hinum stefnda. Síðan hefur önnur áfrýjunarstefna verið tekin út 25. febr. þ. á. — En þá var áfrýjunarfresturinn út runninn, sjá, lög 12. apríl 1878, 96. gr. Ber því að vísa málinu frá yfirdóminum og að skylda áfrýjendurna til að greiða hinu stefnda dánarbúi 10 kr. í kost og tæring.

Þ v í d æ m i s t r j e t t a ð v e r a :

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjendunum ber að greiða hinu stefnda dánarbúi í kost og tæring 10 krónur innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 25/1884. Þorsteinn kaupmaður Guðmundsson
 gegn
 Magnúsi verzlunarþjóni Ólafssyni.

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjerði af Magnúsi Ólafssyni, verzlunarþjóni á Akranesi, gegn Þorsteini Guðmundssyni, kaupmanni samastaðar, út af kaupi, sem hinn fyr nefndi telur sig eiga hjá hinum síðar nefnda fyrir tímabilið frá nýjári til 15. júní f. á. þó að frá-dregnum kostpeningum fyrir tvo mánuði frá 15. júní til 15. ágúst s. á., og er upphæð sú, sem Magnús Ólafsson þannig krefzt hjá Þorsteini Guðmundssyni 168 kr. 17 a. — Í máli þessu var kveðinn upp dómur á aukapingi Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 10. desbr. f. á. með þeim úrslitum, að Þorsteinn kaupmaður Guðmundsson var dæmdur til að greiða Magnúsi Ólafssyni 168 kr. 17 a. með 4⁰/₀ vöxtum frá sátta-kærudegi, 17. ágúst 1883, og þangað til borgunin er greidd, og enn fremur 25 kr. í málskostnað. Svo var Þorsteinn kaupmaður og dæmdur í 8 kr. sekt til dómsmálasjóðs (landssjóðs) eptir tilskip. 11. ágúst 1819 fyrir það, að hann hefði ekki mætt á sáttafundum í málinu eptir löglegu fyrirkalli frá sátta-nefndinni. Þessum dómi hefur Þorsteinn Guðmundson skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 6. júní þ. á., og krafist, að verða algjörlega sýkn af kærum og kröfum hins stefnda í málinu, og að hinn stefndi verði dæmdur til að borga allan kostnað málsins fyrir undir- og yfir-dómi með einhverju nægilegu eptir rjettarins mati, en hinn stefndi hefur krafist, að aukapingsdómurinn verði staðfestur og áfrýjandinn

dæmdur til að borga hæflegan málskostnað eptir mati yfirdómsins.

Eptir samningi milli málspartanna, dagsettum 1. janúar f. á., sem hinn stefndi hefur lagt fram í hjerði, og áfrýjandinn ekki mótmælt, hafði áfrýjandinn skuldbundið sig til að borga hinum stefnda sem bókhaldara og assistent 500 kr. í laun frá 1. janúar 1883 hvert ár, ásamt tæði og þjónustu, og á hinn stefndi eptir því heimting á 228 kr. 17 a. í laun fyrir $5\frac{1}{2}$ mánuð, eða frá nýári til 15. júní, sem hann hefur verið í þjónustu áfrýjandans, en þar frá dragast eptir framburði hins stefnda kostpeningar fyrir 2 mánuði, 1 kr. á dag, samtals 61 kr., svo að kaupgjald það, sem hinn stefndi eptir þessu á tilkall til, verður 168 kr. 17 a. Mótmæli þau, sem áfrýjandinn hefur borið fram gegn kröfu hins stefnda, að óstefndur þriðji maður hafi verið hinn rjetti eigandi verzlunar þeirrar, sem hinn stefndi var þjónn við, verður ekki tekið til greina gegn neitun hins stefnda, því síður, sem áfrýjandinn í áður nefndum samningi kallar hinn stefnda sinn þjón, og skuldbindur sjálfan sig persónulega til að greiða honum hið umsamda kaup. Af skjölum málsins sjest ekkert um, með hvaða skilmálum verzlun sú, sem hjer er um að ræða, var seld í hendur öðrum manni af áfrýjandanum 15. júní f. á., og þessvegna heldur ekki, hver átylla er fyrir þeim framburði áfrýjandans, að hann við afhendingu verzlunarinnar hafi losast við þá skuldbindingu að greiða hinum stefnda laun hans, sem áfallin voru þegar verzlunin var afhent, og að þessi skuldbinding hafi fluzt yfir á þann mann, sem þá tók við verzluninni, en hvað sem um það er, þá hefur áfrýjandinn ekki

komið fram með neina sönnun fyrir því, að hinn stefndi hafi samþykkt að eiga aðgang að neinum öðrum en honum um hin áföllnu laun, og hljóta samningar áfrýjandans við hinn núverandi eiganda verzlunarinnar þessvegna að vera hinum stefnda óviðkomandi, eins og að það líka hlaut að vera áfrýjandans, ekki hins stefnda, að sjá um, að áfallin laun hins stefnda væru talin með skuldum þeim, sem á verzluninni hvíldu, svo framarlega sem hinn núverandi eigandi verzlunarinnar hefur tekið þessar skuldir að sjer.

Með því að yfirdómurinn þannig verður að komast að sömu niðurstöðu og hjeradsdómurinn um það, að hinn stefndi eigi aðgang að áfrýjandanum um umsamið kaup sitt fyrir tímabilið frá nýári til 15. júní f. á., og áfrýjandinn ekki hefur sjerstaklega mótmælt þeirri upphæð, sem hinn stefndi krefst í þessu skyni, þá ber að staðfesta aukapingsdóminn, bæði um aðalefni málsins og um málskostnað og sekt fyrir óþarfa málsýfingu. Sömuleiðis ber áfrýjandanum að endurgjalda hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með 15 krónum.

Því dæmist rjett að vera:

Aukapingsdómurinn í máli þessu á að vera óraskaður. Áfrýjandinn, Þorsteinn Guðmundsson, greiði hinum stefnda, Magnúsi Ólafssyni, 15 kr. í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 32/1884.

ritstjóri Jón Ólafsson
 gegn
 ritstjóra Gesti Pálsyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkurkaupstaðar 29. maímán. þ. á., var áfrýjandi þessa máls, ritstjóri Jón Ólafsson, dæmdur til að lúka 200 kr. sekt til landssjóðs, eða til einfalds fangelsis í 60 daga, ef sektinni ekki væri lokið í ákveðinn tíma, fyrir meiðandi ummæli um hinn stefnda, ritstjóra Gest Pálsson, hin átöldu meiðyrði dæmd dauð og ómerk, og var Jón Ólafsson þar að auki dæmdur til að greiða Gesti Pálssyni 12 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefur Jón ritstjóri Ólafsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 23. júlí næstl. og krafizt fyrst og fremst, að hann verði sýknaður og málskostnaður látinn falla niður, en til vara, að undirdómnum verði breytt í þá átt, að hin átöldu meiðyrði verði að eins dæmd dauð og ómerk, en sektin færð niður í það lægsta, sem lög leyfa eða yfirdóminum þykir hæfilegt, og málskostnaður feldur niður. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og áfrýjandi skyldaður til að greiða sjer málskostnað; hefur hann jafnframt haldið því fram, að ekki verði að neinu haft það, sem áfrýjandi hefur viljað verja málstað sinn með fyrir yfirdómi, með því það sje um seinan framkomið.

Í 36. árgangi Þjóðólfs, 8 tölublaði, var grein ein með fyrrsögn: „persónuleg yfirlýsing“, er hinn stefndi

áleit, að stíluð væri til hans. Undir grein þessari er nafn áfrýjandans, og er í henni meðal annars komizt svo til orða: „Eins og mest allt það, sem í tjeðri blaðskömm stendur um mig, eru ýmist heimildarlaus eða gjörsamlega ósönn ummæli, eins verð jeg að biðja menn að fyrirgefa, þótt jeg ekki framvegis beri af mjer hverja lýgi, er um mig kann að koma í því blaði. Trúverðugleiki blaðsins og mannorð ritstjórans gjörir það nóg að lýsa fyrir fram eitt skipti fyrir öll allan óhróður þess blaðs um mig lýgi, og jeg vona, að kaupendur Þjóðólfs geti fyrirgefið mjer, þótt jeg álíti rjettara að bjóða þeim annað efni í blað mitt, en að fylla það með því að yrðast við úrþvætti“.

Þessum ummælum áleit hinn stéfnði, að beint væri til sín og blaðs síns Suðra. Áfrýjandi, sem fyrir bæjarþingi fjekk 3 vikna frest til andsvara, mætti ekki nje ljet mæta fyrir sína hönd þá er frestur þessi var útrunninn, og bar þannig ekki neina vörn fram fyrir bæjarþingi, nje mótmælti því, að ofangreindum ummælum væri beint til hins stefnda og blaðs hans. Að vísu hefur hann fyrir yfirdómi haldið því fram, að ekki væri nein ástæða til að ætla, að nefnd ummæli ættu við blaðið Suðra eða hinn stefnda, en þetta er um seinan fram komið, og verður því svo á að líta, að þessi ummæli, sem eru meiðandi, eigi við hinn stefnda; og ber því eptir 219. gr. hinna almennu hegningarlaga að dæma áfrýjanda til hegningar, og þykir hún hæfilega ákveðin 100 kr. sekt til landssjóðs, er einfalt fangelsi í 30 daga komi fyrir, ef sektin eigi er greidd í ákveðinn tíma. Og með því yfirdómurinn fellst á ákvæði bæjarþingsdómsins um ómerking hinna átöldu ummæla, eins og líka á,

að hann hefur gjört áfrýjanda að greiða hinum stefnda í málskostnað 12 kr., þá ber að staðfesta bæjarþingsdóminn með þeirri breytingu á sektarupphæðinni, sem þegar er greind. — Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Dví dæmist rjett að vera:

Bæjarþingsdómnum í þessu máli skal óraskað, þó þannig, að sektin, er rennur í landssjóð, sje að eins 100 kr., og komi fyrir einfalt fangelsi í 30 daga, sje sektinni ekki lokið í ákveðinn tíma. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 28/1884

J. E. Jensen bakari.

gegn

Finni kaupmanni Finnssyni

Dómur:

Heð dómi, kveðnum upp fyrir bæjarþingsrjetti Reykjavíkur kaupstaðar 1. maí þ. á., eru ummæli, sem áfrýjandi þessa máls J. E. Jensen bakari, hafði haft um hinn stefnda, Finn kaupmann Finnsson, í brjefi til bæjarfógetans í Reykjavík, dags. 14. jan. s. á., dæmd dauð og ómerk og áfrýjandinn dæmdur í 50 kr. sekt til landssjóðs eða til vara í 15 daga einfalt fangelsi, sem og til að greiða hinum stefnda 12 aura og ennfremur málskostnað með 25 kr. Þar að auki eru orðin: „pressa út peninga“ í varnar-skjali áfrýjandans í hjeraði dæmd dauð og ómerk.

Þessum dómi hefur J. E. Jensen skotið til yfirdómsins með stefnu, dags 5. júlímán. þ. á., og krafizt, að verða dæmdur sýkn af kærur og kröfum hins stefnda í málinu, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða honum málskostnað með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins; svo hefur hann og krafizt, að nokkur orð í varnarskjali hins stefnda fyrir yfirdómi verði dæmd dauð og ómerk, og hann sektaður fyrir ósæmilegan rithátt. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur í öllum greinum og áfrýjandinn dæmdur til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með 50 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati.

Mál þetta er risið út af því, að áfrýjandinn í bræfi til bæjarfógetans í Reykjavík, dags. 14. jan. þ. á., hafði borið sig upp yfir því, að hinn stefndi ekki vildi framselja sjer sykursekk, er áfrýjandinn ætti í vörzlum hans, og farið þeim orðum um hinn stefnda, að öll aðferð hans í þessu máli benti á, að hann í fyrstu hafi ætlað að stela sekknum, og ennfremur skorað á bæjarfógetann að gjöra eptirleit að þessum sekk í húsum hins stefnda, og að rannsaka, hvernig sekkurinn væri kominn í hans hendur. Með því að þessi ummæli áfrýjandans um hinn stefnda eru mjög svo ærumeiðandi, og áfrýjandinn ekki hefur getað fært sönnur á nein þau atvik, er gætu gefið honum átyllu til að hafa þau í frammi um hinn stefnda, þá verður yfirdómurinn að fallast á, að ummælin eru dæmd ómerk í bæjarþingsdómnum, og að áfrýjandinn hefur verið dæmdur eptir 217. gr. hegningarlaganna í sekt til landssjóðs, sem ekki virðist of hátt metin 50 kr., og sem afplánast með 15 daga einföldu fang-

elsi, ef hún ekki er greidd í ákveðinn tíma. Ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn að þessu leyti og einnig að því er snertir ómerkingu orða þeirra í varnarskjali áfrýjandans í hjerði, sem tilgreind eru í nefndum dómi. Áptur á móti er ekki ástæða til að dæma áfrýjandann til að greiða hinum stefnda 12 aura í uppskipunarlaun fyrir áður nefndan sykursekk, með því það verður að álítast sannað í hjerði, að uppskipunarlaun þessi sjeu þegar borguð. Að því er snertir ummæli þau í varnarskjali hins stefnda fyrir yfirdómi, sem áfrýjandinn hefur heimtað dæmd ómerk, þá fær yfirdómurinn ekki sjeð, að með þeim sje dróttað neinum ódrengskap að áfrýjandanum, og virðist því ekki ástæða til að taka þá kröfu til greina. Eptir þessum úrslitum málsins ber enn fremur að staðfesta ákvæði bæjarþingsdómsins um málskostnað í hjerði, og ber áfrýjandanum þá einnig að endurgjalda hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi með 10 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Að því er snertir 12 aura í uppskipunar-kaup á áfrýjandinn, J. E. Jensen, að vera sýkn af kærnum hins stefnda, Finns Finnssonar, að öðru leyti á bæjarþingsdómurinn að vera óraskaður. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn hinum stefnda 10 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 22/1884.

Jörundur bóndi Jónsson

gegn

Arnlfjóti presti Ólafssyni.

Dómur:

Á skiptum á búi áfrýjanda og fyrri konu hans, sem fram fóru fyrir skiptarjetti Eyjafjarðarsýslu 17. dag febrúarmán. 1877, var meðal annara barna þeirra hjóna, Jóhannesi Jörundssyni, þá hálfmyndugum, útlagður $\frac{1}{10}$ hluti úr jörðinni Syðstabæ í Hrísey. 3. októbermán. næstan eptir seldi Jóhannes föður sínum (áfrýjanda) þenna jarðarpart fyrir 220 kr., án þess að hann fengi neinn meðráðamann settan til þess að samþykkja gjörninginn. Þessum kaupum vildi Jóhannes ripta, og gaf því hinum stefnda, Arnlfjóti presti Ólafssyni, afsalsbrjef fyrir jarðarpartinum 3. marz 1881 með samþykki meðráðamanns, er honum í því skyni hafði verið settur. Síðan krafði hinn stefndi áfrýjanda, ábúanda jarðarpartsins, um landskuld og leigur af honum, og er hann ekki vildi þetta greiða, byggði hinn stefndi honum út af jarðarpartinum; og með því áfrýjandi skeytti alls ekki um útbýgginguna, en sat kyr á jarðarpartinum án þess að gjalda eptir hann, höfðaði hinn stefndi mál á hendur áfrýjanda fyrir aukarjetti Eyjafjarðarsýslu, og krafðist, að áfrýjandi yrði dæmdur:

1. til að greiða honum hæfilega landskuld og leigur af jarðarpartinum frá 3. marz eða frá fardögum 1881 að telja;
- 2., til að greiða honum skaðabætur fyrir vanskil á eptirgjaldinu af jarðarpartinum, fyrir þrásetu á honum, og skaðvænlega útleiging á lóð jarðarinn-

ar allt að 2000 kr., svo og vöxtu af eptirgjaldinu og skaðabótunum frá sáttakærudegi og

3., til að lúka sjer öllum málskostnaði eptir mati dómarans. Á hinn bóginn krafðist áfrýjandi, að hann yrði sýknaður af öllum kærum og kröfum hins stefnda, Arnljóts prests Ólafssonar, og að hann (Arnljótur prestur) yrði dæmdur til að greiða sjer allan kostnað af málinu.

Hinn 4. marz þ. á. var dómur lagður á málið í hjeraði með þeim úrslitum, að Jörundur Jónsson skyldi greiða Arnljóti presti Ólafssyni árlegt eptirgjald eptir $\frac{1}{10}$ hluta Syðstabæjar frá fardögum 1881 að telja, eptir mati óvilhallra manna, með 4⁰/₁₀ leigu árlega frá 5. desbr. 1883. Málskostnaður skyldi falla niður. Nokkur ummæli áfrýjanda um hinn stefnda í sáttakærunni voru dæmd dauð og ómerk.

Hjer fyrir yfirdóminum hefur áfrýjandi málsins, Jörundur Jónsson, krafizt fyrst og fremst, að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur, og hinn stefndi skyldaður til að greiða sjer málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi, en til vara, að hann verði dæmdur sýkn af kærum og kröfum hins stefnda, Arnljóts prests Ólafssonar, enn hinn stefndi skyldaður til að greiða sjer málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi eptir mati yfirdómsins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi farið fram á, að hjeradsdómurinn verði staðfestur, en að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða sjer málskostnað fyrir yfirdómi með einhverju nægilegu eptir mati yfirdómsins.

Að því kemur til aðalkröfu áfrýjanda, sem sumpart er byggð á því, að hann telur galla á sáttatil-

rauninni, sumpart á því, að dómariinn hafi ekki leiðbeint áfrýjanda í hjeraði, ekki viljað víkja úr dómarasæti í málinu, og ekki tekið sjer meðdómssmenn til að dæma málið, þá verður hún ekki til greina tekin, því ekki eru þeir gallar á sáttatilauninni, að málinu skyldi vísa frá dómi, og heldur ekki hefur hjeraðsdómariinn eptir atvikum vanrækt skyldu sína að leiðbeina málsþörtunum, ekki var hann heldur á þann hátt viðriðinn málið, að honum bæri að víkja úr dómarasæti í því, og ekki er mál þetta þess eðlis, að dæma skyldi það með meðdómsmönnum.

Að því þarnæst aðalmálefnið sjálft snertir, þá er það sannað, og að nokkru leyti viðurkennt í máli þessu, að áður en áfrýjandi varð eigandi að Syðsta-bænum, hafði hann hjá fyrri eigendum hans fengið lífsábúð á allri jörðinni, og þessum rjetti virðist hann eigi að hafa tapað gagnvart Jóhannesi syni sínum, þótt þessum á skiptum eptir konu áfrýjanda væri lagður út til eignar partur afjörðinni, og það því síður, sem áfrýjandinn á skiptunum hafði áskilið sjer lífsábúð á tjeðum parti, og það var samþykkt af Jóhannesi og sýslumanni; en þar af leiðir þá aptur, að honum bar samkvæmt konungsbrjefi 22. desbr. 1797 (tilskip. 18. júní 1723) forkaupsrjettur á jörðunni, ef eigandi vildi selja. Nú með því Jóhannes seldi síra Arnljóti opt umgetinn $\frac{1}{10}$ hluta jarðarinnar án þess að bjóða áfrýjanda hann, er afsalsbrjef það, sem hann ásamt meðráðamanni gaf út 3. marz 1881, ógilt gagnvart áfrýjandanum, og ber því að dæma áfrýjanda samkvæmt kröfu hans sýknan af

kærum og kröfum hins stefnda í máli þessu. Málskostnaður virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Að því ómerking umgetinna ummæla áfrýjanda um hinn stefnda snertir skal hjeraðsdóminum óraskað.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi þessa máls, Jörundur Jónsson, á að vera sýkn af kærum og kröfum hins stefnda, Arnljóts prest Ólafssonar, í þessu máli. Málskostnaður bæði fyrir undir- og yfirdómi falli niður. Að því ómerking nokkura ummæla áfrýjanda um hinn stefnda snertir, skal hjeraðsdóminum óraskað.

Mánudaginn 29. septbrmán.

Nr. 35/1884.

Rjettvísinn

gegn

Jóni Jónssyni.

Úrskurður:

Áður enn fullnaðardómur verði lagður á mál þetta er nauðsynlegt, að fyrverandi húsbóndi hins ákærða, Kjartan prófastur Einarsson á Húsavík, sje látinn gefa fyrir rjetti skýrslu viðvíkjandi þeim saltbrennda fiski, sem hinum ákærða er gefið að sök að hafa selt í óleyfi hans, og viðvíkjandi öðrum þeim munum, sem hinn ákærði á að hafa tekið frá honum ófrjálsri hendi, sem og vottorð um hegðun hins ákærða meðan hann var hjú tjeðs prests. Sömuleiðis vantar vottorð frá undirdómaranum um, hvort hinn ákærði

hafi sætt hegningu eða ákæru fyrir nokkurt lagabrot innan Þingeyjarsýslu.

Því úrskurðast :

Undirdómaranum ber sem fyrst að útvega framangreindar skýrslur og aðrar þær upplýsingar, sem þær kunna að gefa tilefni til.

Mánudaginn 13. októbermán.

Nr. 27/1884.

Snorri prestur Norðfjörð

gegn

verzlunarstjóra H. Thejll fyrir hönd
H. A. Clausens verzlunar á Búðum.

Úrskurður :

Áfrýjandi þessa máls, Snorri prestur Norðfjörð á Hítarnesi, hefur, eptir að hafa fengið uppreisn og gjafsókn, skotið til yfirdómsins dómi hjeraðsdómarans í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, gengnum 28. nóvbr. 1881, með hverjum hann var dæmdur til að greiða hinum stefnda 104 kr. 79 a., með 5% vöxtum frá sáttakærudegi, og í málskostnað 200 kr. 61 eyri, samt enn fremur allan af sökinni framvegis leiðandi löglegan kostnað. Svo hefur hann og jafnframt áfrýjað fógetagjörð, framkvæmdri samkvæmt dómi þessum 6. sept. 1882. Hefur hann til bráðabyrgða fyrir yfirdóminum krafizt, og hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur svo að hin áfrýjaða fógetagjörð, og að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða sjer málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi eptir mati yfirdómsins. En geti yfirdómurinn ekki tekið

þessa kröfu til greina, hefur hann beðið um frest til að sækja málið að aðalefninu til. Hinn stefndi hefur aptur á móti mótmælt þessari kröfu, en yrði þessi mótmæli hans ekki tekin til greina, hefur hann krafist, að málinu verði vísað frá yfirdómi, og hinum stefnda dæmdur hæfilegur málskostnaður.

Að því fyrst snertir frávísunarkröfu hins stefnda, þá getur hún ekki komið til álita fyrir þá sök, að hinn stefndi hefur hagað málsfærslu sinni þannig, að þessa kröfu verður að skoða sem varakröfu, í stað þess, að hún hefði átt að vera aðalkrafa hans.

Áfrýjandi hefur sem ástæðu fyrir ómerkingarkröfu sinni talið, að hinn áfrýjaði dómur sje uppkveðinn á skrifstofu sýslumannsins í Stykkishólmi, þótt áfrýjandinn sje búsettur að Hitarnesi, og sje hann því ekki uppkveðinn í þeirri þinghá, sem bústaður áfrýjanda sje í. En með því tilskipun 15 ágúst 1832, 16. gr. ekki fyrirskipar aðrar reglur fyrir dómsuppsögn, en að dómurinn undireins og hann hefur samið dóminn, og bókað hann eins og vera ber, skuli láta stefnuvottana birta hann fyrir málsþörtunum, þá verður ekki betur sjeð, en að undirdómaranum hafi verið heimilt að uppkveða dóminn í máli þessu á skrifstofu sinni, enda er dómurinn birtur áfrýjandanum af stefnuvottum skömmu eptir að hann var kveðinn upp. Krafa áfrýjanda um ómerking dómsins verður þannig ekki tekin til greina, en honum veitist frestur í 14 daga til þess að sækja málið að aðalefninu til.

Því úrskurðast:

Ómerkingarkrafa áfrýjandans verður ekki tekin

til greina, en honum veitist 14 daga frestur til að sækja málið að aðalefninu til.

Mánudaginn 3. nóvembermán.

Nr. 39/1883

Rjettvísinn

gegn

Þorsteini Guðmundsen.

Úrskurður:

Áður fullnaðardómur verði lagður á þetta mál, er nauðsynlegt að útvega þær ýtarlegri sannanir og skýringar, sem nú skal greina:

Hinn ákærði, Þorsteinn Guðmundsen, hefur borið:

a, að hann hafi hlaðið hina tvíhleyptu byssu, er hann særði þá Hallgrím Jónsson og Nikulás Árnason með, rjett áður en hann sendi skotin á eptir þeim;

b, að hann einungis hafi hlaðið byssuna með púðri, þótt verið geti, að nokkur högl hafi slæðst með í skotin, því nokkur högl hafi verið innan um púðrið;

c, að púðrið hafi verið í gömlu horni (púðurhylki).

Með því það virðist mjög ósennilegt, að hinn ákærði hafi getað hlaðið bæði hlaup byssunnar á svo stuttum tíma, sem virðist hafa liðið frá því hann fór inn í húsin og þangaðtil skotin riðu af, eða á þeim tíma, er menn þurfa til þess að ganga 40 faðma, verður;

1., að útvega skýrslur hlutaðeigenda um, hve langur tími muni hafa liðið, frá því hinn ákærði fór inn í hið svo nefnda enska pakkhús og þangaðtil skotin riðu af, og er mjög áriðandi, að um þetta atriði fáið nákvæm skýrsla.

Sá framburður hins ákærða er alsendis ótrúlegur, að hann hafi hlaðið byssuna eingöngu með púðri, þótt verið geti, að högl hafi slæðst innan um púðrið. Það verður því:

- 2., að leyta upplýsinga um, hvort mögulegt sje, að högl, sem eru innan um púðrið í byssunni, geti með nokkrum krapti farið út úr byssunni, og sjerstaklega um, hvort þau geti farið 40 faðma langt með slíku afli, sem hjer var; hvort byssan sje framhleðslu- eða apturhleðslubyssa, og sjerstaklega verður að yfirheyra hinn ákærða um, hvort ekki hafi getað verið skot (bæði púður og högl) fyrir í byssunni, þegar hann hlóð hana — eins og honum segist — tómu púðri;
- 3., verður að skoða púðurhorn það, sem ákærði um getur, og kynna sjer, hvort nokkur högl sjeu innanum púðrið í því, og af hverju tagi þau sje, selninga, lóu, rjúpna, anda eða refahögl (rennilóð), svo og, ef unnt er, að fá skýringu um, hvort ekki hafi verið haglapungur eða annað haglaílát eða þá laus högl í pakkhúsinu, þar sem hinn ákærði þykist hafa hlaðið byssuna, og hvort hann hafi verið vanur að geyma byssu sína og skotfæri á pakkhúslopti því þaðan sem hann skaut;
- 4., ber að yfirheyra hinn ákærða um, hvort hann hafi brotið rúðu til þess að skjóta út um opið;
- 5., ber að útvega læknisvottorð um áverkann á Nikulási Árnasyni, og sjerstaklega um, hve miklu heilsutjóni hagl það, sem kvað vera í hælnum á honum — sje ekki búíð að ná því — geti valdið honum; svo ber og að útvega skýrslu um, af

hvaða lagi högl þau hafi verið, sem tekin voru úr þeim Hallgrími og Nikulási.

Svo ber og að útvega aðrar þær skýringar, er prófin um framanritað gefa tilefni til.

Því dæmist rjett að vera:

Undirdómaranum ber að útvega þær skýrslur og skýrteini, sem að ofan segir, svo fljótt sem verða má.

Mánudaginn 10. nóvembermán.

Nr. 37/1884 Þórður sýslumaður Guðmundsson
 gegn
 Einari kaupmanni Jónssyni og
 Þórði hreppstjóra Pálssyni.

D ó m u r:

Með yfirdómsstefnu, dagsettri 1. septbr. þ. á., hefur sýslumaður Þórður Guðmundsson sem eigandi jarðarinnar Litlahrauns í Stokkseyrarhreppi áfrýjað til yfirdómsins merkjadómi Árnessýslu, kveðnum upp 28. júlí þ. á. í máli milli hans og eiganda Stórahrauns, Einars kaupmanns Jónssonar og Þórðar hreppstjóra Pálssonar. Í yfirdómsstefnunni og sóknarskjali sínu fyrir yfirdóminum hefur áfrýjandinn hagað málssókn sinni svo, að hann hefur krafizt að verða sýknaður af öllum kærum og kröfum hinna stefndu í þessu máli, og að þeir verði skyldaðir in solidum til að greiða honum málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverri nægilegri upphæð eptir mati yfirdómsins, er þó ekki sje minni en 60 krónur. En með því að landsyfirdómurinn samkvæmt 12. gr.

í landamerkjälögum 17. marz 1882 ekki hefur vald til að breyta merkjadómi, heldur aðeins til að ónýta hann sökum þingsafglöpunar eða sökum lögleysu að efni til og til að vísa málinu heim aptur, þá er áminnstur málalilbúnaður af hálfu áfrýjandans ekki samkvæmur lögum, og ber því eptir kröfu hinna stefndu að vísa málinu frá yfirdóminum og að skylda áfrýjandann til að greiða þeim kost og tæring, sem virðist hæfilega metin 10 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjandinn Þórður sýslumaður Guðmundsson, greiði hinum stefndu, Einari kaupmanni Jónssyni og Þórði hreppstjóra Pálssyni, 10 kr. í kost og tæringu, sem lúkist innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Nr. 31/1884.

Egill alþingismaður Egilsson.
gegn

Kr. Ó. Þorgrímssyni bóksala.

Dómur:

Með dómi, kveðnum upp á bæjarþingi Reykjavíkur 10. júlí þ. á., er Egill alþingismaður Egilsson dæmdur til að greiða Kr. Ó. Þorgrímssyni bóksala 103 kr. 16 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi og 15 kr. í málskostnað, en Kr. Ó. Þorgrímsson aptur dæmdur sýkn af gagnkröfum Egils Egilssonar. Þessum dómi hefur Egilsson alþingismaður áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 23. s. m., og lýst

Því yfir í stefnunni, að hann ætlaði að krefjast þess fyrir yfirdómi, að bæjarþingsdómurinn verði dæmdur ómerkur með *eða* án heimvísunar, *eða*, að málinu verði frávísað, *eða* að dóminum verði breytt í þá átt, sem hann fyrir undirdómi hafi farið fram á, og að málskostnaður allur verði látinn lenda á mótpartinum skaðlaust, allt eptir því sem nánar verði tekið fram fyrir yfirdóminum, en í sóknarskjali sínu fyrir yfirdóminum hefur áfrýjandi ekki einskorðað kröfur sínar nánar, heldur aðeins getið þess, að hann haldi föstum öllum kröfum, sem hann í undirrjettaraktinum og stefnunni til yfirdómins hafi krafizt. Með því nú að rjettarkröfur þær, sem áfrýjandinn þannig hefur borið upp fyrir yfirdóminn, eru svo óákveðnar og á reiki, að þær ekki verða lagðar til grundvallar fyrir neinu dómsatkvæði, þá ber ex officio að vísa málinu frá yfirdóminum sem ónægilega útlistuðu, og fellur málskostnaður fyrir yfirdóminum eptir þeim úrslitum niður.

Því dæmist rjett að vera:

Málinu vísast frá yfirdóminum og fellur málskostnaður fyrir honum niður.

Mánudaginn 15. desbrmán.

Nr. 43/1884.

Rjettvísin

gegn

Jóni Ólafssyni og

Guðlaugi Guðmundssyni.

Dómur:

Með dómi aukarjettar Reykjavíkurkaupstaðar 17.

október síðastl. eru hinir ákærðu, ritstjóri og alþingismaður Jón Ólafsson og cand. jús Guðlaugur Guðmundsson, sem sakaðir eru um fölsun á skjölum, sýknaðir af ákæru sóknarans í málinu, en dæmdir eru þeir til að greiða báðir fyrir einn og einn fyrir báða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Máli þessu er af hálfu hins opinbera áfrýjað til yfirdómsins.

Máli þessu er svo varið, að hinn ákærði Guðlaugur Guðmundsson lagði sem málsfærlumaður hins ákærða Jóns Ólafssonar í 5 málum, er hinn síðarnefndi hafði höfðað gegn Gesti ritstjóra Pálssyni, fram 5 sáttakærur í þeim málum á bæjarþingi Reykjavíkurkaupstaðar 14. ágústmán. síðastl., og hafði dagsetningu þeirra allra verið breytt eptir að þær komu frá sáttanefndinni þannig, að úr 21. júlí hafði verið gjört 20. júlí. Að því 1 af þessum málum snerti hafði breyting dagsetningarinnar mikla þýðingu, því hefði hin upprunalega dagsetning staðið óhöggðuð, var málið fyrnt samkvæmt 68. gr. hegningarlaganna. Það er sannað í málinu, að dagsetningunni hefur verið breytt sem að framan segir, og það er einnig sannað, að hinar greindu sáttakærur ekki voru, frá því þær komu frá sáttanefndinni og þangaðtil hinn ákærði Guðlaugur Guðmundsson lagði þær fram á bæjarþinginu, í vörzlum annara en hinna ákærðu, en hinir ákærðu hafa borið, að þeir alls ekki viti neitt um, hvernig á breytingunni standi. Það er að vísu, eptir því sem fram er komið í málinu, engar líkur til, að nokkur annar maður en hinir ákærðu — og þeim einum gat staðið það á nokkru — hafi breytt dagsetningu kæruskjalanna, en það virðist samt ekki

gegn neitun þeirra vera framkomin lögfull sönnun fyrir því, að þeir sjeu sekir í glæp þeim, sem þeim er gefinn að sök, og ber því að staðfesta hinn áfrýjaða dóm bæði að því efni málsins snertir og að því snertir ákvæði hans um greiðslu málskostnaðar. Svo ber og hinum ákærðu báðum fyrir einn og einum fyrir báða að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors þeirra.

Rektur málsins í hjeraði og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi hefur verið lögmætt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hinir ákærðu, alþingismaður og ritstjóri Jón Ólafsson og cand. júris Guðlaugur Guðmundsson, eiga að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melstedts, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 22. desembermán.

Nr. 39/1883

Rjettvísinn

gegn

Þorsteini Guðmundsen.

Dómur:

Með dómi, kveðnum upp í aukarjetti Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 4. okt þ. á., er hinn ákærði Þorsteinn Guðmundsen, kaupmaður á Skipaskaga á Akranesi, dæmdur fyrir brot á móti valdsstjórninni og allsherjarreglu og fyrir líkamlegt ofbeldi og meiðingar í eins árs betrunarhússvinnu, sem og til að borga í skaðabætur til Nikuláasar Árnasonar í Lambhúsum fyrir meiðsl og líkamslýti, atvinnumissi og lækningakostnað 50 kr., og ennfremur allan kostnað af málinu, þar á meðal til svaramanns síns í hjerði, Jóns assistents Gunnarssonar, 4 kr., en þessum dómi er eptir ósk hins ákærða áfrýjað til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða og öðrum skýrslum, sem fram eru komnar í málinu, er það löglega sannað, að 20. septbr. þ. á., þegar hreppstjórinn í Akraneshreppi eptir skipun sýslumanns hafði tekið upp girðingu, sem hinn ákærði hafði sett þvert yfir alfaraveg, er liggur fram með húsi hans, og síðan með verkamönnum sínum og nokkrum fleiri mönnum gekk þaðan burtu, þá skaut hinn ákærði 2 byssuskotum út um loptsglugga á geymsluhúsi sínu á eptir hreppstjóranum og mönnum hans. Af skotum þessum særðist hreppstjórinn og annar maður til, Nikulás Árnason að nafni, er af hendingu var kominn í hóp þann, sem fylgdist með hreppstjóranum,

án þess að það þó hefði neinar skaðlegar afleiðingar fyrir heilsu þeirra framvegis; hreppstjórinn særðist þannig, að hagl kom í hálsinn á honum fyrir aptan og neðan hæggra eyrað svo að blæddi úr, en haglið hefur náðst burtu, og Nikulás þannig, að 3 högl komu í hægri fót hans, lærið, kálfann og hælinn, og var hann fyrst haltur á fætinum, en er nú, eptir að höglin eru burtu, alheill, og sjást einasta ör eptir, þar sem höglin hittu.

Hinn ákærði, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og sem ekki hefur áður verið dæmdur fyrir neitt afbrot, hefur stöðugt neitað því, að það hafi verið tilgangur sinn að að gjöra hreppstjóranum, eða mönnum þeim, sem með honum voru, neinn skaða á lífi eða limum með skotum þeim, sem hann hleypti af á eptir þeim; heldur hann því fram, að hann aðeins hafi látið laust púður í byssuna og aðeins ætlað sjer að aðvara hreppstjóranum með því að skjóta því á eptir honum og jafnvel straffa hann fyrir upptekt girðingarinnar, en sjerstaklega hafi það verið ætlun sín að fá hreppstjóranum til að snúa aptur til að skrifa undir skjal, er hinn ákærði hafði samið út af því, að girðingin var tekinn upp. Um högl þau, sem hittu hreppstjóranum og Nikulás, hefur hinn ákærði skýrt svo frá, að þau hljóti að hafa verið innan um púðrið, sem hann ljet í byssuna, án þess hann þó vissi af því og á móti vilja hans. Sá framburður hins ákærða, að ekki hafi verið annað en laust púður í byssu hans, sem er framhleðslubysa tvíhleypt, þegar hann hleypti af henni á eptir hreppstjóranum, og að högl þau, sem hittu hann og hinn manninn, hafi verið laus innan um púðrið, verður að

álítast hrakinn af skýrslum þeim, sem fram eru komar í málinu, og verður það að álítast sannað, að fullt skot, púður og högl og tvö forhlöð, hafi verið í hvoru hlaupi byssunnar þegar hinn ákærði skaut úr henni á eptir hreppstjóranum, en hins vegar virðist ekki vera framkomin full sönnun fyrir því gegn neitun hins ákærða, að hann hafi munað eptir, að byssan var hlaðin, nje að hann hafi skotið á eptir hreppstjóranum og förunautum hans með þeim huga að gjöra þeim lífs eða heilsutjón.

Eins og að framan er á vikið, hefur hinn ákærði kannazt við, að það hafi verið út af embættisverki því, sem hreppstjórinn í Akraneshreppi hafði þá ný aflokið, sem hann skaut á eptir honum, og er því þetta ofbeldisverk hins ákærða rjett heimfært af hjeradsdómaranum undir 101. gr. sbr. 99. gr. og undir 205. gr. hegningarlaganna, og virðist hegningin, að yfirveguðum öllum málavöxtum og með sjerstöku til-liti til þess, að hinn ákærði hefur setið æði lengi í varðhaldi, hæfilega metin 9 mánaða betrunarhússvinna. Að því er snertir skaðabætur og málskostnað ber að staðfesta hjeradsdóminn, og ber hinum ákærða einnig að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, sem ákveðast 12 kr. handa hvorum þeirra.

Meðferð málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirrjettarins á óraskaður að standa, þó þannig, að hin ídæmda hegning færist niður í

9 mánaða betrunarhússvinnu. Hinn ákærði, Þorsteinn Guðmundsen, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 12 kr. til hvors.

Ídæmdar skaðabætur ber að greiða innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Hæstarjettardómar

á hæstarjettarárinu 1884—1885.

Fimmtudaginn 19. júnímán.

Nr. 10.

Th. Torsteinsson bakari
gegn

gullsmið S. Sumarliðasyni
um gildi fasteignarsölu.

Gestarjettardómur Ísafjarðarsýslu 23. júlí 1875:
Hinn stefndi, Sumarliði gullsmiður Sumarliðason i
Æðey, á að afsala sækjandanum, Th. Thorsteinsson

á Ísafirði, að við lagðri 2 króna sekt til fátækra sjóðs Snæfjallahrepps fyrir hvern dag, er hann óhlýðnast dómi þessum, og með löglegu afsalsbrjefi að heimila honum 4 hdr., 20 áln. eptir fornu mati úr Æðey með öllum hlunnindum til lands og sjávar, og öllum húsum á Æðey, er hinn stefndi á, með ofnum eldavjelum og öllu múr- og naglföstu fyrir 5000 kr., og þar að auki á hann að greiða honum allar tekjur af þessum jarðarparti frá fardögum 1875 þangað til afsalið framfer, svo og greiða allan kostnað, sem leiðir af máli þessu, og eiga eptirfylgjandi ærumeiðandi ummæli, er hinn stefndi hefur viðhaft: „sem, að því mjer er kunnugt, ekki nýtur hins bezta álits í peningasökum“ ennfremur: aptur á móti virðist hann að hafa gjört þessa kröfu í því skyni, að hafa nokkuð, sem hann gæti tekið aptur, svo að það liti svo út, að hann væri fús til að sættast, til þess að geta afvegaleitt sátta-nefndina og rjettinn“; ennfremur: „nema tilætlunin skyldi vera sú, að spinna silki af eigum annara, sem líka sagt er, að mótparti mínum hafi verið lagið, þegar hann hefur getað fest fingur í annara eigum, sem er svo alþekkt, að ekki þarf frá að segja“; ennfremur: „þá er það komið af þeirri gildu ástæðu, að, ef sækjanda væri veittur nokkur frestur í þessu tilliti, þá er mjög efasamt, hvort unnt væri seinna að gjöra þenna rjett gildandi, þegar menn eiga við slíka menn, sem á stundum hafa fleiri þúsund ríkisdali milli handa, og svo allt í einu, þegar einhver atvik koma fyrir, verða fátækir, án þess að nokkur viti um, að þeir hafi beðið nokkurt tjón á eigum sínum, og stundum sanna með þinglesnum skjölum o. fl., að allt sje annara eign“; og loks: „Jeg er því sann-

færður um (eins og jeg áður hefi sagt), að framburður vitnanna virðist að styrkja það, að hið opt nefnda skjal sje orðið til mót vilja mínum og beiðni, en sakir hins alpekkta dugnaðar og ötulleik mótparts míns, það er að segja til þess að ná í þá hluti, er hann hefur í svo langan tíma haft augastað á, sem á þessu“, að vera dauð og marklaus. Dóminum að fullnægja innan 3ja sólarhringa frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Dómur hins íslenzka landsyfirdóms 6. ágúst 1877: Ef áfrýjandinn, Sumarliði Sumarliðason, að undangenginni löglegri stefnu, innan rjettarins vinnur þann eið, að hann eigi hafi undirskrifað hið umrædda skjal, dagsett 27. apríl 1874, á hann að vera sýkn af kröfum hins stefnda, Þorsteins Þorsteinssonar, í þessu máli; en treysti hann sjer eigi að vinna eið þenna, á hann undir 2 króna daglega sekt til Snæfjallahrepps fátækra sjóðs að afhenda hinum stefnda með löglegu afsalsbrjefi 4 hndr. og 20 áln. eptir gömlu mati úr Æðey, með öllum herlegheitum til sjávar og lands og öll þau hús, er áfrýjandinn á þar standandi, með tilheyrandi ofnum, matreiðsluvjel og öllu múr- og naglföstu fyrir 5000 krónur, borgaðar út í hönd. Undirrjettarins dóm ber að staðfesta að því er snertir ómerkingu á meiðyrðum þeim, er þar eru nefnd. Málskostnaður falli niður fyrir báðum rjettum. Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Eins og málinu er stefnt fyrir hæstarjett gat að eins verið spurning um að dæma meðferð gestarjett-

arins á málinu ómerka ex officio, en til þess virðist ekki vera ástæða. Með því ekki verður álitð, að hinn stefndi hafi neitað því að hafa skrifað undir kaupbrjef það frá 27. apríl 1874, sem um getur í hinum áfrýjaða dómi, og hefur frumrit þess verið lagt fram í hæstarjetti, heldur, eins og getið er í dómnum, að hann ekki sakir þess, að hann hafi verið drukkinn, muni eptir, að hann hafi undirskrifað það, verður honum ekki, eins og gjört í dómnum, leyft að synja fyrir undirskript sína með eiði, og verður því að dæma hann — sem ekki virðist að hafa verið verulega drukkinn þegar skjalið var skráð í votta viðurvist, og sem ekki hefur komið fram með nein mót-mæli gegn gildi þess fyrir hæstarjetti — til skilmála-laust að gefa sækjanda afsalsbrjef fyrir eign þeirri í Æðey, sem um er að ræða, með öllu því sem henni fylgir eptir því sem fram er tekið, gegn 5000 kr. borgun. Á hinn bóginn virðist ekki næg ástæða til, eptir því sem fram er komið, að taka til greina kröfu sækjanda fyrir hæstarjetti um, að honum verði dæmdur rjettur til tekjanna af eigninni frá fardögum 1875 þangað til hann fær eignina, eða skaðabætur fyrir, eptir mati óvilhallra manna. Eins og málið er flutt verður að standa við ákvæði dómsins að því er snertir ómerkingu á ýmsum ummælum stefnda um sækjanda, og á ákvæði dómsins um að málskostnaður skuli niður falla fyrir undir- og yfirdómi fellst hæstarjettar. Málskostnaður fyrir hæstarjetti falli einnig niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi á innan 8 vikna frá lögbirtingu þessa hæstarjettardóms að við lagðri 2 kr. sekt til fátækra sjóðs Snæfjallahrepps fyrir hvern dag, er hann óhlýðnast dóminum, að gefa sækjanda afsalsbrjef fyrir fasteign þeirri, sem getið er um í áður nefndu skjali frá 27. apríl 1874, ásamt því sem henni fylgir gegn 5000 króna borgun. Að því snertir ómerkingu á ærumeiðandi ummælum og málskostnað skal dómi landsyfirdómsins óraskað. Málskostnaður fyrir hæstarjetti falli niður. Hinn stefndi skal greiða 10 krónur til dómsmálasjóðsins.

Forsendur landsyfirdómsins eru prentaðar í dómasafninu fyrir 1877.

Föstudaginn 3. októbermán.

Nr. 110. Hæstarjettarmálaflutningsmaður
Klubien
gegn

Einari Guðmundssyni
(verjandi Buntzen),

sem er kærður um brot gegn þeim lagaákvörðunum, sem gllda um fiskiveiðar í landhelgi.

Lögregludómur Skagafjarðarsýslu 30. júlí 1882: Hinn kærði, Einar Guðmundsson, á af kærum hins opinbera í þessu máli sýkn að vera.

Dómur landsyfirdómsins á Íslandi 27. nóvbr. 1882: Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað; allur af mál-

inu löglega leiðandi kostnaður, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Þorsteins Jónssonar, 12 kr. til hvors, greiðist af almannafje.

Dómur hæstarjettar:

Eins og ákvörðun sú í tilskip. 13. júní 1787 I. kap. 10. gr., að þegnar konungs skuli til fiskiveiða við Ísland að eins nota innlend skip, og í því skyni útvega sjer íslenzk sjóleiðarbrjef, ekki seinna er með berum orðum tekin úr lögum, þannig verður heldur ekki álitid, að hún sje óbeinlínis tekin úr lögum eða fallin úr gildi við það, að samsvarandi ákvörðun sú í sömu grein, lútandi að hinni íslenzku verzlun, er felld úr gildi með seinni lögum, og skal í því tilliti tekið fram, að nefnd ákvörðun ekki er þannig orðuð, að hún sje bundin af reglunum um verzlunina, sbr. einnig op. brjef 7. marz 1787, 2. gr., og hinn sjerstaka þar með fylgjandi eiðstaf fyrir skip, sem eru gjörð út til fiskiveiða. Heldur ekki verður það leitt út úr tilskip. 12. febr. 1872, 5. gr., sem skýrskotað er til í hinum áfrýjaða dómi, að hin umrædda ákvörðun ekki lengur hafi lagagildi.

Með því nú hinn kærði samkvæmt framburði sínum, er fara verður eptir við úrslit málsins, virðist hafa fyrir sjálfan sig og á sinn kostnað rekið fiskiveiðar í landhelgi, og til þess haft útlent skip, hefur hann með því brotið gegn nefndri lagaákvörðun, og virðist því, að hann eigi að sæta hegningu í líkingu við aðrar hegningarákvarðanir laganna, eptir atvikum 20 kr. sekt til hlutaðeigandi hrepps fátækra sjóðs. Svo ber honum einnig að lúka málskostnaði.

Því dæmist rjett að vera:

Einar Guðmundsson á að greiða 20 kr. til hlutaðeigandi hrepps fátækra sjóðs. Svo ber honum og að greiða málskostnað, þar með talin málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru af yfirdóminum, svo og málflutningslaun til hestarjettarmálaflutningsmanns Klubiens og etazráðs Buntzens fyrir hestarjetti 40 kr. til hvors um sig.

Forsendur landsyfirdómsins eru prentaðar í dómasafninu fyrir 1882.

Föstudaginn 24. októbermán.

Nr. 173. Hestarjettarmálaflutningsmaður

Nellemann

gegn

Haraldi Sigurðssyni

(verjandi Bagger),

sem er ákærður fyrir svik.

Aukarjettardómur Skagafjarðarsýslu 26. maí 1883:

Hinn ákærði, Haraldur Sigurðsson, á að vera sýkn af kærnum sóknarans í þessu máli, þó þannig, að hann greiði allan af málinu leiðandi kostnað, þar með talin málsvarnarlaun, 6 kr., til cand. Skapta Jósefssonar. Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá lögbirting dóms þessa, undir aðför að lögum.

Dómur landsyfirdómsins á Íslandi 19. nóvbr. 1883:

Hinn ákærði, Haraldur Sigurðsson, á að vera sýkn af ákæru sóknarans í þessu máli. Allur af málinu

leiðandi kostnaður, þar með talin málsvarnarlaun fyrir undirdómi, 6 kr., til cand. Skapta Jósefssonar, og málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Þorsteins Jónssonar og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

Dómur hæstarjettar:

Af ástæðum þeim, sem greindar eru í hinum áfrýjaða dómi,

Dæmist rjett að vera:

Dómi landsyfirdómsins skal óraskað. Hæstarjettarmálaflutningsmanni Nellemann og hæstarjettarmálsfærslumanni Bagger greiðist málflutningslaun fyrir hæstarjetti, 30 kr. hvorum um sig, er greiðist af almannafje.

Forsendur landsyfirdómsins eru prentaðar í dómasafninu fyrir 1883.

Landsyfirrjettardómar 1885.

Mánudaginn 12. janúarmán.

Nr. 35/1884.

Rjettvísín

gegn

Jóni Jónssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Þingeyjarsýslu 2. maímán. 1884, var hinn ákærði Jón Jónsson dæmdur fyrir þjófnað og sviksamlega meðferð á annara eigum, í 5 daga fangelsi við vatn og brauð; svo skyldi hann og greiða iðgjöld til prófasts Kjartans Einarssonar á Húsavík 2 kr. 53 a., og málskostnað allan, þar með taldar 3 kr. í varnarlaun til hins skipaða talsmanns hans, verzlunarmanns Hermanns Hjálmarssonar.

Þessum dómi er af hálfu hins opinbera skotið til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hins ákærða og öðrum skýrslum í málinu löglega sannað, að hann, sem var hjú Kjartans prófasts Einarssonar á Húsavík, hafi frá húsbónda sínum tekið 2 lóðarfiska og selt þá fyrir 25 aura, er hann keypti sjer brennivín fyrir, og nokkru seinna frá sama manni skötubarð, er hann einnig fjenýtti sjer; þá er og á sama hátt sannað, að hann hefur selt nokkuð af saltbrenndum fiski, er húsbóndi hans átti, án þess að hafa leyfi húsbóndans

til að selja hann þeim manni, er hann seldi hann; þennan fisk bætti hinn ákærði húsbónda sínum að $\frac{2}{3}$. Enn fremur er sannað, að hinn ákærði hafi tekið hlýra frá Hólmfriði Davíðsdóttur á Húsavíkurbakka, og 2 ísubönd frá Sigvalda Kristjánssyni á Víðaseli, en það er hvorttveggja, að hann borgaði þetta tvennt þegar í stað aptur, enda er ekki næg ástæða til að vefengja þann framburð ákærða, að hann hafi tekið hlýrann í ógáti, en ísuböndin traustataki. Loks er það komið fram í málinu, að hinn ákærði hafi átt að leggja 5 pund af ull inn við Húsavíkurverzlun fyrir Mad^{me} Sigríði Þorbergsdóttur á Húsavík, en að andvirðið hafi verið skrifað í hans eiginn reikning; en engin sönnun er fram komin fyrir því, að hann hafi ætlað að draga sjer þessa ull, þar sem hlutaðeigandi verzlunarþjónn hefur borið, að ákærði ekki hafi tekið fram, að skrifa skyldi hana í hans reikning; andvirði ullarinnar var seinna flutt í reikning Mad^m Sigríðar.

Þessi afbrot hins ákærða, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, ber að heimfæra undir 230. gr. hegningarlaganna, og virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega metin eptir öllum atvikum 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð.

Iðgjöld verða ekki dæmd í þessu máli, með því hlutaðeigandi ekki hefur krafizt þeirra. Um málskostnað á hjeradsdómurinn óraskaður að standa. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Franz Siemensens, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Jón Jónsson, á að sæta fangelsi við vatn og brauð í 2×5 daga. Um málskostnað á hjeraðsdómurinn óraskaður að standa. Hinn ákærði greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Franz Siemens, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 48/1884

Rjettvísín

gegn

Jens Peder Jörgensen.

Dómur:

Í máli þessu, sem dæmt er í aukarjetti Norður-Múlasýslu 18. ágúst f. á., og sem áfrýjað er bæði að ósk hins ákærða og af hálfu hins opinbera, er hinn ákærði Jens Peder Jörgensen, matreiðslumaður á skipinu „Telegraph“, eign Sigurðar verzlunarstjóra Jónssonar á Seyðisfirði, sakaður um að hafa tvívegis borað göt á nefnt skip. Í annað skiptið voru götin, að því komið er fram, stungin á skipið með glóandi jární (kúbeini), en í hitt skiptið boruð með nafri. Það, sem vakið hefur grun um, að hinn ákærði hafi

verið valdur að þessu verki, er einkum, að götin voru í bæði skiptin boruð á skipið í framrúminu, þar sem hinn ákærði svaf og eldaði, að hann, sem eldaði, hafi átt hægast með að gjöra járníð, sem götin í fyrra skiptið voru stungin með, glóandi, og í þriðja lagi, að nafarinn, sem notaður var til að bora með götin í síðara skiptið, fannst í rúmi hins ákærða.

Yfirdómurinn álitur, að þau atvik, sem nú voru greind, ekki fremur gefi grun um, að hinn ákærði sje verksins valdur heldur en einhver annar, því það er hvorttveggja, að hinn ákærði var ekki ávallt í framrúminu, að ofn var á stundum kyntur í káetunni, og að engar líkur eru til, að hann hafi sjálfur falið nafarinn í rúmi sínu; honum hefði verið innan handar, hefði hann viljað koma af sjer nafarnum, að varpa honum útbyrðis, og ber því, eins og gjört hefur verið í hjeraði, að dæma hann sýknan af ákæru sóknarans í málinu, en málskostnaður allur, þar með talin málfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, 10 kr. til hvors, virðist eiga að greiðast af almannafje.

Rekstur malsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði Jens Peder Jørgensen á að vera sýkn af ákæru sóknarans í þessu máli. Allur af málinu löglega leiðandi kostnaður, þar á meðal málfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmann-

anna Páls Melsteðs og Franz Siemensens, 10 kr.
til hvors þeirra, greiðist af almannafje.

Nr. 24/1884

Stefán sýslumaður Bjarnarson

gegn

O. P. Ottesen dannebrogsmanni.

D ó m u r:

Mál þetta er risið útaf ágreiningi um eignarrjett að landskika nokkrum vestan undir Akrafjalli, sem nefndur er Slaga, og telur áfrýjandinn, Stefán sýslumaður Bjarnarson, sig eiganda að allri Slögunni, er hann hafi keypt hana með jörðinni Ósi í Skilmanna-hreppi, en hinn stefndi, Pjetur dannebrogsmáður Ottesen, gjörir tilkall til að eiga $\frac{1}{3}$ part Slögunnar, því hann hafi keypt hann af eiganda Kjaransstað-anna, en sú jörð hafi ávallt átt þriðjung úr Slögunni. — Mál þetta er þannig eignarþrætumál, og hefði því samkvæmt N. L. 1—7—1 átt að dæmast af hjerads-dómaranum með tilkvöddum meðdómsmönnum, en með því að hjeradsdómarinn hefur lagt dóm á málið án þess að kveðja til meðdómsmenn, þá ber ex officio að dæma hinn áfrýjaða dóm ómerkan, og fellur máls-kostnaður fyrir yfirdóminum eptir þessum úrslitum niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði aukarjettardómur á ómerk-ur að vera. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 19. janúarmán.

Nr. 47/1884

Rjettvísinn

gegn

Jóni Jónssyni.

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjeraði af hálfu rjettvísinnar gegn Jóni Jónssyni og Guðrúnu Eiríksdóttur, báðum þá á Ormsstöðum í Suður-Múlasýslu, fyrir hneykslanlega sambúð, en þegar hjeraðsstefnan fjell í rjett, mætti að eins hinn ákærði Jón Jónsson, en ekki Guðrún Eiríksdóttir, og var málsóknin gegn henni þar með látin falla niður. Með dómi, kveðnum upp í málinu fyrir aukarjetti Suður-Múlasýslu 10. maí f. á., var hinn ákærði Jón Jónson dæmdur til að sæta 10 daga fangelsi við vatn og brauð, og til að borga allan löglegan kostnað af málinu, en þeim dómi er af hálfu rjettvísinnar skotið til yfirdómsins.

Það er sannað undir rekstri málsins, að hinum ákærðu hjúum hafi með úrskurði norður- og austuramtsins, dagsettum 5. október 1880 og birtum þeim sjálfum á heimilum þeirra 7. janúar 1881, verið bannað sökum hneykslanlegs lifnaðar að búa saman, eða dvelja í sömu sveit nje nær hvort öðru en í 3 mílna fjarlægð, en að hinn ákærði, þrátt fyrir þetta bann, hafi dvalið á sama bæ og Guðrún Eiríksdóttir mestan hluta af vetrinum 1882—83, og aptur nokkrar vikur sumarið 1883, og enn fremur mestan hluta af vetrinum 1883—84, og loks að Guðrún Eiríksdóttir hafi 1. febr. f. á. alið barn, sem hún lýsti hinn ákærða föður að, og sem hann kannaðist við faðerni að. Með því að hinn ákærði, sem er fæddur 31. júlí

1842 og ekki hefur áður sætt hegningu nje ákæru fyrir neitt lagabrot, þannig er sannur að sökum að hafa óhlýðnast áður nefndum amtsúrskurði með því að dvelja opt og lengi á sama heimili og Guðrún Eiríksdóttir og geta barn með henni, getur hann ekki komizt hjá hegningu eptir 179. gr. hegningarlaganna, og virðist hegning sú, sem hann hefur verðskuldað, að yfirveguðum öllum málavöxtum, hæfilega metin af undirdómaranum 2×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Ber því að þessu leyti að staðfesta undirrjettardóminn og að því er snertir málskostnað í hjerði. Hinn ákærði lúki öllum kostnaði af áfrýjun málsins, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramann fyrir yfirdóminum, sem ákveðast 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Undirrjettardómurinn skal óraskaður standa. Svo ber hinum ákærða, Jóni Jónssyni, að borga allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 27/1884.

Snorri prestur Norðfjörð

gegn

H. Thejll fyrir hönd H. A. Clausens
verzlunar á Búðum.

D ó m u r :

Með stefnu, dagsettri 30. júnímán. f. á., hefur Snorri prestur Norðfjörð áfrýjað til yfirdómsins dómi aukarjettar Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, gengnum 28. nóvbr. 1881, og fjárnámsgjörð, sem háð var af fógatarjetti sömu sýslu 6. septbr. 1882, en með honum var nýnefndum dómi veitt fullnusta. — Áfrýjandi hefur fengið uppreisn til áfrýjunar þessarar, svo og gjafsókn fyrir yfirdómi og sjer settan málfærslumann.

Með nefndum dómi var áfrýjandi dæmdur til að greiða hinum stefnda kaupstaðarskuld, að upphæð 104 kr. 79 a. og 5% vexti af þessari upphæð frá kærudegi, unz borgun yrði greidd, og ennfremur áfallinn málskostnað 200 kr. 61 eyri, samt allan af málinu framvegis leiðandi löglegan kostnað.

Með hinni nefndu fjárnámsgjörð var þessum dómi veitt fullnusta þannig, að allar bæði útistandandi og væntanlegar embættistekjur áfrýjanda voru teknar lögtaki

1. til lúkningar skuld þeirri, sem hann var dæmdur til að greiða	104 kr. 79 a.
2. 5% af henni frá 17. okt. 1881	
til 6. sept. 1882	4 — 62 -
3. málskostnaður etc.	355 — 77 -
Samtals kr. 465	18 a.

Hjer fyrir rjettinum hefur áfrýjandi krafizt principaliter:

1. Að áfrýjandi verði sýknaður af öllum kærum og kröfum stefnda í þessu máli.
2. Að fógetagjörð sú, sem fram fór í þessu máli hinn 6. septbr., verði dæmd öldungis ólögmaet, og stefndi dæmdur til að borga áfrýjanda í skaðabætur 1400 kr.
3. Að stefndi verði dæmdur til að borga áfrýjanda hæfilegan málskostnað fyrir báðum rjettum, svo sem málið ekki væri gjafsóknarmál, þar á meðal hæfileg málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns áfrýjanda, en subsidialiter, að áfrýjandi verði dæmdur til að borga hina uppástefndu skuld til Búðarverzlunar 104 kr. 79 a.; hinar aðrar vara-kröfur hans eru hinar sömu og nefndar eru undir 2. og 3. tölulið í aðalkröfu hans.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hann verði sýknaður af kærum og kröfum áfrýjanda í þessu máli bæði hvað skaðabætur og málskostnað snertir, og áfrýjandi dæmdur í hæfilegan málskostnað.

Málavextir eru þannig, að áfrýjandi skuldaði fyrst í október 1880 verzlun H. A. Clausens á Búðum frá því 1877 fyrir ýmsar vörur, er hann hafði fengið við tjeða verzlun, 135 kr. 63 a. — Þegar áfrýjandi fjekk þetta lán við nefnda verzlun var þar verzlunar stjóri Holgeir Clausen, sonur H. A. Clausens, en seinna — af dómsgjörðunum sjest ekki hvenær — varð H. Thejll þar verzlunarstjóri. — Þegar áður en Theill tók við forstöðu verzlunar þessarar, hafði ágreiningur risið milli áfrýjanda og Holgers Clausens, út af skuld þessari, og vildi áfrýjandi ekki greiða

nana nema því að eins, að sjer yrði bættir upp 33 a. á hverju af 24 kópskinnum, er hann hafði lagt inn við verzlunina, og Holger Clausen skilaði sjer aptur kikir, er hann hafði átt í verzlun Clausens um mörg ár. Haustið 1880 hittust þeir áfrýjandi, Holgeir Clausen og verzlunarstjóri Thejll á Syðri-Garði í Staðarsveit. Var þá tilrætt um skuld þessa, og urðu þeir áfrýjandi og Holger Clausen í viðurvist Thejlls — þannig hefur áfrýjandi sagt söguna og er því ekki löglega mótmælt af hinum stefnda — ásáttir um, að áfrýjandi skyldi borga honum við fyrstu hentugleika upp í skuldina lýsi, er hann ætti á 4 ankerum, annaðhvort við Búðir eða í Stykkishólmi, en hið eptirstandandi skyldi hann greiða í sumarkauptíð 1881, en hins vegar skyldi Clausen láta af hendi við hann ofan umgetinn kikir, hvenær sem hann vildi. Áfrýjandi lagði inn á Búðum hið lofaða lýsi í október 1880; stóð þá eptir af skuldinni 104 kr. 79 a., er áfrýjandi samkvæmt áður sögðu skyldi greiða í sumarkauptíð 1881; um vorið 1881 sendi hann mann til Clausens eptir kikirnum; en þá svaraði Clausen, að hann fengi hann ekki fyr en hann væri búinn að greiða alla skuld sína; þóttist þá áfrýjandi ekki skyldur að greiða að svo stöddu skuld sína, þar sem Clausen hefði ekki að sínu leyti haldið samninginn, sem gjörðist að Syðri-Garði haustið 1880. Nú kemur Thejll til sögunnar, og kærir áfrýjanda fyrir sátta-nefnd 17. okt. 1881 út af eptirstöðvum skuldarinnar 104 kr. 79 a. — Í kæruskjalinu byggir hann á opt nefndum samningi að Syðri-Garði, en svo er að sjá, sem hann leggi aðra þýðingu í samning þennan, eða gangi út frá því, að hann hafi verið öðruvísi en á-

frýjandi hermir. En með því að hann hvorki hefur skorinort mótmælt sögusögn áfrýjanda um samninginn, sem líka styðst af öðru, sem fram er komið í málinu, nje heldur sannað, hvernig hann þá hafi verið, ber að skoða framburð áfrýjanda í þessu tilliti sem sannaðan. En H. Thejll hefur lýst því yfir, að hafi þessi samningur verið gjörður á þá leið, sem áfrýjandi frá skýrir, þá hafi Holger Clausen brostið heimild til að gjöra hann. En yfirdómurinn verður að líta öðruvísi á. Málsfærlesumaður áfrýjanda hjer fyrir rjettinum hefur tekið það fram, að Holger Clausen sje meðeigandi (Associé) verzlunar þeirrar hjer á landi, sem rekin er undir nafni H. A. Clausens, og þá einnig verzlunarinnar á Búðum, er H. Thejll veitir forstöðu, og þessu hefur mótparturinn ekki mótmælt; hann var því bær um að semja við áfrýjanda um greiðslu á skuldinni, og H. Thejll hlaut, sem þjónn verzlunarinnar að hlíta aðgjörðum húsbónda síns. — Nú hefur Holger Clausen ekki að sínu leyti uppfyllt loforð sitt í samningnum, að skila áfrýjandanum aptur hinum opt nefnda kikir, og ber því, þareð skuld áfrýjanda nú ekki lengur er byggð á þeirri einhliða skuldbindingu, sem orsakaðist við lántöku hans, heldur á hinum tvíhliða samningi við Holger Clausen, að sýkna hann af kærnum og kröfum hins stefnda.

Að því snertir hina áfrýjuðu fjárnámsgjörð, hlýtur hún samkvæmt þeim úrslitum, sem orðin eru í þessu máli, úr gildi að falla. En að því kemur til skaðabótakröfu áfrýjanda, þá hefur hann haldið því fram, og því til sönnunar lagt fram skrá, er hann sjálfur hefur samið yfir þær embættistekjur hans, sem teknar hafa verið lögtaki, að frá hans hálfu sje í þetta

mál komnar 800 kr. 82 a. — En hjer við er aðgætandi, að frá þessum 800 kr. 82 a. ber að draga 78 krónur 90 a., er áfrýjandi sjálfur hefur varið sumpart til þess að áfrýja málinu sumpart til annars; verða þá eptir 721 kr. 92 a., sem hinn stefndi að vísu hefur mótmælt, þar reikningur áfrýjanda sje „óáreiðanlegur“; en slík mótmæli hins stefnda eru svo óákveðin, að þau eru ónóg til að hrinda skýrslu áfrýjanda um þetta efni, og ber því áfrýjanda að fá endurgoldnar, eða í skaðabótaskyni 721 kr. 92 a. hjá hinum stefnda. Málskostnaður fyrir undirdómi virðist eiga að falla niður, en málskostnað fyrir yfirdómi virðist hinn stefndi eiga að greiða eins og málið ekki hefði verið gjafsóknarmál af hendi áfrýjanda, og þar á meðal 20 kr. í málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns áfrýjanda.

Það vottast, að flutningur málsins, að því það er flutt með gjafsókn, hefur verið vítalaus.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandi, Snorri prestur Norðfjörð, á að vera sýkn af kærur og kröfum stefnda í máli þessu. Hin áfrýjaða fjárnámsgjörð skal úr gildi numin. Hinn stefndi, H. Thejll, fyrir hönd verzlunar H. A. Clausens á Búðum, greiði áfrýjanda sem skaðabætur 721 kr. 92 a. Málskostnaður í hjeraði falli niður. Hinum stefnda ber að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi, kostnað eins og málið ekki hefði verið gjafsóknarmál af hendi áfrýjanda, og þar á með-

al málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns áfrýjanda, málaflutningsmanns Franz Siemens, 20 krónur.

Hið ídæmda greiðist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 29. febrúarmán.

Nr. 38/1884. Lögjarfar Þorsteins Daníelssonar
og konu hans
Margrjetar Þorláksdóttur
gegn
dánarbúi Þórðar prófasts Jónassens.

D ó m u r :

Með stefnu, sem út var gefin 24. septembermán. f. á., eptir að uppreisn var fengin 19. s. m., hafa lögjarfar Þorsteins Daníelssonar og konu hans Margrjetar Þorláksdóttur áfrýjað til yfirdómsins úrskurði, kveðnum upp fyrir skiptarjetti Eyjafjarðarsýslu 31. októbermán. 1883, en með þeim úrskurði var Þórður prófastur Jónassen sagður rjettbær testamentariskur erfingi að $\frac{1}{4}$ hluta skuldlausra eigna dánarbús Þorsteins Daníelssonar frá Skipalóni.

Hafa áfrýjendurnir fyrir yfirdóminum krafizt, að hinn áfrýjaði skiptarjettarúrskurður verði dæmdur ómerkur og úr gildi felldur, og þeir dæmdir sýknir af kærum og kröfum dánarbús Þórðar prófasts Jónassens. Á hinn bóginn hefur af hendi síðar nefnds dánarbús verið krafizt, að hinn áfrýjaði úrskurður verði staðfestur og áfrýjendurnir in solidum dæmdir til að greiða búinu hæfilegan málskostnað.

Með arfleiðsluskrá hjónanna dannebrogsmanns Þorsteins Daníelssonar og konu hans Margrjetar Þorláksdóttur, er arfleitt höfðu hvort annað, dagsettri 1. júní 1868, var hjónunum, Þórði presti Jónassen og Margrjet Ólafsdóttur, eða hvoru þeirra, sem lengur yrði lífs auðið, og að þeim frá föllnum börnum þeirra, eða því af þeim, er lengur lifði, gefinn fjórði hluti af skuldlausri búseign hinna fyrst nefndu hjóna. Undir arfleiðsluskrá þessa hafa sem vottar ritað þá verandi amtmaður í norður- og austuramtinu P. Havstein og Jón Skúli Magnússon, er þá var skrifari amtmanns. Þegar búið var tekið til skipta um sumarið 1883, ljet Þórður prófastur Jónassen — kona hans var þá dáið — mæta fyrir sig í skiptarjettinum, og gjörði samkvæmt arfleiðsluskránni tilkall til $\frac{1}{4}$ hluta skuldlausra eigna búans. En nokkrir lögarfar arfleiðanda mótmæltu gildi arfleiðsluskrárinnar, en skiptaráðandi kvað upp úrskurð um þetta ágreiningsefni, og er hann eins og áður segir.

Í sjálfu sjer virðist arfleiðsluskráin vera í rjettu lagi eptir því, sem kveðið er á í 23. gr. tilskip. 25. septbr. 1850. Það eitt brestur á, að annar votturinn, Havstein amtmaður, var andaður, þá er arfleiðsluskráin kom fram, svo að ekki var lengur unnt að fá eiddfestingu beggja votta; en sje arfleiðsluskrá mótmælt af einhverjum hlutaðeigendum, verða báðir vottarnir að geta unnið eið að vottorði sínu á skránni. ---

Fyrir því verður ekki hjá komizt, að meta arfleiðsluskrána ógilda, og því að fella hinn áfrýjaða skiptarjettarúrskurð úr gildi, þannig að krafa Þórðar prófasts Jónassens eða nú dánarbús hans til $\frac{1}{4}$ hluta af skuldlausum eigum dánarbús Þorsteins Daníels-

sonar og Margrjetar Þorláksdóttur eptir arfleðsluskrá 1. júní 1868 ekki verður tekin til greina.

Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði skiptarjettarúrskurður skal úr gildi numinn þannig, að krafa Þórðar prófasts Jónassens, eða nú dánarbús hans, til $\frac{1}{4}$ hluta af skuldlausum eigum dánarbús Þorsteins Daníelssonar og Margrjetar Þorláksdóttur eptir arfleðsluskrá 1. júní 1868 skal ekki til greina tekin.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 36/1884

Arnfríður Þorkellsdóttir

gegn

Skiptaráðandanum í Barðastrandarsýslu og Bjarna Þórðarsyni á Reykhólum.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 1. sept. f. á., hefur Arnfríður Þorkellsdóttir í Reykjavík áfrýjað til yfirdómsins skiptum á dánarbúi móður sinnar Hildar Þórðardóttur, sem var lokið af skiptaráðandanum í Barðastrandarsýslu 8. sept. 1883, sem og uppboði á 4 hdr. í Reykhólum í Reykhólasveit, er fram fór eptir ráðstöfun skiptaráðandans í tjeðu dánarbúi að Tindum í Geiradalsþingum 15. maí s. á., hvorutveggja að fenginni uppreisn, og hefur hún krafizt, að báðar þessar

gjörðir verði dæmdar ómerkar, og að skiptaráðandinn verði skyldaður til að taka búið til nýrra skiptaaðgjörða, en að sjer verði dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Hinir stefndu, skiptaráðandinn í Barðastrandarsýslu A. L. E. Fischer sýslumaður, og kaupandi áður nefndra jarðarhundraða, Bjarni bóndi Þórðarson á Reykhólum, hafa ekki mætt nje mæta látið eptir yfirdómsstefnunni, þótt hún sje þeim löglega birt, og ber því að dæma mál þetta eptir hinum framlögðu skjölum og skilríkjum. Skjöl málsins bera með sjer, að Hildur Þórðardóttir á Grund í Reykhólasveit, ekkja Þorkells sýslumanns Gunnlaugssens, andaðist þar 6. júní 1882; var bú hennar skrifað upp og virt af hlutaðeigandi hreppstjóra 27. s. m., og síðan voru lausaffjármunir dánarbúsins, lifandi og dauðir, seldir við opinbert uppboð 5. marz 1883, en af fasteignum búsins voru 4 hndr. í jörðinni Reykhólum seld, sömuleiðis við opinbert uppboð, 15. maí s. á., hvorttveggja eptir ráðstöfun skiptaráðanda; síðan var skiptafundur haldinn í búinu 19. s. m. og skiptum lokið á öðrum skiptafundi, er haldinn var 8. september s. á.; á báðum þessum skiptafundum mættu fyrir hönd erfingjanna menn, sem skiptaráðandi hafði kvatt til þess, án þess að sjeð verði, að þeir hafi haft neitt umboð af hendi þeirra af erfingjunum, sem myndugir voru. Hins vegar verður ekki sjeð af skiptagjörðunum, að skiptaráðandinn samkvæmt 15. gr. skiptalaganna hafi tilkynnt erfingjunum látið, þeim er fjarstaddir voru, þó að þeir sjeu tilgreindir í uppskriptargjörðinni, og honum þannig hafði verið kunnugt um, hverjir þeir voru, og hvar þeir voru; ekki verður heldur sjeð, að

skiptaráðandi samkvæmt 16. gr. sömu laga hafi við lok uppskríptarinnar, eða sem fyrst þar á eptir, leitað tillaga erfingjanna um meðferð búsins, nje kvatt erfingjana á skiptafund á þann hátt, sem segir í 17. grein, þar á móti hefur skiptaráðandinn að erfingjunum fornsþurðum, og jafnvel þó að honum væri kunnugt um, að það væri móti vilja þeirra, selt beztu fasteign búsins, án þess að það væri nauðsynlegt skulda vegna, selt hana á lausafjáruppboði í annari þinghá, og neitað að taka gilt boð manns, sem hafði umboð af hendi nokkurra erfingjanna til að bjóða í jörðina þeirra vegna, og þannig koma í veg fyrir söluna, því að það var ósk þeirra, og skiptaráðanda var það kunnugt, að fá fasteign þessa, 4 hndr. í Reykhólum, lagða sjer út eptir virðingu, sem þeir áttu heimtingu á eptir 46. gr. skiptalaganna. Að þessu afloknu, og þegar nærri heilt ár er liðið frá láti arfleifanda, heldur skiptaráðandi hinn fyrsta skiptafund í búinu án þess þó að sjeð verði, að erfingjunum hafi verið gjört aðvart um þann fund, þvert á móti er það að ráða af brjefi frá skiptaráðandanum til áfrýjandans, sem lagt er fram hjer fyrir rjettinum, að hann hafi ekki gefið henni neina vitneskju um skiptafundinn fyr en 2 mánuðum eptir að hann var haldinn, og þá eptir fyrirspurn frá henni. Loks er skiptunum lokið 8. sept. 1883 án þess að neinn væri þar við staddur nema maður sá, sem sýslumaður hafði slegið partinn úr Reykhólum á uppboðinu 15. máí s. á. gegn mótmælum tveggja af erfingjunum. Með því að öll meðferð skiptaráðandans á dánarbúi Hildar Þórðardóttur þannig er gagnstæð fyrimælum skiptalaganna, sjerstaklega salan á 4 hndr. úr Reyk-

hólum, þá ber eptir kröfu áfrýjandans að dæma öll skiptin á tjeðu búi og uppboðið 15. maí 1883, að því er snertir umgetna jarðarsölu, ómerkt, og að skylda skiptaráðandann til að taka búið til nýrrar og löglegri meðferðar, þannig, að erfingjunum veitist færi á að njóta rjettinda þeirra, sem þeim eru heimiluð í skiptalögunum, og ber skiptaráðandanum því að setja búið í það ástand, sem það var í áður en opt nefnd jarðarhundruð voru seld. Með því málinu er áfrýjað með uppreisn, virðist málskostnaður eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hin áfrýjaða skiptagjörð og uppboð 15. maí 1883, að því leyti sem því er áfrýjað, eiga ómerk að vera, og ber skiptaráðandanum að taka búið til nýrra og löglegri skipta, og setja það í það ástand, sem það var í, áður en uppboð þetta fór fram. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 13. aprílmán.

Nr. 45/1884

Þórður sýslumaður Guðmundsson
 gegn
 Eigendum Stórahrauns, Einari
 kaupmanni Jónssyni á Skúmstöð-
 um og Þórði hreppstjóra Pálssyni
 í Brattsholti.

Dómur:

Mál þetta er höfðað í hjerði fyrir merkjadómi

Árnessýslu, af eigendum Stórahrauns, Einari kaupmanni Jónssyni á Skúmstöðum, og Þórði hreppstjóra Pálssyni í Brattsholti, gegn Þórði sýslumanni Guðmundssyni sem eiganda Litlahrauns, og var dómur kveðinn upp í því máli fyrir merkjadómi Árnessýslu að Gerðiskoti 28. júlímán. f. á. með þeim úrslitum, að Stórahrauns eigendum tilheyri allur reki víðar og sjáfardýra og annars, sem fjemætt kynni að reka á fjörustykkinu frá Markahellu að vestan til Gálgakletta að austan, en Litlahrauni aðeins fjöruávextir, og að verjandinn, Þórður sýslumaður Guðmundsson, eigi að borga sækjendunum málskostnað með 147 kr. 23 a. Þessum dómi hefur Þórður sýslumaður Guðmundsson áfrýjað til landsyfirdómsins með stefnu, dagsettri 24. nóvbr. f. á., og krafizt, að merkjadómurinn verði ónýttur og alveg úr gildi felldur, og að hinir stefndu eigendur Stórahrauns verði dæmdir til að borga áfrýjanda málskostnað fyrir báðum rjettum með einhverju nægilegu, en hinir stefndu hafa krafizt, að krafa mótpartsins verði ekki tekin til greina, og að hann verði dæmdur til að borga þeim hæfilegan málskostnað fyrir yfirdómi.

Merkjadómsgjörðirnar bera með sjer, að eigendur Stórahrauns hafi aldrei undir þessu máli farið því fram, að sjer yrði dæmdur rekarjettur á tilteknu svæði með ákveðnum merkjum, heldur hafa þeir, bæði í kæru sinni til sáttanefndar og í stefnu sinni til merkjadóms og í sóknarskjölum sínum í hjeraði krafizt þess, að Litlahrauni yrði frádæmdur allur rjettur til trjáreka eða nokkurs þess fjemæts, sem bera kann upp á fjörurnar fyrir Hrauns landi öðru en fjöruávöxtum, og því, sem í fjörunni sprettur, en örnefnin

Markahella og Gálgaklettur hafa þeir hvergi nefnt a nafn í sóknarskjölum sínum í hjerði, eins og þau heldur ekki eru tilgreind á hinum framlagða og samþykktu afstöðuupphætti, enda er ekkert komið fram um það undir málinu, hvort eigendur aðliggjandi jarða að vestan og austan samþykkja rekamörk þau, sem ákveðin eru í merkjadómnum. Í annan stað er svo fyrirskipað í landamerkjalögum 17. marz 1882, 14. gr., að borgunin til dómenda skuli ákveðin í merkjadómnum, sem og, hver eða hverjir skuli greiða hana, en í hinum áfrýjaða merkjadómi hefur þessa ekki verið gætt, en aptur er áfrýjandanum gjört að greiða hinum stefnda í málskostnað 147 kr. 23 a., án þess að sjeð verði, hvort borgunin til dómendanna sje fólgin í þessari upphæð, nje heldur á hverju það er byggt, að dæma svo mikla málskostnaðarupphæð á hendur áfrýjandanum.

Eptir áður sögðu er í hinum áfrýjaða merkjadómi lokið dómsorði á annað en það, sem lagt hefur verið til sátta, og krafizt hefur verið af sóknaraðilum í hjerði, eins og líka ákvæði hans um málskostnað ekki eru lögum samkvæm, og ber því ex officio að ónýta merkjadóminn og vísa málinu heim aptur.

Eptir þessum úrslitum í sambandi við það, hvernig málið er sókt fyrir yfirdóminum, fellur málskostnaður fyrir yfirdómi niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði merkjadómur á ómerkur að vera. Malskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 20. aprílmán.

Nr. 42/1884

Eggert Gunnarsson

gegn

Jóni Ólafssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á bæjarþingi Reykjavíkur kaupstaðar 23. október f. á., var áfrýjandi þessa máls, kaupstjóri Eggert Gunnarsson, fyrir meiðyrði við hinn stefnda, ritstjóra Jón Ólafsson, dæmdur í 25 kr. sekt til landssjóðs, eða einfalt fangelsi í 7 daga, ef sektinni ekki yrði lokið í ákveðinn tíma, svo og til að greiða hinum stefnda málskostnað með 12 krónum, nema hann treysti sjer til að vinna eið að því, að hann ekki hafi við haft þau meiðandi ummæli, er hinn stefndi átaladi.

Þessum dómi hefur Eggert Gunnarsson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 4. nóvbr. f. á., og krafizt, að hann verði dæmdur sýkn af öllum kærum og kröfum Jóns ritstjóra Ólafssonar, en Jón Ólafsson dæmdur til að greiða honum málskostnað bæði fyrir undir og yfirdómi með 50 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og áfrýjandi dæmdur í málkostnað fyrir yfirdómi.

Mál þetta er risið út af því, að hinn stefndi hefur gefið áfrýjanda að sök, að hann 19. ágústmán. f. á., — sá dagur er tilgreindur í stefnunni til bæjarþingsins, en í sáttakærunni er sagt, að það hafi verið 18. s. m. — hafi við haft við sig þau meiðyrði, er nú skal greina: Að hann væri „ódrengur með tungur

tvær“, sem væri „jafn ljett að ljúga undir 2 votta eins og að ljúga í blöðunum“, að hann „gengi ljúgandi“, „væri djöfulsins verkfæri“ og „eiturtunga“.

Hinn stefndi hefur leitt 3 vitni til sönnunar um þetta; hefur eitt þeirra borið, að það hafi heyrt áfrýjanda viðhafa þau orð við hinn stefnda, að hann væri „djöfulsins verkfæri“ og „eiturtunga“, annað þeirra hefur borið, að það hafi heyrt hann við hafa við stefnda þau orð: „að hann væri ódrengur með tungur tvær, sem væri jafn ljett að ljúga undir 2 votta eins og í blöðunum“ og „að hann gengi ljúgandi“. Hið þriðja vitnið hefur borið, að það hafi heyrt áfrýjanda við hafa öll hin átöldu orð við hinn stefnda, en þetta vitni hefur ekki verið eidfest. Öll hafa vitnin borið, að hinn stefndi hafi þegar í stað skrifað upp hin átöldu orð, og að Eggert hafi sagt þau rjett skrifuð.

En þrátt fyrir þennan framburð vitnanna er ekki lögfull sönnun komin fram fyrir, að áfrýjandi hafi við haft hin átöldu orð, en líkur eru svo miklar til þess, að rjett er að láta úrslit málsins vera komin undir synjunareiði áfrýjanda, og ber því að dæma áfrýjanda, nema hann með eiði synji fyrir, að hann hafi talað áðurnefnd meiðyrði við hinn stefnda, eptir 219. gr. hegningarlaganna í sekt til landssjóðs, sem, eins og í undirdómnum, er ekki hefur verið gagnáfrýjað af hálfu hins stefnda, skal ákveðin 25 kr., eða til eintalds fangelsis í 7 daga sje sektinni ekki lokið í ákveðinn tíma, og ber þannig, með því yfirdómurinn einnig fellst á ákvæði bæjarþingsdómsins um ómerk-ing hinna átöldu orða og um málskostnað, að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Í málskostnað fyrir yfir-

dómi ber áfrýjanda að greiða hinum stefnda 15 kr., nema hann vinni umgetinn synjunareið, en ella falli hann niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað. Vinni áfrýjandi, Eggert Gunnarsson, ekki eið að því, að hann ekki hafi haft hin átöldu meiðyrði í frammi við hinn stefnda, Jón Ólafsson, skal hann greiða hinum stefnda 15 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi, en ella skal hann niður falla.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 11. maímán.

Nr. 40/1884

Margrjet Hálfðánardóttir
gegn

Þórarni Hálfðánarsyni og Sigríði Hálfðánardóttur.

Dómur:

Með stefnu, dags. 20. október f. á., hefur Margrjet Hálfðánardóttir á Oddsstöðum í Þingeyjarsýslu áfrýjað til yfirdómsins, að fenginni uppreisn, skiptum á dánarbúi móður sinnar, Hólmfríðar Þórarinsdóttur, sem var lokið af skiptaráðandanum í Norðurmúlasýslu 22. septbr. f. á., og krafist, að skiptin verði felld úr gildi, og skiptaráðanda boðið að skipta búinu á ný, eptir að hann hefur látið nýja og löglega uppskriftar- og virðingargjörð á því framfara, svo og að gjafa-

brjef hinnar látnu Hólmfríðar Þórarinnsdóttur til handa syni hennar Þórarni Hálfðánarsyni, sem fram hefur komið undir skiptunum, verði dæmt ómerkt í heild sinni eða að minnsta kosti ekki tekið til greina nema með þeim takmörkunum, ssm 22. gr. tilskip. 25. sept. 1850 leiðir með sjer.

Hin stefndu, systkyni áfrýjanda, Þórarinn Hálfðánarson og Sigríður Hálfðánardóttir, hafa ekki mætt, og enginn í umboði þeirra, og er þeim þó löglega stefnt. Ber því að dæma málið samkvæmt skjölum þeim og skilríkjum, sem lögð eru fyrir yfirdóminn.

Að því snertir gjafabrjef Hólmfríðar Þórarinnsdóttur til sonar síns Þórarinns, þá er það þannig lagað, að hún hefur í því sjálf lagt virðingu á jarðir þær, sem hún gaf honum, og að því áfrýjandi segir, hana mjög lága, en þeir sem skrifuðu upp búið og virtu eigur þess, hafa alveg sleppt þessum jörðum úr. Þetta gjafabrjef verður því alls ekki undir þessu máli tekið til álita. En með því skiptaráðandi ekki, eins og boðið er í 15. gr. skiptalaganna, hefur gefið þeim erfingjum, sem fjarstaddir voru, þar á meðal áfrýjanda, kost á að vera við uppskriptar- og virðingargjörðina, og búið er skrifað upp og virt af hreppstjóra og einum manni öðrum, og fyrirmælum 16. gr. sömu laga þannig ekki er hlýtt, þar sem boðið er, að skiptaráðandi eða hreppstjóri fyrir hans hönd skuli gjöra það með tveimur vottum, er virða skuli eignir búsinns og leggja eið við, og loks — að sögn áfrýjanda — jarðarparti er alveg sleppt úr uppskriptargjörðinni, þá ber samkvæmt kröfu áfrýjanda að dæma öll skiptin á tjeðu búi ómerk, og að skylda skiptaráðandann til að taka búið til nýrrar og lög-

legri meðferðar þannig, að ný lögleg uppskriptar- og virðingargjörð, þar sem tilgreindar eru og virtar allar eigur búans — einnig þær jarðir, sem nefndar eru í gjafabréfinu — verði látin framfara og áfrýjanda ásamt hinum erfingjunum gefinn kostur á að vera þar við. Málskostnaður virðist, þar sem málinu er áfrýjað með uppreisn, eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hin áfrýjaða skiptagjörð á ómerk að vera, og ber skiptaráðandanum að taka búið til nýrra og löglegri skipta frá rótum.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 18. maímán.

Nr. 13/1885

Rjettvísinn

gegn

Ólafi Árnasyni úr

Arnessýslu.

Úrskurður:

Áður en fullnaðardómur er lagður á þetta mál í landsyfirdóminum er nauðsynlegt, að útvegaðar sjeu þær ýtarlegri skýrslur er nú skal greina:

1. Í máli þessu er ekki komin fram fullnægjandi skýrsla frá hinum ákærða, nje vottorð hlutaðeigandi prests eptir kirkjubókunum um dvöl ákærða í Ölveshreppi. Svo vantar og vottorð hlutaðeigandi sýslumanns um, hvort hinn ákærði hafi sætt hegningu eða ákæru meðan hann dvaldi í Gullbringu- og Kjósarsýslu og öðrum lögsagnarumdæmum, sem hann kynni að hafa dvalið í.

2. Þar eð dómariinn getur þess, að sjer og þingvottunum hafi virzt hinn ákærð bjánalegur og hjer-villulegur, og að hann opt komist í mótsögn við sjálfan sig, að því er virðist, óafvitandi, þá virðist nauðsynlegt, að útveguð sjeu vottorð hlutað-eigandi hjeraðslækni og sóknarprests um sálar-ástand hins ákærða, og sjerstaklega um, hvort skilningur hans er svo sljófgaður eða ruglaður, að það hafi áhrif á sakhæfi hans.
3. Í vottorði stefnuvottanna um birtingu áfrýjunar-stefnunnar segir, að hún sje birt hinum ákærða laugardaginn hinn 14. október 1885, en þareð svo lagað birtingarvottorð ekki verður tekið til greina, er nauðsynlegt, að stefnuvottarnir gefi nýtt birtingarvottorð eða birti stefnuna aptur.

Ennfremur ber undirdómaranum að útvega þær frekari skýringar, sem þær að framan umgetnu kynnu að gefa tilefni til.

Því úrskurðast:

Undirdómaranum ber að útvega framan-greindar skýrslur og skilríki svo fljótt sem auðið er.

Nr. 4/1885

Ritstjóri Jón Ólafsson
gegn
Pjetri Þorsteinssyni.

Úrskurður:

Með því yfirdómari Magnús Stephensen ekki í neinu tilliti er viðriðinn þetta mál að öðru en því, að hann, sem settur amtmaður, hefur boðið hlutað-

eigandi sýslumanni að tilkynna Pjetri Þorsteinssyni á Grund, að hann ekki gæti haldið hreppstjórninni, nema því að eins, að hann hreinsaði sig með dómi af áburði þeim, er staðið hafði í 3. tölubl., 36. árg. Þjóðólfs, þá virðist ekki vera ástæða til að hann viki úr dómarasæti sínu í þessu máli.

Þvi úrskurðast:

Krafa áfrýjanda, Jóns ritstjóra Ólafssonar, um, að yfirdómari Magnús Stephensen viki úr dómarasæti í máli þessu, verður ekki tekin til greina.

Nr. 16/1885

Rjettvísín
 gegn
 Bergi Gunnarssyni.

Dómur:

Í máli þessu, sem dæmt er í aukarjetti Suðurmúla-sýslu af hlutaðeigandi hjeraðsdómara 10. september-mán. f. á., var hinn ákærði, Bergur Gunnarsson, er sakaður var um stuld á 4 síldum, dæmdur sýkn af ákæru rjettvísinnar, en honum gjört að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi er af hálfu rjettvísinnar skotið til yfirdómsins.

Það er með eigin játningu hins ákærða, Bergs Gunnarssonar, í þessu máli löglega sannað, að hann um nærturima sumarið 1883 með höndunum tók 4 sildir úr nótt, er Norðmenn áttu í sjó, hafði þær heim með sjer, og hagnýtti sjer þær.

Þetta afbrot hins ákærða, sem komin er yfir lögaldur sakamanna, eg ekki áður hefur verið hegnt fyrir neinn glæp, á undir 237. gr. hegningarlaganna, því bæði var þýfið, sem var af matartagi, lítilsvirði, 20 aurar, enda atvikunum við þessa sildartöku svo sjerstaklega háttað, eð verkið ekki var nærri því eins saknæmt og þjófnaður almennt, og ber því, með því að mál þetta var höfðað án þess að sá, sem misgjört var við, hefði krafizt þess, að sýkna hinn ákærða af ákæru rjettvísinnar í þessu, máli og virðist málskostnaður allur eiga að greiðast úr opinberum sjóði, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors.

Rekstur málsins í hjeraði hefur að vísu orðið nokkuð seinfara, en þó ekki svo, að sök sje á gefandi. Á hinn bóginn eru hjeraðsdómsgjörðirnar svo illa úr garði gjörðar, að ástæða þykir til að brýna fyrir hjeraðsdómaranum að vanda þær betur eptirleiðis. Loks skal þess getið, að hinn ákærði hefur verið nokkra daga í varðhaldi án þess að reglulegur varðhaldsúrskurður hafi verið kveðinn upp yfir honum. Sókn og vörn málsins fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Bergur Gunnarsson, á að vera sýkn af ákæru rjettvísinnar í þessu máli. Allur málskostnaður, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors, greiðist af almannafje.

Nr. 14/1885.

Rjettvísinn

gægn

Jóni Einarssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp á aukabíngi Rangárvallasýslu 16. dag desembermán. 1884, var hinn ákærði, Jón Einarsson, dæmdur fyrir þjófnað til að sæta fangelsi við vatn og brauð í 3×5 daga, til að greiða Sigurði bónda Einarssyni á Vestra-Fróðholti 3 krónur í skaðabætur, svo og til að lúka öllum löglegum kostnaði af máli þessu.

Með eigin játningu hins ákærða, Jóns Einarssonar, og öðrum skýrslum, sem fengnar eru í máli þessu, er löglega sannað, að hann haustið 1883 markaði undir sitt mark lamb undan marki Sigurðar bónda Einarssonar á Vestra-Fróðholti. Lamb þetta kom sjálfkrafa í fje hans, og drapst, að sögn hins ákærða, næsta vetur eptir.

Þetta brot hins ákærða hefur hjeraðsdómurinn álitíð að heyrði undir 131. gr. hegningarlaganna, en samt sem áður ekki dæmt hann eptir þeirri grein. En afbrot hans á undir 250. gr. hegningarlaganna. Ennfremur hefur hinn ákærði borið, að hann fyrir nokkrum árum hafi gefið skepnum sínum dálítið af heyi, er annar maður átti í vörzlum hans, en sem sá, er misgjört var við, ekki kvaðst mundu hreifa við.

Nú með því hin nánari atvik við þessa heytöku eru allsendis ekki komin fram, og ástæða til að álíta, að 68. gr. hegningarlaganna mundi eiga við um þetta verk, þá getur það alls ekki komið til álíta í þessu máli.

Hegning sú, sem hinn ákærði, sem er kominn langt yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neinn glæp, hefur til unnið samkvæmt 250. gr. hegningarlanna, virðist hæfilega metin 4×5 fangelsi við vatn og brauð. Iðgjöld verða ekki dæmd í þessu máli, með því sá, sem misgjört var við, ekki hefur farið fram á það. Yfirdómurinn fellst á ákvæði hjeraðsdómsins að því til málskostnaðar kemur, og ber hinum ákærða einnig að greiða allan af affrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulann til sóknara og svaramannns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Jón Einarsson á Eystri-Geldingalæk, á að sæta 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Um málskostnað í hjeraði skal hjeraðsdómnum óraskað. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af affrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns við yfirdóminn, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 1. júnímán.

Nr. 15/1885.

Rjettvísinn

gegn

Hermannni Eiríkssyni.

D ó m u r:

Með aukapingsdómi Reykjavíkur kaupstaðar, kveðnum upp 9. febr. þ. á., er Hermann Eiríksson dæmdur fyrir að hafa fótbrotið mann, eptir 208. gr. hegningarlaganna í 4×5 daga fangelsi við vatn og brauð, til að greiða Jóni Jónssyni Austmann í lækningar-kostnað og fyrir atvinnumissi 50 kr., og til að borga allan af málinu og varðhaldi sínu leiðandi kostnað, en þeim dómi er eptir ósk hins ákærða skotið til landsyfirdómsins.

Það er löglega sannað með eigin játningu hins ákærða, og öðrum skýrslum, að hann kvöldið 5. jan. þ. á. hafi lent í áflogum við Jón Jónsson Austmann á götum bæjarins þrisvar sinnum hvað eptir annað og sitt á hverjum stað; í fyrsta tvö skiptin fleygðu þeir hvor öðrum niður án þess að neitt slys hlytist af, en í síðasta skiptið varð Jón Jónsson undir, og lenti með fótinn á rennubrún, svo að bæði beinin í fótleggnum brotnuðu rjett fyrir ofan öklann. Báðir hlutaðeigendur voru nokkuð drukknir við áminnst tækifæri, Jón Jónsson þó meira, og ber þeim ekki saman um, hvor þeirra hafi haft upptökin til áfloganna, en eptir því sem næst verður komizt, mun hin síðasta viðureign þeirra, sem orsakaði fótbrotið, hafa verið eins mikið Jóni að kenna. Hinn ákærði hefur stöðugt borið, og er engin ástæða til að rengja það,

að hann alls ekki hafi ætlað að gjöra Jóni neitt mein, og að það hafi verið alveg að óvilja sínum, að hann fótbrotnaði. Eptir vottorði hlutaðeigandi hjeraðslæknis, sem yfirdómurinn hefur útvegað, er fótbrot Jóns gró-ið, og þó fóturinn sje honum enn nokkuð stirður, þá muni hann innan skamms verða albata og brotið ekki verða honum að neinu meini.

Þetta afbrot hins ákærða ber að heimfæra undir 205. gr. hegningarlaganna, og virðist hegningin fyrir það eptir öllum málavöxtum hæfilega metin fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 10 daga, og ber því að breyta hjeraðsdómnum samkvæmt því, að því er hegninguna snertir, en að öðru leyti, bæði um endurgjald fyrir lækningarkostnað og atvinnumissi og greiðslu málskostnaðar í hjerði ber að staðfesta hann. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, sem ákveðast 10 kr. handa hvorum þeirra.

Rekstur málsins í hjerði og sókn og vörn þess fyrir yfirdóminum hefur verið lögmætt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Hermann Eiríksson, á að sæta fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í 10 daga, að öðru leyti á hjeraðsdómurinn óraskaður að standa. Hinn ákærði greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutningsmannanna Franz

Siemens og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Ídæmdar skaðabætur ber að greiða innan 8 vikna frá löglegri birtingu dóms þessa og honum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 8. júnímán.

Nr. 18/1885.

Rjettvísín

gegn

Jóni Guðnasyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Reykjavíkurkaupstaðar 20. aprílmán. síðastl., var hinn ákærði, Jón kaupmaður Guðnason, dæmdur fyrir sviksamlegt athæfi til að sæta betrunarhússvinnu í 1 ár og til að greiða allan kostnað af málinu, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hans, alþingismanns Egilssons, 10 krónur.

Þessum dómi er að beiðni hins ákærða skotið til yfirdómsins.

Með eigin játningu hins ákærða, Jóns kaupmanns Guðnasonar, og öðrum skýrslum í málinu er það löglega sannað:

1. Að hinn ákærði hefur veðsett kaupmanni einum í Liverpool á Englandi með veðbrjefi, dags. 20. febr. 1882, skip, nefnt „Elliði“, er hann kvaðst einn eiga, og sem hann sagði laust við eignaræða veðbönd, og sem kaupmaðurinn skyldi mega selja, jafnvel ákærða óafvitandi, ef hann ekki stæði í skilum við kaupmanninn með skuld þá,

er hann ætti honum að lúka. Skip þetta fórst á leiðinni til Íslands frá Liverpool einhvern tíma á fyrstu mánuðum ársins 1882, og rann ábyrgðargjaldið, að því hinn ákærði hefur borið, inn til kaupmannsins. Að því skipið „Elliða“ snertir, þá var hinn ákærði ekki eigandi þess, þegar hann veðsetti það, heldur Þórður bóndi Þorsteinsson á Leirá, og hafði hinn ákærði selt honum það með kaupbrjefi, dags. 30. nóvbr. 1881, þinglesnu 15. desbr. næstan eptir, og enga heimild hafði hann frá Þórði til veðsetningar þessarar eða annara ráðstafana, er hann gjörði viðvíkjandi skipinu ;

2. að hinn ákærði með veðbrjefi, dagsettu í Liverpool 24. maí 1883, hefur veðsett sama kaupmanni, W. O. A. Löwe, með fyrsta veðrjetti:

- a. hús, er hann kvaðst eiga á Akranesi, og væri með öllu óveðbundið,

- b. hálfa jörðina Efri-hrepp í Borgarfjarðarsýslu ;

en nefnda húseign hafði hinn ákærði áður veðsett með 1. veðrjetti með veðbrjefum, dags. 3. jan. og 21. marz 1883, þinglesnum 18. júní næstan eptir, og jarðarparturinn var áður að fullu veðbundinn sama veðrjetti, og þarðauki fjárnám gjört í honum samkvæmt sætt, og þau bönd ekki leyst. Að vísu kveðst hinn ákærði hafa skýrt Löwe frá, að þessar eignir væru veðbundnar áður en hann veðsetti honum þær, en það er hvorttveggja, að Löwe hefur neitað því, enda ber veðbrjefið ekki með sjer að svo hafi verið ;

3. að ákærði hefur veðsett sama kaupmanni Löwe með 1. veðrjetti alla búshluti sína og vörur, er væru í húsi hans í Reykjavík. Veðbrjefið er dagsett 24. maí 1883 og þinglesið 7. júní 1883, og þessar undir 2. og 3. tölulið nefndu veðsetningar hefur ákærði ítrekað í öðru skjali, dags. sama dag; en 12. desbr. s. á. veðsetur hann Finnboga bónda Árnasyni á Reykjum allt innbú sitt og 100 tunnur af salti með 1. veðrjetti;
4. þá hefur hinn ákærði tekið við ýmsum peningaupphæðum, er hann sumpart nefnir: „lán til bændafjelagsins í Glasgow“, sumpart: „lán eða styrk til þess að koma á vörupöntunarfjelagi“, er hann þóttist formaður fyrir; en slík fjelög virðast aldrei hafa verið reglulega stofnuð; og að því peninga þá, er hann þannig veitti viðtöku snertir, þá hefur hann ekki haldið bók yfir þá, heldur að eins skrifað það á laus blöð, er hann veit ekki, hvað um er orðið, en hann hefur kannast við, að þessar peningaupphæðir að eins að nokkru leyti sjeu endurgoldnar hlutaðeigendum;
5. í skjali, dags. 1. maí 1882, til herra Egilssons, hefur hinn ákærði lýst því yfir: „að hann hafi búið til leigu hjá honum síðan hann kom í nefnt hús (Glasgow), en aldrei verið eigandi að neinu af því“; en í annari yfirlýsingu, dags. 27. júlí 1878, segir hann Finnboga Árnason á Reykjum rjettan eiganda að $\frac{1}{50}$ hluta úr þriðja hluta „Glasgows“; og 20. nóvbr. 1880 hefur hann framselt fógeta við fjárnámsgjörð eign sína í „Glasgow“. Þegar yfirlýsingin til Egilssons

er borin saman við hin önnur atvik snertandi $\frac{1}{3}$ í „Glasgow“, virðist annaðhvort yfirlýsingin til Egilssons eða hinar aðrar yfirlýsingar gjörðar í sviksamlegum tilgangi;

6. loks hefur hinn ákærði sem kaupmaður ekki notað þær verzlunarbækur, er almennt þykja nauðsynlegar, enda fært þær verzlunarbækur, er hann hafði, mjög hirðulauslega.

Það er þannig komin fram lögmæt sönnun fyrir því, að hinn ákærði hefur gjört sig sekan í sviksamlegum veðsetningum og öðru sviksamlegu atferli, svo og í stórkostlegu hirðuleysi að því innritun í verzlunarbækur hans snertir, og eru þessi brot hans rjettilega heimfærð af undirdómaranum undir 255., 259. og 274. gr. 2. lið hegningarlaganna; virðist hegning sú, sem hinn ákærði þannig hefur unnið til, hæfilega metin 8 mánaða betrunarhússvinna, og er með því að ákveða hegninguna þannig, sjerstaklega tekið tillit til, að hinn ákærði hefur setið á 5. mánuð í varðhaldi. Um málskostnað í hjerði skal hjerðsdómnum óraskað. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan síðar af varðhaldi sínu og áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svara-manns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn ákærði, Jón Guðnason, á að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu; að öðrn leyti skal

hjeraðsdómnum óraskað. Svo ber hinum ákærða og að greiða allan af varðhaldi sínu, eptir að hjeraðsdómurinn var uppkveðinn, og áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svara-
manns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 47/1884.

Einar Þórðarson

gegn

Stefáni Bjarnarsyni.

D ó m u r:

Þegar mál þetta fyrst kom fyrir 4. þ. m. lagði áfrýjandi ekki fram neina málsútlistun, og ekkert annað en stefnuna, en beiddi um 4 mánaða frest til að upplýsa málið, en af hendi hins stefnda var mótmælt öllum fresti. Hinn umbeðni frestur verður eptir atvikum ekki veittur, og ber því, með því áfrýjandi ekki hefur útlistað málið eða lagt fram dómsgjörðir í því, að vísa stefnunni frá yfirdóminum.

Því dæmist rjett að vera:

Stefnunni í máli þessu vísast frá yfirdóminum.

Mánudaginn 29. júnímán.

Nr. 44/1884.

Páll málaflutningsmaður Melsteð
fyrir hönd Laufáss prestakalls
gegn

Einari umboðsmanni Ásmundssyni,
sem eiganda jarðarinnar Ness í
Grýtubakkahreppi.

D ó m u r:

Vottorð þau, sem rituð eru á yfirdómsstefnuna í máli þessu um birtingu hennar fyrir þremur dómendum í merkjadómnum, Jóni alþingismanni Sigurðssyni á Gautlöndum, Baldvín bónda Sigurðssyni á Garði í Aðaldal, og Jóni bónda Árnasyni á Arndísarstöðum, eru ekki staðfest af þeim, sem birt hafa, með skírskotun til unnins stefnuvottaeiðs, enda er svo að sjá af birtingarvottorðunum, sem einungis 2 af þeim 6 mönnum, sem birt hafa stefnuna fyrir þessum dómendum, sjeu eiðsvarnir stefnuvottar. Þareð hlutað-eigandi sýslumaður ekki heldur hefur ritað á stefnuna vottorð um, að þeir, sem hana hafa birt, sjeu eiðsvarnir stefnuvottar, þá vantar alla sönnun fyrir, að stefnan sje löglega birt þeim 3 dómendum, sem áður eru nefndir; ber því að vísa stefnunni í máli þessu frá yfirdóminum ex officio, og fellur málskostnaður fyrir yfirdómi eptir þeim úrslitum niður.

Því dæmist rjett að vera:

Stefnunni í máli þessu vísast frá yfirdóminum.
Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 4/1885.

Jón ritstjóri Ólafsson
 gegn
 Pjetri hreppstjóra Þorsteinssyni.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað í hjeradi af Pjetri hreppstjóra Þorsteinssyni á Grund í Skorradal gegn ritstjóra Þjóðólfs, Jóni Ólafssyni, útaf þeim ummælum um hinn fyrrnefnda í 36. árg. Þjóðólfs 3. tölublaði, að hann væri sagður uppvis að sauðabjófnaði, og hefði Pjetri hreppstjóra verið settir 2 kostir af yfirboðurum hans: að hreinsa sig með dómi af þessum áburði, eða að honum yrði vikið frá hreppstjórnarembætti hans. Mál þetta var dæmt á bæjarþingi Reykjavíkur 17. júlí f. á. með þeim úrslitum, að hin umgetnu meiðandi ummæli voru dæmd ómerk og Jón ritstjóri Ólafsson dæmdur til að greiða 400 kr. sekt til lands-sjóðs eða sæta einföldu fangelsi í 120 daga, ef sektin ekki væri greidd í ákveðinn tíma, sem og til að greiða allan kostnað af málinu, sem var sókt með gjafsókn, eins og það ekki væri gjafsóknarmál, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða talsmanns sækjandans, H. Kr. Friðrikssonar yfirkennara, 12 kr.

Þessum dómi hefur Jón ritstjóri Ólafsson að fenginni uppreisn áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 21. febr. þ. á., og krafist þess fyrst og fremst: að dómur undirjettarins verði dæmdur ómerkur sökum vantandi sáttatilraunar í málinu, til vara: að hann verði sýknaður af kærum og kröfum mótpartsins og málskostnaður látinn falla niður og til þrautavara: að sekt sín verði færð niður í það, sem hún getur minnst verið að lögum, og að málskostnaður

falli niður. Hinn stefndi, Pjetur hreppstjóri Þorsteinson, hefur aptur á móti krafizt, að dómur undirrjettarins verði staðfestur og sjer dæmdur málskostnaður fyrir yfirdómi.

Aðalkröfu sína um ómerkingu hjeraðsdómsins hefur áfrýjandi byggt á því, að sækjandi í hjeraði hafi vanrækt að leggja málið til sætta, þó að skilyrðin fyrir að fara með það fram hjá sáttanefnd væru ekki fyrir hendi, en bæði er það, að áfrýjandinn ekki hefur áfrýjað sjerstaklega úrskurði þeim, sem kveðinn var upp um þetta atriði í hjeraði, og sem laut að því, að hinum stefnda samkvæmt tilskip. 27. sept. 1799, 11. gr., hafi verið heimilt að ganga framhjá sáttanefnd með mál þetta, enda virðist yfirdóminum ekki ástæða til þess að breyta þessum úrskurði ex officio og dæma hjeraðsdóminn ómerkan fyrir þessar sakir, einkum þar sem lagt hafði verið fyrir hinn stefnda af yfirboðurum hans að hreinsa sig með dómi af áburði þeim, sem málið er risið af, ef hann vildi halda hreppstjórnarembætti sínu. Þegar þá kemur til sakarefnisins sjálfs, þá hefur áfrýjandinn hvorki sannað nje reynt til að sanna, að hinn meidandi áburður, sem hann hafði birt á prenti í blaði sínu um hinn stefnda, væri sannur, og þó áfrýjandinn hafi viljað afsaka sig með því, að hann einungis hafi skýrt frá í blaðinu, að það væri sagt um hinn stefnda, að hann væri uppvís að sauðapjófnaði, og hafi leitt 2 vitni, sem hafi borið, að þau hafi heyrt einhvern orðasveim um þetta, þá getur áfrýjandinn ekki komizt undan að bera lagalega ábyrgð á því að hafa breitt þennan óhróður út í opinberu blaði, og með því gjört hann alkunnan. Tilverknaður áfrýj-

anda er þannig rjettilega heimfærður í hjeraðsdómn-um undir 217. og 218. gr. hegningarlaganna, en þar sem áfrýjandinn í næsta tölublaði af Þjóðólfi eptir að hann hafði sagt frá umgetnum óhróðri um hinn stefnda, hefur birt skýrslu frá öðrum manni um, að óhróðurinn væri ósannur, og tengt þar aptan við yfirlýsingu frá sjálfum sjer um, að það, sem sagt hefði verið í næsta blaði á undan um hinn stefnda, væri tilhæfulaus flugufregn, þá virðist mega færa sekt þá, sem áfrýjandanum er gjört að lúka í hjeraðsdómn-um, niður í 100 kr., sem afplánast með 30 daga einföldu fangelsi, ef sektin ekki er greidd í ákveðinn tíma. Um málskostnað í hjeraði og ómerking hinna ærumeiðandi ummæla á bæjarþingsdómurinn að vera óraskaður. Í málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn hinum stefnda 10 kr.

A því leyti sem málið hefur verið sókt með gjaf-sókn í hjeraði vottast, að sókn þess og flutningur þar hefur verið lögmætt.

Því dæmist rjett að vera:

Bæjarþingsdómurinn á óraskaður að standa, þó þannig, að hin ídæmda sekt færst niður í 100 kr. og afplánast með 30 daga einföldu fangelsi, ef hún ekki er öll greidd í ákveðinn tíma. Áfrýjandinn, Jón ritstjóri Ólafsson, greiði hinum stefnda, Pjetri hreppstjóra Þorsteinssyni, málskostnað fyrir yfirdómi með 10 kr.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 6. júlímán.

Nr. 17/1885

Rjettvísín

gegn

Gísla Jónssyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Reykjavíkur kaupstaðar 31. dag janúarmán. þ. á., var hinn ákærði, Gísli Jónsson, dæmdur fyrir þjófnað, framinn í 2. sinn, til betrunarhússvinnu í 8 mánuði, svo og til að greiða allann af varðhaldi sínu og málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi er að beiðni hins ákærða skotið til yfirdómsins. Það er með eigin játningu hins ákærða, Gísla Jónssonar, og öðrum skýrslum löglega sannað, að hann úr útihúsi við bæ einn í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur stal haustið 1884 vænni treyju. Fór hann að kveldi dags, eptir því sem hann hefur borið, og er ekki næg ástæða til að rengja þá skýrslu hans, inn í útihús þetta, er þá var opið, til þess að leggja þar fyrir til svefnis, og var hann síðan læstur þar inni, og notaði þá tækifærið til að taka treyjuna. Enn fremur hefur hinn ákærði játað, að hann í fyrra hafi stolið treyju og sjóvetlingum úr húsi einu hjer í bænum. Hvorttveggja þetta svo og treyja sú, sem hann stal í haust, er aptur fengið rjettum eigendum.

Þessi afbrot hins ákærða, sem kominn er langt yfir lögaldur sakamanna, og áður hefur verið tvisvar ákærður og einusinni dæmdur fyrir þjófnað, eru af undirdómaranum með rjettu heimfærð undir 232. gr. hegningarlaganna, og virðist mega ákveða hegningu

hins ákærða 6×5 daga fangelsi við vatn og brauð. Með þessari breytingu ber því að staðfesta hinn áfrýj-
aða dóm. Svo ber og hinum ákærða eptir málavöxtum að
greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað,
þar með talin málflutningslaun til sóknara og svara-
manns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjerði hefur verið vítalaus og
sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Undirdómnum í þessu máli skal óraskað, þó
þannig, að hegningin færist niður í 6×5 daga
fangelsi við vatn og brauð. Svo ber hinum á-
kærða, Gísla Jónssyni, og að greiða allan af
áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með
talin málflutningslaun til hins skipaða sókn-
ara og svaramanns fyrir yfirdómi, málflutnings-
mannanna Franz Siemens og Páls Melsteds,
10 krónur til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 3. ágústmán.

Nr. 21/1885

Sigfús Eymundsson.

gegn

Gesti Pálssyni.

Dómur:

Með dómi, kveðnum upp á bæjarþingi Reykjavík-
ur kaupstaðar 21. maí þ. á., í máli milli ljósmynda-
smiðs Sigfúsar Eymundssonar og Gests Pálssonar, út
af grein er staðið hafði í 2. tölublaði 3. árg. blaðs-

ins Suðra, en ritstjóri þess blaðs er Gestur Pálsson, var orðið „fótografs-tötrið“ í nefndri grein dæmt dautt og ómerkt, en Gestur Pálsson að öðru leyti sýknaður af kærum og kröfum Sigfúsar Eymundssonar í málinu, en greiða skyldi hann Sigfúsi Eymundssyni 10 kr. í málskostnað.

Þessum dómi hefur Sigfús Eymundsson skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 8. júní þ. á., og krafizt: að þau orð í umgetinni grein Suðra, er hann hafi vitnað til í undirrjettarstefnunni, sem sje, orðin frá: „annars væri nógu fróðlegt — er kynnast slíku“, og orðin frá: „þó skulum vjer fúslega játa — það sem hægt var“, og orðin frá: „og vjer ætlum að fótógrafinn — þessar myndasýningar“, verði dæmd dauð og ómerk, en stefndi látinn sæta þyngstu sektum fyrir að hafa við haft þau, og dæmdur til að borga allan kostnað máls þessa með einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt *fyrst og fremst*: að hann verði sýknaður af öllum kærum og kröfum mótpartsins í máli þessu, og áfrýjandi dæmdur til að greiða sjer málskostnað með einhverju hæflegu eptir mati rjettarins; til vara: að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur.

Yfirdómurinn verður að fallast á þá skoðun hjeradsdómarans, að orð þau í hinni nefndu grein Suðra, sem átalín eru, sjeu ekki meiðandi fyrir áfrýjanda, og að því sjerstaklega snertir orðið „fótografs-tötrið“, þá virðist það að vísu að vera eitthvað vorkennandi og fela í sjer miður gott álit hins stefnda um áfrýjanda sem fótograf, en þetta getur yfirdómurinn ekki álitíð saknæmt. Það ber því að staðfesta

hinn áfrýjaða dóm, einnig að því ómerking orðsins „fótografs-tötrið“ snertir, því hinn stefndi hefur ekki gagnáfrýjað málinu; einnig fellst yfirdómurinn á ákvæði bæjarþingsdómsins um málskostnað.

Málskostnaður fyrir yfirdómi á eftir atvikum að falla niður.

Þvi dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða bæjarþingsdómi skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður. Í-dæmdur málskostnaður lúkist innun 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lög-um.

Mánudaginn 10. ágústmán.

Nr. 10/1885.

Útvegsmaður H. C. Kruge
gegn

hjeraðslækni Þorvaldi Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi aukarjettar Ísafjarðarkaupstaðar, gengnum 26. nóvbr. f. á., var hinn stefndi, útvegsmaður H. C. Kruge, að viðlagðri 4 kr. dagsekt, dæmdur til þess að flytja hús eitt, er hann hafði byggt á lóð sinni í 1—2½ áln. fjarlægð frá lóð áfrýjanda, nábúa síns, Þorvaldar hjeraðslæknis Jónssonar.

Þessum dómi hefur H. C. Kruge skotið til yfirdómsins og krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur, og hann sýknaður af kærnum og kröfum hins stefnda, en stefndi dæmdur til að greiða málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi. Á hinn

bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að undirrettardómurinn verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða sjer málskostnað með 30 kr. eða einhverju nægilegu.

Hinn 27. marz leyfði byggingarnefnd Ísafjarðar-kaupstaðar áfrýjanda að byggja íveruhús 12×9 áln. og geymsluhús 15×10 áln. á lóð hans, annað í línu með horninu á Sigurgeirshúsi, 10 áln. frá því, og hitt fyrir aptan. Nú byggði áfrýjandi annað húsið svo nærri lóð hins stefnda, að ekki voru nema 1—2½ al. milli þess og lóðar hins stefnda; hugði áfrýjandi sig hafa leyfi til þessa samkvæmt útvísun byggingarnefndarinnar. Opið brjef 26. janúar 1866 mælir svo fyrir, að þegar byggt sje nýtt hús, skuli það ávallt standa að minnsta kosti 10 áln. frá næstu húsum. Þessi ákvörðun er að vísu auðsjáanlega sett til tryggingar, ef eldsvoða bæri að höndum, en þótt ekki sje með berum orðum sagt í nefndri laga-ákvörðun, hve langt húsið skuli reist frá lóð nábúans, þá flýtur það af eignar- og notkunarrjetti hans á lóð sinni, að ekki má byggja nema með leyfi hans nær lóð hans en svo, að honum ekki sakir ákvörðunarinnar í hinu nefnda opna brjefi verði bægt frá að nota lóð sína til að reisa hús á þannig, að notkun hans á sinni lóð verði ekki þrengri eða rýrari en notkun nábúans á sinni, en þar af leiðir aptur, að sá, sem reisir hús, má ekki reisa það nær en í 5 áln. fjarlægð frá lóð nábúans.

Það verður því að skylda áfrýjanda til að flytja þetta hús sitt svo, að það ekki verði nær lóð hins stefnda en 5 álnir, og með því yfirdómurinn einnig fellst á ákvæði undirdómsins um málskostnað, ber að

staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 22/1885

Hið opinbera
gegn
Birni Jónssyni.

D ó m u r :

Með dómi, sem kveðinn var upp í lögregludómi Akureyrarkaupstaðar 10. apríl þ. á., var Björn prentari og ritstjóri Jónsson dæmdur fyrir að hafa prentað á sjerstöku blaði frumskrá þjóðliðs Íslendinga, án þess að geta þess á blaðinu, hvar blað þetta væri prentað, í 10 kr. sekt, er skyldi renna í fátækraþjóð Akureyrarkaupstaðar, eins og líka til að greiða allan málskostnað.

Þessum dómi er bæði að beiðni hins kærða og af hálfu hins opinbera áfrýjað til yfirdómsins.

Það er að vísu svo, að hinn ákærði hefur borið í prófi 5. marz þ. á., að hann ekki hafi prentað annað um þjóðlið Íslendinga en það, sem prentað er í blaðinu Fróða, en samt sem áður virðist lögfull sönnun vera komin fram fyrir, að hann hafi prentað eða látið prenta frumskrá þjóðliðs Íslendinga á sjerstöku blaði, án þess, eins og boðið er í tilskipun

9. maí 1855 1. gr., að setja á blaðið, hvar og af hverjum það sje prentað, því eptir samhljóða framburði tveggja prentsveina hins kærða hefur frumskrá þessi verið prentuð í prentsmiðju hans, bæði í Fróða og á lausu blaði, án þess að þeir gætu borið um, hvort á blaðinu hefði staðið, hvar það væri prentað, og 27. s. m. hefur hinn kærði lýst því yfir, að hann hefði ekkert að athuga við það, sem fram væri komið, eða fram að færa. Hjer við bætist, að hinn kærði í prófinu 5. marz hefur neitað, að svara upp á það, hvort hið framlagða blað — frumskrá þjóðliðs Íslendinga — sje prentað í prentsmiðju hans, eða að gefa nokkra upplýsingu um það. Hinn kærði getur því ekki komizt hjá að sæta sekt samkvæmt 1. gr. nefndrar tilskipunar, og með því hún eptir atvikum þykir hæfilega metin af hjeraðsdómaranum, eins og yfirdómurinn einnig fellst á ákvæði hans um málskostnað í hjeraði, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Svo ber hinum kærða og að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 10 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus, og sókn og vörn í því við yfirdóminn lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hinn kærði, Björn Jónsson, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir

yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Franz Siemens, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans undir aðför að lögum.

Nr. 20/1885.

Ólafur Þórðarson

gegn

Thor Jensen.

D ó m u r :

Með dómi, kveðnum upp á bæjarþingi Reykjavíkur 18. desbr. f. á., er Ólafur Þórðarson, verzlunarþjónn hjer í bænum, dæmdur eptir 202. gr. hegningarlaganna fyrir líkamlegt ofbeldi til að greiða 10 kr. sekt til landssjóðs, eða sæta 3 daga einföldu fangelsi, ef sektin ekki er goldin í ákveðinn tíma, sem og að greiða 12 kr. í málskostnað til sóknaraðila, Thor Jensens verzlunarmanns á Skipaskaga.

Þessum dómi hefur Ólafur Þórðarson áfrýjað til yfirdómsins og krafizt, að verða dæmdur sýkn af kærum og kröfum Thor Jensens í máli þessu, og að Thor Jensen verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir báðum rjettum skaðlaust, eða eptir mati yfirdómsins; en hinn stefndi, Thor Jensen, hefur krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur og áfrýjandinn skyldaður til að greiða honum málskostnað fyrir yfirdómi með 25 krónum eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins.

Hinn stefndi hefur á bæjarþingi Reykjavíkur undir máli þessu leitt tvö vitni, sem hafa borið, að málspartarnir hafi verið staddir á veitingahúsi hjer í

bænum að kvöldi hins 18. septbr. f. á., og áfrýjandinn þá rokið að hinum stefnda, tekið um hönd honum og snúið hana, síðan þrifið í brjóst honum og hrundið honum eða slengt honum á undan sjer yfir þvert gólfið að öðrum vegg og þjappað að honum og loks hrundið honum út um dyrnar á herberginu. Þenna framburð tveggja vitna hefur áfrýjandinn tekið eins gildan eins og hann væri eiðfestur, og verður því að taka hann til greina sem lögfulla sönnun gegn áfrýjandanum. Að vísu hefur áfrýjandinn leitt 3 vitni í málinu, sem hafa borið, að þau ekki hafi sjeð áfrýjandann gjöra hinum stefnda neinn óskunda við áminnst tækifæri, nema hvað tveir þeirra sáu áfrýjandann halda annari hendi í frakkabarm hins stefnda, en þar sem þessi vitni ekki jafnframt hafa vottað, að þau hafi verið sjónarvottar að allri viðureign málspartanna eða verið inni í veitingahúsinu alla þá stund, sem málspartarnir voru þar, þá getur framburður þessara þriggja vitna ekki hnekkst eða hrakið framburð þeirra tveggja vitna, sem fyrst voru nefnd. Yfirdómurinn verður þannig að vera á sama máli og undirdómarinn um, að það sje löglega sannað upp á áfrýjandann, að hann við áður um getið tækifæri hafi haft í frammi líkamlegt ofbeldi við hinn stefnda, sem eigi að heimfærast nndir 202. gr. hinna almennu hegningarlaga, og með því að yfirdómurinn álitur sekt þá, sem ákveðin er í bæjarþingsdómnum, hæfilega, ber að staðfesta hann og þá einnig að því snertir málskostnað í hjerði. Málskostnað fyrir yfirdómi ber áfrýjandanum að endurgjalda hinum stefnda, og virðist hann hæfilega metinn 12 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Bæjarþingsdómurinn á óraskaður að standa. Áfrýjandinn, Ólafur Þórðarson, greiði hinum stefnda, Thor Jensen, málskostnað fyrir yfirdómi með 12 krónum.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögnum.

Mánudaginn 24. ágúst.

Nr. 8/1885.

Daniel prófastur Halldórsson

gegn

Jónasi bónda Símonarsyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Suðurmúlasýslu 16. okt. f. á., var Daniel prófastur Halldórsson, sóknarprestur til Hólma í Reyðarfirði, dæmdur til að greiða Jónasi Símonarsyni á Svínaskála 40 kr. 68 a., en að öðru leyti sýknaður af kærnum og kröfum nefnds Jónasar og málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefur Daniel prófastur Halldórsson skotið til landsyfirdómsins með stefnu, dags. 18. marz þ. á., og krafizt :

1. að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ómerkur,
2. að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjandanum málskostnað fyrir undirdómi með 40 kr.,
3. að hjeraðsdómarinn, sýslumaður J. Johnsen, og hinn stefndi, Jónas bóndi á Svínaskála, verði dæmdir til í sameiningu, eða þá Jónas bóndi

- einn, annar fyrir báða og báðir fyrir annan, að greiða áfrýjanda allan áfrýjunarkostnað með 100 kr. eða einhverju nægilegu eptir rjettarins mati,
4. að hjeraðsdómarinn, Jón sýslumaður Johnsen, verði látinn sæta ábyrgð og sektum fyrir dóm sinn.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi — hjeraðsdómari J. Johnsen hefur ekki mætt nje mæta látið — krafizt fyrst og fremst: að hjeraðsdómurinn verði staðfestur, og málskostnaður fyrir yfirdómi lagður á sækjanda, en til vara, að allur af áfrýjun málsins leiðandi kostnaður verði látinn falla niður.

Tildrög þessa máls eru þau, að áfrýjandinn, sem prestur í Hólmaprestakalli í Reyðarfirði, ljét í októbermán. f. á. taka lögtaki — lögtaksgjörðin er að vísu ekki lögð fram í landsyfirdóminum, en málsþórtum kemur saman um, að upphæð sú, sem tekin var lögtaki, hafi numið 40 kr. 68 a. — hjá hinum stefnda prests- og kirkjugjöld hans fyrir næst undanfarin 2 ár, að upphæð samtals 40 kr. 68 a. En hinn stefndi þóttist ekki skyldur til að greiða gjöld þessi, með því hann hefði sagt sig úr þjóðkirkjunni, og engin prestsverk þæði af áfrýjanda, og á þessa skoðun hans fjellst hjeraðsdómarinn. En á þessa skoðun hjeraðsdómarans getur landsyfirdómurinn alls ekki fallizt. Það er að vísu svo, að stjórnarskrá Íslands heimilar mönnum að stofna fjelög til að þjóna guði með þeim hætti, sem bezt á við sannfæringu þeirra, en hún heimilar þeim alls ekki fyrir það að leysa sig undan að gjalda þeim presti, sem skipaður er í því prestakalli, sem þeir eru búsettir í, öll lögboðin gjöld, svo og lögboðin gjöld til kirkju þeirrar, sem er í þeirri

sókn, þar sem þeir búa; og virðist því síður vera vafi á þessari gjaldskyldu þeirra, sem stjórnarskrá Íslands ekki hefur sett neina ákvörðun í þá átt að losa utanþjóðkirkjumenn undan nefndri gjaldskyldu, og má þessari skoðun til styrkingar einnig geta þess, að jafnvel þeir, sem með heimild laga 12. maí 1882 um leysing á sóknarbandi, hafa sagt skilið við sóknarprest sinn, og kjörið sjer annan prest, eru samt sem áður skyldir að gjalda til sóknarkirkjunnar öll lögbodin gjöld og sóknarpresti allar fastar tekur, sjá 11. gr. nýnefndra laga.

Það er að vísu svo, að röksemdaleiðsla hjeraðsdómars í dómi hans er mjög svo fjarri sanni, en þó virðist landsyfirdóminum ekki næg ástæða til að láta hann sæta ábyrgð fyrir.

Af áður töldum ástæðum ber því að sýkna áfrýjandann af kærnum og kröfum hins stefnda í þessu máli, og ber hinum stefnda eptir málavöxtum að greiða áfrýjanda málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi, er skal ákveðin 60 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Áfrýjandinn, Daníel prófastur Halldórsson, á að vera sýkn af kærnum og kröfum hins stefnda í þessu máli. Hinn stefndi, Jónas bóndi Símonarson, greiði áfrýjandanum málskostnað fyrir báðum dómum með 60 kr. Ídæmdur málskostnaður lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 31. ágústmán.

Nr. 7/1885.

Síra Stefán Árnason
gegn

Þorsteini hreppstjóra Thorlacíus.

D ó m u r :

Mál þetta er höfðað í hjerði af fyrrum presti að Hálsi, síra Stefáni Árnasyni, gegn Þorsteini Thorlacíus á Yxnaelli sem hreppstjóra og hreppsnefndaroddvita í Saurbæjarhreppi í Eyjafjarðarsýslu, útaf því, að hinn síðar nefndi hafði tekið lögtaki hjá hinum fyrr nefnda sveitarútsvar, er jafnað hafði verið á hann til Saurbæjarhrepps fyrir fardagaárið 1883—84, að upphæð 112 krónur, en með aukabingsdómi Eyjafjarðarsýslu 17. okt. f. á. er hinn stefndi sýknaður af kærur sækjandans og sækjandinn dæmdur til að greiða allan málskostnað, þar með talið 10 kr. í málsfærslulaun til hins stefnda sem skipaðs talsmanns hreppsnefndarinnar í Saurbæjarhreppi, er hafði fengið gjafsókn í hjerði. Þessum dómi hefur síra Stefán Árnason skotið til yfirdómsins með stefnu, dags. 17. marz þ. á., og hefur hann krafizt þar, að sjer verði dæmdar fullar skaðabætur fyrir áður umgetna lögtaksgjörð, þannig, að hinn stefndi skili aptur hinum lögteknunum og borgi fyrir vansa og lánstraustspjöll 50 kr., og enn fremur hæfilegan málskostnað fyrir báðum dómum. Hinn stefndi, Þorsteinn hreppstjóri Thorlacíus, sem einnig hefur fengið gjafsókn fyrir yfirdómi, hefur aptur á móti krafizt að verða dæmdur sýkn af kærur áfrýjandans, og að áfrýjandi verði dæmdur til að greiða allan málskostnað eins

og þó málið ekki hefði verið gjafsóknarmál af sinni hendi.

Aðalágreiningurinn í þessu máli er um það, hvort hreppsnefndin í Saurbæjarhreppi hafi rjettilega jafnað sveitarútsvari til hreppsins á áfrýjandann fyrir fardagaárið 1883—84, sem þá aptur er komið undir því, hvort áfrýjandinn hafi átt lögheimili í Saurbæjarhreppi tjeð fardagaár. Áfrýjandinn hefur játað, að hann hafi dvalið mestan hluta fardagaársins 1883—84 í Stóra-Dal í Saurbæjarhreppi hjá Árna syni sínum og þjónað Saurbæjarprestakalli fyrst um haustið 1883 í sjúkdómsforföllum sóknarprestsins þar, og síðan, eftir lát hans, 25. okt. s. á., fardagaárið út; enn fremur hefur hinn stefndi borið fram, og áfrýjandinn ekki neitað því, að um vorið 1883, þegar áfrýjandinn brá búi og flutti sig frá Hálsi í Fnjóskadal, þá hafi hann farið beint að Stóra-Dal í Saurbæjarhreppi og flutt þangað hið helzta af munum þeim, sem hann ætlaði sjer að eiga til frambúðar, svo sem fatnað sinn, rúm og bækur, og eitthvað af hirzlum o. fl., og síðan hafi hann dvalið fardagaárið út í Stóradal, nema hvað hann hafi brugðið sjer um sumarið einhleypur 3 vikna tíma að Fagraskógi í Arnarneshreppi til dóttur sinnar og aptur um veturinn verið þar viðlíka lengi. Hinsvegar hefur áfrýjandinn haldið því fram, að hann hafi átt lögheimili í Fagraskógi í Arnarneshreppi umgetið fardagaár, og að hann hafi greitt þar sveitarútsvar fyrir það ár, en að dvöl sín í Stóradal hafi orsakast sumpart af nauðsynlegum erindagjörðum og sumpart af því, að hann fyrir beiðni hlutaðeigandi prófasts ljét til leið-

ast að þjóna Saurbæjarprestakalli meðan það var prestslaust.

Eptir því sem að framan er sagt er það in confesso milli málspartanna, að áfrýjandinn hafi dvalið í Stóradal í Saurbæjarhreppi allt fardagaárið 1883—84 að nndanteknum hjerumbil 6 vikna tíma, og að hann hafi haft þar muni þá, er hann ætlaði að eiga til frambúðar og þarfnaðist daglega. Þegar af þessari ástæðu ber að líta svo á, sem hann hafi átt lögheimili í Stóradal um getið ár, án þess að það geti komið til greina, þó hann hafi viljað álíta Fagraskóg í Arnarneshreppi sem lögheimili sitt, því vilji áfrýjandans einsamall gat ekki skapað honum lögheimili, þegar sá vilji ekki kom í ljós á áþreifanlegan hátt. Þaðauki sýnir það atvik, að áfrýjandinn sjálfviljuglega tók að sjer prestsþjónustu í Saurbæjarprestakalli, ljóslega þann vilja hans, að eiga ekki heimili í Arnarneshreppi, því það gat ekki samrýmzt, að eiga heimili í Arnarneshreppi og þjóna Saurbæjarprestakalli; þó það frá upphafi hefði verið áform áfrýjandans, að eiga heimili í Fagraskógi, þá hefði það áform hans breyzt undireins og hann tók að sjer prestsþjónustuna í Saurbæjarprestakalli. Með því að Stóradalur í Saurbæjarhreppi eptir áður sögðu verður að álitast lögheimili áfrýjandans fardagaárið 1883—84, er það í samhljóðan við lög 9. janúar, 1880 1. gr., að hreppsnefndin í tjeðum hreppi jafnaði á hann útsvari til sveitar fyrir áminnzt fardagaár, og gat það alls ekki skert rjett Saurbæjarhrepps í þessu efni, þó áfrýjandinn greiddi fyrir sama fardagaár útsvar til annarar sveitar, þar sem hann ekki átti lögheimili.

Yfirdómurinn er þannig á sama máli og hjeradsdómarinn um það, að hinn stefndi eigi að sýknast af kærum áfrýjandans í þessu máli, og ber því að staðfesta hjeradsdóminn bæði að þessu leyti og að því er snertir málskostnað í hjeradi, og ber áfrýjandanum þá einnig að greiða allan kostnað af áfrýjun málsins eins og það ekki hefði verið gjafsóknarmál, þar með talin málflutningslaun til hins skipaða talsmanns hins stefnda fyrir yfirdómi, sem ákveðast 15 krónur.

Að því leyti sem málið hefur verið gjafsóknarmál hefur það verið rekið og varið forsvaranlega.

Því dæmist rjett að vera:

Dómur undirrjettarins á óraskaður að standa. Áfrýjandinn, síra Stefán Árnason, greiði allan kostnað af áfrýjun málsins, eins og það ekki hefði verið gjafsóknarmál, þar með talin málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hins stefnda, málaflutningsmanns Páls Melsteðs, 15 krónur.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 14. septbrmán.

Nr. 12/1885.

Ari Jónsson

gegn

Jóni Jónssyni.

D ó m u r :

Þareð báðir málspartar, bæði áfrýjandinn, Ari Jóns-

son á Þverá, og hinn stefndi, Jón Jónsson á Munka-
þverá, hafa krafizt fyrir landsyfirdóminum, að merkja-
dómur Eyjafjarðarsýslu, kveðinn upp 28. október f. á.
í landaþrætumáli milli jarðanna Þverár og Ytri-
hóls í Öngulstaðahreppi um svonefndan Yztahólma
verði dæmdur ómerkur, þá ber að taka þessa sam-
hljóða dómkröfu málspartanna til greina og að dæma
umgetinn merkjadóm ómerkan og fellur málskostnað-
ur fyrir yfirdómi eptir þessum úrslitum niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði merkjadómur á ómerkur að vera.
Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 19/1885.

Kristín Ásbjarnardóttir
gegn
hreppsnefnd Garðahrepps
og skiptaráðandanum í Kjósar-
og Gullbringusýslu.

D ó m u r :

Með stefnu, dagsettri 23. maí þ. á., hefur Kristín
Ásbjarnardóttir í Reykjavík að fenginni gjafsókn á-
frýjað til yfirdómsins skiptagjörningi, er leiddur var
til lykta 10. marz næst á undan af skiptaráðandan-
um í Kjósar- og Gullbringusýslu á dánabúi sonar
hennar, Guðmundar Ólafssonar, sem drukknaði frá
Breiðabólsstöðum á Álptanesi 9. janúar f. á. Hefur
áfrýjandinn krafizt, að hinar áfrýjuðu skiptagjörðir
verði dæmdar ómerkar, og að hin stefnda hrepps-
nefnd Garðahrepps verði skylduð til að svara áfrýj-

andanum þeirri fjárupphæð, kr. 20,18, sem henni var lögð út upp í skuld á umgetnum skiptum og til að greiða hæfilegan málskostnað, eins og málið hefði ekki verið gjafsóknarmál af áfrýjandans hálfu.

Hin stefndu, hreppsnefnd Garðahrepps og skiptaráðandinn í Kjósar- og Gullbringusýslu, hafa aptur á móti krafizt, að annaðhvort verði málinu vísað frá dómi, eða þau dæmd sýkn af kærum áfrýjanda, en hún dæmd til að greiða þeim málskostnað með 50 kr.

Hinn áfrýjaði skiptagjörningur ber með sjer, að áfrýjandinn hefur látið mæta af sinni hendi á þeim eina skiptafundi, sem haldinn var í búinu 10. marz þ. á., og það er in confesso milli málspartanna, að á þeim skiptafundi hafi engin mótmæli komið fram af áfrýjandans hálfu gegn öðru en því, að skuldakrafa Garðahrepps, að upphæð kr. 70,00 væri tekin til greina, en sjerstaklega engin mótmæli gegn meðferð búins af hálfu skiptaráðandans. Þar sem áfrýjandinn hjer fyrir rjettinum hefur krafizt þess, að skiptagjörningurinn verði dæmdur ómerkur, þá getur sú krafa samkvæmt þessu eð eins komið til greina að því er snertir þá ályktun skiptaráðandans að leggja Garðahreppi kr. 20,18 út upp í skuldakröfu hans. En nú hefur áfrýjandinn ekki krafizt, að skiptunum verði breytt þannig, að skuldakrafa Garðahrepps ekki verði tekin til greina, heldur hefur hann krafizt, að hreppsnefnd Garðahrepps verði skylduð til að greiða til áfrýjandans upphæð þá, sem hreppnum var lögð út úr búinu upp í skuldakröfu hennar, en svo lögðu rjettarkrafa getur ekki orðið tekin til greina undir þessu máli, því þegar skiptagjörningi er áfrýjað,

getur að eins verið að ræða um lögmæti hins áfrýjaða skiptagjörnings í heild hans, eða einstakra ályktana skiptaráðandans, og annaðhvort um að fella þær úr gildi eða staðfesta þær, og ef til þess kæmi og þess væri krafizt, að skylda skiptaráðandann til að breyta gjörningnum að meiru eða minna leyti, en alls ekki um það að dæma neinn skuldaheimtumann búsins til að borga aptur það, sem honum kynni að hafa verið úthlutað, enda hefði þá fyrst orðið að ganga um það dómur í hjeradi.

Með því áfrýjandinn ennfremur ekki hefur komið fram með neinar ástæður fyrir mótmælum sínum gegn skuldakröfu Garðahrepps, og ekki einusinni reynt til að sýna fram á, að hverju leyti skuldakrafa þessi sje röng, þá getur heldur ekki orðið umtalsmál um að fella úr gildi ályktun skiptaráðandans um að mótmælin gegn opt nefndri kröfu verði ekki tekin til greina.

Samkvæmt framansögðu ber að staðfesta hinn áfrýjaða skiptagjörning, en að vísa málinu frá dómi að því er snertir kröfu áfrýjandans á hendur hreppsnefnd Garðahrepps. Málskostnaður virðist eptir atvikum eiga að falla niður, og laun hins skipaða talsmanns áfrýjandans, sem ákveðast 10 kr., að greiðast af almannafje.

Að því leyti sem mál þetta er gjafsóknarmál fyrir yfirdómi hefur flutningur þess verið vítalaus.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði skiptagjörningur á óraskaður að vera, en að öðru leyti vísast málinu frá yf-

irdóminum. Málskostnaður falli niður og laun hins skipaða talsmanns áfrýjandans, málaflutningsmanns Páls Melsteðs, 10 krónur, greiðist af almannafje.

Mánudaginn 21. septembermán.

Nr. 13/1885

Rjettvísinn

gegn

Ólafi Árnasyni.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp á aukapíngi Arnessýslu 5. janúarmán þ. á., var hinn ákærði, Ólafur Árnason, dæmdur fyrir sauðabjófnað samkvæmt 231. gr. hinna almennu hegningarlaga í 3×5 daga fangelsi við vatn og brauð, og til að lúka öllum málskostnaði. Þessum dómi hefur hlntaðeigandi amtmaður rjettvísinnar vegna áfrýjað til yfirdómsins.

Það er löglega sannað með eigin játningu hins ákærða og öðrum skýrslum í málinu, að hann í fyrra haust tók lamb í Hveragerðisrjett, sem konan Guðfinna Eiríksdóttir á Ytri-Þurá í Ölfusi átti, og seldi það Einari nokkrum Einarssyni fyrir 2 kr. 75 aura. Lamb þetta þekktist á leiðinni út í Selvog, þar sem Einar átti heima, og fjeck rjettur eigandi það, en hinn ákærði skilaði Einari seinna andvirðinu.

Þetta afbrot hins ákærða, sem kominn er yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur sætt hegningu fyrir neitt lagabrot, á undir 231. gr. hinna almennu hegningarlaga, og virðist hegning sú, sem hann hefur til unnið, hæfilega ákveðin 8 mánaða betrunarhúss-

vinna. Um málskostnað í hjeraði skal hjeraðsdómn-
um óraskað. Akærða ber að greiða allan af áfrýjun
málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin mál-
flutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfir-
dómi, 10 kr. til hvors þeirra. Það skal tekið fram,
að það sjest ekki, að hjeraðsdómarinn hafi gefið hin-
um ákærða kost á að fá sjer talsmann settan, að öðru
leyti hefur rekstur málsins í hjeraði verið vítalaus.
Sókn og vörn í málinu við yfirdóminn hefur verið
lögmaet.

Því dæmist rjett að vera:

Ólafur Árnason á að sæta betrunarhússvinnu
í 8 mánuði. Um málskostnað skal hjeraðsdómn-
um óraskað. Hinum ákærða ber að greiða all-
an af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað,
þar með talin málflutningslaun til sóknara og
svaramanns fyrir yfirdómi Páls Melsteðs og
Franz Siemsens, 10 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 9/1885

Sigfús Bjarnarson

gegn

bæjarfógeta E. Th. Jónassen.

Dómur:

Þess skal fyrirfram getið, að yfirdómari Magnús
Stephensen hefur óskað, að landsyfirdómuriun skeri
úr því, hvort honum væri skylt að víkja úr dómara-
sæti fyrir mægðasakir við annan málspartinn, Theo-
dór bæjarfógeta Jónassen, en með því mægðum þess-

um er slitið, þar sem systir Magnúsar yfirdómara, fyrri kona Theodórs bæjarfógeta, er dáin, álítur yfirdómurinn ekki neina ástæðu vera til, að hann víki úr dómarasæti í málinu, sbr Jónsb. kaupab. 2.

Þá er mál þetta fyrst var tekið fyrir 24. f. m., beiddist málflutningsmaður áfrýjanda þess að honum yrði veittur 3 vikna frestur til þess, að útvega leyfisbrjef til að leggja fram ný skjöl, en því var mótmælt, af hinum stefnda, og verður frestur þessi því ekki veittur, sjá tilskip. 3. júní 1796 6. gr., enda hefur áfrýjandi nefndan dag lagt málið í dóm og svo einnig hinn stefndi.

Mál þetta er risið af því, að hinn stefndi, sem bæjarfógeti í Reykjavík, ritaði skipstjóra einum, að nafni Christensen, 13. ágúst f. á. brjef þess efnis, að hann bannaði honum, að við lagðri ábyrgð, að taka stúdent Sigfús Bjarnarson með sjer sem farþega fyrir en hann hefði átt tal við sig. Með þessu hefur áfrýjanda þótt sjer misboðið, og segist hafa beðið tjón af. Höfðaði hann því mál fyrir gestarjettti Reykjavíkur, og fór fram á, að hinn stefndi yrði dæmdur til að lúka sjer að minnsta kosti 1000 kr. fyrir atvinnuhnekki, vansa og gjaldtraustsspjöll, svo og málskostnað, en með dómi gestarjettarins 29. sept. f. á. var hinn stefndi sýknaður af kærum og kröfum áfrýjandans, en málskostnaður látinn falla niður.

Þessum dómi hefur Sigfús Bjarnarson skotið til yfirdómsins og krafizt, að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða áfrýjandanum skaðabætur fyrir atvinnuhnekki, tímatöf, „Tort og Creditspilde“, i tilefni af áðurnefndu banni með að minnsta kosti 1000 kr., eða eptir mati óvilhallra dómkvaddra manna, og

enn fremur allan málskostnað fyrir báðum dómum eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt að verða sýknaður af öllum kærum og kröfum áfrýjanda, að áfrýjandi verði sektaður fyrir óþarfa málsýfingu og dæmdur til að greiða sjer málskostnað.

Það er að vísu í máli þessu sannað, að hinn stefndi, bæjarfógeti E. Th. Jónassen, hefur lagt bann fyrir, að Christensen skipstjóri tæki áfrýjanda með sjer á skip sitt sem farþega í ágústmánuði í fyrra sumar, en bann þetta var bundið þeim skildaga: „fyr en hann hefði átt tal við sig“. Að áfrýjandi ekki komst með skipinu virðist því skipstjóra einum eða að mestu að kenna, því hann kom ekki að máli við bæjarfógeta, og þótt ekki sje neitt framkomið í málinu um ástæður bæjarfógeta fyrir banninu, virðist sjálft bannið bera það með sjer, að bannið mundi hafa orðið upphafið, ef skipstjóri hefði átt tal við bæjarfógeta. Eptir atvikum virðist því ekki hinum stefnda bæjarfógeta verða gefin sök á, að áfrýjandi ekki komst með skipstjóra Christensen, og verður hann því ekki heldur dæmdur til að lúka áfrýjanda skaðabætur eða annað það, sem áfrýjandi hefur farið fram á. Með því yfirdómurinn þannig verður að vera hjeraðsdóminum samþykkur, einnig að því ákvæði hans um málskostnað snertir, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða gestarjettardómi skal óraskað.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 11/1885.

Kaupfjélag Þingeyinga
 gegn
 hreppsnefnd Húsavíkur-
 hrepps.

D ó m u r:

Með stefnu, dagsettri 23. marz þ. á., hefur svo-
 nefnt „kaupfjélag Þingeyinga“ áfrýjað til landsyfir-
 dómsins lögtaki, er gjört var í húseign fjelagsins á
 Húsavík 23. okt f. á., fyrir óloknu tveggja ára auka-
 útsvari, og uppboðsgjörð, sem framför 20. nóvbr. næst
 á eptir á hinni lögteknú húseign, og hefur áfrýjand-
 inn krafizt, að hvortveggja áminnstra gjörða verði
 dæmd ómerk, og hinir stefndu hreppsnefndarmenn
 Húsavíkur-hrepps verði skyldaðir til in solidum
 að greiða áfrýjanda 2000 kr. í skaðabætur og máls-
 kostnað eptir mati yfirdómsins. Hinir stefndu hrepps-
 nefndarmenn, sem hafa fengið gjafsókn og skipaðan
 talsmann fyrir yfirdóminum, hafa aptur krafizt, fyrst
 og fremst, að málinu verði vísað frá yfirdóminum, og
 til vara, að þeir verði dæmdir sýknir af kærú og kröf-
 um áfrýjandans, en hver sem niðurstaðan verður, að
 áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða málskostnað
 eins og málið ekki væri gjafsóknarmál, þarmeð tal-
 in málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns þeirra.

Þareð lögtaksgjörð sú og uppboðsgjörð, sem hjer
 er áfrýjað, eru framkvæmdar af hlutaðeigandi hrepps-
 stjóra, en gjörðir hreppstjóra ekki liggja undir lands-
 yfirdóm til áfrýjunar, þá ber að taka aðalkröfu hinna
 stefndu til greina og vísa málinu frá yfirdóminum,
 sem og að skylda áfrýjandann til að greiða allan
 kostnað af áfrýjun málsins eins og það ekki hefði

verið gjafsóknarmál, þar með talin málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns, sem ákveðast 20 krónur.

Að því leyti sem málið er gjafsóknarmál vottast, að vörn þess fyrir yfirdómi hefur verið lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjandinn, stjórnarnefnd kaupfélags Þingeyinga, greiði allan löglegan kostnað af málinu eins og það væri ekki gjafsóknarmál, þar með talið 20 kr. í málsvarnarlaun til hins skipaða talsmanns hinna stefndu, yfirkennara H. Kr. Friðrikssonar.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr. 28/1885.

Valgarður Breiðfjörð
gegn
Júlíusi Schou.

Dómur:

Áfrýjandinn, Valgarður Breiðfjörð, hefur ekki, eins og boðið er í laganna 1—6—10, í þessu máli lagt fram fullkomnar hjeradsdómsgjörðir, þar sem í þær vantar sjálfan dóminn, er að eins hefur verið lagður fram sem einfalt eptirrit af dómabókinni. Ber því ex officio að vísa málinu frá yfirdóminum, og verður samkvæmt þessum úrslitum og kröfu hins stefnda að skylda áfrýjandann til að greiða hinum stefnda kost og tæring, er skal ákveðið 6 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Máli þessu vísast frá yfirdóminum. Áfrýjanda Valgarði Breiðfjörð, ber að greiða hinum stefnda, Júlíusi Schou, 6 krónur í kost og tæring, er lúkist innan 8 vikna frá lögbirtingu dóms þessa undir aðför að lögum.

Mánudaginn 12. októbermán.

Nr. 28/1885.

Helgi verzlunarstjóri Jónsson
gegn

Þorvaldi Björnssyni.

Dómur:

Með bæjarþingsdómi Reykjavíkur kaupstaðar, kveðnum upp 9. júlí þ. á., í máli, höfðuðu af verzlunarstjóra J. P. T. Brydes á Vestmannaeyjum, Helga Jónssyni, gegn Þorvaldi Björnssyni, húsmanni hjer í bænum, útaf verzlunarskuld, er nemur kr. 163,22, var því vísað frá dómi fyrir þá sök, að dómur hafi gengið áður um aðalefni þessa sama máls fyrir bæjarþingi Reykjavíkur 16. ágúst 1883, og er sækjandinn jafnframt dæmdur til að greiða hinum stefnda 10 kr. í málskostnað. Þessum dómi hefur Helgi verzlunarstjóri Jónsson áfrýjað til landsyfirdómsins og krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði dæmdur ómerkur, og málinu vísað heim aptur til meðferðar að aðalefninu til, en að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða áfrýjanda hæfilegan málskostnað bæði fyrir undir og yfirdómi. Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt, að bæjarþingsdómurinn verði staðfestur, og

að sjer verði dæmdur hæfilegur málskostnaður frá áfrýjanda.

Áfrýjandinn hefur ekki borið á móti því, að mál það, sem hjer er áfrýjað, og dæmt var á bæjarþingi Reykjavíkur 9. júlí þ. á., sje milli sömu málsparta og um greiðslu sömu verzlunarskuldar sem mál það, er dæmt var að aðalefninu til á sama bæjarþingi 16. ágúst 1883, einungis heldur hann því fram, að mál þetta komi nú fram í öðrum búningi, þar sem búið sje að bæta úr göllum þeim á sönnunargögnum sækjandans, sem ollu því, að verjandinn var sýknaður með hinum fyrri dóminum af kærum sækjandans. Það er þannig enginn ágreiningur milli málspartanna um, að mál þetta sje áður dæmt að aðalefninu til með dómi, sem enn stendur óraskaður, og þareð verjandinn á heimtingu á, að mál það, sem einusinni er útkljáð með fullnaðardómi, verði ekki rifjað upp aptur, en sækjandinn verður að kenna sjálfum sjer um, að hann kom ekki fram með sönnunargögn sín í rjettu lagi á rjettum tíma, þá er yfirdómurinn því samþykkur, að máli þessu beri að vísa frá undirdóminum, og ber því að staðfesta bæjarþingsdóminn að öllu leyti, einnig að því snertir malskostnað í hjeraði, eins og áfrýjandanum þá einnig ber að greiða hinum stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, og virðist hann hæfilega metinn 10 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Bæjarþingsdómurinn í máli þessu á að vera óraskaður. Áfrýjandinn, Helgi verzlunarstjóri Jónsson, greiði hinum stefnda, Þorvaldi Björnsyni, 10 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Nr, 35/1885.

Rjettvísín

gegn

Carl Ernst Alexander Fensmark.

Dómur:

Með dómi, sem kveðinn var upp í aukarjetti Ísafjarðarkaupstaðar 14. ágúst þ. á., var fyrrum sýslumaður Carl Ernst Alexander Fensmark dæmdur fyrir brot gegn 136. gr. hegningarlaganna, samanborinni við 34. gr. sömu laga, til að sæta 8 mánaða betrunarhússvinnu og til að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað.

Þessum dómi hefur að beiðni hins ákærða verið skotið til yfirdómsins.

Hinn 16. dag aprílmán. 1879 var hinn ákærði, Carl Ernst Álexander Fensmark, skipaður sýslumaður í Ísafjarðarsýslu og bæjarfógeti í Ísafjarðarkaupstað. Á árinu 1884 komst það upp, að það vantaði hjá honum upp á það, sem átti að vera í sjóði, og var eign landssjóðs, en það fje bar honum að innheimta fyrir landssjóð og vera í ábyrgð fyrir því. Ráðgjafinn fyrir Íslandi bauð því að hefja rjettarrannsókn gegn hinum ákærða, en landshöfðingi hafði víkið honum úr embætti um stundarsakir, og að aflokinni rannsókninni var sakamál höfðað gegn honum, og urðu þau málalok, sem áður segir. Að vísu er ekki enn unnt alveg með vissu að tilgreina upphæð þess fjár, sem vantar í sjóð hjá ákærða, en, að því komið er fram, mun mega telja hana 26—27,000

krónur til landssjóðs, 1,080 kr, 64¹/₂ e., sem er eign sýslusjóðs Ísafjarðarsýslu, og 142 kr. 75 a. tilheyrandi dánarbúi Kristínar Þórarinsdóttur. Uppí þennan sjóðþurð hefur hinn ákærði ekki getað vísað á nema nálægt 8,000 kr.

Það er sannað í málinu, að þegar var kominn sjóðþurður hjá ákærða við lok hins fyrsta embættisárs hans, eða 1879, að upphæð nálægt 5,000 kr., og hann jókst árlega um fleiri þúsund krónur frá 2—3,000 upp að 5—6,000 kr.

Samkvæmt eigin játningu hins ákærða tók hann eftir sjóðþurðinum seint á ári 1882, eða þá, er hann samdi reikninga sína fyrir árið 1881, og þó verður ekki sjeð, að hann eftir það hafi takmarkað útgjöld sín til eigin þarfa, og hefði honum þó verið það hægt, þar sem hann var, eftir því sem gjörist hjer á landi, vel launaður. Hann hefur sýnt staka óreglu og hirðuleysi, þar sem hann ekki hefur haldið og fært þær gjaldabækur, sam sýslumönnum og bæjarfógetum er gjört að skyldu að hafa og færa, og vanrækt að rita inn í tollbókina útflutningsgjald af nokkrum skipum, að rita í aukatekjubækurnar allmikið af skiptalaunum, erfðagjaldi, skipagjöldum, uppboðslaunum og fasteignarsölugjöldum, og snertir meiri hluti þessara gjalda reikningsárið 1883, en þá var hinn ákærði búinn að taka eftir sjóðþurðinum.

En þótt ekki sje sannað, að hinn ákærði hafi af ásettu ráði, til þess að leyna sjóðþurðinum, sleppt að rita í embættisbækur sínar framan umgetin gjöld, eða yfir höfuð að tala viðhaft svik til að leyna honum, þá eru samt svo miklar sakir, að hinn

ákærði, sem búið er að víkja frá embætti, og sem er kominn yfir lögaldur sakamanna, og ekki áður hefur verið hegnt fyrir neitt afbrot, ekki getur komið hjá að sæta betrunarhússvinnu samkvæmt 136. sbr. 34. gr. hinna almennu hegningarlaga, og með því yfirdómurinn bæði álitur, að hinum ákærða sje hæfilega hegnt með 8 mánaða betrunarhússvinnu, og tellst á ákvæði hjeraðsdómsins að því til málskostnaðar kemur, eins og hann líka álitur, að upphæð sjóðþurðar hins ákærða ekki sje enn svo nákvæmlega upplýst, að hann í þessu máli verði dæmdur til að lúka skaðabótum, ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm. Svo ber og hinum ákærða að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, 12 kr. til hvors þeirra.

Rekstur málsins í hjeraði hefur verið vítalaus og sókn og vörn þess fyrir yfirdómi lögmæt.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Hinn ákærði, Carl Ernst Alexander Fensmark, greiði allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Páls Melsteðs og Fanz Siemensens, 12 kr. til hvors þeirra.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Mánudaginn 26. októbermán.

Nr. 30/1885.

Hannes Hafsteinn

gegn

Kr. Ó. Þorgrímssyni.

Dómur:

Með stefnu, dagsettri 11. ágúst þ. á., hefur stud. juris Hannes Hafsteinn skotið til landsyfirdómsins dómi, gengnum á bæjarþingi Reykjavíkur 9. júlímán. þ. á., í máli milli hans og bóksala Kr. Ó. Þorgrímssonar út af skuld, er áfrýjandi telur sig eiga hjá hinum stefnda, og var Kr. Ó. Þorgrímsson með þeim dómi sýknaður af kærum og kröfum Hannesar Hafsteins, sem var dæmdur til að greiða 12 kr. í málskostnað; svo voru og orðin: „rangindi“ í sókn stefnandans, og „ósvífinn“ í vörn hins stefnda dæmd dauð og ómerk.

Í máli þessu liggur þannig, að útgefendur ritsins „Verðandi“ Bertel E. Ó. Þorleifsson, Einar Hjörleifsson, Gestur Pálsson og Hannes Hafsteinn sendu árið 1882 hinum stefnda, bóksala Kr. Ó. Þorgrímssyni hjer í bænum, 50 eintök af nefndu riti til útsölu, og fjeck hinn stefndi í sama skyni hjá bóksala og póstmeistara Ó. Finsen önnur 50 eintök; hvert þeirra skyldi kosta 1 kr. 50 a. Af þessu riti hefur hinn stefndi aðeins selt 57 eintök; hinum óseldu 43 hefur hann skilað aptur.

Hinn 8. nóvbr. f. á. seldu hinir 3 fyrst nefndu útgefendur ritsins áfrýjanda skuld þá, er þeir áttu hjá hinum stefnda fyrir ritið, og til þess að ná henni hefur hann höfðað mál þetta, og krafizt fyrir landsyfirdóminum:

1. að undirdómurinn verði dæmdur ómerkur og hinn stefndi skyldaður til að greiða honum andvirði þeirra 57 expl. af „Verðandi“, sem hann hefur selt, að fráðregnum sölulaunum, eða 68 kr. 40 a. ásamt 5⁰/₁₀ vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags;
2. að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða honum allan málskostnað bæði fyrir undir- og yfirdómi með 50 kr. eða eptir mati rjettarins;
3. að hinn stefndi verði sektaður fyrir ósæmilegan rithátt fyrir undirrjettinum og orðið „ósvífinn“ um meðútgefendur sína dæmt dautt og ómerkt.

Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til að greiða sjer 30 kr. í málskostnað fyrir yfirdómi.

Hinn stefndi hefur að vísu kannazt við, að útgefendurnir hafi sent sjer áður umgetin 50 expl., en hann tekið við hinum 50 hjá póstmeistara Finsen, en hefur haldið því fram, að hann, með því einungis einn þeirra, E. Hjörleifsson, hafi haft viðskipti við sig, hafi haft fulla ástæðu til að ætla, að hann ætti við hann einan um andvirði ritsins, enda hafi hann sent honum reikning, og gjört honum skil fyrir andvirði þess, sem selt var af ritinu, en það hefur hann gjört með því að draga upphæðina frá skuld, er hann segir að E. Hjörleifsson eigi sjer að lúka.

En yfirdómurinn getur ekki álitid, að hinum stefnda hafi borið nein heimild til þess á þennan hátt að standa skil á andvirðinu, heldur að honum hafi verið skylt að greiða hverjum einum útgefendanna til-

tölulegan hluta andvirðisins, en þar sem eptir mála-vöxtum ekki þykir ástæða til að neita því, að hann hafi haft rjett til skuldskeytingar að því er snertir Einar Hjörleifsson, virðist honum aðeins skylt vera að greiða áfrýjanda $\frac{3}{4}$ hluta dómkröfu hans, eða 51 kr. 30 a. með 5% vöxtum þaraf frá sáttakæru-degi til borgunardags. Með því ummæli þau, sem dæmd eru ómerk fyrir undirdómi eru viðhöfð af og um menn, sem standa fyrir utan málið, er ekki ástæða til að dæma þau dauð og marklaus.

Samkvæmt þessum úrslitum virðist málskostnaður fyrir báðum dómum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinum stefnda, bóksala Kr. Ó. Þorgrimssyni, ber að greiða áfrýjandanum 51 kr. 30 a. með 5% vöxtum frá sáttakæru-degi unz greitt verður. Málskostnaður fyrir báðum dómum falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans, ella sæti hinn stefndi aðför að lögum.

Nr. 5/1885.

Hið sunnlenzka síldarveiðafjelag
gegna

O. Wathne á Seyðisfirði.

D ó m u r :

Tildrögin til máls þessa eru þau, er nú skal greina:

Með samningi, er gjörður var í Bergen 28. marz 1881, var stofnað fjelag til að reka síldarveiðar við

Ísland (hin svokallaða Hánefsstaðaútgjörð eða Íslands-expeditionen Nr. 2), og áttu helming hluta í fjelaginu eða $\frac{5}{10}$ þrír Íslendingar og 1 danskur maður, en hinn helminginn 5 Norðmenn, þar á meðal O. Wathne og Jens Gran & Sön. Í samningnum var svo ákveðið, að O. Wathne skyldi ráðinn til að vera „Expeditionens Bestyrer og Disponent paa Island“, en þeir Jens Gran & Sön í Bergen skyldu hafa stjórn fjelagsins þar; til þeirra skyldu hluthafendur greiða tillög sín, og þeir skyldu greiða hluthafendum aptur hlutdeild þeirra í ágóða fjelagsins, og semja ársreikning fjelagsins. Vorið 1882 sendi nú fjelag eitt, er stofnast hafði í Reykjavík, og kallaði sig hið sunnlenzka sildarveiðafjelog, þáverandi formann sinn, Eggert Gunnarsson, til Noregs til þess að stuðla að framkvæmdum fjelagsins í sildveiðum, og keypti þá Eggert Gunnarsson, $\frac{4}{10}$ hluti af þeim helmingi fyrnefnds fjelags er Norðmenn áttu. Þetta fjelag, Hánefsstaðaútgjörðin, hafði nokkurn ábata af sildveiðum 1882, og komu í hluta hins sunnlenzka sildarveiðafjelags, sem eiganda $\frac{4}{10}$ af því, 2694 kr. 92 a., sem reikningshaldari alls fjelagsins, Jens Gran & Sön í Bergen, ljetu renna inn til Eggerts Gunnarssonar með skuldajöfnuði. Stjórn hins sunnlenzka sildarveiðafjelags hefur eigi álitid þessa borgunaraðferð lögmæta, og hefur því höfðað mál þetta fyrir aukarjetti Norðurmúlasýslu gegn O. Wathne fyrir hönd $\frac{6}{10}$ hluta Hánefsstaðaútgjörðarinnar, og krafizt þess, að hann sem umboðsmaður þessa hluta fjelagsins, greiddi hinu sunnlenzka sildarveiðafjelagi umgetnar 2694 kr. 92 a. með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunar-

dags, og málskostnað eptir mati rjettarins, þó eigi minna en 10 krónur. Fór mál þetta svo í undirrjettinum, að O. Wathne, sem umboðsmaðar $\frac{6}{10}$ Hánefsstaðaútgjörðarinnar, var dæmdur sýkn af kærur og kröfum sækjandans og málskostnaður látinn falla niður. En við þessi úrslit hefur hið sunnlenzka sildarveiðafjelag eigi viljað una, og áfrýjað málinu til yfirrjettarins með stefnu 23. febr. þ. á., og krafizt þess, að undirrjettardóminum væri breytt samkvæmt kröfum fjelagsins fyrir undirrjetti, þó með þeim mun, að málskostnaður yrði því tildæmdur fyrir báðum rjettum með 150 kr., eða eptir mati rjettarins. Stefndi hefur aptur á móti krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur yrði staðfestur, og sjer dæmdur í málskostnað 70 kr., eða einhver hæfileg upphæð, sem rjetturinn ákvæði.

Aðalástæða stefnda fyrir sýknun sinni er sú, að samkvæmt stofnunarskrá Hánefsstaðaútgjörðarinnar, fyrnefndum samningi frá 28. marz 1881, sjeu sjer fjármál þessa fjelags óviðkomandi, og sjerstaklega útborganir á ágóðanum til hluthafenda; þær sjeu aptur í stofnunarskránni berum orðum faldar reikningshaldara fjelagsins, Jens Gran & Sön i Bergen, og með því að yfirdómurinn verður að leggja sama skilning í opt nefnda stofnunarskrá hvað þetta atriði snertir, og þessi stofnunarskrá, sem sækjandi að visu segist ekki hafa vitað af fyr en undir þessu máli, en þó eigi rengt, verður að álitast hafa gilt einnig hvað þá $\frac{4}{10}$ hluti Hánefsstaðaútgjörðarinnar snertir, er hið sunnlenzka sildveiðafjelag hafði keypt, þar sem eigi er sannað, að nýr samningur hafi verið gjörður um

fyrirkomulag alls fjelagsins, stjórn þess og rekstur, þegar hið sunnlenzka síldveiðafjelag fjekk hlut í því, þá verður yfirdómurinn að komast að þeirri sömu niðurstöðu og undirdómurinn, að hinum stefnda, O. Wathne, þó hann hafi verið ráðsmaður fjelagsins hjer á landi, eigi verði með dómi gjört að skyldu, að greiða hina kröfðu fjárhæð, gagnvart þeirri ráðstöfun á greiðslu hennar, sem gjörð hefur verið af fjárráðamanni alls fjelagsins í Noregi, eða bera ábyrgð á henni fyrir hönd $\frac{6}{10}$ hluta Hánefsstaðaútgjörðarinnar, og kemur því eigi til þess hjer að rannsaka, hvort það hefur verið með rjettu, að reikningshaldari alls fjelagsins, Jens Gran & Sön i Bergen, með skuldajöfnuði hafi látið renna til Eggerts Gunnarssonar hluta hins sunnlenzka síldveiðafjelags í ágóða útgjörðarinnar 1882 í stað þess að standa beinlínis skil á honum gegn kvittun af hendi stjórnar hins sunnlenzka síldveiðafjelags sjálfs. Ber því í öllu að staðfesta hinn áfrýjaða aukarjettardóm, en eptir atvikum virðist rjett, að málskostnaður falli niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á óraskaður að standa.

Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 9. nóvembermán.

Nr. 37/1885.

Valgarður Breiðfjörð

gegn

Júlíusi Schou.

D ó m u r:

Mál þetta er risið af ágreiningi um kaup fyrir

vinnu að húsasmíði, sem áfrýjandinn Valgarður trjesmiður Breiðfjörð, hafði leyst af hendi fyrir hinn stefnda, Júlíus Schou steinhöggvara. Höfðu málspartarnir gjört með sjer samning 21. apríl 1883, þess efnis, að áfrýjandinn skyldi vinna að timbursmíði við hús hins stefnda það, sem þar er upptalið, en hinn stefndi greiða honum í kaup fyrir vinnuna 700 kr., og þar að auki hafði áfrýjandinn unnið ýmislegt fleira að hússmíðum utan samnings. Kaupið fyrir hið umsamda verk átti að greiðast í febrúarmán. f. á., en með því að hinn stefndi ekki galt nema 600 kr. upp í það, og ekkert upp í hina aðra vinnu, sem átti að borgast eptir reikningi, höfðuði áfrýjandinn mál gegn hinum stefnda til lúkningar verkkaupinu, og gekk dómur í því á bæjarþingi Reykjavíkur 16. júlí þ. á. með þeim úrslitum, að hinn stefndi skyldi greiða áfrýjandanum fyrir samningsvinnuna við hús hins stefnda borgun eptir mati tveggja óvilhallra og byggingarfróðra, dómkvaddra manna, er þó ekki mætti fara fram yfir 700 kr., en að áfrýjandinn ef þessi borgunn yrði metin minna en 600 kr., skyldi greiða hinum stefnda mismuninn á hinni metnu borgun og 600 kr.; ennfremur skyldi hinn stefndi borga áfrýjandanum fyrir óumsamda vinnu við umgetið hús 118 kr. 79 a. og 5⁰/₁₀ vöxtu frá sáttakærudegi af fje því, er honum samkvæmt þessu gjörðist að greiða áfrýjandanum alls. Málskostnaður skyldi falla niður.

Þessum dómi hefur Valgarður Breiðfjörð skotið til yfirdómsins og krafizt, að hinn stefndi verði dæmdur til að greiða honum 81 kr. 70 a. til viðbótar

við áður greiddar 600 kr. fyrir samningsvinnu þá, sem hjer um ræðir, ásamt 5⁰/₁₀ vöxtum frá sáttakærudegi unz borgun er greidd og ennfremur allan málskostnað fyrir undir- og yfirdómi með 60 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati yfirdómsins, en að hjeraðsdómurinn verði að öðru leyti staðfestur.

Hinn stefndi hefur aptur á móti krafizt, að hjeraðsdómurinn verði staðfestur, en til vara, að það verði gjört að skilyrði fyrir skyldu sinni til að greiða meira fyrir hina umsömdu vinnu, en þegar er gjört, að áfrýjandinn láti framfara löglega úttektar- og virðingargjörð til upplýsingar um, hvað ávanti uppfyllingu samningsins frá hans hlið, og hvað hann (hinn stefndi) þessvegna skuldi honum enn þá. Svo hefur hann og krafizt málskostnaðar fyrir undir- og yfirdómi með 60 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati yfirdómsins.

Að því er snertir borgun fyrir hina óumsömdu vinnu, sem áfrýjandinn hefur leyst af hendi við hús hins stefnda, þá er ekki lengur neinn ágreiningur um hana, þar sem hinn stefndi með hjeraðsdómnum er skyldaður til að greiða í því skyni 118 kr. 79 a., og báðir málspartar hafa krafizt, að hjeraðsdómurinn verði staðfestur að því leyti. En ágreiningurinn er um borgunina fyrir hina umsömdu vinnu, og er hann sprottinn af því, að áfrýjandinn innti ekki af hendi alla þá vinnu að hússmiðinu, sem hann hafði tekið að sjer eptir samningnum. Að vísu hefur áfrýjandinn haldið því fram, að orsökina til þess, að hann hætti við vinnuna áður en henni var lokið, hafi verið sú, að smiðisefni það, sem hinn stefndi hefði lagt

til, var þrotið, og því hafi hann ekki getað haldið lengur áfram, en þetta atriði hefur áfrýjandanum ekki tekizt að sanna fyllilega gegn neitun hins stefnda, Hins vegar hafa tveir byggingarfróðir menn skoðað og álitð það, sem eptir var ólokið af hinnu umsömdu vinnu, og hafa þeir í álitsgjörð sinni ýtarlega gjört grein fyrir því og metið vinnulaunin við það 18 kr. 30 a., sem áfrýjandinn býðst til að draga frá eptirstöðvunum af hinu umsamda kaupi, svo að þær færist niður í 81 kr. 70 a. Hinn stefndi heldur því aptur á móti fram, að samningurinn milli málspartanna um húsmíðið sje fallinn úr gildi fyrir þá sök, að áfrýjandinn hafi ekki fullnægt honum að sínu leyti, eða þá að minnsta kosti, að áfrýjandanum beri að sanna með löglegri úttekta- og virðingargjörð, hvað vanti á fullnustugjörð samningsins á hans hlið, og hvað mikið fyrir þá sök eigi að dragast frá eptirstöðvum hins umsamda verkkaups. Að áfrýjandinn hafi rofið samninginn að sínu leyti svo, að hann sje fallinn úr gildi, getur yfirdómurinn ekki álitð, þar sem áfrýjandinn hefur fullnægt honum að mestu leyti, og hinn stefndi einnig sjálfur hefur látið það ásannast með því að borga áfrýjandanum mestan hluta verkkaupsins, og þar sem hinn stefndi til vara vill láta áfrýjandann sanna með virðingargjörð, hvað sje ógjört af hinnu umsömdu vinnu, þá hefur það, eins og áður segir, þegar verið metið af tveim byggingarfróðum mönnum, og eptir því sem áfrýjandinn skýrir frá, var það samkomulag milli málspartanna, að þeir skyldi kjósa sinn þessara manna hvor. Að vísu hefur hinn stefndi neitað því, að hann hafi kosið annan matsmanninn eða skuldbundið sig til að hlíta gjörð

þeirra, en með því að áfrýjandinn hefur lagt fram skriflegt vottorð frá öðrum matsmanninum um, að hinn stefndi hafi beðið hann að vera matsmann fyrir sína hönd á því, sem ógjört var af samningsvinnu áfrýjandans við hús hins stefnda, sem kemur heim við það, sem hinn matsmaðurinn hefur skýrt frá, en þessu vottorði ekki er mótmælt af hálfu hins stefnda, þá verður neitun hans um þetta atriði ekki tekin til greina, enda var hinn stefndi viðstaddur matsgjörðina og benti á það, sem honum þótti á vanta. Í annan stað verður yfirdómurinn að líta svo á, að úr því að málspörtunum kom saman um að kjósa sinn manninn hvor til þess að meta það, sem eptir stæði af samningsvinnu áfrýjandans, þá hafi það verið þegjandi samkomulag þeirra á milli, að matsgjörð þessara manna skyldi hafa máli að skipta með þeim, að minnsta kosti yrði hinn stefndi, sem ekki vill hlíta matinu, þá að sýna fram á, að hverju leyti það væri rangt, en það hefur hann ekki einusinni leitast við að gjöra, heldur aðeins drepíð á, að hann álíti, að hið vantandi sje fleira, en í skoðunargjörðinni sje talið, en án þess að tilgreina, hvað það sje.

Yfirdómurinn verður því að álíta, að matsgjörð sú á kostnaðinum við að fullgjöra hið ávantandi til að fullnægja samningnum af hálfu áfrýjandans, sem lögð er fram í málinu, sje nægileg sönnun um það atriði, og að hinn stefndi því ekki geti fyrir þær sakir krafizt meiri niðurfærzlu á eptirstöðvum verkkaupsins en um 18 kr. 30 a., þannig að eptirstöðvar þessar yrði 81 kr. 70 a.

Samkvæmt þessu ber að dæma hinn stefnda til að

greiða áfrýjandanum sem borgun fyrir óumsamda vinnu við hús hins stefnda 118 kr. 79 a. og sem eptirstöðvar af umsömdu verkkaupi 81 kr. 70 a. eða samtals 200 kr. 49 a. með 5⁰/₀ vöxtum frá sáttakærudegi þangaðtil borgun skeður. Málskostnaður fyrir báðum dómum virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Júlíus steinhöggvari Schou, á að greiða áfrýjandanum, Valgarði trjesmið Breiðfjörð, 200 kr. 49 a. með 5⁰/₀ vöxtum frá sáttakæradegi unz borgað er. Málskostnaður fyrir undir- og yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans undir aðför að lögum.

Mánudaginn 16. nóvbrmán.

Nr. 34/1885.

Franz Ziemsen

gegn

E. Egilsson.

Dómur:

Með dómi, gengnum á bæjarþingi Reykjavíkur 13. ág. þ. á., í skuldamáli milli cand. juris Franz Siemens og alþingismanns E. Egilsons, var hinn stefndi, Egilsson, sýknaður af kröfum sækjandans, en dæmdur til að greiða 12 krónur í málskostnað og 8 kr. sekt til landssjóðs fyrir það að hann hafi hafnað milligöngu sáttanefndar í málinu.

Þess skal fyrst getið, að vottorð sáttanefndarinnar ber með sjer, að mál þetta hefur verið löglega lagt til sátta, og er því ekki ástæða til að vísa því frá hjeraðsdómi fyrir sakir vantandi sáttaumleitunar, eða til þess fyrir þá sök að dæma hinn stefnda í málskostnað og sekt.

Mál þetta er risið út af verzlunarskuld, er áfrýjandi telur hinn stefnda vera í við verzlun Jóels Sigurðssonar hjer í bænum — en hann hefur umboð af hendi Jóels til þess að heimta inn skuldir þær, er hann (Jóel) á hjá öðrum —, að upphæð 50 kr. 95 a. Hefur hann fyrir yfirdóminum krafizt fyrst og fremst: að hinn áfrýjaði dómur verði dæmdur ógildur og honum breytt í þá átt, að hinn stefndi verði skyldaður til að greiða hina uppástefndu skuld 50 kr. 95 a., með 5% vöxtum frá sáttakærudegi til borgunardags, en að undirdómurinn að öðru leyti verði staðfestur. Svo hefur hann og krafizt málskostnaðar hjá hinum stefnda fyrir yfirdómi með 40 kr. eða einhverju nægilegu eptir mati rjettarins. Á hinn bóginn hefur hinn stefndi krafizt, að undirdómurinn verði staðfestur, en þó þannig, að hann verði dæmdur laus við málskostnað og sekt, eins og hann einnig hefur krafizt málskostnaðar fyrir yfirdómi eptir mati yfirdómsins. Hinn stefndi hefur að vísu tekið það fram, að viðskiptareikningur sá, sem lagður hefur verið fram í málinu, sje að einu leyti óskiljanlegur, en að öllu leyti ósannaður; en sú yfirlýsing af hans hálfu er ekki nógu skýr og skorinorð neitun á skuldinni, til þess að hún verði tekin til greina sem slík, og verður því að dæma hann til að greiða skuldina, 50 kr. 95 a., með 5% vöxtum frá sátta-

kærudegi þangað til greitt er. Svo ber honum eftir þessum úrslitum að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir þaðum dómum, er skal ákveðinn 20 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi, Egill alþingismaður Egilsson, á að greiða áfrýjanda, cand. juris Franz Ziemsen, 50 kr. 95 a. og 5% vexti af þessari upphæð frá því málið var kært fyrir sáttanefnd og þangað til greitt verður. Svo ber honum og að greiða áfrýjanda í málskostnað 20 krónur.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirting hans, ella sæti hinn stefndi aðför að lögum.

Mánudaginn 23. nóvembermán.

Nr. 27/1885.

Arnljótur prestur Ólafsson

gegn

Jóni prófasti Hallssyni.

D ó m u r :

Með því að sækjandi þessa máls hefur krafizt, að hálflenda Hofstaðasels í Viðvíkurhreppi verði dæmd eign sín, og málið þannig er eignarprætumál, en hjeradsdómarinn hefur ekki kvatt meðdómsmenn til að dæma málið með sjer eins og fyrirskipað er um eignarprætumál í n. l. 1.—7.—1. og tilskipun 3. júní 1796, 24. gr., þá ber ex officio að dæma hjeradsdóminn ómerkan.

Málskostnaður fyrir yfirdómi fellur eptir þessum úrslitum málsins niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hjeraðsdómurinn í máli þessu á ómerkur að vera. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Mánudaginn 14. desembermán.

Nr. 40/1885.

Rjettvísinn

gegn

Skúla Jónssyni.

Úrskurður:

Með því hjeraðsdómarinn aðeins hefur prófað hinn ákærða, en engan annan, sem við málið kemur, að einum manni undanteknum, ber honum, áður fullnaðardómur verði lagður á þetta mál:

- 1., að yfirheyra Kristján í Tungu, sem eptir framburði hins ákærða geymdi fyrir hann hina stolnu skinnbrók, og sem fjekk hjá honum hið stolna kaffi og sykur, og sjerstaklega láta hann gefa skýrslu um, hvort hann eigi hafi haft grun um, að umgetnir munir hafi verið stolnir, sem og um önnur viðskipti hans við hinn ákærða,
- 2., að yfirheyra Veðholm gestgjafa, sem hinn ákærði venjulega segist hafa fengið mat hjá, um viðskipti þeirra, og sjerstaklega um kæfukaup þeirra, þar á meðal í hverju kæfan hafi verið borguð,
- 3., að fá skýrslu Jochums Magnússonar fyrir rjetti um skinnbrók þá, er hann keypti af ákærða,

- 4., að fá nákvæma skýrslu hins ákærða um dvöl hans á Ísafirði áður en hann var settur í varðhald, hvar hann hafi hafst við, hvaða atvinnu hann hafi haft o. fl.,
- 5., að útvega skýrslu Bergþórs Jónssonar á Lambalæk um veru hins ákærða hjá honum og hegðun hans þar.

Ennfremur vantar skýrslu um, hvenær hinum ákærða hafi verið sleppt úr varðhaldi; af málsskjölunum sjest aðeins, að hann var settur í varðhald 31. okt. f. á., og var enn í varðhaldi 26. janúar þ. á.

Svo ber hjeraðsdómaranum að útvega allar þær skýringar aðrar, er rannsóknin kann að gefa tilefni til.

Því úrskurðast:

Hjeraðsdómaranum ber að útvega þær skýrslur og skýringar, sem að framan segir, svo fljótt sem verða má.

Mánudaginn 21. desembermán.

Nr. 36/1885.

Jörgen Hansen kaupmaður
gegn

prófasti Þórarni Böðvarssyni.

D ó m u r:

Með dómi, kveðnum upp fyrir aukarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu 25. júlí 1885, er áfrýjandi í þessu máli, kaupmaður Jörgen Hansen í Hafnarfirði, dæmdur fyrir ærumeiðandi ummæli um hinn stefnda, prófast Þórarinn Böðvarsson, í brjefi til hans, dags. 1. ág. 1884, til að lúka 100 kr. í sekt til landssjóðs,

eða, ef sektin eigi er greidd í ákveðinn tíma, til að sæta einföldu fangelsi í 30 daga, svo eru hin ærumeiðandi ummæli dæmd dauð og marklaus, og áfrýjandinn skyldaður til þess að greiða málskostnað með 80 krónum. Ennfremur var hinn stefndi með sama dómi sýknaður fyrir kærnum og kröfum áfrýjanda í gagnsókn, er hann höfðaði fyrir undirdóminum útaf meiðyrðum í bjefi nokkru, er hinn stefndi hafði skrifað áfrýjanda 2. ágústmán 1884.

Þessum dómi hefur nú kaupmaður Jörgen Hansen skotið til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 3. septbr. þ. á., og hefur hann krafizt, svo framarlega sem eigi er ástæða til þess eptir lagaskyldu að frávísa málinu frá undirrjetti, að hann verði sýknaður af kærnum og kröfum stefnda, og honum til dæmdur málskostnaður. Svo hefur hann og samkvæmt gagnsókn sinni fyrir undirdómi krafizt þess, að hinn stefndi verði hæfilega sektaður fyrir meiðyrði þau, er hann hafi haft um sig í fyr nefndu brjefi dagsettu 2. ágústmán. 1884.

Hinn stefndi hefur þar á móti krafizt þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur, og sjer til dæmdur málskostnaður.

Á hinum átöldu meiðyrðum stendur svo, að áfrýjandinn ritaði hinum stefnda brjef, dags. 1. ágúst 1884, útaf ágreiningi þeirra í milli um prestsgjöld, og fer hann þar því fram, að stefndi hafi heimtað af sjer hærri gjöld, en lög heimili honum rjett til, og að hann, ef yfirvöldin komi til, taki því með þökkum að fá úrgreiðslu dómstólanna fyrir því, hversu mikið hann skuli greiða presti í gjöld, hvort að stefndi hafi rjett til að heimta meira en honum beri, og

hvort að ásælni embættismanns, fram yfir rjett, í þessa átt verði álitin hegningarverð fjárkúgun eða „strafskyldig Pengeudpresning“ eins og að orði er komizt í brjefinu.

Mál þetta, eins og það er höfðað og rekið fyrir undirrjetti, er eigi í neinu verulegu svo ósamhljóða við sáttakæru hins stefnda, að á því verði byggður frávisunardómur eptir lagaskyldu.

Ennfremur verður eigi fallizt á þær ástæður áfrýjandans, er hann hefur talið fyrir sýknan sinni, að hann einungis hafi látið í ljósi efa um, að gjaldkrafan væri eigi lögum sámkvæm, og eigi haft í áformi að ærumeiða hinn stefnda, þó að hann hafi dregið í vafa, hvernig tiltekinn verknaður, svo sem hegningarverð fjárkúgun, ef hún væri framin af embættismanni, mundi verða álitin, og sje ómögulegt, hvorki eptir sambandi orðanna nje öðru að heimfæra þau til hins stefnda sjerstaklega. Það liggur bæði í því, að brjefið er ritað til hins stefnda, og þar beinlínis tekið fram, að hann heimti gjöld frekara en lög leyfa, einnig það atriði, að lagt sje undir úrskurð dómstólanna hegningarverð peningakúgun embættismanns í þessa átt, eins og að orði er komizt í brjefinu, að allt þetta er hrein og bein dróttan eða sakargipt. Yfirdómurinn verður því að vera undirdómaranum samdóma um, að bæði orð og efni í brjefi áfrýjandans, dags. 1. ágúst 1884, sje ærumeiðandi fyrir stefnda, og er afbrot áfrýjandans rjettilega heimfært undir 217. gr. hegningarlaganna með því að ákveða honum 100 kr. sekt til lands sjóðs eða einfalt fangelsi í 30 daga. Hinn áfrýjaða dóm ber því í öllu að staðfesta einnig að því ó-

merking hinna ærumeiðandi orða áhrærir og málskostnað.

Að því þarnæst áhrærir gagnsókn þá, er áfrýjandinn hefur höfðað gegn stefnda útaf brjefi, er hann ritaði honum 2. ág. f. á., í hverju þau orð, að hinn stefndi hafi heimtað af honum meiri tekjur, en lög veiti rjett til, eru talin „lýgi“, og í gagnsóknarmálinu heimtað, að stefndi verði sektaður fyrir slíkt ámæli, þá er hinn stefndi af undirdómaranum rjettilega sýknaður fyrir ábyrgð útaf þessu, með því að af hálfu áfrýjanda eigi hefur verið sannaður sá áburður hans, að stefndi hafi heimtað gjöld um lög fram.

Samkvæmt úrslitum þessa máls ber áfrýjandanum að greiða stefnda sem málskostnað fyrir yfirdómnum 20 kr.

Því dæmist rjett að vera:

Dómi undirrjettarins í máli þessu skal óraskað. Málskostnað fyrir yfirdómi greiði áfrýjandinn, kaupmaður Jörgen Hansen, til hins stefnda, prófasts Þórarins Böðvarssonar, með 20—tuttugu—krónum.

Nr. 33/1885.

Einar prentari Þórðarson

gegn

Stefáni sýslumanni Bjarnarsyni.

D ó m u r :

Sumarið 1884 kom út hjer í bænum niðritlingur um Stefán Bjarnarson, sýslumann í Árnessýslu, með

fyrirsögn: „Þáttur um lögmanninn í Gerðiskoti og athæfi hans ýmislegt“; var ritlingur þessi prentaður hjá áfrýjanda máls þessa, Einari Þórðarsyni, en Sigurður nokkur Sigurðsson frá Skúmstöðum nálægt Eyrarbakka var nafngreindur undir ritlingnum sem höfundur hans. Með því að hinn nafngreindi höfundur þegar nokkrum klukkustundum eptir að ritlingur þessi kom út, fór af landi burt með útfararskipi til Vesturheims, höfðaði Stefán sýslmaður Bjarnarson mál gegn Einari prentara Þórðarsyni útaf ærumeiðingum þeim um sig, sem ritlingurinn hefði að geyma, og með dómi, kveðnum upp í því máli á bæjarþingi Reykjavíkur 20. nóvbr. f. á., voru öll orð umgetins ritlings og hvert þeirra um sig dæmd dauð og ómerk, og Einar Þórðarson dæmdur til að sæta 4 mánaða einföldu fangelsi, sem og til að greiða 20 kr. í sekt til fátækra sjóðs Reykjavíkur og 15 kr. í málskostnað til sækjandans. Þessum dómi hefur Einar Þórðarson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dagsettri 31. ágúst þ. á., og krafizt fyrst og fremst, að hann verði alveg sýknaður af kærum og kröfum mótpartsins, en hjeraðsdómurinn dæmdur ómerkur, svo og, að sjer verði dæmdur hæfilegur málskostnaður fyrir báðum rjettum, en til vara, að hegningin verði færð niður í fjesekt, og hana hina vægustu. Hinn stefndi, Stefán sýslumaður Bjarnarson, hefur aptur á móti ekki mætt nje mæta látið eptir stefnunni, og ber því að dæma málið eptir hinum framlögðu skjölum og skilríkjum.

Hinn stefndi byggir sýknarkröfu sína á því, að málið sje ekki rjettilega höfðað á móti sjer, því höfundur ritlingsins sje nafngreindur á honum, og hann

hafi verið búsettur hjer á landi þegar ritlingurinn kom út. Sækjandi málsins í hjeraði hefur aptur á móti borið fram, að hinn nafngreindi höfundur opt nefnds ritlings hafi verið vinnumaður og vístráðið hjú ár það, sem ritlingurinn kom út, en að hann hafi yfirgefið verustað sinn og verið búinn að kaupa sjer og fá löggilt farbrjef til Vesturheims daginn áður en ritlingurinn kom út, og að hann hafi notað farbrjefið og farið af landi burt fáum stundum eptir að ritlingurinn kom út. Engu af þessum atvikum hefur áfrýjandi mótmælt og virðist því fullsannað með þeim, að áminnstur Sigurður Sigurðsson hafi verið búinn að segja skilið við heimili sitt hjer á landi og þessvegna ekki verið búsettur hjer, þegar hinn átaldi ritlingur kom út, eins og hann heldur ekki var undir dómsvaldi ríkisins, þegar málið var höfðað, og með því Sigurður þessi, eptir því sem upplýst er, einnig var útgefandi og kostnaðarmaður og útsölumaður eða útbýtandi ritlingsins, þá verður yfirdómurinn að aðhyllast þá skoðun undirdómarans, að prentari ritlingsins, þ. e. hinn stefndi, eigi, eptir tilskipun 9. maí 1855 3. gr., að bera ábyrgð á ritlingnum.

Áfrýjandinn hefur ekki sannað, nje einusinni reynt til að sanna, að hinar ærumeiðandi sakargiptir, sem hinn átaldi ritlingur hefur inni að halda frá upphafi til enda á hendur hinum stefnda, sjeu á rökum byggðar, og þareð þessar sakargiptir eru svo gífurlegar, þar sem hinum stefnda er borinn á brýn þjófnður, þjófshilming, að hann taki mútur og misbeiti embættisvaldi sínu á ýmsan hátt sjer til ávinnings o. fl., þá hefur hjeradsdómarinn rjettilega dæmt

öll orð hins átalda ritlings og hvert einstakt þeirra dauð og ómerk, eins og líka hegning sú, sem áfrýjandinn hefur bakað sjer með útbreiðslu þessara sakargipta, virðist hæfilega metin eptir 217. og 218. gr. hegningarlaganna 4 mánaða einfalt fangelsi. Hinsvegar virðist ekki fullnæg ástæða til að sekta áfrýjandann fyrir óhæfilegan drátt á málinu, en aptur á móti fellst yfirdómurinn á ákvæði hjeradsdómsins um greiðslu málskostnaðar, og ber því að staðfesta hjeradsdóminn með þeirri breyting, að hin ídæmda sekt falli niður. Með því að hinn stefndi ekki hefur mætt nje látið mæta fyrir yfirdómi, fellur málskostnaður fyrir þeim dómi niður.

Því dæmist rjett að vera :

Hjeradsdómurinn í máli þessu á óraskaður að standa, þó þannig, að hin ídæmda sekt falli burt. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Nr. 24/1885.

Bæjarstjórn Reykjavíkur
gegn

Inggjaldi Sigurðssyni á Lambastöðum.

Dómur :

Með merkjadómi, sem upp er kveðinn í aukarjetti Kjósar og Gullbringusýslu 6. júlí 1885, er það ákveðið, að landamerki milli Reykjavíkur og Lambastaða skuli vera frá hæstu þúfunni nyrst á Lambastaðaholti suður í sjó eptir Lambastaðaholti austanvert við svokallað Kaplaskjólshús.

Áfrýjandinn, bæjarstjórn Reykjavíkur, hefur kraf-
izt þess, að dómur þessi verði dæmdur ómerkur og
málinu heimvísað. Aptur hefur stefndi krafizt þess,
aa dóminum skyldi óraskað, en báðir hafa þeir kraf-
izt málskostnaðar fyrir yfirdómi.

Hinn áfrýjaði dómur er byggður á því, að það sje
vafalaust, að þrætulandið hafi verið yrkt og notað
frá Lambastöðum um mjög langt árabíll, eða svo lengi
sem elztu menn muna, átölulaust af hálfu Reykja-
víkureiganda, allt þangað til árið 1879, en þess ber
að gæta, að í málinu er ekkert fram komið, er slík
fullvissa og fullyrðing geti stuðzt við, nema rjettar-
skjöl þau, er fram voru lögð af hálfu stefnda fyrir
merkjadóminum sem Nr. 19—25, og eru skrifleg vott-
orð 7 manna, gefin utanrjettar, og var gildi þeirra
af áfrýjanda málsins mótmælt fyrir merkjadóminum,
án þess, að þau þar á eptir hafi verið staðfest fyrir
rjetti, og leiðir þar af, að eigi er lögheimilt að byggja
dóm á þeim, sbr. n. l. 1. b. 13. k., 6. gr., nje heldur
getur það með þessum málavöxtum verið nægilegt
út af fyrir sig, að merkjadómurinn hefur fuðið þessi
úrslit málsins eðlileg sökum þess að þrætuland-
ið liggur upp að túngarðinum á Lambastöðum, eða
að jörð þessi sje 22,6 hundr. að dýrleika og þó út-
landslítil.

Hinn áfrýjaða dóm ber því samkvæmt 10. og 12.
gr. laga 17. marz 1882 að dæma ómerknan og heim-
vísa málinu, en málskostnaður fyrir yfirdómi virðist
eptir atvikum eigi að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á ómerkur að vera og

málinu vísað heim aptur. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Nr. 25/1885.

Bæjarstjórn Reykjavíkur

gegn

Eiríki Bjarnasyni á Eyði.

Dómur:

Með merkjadómi, sem upp er kveðinn í aukarjetti Kjósar- og Gullbringusýslu 6. júlí 1885, er það ákveðið, að landamerki milli Reykjavíkur og Eyðis skuli vera eptir beinni línu úr miðjum Reykjavíkurhólmum yfir sker austarlega við Eyðsgranda, en vestanvert við lendinguna í Grandabót, og þaðan suður yfir Eyðsgranda eptir beinni línu í nyrztu þúfu er hæst ber á Lambastaðaholti.

Áfrýjandinn, bæjarstjórn Reykjavíkur, hefur krafizt þess, að dómur þessi verði dæmdur ómerkur og málinu heimvísað. Aptur á móti hefur stefndi krafizt þess, að dóminum skyldi óraskað, en báðir hafa þeir krafizt málskostnaðar fyrir yfirdómi.

Hinn áfrýjaði dómur er byggður á því, að það sje vafalaust að þrætulandið hafi verið yrkt og notað frá Eyði um mjög langt árabíll, eða svo lengi, sem elztu menn muna, átölulaust af hálfu Reykjavíkur eiganda allt þangað til árið 1879, en þess ber að gæta, að í málinu er ekkert fram komið, er slík fullvissa og fullyrðing geti stuðst við, nema rjettarskjöl þau, er fram voru lögð af hálfu stefnda fyrir merkjadóminum sem Nr. 16—20, og sem eru skrifleg vottorð 5 manna, gefin utanrjettar, og var gildi þeirra

af áfrýjanda málsins mótmælt fyrir merkjadóminum, án þess að þau þar á eptir hafi verið staðfest fyrir rjetti, og leiðir þar af, að eigi er lögheimilt að byggja dóm á þessu sbr. n. l. 1—12—6, nje heldur getur það með þessum málavöxtum verið nægilegt út af fyrir sig, að merkjadómurinn hefur fundið þessi úrslit málsins eðlileg sökum þess, að þrætulandið liggur nær því heim að túngarðinum á Eyði, landamerkin verði því nær bein, og jörð þessi sje 16 hundr. 80 al. að dýrleika eptir fornu mati, en þó því nær útlandslaus.

Hinn áfrýjaða dóm ber því samkvæmt 10. og 12. gr. laga 17. marz 1882 að dæma ómerkan og heimvísu málinu, en málskostnaður fyrir yfirdómi virðist eptir atvikum eiga að falla niður.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði dómur á ómerkur að vera, og málinu vísað heim aptur. Málskostnaður fyrir yfirdómi falli niður.

Hæstarjettardómar

á hæstarjettarárinu 1885—1886.

Miðvikudaginn 22. aprilmán.

Nr. 100.

Hæstarjettarmálsfærslumaður Bagger
gegn

Jóni Ólafssyni og Guðlaugi
Guðmundssyni (verj. Nellesmann),

sem eru ákærðir fyrir skjalafölsun.

Dómur aukarjettar Reykjavíkurkaupstaðar 17. okt. 1884: Hinir ákærðu, ritstjóri og alþingismaður Jón Ólafsson og cand. juris Guðlaugur Guðmundsson eiga að vera sýknir af ákærum sóknarans í þessu máli. Hinir ákærðu greiði allan af máli þessu löglega leiðandi kostnað in solidum.

Dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hins íslenska landsyfirdóms 15. desbr. 1884: Hinum áfrýjaða dómi skal óraskað. Allur af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnaður, þar á meðal málsfærslulaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdómi, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 10 kr. til hvors, greiði hinir ákærðu, alþingismaður og ritstjóri Jón Ólafsson og cand. juris Guðlaugur Guðmundsson in solidum.

Hið ídæmda greiðist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

Með því að það ekki gegn neitun hinna ákærðu er sannað, að þeir eða annarhvor þeirra, hafi orðið sekir um athæfi það, sem þeim er gefið að sök, og um ræðir í hinum áfrýjaða dómi, ber að sýkna þá af kæru sóknarans. Málskostnaður virðist eiga að greiðast af almannafje.

Því dæmist rjett að vera:

Jón Ólafsson og Guðlaugur Guðmundsson eiga að vera sýknir af ákæru sóknarans í þessu máli. Málskostnaður, þar á meðal málsfærslulaun þau, sem ákveðin eru í dómi landsyfirdómsins, og málflutningslaun fyrir hæstarjetti til hæstarjettarmálsfærslumanns Baggers og hæstarjettarmálaflutningsmanns Nellemanns, 30 krónur til hvors, greiðist af almannafje.

Forsendur landsyfirdómsins eru prentaðar í dómasafninu fyrir 1884.

Nr. 71.

Mánudaginn 22. júnímán.

Jón bóndi Þorkellsson á Svaðastöðum (enginn)
gegn

verzlunarmanni Christen Havsteen
á Siglufirði (Hindenburg skipaður).

Dómur hæstarjettar:

Sækjandi, sem hvorki sjálfur mætir nje lætur um-

boðsmann mæta af sinni hendi í ákveðinn tíma fyrir hæstarjetti, ber að greiða 80 lóð silfurs til kirkju lausnara vors (frelsarans kirkju), áður honum sje heimilt að leggja mál þetta fyrir hæstarjett, og svo framarlega, sem hann ekki innan 3 vikna kemur fram með kvittun fyrir að nefnd 80 lóð silfurs sjeu greidd, skal hann hafa tapað málinu, og honum ekki heimilt vera að fitja það upp aptur. Svo ber honum og þá að greiða til dómsmálasjóðsins 200 kr. fyrir óþarfa þrætu og ennfremur til sama sjóðs 10 kr. — Málaflutningsmanni Hindenburg fyrir hæstarjetti greiði sækjandi í málsfærslulaun 80 kr. Loks ber honum að greiða hinu opinbera rjettartekjur þær og ritgjald, sem greiða hefði átt eða enn verður greitt, og borgun fyrir hinn stimplaða pappír, sem brúka hefði átt eða enn verður brúkaður, ef málið ekki af hálfu hins stefnda hefði verið gjafsóknarmál fyrir hæstarjetti.

Forsendur landsyfirdómsins eru prentaðar í dómasafninu fyrir 1880.

Nr. 140.

8. júnimán.

Hæstarjettarmálsfærslumaður Bagger
 gegn
 Þorsteini Guðmundssyni
 (verj. Levensen),

sem ákærður er fyrir brot á alsherjarreglu og fyrir ofbeldi og líkamleg meiðsl.

Aukarjettardómur Mýra- og Borgarfjarðarsýslu 4. okt. 1884: Ákærði Þorsteinn Guðmundsson á að sæta 1 árs betrunarhússvinnu. Svo ber honum og að greiða Nikulási Árnasyni á Lambhúsum 50 kr. í skaðabætur fyrir meiðsl og líkamslýti, svo og fyrir atvinnumissi og lækningarkostnað. Loks ber honum að greiða allan af málinu löglega leiðandi kostnað, þar á meðal málsfærslulaun til hins skipaða talsmanns hans fyrir undirdómi, assistents Jóns Gunnarssonar, 4 kr. — Hinar ídæmdu skaðabætur lúkist innan 15 daga frá lögbirting dóms þessa og dóminum

að öðru leyti að fullnægja eptir ráðstöfun háyfirvaldsins undir aðför að lögum.

Dómur hins islenzka landsyfirdóms 22. desbrmán. 1884: Hjeraðsdómnum skal óraskað, þó þannig, að hin ídæmda hegning færist niður í 9 mánaða betrunarhússvinnu. Hinn ákærði, Þorsteinn Guðmundsson, á að greiða allan af áfrýjun málsins löglega leiðandi kostnað, þar með talin málflutningslaun til sóknara og svaramanns fyrir yfirdóminum, málaflutningsmannanna Franz Siemens og Páls Melsteðs, 12 kr. til hvors þeirra. Ídæmdar skaðabætur lúkist innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa og dóminum að fullnægja undir aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar:

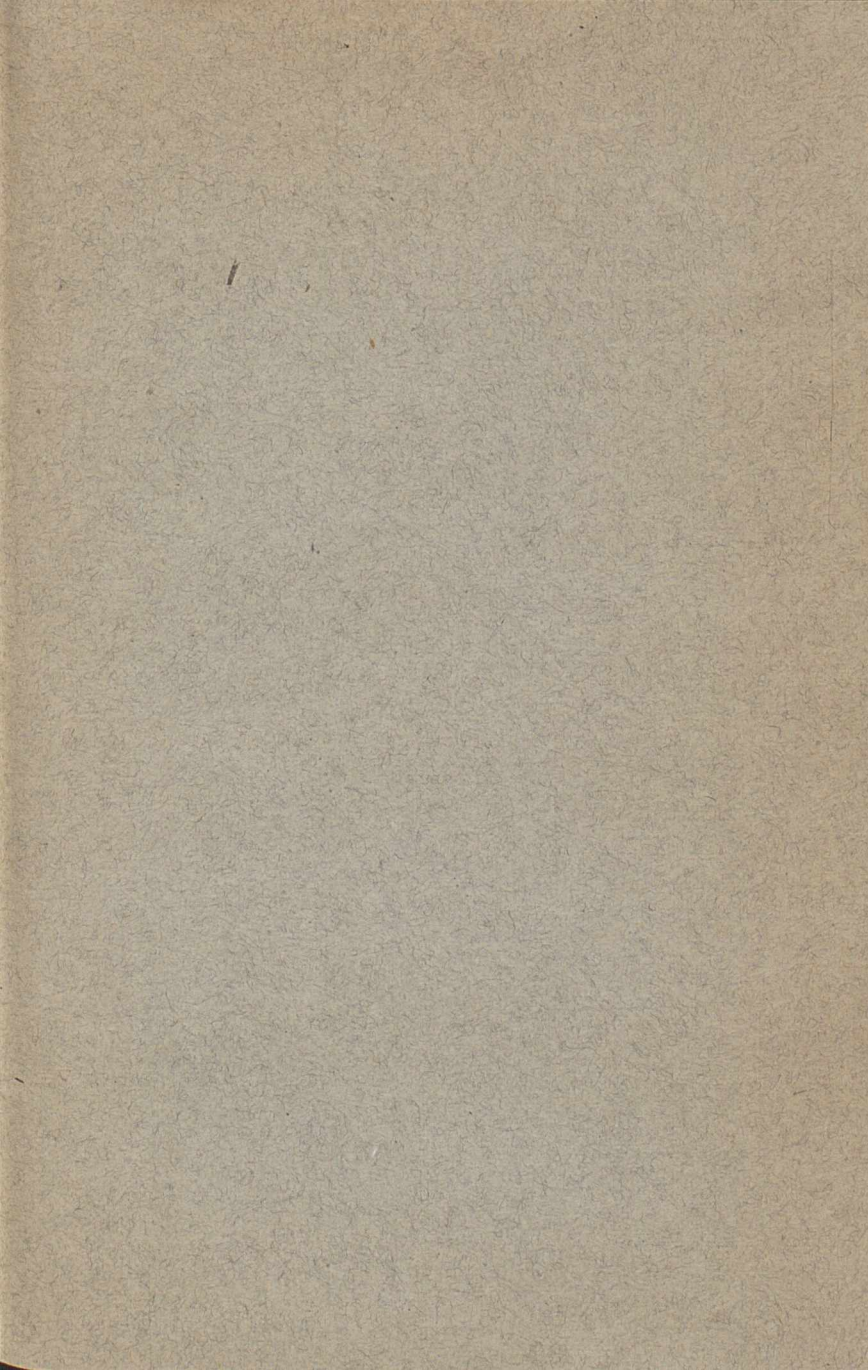
Með þeirri athugasemd, að ekkert tillit verður haft til neitunar ákærða um að hafa verið sjer þess meðvitandi, að byssa hans var hlaðin með höglum, þá er hann skaut úr henni á hreppstjóran, og að öðru leyti í öllu verulegu af ástæðum þeim, sem greindar eru í hinum áfrýjaða dómi, ber að staðfesta hann.

Það er aðfinningarvert, að ekki er kveðinn upp varðhaldsúrskurður yfir hinum ákærða í tæka tíð.

Því dæmist rjettað vera:

Landsyfirrjettardómurinn á að vera óraskaður. Hinn ákærði greiði í málflutningslaun fyrir hæstarjetti hæstarjettarmálsfærslumanni Bagger og hæstarjettarmálaflutningsmanni Levinsen 40 kr. hvorum þeirra.

Forsendur landsyfirdómsins eru prentaðar í dómasafninu fyrir 1884.

Lbs - Hbs / Benediktssafn

100728279-2

2

